continuatur monaſterium qō ingredior. verſi. cliiij. ⁊ verſic. ſequen. G. credo quod nō. quia in contractibus ſtricta interpretatio et propria fieri debet non impropria. Bal. Nomine tertie generationis non includetur pronepos. quid ergo ſi ſupereſt ex filio nepos ex nepote alterius filij pronepos. in verſi. clv. G. reſpondeo pars defecta nepoti accreſcit. ſꝫ Barto. conſuluit ꝑ nepotem includi. quia eſt tertia generatio ⁊ non computat ſtipitem ab eo. quia ipſe non eſt generatio ſed generans preſertim ſi verba dicunt vſqꝫ in tertiam ſuam generationem computatur ergo ſtipes quo ad acquiſitionem. ſed non quo ad numerationem generationum ſecundum barto. ſed Specu. dicit quod idem eſt dicere in tertiam generationem quod in tertium gradum. nam dinumeratio graduum a ſtipite fieri debet. ⁊ pro hoc ī auten. de non alie. §. emphyteoſim. per barto. ⁊ facit quia ſi charta diceret vſqꝫ in primam generationem. quia continetur primus heres. ergo ſtipes non computatur. ⁊ ſi tu dicis non contineri primum heredem verborum ſignificationem obtundis. vide. ſ̄. eod. §. eccleſia poteſt. bald. ¶ Licet quis renunciet bonis paternis non tamen renunciat emphyteoſi ſtipulate a patre liberis. C. de inoffi. teſta. auten. vnde ⁊ ſi parēs. vide. ſ̄. e. §. an filius heres. ¶ Nec hederes exteri alias extranei illud habent in hac emphyteoſi cōmertium. vt no. ff. ſolu. matri. l. etiam. in prin. verſi. clviij. G. C. de ope. lib. l. liberti. per Cy. ff. de oper. lib. l. aut iuſiurandi. §. ſi liberi. per bar. ⁊ facit quod no. in. l. ex facto. §. fin. ff. ad trebellia. per Dyn. ⁊ de verborum ſignificatione. l. in conuentionalibus. per Dy. ⁊ de ſepulchro violato. l. ſepulchrum. bal. ⁊ vide. ff. de fideicom. lib. l. thais. §. ſtichus ſeruus meus. bald. ¶ Si neſcitur vtrum emphyteota qui per orbem vagare dicitur viuat vel non q̇d iuris. G. v. cliiij. ff. loca. l. cum domus. ¶ Emphyteota nō hꝫ vtilem in rem ex ſolo titulo ſine traditione. quia eſt ceſſionarius rei non actionis. ff. de rei vendica. l. ſi culpa. verſicu. clxij. G. vide. ſ̄. not. §. eccleſia non habet publicianam. ¶ Dominus poteſt ab emphyteota conducere detentionem ſi dura ſibi videtur dominij probatio quod eſt not. §. ſi nummi. verſicu. clix. G. vide. ſ̄. eodem. §. quibus modis. ¶ Si tradita eſt emphyteoſis pro me ⁊ Titio acquiritur ius ſine traditione eidem fienda. quia hoc habet propter me. verſicu. clviij. G. ¶ Filius naturalis non excludit ius ſubſtitutionis vel accreſcendi in emphyteoſi eccleſie. verſic. clxij. G. qō bñ not. bald. vide ſupra. eo. §. ſi quis accepit. quia emphyteota habēs ius in re non poteſt expelli ab emptore proprietatis ſecus in mero colono. verſi. clxviij. G. ¶ Si quis accepit emphyteoſim pro ſe et nepotibus ſuis vtrum contineatur filius fratris. dic vt not. ff. de inoffi. teſtamen. l. ſi iuſtus. §. de inofficioſo. per Dyn. ¶ An ille qui egit iure proprio et ſuccubuit poſtea poſſit agere iure feudi vel emphyteoſis. C. de ingenu. et manu. l. penulti. bald.

De rerū ꝑmutatiōe. a Ru.

¶ De rerum permutatione. Rubrica.

a ¶ Ex practicis autoribꝰ ſoli roſ. et Jo. de blano. tractauerunt hanc materiam vterqꝫ ſub rubrica de actio. preſcript. verbis ex permutato. primus inter ciuiles. ſecundus ſui operis char. penul. Mar. de fano. in membro. xxj. poſuit vnum inſtrumentum et duos libellos et de quibus. j. ſub hac Rubrica. in compilatione. gg. nouem decretales habemus quarum tres ſcilicet. v. vij. viij. de permutatione beneficiorum loquuntur. iura vero ſexti ⁊ cle. ſolum de tali permutatione tractauerūt de hac autem parum curauit autor. in primo enim. §. vbi ponit inſtrumentorum formas de illa nullam dat formam in ſecundo. §. vbi ponit libellos vnicum libellum ponit et in princi. vbi proſequitur de hoc membro. item cum illa materia duobus abundet de illis nullum tangit: primum autem ⁊ tertium proſequendo de primo videndum eſt qō ſcripſi. eod. titu. queſitum ſuper verſicu. ſymonie. nam cautuꝫ eſt quod ab Epiſcopo transferre volente perſonas incipiat ɔtractus. ſed vt ibi etiam dixi not. in clemen. eo. titu. ſuper verſicu. volentibꝰ. etiā ab ipſis incipere poteſt tractatus quod approbat conſuetudo cui etiam iura noua fauent. Item forma illa quod ab epiſcopo incipiat non bene practicatur in beneficijs diuerſarum dyoceſuꝫ in quibus tamen procedit permutatio: vt not. eod. titu. c. vno. lib. vj. in glo. quid ſi. vbi ergo vnus eſt epiſcopus ſiue quia in ſua dyo. ſint beneficia ſiue in diuerſis. ſed alter ſibi commiſit diuerſimode potuerunt inſtrumenta formari. vt ſcilicet in proprio dicatur quod cum ipſe epiſcopus alias requiſierit. a. rectorem vel canonicum ſancti Joā. et. b. rectorem vel canonicum ſancti Bartho. vt tranſlationi ⁊ permutationi quam de ipſis inuicem propter talem cauſam intendebant facere conſentire deberent declarādo ſcilicet quod. a. ad eccleſiam ſancti Bartho. et. B. ad eccleſiam ſancti Joan. tranſferri deberent et predicti. A. et. B. huic tranſlationi fiende conſenſerunt et de nouo conſentiāt. et ob hanc cauſam coram ipſo domino Epiſcopo conuenerunt tales ſcilicet collatores electores ſeu preſentatores. qui requiſiti reſponderunt ſibi tranſlationem et permutationem talem placere. ipſeqꝫ. a. in manibus ipſius domini epiſcopi renūciauerit ꝑmutationi predicte cauſa rectorie vel canonie ſancti Joan. et dictus. B. eadem cauſa renunciauit rectorie vel canonie ſancti Bartho. ipſe dominus epiſcopus renunciationes ipſas acceptās Chriſti nomine inuocato. de cōſenſu talis ibidem preſentis contulit predictam eccleſiam ſancti Bartho. dicto. A. ⁊ ipſum de dicta rectoria vel canonicatu per anulum inueſtiuit ſtatimqꝫ de conſenſu talis canonicatum ſancti Joannis contulit ⁊c. vt ſupra iſto modo tranſit permutatio cum vnico inſtrumento. et eo fortius quando ad epiſcopum ſpectaret collatio vtriuſqꝫ. ſed cōmuniter fiunt plura inſtrumēta ſcilicet quia quiſqꝫ habet ſuum inſtrumentum de conſenſu ſuorum preſentantium vel eligentium. et quandoque ſunt plura vel multa inſtrumenta de hoc quandoque plures ſunt tales vt ſinguli et ſimul haberi non poſſunt. vel ſunt vt collegium et maior pars collegialiter conſentit alij ratificant. item ſi vnus epiſcopus committit alteri vel ambo alicui tertio. de his oportet haberi inſtrumēta. Item ſeruant multi epiſcopi morem curie facientes duo inſtrumenta eiuſdem tenoris vſqꝫ ad actum collationis in quorum vno ponitur ſolum collatio facta vni in reliquo collatio facta alteri. ſic enim facit curia que dat etiā diuerſos executores ſi diuerſi petunt permutari. ⁊ licet daret eoſdem nihilominus duplicat litteras vt predixi. poſſet etiam. vt. ſ̄. dixi inchoari inſtrumentum a partibus petentibus ab epiſcopo permutari expreſſis cauſis reſpicientibus vtilitatem eccleſiarum vel perſonam vel vtraqꝫ. et per predicta ſit de inſtrumentis permutationum beneficialem que autor omiſerat expeditum. ¶ Patet etiam expeditum poſſe ſimul permutari beneficia diuerſorum epiſcopatuum. Item per epiſcopos permutari poſſe perſonas etiam in beneficijs que conferre non habent. de his in pre. gloſ. quid ſi. vbi not. quod interuenire debet conſenſus illorum ad quos ſpectabat prouiſio. ¶ Ibi etiam ſuper glo. dixi an req̄ratur conſenſus omnium an ſufficiat conſentire partem maiorem. ſuper eadem etiam gloſ. ſcripſi. ⁊ nota. in clemen. eod. titu. c. vno in gloſſ. penultima. Inferiores ab epiſcopis permutationibus auctorizare non poſſe. ¶ Item an numero canonicornm reſtricto ex iuſta cauſa et iurato permutatio poſſit fieri de exceſſu. Item de dignitate vel perſonatu extinctis poſt primam vacationem. ⁊ teneo quod non: et per id qō intendo includere eccleſias vnitas adhuc viuentibus rectoribus. de quo dixi. ſ̄. ſuper Rubrica. de preben. ad finem queſtionis que incipit proponitur queſtio. Item an actus permutatiōis recipiat interuallū. an habeat fieri in inſtanti. ibi conſulo quod in inſtanti. Item quid ſi ſine vtriuſqꝫ culpa non tenet permutatio. item quid ſi ex culpa alteriꝰ tantuꝫ. Item ibi ſuper glo. pone tractatur an ſolus exceſſus beneficiorum. quia alterum pingue alterum tenue probet fraudem expectantis dico quod ex circunſtantijs iudicatur. item ibi in textu tractaui quod non eſt permutatio cum beneficium meum renuncio tibi vt tuum des nepoti meo vel amico. Non ob. decreta. cum vniuerſoruꝫ. eo. titu. quia tractatus permutationis erat de proprijs vt ibi dicit text. Item quod non habēs ius in beneficio quod dimittit nec habebit in permutato. Idem quod duo expectantes vel alter tantum non permutant. item quod poſſunt duo beneficia permutari pro vno. item ibi ſcripſi de preſtimonijs an cum beneficio permutentur. item de hoſpitalibus not. in clemen. eod. titu. c. vno. in. iiij. gloſſ. item an capitulum cathedralis eccleſie vacantis poſſit permutare ibi not. in gloſ. penultima. Occurrit et noua queſtio de illo qui habens parrochialem eccleſiam. xj. menſe anni forte non promotus etiam in ſubdyaconum permutauit alias licite cum alia parrochiali de qua ſecunda. idem fecit etiam ante finem anni ſecundi ſcilicet permutando illam pro tertia. ⁊ vt fortificetur queſtio hanc tertiam permutauit. j. tertium annuꝫ. pro quarta queritur an permutationes ille valuerint contra quam eſt patens fraus per quam toto vite ſue tempore poſſet iſte tenere vnam parrochialem eccleſiam ſine ſacerdotio. et eius diſpenſatiōe et certum eſt quod in foro ɔſciētie tenet' ſi hº fecit fraudulenter. de ſymo. Matheꝰ et. c. ex tue. ⁊ de electio. commiſſa. libro ſexto. §. penultimo et vltimo et hoc maxime cum certum erit ipſum tempore permutationis prime neceſſario vel quaſi futurum eſſe priuatum vt quod eo tempore non ſupererant tempora quibus poſſet infra annum ordinari. licet fatear quod per hanc certitudinem priuatus non eſt ante finem anni. vt ibi not. vt in preallega. decreta. commiſſa. in quinta gloſſ. circa quod tamen omnino vide quod ſcripſi in decretal. cum ex eo ſuper gloſſ. ſi iam. ſcilicet non poſſe Epiſcopum diſpenſare cum ſubdyacono. ſi infra annum a commiſſo regimine non occurrit dies ordinationis. et hac ratione quia nondum vacat potuit in permutationem venire. ſicut et is quem cōſtat per ſententiam hominis priuandum poteſt cedere. ⁊ per ceſſionem tunc vacabit de ſymo. ꝑ tuas primo in fi. facit de electio. dudū. ij. in fin. probantur. idem. ff. de rei vendica. l. non ideo. et de noxa. ſi quis ſeruum. famil. herciſcun. l. et poſt. §. j. item fateri oportet quod talis vacationum pluralitas non concludit neceſſario vicium vel fraudem. quia omni vicio ceſſante potuit quid nouum in ſingulis apparere. quia fecit ſecundam et vlteriores gratias in abundantia reddituum vicinia patrimonij. vel conſanguineoruꝫ amenitas loci. ſalubritas aeris ⁊ ſimilia. facit in hoc

xxiij. diſt. cōmunis. lxxiiij. diſt. quorūdam. xvj. q. j. temporis hoc codeꝫ titu. ad queſtiones. ff. de lega. j. et ſi equo precio. ⁊ de lega. ij. ſi cui fundus. ⁊ ibi concor. his tamen ceſſantibus conſtat qō voluntates hominū ſunt diuerſe de conceſ. preben. quia diuerſitatem vbi concor. in glo. prima ⁊ facile nos penitet eius quod fecimus de iure patro. cum layci vbi cōcor. ī prima gloſ. et hoc etiaꝫ in arduis de procur. c. fi. i in fine. lib. vj. et nō debet fraus a p̄ſumi in eo qō iure permittente fiebat. nec debet dolus attribui ei qō fit iuris aucte. xiij. q. v. dixit. xxiij. qōne. iiij. q̄ peccat. ff. de regu. iur. nemo damnum. Adhuc queritur an ſit licita ꝑmutatio duarum eccleſiarum cum prelatus vnius deducit in pactum qō alter debita eccleſie quam recipit ſoluere teneatur ſi dicas quid intereſt iſtius forte creditores ſunt eius conſanguinei vel amici. ⁊ non vult eis reſiſti ⁊ videtur quod ſic ex quo ponitur eſſe debita eccleſie cum ſine pacto ad id teneretur: ⁊ ſic nil dederit vbi eccleſia ſit ſoluendo. ⁊ ſubintellecta poſſunt deduci in pactum iuxta not. de elec. ſignificaſti. cum ſuis remiſ. nec poteſt cupiditas aſcribi recipienti promiſſum qui nil percipit ſol. recitat Bart. inueniri. xxxvj. Tanc. tenuiſſe hanc conditionem eſſe illicitam do tibi eccleſiam ſi debita eius ſoluas: ⁊ hoc puto verum preciſe ſi prius obligatio reciperetur ab ipſo de ſoluendo. Idem quando hoc in conceſſione ageretur quod deſineret eſſe rector non ſoluēdo. Idem ſi cum forte de redditibus theſaurizatis non poſſent ſolui intra trienniuꝫ paciſcitur quod ſoluat infra tres menſes. eſt enim hec quedam mercatio in ſpiritualibus non licita ⁊ paciſcenti oneroſa contra decre. vltimaꝫ. de pac. cum concor. prime gloſ. ſic dixi in permutando. vt dixi in conferendo. fateor tamen qō bene fieri poteſt permutatio expreſſa qō quiſqꝫ ꝑmutantiū habeat cōmoda honores ⁊ iura eccleſie quā recipit. ⁊ onera ſuſtineat ⁊ ſi fuerunt notificata debita bene quidem. ⁊ ſi non imputet ſibi qui non inquiſiuit: nec ſic facile reuocatur beneficiorum permutatio cuius fundatur virtus ex autoritate ſuperioris. ſicut permutatio aliarum rerum tota pendens a conſenſu ⁊ verbis contrahētium. Fuerunt etiam hic queſtiones diſputate de hac materia. ⁊ ſit prima de qua ſcripſi de conſue. c. fina. lib. vj. in princ. ſcꝫ diſputata per dominū Guidonem. ⁊ demū per dominū Azonem que fuit an conſuetudo de optādis prebendis vacantibus locum habeat in permutatis. ⁊ tenuerunt quod ſic de rigore quia verum eſt illas vacauiſſe et habebit permutans prebēdam que remanebit nō optata ſicut prouiſus fatetur equitatem eſſe contrariam. aliqui contra per clemen. vnicam eodem tit. ad quem quomodo reſponderi poſſit ſcripſi vbi ſupra. Sed predicti tenentes contrarium dicunt quod hoc mandat papa cum decre. conferri certam non autem alteri non debitam. vt in pre. decre. vlti. Sed iſta reſponſio non valet in papa. quia propter renunciationem factam in curia ceſſat optio pape cōferente. vt ibi. §. primo. procedit ergo dubiū in permutatione facta per ordinarium qui tamen conſuetudini dato quod vellet preiudicare non poſſet. ergo vt ſupra. Item in illis ob. decre. quāuis. de reſcrip. lib. vj. ⁊ hoc tripliciter. quia ibi non eſt clauſula alteri non debitam. Item reſtitutio fiebat ad certam gratiam. Iteꝫ ſicut ibi reſtitutio. ⁊ hic permutatio ſine preiudicio iuris alicui procedere debet. immo fortius iſta quā illa per ibi nota. in principio prime gloſſe. Item dicunt ſecundi quod mens clementine eſt non ſolum qō non conferantur alijs. ſed quod cōferantur illis quod ſonat textus q̄ non vult illis illud. et ſi dicatur non illuditur habenti prebendam nō optatam. reſpondent quod non renunciauit vt haberet illam. et ſic illuditur. Item poſſet non optata habere onus cui ille eſſet inhabilis. Sed parum valent hec verba. quia voluntarie permutabat et id preuidere debuit. ⁊ id euenire poſſe debuit cogitare. de homici. is qui. lib. vj. cum concor. ff. loca. ſi quis domum. §. primo. ⁊. l. Item queritur. §. ſi fullo. ex quibus cauſis maio. l. fina. §. ſi ferie. habuit ergo remedium abſtinendi. Item eundi ad papam. Item habendi conſenſum canonicorum de non optando. Item proteſtandi ſi admitteretur optio quod non procederet permutatio. ſed reintegraretur ſtatus vtriuſqꝫ. ⁊ hoc precipue procederet vbi capitulum haberet conferre. ⁊ ſic permutationi non conſentire. vt no. eodem titu. c. vno. lib. vj. Item quid dicent tenentes contrarium ſi prebenda quam probabiliter putabat pinguem reperitur tenuis. Item quid dicent in caſu de quo ſcripſi in predicta decre. vlti. de conſue. ſuper glo. non vacantes. ſi permutatio fieret in fine martij ⁊ kalen. aprilis ante poſſeſſionem apprehenſam. vel poſt finitur illud decendiū quo p̄bende reduci debent in cōmune ſi fateat' illaꝫ conſuetudinē non impediri. quare iſtam impediūt. conſtat etiam mihi in eccleſia boñ. vt eſt ɔſuetudo talis et in certis alijs. multas ꝑ tēpora ꝑmutationes omiſſas ꝑ beneficiū optionis. Expeditis beneficialibꝰ de queſtione an vxor permutare poſſit fundū dotalem ⁊ maxime cū viro vide. j. de dona. inter virū ⁊ vxo. §. vlti. ver. ſed queritur vtrū ⁊ verſi. ſequen. cuꝫ ſua remiſ. an qō p̄ximiori licebat in venditiōe liceat in ꝑmutatiōe vide ſupra de emptio. ⁊ vēditio. §. nūc dicendum ver. ſꝫ pone ſtatutum an ſoluendum pro re vendita debeatur ꝑ permutata. ibi ſcripſi. Eſt etiā ſciendum qō Oldra. padue. ⁊ Jaco. butriga. bonoñ. diſputauerunt eandem queſtionē que fuit de ſtatuto ciuitatis prohibente omnem alienationem rei immobilis inter viuos de ciue in forenſem ciuis in teſtamento iuſſit rem ſuam immobilem permutari cum forenſe. querebat Jaco. an hec permutatio dicatur ſtatuto prohibita. Oldra. addebat teſtamentum nō fuiſſe ſolēne. ⁊ heredem paruiſſe permutando ⁊ tradendo. querebat an duplici pene ſtatuti condēnantis alienantem et confiſcantem rem locus eſſet. prima incipit ſtatuto cauetur qō nulla. ſecunda ſtatutum eſt padue quod nullus. et prima prolixius attingit noſtram materiam q̄ ſecunda. Eſt autem queſtionis dubium. quia per heredem inuentum ⁊ teſtatori parentem facta fuit permutatio. ⁊ ſic fuit contractus inter viuos. ſi enim ſimpliciter rem legaſſet non eſſet queſtio. Jacobus ponderauit quod diſpoſitio vltime voluntatis de re permutanda impedit rem permutari. et rem tradi et omnem conſequentiam ad contractum permutationis. ff. de actione empti. ſi heres. ſecundo ponderat quod legatum per ſe et permutatio per ſe ſunt habiles ad numerum transferendum. de prima patet. ff. de lega. primo. l. ſeruum filij. §. primo. de ſecunda patet. ff. de rerum permutatiōe. l. prima. ⁊ ſic habet ex primo recte agi poſſe ex teſtamento. vt ex ea cauſa tradatur. vt. l. pre. ſi heres. ex ſecundo habet quod cum ſit cauſa habilis ad dominium transferendum traditione ſequuta ex ea cauſa ſequatur alienatio ⁊ dominium transferatur. C. de pact. traditionibus. ⁊ ſic prohibitioni nō eſt locus. Oldra. etiam in ſuis terminis ſcilicet teſtamenti non ſolēnis idem tenuit premittens certum eſſe relictum in teſtamento non includi ſtatuto quod prohibet alienationem inter viuos. ſed probato quod rei in non ſolēni teſtamento relicte traditio ⁊ poſſeſſio ex teſtamento proficiſcitur. habetur intentum. id autem ſic probatur. rei pro legato poſſeſſio proficiſcitur ex teſtamento. ff. pro legato. l. nemo poteſt. Sed res in non ſolēni teſtamēto relicta et ex eo tradita dicitur pro legato poſſideri vel vſucapi. eodem titu. l. fina. ergo ex teſtamento proficiſcitur ⁊ ſic non cadit in ſtatutum. induxit ad idem duas leges. ff. de rebus eorum qui ſub tutore vel curatore. l. fina. ⁊ de fideicōmiſ. liber. l. teſtamēto. vbi queritur an ex cauſa fideicōmiſſi manumiſſa ſit que manumitti iuſſa eſt in teſtamento imperfecto. ⁊ reſpondet eam recte manumiſſam. et ſic dicendo reſpondet ad queſtionem ſcilicet eam manumiſſam ex cauſa fideicommiſſi. indeterminata enim reſponſio intelligenda eſt talis qualis preceſſit interrogatio. ff. de interrogato. actio. ſi ſine. §. qui interrogatus. inſtituta de inutili ſtipulatione. §. preterea. C. de diuerſis reſcriptis. l. prima. Extat etiam queſtio Ricardi. que incipit titius multorum que in hoc reſidet titius habens filium et nepotem ex filio defuncto habebat multa feudalia ⁊ allodia ex quadam ordinatione quam ſupponamus validam. illi poſt mortem patris habere debebant in feudis vterqꝫ dimidiam in allodijs patruus duas partes nepos tertiam. ſed per patrem fuit poſtea permutatum aliquid de feudalibus cum allodijs quorum quia loco ſunt feudaliuꝫ mortuo titio nepos vult habere dimidiam. tenet quod habebit ſolum tertiam inducens quattuor leges que probant ius quod habetur in certa re non ſeruari in re que habetur per illam legem. ff. de peculio. l. eo tempore. ad fin. ſecūda. ff. pro ſocio. l. ſocium qui. tertia. ff. de coniugen. cum emancipatis liberis. l. prima. §. nunc videamus verſic. nec quod nepotibus. quarta. ff. de riuis. l. ſecūda fatetur quibuſdam videri contrarium. per. l. cum pater. §. hereditatem. ij. ff. de leg. ij.

In hoc titu. prius inſtrumēta formabimꝰ. ſcdō vero libellos cōcipiemus. ¶ † Si igit' res ꝓpria cū cōditicia ꝑmutetur ſic inſtrumentū cōfi. FORMAª. A. dedit tradidit et ꝑmutauit iure ꝓprio in perpetuū. b. ꝓ ſe ſuiſqꝫ heredibꝰ recipienti talē domū in tali loco ſitā cuiꝰ ɔfines ⁊c. ad habendū tenendū ⁊c. vt infra de dona. inter vi. ⁊ vxo. §. nūc de dote in forma. a. dedit vſqꝫ mō aliquo ꝑtinente. poſtea iūge ⁊ hoc noīatim ꝓ tali petia terre vineate ſita in tali loco infra tales ɔfines ⁊c. quā dictus. b. dedit ⁊ ꝑmutauit iure emphyteotice ɔditionis: pēſionis: ⁊ renouationis debēde tali eccl'ie ipſi. a. in cādiū: ad habēdum: tenendū ⁊c. vſqꝫ mō aliquo ꝑtinēte: iunge qui p̄dicti. a. et. b. videlꝫ: q̇libet eorꝫ viciſſim alteriꝰ noīe rem a ſe ꝑmutatā: ⁊ datā ɔſtituit poſſidere: vſqꝫ quo vnuſquiſqꝫ eorꝫ rei ſibi permutate: ⁊ date in emphytheoſim poſſeſſionē acceperit corporalē quā ſi q̇deꝫ accipiendi ſua ꝓpria autoritate ſibi oīmodā dedit licentiā: ⁊ deinceps etiā retinēdi ꝓmittens vnꝰ alteri adinuicē ſolēnibꝰ ſtipulatiōibꝰ hincinde īteruenientibꝰ litē vł ɔtrouerſiā de re a ſe ꝑmutata alteri vel eiꝰ heredibꝰ nullo tp̄e īferre: nec inferēti ɔſentire: ſꝫ vnuſq̇ſqꝫ rē a ſe ꝑmutatā alteri ⁊ eiꝰ hr̄dibꝰ ad īuicē ab oī hoīe ac vniuerſitate legitīe defēdere: autorizare ⁊ expedire: ⁊ p̄dictā ꝑmutationē: ⁊ dationē. ⁊ oīa

ADDE quare fuit inuenta permutatio Cal. conſilio primo. Et an valeat permutatio cum eſt exceſſus in beneficijs. vide eundem cōſilio vj. de rerum permutatione. ¶ Et de permutante. xj. menſe vide Oldra. cuius fuit queſtio. eius conſilio. cciij. Et ſtante ſtatuto quod in forenſeꝫ nō poſſit alienari an ſi teſtator iubeat rē ꝑmutari id fieri poſſit nō obſtāte ſtatuto vide alex. in. l. ſi tibi. ff. ſi cer. pe.

a In hoc titulo. FOR. xiij. rolan. parte prima.

EL COLEGIO DE NUESTRA SEÑORA

Rosario | Historia

a FOR. xliij. rolan. parte prima.
b Et no. ſm rolan.
c FOR. Rolan. lxviij. parte. j.
d Spectant. hucuſqꝫ verba. rolan.
e Secūdū quoſdā. ſ. Uin. vt ſcripſi. e. ti. c. fi. ſuꝑ glo. ergo ſpiritualia ſcire debes qð Azo. in ſumma huius tit. dixit poſt prin. dictū ſ. non exp̄ſſum apparet qð hic ſequiť. ſȝ ſic placuit ſapientibꝰ ⁊ roſ. vbi ſupra poſt princi. dicit qꝫ doctores ſic tradiderūt. ⁊ dicē vterqꝫ eos motos fuiſſeqꝫ vbicūqꝫ lex de ꝑmutatiōe mētionē facit. loqtur de certa re. ff. e. l. j. C. e. qm̄ ad idē. extra. e. tit. ꝑ totū. ⁊ qð iſte ꝯctꝰ viguit antequā pecunia cudereť hr̄. ff. de cōtrahen. emp. l. j.

f Pacto. diſputant legiſte quando ſit origo iſtius actionis inter cetera. facit dubiū. qr lex dicē actioneȝ q ab initio nō eſt orta poſtea oriri nō poſſe. ff. d furtis. l. ſerui ⁊ filij. j. rñ. ⁊ ibi cōcor. aȝ. ſumma huiꝰ ti. ⁊ ac. eo. tit. l. ex placito. in. j. gl. ⁊ ibi Cy. in prima qōne tenet qꝫ re ſequuta ñ ex ipa re. ſed ex ipō pacto orta ſit actio. ⁊ dant multa ſimilia ī actiōe ꝓ ſocio ⁊ tutele q cōpetunt ſocietate ⁊ tutela finitis ⁊ in ſilibus ibi notatis. ⁊ lex. j. ff. eo. q ſic dicit ꝑmutatio ex re tradita initiuȝ obligatiōi prebet ſm eos trahiť ad hūc ſenſum roſ. vbi. ſ. ſ. e. ti. ī. fi. dicē qꝫ calūniari pñt exempla q iducūt pdicti. ipſe igiť tȝ qꝫ nec ex ſolo pacto: nec ex ſolo interuētu rei oriatur actio. qr vtrūqꝫ ꝑ ſe impfectuȝ eſt ad oriendaȝ actionē: ſed ſecundū eum iſta duo impfecta ꝯſtituūt vnū ꝑfectum. ſ. originē actiōis ſicut als ſepe faciūt duo qð nō pōt vnū qr q nō ꝓſunt ſingula. collecta iuuāt alle. C. de trāſac. ſi qs maior. ⁊. C. de teſtamētis ſancimus. ⁊ fuit verbū ouidij. libro ſecundo de remedio amoris. ⁊ no. ex de proba. cum cauſa in fi. ⁊ de teſtibus preterea in fine.

⁊ ſingula ſupraſcripta perpetuo grata rata ⁊ firma hr̄e et tenere nec ꝯfacere vel venire per ſe vel ꝑ aliū: aliqua rōne: vel cā de iure vel de facto: ſub pena. c. li. tur. ⁊c. vt in pre. forma: vſqꝫ in fin. hec forma ꝓbatur 2 ff. de rerum permu. l. j. ⁊. ij. †Si vero res partim vendatur ⁊ partim permutetur inſtrumentum cōfi. a FORMA[a]. A. dedit: tradidit: ⁊ ꝑmutauit ⁊ vēdidit ꝓ: parte videlicet ꝑmutās ⁊ ꝓ parte vendens iure ꝓprio in perpetuū. b. ꝓ ſe ſuiſqꝫ heredibus recipienti talē petiam terre pratiue ſitā in tali loco quā dixit. ⁊ cōuenit. x. iugera eſſe eiuſqꝫ tales eſſe confines ⁊c. ad habēdū: ⁊c. vt in pre. forma. vſqꝫ. ⁊ hoc nominatim: iunge ꝓ tali domo in tali burgo ſita infra tales confines. ⁊c. et pro. x. lib. tur. nomine aditiōis ſiue melioratiōis. quas. xx. li. dictus. a. confeſſus et contētus fuit ſe ab ipō. b. habuiſſe ⁊ recepiſſe: exceptiōi ſibi nō date ac nō ſolute oīno renūciās quātitatis: quā ſi qdē domū dictꝰ. b. dedit: tradidit: ⁊ ꝑmutauit iure ꝓprio in ꝑpetuū eodē modo in cambiū dicto. a. ꝓ ſe ſuiſqꝫ heredibꝰ recipienti ad habēdū ⁊c. vt in prece. forma ꝑ oīa vſqꝫ in fi. hec ꝓbanť in ꝓ. cōcor. ⁊. C. e. ti. ꝑ totū. b Et no.[b] qð in hmōi inſtrumētis res q ꝑmutať ⁊ vēditur debet premitti: q vero ſoluȝ ꝑmutať ſubſequi, eo qð res debet precedere pciū: ⁊ 3 qr ornatius ꝓcedit ſeries inſtrumenti. †Ceterū ſi eccleſia rē emphyteoticā ꝑmutat cū alia emphyteo c tica re: ſic inſtrumentū cōfi. FOR.[c] Venerabilis pater dñs. p. dei gr̄a abbas monaſterij ville magni ordinis ſancti. Bñdicti. dyo. bit. ſollicite cōſiderās ꝑmutationē īfraſcriptā dicto monaſterio multipliciter fructuoſam: iccirco petita ⁊ habita ſuꝑ hoc autoritate ac licentia ſpeciali a venerabili patre. p. dei gr̄a epō biteren. vt pꝫ ꝑ litteram exinde ꝯfectam eius ſigillo ſigillatam: vel ꝑ inſtrumētū publicū manu talis no. ſcriptum necnon etiā accedente cōſenſu ⁊ voluntate ſui conuentus ipſius monaſterij ⁊ fratribus. ſ. tali ⁊ tali. prout moris eſt ꝓpter hoc in caplo cōgregatis pro ſeipſo eiuſqꝫ ſucceſſoribꝰ vice ⁊ nomine ipſius monaſterij pſentibꝰ fratribus ſupradictis permutauit durando de podio miſſione: pro ſe ſuiſqꝫ heredibꝰ recipienti: dando ⁊ concedendo eidem in emphy. vſqꝫ in ſuam tertiam perſonam domum talem in tali loco: infra tales confines ſitā: ad haben. tenendum poſſidendū: ⁊ quicquid ſibi ſuiſqꝫ heredibꝰ ſaluo iure dominij: et pprietatis. ſaluiſqꝫ conditionibus infraſcriptis. deinceps perpetuo placuerit faciendum cum omnibus ⁊ ſingulis ⁊c. vt ſupra in prima forma. vſqꝫ infra tales cōfines ⁊c. iūge quam dictus durādus ꝑmutauit ipſi domino abbati eiuſqꝫ ſucceſſoribus. ⁊ vice ⁊ nomine dicti monaſterij recipienti eodem modo in cambium dando ⁊ concedendo eidem in emphy. vſqꝫ in tertiam perſonam. ad habendum. tenendum. poſſidendū. ⁊ quicquid dicto monaſterio ſaluo iure dominij ⁊c. vt ſupra vſqꝫ modo aliquo pertinente. iunge qui dictus abbas vice ⁊ nomine ipſius monaſterij. ⁊ dictus durandus ſcilicet vnuſquiſqꝫ eorum viciſſim alterius nomine ⁊c. vt ſupra in prima forma. vſqꝫ obſeruandis obligauit. hoc ſaluo qð vbi dicitur ibi datā pone conceſſam. ⁊ vbi date pone conceſſe. Item qð ibi dicitur. vel eius heredibus. ⁊ illud ⁊ eius heredibꝰ ⁊ illud ⁊ datione. hoc ſubticens. poſt iunge. idem abbas dicto durando omnia bona prefati monaſterij. ⁊ dictus durandus ipſi abbati omnia bona ſua. predictas autem conceſſiones permutationes ⁊ omnia ⁊ ſingula ſupraſcripta fecit vnaqueqꝫ partium predictarum. ſub his cōditionibus ⁊ pactis expreſſim actis. et initis inter ipſos videlicet. quod ab vnaquaqꝫ parte nomine penſionis rei ſibi permutate et conceſſe: et a quocunque alio ad queȝ res ipſa. vſqꝫ in tertiam perſonaȝ deuenerit vnus dena. tur. ſingugulis annis in feſto natiuitatis domini alteri perſoluatur. poſtquam autem ipſa res ad quartam perſonam deuenerit. fiat de ea noua emphyteotica conceſſio hoc ordine obſeruato renouatiōis tamē cauſa. x. dena. tur. ipſi qui renouationem fecerit tunc tēporis perſoluendis. ceterum voluerunt ⁊ mandauerunt ex hoc cōtractu duo vnius einſdēqꝫ tenoris cōfici inſtrumenta vnum. ſ. pro vnaquaqꝫ partiū predictorum. Item in hac forma debet fieri mentio qð cōtractus precesserit ſolēnis ꝓut dictū eſt ſupra 4 de lo. §. ſequitur. ver. porro. †Quia permutatio eſt alienatio: vt extra de rebus ec. nō alie. nulli. ⁊ accedit ad hoc ex̄ de re. per. c. j. ij. ⁊. iij. nec ꝑmutare poteſt niſi qui dominus vel loco domini eſt: vt extra de except. cum venerabilis. hinc eſt quod dans rē alienam non permutat. vt. ff. de rerū permu. l. j. in fine. 5 Et no. qð ſi permutauerit eccleſia cū priuata perſona. itaqꝫ qð vnaqueqꝫ partiū det vendat alteri iure proprio ponas nihilominus oīa verba q in huiuſmodi inſtrumenti ꝓhemio continentur ⁊ procedens colligendo ex proxi. dicto inſtrumento ⁊ alio inſtrumento permutatiōis facte inter priuatas ꝑſonas. ⁊ taceas tam de penſione et renouatione q de alijs omnibus que ad conditionem emphyteoti d ce rei ſpectant[d]. qð autē dixi de epiſcopi cōſenſu ꝓbatur. xij. q. ij. abbatibus. ⁊. xvij. q. vlti. in venditiōibus. nam permutatio et emphyteoſis genera ſunt alienationis: vt extra de rebus ec. non alie. nulli liceat. ⁊ permutatio vicina eſt emptioni: vt. ff. e. l. fi. ⁊ C. e. permutatione. ⁊ ei ſuccedit. ff. eo. l. j. ⁊ quecunqꝫ poſſunt vendi poſſunt ⁊ permutari qdam tamē permutantur: que nequeunt vendi. vt eccleſia extra. eo. ad queſtiones. de ſymo. querelam. xvj. q. vlt. nemini 6 j. q. j. qui ſtudet. †Contrahitur autem permuta e tio ſm quoſdam[e] quando inter aliquos cōuenit: vt certa ſpecies detur ꝓ certa: vt. ff. e. l. quoniā. Si vero conueniat vt deť certa pro incerta. vel incerta ꝓ certa: nō eſt ꝯctus permutatiōis. ſed alias innominatus. do vt des. contrahitur ergo de ſui natura f rerum interuentu non ſolo pacto[f] ſicut ⁊ emptio in qua ⁊ res ⁊ precium eſſe debent. vt. ff. de contrahen. g emp. l. ij. §. ſi vero. ⁊. l. nec emptio.[g]

Qualiter libelli in rerū ꝑmutatione concipiantur.

1 Dicendum reſtat qualiter libelli concipiantur. ſic igitur in hoc ti. cōci. LIB. Coram ⁊ cete. propo. contra. p. quod cū ego ⁊ ipſe de beneficijs noſtris adinuicē permutationem facere cōcordaremus: quia hoc vtilitati tam noſtre quā eccleſiarum ipſarum expedire euidentiſſime noſcebamus. demum me prebendam meam reſignante: prebenda ipſa fuit cuidam nepoti eiuſdem. p. aſſignata. eodem. p. prebendam ſuam poſtmodum reſignare nolente. ſicqꝫ mea ſpe remanſi eius dolo fraudatus. vnde peto eum de tali fraude puniri: ⁊ dictum nepotem ſuum ab ipō beneficio remoueri: meqꝫ ad dictum beneficium miſericorditer reſtitui. extra. eod. cum vniuerſorum. Vel ſic.

2 †LIB. Coram ⁊c. propono contra. p. qui titulo permutationis talem fundum tanq ſuum mihi tradidit: cum ſuus non eſſet. ideoqꝫ. h. a me fundum illum euincit. quare intereſſe meum peto qð eſtimo. x. ad qð propono act. preſcrip. verbis. C. de euict. ſi permutationi. Vel ſic. LIB. Coram ⁊c. conque. de. p. cui ex cauſa permutationis tradidi talem domū vt ipſe mihi eodem iure daret talem vineā qð cū nō faciat: peto vt mihi reſtituat id quod dedi. ad qð h ꝓpono cōdi. ob cauſam ſm Mar. de fano[h]. ff. de cō 3 di. ob cauſam. l. fi. †Porro ſi conueni tecum de permutando. C. meum cum tuo. ff. ⁊ me tradente tibi C. non vis mihi traderet. ff. competit mihi actio preſcriptis verbis ex permutatione ciuili. ff. e. l. ij. C. eo. ex placito. ſic ergo cō. LIB. Coram ⁊c. con. de. p. qui cum cōueniſſet mecum de ꝑmutando. ff. ſuū tale cū. C. meo tali. ⁊ ego ſibi dederim. C. ipē mihi. ff. dare i recuſat, vnde ago cōtra eum: vt illud. ff. det mihi[i]: et
ad hoc

ad hoc propono. ac. in fa. expreſ. verbo. ex permutatione: et hoc ſi velis habere. ff. Si vero velis intereſſe tuū habere ſic dices ceteris retentis. vnde quia ff. mihi dare recuſat: ago ad intereſſe meum quod eſtimo. decem et ad hoc ⁊c. poſſes etiam repetere. ff. per cond. ob cauſam. hec omnia probantur. C. eod. cum precibus. l. quoniam. et. l. rebus. et. l. penulti. et 4 fina. et. ff. eod. l. prima. ⁊. ſecunda. Actor ergo ſic po. PO. AC. Pono quod cōuenimus inter nos de permutando. ff. tuum cum. C. meo. C. eod. ex placito ff. de conſti. pecu. l. j. item quod. C. meus erat certus ⁊. ff. tuū certum. ff. e. quoniam aſſeris. item quod. C. meus fuit. ⁊. ff. tuū. ff. e. l. ij. Alij dicunt qð nō eſt hoc neceſſarium. C. e. l. j. ff. de contrahen. empt. ſi res aliena. item qð tibi dedi. C. nec vis mihi dare. ff. C. e. ex a placito. extra. e. c. pe.[a]

De feudis.[b] Rubrica.

g Et. l. nec emptio. ⁊ ſic nō eſſet ꝑmutatio q ſit de rebus vl' ſpeciebꝰ ad inuiceȝ. ſi vero ex vna ꝑte deť res ex alia res ⁊ pciū decreta. ad queſtiones. eo. titu. videť velle qð ſit permutatio ⁊. vid qð ibi ſcripſi ſuꝑ gl. h ſoluitur.

h Dicēdū reſtat. ſecūdū martinuȝ de fano. cuius fuit iſte libellus et precedēs id qð ſequiť fuit roffre. q ponit qttuor ī hac actione neceſſaria q ꝑ poſitiōes patebunt.

i Mihi. addit ioannes de blanoſco d eui. q ꝓmittat qꝫ ſi facere voluerit vobis. d. iudex ſupplico vt euȝ ad meū ſingulare ītereſſe vt ſequiť vides ergo qꝫ de duabꝰ formis fac vnā de euic. aūt addit qr ſimilis ē hec actio actioni ex empto ⁊ ī iſta veniūt q in illa. ff. de pſcri. vbis. l. naturalis. §. fi. ibi quēadmodū in ſuperioribꝰ caſibus ⁊c. plus qr ſi res ex ꝑmutatione trahenda alias cautiōes exigeret et ille peteť. vt ſi eēt ſeruus tradendus peteť cautio cum furti ⁊ noxe eſſe ſolutum vt expreſſe dicit. l. ij. ff. e. titu. refert etiam qbuſdam videre qð addere debet in libello ibi cum ei dederim libruȝ meū: ⁊ de euic. cauerim: ⁊ hoc quādo reus dubitat an liber traditus fuerat meus. qr tunc non videor plene neſciuiſſe contractum donec de euictione cauero. ff. de ꝯdi. ob cām. l. fi. demū dicit quibuſdā videri illā clauſulam nō addendam quia ſatis tradendo ſciui contractum. ⁊ imputet ſibi q ſine euictionis cautiōe recepit cuȝ adhuc contractus finē nō habeat. nec ꝑmutatio ſit ꝑfecta. ⁊ ſi addere mētiendo non debeam in libello qð caueri ſi nō caui. vel qð ſim cauere paratus. ſi tamen peto qð ipſe caueat iuſte petet vt ego caueā ſibi vt ſeruetur equalitas in cauēdo vel nō cauēdo: vt mihi agenti non liceat qð reo nō lȝ. ff. de reg. iur. nō dȝ. ⁊ eo. ti. nō lȝ lib. vj.

a c. penulti. miror qð iuxta morē non poſuit poſitiones rei quas poſuerat roſ. ⁊ ſunt he. POSITIO REI. Dico qð a cōuentione facta de permutando diſceſſimus. Item qð multotiens petij a te. C. et dare recuſaſti. Item quod codex ille alienus erat. Item qð fuit incertum de quo codice actum eſſet inter nos. quare hoc vltimū dicatur. vide. ſ. proxi. in fi. Joānes.

Bal. De rerum permutatione. Rubrica.

Qualiter conficiatur inſtrumentum quādo permutatur res ꝓpria emphyteota. Item quādo res partim venditur partim ꝑmutatur. Item q ſi eccleſia permutat rem emphyteoticam. G. ergo fieri poſſunt oīa talia. nam nihil impoſſibiliū nunquā aliquam a iure formam accepit. nulla enim eſt forma impoſſibilium: quia forma dat eſſe rei. Bal.

De feudis. Rubrica.

b Scias qð quinqꝫ vel ſex ſpecies feudorum diſtinguit Hoſt. in ſumma. eo. titu. §. qualiter feudum diſtinguatur. Jaco. veronen. ſui operis reſpon. iiij. diſtinguit quattuor tantū ſed Jaco. de bel. diſtinguit decē in vſibus feudoꝝ poſt princi. Autor hanc rubricā diuidit in tres partes in prima ponit inſtrumētorum formas ⁊ has habuit a rolan. in ſecunda principalius proſequitur de bonis quā partem habuit a martino de fano tractante de illis. viij. queſtiones ⁊ a Jo. de blano. qui tractauit eaſdem ⁊ plures certas fidelitatis formas. In tertia ponit libellos quorum quoſdam habuit a Roſ. ⁊ Jo. predicto. vt in eis dicetur. de materia feudorum habeo diuerſos tractatus quorum autores ignoro qui per modum ſummarium nō textualiter materiam ꝓſequūtur. item Jaco. veronē. copioſe ſcripſit. ⁊ incipit ſua ſumma ſit mihi principium do. meus. in legibus etiam fecit ſummam. contentari poſſumus de ſumma Hoſt. qui includit etiam roſ. lib. vſus feudorum ſatis eſt plene gloſſatus. Nouiſſime etiam Jacobus de beluiſio vtiliter proſecutus eſt textuȝ. Eſt ſciendum qð ſi autor ſic fuiſſet hic curioſus in numero queſtionū ſicut fuit in tractatu emphyteoſis. ſ. titu. ij. §. fi. eque multas poterat colligere ⁊ precipue a Jaco. veroñ. de quo ſupra ſuper vſibus feudorum qui in primo ſuo libro vel parte ſub quattuor qōnibus ſcꝫ qbus modis feudū acquirať. Iteȝ quibꝰ modis amittať. Itē de ſucceſſione feudi Itē de ꝯtētiōe feudi format circa. cxxxviij. qōnes per rubricas. in ſecunda parte tractat de iuramento vaſalli ⁊ de legibus frederici. Pileus ſex queſtiones poſuit ad materiam ⁊ repeto ſepius dictum qð queſtiones voluminū facilius tranſeo. et fuit prima mihi. xvj. in ordine an dato caſtro in feudum traſeat iuriſditio. de qua vide ſupra de iuriſdi. omniū iudicum. ſuper verſi. que aūt. xviij. eius eſt de filiofamil. qui recepto feudo iurauit domino fidelitatē contra omnem hominem demum mortuo patre ſucceſſit illi in alio feudo quod requirebat talem fidelitatis formam: an perdat feudum illā preſtare nolens putat quod non. ſed admitti debet cum fidelitate quam facere poteſt ſcꝫ excepto primo domino. hec vera niſi in fraudem pmi domini id feciſſet. tunc enim illum condēnat. alleg. conſtitutionem Federici imperialem. §. illud multis videtur qð ex quo paternū feudum erat ſuum habitu puta perpetuū vel datum pro filijs ⁊ nepotibus qð niſi iuret vt debet non admitteretur ad illud ⁊ ſibi imputet qui ſibi laqueum perplexitatis vel neceſſitatem impoſuit. facit de reſtitu. ſpolia. litteras. verſi. porro. de ſymo. per tuas. ſecundo videat ergo quod ſibi plus expedit primū dimittere vel omittere ſcdm qð habitū fuit. primū tamen pro Pileo ſatis facit de prohibita feudi alienatione per Lotha. c. ij. vbi videtur expreſſum. Item iacobus veronē. reaſſumpſit queſtionem pilei ibi de ſucceſſiōe feudi rubrica que hoc querit. ⁊ tenet feudum paternū ſenſeri primū ⁊ filium iurare debere contra omnem hominem. quia in iuramento per filium prius preſtito maior dominꝰ intelligitur exceptus ⁊ maiorem intelligit quem hȝ iure paterno. xxviij. queſtio. Pilei fuit de vaſallo contra quem. xxx. an. ſpacio eſt preſcriptum poſtea euigilatus contra poſſeſſorem ⁊ propter preſcriptionem ſuccubuit dominꝰ cui vaſallus continue ſeruierat. ⁊ cauſam ignorauerat egit. ⁊ obtinuit. ⁊ merito quia ciuiliter poſſederat. facit quod not. C. de ſeruis fugi. l. j. in fi. vlti. gloſ. vaſallus petit feudum a domino in iudicio tenet qð dominꝰ reſtituere non tenetur. primo ꝓpter illius ingratitudinem qui alienauit permittēdo pſcribi qð etiam de vſucapione dixit lex. ff. de verb. ſig. alienationis. item ille negligens iſte vigilās facit. C. depoſiti. l. vlti. in fin. iteȝ videtur vti iure illius quē vincit qui vaſallum vicerat. C. d euic. l. ēptori facit. ff. de acq. poſſeſ. pōp. §. q iuſſu. cauſam quare dominꝰ debuit obtinere expreſſi ſupra aliquibus tamen videtur qð ſufficiebat qð legitur de capit. corradi. c. j. §. preterea. ſed ibi ſatis no. de qua preſcriptione illud intelligatur ⁊ cōiter tenetur qð ſolū minor trigenaria ibi ītelligitur amota qð etiā placet Dy. ſuo ꝯſilio. xliiij. mēbro tertio. Lxxvj. an filius ex duobus fratribus vnus inutilis ſuccedat in feudo de hoc dicam ſuper ver. xxv. Xciiij. an ſatis ſit vaſallo ſeruire domino per ſubſtitutū tenet qð non niſi valitudine etate vel alia iuſta cā excuſetur. ff. de decur. l. nullus. ff. de ſolu. inter. ſi tamen ſeruitiū cōſiſteret in preſtatione pecunie quolibet ſoluente liberatus eſſet. ff. de ſtatu libe. l. ſtichum. Ciiij. de vaſallo cui feudū datum fuerat eo tenore ne in feudum daret qð ſi faceret feudum perderet q infeudauit. ſȝ ante lit. conteſt. recuperauit tamen poſt citationē tenuit illuȝ incidiſſe. videtur eñ quaſi ſub conditione adeptus ſi ꝑacta fuerat. ff. loca. qro. §. itē. nec prodeſt recuperatio. quia per actū infeudationis feudū ꝑdidit ⁊ ſic recuperare nō potuit. ff. de ſolu. qui res. §. aream. maxime poſt cōuentionē. ff. eo. ſi cum cornelius. impetrato eñ delicto non eſt locus penitentie. ff. de fur. qui ea mente. vide qð de emphyteoſi diciť pro ⁊ contra. ſ. titu. ij. §. vlti. ver. xcv. ⁊ ſequē. ⁊ ſi teneas ibi partem contrariā huic ſolutioni pondera hic loqui de pena hoīs cōuentionali ibi de pena iuris. ⁊ mitius agitur cum lege facit. ſ. ti. ij. §. fi. ver. xxxviij. in fi. Roſ. liij. qōne querit de habente duo caſtra in feudū qui alienat vnū an perdat vtrūqꝫ. arg. eius fundať ſuꝑ Brocar. qð in parte ⁊ in toto cū ſuis mēbris ipſe fatetur qð in conſtitutionibus feudoꝝ alienās partē ſolum in parte punitur. ⁊ verū dicit. vt patet de vaſallo qui cōtra conſtitutionem Lotha. c. j. Sibi tamen videtur qð de iuris rigore totū perdat. qr cum ius dñi in vaſallum ſit indiuiduū contrafaciendo totū oſtendiſſe videtur: ⁊ ſic reuocata parte alienata ꝓpter indiuiduitatē reuocabit ⁊ reliquam. alleg. ff. de rebus dub. ſi is qui. §. vtrum. hoc indiuiduo vſus fuit Azo in ſolutiōe Brocar. de quo. ſ. in primo mēbro. nō plus inſto vide Hoſtien. in ſumma. §. quibus modis. ver. item vaſallus feudum. Propter hoc qð de indiuiduo dixi ſciendū qð Hugo. de fontana in qōne incipit duo fuerūt fratres. querebat de duobus fratribus de nouo feudo indiuiduo inueſtitis. quorum alter moritur ſine filijs ad quem pertinet pars mortui an ad dominum an ad fratrem ſuperſtitem. dicebat ſe indiuiduo poſuiſſe. quia alias nō erat queſtio. ⁊ veruȝ dixit. ſuper quo vide Hoſti. in ſumma. §. quis poſſit conſtituere. verſi. veruȝ. Corradus dicebat etiam ipſe Hug. ſe ſcire qſtionē hāc tractatā in vſibus feudorū. Rubrica. de fratibus de nouo beneficio inueſti. c. j. in glo. quid ergo ſi portio. ⁊ ibi ſuperior rō Roſ. etiam reſoluitur. vt propter indiuiduum vtraqꝫ remaneat penes fratrem. Sed dicit Hugo. ſe iſtam aliter proſecuturum ⁊ terminaturum. declarat igitur pmo que dicātur indiuiſibilia ſm vtrūqꝫ ius. ⁊ hic addo qð vtile eſt hoc ſcire cum diuiſibiliū ⁊ indiuiſibiliū non ſit eadeȝ ratio. nec in his de vno ad alterum ſit congrua argumentatio. ff. de reg. iuris cum amplius. et ſi quid infra. ipa. l. j. §. quāuis. ⁊ dicuntur indiuidua que cōmodā diuiſionem non recipiunt. inſti. de offi. iudi. §. qð ſi cōmode. ſicut hō ſtatua ff. de vſuca. rerū mixtura. et ſeruitus. ⁊ iura incorporalia excepto vſufructu. ff. ad. l. fal. l. j. §. ſi vſufru. ff. de ſerui. l. ſi fundum. ⁊. l. fi. ⁊ de ſerui. l. vt pomum. ⁊ de. ſer. vr. pre. l. binas. facit de offi. cōſul. l. vna. non ob. qꝫ nomina que ſunt iura veniunt in iudicio fami. her. quia illud verū. qð veniunt ſed adiudicanda: non diuidenda. ff. fami. her. l. ij. in fi. ⁊. l. iij. ⁊ heredes. §. j. de iure canonico dicit ſpiritualia indiuidua. vij. q. j. nihil xxiiij. q. j. loquitur. iteȝ ius patronatus. iuxta no. de iurepa. c. j. in. j. gl. hoc premiſſo argumenta copioſe proſequitur poſt que ſic ſoluit. dicit enim conſiderandum quale ſit feudum vtrum tale quod ſingulis inſolidum competierit vt in pluribus patronis magiſtratibus. et iuriſditione voluntaria eſt videre. ff. de officio ꝯſul. l. vna tunc cum duplex eſſet ſoliditas duorum. vna perit altera perſeuerat. et tunc impropriē ſumitur nomen partis. Superſtes ergo ſua ſoliditate iure feudi vtetur illo. ff. quibus modis ſeruitus amittatur. l. aquam. in fine. Si aūt feudi vſus non procedit niſi omnes communiter vtantur vel ius omnium redundet in vnum. ſicut in contentioſa iuriſditiōe que apud plures conſiſtit eſt videre. ff. ad municipa. l. magiſtratus. vbi no. ſicut etiā eſſet in ſeruitute pluribus conceſſa ad eundem effectum dicit tunc ſu-

Rosario | Histórico

perſtitem habere debere data eſtimatione partis que deficit quia pro parte non valeret ademptio.dicit hoc ſubtiliter probari.ff.de adimē.lega.l.legata.inutiliter.ff.de conditio.⁊ demonſtra. cum fundus.de lega.ij.cum filius.in princi.C.de conditio.inſertis.l.penulti. ff.de lega.primo non amplius.in fine.⁊ de fideicommiſ.lib.ſi legatario.§.primo vidiſti per ſuperiora quod indiuiduum trahitur ad vtranqȝ partem. Rof.placet prima pro domino Hugo.placet ſecunda pro vaſallo et hec mihi placet per.l.quoti.nihil.et.l.quot.idem ſermo.ff.de regu.iur. extra de verborum ſignificatio.abbate.verſicu.hic autem ſenſus.Conſtat autem quod ex primo intellectu duplex inſurgit iniquitas.prima quia innocens punitur. ſecunda quia venit dominus contra factum ſuum quorum quodlibet deficit in ſecundo inueni etiam hoc in pre. capitulo placere.Jaco.de bel. et concor.ei quod dictum eſt de eſtimatione per vaſallum ſoluenda.allegans etiam. l. ſi is qui quadraginta. in fine.ff.ad.l. fal.tenet etiam ibi quod pars pro qua dabatur eſtimatio remanet penes vaſallum ex titulo emptiōis. ff.pro empto.l. prima ⁊ in vſi.feud.de feu.da.in vi.l.commiſ.c.j.ff.de iure do.cum in fundo.§. ſi fundus.Ex quo deta.mentionem feci.mota ſit eius queſtio de comite tenente caſtrum a rege in feudum propter proditionem bannito vel condemnato per regem qui rex caſtrum poſtea dedit militi in feuduȝ. demum reſtituit comitem ad gratiam ⁊ ad bona queritur an caſtruȝ a milite aduocare poſſit ⁊ quo iure:⁊ de hac ⁊ vbi ſit locata fecit mentionem Innocentius in decreta.quamuis. de reſcriptis. libro ſexto que ſatis determinat hunc caſum. Redeundo ad indiuiduum de quo prediximus eſt queſtio de regno ducatu marchionatu. vel comitatu. que indiuidua ſunt per coſtitutionem federici.de prohi.feudi.ali.imperialem.§.preterea ducatus dato alicui in feudum pro ſe et primogenito vel eſt lex regni vel conſuetudo primogenitum ſuccedere.moritur primogenitus relicto filio moritur vaſallus dignitatē habēs relicto filio inter hos patruum ⁊ nepotem eſt queſtio quia vterqȝ dicit ſibi dignitatem iure primogeniture deberi:queritur.quid iuris cuȝ fui incuria. audiui qꝺ iſte caſus euenerat in quodam comitatu qui tenebatur a rege roberto ⁊ examinatus fui coram ipō rege tunc exiſtēte in auinione. ⁊ ante omnia ſciendum quod Cyn.in.l.ſi vina.C.de bo.maternis.dicit quod per tex.ibi dicenteȝ in medio legis filij eſſe deteriores nepotib' non ſinantur Ricard.malumbra tenuit patruum preferendum. et dicit ibi Cyn.ſic fuiſſe in rege Roberto ſeruatum nec plus proſequitur allegare poterat ad idem.C.de verborum ſignificatio.l.fina. ibi nullo enim modo filijs viuentibus ⁊c.et.C.quando dies legati cedit.l.ſecunda ibi.quicūqȝ fuerit is qui ſuperuixerit ſit ⁊c. et.ff.de legatis ſecūdo. cum ita.§.fina.⁊ ad trebel.l.heredes.§.vltimo.ad hanc partem etiam facit quod ius primogeniture eſt priuilegium perſonale ⁊ ad heredem tranſmitti non poteſt.ff.de regulis iuris in omnibus cauſis ſcꝺo ⁊ ſufficiat regula priuilegium.libro ſexto.item ex alio capite tranſmitti nō poteſt quia non competebat primogenito tempore ſue mortis illa ſucceſſio. ergo nec tranſmittit illam ad filium quia ius competens non tranſmittitur ad heredes etiam liberos.C.de caducis tollendis.l.vna §.pro ſecundo.fortificatur hoc ex parte cauſe.ceſſat enim primogenitura in nepote vbi patruus fuit primo natus.ceſſat ergo ⁊ ſucceſſio.ff. de iure patrona. adigere.§.quāuis et de renunciatio. poſt tranſlationem.verſi.ceterum.item habet patruus intentum probato quod filius non repreſentet perſonam patris.id autem probat lex. ff.de iniuſto rupto ⁊ irrito teſtamento.ſi quis filio.in princi.ad idem inducitur.ff. de vulgari ⁊ pupillari ſubſtitutione.l.lex cornelia.⁊ ibi ſicut ius filij mortui viuente patre non tranſit ad ſubſtitutos.ſicut primogenito mortuo viuente patre non dicatur tranſire ad filium.ad idem.ff.de bo. lib. ſi libertus.§. primo vbi ſi moritur patronus filio ⁊ nepote ipſius viuētibus filius nepotem excludit.ad idem.ff.de legi.tuto.l.tutela.§. p̄mo verſiculo proinde.item caſus non expreſſus a contrahentibus vel a lege vel a teſtatore habetur pro omiſſo. in hoc te dilatare potes per ea que ſcripſi.de reſcrip.ſuſceptum.libro ſexto ſuper q̄nta gloſ. ⁊ per remiſſionem quam ibi dedi in fine.ceſſabit ergo lex priuilegium vel conſuetudo.vel feudi conceſſio in primogeniti filio qui non fuit expreſſus ⁊ verificabitur in patruo qui inter deſcendentes vaſalli nunc eſt p̄mogenitus patris ⁊ ordi.item conſtat quod iure veteri codicis nedum frater.ſed ⁊ ſoror que erat ſecundi gradus preferebatur fratri filio q̊ erat in tertio gradu computando ſecūdum leges.patet hoc.C.de legit. heredibus.l.conſanguinitas. hoc tamen iure aut̄. correctum eſt. et ſimul ſuccedunt fratres per capita nepotes per ſtirpes vt ibi patet. in aut̄. ceſſante.⁊ in aut̄.poſt fratres.C.de ſuis ⁊ legit.l.ſecūda.⁊ aut̄.in ſucceſſione.licet autem illud ius codicis ſit correctum ratio ipſius durat.ff. de capitis diminutio.l.nec eas.extra de iudi.nouit.ver.nec illud vbi de hoc.cum igitur pactio illa proximioris gradus in materia in qua correcta non eſt duret.⁊ hic queratur de feudo. Item de indiuiſibili ꝯcludendum eſt quod ex quo locus pluribus patere non poteſt ſcꝺm predictum ius vetus preferatur primus gradus ſecundo. ⁊ ſic patruus nepoti.Item hec duo equiparantur in iure.non eſſe ⁊ inhabilem eſſe.extra de tranſla.c.ſecūdo.ver.ſicut iuxta.ff.quod cuiuſqȝ vniuer.l.prima §.penulti.Sed conſtat qꝺ ſi primogenitus eſſet inhabilis filius non ſuccederet.C.de queſtio.l.diuo marco.ob.enim filio qꝺ ob.patri.ff.de regu.iur.non debeo.⁊.l.aliud.§.fina. ergo idem quādo non extat. Ad ꝯtrarium primo inducitur illud Gen̄.xxv.in fi. vbi Eſau ius p̄mogeniture ſue vendidit ⁊ ceſſit fratri ſuo Jacob.⁊ tenuit ceſſio nec illud repetere potuit vt dicit canon.viij.q.j.quā periculoſum. ⁊ ibi de hoc iure no.⁊ ſcripſi poſt Hoſtien.extra de voto.licet in glo.procedit hic gl. precedenti hic interpono qꝺ hiſtoria illa ſoluit queſtionem ſi duo naſcantur eodem fetu vel vtero quod primo egrediens habet ius primogeniture.licet enim hyſtoria quod Eſau primo egreſſus continue ſecutus eſt Jacob. manutenens plantam pedis eius et tamen in Eſau ibi c.xxvij.⁊ ad Hebre.xij.primogeniture ius dicitur habuiſſe.inducit autem queſtio quod ſi dubitetur vide.ff.de re.du.l.ſi fuerit.in fin. audiui in illis locis ſeruari qꝺ ſimul ſuccedunt in totum bonis hereditarijs. ſed hoc ſuppoſito adhuc remanet dubium quid in re indiuiſibili videtur iudicio ſortis dirimemdum cui debeatur ſuper quo vide quod ſcripſi.de ſorti.c.vno.in fi.ego autem hoc caſu quo feudum eſſet indiuiſibile ad dominū recurrendum puto vt alteri honeſtori ⁊ prudentiori illud aſſignet ſi pares eſſent.gratificari poſſet.ad primū.xcvij. diſt.c.fi. extra de preben.de multa.in fi.ff.de teſtibus.l.fina.ad idem de ꝓcura. ſi duo.lib.vj.§.fina.⁊ ibi concor.in.⁊ ſuper glo.penulti. ad ſcꝺm qꝺ de gratificatione dixi.facit.ff.de lega.ſecūdo.ſi quis ſeruuȝ.§.ſi inter.vbi concor.in glo.ij.⁊ bene facit de reſcrip.c.penulti.lib.vj.ver.quid ſi forſan.ad predicta faciunt que no.extra de teſtibus in noſtra ante finem p̄me gloſ.⁊.C.lib.x.de incolis.l.ciues ad finem ſecunde gloſſe. item in hereditate diuiſibili ſi alter illorum non apprehenſa hereditate vel illa repudiata ⁊ decedat an alter ſolus ſuccedat an cum fratribus.⁊ pro quota plene diſputauit Ray.de forili.in.q.que incipit conſuetudo eſt in regno anglie.Et redeundo ad propoſitum dico per prius dicta reſponſum ad illud contrarium quo in princ.dicebatur iſtud ius eſſe perſonale nec tranſmitti ad heredem cum iure diuino pateat illud tranſmitti in ſingularem ſucceſſorem.fortius ergo heredem.⁊ maxime filiū. facit.ff.de acqui.rerum do.l.quedam.cum perſona patris dicatur per filium repreſentari.vt ibi.⁊ eſſe ⁊ ſtare dicatur.C.de agri.⁊ cenſi. l. cum ſcimus.in fi.li.xj.⁊ filij vox dicitur vox patris.inſti.de inuti.ſtipu.§.ei vero qui.⁊ dicuntur eadem fere perſona.de impu.⁊ alijs ſub.l.ſi.in fi.⁊ vna caro.xxxv.q.iij.§. hac autoritate.⁊ in prin.⁊ naturales dicūt rationem quare pater diligit plus filiuȝ q̄ filius patrē eſſe. quia pars eius remanet in filio non econtra.ſi pars remanet dicitur non totus mortuus.facit.ff.de vſufruc.l.ſi cui vſufru.inſule.de contrahenda emp.domum.§.ſi vero quantacunqȝ debet ergo dici filius primogeniti primogenitus.facit.ff.de verbo.ſignificatio.l.liberorum.vbi nomen liberorum commune eſt filijs ⁊ nepotibus.Item quod repreſentatur perſona patris per filium.patet.ff.de colla.bono.l.j.§.fi.⁊.l.ſi nepotes.⁊.ff. de coniungen.cum eman.libe.l.j.§.ſi filius.ad fi.per quas patet quod emancipatus emancipato de iure communi non confert.⁊ tamē filius emancipatus ꝯfert nepoti emancipato nato ex fratre conſtituto in poteſtate tempore mortis qꝺ ideo eſt quia perſonā illius repreſentat. ad idem pre.l.ſi nepotes.cum.l.prece.dotē.quā dedit auus.⁊.ff. de heredi. inſti.l.ſed ⁊ ſi in conditione.§.j.ex quibus patet qꝺ ex ꝑſona filij auus debet dotem nepti ſicut ⁊ filie.cum perſonam filij repreſentet.⁊ in pre. l.ſi nepotes.dicitur qꝺ nepotibus confertur vt fratri quaſi ipſi vnus eſſent.ex quo ergo fingūtur vnus plures nepotes ſuccedentes per ſtirpes.vt in pre.l.j.⁊.l.ij.C.de ſuis.⁊ legi.concludit qꝺ preſentat perſonā patris.Item preſuppoſito qꝺ cōſanguinei ſimul ⁊ vterini in ſuccedendo preferentur his qui ſunt conſanguinei tātum vel vterini tantum.C. cōmunia de ſucceſ.aut̄.itaqȝ.⁊ de legi.here.aut̄.poſt fratres.⁊ in aut̄.de conſangui.⁊ vteri.fratribus.in princi. Sed ponemus titium deceſſiſſe inteſtatum qui habebat fratres conſanguineos tantum. vel vterinos tantum.⁊ nepotem ex fratre defuncto qui erat conſanguineus ⁊ vterinus.dicit lex qꝺ nepos non ex ſua:ſed ex patris perſona excludet illos fratres conſanguineos tantum.vel vterinos tantum in aut̄.de here.q̄ ab inteſt.defe.§.ſi igitur defunc.col.ix. ad idem inducitur. ff. de donatio.inter vi.⁊ vxo.ſi donante res.§.primo.vbi ſponſus ſponte donauit anulum alienum poſtea vxori loco illius donauit proprium. licet hec donatio inter coniuges facta tenere non deberet tenet tamen quia repreſentat primam factā in ſponſam.ſic ergo de nepote dicatur rep̄ſentante patrem primogenitum.facit illud generale is qui in ius. de reg. iur.lib.vj.Item ſicut paciſcens in dubio videtur etiā in dubio heredi prouidiſſe.ff.de proba.ſi pactū ſic ⁊ lex primogeniture dato qꝺ dubia dicatur etiam filio prouidiſſe qꝺ eū cōtrahentes poſſunt pōt et lex.ff. de pactis non impoſſibile ſed in contrahētibus eſt dare qꝺ ſpem obligationis tranſmittitur ad heres.inſti.de ver.obliga.§.ex conditionali.ergo ⁊ in propoſito ius primogeniture ex.l.debitum tranſmittitur ī filium.⁊ ſic ⁊ iudicium operatum liberti inchoatum per patronū tranſit in filium etiam nō heredem.licet non in extraneū heredē. ff.de ope. liber.ſi operarum ad idem eo.titu. l. iiij. vbi ſi manumiſſus a duobus. vtriqȝ debet operas altero mortuo:licet alter ſup̄ſit filio mortui illas debet. Non ob.quod in princi.dicebat̄ ius qꝺ non competebat p̄mogenito tempore mortis tranſmitti non poſſe.quia licet ius patri nō cō competeret actu competebat tamen in habitu cui congruum quod de querela dicitur.C.de inoffi.teſta.ſi quis filium ad quod facit.ff. de aſſigna.

ſigna.lib.l.iij.in fi.cum duabus ſequē.Item quod ius beneficio legis competens tranſmittitur antequā ſit delatum.patet in arrogato qui legis beneficio in bonis arrogantis habet quartam.ff.de ado.l.ſi arrogator.querit lex.j.ff.de collatio.bono.§.ſi impuberi. an ſi talis petat bonoꝝ poſſeſſionē naturalis patris an teneatur illā quartam conferre.et priuſq̄ illi queſtiōi reſpondeat dicit lex arrogatum illi' quarte trāſmittere a ad heredem 1. ⁊ ſi dicas etiam patre arrogāte ſupſtite b qꝺ vf velle vltima gloſ.in p̄nc. facit ad propoſitum vt ſic etiā fili' viuente patre ꝺcedēs ius primogeniture tranſmittit ad filium. verū eſt eū qꝺ non trāſmittitur.vbi ex teſtatoris volūtate pendet debitum.vbi vero debet̄ ex beneficio legis cōis vel ſpālis.⁊ taliter quod tolli non poteſt per illum a quo debetur ſicut ius primogeniture in iſto caſu vt ſcripſi in glo.decre.lȝ.ſuperius allegata bene trāſmittitur quaſi es ſuū non alienū. vt dicit etiam Accur.in predicta vltima gloſ. ad hoc.ff.de inoffi.teſta.pax.§.ſi quis impubes.facit.C.de lib.⁊ eoꝝ lib.l.j. Itē nō ſic eſt in eo qꝺ debetur vt heredi.facit.ff.de ſena.emancipatum.§.fin.a ꝯtrario ibi.ſed ſi pater ante ꝯceptionem ⁊c.⁊ pro hoc facit qꝺ ibi no.⁊ de in ius vocan.adoptiuū.§.fin.⁊.ff.de inter.⁊ rele.l.iij.que optime facit.hoc autem feudum debetur filio etiā non heredi.facit.C.de lati.lib. tol.l.vna.§.ſed ⁊ ſi.⁊ de proxi.ſacro. ſcrin.l.ſi quis in ſacris.lib. xij. qꝺ vltimo parificantur non eſſe ⁊ inhabilem eſſe non eſt ſimpliciter veruȝ ſed verum eſt eius oppoſitum vt patet in iuribus proxime allegatis. vnde decreta.allega.dicit illum eſſe quēdam modum loquendi. vt ibi ſcripſi licet dici poteſt id locū habere vbi patri inhabili ꝑ filiū aliquid queritur cuius cōtrarium eſt cum patri nil queritur.facit.ff.de iure patro.l.diui fratres.⁊ ibi plene no.ad idem.ff.de bo.lib.l.queritur. Item concluſio illa procedit in natis poſt inhabilitatem. vt no.l.diuo marco ibi allegata audiui tunc ⁊ poſtea vidi in quibuſdam ſcriptis priuatis qꝺ rex robertus iudicauit tunc pro nepote nec tamen putes eū cōtra ſuum caſum pronūciaſſe.nam in facto illo inducebātur quedā ordinationes facte per ipſum ſuper comitatu predicto ⁊ prius per karolum ſcꝺm ipſius patrem ex quibus potuit ſic cauſa diffiniri. Nō obmittam ad intellectum predictorum ⁊ eorum que no.ī.§.ij.ver.xxxiij.qꝺ cōmuniter in italia ⁊ certis partibus alamanie ⁊ certarum ꝓuinciarū dignitates preter regales diuidūtur ſcȝ ducatus marchionatus comitatus.⁊ his ſimiles cōtra pre.l.federic. nec ſeruatur ius p̄mogeniture in illis ſed equalibus portionibus diuidunt illa feuda ſicut alodia.⁊ defenditur hec conſuetudo que imperatoribus ſcientibus dicitur introducta que neceſſaria videntur ad introducendam cōſuetudinem ipſorum legi contrariam.ff.de legibus.l.de quibus pro qua conſuetudine que fecit feuda diuiſibilia inducuntur leges.ff.de contrahen.emp.ſi in emptione.§.omniū.de mu..⁊ ho.l.munerum.§.mixta.ver.ſed ea que cōmunia prediorum.l.venditor.§.ſi conſtat.de aqua plu.arcen.l.j.in ſumma.de aqua quoti.⁊ eſti.l.hoc iure.§.ductus aque.plus quia ex tali cōſuetudine que permittit diuiſionem videtur qꝺ etiam moriens prelegata certis ⁊ deſcēdentibus facere poſſit quaſi illa ſit quedam diuiſio facta per teſtatorem.C.de inoffic.teſta.l.parentibus.⁊ famil.herciſ.l.ſi cognatione.⁊.ff.eo.titu.l.famil.herciſcun.ſi filia.§.ſi pater. et ſic ꝓpter rationis idētitatem vterqȝ diuiſionis verbo cōprehendatur. de elect. ſi poſtquā.§.vltimo.lib.vj.cum etiam conſuetudo a iure cōmuni exorbitās inducta in vno in alio ſimili obſeruetur. patet.ff.de no. ope.nūcia.de pupillo.§.ſi quis riuos.⁊ de fonte.l.vna.vt in poſſeſ.leg.l.is cui §.conſtitutio.⁊ not.C.de ſacroſan.eccle.l.illud.in vlti.glo.⁊ facit quod not.ff.de legib'.de quibus in.j.gloſ.In contrariū inducitur regula qꝺ contra rationē.ff.de regu.iur.eo.titu.que a iure.lib.vj.⁊ eo.ti.de regu.

IN hoc ti.hoc ordine ꝓcedemus nā primo ſuper feudi conceſſiōe inſtrumenta formabimus ſecundo ſuper homagijs aliqua diſputabimus. Tertio vero libellos cōcipiemus. ¶†Sic ergo concipe inſtrumentuȝ ſuper feudi conceſſioneᵇ. FORMA. vicecomes narb.ob remunerationem plurium obſequiorū.ac fidei ⁊ amoris circa eum ⁊ domum ſuam per.p.hactenus preſtitorum:⁊ in vinculum ⁊ ſignum dilectiōis inter eos et nunc perpetuo inuiolabiliter obſeruande dedit tradidit:⁊ conceſſit in feudum ⁊ iure feudi ipſi.p.recipienti pro ſe ſuiſqȝ filijs ⁊ nepotibus ⁊ pronepotibus omnibus ex eo ⁊ ex eis in perpetuum deſcendentibus maſculis videlicet legitimis.dūmodo in nullam aliam perſonam extraneam transferatur. talem rem in tali loco infra tales confines ſitam:ad habendum tenendum poſſidenduȝ ⁊ quicquid ſibi ſaluo eo quod dictum eſt:⁊ ſaluo etiam iure fidelitatis debite deinceps placuerit perpetuo faciendum cum omnibus ⁊ ſingulis que infra premiſſos continentur confines vel alios ſi qui forent acceſſibus quoqȝ ⁊ egreſſibus vſqȝ in viam publicam:⁊ cū omnibus ⁊ ſingulis que habet ſupra ſe:vel infra vel intra ſe:in integ.omniqȝ iure:⁊ actione.vſu ſeu requiſitione:ſibi ex ea:vel pro ea re:aut ipſi rei modo aliquo pertinente:quam rem ſe eius nomine cōſtituit poſſidere.donec ipſius rei poſſeſſioneȝ nact' fuerit corporalem.quā ſi quidem accipiendi ſua autoritate ac deinceps retinēdi ſibi licentiā omnimodā dedit:ꝓmittens ꝑ ſe ſuoſqȝ heredes dicto.p.ꝓ ſe ⁊ pro p̄dictis ex eo deſcēdētib' liberis legitimis ſtipulāti ⁊ recipiēti litē vl' ꝯtrouerſiā eis de dicta re vel ei' occaſiōe vllo tp̄e nō inferre. nec inferēti quomodolibet cōſentire:ſed ipām rē eis ab oī ꝑſona vniuerſitate legitime defendere:autorizare ⁊ expedire: ac dictam conceſſionē:⁊ omnia ⁊ ſingula ſupraſcripta perpetuo firma grata ⁊ rata habere ⁊ tenere nec cōtra.facere vel venire ꝑ ſe vel ꝑ aliū aliqua cauſa vel ingenio:de iure vel facto ſub pena.c. marcharuȝ argenti ſtipulatione ſolēni promiſſa:qua pena ſoluta vel non predicta omnia ⁊ ſingula ꝑpetuo firma perdurent.item reficere ⁊ reſtituere ſingula dāna et expenſas.ac intereſſe lit.⁊ extra pro q̄bus oībus ⁊ ſingulis firmiter obſeruādis obligauit eidem recipiēti vt dictū eſt omnia ſua bona.dictus vero. p.ibidē ⁊ in p̄ſenti ſibi ꝓmiſit ⁊ corporaliter iurauit ad ſancta dei euāgelia.ex nūc imperpetuū ſibi ſuiſqȝ hr̄dibus ſe fidelem eſſe vaſalluȝ:ipſumqȝ ⁊ hr̄des ſuos: res iura ⁊ honores ipſoꝝ p̄ſentes ⁊ futuros.ꝓ poſſe fideliter obſeruare ⁊ recuperare:⁊ nullatenus q̄ in quolibet detrimētū periculum ſiue dānum:vl' impedimentum:vel contumeliā perſone: vel ꝑſonarū: rerum:vel iurium ⁊ honorum ſui ſuorumue heredū verti poſſet per ſe vel per alium contractare: vl' aliquo modo machinari.immo ſi quem hoc vel aliqꝺ eorum tractare vel procurare quocunqȝ modo ſenſerit: quācitius poterit domino indicare ⁊ quicq̄d ſub fide et ſecretum fuerit ab eo impoſitū fideliter

iur.conſtitutionē.in princi.ne cler.vel mona.c.j.C.de teſta.ſancimus.⁊ de appel.precipimus. ſtet ergo preter illā ſpeciem qua ſibi eſt derogatum.maxime cum negetur identitas in vtroqȝ. immo eſt diuerſitas. qꝛ in vera diuione eſt concordia heredum.que non eſt in prelegato.⁊ ideo prima dicitur permutatio.ff.de lega.ij.cuȝ pater.§.hereditatem.ij. Inde eſt etiaȝ q ꝺ pro euictiōe legatorum regulariter non agitur.C.cōmunia vtriuſqȝ iudi.ſi fratres.⁊ fami. herciſ.l.ſi familie.⁊ ibi plures de hoc.videtur ergo illud priuilegium nō valere vt factū de re non deducibili in legatum impediente lege ſoluȝ in vno caſu per cōſuetudinem violata.ff.de lega.j.l. apud iulia. §. vult.⁊.l.cetera. poſt prin. facit de elect. q̄q̄ in princi.libro.vj. Extāt queſtiones dn̄i mei in legibus vna incipit quidā nobilis: ⁊ eſt de filio legitimo naturalis legitimati an ſuccedat in feudo fundatur ſup.c.naturales.ſi de feudo defuncti controuerſia fuerit circa quam vide quod ſcripſi qui filij ſint legitimi.lator.ſuper prima gloſ.alias incipit.Ego donaui.et eſt de illo qui donauit rem ſuam titio ea lege: vt ſibi illam cōcederet in feudū iuxta infraſcripta pacta quam dedit his pactis quod propter iuramentum fidelitatis non preſtitum vel ſeruitia vaſallatica.vel propter quicquā aliud propter quod iure vel conſuetudine feudum ſolet vel debet perdi illud non perdat:ſed incidat in penam vigintiqȝ librarum.demū titius alienauit feudum.querebat an domin' poſſet illud vēdicare tenet quod non.quia contractus ex conuentione legem accipiunt.ff.de po.l.prima.§.ſi conueniat ⁊ in feudis pacta contra ipſorum naturam poſſunt apponi.puta quod iuramentum fidelitatis non preſtetur. vt titu.per quos ſit inueſtitu.in fine. ⁊ titu.preceden.in fi. ⁊ de feudo nō habente naturam feudi.cum igitur pena perditionis feudi tranſlata ſit in pecuniariam:licet alias cōmitteretur hic non cōmittitur.nō vendicat ergo dominus obſtante pacto nec vaſallus obſtante exceptione rei vendite ⁊ tradite.⁊ quem de euictio.tenet actio ⁊c.ff.de euictionib' vendicātem.addebat de feudo alienato per vaſallum quod dominus reuocare non poteſt an alienans remaneat vaſallus videtur quod ſic: quia ſuccedit precium loco rei.ff.de peti.heredi.ſi rem ⁊ precium.et de vſufruct.quia qui precio ad idem.C.de oper.lib.l.vltima. Subdit qꝺ ſi pena perditionis feudi non eſſet tranſlata in pecuniariam. ſed ſimpliciter conueniſſet quod propter culpas non perderetur feudum valere pactum in ſpecificantis in alijs non.ff.ſi quis cau.ſed et ſi quis.§. queſitum.⁊ ne dolus futurus per pactum videretur remitti contra legem.ff.de pac.ſi vnus.§.illud.⁊ ne inuitetur vaſallus ad delinquēdum C.de indi.viduita.l.ſecūda.ff.de tranſac.cum hi. De vaſallo an teneatur aſſignare feudum pro quo ſeruit.no.ſ.titu.ij.§.fin.ver.lx.in fi.vbi etiam ſcripſi quid ſi errans aſſignauit proprium ⁊ an vaſallus non ſeruiendo.xxx.ann.preſcribit libertatem ⁊ feudi directuȝ dominiū ſcripſi ſupra de p̄ſcrip.ſuper rubrica ad fi.ver.fuit alia.⁊ ibi ſcripſi quid operentur verba cum datur res in feudum nobile liberū ⁊ franchum.

ADDE prime queſtioni de filiofamili.quod voluit roma. conſilio xvj.et verſicu.xciiij.adde Bald.conſilio.cccxxx.et verſiculo.ciiij.adde Alexander conſilio tertio.p̄mo libro.verſicu.propter hoc.adde alexādrū conſilio.xxx.primo libro et verſiculo redeundo. adde late Oldr. conſilio.xciiij.⁊.ccxxiij. Pe.de ancha.ꝯſi.cccxlj.⁊ de vaſallo alienante partem feudi.vide Bal.ꝯſi.ccviij.⁊.ccxvj.p̄mo libro.

IN hoc titulo concipiemus quia infra ſepe allehabitur liber vſus feudorum an liber ille preter cōſtitutiōes imperiales cōtineat ius cōe plene ſcripſi eo.ti.c.vlti.ſup vlti.gloſ.

b ¶Sic igitur.conceſſione Rolan.xxj.parte prima et ſequenti continuatur huic,

Archivo Rosario Histórico

retinere: et ſine ſui licentia non pandere nec per qđ pandatur facere nec nō perſonam res iura ⁊ honores ſuos aduerſus quoſcūqꝫ excepto imperatore romano vel rege: ⁊ exceptis his quibus prius fidelitatis debito erat aſtrictus requiſitꝰ tueri ⁊ totis viribus adiuuare ⁊ conſilium vtile pro poſſe et auxilium prebere ⁊ generaliter purā ⁊ veram fidelitatem ſibi ⁊ ſuis heredibus obſeruare. Ceterū predictis omnibus ſic peractis idem. a. in robur ⁊ confirmationem conceſſionis prefate ipſum. p. cum baculo vel ciroteca de dicto fundo legitime inueſtiuit in ſignū mutue ⁊ perpetue dilectionis ⁊ fidei pacis oſculo interiecto. hec probanṫ. xxij. q. vltima de forma. ⁊ in lib. feu. qualiter iurare debet vaſallus fideli. c. vnico. ⁊ de forma fidelitatis. c. vnico. ⁊ de noua fideli. forma. c. primo ⁊ quēadmodum feudum ad filiam perti. c. vnico. ⁊ de ſucceſſoribus feudi. c. vnico §. filia. extra de iureiuran. ego. lxiij. diſtin. tibi domino. 2 ¶† Et not. qđ qua fidelitate tenetur vaſallus domino eadem tenetur dominꝰ et vaſallo: vt in pre. c. de forma. in fi. 3 ¶† Porro ſi feudum a predeceſſoribus ꝯceſſum ſucceſſor confirmet. hoc modo conficietur inſtrumētum.[a] FORMA. T. vicecomes narbonē. filius cuiuſdam talis ſtudēs ꝓ viribus in bonis predeceſſorū ſuorū veſtigia imitari ⁊ acquiſitum atqꝫ relictum ſibi per ipſos theſaurum incomparabilem amicos videlicet et fideles. omni qua poteſt cura ⁊ ſollicitudine conſeruare. lecto ſibi ſeriatim ⁊ aperte inſtrumento conceſſionis in feudum facte olim. p. patri. h. ab. a. quondam genitore ipſius. t. de tali re in tali loco infra tales confines ſita. vt patet in eodem ipſius conceſſiōis inſtrumento manu talis notarij confecto. eandē conceſſionem ⁊ feudum. ipſiuſqꝫ rei poſſeſſionez et oīa ⁊ ſingula circa hoc ab ipſo. a. geſta. ⁊ in prefato inſtrumento contenta: vtpote prouide: rite ⁊ bene facta. ipſi. h. preſentis renouate conceſſionis autoritate pleniſſima confirmauit: ⁊ in confirmationis ⁊ renouationis ſignū ipſum. h. de dicto feudo cuꝫ virga vel pylleo legitime inueſtiuit promittens per ſe ſuoſqꝫ heredes dicto. h. pro ſe ſuiſqꝫ filijs et omnibus ex eo deſcēdentibus legitimis maſculis ſtipulanti ⁊ recipienti prefatam conceſſionem ⁊ renouationez ⁊ omnia ⁊ ſingula ſupraſcripta perpetuo firma grata ⁊ rata habere ⁊ tenere nec cōtrafacere vel venire per ſe vel per alium aliqua ratione vel cauſa de iure vel de facto. ſub pena centū marcharum argenti. ſtipulatione promiſſa ⁊ refectione dānorum ⁊ expenſarū litis ⁊ extra. ⁊ obligatione omniū bonorum ſuorum. qua pena ſoluta vel nō predicta oīa ⁊ ſingula firma perdurēt. Idem vero. h. ſtatim ibidem de fide ac fidelitate ſeruāda. dicto. t. in omnibus ⁊ per oīa prout quondam. p. pater eius fecit et in p̄dicto inſtrumēto ꝯtinetur ſolēnem ꝓmiſſionez fecit ⁊ corporale preſtitit iuramentū. poſt hoc incōtinenti in ſignū mutue ⁊ perpetue dilectiōis ſeruāde ⁊ fidei ⁊ pacis[b] oſculum interuenit: hec ꝓbātur in pre. ꝯcor. extra de feu. c. ij. ⁊ de iureiurā. veritatis. extra de dona. per duas. ad hoc facit in lib. feu. qualiter dñs ꝓprieta. priue. ⁊ in titu. ſi de feu. ꝯtro. fue. §. dño. ⁊ in. t. ꝑ quos fiat inueſtitura. ¶ Inſtrumētum aūt recognitionis feudi ⁊ promiſſe fidelitatis potes colligere ex ſequentibus ⁊ p̄miſſis.

De homagijs et fidelitatibus.

Quoniam ſuper homagijs[c] ⁊ fidelitatibus frequenter queſtiones oriuntur: ideo vtile fore perpendimꝰ aliqua ſuꝑ hoc ad canoniſtarū inſtructionem ſub breuiloquio diſputare. et in primis. 1 ¶† Sciendum eſt qđ homagiū ꝓprie eſt de his q̄ ad tēporalia ꝑtinent: vt. xxij. q. vlti. de forma. ⁊ ideo indignū eſt qđ pro ſpūalibus quis homagiū facere cōpellatur: vt extra de reg. iur. c. fi. ⁊ extra de ſymo. ex diligenti. p̄lati aūt bñ p̄ſtant fidelitatē: vt ex̄ de p̄uile. antiq̄. Itē q̄nqꝫ faciūt homagiū p̄ncipibꝰ ratione temporaliuꝫ que ab his tenent prout infra dicetur. 2 ¶† Si igitur aliquis vult effici homo alterius nec inde confici poterit inſtrumētū. FOR.[d] Ego. p. ex cauſa homicie ſiue homagij promitto tibi. h. eſſe perpetuus tuus homo et ſtare cum meis heredibus ad tuam maioriam ſignoriam ⁊ preſtare tibi annuatim tale et tale ſeruitium conſtituens atqꝫ confitens me tuū eſſe hominem ⁊ deinceps me in tui poſſeſſione tanquā domini eſſe ⁊ ſtare in tali loco vel alibi vbicūqꝫ ponere me volueris. iunge ſi vis qđ eſt infra. ver. iiij. in fi. que omnia ſupraſcripta promitto attendere ⁊c. 3 ¶† Cōtractus iſte de generali conſuetudine capit vires potius q̄ de iure. lꝫ aliqui trahant ad hanc materiā. C. libro. x. de agri. ⁊ cen. cum ſimus. ¶ Qualiter autē fiet inſtrumentum affrancationis ſiue liberatiōis ab obligatione homagij vide ſupra de ſeruis nō ordinā. ver. porro[e]. ¶ Et no. qđ eſt homagiū ligium qđ videlꝫ 4 ſit imperatori vel regi nullius alterꝰ fidelitate ſalua. Illud vero qđ fit alijs non dicitur ligium qđ fit ſeu iuratur ſalua imperatoris vel regis autoritate vt in libro feu. de prohi. feu. alie. imperialem. in fin. multi tamen putant ligiū homagium eſſe quādo vaſallus mittit manus ſuas infra manꝰ domini ⁊ ſibi homagium facit ⁊ fidelitatem promittit ⁊ ab ea ad oſculum recipitur qđ tamen nō eſt vt dixi[f]. Alij[g] dicunt qđ eſt duplex homagium vnū dicitur ligiuꝫ in quo nullus excipitur quātum ad verba quantum tū ad mentem illi qui ſupremam et generalem habent iuriſditionem. puta imperator vel rex intelliguntur excepti. vt extra de iureiuran. venientes ꝯtra quos non tenetur quis dominū ſuū iuuare: vt. ĩ. ver. xv. ⁊ tale homagium in ſuo nullus preter q̄ ſupremꝰ intelligitur exceptus nō pōt fieri duobus. vt. ĩ. ver. x. Aliud vero eſt non ligium quando videlꝫ aliquis excipitur. puta facio tibi homagium excepta fidelitate qua tali dño meo ligio teneor: vel ſaluo qđ poſſim quē voluerim dñm ligium mihi cōſtituere: vt. ĩ. ver. xij. vel ſaluo: qꝛ nolo te contra talem iuuare. ſed prius dictum verius eſt. lꝫ hoc vltimū cōis vſus loquendi approbet. ⁊ ꝫm hunc vltimū modū loq̇mur fere per totū preſentem. §. j. dicitur autē homo ligius quaſi ligatus domino ſuo vel ligius quaſi legalitatem cōtinens. 5 ¶† Qđ autem in italia. ⁊ alibi vocatur vaſallagiuꝫ in Francia homagiū appellatur nos autem ꝓuinciales nobiles feudatarios vaſallos plebeios vero noſtros hoīes vulgariter appellamus: qđ aūt poſſit quis eſſe homo duorꝫ probatur. extra de ſup. neg. prela. grandi ibi vel cuidam alij perſone ⁊c. 6 ¶† Primo aūt circa hoc querendum eſt vtrū ⁊ qualiter quis alterius fiat[h] hō. reſpon. liber hō poteſt pacto mihi ꝓmittere ꝑ ſe ſuoſqꝫ heredes qđ ſit hō meus ⁊ certū mihi ſeruitiū faciat ⁊ tale pactum ſeruandū eſt: vt extra de pac. c. j. ⁊. ij. ff. eo. l. j. §. j. ⁊. l. iuriſgentiū. §. ait pretor. nam per ſtipulationē poteſt quis grauare ꝯditionē ſuā: hinc eſt qđ per pactionē ſcriptura interueniēte poteſt quis ſe conſtituere aſcripticiū: vt. C. lib. x. de ag. ⁊ cen. cum ſimus. et religioſum: vt. xxvij. q. ij. omnes femine. 7 ¶† Et tamen religio ſeruitus eſt: vt. liiij. diſt. multos. ⁊ no. inſti. de iure ꝑſonarū. ⁊ ſententia lata contra te qđ ſis hō meus ſufficit ad hoc quia in iudicio quaſi cōtrahitur: vt. ff. de pecul. lꝫ. §. ſi filius multo ergo fortius ſufficiet pactū quo in veritate ꝯtrahitur ff. de re iud. res iudi. ff. de libe. ag. l. j. §. fin. ⁊. l. ij. ⁊. iij. ff. de vſuf. pōpo. §. ſi ex cā. ff. de leg. j. ſi ſeruus pluriū arg. tū ꝯtra qđ pacto nō fiat quis alterius hō. nam hec homagia aliquā ſpeciē habent ſeruitutis. argu. extra de ſeruis nō ordi. c. fina. imo nihil aliud eſt dicere facio me hoīem tuū: qꝛ lex ſeruos noſtros homines appellat: vt. ff. ſi cer. peta. ſi fundū. §. ſeruū tuū. i. hoīem tuū. ff. de ſolu. qui duos. C. de epiſ. ⁊ cleri. l. j. et. ij. 8 ¶† Unde pactū non ꝓderit ad hanc cōditionem indicendā. ſicut nec ad ſeruitutē ſufficit indicēdam: vt. C. de libera. cauſa. nec ſi volens nec etiam cōfeſſio in iure facta ſufficit ad hoc. vt eo. titu. interrogatam hinc eſt qđ ſi alicui legetur ſub tali conditione a certo loco recedat nō valet: qꝛ ſic fieret quaſi ſeruꝰ vt. ff. de libero hoīe exhi. nihil. C. de ꝯdi. ⁊ demō. titio. Itē talis obligatio nō tenet cū infinitum obliget qđ euitatur a iure: vt arg. ff. de leg. iij. fideicōmiſſa. §. ſi quis decē. extra de reſcrip. cuꝫ in multis lib. vj preterea nō pōt quis operas ſuas in perpetuū locare ne fiat p̄iudiciū libertati. vt. ſ. de loc. §. poſtq̄. ꝟ. quid ſi q̇s. ſed dic ꝙ pacto pōt q̇s ſe hoīez alterius conſtituere: vt extra de ſup. neg. p̄. grandi. lib. vj. ibi fidelitate homagio iuramēto ſeu pacto ſi aliq̇bꝰ ⁊c. nā ex delatione ⁊ p̄ſtatione iuriſiurādi creditur libertus hō cōſtitui. C. li. x. de decur. cū decurionatus. et l. quotiens ſpontaneos. ff. de in iusvo. adoptiuum. §. j. C. de tranſac. l. fi. C. de tab. exhi. l. fi. ⁊ lꝫ q̇s hoīez alterius ſe cōſtituat ꝓpter hoc tū nō minuitur ſua libertas immo dñs eū tenetur ꝯtra alios in ꝑſona ⁊ rebus tueri. vt. xxij. q. vlt. de forma. in. fi. in pleriſqꝫ autem locis ſtipulatio hmōi ſic concipitur. nam is q̄ facit homagium ſtās flexis genibus tenet manus ſuas inter manus dñi ⁊ homagiū ſibi facit: ꝑ ſtipulationem fidelitatē ꝓmittit ⁊ dñs in ſignū mutue fidelitatis illū oſculatur. vt ſupra verſi. ꝓxi.[a] 9 ¶† Secūdo q̄ritur vtrū homagiū introductū ſit de iure ciuili: ſiue de iure ſcripto[b]: rñ. nō. ſed moribus ⁊ diuturno vſu q̄ legē immittanṫ. vt inſti. de iure na. gē. ⁊ ci. §. ex nō ſcripto. ⁊. xxv. q. ij. cū redēptori. di. inſgētiū. iuuatur tū legibus. nā pactiones licite cuſtodiende ſunt. vt. ſ. ver. ꝓxi. 10 ¶† Tertio q̄ritur vtrū tꝑis lōginquitate q̇s hō alterius efficiatur: puta recipiendo ab illo ꝑ. xxx. an. ſeruitia ꝑ hoīes ligios p̄ſtari ſolita[c] ⁊ videtur ꝙ ſic. ar. C. li. xij. de fundis patri. eū q̇. ⁊. C. d ag. ⁊ cē. cū ſat. §. cū aūt. vbi dr ꝙ ſtās ꝑ. xxx. an. ĩ fundo efficitur colonus. ⁊. C. de emāci. l. j. nā ſi idē pacto fieri pōt. vt. ſ. ergo ⁊ p̄ſcrip. tēporis fieri poterit: q̄ plus facit q̄ pactum. nā pacto ſociorꝫ fundo ſeruitus acquiri non pōt ſed preſcriptiōe ſic. vt. ff. de ſerui. ꝑ parte. ff. de ſerui. vr. pre. ſed ⁊ ſi. rū. j. Itē aſcripticius ſine gleba pacto acquiri non pōt: p̄ſcribi tū pōt. vt. C. de agri. ⁊ cē. l. ij. ⁊. l. quemadmodū. ff. de diuer. ⁊ tēp. preſcri. long. item pactū de non diuidēdo non valet. preſcriptio aūt impedit diuidere cupiētē ff. cōi di. in hoc iudicio. ⁊. l. ſi conueniat. ff. de an. ex. l. j. ad idem. ff. de diuer. ⁊ tēp. p̄ſ. de acceſſiōibus. ff. de re. iur. non dꝫ. p̄terea ex tꝑe liber fundus efficitur ſeruus. vt. ff. ſi ſeruitus vē. ſi q̇s diuturno. ff. de a q̄ quoti. ⁊ eſti. l. j. §. ductus. ⁊ ex tꝑe preſumitur filius q̄ non eſt. ff. de ritu nup. q̄ in ꝓuincia. arg. contra: qꝛ nulla tꝑis longinq̄tas p̄iudicat libertati. vt. C. de lōgi tēporis p̄ſcrip. q̄ ꝓ liber. ⁊ contra liber. in rubro. et in nigro. tꝑs eñ non eſt modus inducēde obligatiōis vt. ff. de act. ⁊ obli. l. obligationū fere. §. placet. C. de pac. ſi certis. ff. de ope. libe. ope. Item plus pōt pactum de quo predictum eſt q̄ p̄ſcriptio. vt. ff. quēadmodum ſeruitus a. non ſat. §. j. ibi: nec forte ⁊c. ⁊ ibi poſſumus eñ ⁊c. item ſeruitus q̄ continuam cauſaꝫ non hꝫ: non preſcribitur. vt. ff. de ſerui. l. ſeruitutes. rū. j. vnde cū hō non potuerit continue ſeruitia p̄ſtare non poterit homagiū preſcribi. itē liberi hoīs nullum eſt cōmerciū. ff. de cōtrahē. emp. ſi emp. §. j. ⁊. ij. inſti. de inuti. ſtip. circa prin. vnde vendi vel donari non pōt. vt. ff. de contrahē. emp. ſed celſus ſi nō pōt alienari: ergo nec preſcribi. ar. ff. de fundo do. ſi fundum. ff. de ver. ſig. alienationis. ſuꝑ hoc dixit mart. de fano. ꝙ ſi qō ſit de homagio. vtrum aliquis ſit liber homo vel non: ⁊ dñs eſt in poſ. homagij pro dño iudicandum eſt: niſi homo ſe liberꝫ probet. ff. de proba. circa. extra de elec. q̄relam. Si aūt hō eſt in poſ. libertatis ſine dolo malo: dñs neceſſe hꝫ de homagio docere: vt ibi. ⁊. C. de libera. cā. ea que. Qđ ſi in vtroqꝫ caſu ad ꝓbādum homagium ſoli tꝑis lōginquitas inducitur: aut inducitur tꝑs. xxx. vel. xl. an. quo caſu credo illum hoīem meum eſſe: quem tanto tꝑe preſcripſi. vt in pre. l. cū ſatis. ⁊. C. de fundis rei pu. euꝫ qui. ⁊ ar. ff. de aqua plu. ar. l. fi. ⁊. l. ſe. dū tamē tanq̄ ab homine meo: ⁊ non tanq̄ ab amico ſeruitia receperim. ff. quemadmodum ſer. amit. l. fi. et facit in li. feu. ſi de feu. contro. fu. c. ſi quis per. xxx. an. verūtū ad probandum homagium: non ſufficit probare tanto tempore fuiſſe preſtita ſeruitia niſi probetur pro homagio preſtita fuiſſe. arg. ff. ſi ſeruitus amit. l. fi. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. l. prima. §. ſed ſi in reꝫ. ⁊. §. ariſto. nec obſtat ad hoc pre. l. ſeruitutes. reſpon. j. quia licet homo vel vaſallus non ſeruiat cōtinue: ſeruit tamen quaſi continue: ex quo enim homo ligius ſemel preſtitit debita ſeruitia in ea cauſa eſſe videtur: vt quandocunqꝫ requiratur debeat ſeruire. ⁊ ſic quaſi continuam cauſam hꝫ vnde p̄ſcribi poteſt. vt. ff. de ſerui. vr. pre. foramen. Si autez inducitur tempus. x. vel. xx. annorum ad probationez homagij: hoc non ſufficit. ff. de vſur. cum de in rē verſo. qꝛ talis preſcriptio ſine titulo nō procedit. C. de preſcrip. lon. temp. x. vel. xx. an. diuturna. ac de hoīe libero non poteſt titulus interuenire: qꝛ eius nullū eſt commertium vt predixi. Alij tū in hoc contradicunt: ⁊ facit ad hoc. C. de fundis reipu. l. ius. ⁊. l. iubemus. Si tū aliquis per. x. vel. xx. annos preſtitit mihi ſeruitia tanq̄ ligius hō poſſum allegare cauſam interueniſſe dicendo: tu es homo meus: ⁊ ꝑ ſtipulationem mihi promiſiſti ſeruitia facere que homines ligij dñis ſuis facere debent: ⁊ ꝙ ita fuerit ꝓbo ex tempore: qꝛ non eſt veriſimile ꝙ tanto tempore preſtitiſſes: niſi cā homagij interueniſſet: ⁊ ita ex curſu tꝑis inducetur cāe preſumptio. vt in pre. l. cum de in rem verſo. ⁊ vide ſupra de reſti. ſpo. §. nūc dicamus. ver. ſed ⁊ ſi. 11 ¶† Quarto q̄ritur[d] quid ſi quis ſimplr nulla cā adiecta ꝓmittit mihi eſſe hō meus: nunquid tenet talis ꝓmiſſio cū effectu: ⁊ videtur ꝙ ſic qꝛ non inquiritur qualis ꝓmiſſio facta eſt ſed an fctā ſit: vt inſti. de leg. §. fi. ibi nec manumiſſionis mō ⁊c. vt. ff. qđ vi aut clam. ſi in rem. §. j. ff. de aqua quoti. ⁊ eſti. l. j. §. plane. item ruſticus nō preſumitur a iure ciuili ſine iuſta cā ſoluere. ar. ff. de proba. cum de indebito. vnde nec ſine iuſta cā ꝓmiſſio facta eſſe creditur. ar. C. ad. l. fal. l. fi. itē preſumptio eſt contra eum: niſi ꝓbet errorem qđ vtiqꝫ facere tenetur. vt. C. ad. l. cor. ſi. de fal. minoreꝫ. ff. de accu. ſi cui. ff. ad muni. libertos. ff. ad turpil. l. j. Ar. cōtra. ꝙ talis ꝓmiſſio caret effectu: obſtat eñ exceptio doli ei qui ſine cā ſtipulatus eſt. ff. de doli exceptione. l. j. §. circa. extra de fide inſtru. ſi cautio. item fideiuſſor eius qui ſine cā ꝓmiſit ſe poteſt hac exceptione defendere: ergo multomagis ipſe reus ſe defendere poterit. vt. ff. de fideiuſ. ſi ſtipulatus eſſes. Rū. j. ad idem. ff. de verb. ob. ſtipulationum alie. rū. j. ⁊. l. ſi ſeruus ſtipulatus. in fi. iteꝫ ſi nulla cā ſubeſt ſtipulationi nulla obligatio conſtituitur cum effectu. ff. de pac. iuriſgentiuꝫ. §. ſed cum nulla. ad idem. ff. de pollic. l. j. rū. j. C. de edicto diui adri. tol. l. fi. ff. de ſuſpec. tu. hoc eñ. rū. j. ⁊ in pre. c. ſi cautio. ſuper hoc dicas[e] ꝙ ſi quis ꝓmiſit meus eſſe homo ⁊ ſeruitia mihi facere tenet obligatio talis: nam cā ꝓmiſſionis ſeruitiorꝫ intelligitur eſſe homagium niſi altera probetur cā dico finalis: non impulſiua. C. de condi. ob cām. militem. C. de tranſac. ſi minores. ⁊. l. cum donationis. C. de iur. do. ſi mulier. nō eſt ergo neceſſe cām in promiſſione hmōi interuenire: vel eaꝫ ex cā fieri. Alij dicunt ꝙ vbi in promiſſione cā non apponitur: vel non interuenit. obſtat exceptio doli. ꝑ pre. §. circa. ⁊ idē eſt ſi cā ꝓpter quam ꝓmiſſio facta eſt nulla fuit. puta promiſi tibi. x. dare: qꝛ putabā te equum mihi vēdidiſſe[f] vel te patri vel anteceſſori meo mutuaſſe: cum tū verꝫ non eēt. Ideꝫ etiam eſt ſi perſona promittens ſit miles vel minor. vel femina. vel ruſticus qui ſicut preſumptiōe iuris in ſolutione iuuantur. ſic ⁊ in promiſſione iuuari debent. ⁊ tanto facilius quanto quis facilius ꝓmittit q̄ ſoluat. vt in pre. l. cum de indebito. 12 ¶† Homagia aūt conſueuerūt ſimplr recipi a nobilibus qui iura ignorant. M. de fano conſuluit[g]. vt oīs oppoſitio ceſſet ꝙ in inſtrō homagij ſic poſt ꝓmiſſionem dicatur. FORMA. Hoc aūt ideo ꝓmitto qꝛ talem rē mihi ⁊ heredibus meis conceſſiſti: donec ſub tuo dñio ſteterimus. ⁊ inſuper me ac mea defendere contra oēm hoīem promiſiſti: vel in emendam talis iniurie quā tibi dicor ĩtuliſſe: puta qꝛ dicor tibi patrem interfeciſſe: ⁊ ideo ꝓpter paceꝫ facio me hoīeꝫ tuum vel alia iuſta cā exprimatur. 13 ¶† Quinto[h] q̄ritur: vtrum filius hoīs mei: non tū ex femina mea natus ſit homo meus: ⁊ videtur ꝙ ſic. ar. C. de agri. ⁊ cen. cum ſimus. §. illud. vbi innuitur ꝙ coloni mei filius meus eſt colonus. item filius murileguli eſt murilegulus. C. li. xj. de murileg. l. fi. Idem etiam videtur in filio liberti. vt. C. de libert. ⁊ eorum liber. l. ij. ⁊. iij. item filius curialis videtur eſſe curialis. C. de natu. lib. communium. §. illo videlicet. 14 ¶† Itē pater ⁊ filius eadem perſona reputantur: ⁊ filiꝰ eſt pars paterni corporis. vnde qualis pater: talis fi-

a ¶ Inſtrumētū ſic ꝯfecto iſtrumento vt ſequitur ceſſat qđ q̄ritur ĩ forma tali ſicut venerande memorie genitor noſter tibi vel genitori tuo tale feuduꝫ ꝯceſſit ſic ⁊ nos cōcedimus ⁊c. an vaſallus neceſſe habeat p̄mam cōceſſionē oſtendere. et dr qđ nō. ꝑ. l. ff. de dona. ex hac ſcriptura. ⁊. C. eo. titu. ſi donatio. ⁊ ibi ſoluitur ꝯtrariū. de auc. ſi q̇s in aliquo C. de eden. ⁊. C. de fal. cauſa ad lec. l. j. de epiſc. ⁊ cle. l. j. ⁊ extra de ꝟb. ſig. abbate mouet etiam qꝛ etiā ſi cā illa vera nō eēt nō vitiaretur ꝯceſſio. ff. de condi. ⁊ demō. l. demōſtratio. §. quod aūt iure. ⁊ inſti. de lega. §. huic prima niſi talis eſſet cā qua nō exiſtente nō fuiſſet dans cōceſſurus. qđ haberet ꝓbare q̄ hoc dicit. ff. de ꝯdi. ⁊ demō. cū tale. §. falſam. ⁊ hoc marie vbi perſonarū dantis ⁊ recipiētis ꝯditio preſumptioneꝫ ample liberalitatis inducit. facit extra de dona. c. j. de ſymo. et ſi qōnes. ff. de dona. filiuſfa. d iu di. ſed ⁊ ſi ſuſceperit. §. j. et qđ ibi no. de vſu. ⁊

habi. l. plenum §. equitij. de auro ⁊ ar. leg. l. ante pe. §. fin. ⁊ de alimē. leg. l. pe. j. reſpō. d actio. ⁊ obliga. l. vlti. in fi.

ADDE originalr videndū Old. ꝯſil. cxxj. cuiꝰ p̄dicte fuerūt vigilie.

b ¶ Et pacis. inter eos eſt ĩ forma.

c Quoniam ſuper homagijs.

AEDE quid ſit homagiuꝫ ⁊ qualiter fiat late bal. ꝯſi. clix. primo lib. adde tu bonā gl. in ꝟbo hō ligius ⁊ ibi card. pe. d anc. glo. abb. et Io. de imo. ĩ cle. paſto. de re iudi.

* Additio. Adde tu card. zaba. poſt hoſ. in. c. recolentes de ſta. mona. et an homagiū ligiū poſſit fieri ꝑ hoīem ligiuꝫ duobꝰ ꝑ diuerſis rebus vide guido. pa. in. q. ſuis. q. cccx. et q. cccix. vbi qui dicant hoīes ligij ⁊ q̄ nō. Et ad de qđ homagiū dꝫ fieri illi qui poſſidet ſi ſint duo ꝯtendētes de vno caſtro vt voluit idē guido pa. ſing. cccxxvj. inci. ſi ſint duo. H. ferran.

d ¶ FOR. nō fuit rolā. nec ꝑ aliū reperi.

e ¶ Verſi. porro. ſuꝑ quo ꝟ. ſcp̄ſi qōnes duas ſequen. roſ. circa id.

f ¶ Ut dixi. verba Roſ. vbi. ſ.

g ¶ Alij dicunt Io. de bla. vbi ſ. ꝟ. viſo igitur.

h ¶ Fiat. prima q̄ſtio mar.

a ¶ Ver. ꝓxi. in his inſtat Iac. de bla. vbi. ſ. in prin. dicēs per hoc ſolui ꝯria q̄ dñr infringi ꝑ homagiuꝫ libertatē: qꝛ pōderato ꝙ dñs ei tenetur potius ſeruari pōt libertas quā infringi: q̄ ēt de facto aliter ſeruari non poſſet forte.

b ¶ Scripto ꝟ narrauit mart. nec poſuit pro qōne. ⁊ idē io. de bla. ſuꝑ. j. q.

c ¶ Solita. ij. q. mar. qua io. de bla. ſub prima tractauit et ex dictis vtriuſqꝫ formatꝰ eſt iſte articulus.

d ¶ Quarto q̄ritur. iij. qō. mar. quā ēt Io. ꝓſequitur. in fine prime q̄ſtionis

e ¶ Dicas. ꝫm mar. ⁊ io. q̄ reſpondēt ad. c. ſi cautio. ⁊. l. cum de indebito et filia. illa loq̇ cū ad ꝓbādā veterem obligationeꝫ interponitur cautio ſine expreſſione cauſe q̄ exprimi debebat ſicut al's. ff. ſi q̇s cau. ſꝫ ⁊ ſi q̄ſitū. in eo aūt qui ſimplr ſpōdet nō dicēs ſe ex p̄cedenti cā debere: ſꝫ de nouo conſtituitur obligatio vꝫ ſine ſpecificatione cāe: dicit tū mar. ſe a tribꝰ legū doctoribꝰ ſ. Iaco. de bel. azo. et bonifacio mali cōſilij tres diuerſas ſnias audiuiſſe cōformat tū eū quod no. ac cur. poſt bar. et hug. ff. de cōſti. pec. l. iij. §. j. ſ. ꝙ ſi cōſtituit q̇s ſe debere ꝙ ſcit ſe nō debere donare videtur: ⁊ idem vidit no. in. l. ij. §. circa ff. de doli exce. ⁊ hoc cōiunxit qđ. ĩ. ſequitur de nobilibꝰ hic oīno vide qđ dixi ſ. de confeſſis. §. nunc videndū ſuꝑ verſi. ſed q̄ eſt ratio.

f ¶ Vendidiſſe mar. dixit ꝓcuratori meo.

g ¶ Cōſului. io. de bla. hoc non cōſuluit. ſed bñ exēplificat infraſcriptas cās fore iuſtas.

h ¶ Quinto q̄ritur. iiij. queſt. mar. ⁊ ſecunda Ioan. de.

lius erit.vt.xxxv.q.iij.§.hac auctoꝛitate.C.de impu
be.⁊ alijs ſubſti.l.fi.⁊ in pꝛe.l.cum ſimus.§.fi.inſti.
de inuti.ſtip.§.fi.de con.di.v.c.fi.in fi.item ſicut q̇s
per arrogationem efficitur meus cum filijs ſuis:et
a foꝛſan cum omnibus bonis[a] ſic ⁊ hō meus qui ſimi
litudinem hꝫ cum illo in hoc:qꝛ eodem mō trāſit in
ptātem meam meus eē dꝫ cum oībus filijs.C. in q̃.
ca.colo.cenſi.l.ij.ff.de adop.ſi pater.§.fi.rñ.j.⁊.l. ar
rogato.inſti.de adop.§.p.quis eñ ferre dꝫ a patre
filium ſeparari.C.cōia vtriuſqꝫ.iu.l. poſſeſſionum.
15 ¶†Item ſi pater ſit ſenatoꝛ vel alterius dignita-
tis non dedignabitur filius paternam aſſeq̄ digni
tateꝫ.vt.ff.de ſenato.emancipationes.⁊.l.filios.C.
de decur.nati.⁊.l.per exempla.C.li.x.de tabula.l.fi.
vnde nec filius dignitatem aſſumere dedignetur vt
in pꝛe.concoꝛ.C.de ag.⁊ cenſi.diffinimus.⁊ ar.extra
de renun.niſi cum pꝛideꝫ.§.perſone vero.⁊ extra de
filijs pꝛeſbyter.litteras.lvj.di.naſci.Itē homo meꝰ
cum non ſit ſeruus bene poteſt cōtrahere matrimo
nium.vnde filius ex legitimis nuptijs natus pr̄is
conditionem ſequeꝛ.vt.ff.de ſta.ho.cū legitime. ar.
contra.ꝙ iſte ſequatur matris conditionē.vt.xxxij.
q.iiij.liber.C.de libe.cā.l.fi.⁊ idem eſt in ſeruo vt.C.
de rei ven.partus.⁊ in aſcripto ⁊ cenſito.C.de ag.⁊
cen.mulier.⁊.l.ne diutius.⁊.l.fi.ad idem.C.li.xj. de
ag.⁊ manci.l.iiij.C.de inceſtis nuptijs humilem.C.
de nup.imperial.nam partus eſt pars viſceruꝫ: igi
tur qualis erit mulier:talis erit partus.ff.de ventre
inſpici.l.j.§.ex hoc.de con.di.iiij.ſi quicquid. ⁊.c. ſi
ad matris.⁊.c.ſe.vnde ſi pater ſit homo alteriꝰ:ma-
ter vero libera ſit:ſequetur partus matris conditio
nem.vt extra de ſeruis non oꝛdi.c.fi.In hac q̄ſtiōe
dixit martinus de fano ꝙ filius hominis mei natꝰ
⁊ conceptus anteq̄ eius pater fuerit homo meꝰ:nō
eſt meus homo.ar.C.de libertis. ⁊ eoꝝ liberis.l.ij.
xij.q.ij.cum redemptoꝛ.¶Si vero natus eſt ex ho
mine iam facto meo ſm cōem vſum homo meus eſt
⁊ paternam foꝛtunam agnoſcit ſm ius tñ videꝛ di-
ſtinguēdū.naꝫ ſi ex matre libera naſcitur.liber erit
vt.C.de ag.⁊ cen.l.fi.⁊ in pꝛe.decre.de ſeruis nō oꝛ.
c.fi.Si vero mater ſit tua femina.pater vero meus
homo ſit:plus fauent iura mihi qui ſuꝫ dñs patris
b q̄ tibi.vnde filius erit hō meus.ar.p̄.l.ne diutius[b]
c Vel pōt dici[c] conſiderandum eſſe ex qua cā ſit ho
magium:ſi enim ſit in emendam illate iniurie.vt ſu
pꝛa.ver.pꝛi.tunc non videꝛ ꝙ filius talis hoīs mei
ſit homo meus.⁊ ſic in pleriſqꝫ locis ſeruatur:quia
non dꝫ filius pr̄is iniquitateꝫ poꝛtare.C.ne filiꝰ
pꝛo parte.per totum.⁊.j.q.iiij.iudei.⁊.c.ſe.immo pe
na ſuos teneat autoꝛes.vt.C.de penis. ſcimꝰ. extra
de his que fiunt a ma.par.ca.q̄ſiuit.qꝛ ſi ꝓpter deli
ctum patris filius non perdit bona. multominus
perdere dꝫ ſtatum ⁊ honoꝛem perſone.ar.in auꝛ.vt
nulli iudi.§.fi.qđ ſi non ſolum in emendaꝫ fecit ho
magium:veꝝ etiam ſubiecit mihi bona ſua accipiē
do illa a me in feudum.tunc qꝛ videtur ea mihi tra
didiſſe ⁊ in me dominiuꝫ tranſtuliſſe:⁊ iteꝝ a me in
feudum recepiſſe.vt.C.de dona.quiſquis.ſi filiꝰ ve
lit abſtinere a bonis paternis:non poſſuꝫ eū in ho
minem meum vendicare:qꝛ cum bona ſua cū onere
ſuo tranſeūt ſi velit habere illa ⁊ ea agnoſcat faciat
mihi homagium.ar.C.ſine cenſu.vel reli.l.ij.⁊ ſic in
directe cogetur homagium facere.ego enim vendi-
cabo bona tanq̄ directe dominꝰ:⁊ ſi ille excipiat ꝙ
pater eius erat vtiliter dñs:replicabo ꝙ non dꝫ ha
bere niſi agnoſcat onus qđ pater ſuſtinebat:ſi autē
aliquis ſe conſtituat hominem meum ligium: quia
dedi ſibi aliquam rem in feudum:⁊ qꝛ vult ſibiipſi ꝓ
uidere vt eum debeaꝫ defendere:tunc pꝛincipaliter
perſonam ſuam aſtringit ⁊ res gratia cuiuſdam re
munerationis interuenit.vt.ff.man.ſi remunerādi.
⁊.j.ver.xvij.vnde qꝛ pꝛeſumitur ita velle filio pꝛoui
diſſe ſicut ſibiipſi.vt.ff.de pꝛoba.ſi pactum.perſona
filij aſtricta eſt iure homagij:lꝫ ille velit abſtinere a
re quam pater dedit in feudum:qꝛ non fecit pꝛinci-
paliter homagium ꝓpter illam:nam ſicut pōt quis
filio pꝛouidere paciſcendo ⁊ ſtipulando:ita etiā cō
ſtituendo ſe hoīem alicuius potentis.vt ab eo ip̄e
⁊ eius liberi defendantur.ff.de pactis.⁊ ſi heredi.§.
nos aūt.⁊.§.iul.⁊.l.auus.magnum enim eſt ius pa-
trie poteſtatis.nam etiam ꝓpter famē pater filium vendere pōt.C.de
pa.qui fi.diſ.l.j.ff.de le.j.filiuſſa.§.ſm vulgarem ⁊ eum impuberē ſub
d poteſtate tutoꝛis conſtituere[d] igitur ⁊ ꝑ ꝯñs ſub dñi poteſtate.ff.de tu
tel.l.j.Idem aūt etiam ſi nullo ſibi a me dato ſe conſtituat hoīem meū
ligium.¶Poꝛro in dubio cū non expꝛimitur cā vel non liquet quare
fecerit homagium:pꝛeſumitur ideo feciſſe vt ip̄m defendam vt ſic eius
filij ſint aſtricti ⁊ res magis valeat q̄ pereat.vt.ff.de reb.dubijs. quo-
e tiens[e].⁊ extra de fide inſtru.inter.ꝓpe fi.ver.ceteꝝ.¶†Sexto queri
16 tur quid ſi ex hoīe meo plures ſuperſint filij:dic ꝙ oēs ſunt homines
17 mei.vt pꝫ ex pꝛemiſſis.¶†Septimo queriꝛ:ſed quid ſi hō meus ex-
heredat vnuꝫ de filijs ſuis nunq̇d taliter exheredatus remanet homo
f meus dicunt quidam[f] de equitate ꝙ non ſi cum effectu excludiꝛ a pa-
terna ſubſtantia ne afflicto addatur afflictio.vt extra de cleric.egro.c.
p.vij.q.j.cum percuſſio.talis eñ ꝓ moꝛtuo habetur.vnde cōditio eius
nulli aſtricta erit:ſicut nec hoīs moꝛtui conditio.ff.de coniung.cū emā
ci.liber.l.j.§.ſi pater.xxiij.di.quoꝛūdam.iteꝫ ſicut pater nō poteſt filiū
exheredatum legando onerare:ita videtur ꝙ non poſſit conditionem
perſone ipſius grauare.vt.C.de fideicom.quidā filium.nec obſtat qđ
pōt filio exheredato tutoꝛem dare.vt.ff.de teſta.tu.pater:qꝛ illud indu
ctum eſt ad pꝛouiſionem filij non ad onus.hoc vero.ſ.homagium face
re q̄uis poſſit eſſe inductum ad pꝛouiſionem filij:vt ſupꝛa non tñ onꝰ
eſt:nec eſt equū filium exheredatum onerari per patrem.Sed adhuc
punitur.nam ex pena non dꝫ quis conſequi immunitatem.vt.j. verſic.
xxvij.ad fi.exhereditatio aūt in penā inducta eſt ob culpam ingratitu
dinis.vt in auꝛ.vt cū de ap.cognoſ.§.cauſas.C.de inof.te.omnimodo.
extra de dona.c.fi.vnde nō videtur ꝙ filius ꝓpter exheredationeꝫ ab
homagio ſit īmunis.ſed dic ꝙ licet regulariter pena pꝛincipaliter nō
tribuat immunitatē. fallit tñ hoc quandoqꝫ vt abſurditas vel impoſ-
ſibilitas euiteꝛ.vt patet per exēplum.ff.de admi.tu. ſed admittens. §.
ignominia.abſurdū aūt eſſet exheredatū aſtrictum remanere ex facto
paterno.Alij tñ cōtra.nā hec obligatio perſonā afficit.ſicut lepꝛa. per
18 hanc enim viam poſſet quilibet ab homagio liberari. ¶†Octauo q̄
ritur.ſed q̇d erit ſi filius non fuit exheredatus abſtinuit tñ ab heredi-
tate paterna:dicunt quidam ꝙ licet de rigoꝛe iuris conditio eiꝰ aſtri-
cta ſit.tñ de equitate poſtq̄ lucrum paterne hereditatis ad eum nō ꝑ-
tinet:non erat ex facto paterno aſtrictus vt ſit homo meus ⁊ ſeruire te
neatur.ff.de contrahen.empt.l.fi.immo reſpuendo lucrum poterit etiā
reſpuere onus.ff.de reg.iur.ſm naturam.⁊ ſic in pleriſqꝫ locis narbo.
pꝛouincie obſeruatur:vbi rem deſerendo ⁊ ſe alibi transferendo dñij
g iugum euadit.vt.j.ver.xix.in fi.[g] ¶†Nono queritur.ecce ex homine
19 meo tres filij ſuperſunt qui iuxta pꝛemiſſa homines mei ſunt:iſti diui
ſim habitant:nunc queritur an quilibet eoꝝ inſolidū teneaꝛ mihi p̄ſta
re operas quas pater eoꝝ mihi debuit:⁊ ſolitus eſt pꝛeſtare an vero ꝓ
virili vel pꝛo hereditaria poꝛtione:⁊ videtur ꝙ quilibet eoꝝ inſoliduꝫ
teneatur.opera enim non pōt ſeparatim pꝛeſtari: vnde inſolidum pꝛe
ſtāda eſt.ar.ff.de ope.libe.l.iij.⁊.l.libertus.ff. de verb.obli.ſtipulatio.
xxiij.diſtin. quoꝛundam.non enim pꝛeſtant operas.ideo quia ſunt he
redes ſed qꝛ ſunt hoīes:ſic ergo pater pꝛeſtabat inſolidum qꝛ hō meꝰ:
⁊ ſic q̇libet filioꝝ:qꝛ hoīes mei inſolidū pꝛeſtabit.ff.de rei ven.ſi poſſeſ
ſoꝛ.ff.cōmo.l.ij.§.ſi heres.cū eadem rō ſit hincinde.ff.de verb. ob.a ti-
20 tio.extra de conſti.nā concupiſcentiā.ff.ad.l.aquil.illud.¶†Item ſi
fundus dꝫ mihi ſeruitutē vie vnicā viā dꝫ.vt.ff.de ſerui.ſi cui.ſi autē de
hoc fundo duo fiant.certe iam due vie debenꝛ.nā vterqꝫ fundus inſoli
dum dꝫ mihi viā.ff.quēadmodū ſer.amit.non ſatis.§.pe.⁊ fi.ſic ⁊ hoc
lꝫ plures vni ſucceſſerint tñ videtur ꝙ quilibet mihi teneaꝛ ſeruitia in
ſolidū exhibere.Idē ēt eſt videre in pluribus heredibus.vt in re indi
uiſibili quilibet inſolidū teneaꝛ.vt.ff.de ſerui.vie.ff.famil.herc.hr̄des.
§.in ea.item ⁊ in maleficijs ⁊ in pluribus cōpꝛomittentibus:qꝛ q̇libet
inſolidū teneꝛ.ff.ad.l.aquil.Itē mela.§.ſed ſi plures.ff.de iur.om.iud.
ſi ſeruos.§.fi.⁊.l.ſe.idē eſt in actione noxali.ff.de noxali.ſi ſeruꝰ cōis.
Idem in exercitoꝛia.vt.ff.de exercl.ac.l.j.in fi.⁊.l.ſe.ar.ꝯ ꝙ quilibet te
neatur ꝓ virili ⁊ ꝙ oēs teneꝛ ad vnū ſeruitiū pꝛeſtandū:⁊ tale quale
21 pater eoꝝ p̄ſtabat.¶†Nā ex ꝑſona heredis non dꝫ ius obligatiōis
immutari.vt.ff.de verb.ob.l.ij.itē non plus dꝫ transferri in filios quā
fuerit in defuncto.ff.fini.regū.ſed ⁊ loci.§.ſi cōis.cū ergo ille p̄ſtaret
vnicam tm̄ operam filr̄ ⁊ ipſi tres filij vnicam tm̄ pꝛeſtabunt:et nō plꝰ
ne ſint deterioꝛis conditionis quaꝫ defunctus.ar.ff.de fundo do.l.do
tale.§.dotale.ff.de re iud.heredē.⁊.l.inuitus.§.cum quis.⁊.l.ſi hic.§.j.
C.li.x.qui numero libero.l.nepotes.in pꝛin.inſti.de excu.tu.§.item ne
potes.vnius enim perſone vicem gerunt:vnde vnam operam exhibe-
re coguntur.argu.ff.de pactis.ſi plures.reſpon.j.item filij libertoꝛum
operas exhibent pꝛo virili.vnde ⁊ filij hominis pꝛo virili pꝛeſtabunt.
argumen.ff.de operis liber.in res.§.penultimo.ad idem.ff.de legatis
pꝛimo.ſi heres.⁊.ff.de ſtipula.ſeruo.ſi communis ſeruus.ita in pꝛinc.
⁊ in fine. Sed videtur ꝙ illa ſeruitia debent pꝛo hereditaria poꝛtio-
ne pꝛeſtari.nam hec onera ad filios tranſeunt ⁊ heredes.vt.C.de here
dita.actio.l.ſecunda.⁊ ſunt velut es alienum:vnde qui heredes ſunt ꝓ
hereditaria parte ſoluere cogentur.vt.C.libꝛo decimo.quando ⁊ qui-
bus quar.pars de.l.ſecunda.et facit.C.de periculo ſucce.l.pꝛima. nec
dicat quis non poſſe diuiſe pꝛeſtari ſicut nec ipſa opera diuidi poſſe.
vt.ſ. in pꝛin.

a ¶Bonis.mar
ti.ſic poſuit ſi-
ne foꝛſan.Ioā.
nil dicit.

b ¶Ne diutius
dixit mar.verū
ille leges aliter
intellecte ſcri-
bunꝛ:⁊ ſic eſt qꝛ
ꝓbāt ꝯtrariū pꝛo
ipſo tñ faciunt
caſus ibi ī glo.
notati.

c ¶Dici ſm io.
de bla. vbi. ſ.
cuius ad lr̄am
ſunt verba ſe-
quentia.

d ¶Cōſtituere.
fateꝛ ipſe Ioā.
ꝙ illđ ē debile
argumentum.

e ¶Quotiens.
ſm Io.qui ſub
dit ꝑ pꝛedicta
liquere regulr̄
filiū hoīs mei
meū eē.fallit in
caſu in quo.ſ.⁊
extra de fid.in
ſtru.inter. ꝓpe
fi.ver.ceterum.

f ¶Quidaꝫ.ſ.
Io.de bla.q̇ in
cidēter poſuit
hanc.q.⁊ ſe.ſub
ſua ſcđa vſqꝫ ad
ver.alij.

g ¶In fi.v.qđ.
marti.et tertia
pꝛincipal. Io.

---

vt ſupꝛa.in pꝛin.quia earuꝫ eſtimatio diuidi poteſt.
arg.ff.de condi.inde.ſi non ſoꝛtem.§.libertus.ff. de
ope. libe.l.pꝛima.Abſonum autem eſſet dicere ali-
quem plus cogi ſoluere quam foꝛte hereditatis ꝑs
aſcendat.C.ſi vnus ex pluri.heredi.l.ij.C. de bonis
auctoꝛitate iudi.poſ.vxoꝛ.⁊.C.de hereditar.actio.ſi
adulta.C.de exercito.act.l.j.¶Sup hoc dixit mar-
ti.de fano.qđ aut ſeruitiū debeꝛ rōne alicuius māſi
vel feudi.aut ratione perſone tm̄:ſi quidem ſit rōne
manſi vel feudi illi qui poſſident illa ad ſeruitiū in-
ſolidum tenentur.C.lib.decimo.de anno.⁊ tribu.l.
ij.⁊.iij.⁊ hoc ſi ſunt heredes etiaꝫ pꝛo parte.vt.C.de
hereditar.act.l.ſecunda.§.pꝛo hereditarijs. vbi de
a hoc.[a] ¶Si vero non ſunt heredes non poſſunt ad
ſeruitia conueniri ſupꝛa.verſi.pꝛoxi.ſi auteꝫ hoc ſer
uitium debetur ratione perſone ad homagium obli
gate:ſi res que in ſeruitio cōtinetur eſt diuidua dꝫ
conueniri quilibet pꝛo virili cum non iure heredita
rio teneatur.arg.ff.ad trebel.quotiens.⁊.l.nonnūq̄
ff.de leg.ij.cum pater hereditatem.⁊.l.lucius. §. lu-
cius.ff.de inſtrumento lega.l.ſecunda.ſi vero indiui
dua eſt.tunc poteſt vnus inſolidum conueniri : ſed
illo exacto ceteri liberantur:is tamen qui ſoluit cō
ueniet fratres ꝙ ſi conuentus inſolidum velit pꝛe-
ſtare domino intereſſe pꝛo ſua parte non vltra tene
bitur.vt.ff.fami.her.heredes.§.contra ſi pꝛomiſſoꝛ.
ff.de aqua plu.ar.ſupꝛa.§.j.⁊.ff.depoſi.ſi duo.§.ſi is
b qui.in fi.[b] Alij dicunt ꝙ in hac queſtiōe refert vtrū
a defuncto homine incepit cauſa ⁊ occaſio homagij
an vero cepit a domino ſi a defuncto.puta quia cuꝫ
eſſet pauper miles dixit alicui magno baroni.domi
ne ſi me velletis in iuribus meis defendere vellē fie
ri homo veſter:⁊ ſic fecit homagium:⁊ foꝛte oīa bo-
na ſua ei ſubiecit in feudum.tunc diſtingue: qꝛ que
dam ſunt ſeruitia que conſiſtunt in non faciendo vt
in non vocando in ius ſine venia:item in non mouē
do turpem actionem.item vt vaſallus non ſit aduo
catus contra dominum que iura videtur dominus
habere in homine ſuo.vt infra.verſic.xvij.⁊ talia iu-
ra que ſine difficultate pꝛeſtantur bene tranſeūt in
ſolidum ad quemlibet heredum.⁊ quilibet filioꝛuꝫ
ad iſta inſolidum tenebitur:quedam vero ꝯſiſtunt
in faciendo:vt venire cum armis ad adiuuandū do
minum ⁊ ſimilia:que homines dominis ſuis facere
tenentur.⁊ in his ſeruitijs cum ſint indiuidua:quili
bet eſt inſolidum obligatus.vt.ff.de ſerui.iu.vno ta
men pꝛeſtante ceteri liberantur vt dixi.debent igiꝛ
vnum ex ſeipſis eligere qui vadat ad dominum iu-
uandum cum armis.nec dominus poterit eos ī plꝰ
grauare:⁊ ſic non erit eoꝛum cōditio deterioꝛ q̄ pa
tris:ſi autem nolunt concoꝛdare quis eoꝛum ſerui-
tium facere teneatur.agetur contra quēlibet eoꝛum
inſoliduꝫ:⁊ quilibet condemnabitur ad intereſſe ꝓ
ea parte pꝛo qua eſt heres.vt.ff.depoſi.ſi duo. in fi.
vel foꝛte per iudicem cogentur concoꝛdare.vt.ff. de
le.huius.§.fi.Item quedam conſiſtunt in dando: ⁊
tunc quilibet tenetur pꝛo ea parte tantum pꝛo qua
eſt heres.vt.C.libꝛ.x.de anno.⁊ tri.l.j. C.de pꝛedijs
naui.l.pꝛima ⁊ ſecunda.⁊ facit.ff.de ali.⁊ ci.l.ſolent
reſpon.ij.et ex his declaratur conſuetudo quoꝛun-
dam locoꝛum:quia ſi aliquis eſt homo meus:⁊ om-
nia bona ſua a me tenet in feudum pꝛimogenitꝰ eiꝰ
filiꝰ mihi faciet fidelitatem ⁊ me iuuare ꝯtra meos
inimicos tenetur.nam vt dixi in iuribus que in fa-
ciendo conſiſtunt licitum eſt vnum eligere ac cōſue
22 tudo eligit pꝛimogenitum.¶†Et tantum faciet
hec electio conſuetudinis quantum al's faceret ele-
ctio hominis:ſed licet pꝛimogenitus tantum q̇ ele-
ctus eſt a conſuetudine pꝛeſtet ſacramentum fideli-
tatis.tamen nihilominus om̄es ſunt homines mei
quantum ad iura que conſiſtunt in non faciendo:et
ſicut conſuetudo pꝛimogenitum grauat in vno: ita
etiam releuat in altero.vt.ff.de iureiuran. eum qui.
quia minoꝛes tenentur ei facere homagium:⁊ ſacra
mentum pꝛo fidelitate pꝛeſtare:⁊ ſic in quibuſdā lo
c cis ſeruatur[c].¶Poꝛro ſi cauſa ⁊ occaſio homagij
cepit a dño:vt qꝛ baro dixit alicui pauperi militi ꝙ
aliquam rem immobileꝫ ſibi daret ſi ei faciat homa
giū:⁊ dedit tunc ſi pater vel iudex fami.her.vl' cōis
fratrum conſenſus alicui ex filijs illaꝫ aſſignauerit
ille ſolus homagij iure ſeruire tenetur.vt.ff.de ali.⁊
ci.le.l.iij.ff.cōmo.l.iij.§.ſi heres.qꝛ res cū onere ſuo
tranſit.vt.C.li.xij.de p̄d.naui.l.ij.extra de ſtatu mo.
recolentes.extra de deci.cum non ſit.⁊ qꝛ ad quē ꝑ-
tinent cōmoda ad eū ⁊c.vt.ff.de reg.iur.ſm naturā.
⁊ talis res vocatur feudū ligiū ⁊ ꝑ ea baro dꝫ habe d
re homagiū ligiū.p̄miſſa hñ ꝓbanꝛ in li.feudoꝝ.ſi đ
23 feu.contro.fue.oēs filij.¶†X.q̄riꝛ vtrū quis poſ-
ſit eſſe homo ligius duoꝝ:⁊ dicunt quidā ꝙ non:qꝛ
duo nō p̄nt eē dñi eiuſdem rei inſolidum.ff.cōmo.ſi
d vt certo.§.ſi duobus vehiculū[d].extra de fide inſtru.
inter.ver.vt tñ.nec pōt aliq̇s duobus dñis ſeruire.
vt v̄.infra.xij.ſed bñ pōt eē q̇s hō non ligius duoꝝ
e vt.j.v̄.xij.[e] ¶†Xj.q̄riꝛ:ſed nūquid hō meus ligiꝰ
24 poteſt ſe conſtituere hominem non ligiuꝫ alterius
me inuito vel irrequiſito videꝛ ꝙ non:qꝛ ex quo in
eo habeo talē ſeruitutē vꝫ homagij nō videꝛ ꝙ ſer
uitutē homagij poſſit alteri conſtituere in perſona
ſua me irrequiſito vel cōtradicente.vt.ff.de aq̄ plu.
ar.in cōcedendo.⁊ in duabus.ll.ſequētibus.l.iiij.di.
ſi ſeruus abſente.⁊.l.ſi ſeruus ſciente.ar.ꝯ.qꝛ in ho- *
magio non ligio excipiꝛ fidelitas q̄ mihi debeꝛ. vt
25 ſ.v̄.†Et not.ꝙ vū in nullo mihi pꝛeiudicaꝛ:quare
ſi id fieri ꝓhibeo videoꝛ facere vt officium nō vt cō-
ſulam:⁊ ideo non ſum audiendus.ar.ff.de rei ven.in
fundo.nam ⁊ ſeruitus aque ducende per eundem ri
uum pōt pluribus conſtitui:ita tñ ꝙ ꝑ diuerſas ho
ras ducatur.vt.ff.de ſerui.ruſt.p̄di.l.ij.fi.dicas ꝙ ſi
ſubeſt cā ꝓhibitionis.puta qꝛ vult facere homagiū
inimico meo tunc nō pōt īmo euꝫ ꝓhibere poſſum.
ar.extra de accu.repellanꝛ.Si aūt nō ſubeſt cā tūc
pōt ſe hoīem nō ligiū alterius cōſtituere me irreq̄ſi
to ⁊ contradicente.ar.C.de inoffi.teſt.liberi.in fi.ff.
f de le.j.filiuſſa.§.diuus[f].¶†Xij.[g] queriꝛ quid ſi ali
26 quis eſt homo non ligius duoꝝ:hoc eñ pōt eſſe ꝓ
g diuerſis feudis quos a diuerſis dñis tenet.vt extra e
de ſup.neg.p̄la.grandi.li.vj.ibi.vel cuicūqꝫ alij ꝑſo
ne ꝯtigit ꝙ iſti duo dñi ſibi adinuicē mouēt guer-
ram.vterqꝫ req̇rit eū ꝙ iuuet eū cōtra alteꝝ dominū
nunquid tenetur aliquem iuuare:⁊ videꝛ ꝙ non: vi
dentur eñ dñi concurrentes ſe mutuo impedire. ff.
de vſufruct.quotiens.Item nemo pōt duobꝰ dñis
contrarijs ſeruire.vt de pe.di.j.§.hoc idē.v̄.item vt
xp̄s ait.xxj.q.j.c.j.ſed videꝛ ꝙ vtriqꝫ debeat ſerui-
re alioquin amitteret feudū:qꝛ difficultas p̄ſtatio-
nis ex parte ꝓmiſſoꝛis cōueniens non vitiat obliga
tionem.vnde lꝫ non poſſit vtriqꝫ ſeruire:tñ obliga-
tio illius cui nō ſeruit non videꝛ ꝑempta:immo ille
poterit feudum reuocare.ff.de ver.obli.continuus.
§.illud.item bene pōt quis duobus dñis ſeruire.vt
de opis lib.duoꝝ.¶Sup hoc dicunt quidam locū
eſſe gratificationi:⁊ excuſaꝛ quantum ad illum cui
non fuit ad inſtar ſerui duoꝝ qui ſi viderit vtrunqꝫ
dñm interfici pōt gratificare quē eoꝝ maluerit ad-
iuuādo.ff.ad ſe.cō.ſilla.ſi quis in graui.§.ſi cū eēs.
¶Sed verius videꝛ de rigoꝛe iuris ꝙ euꝫ cui pꝛi-
mo fecit homagium iuuare tenetur:⁊ non ſcđm. vt
in lib.feu.de pꝛohi.feu.ali. imperialem.§.illud.⁊.ff.
loc.in operis.C.qui po.in pig.ha.l.iij.C.qꝛ pꝛioꝛeꝫ
fidelitatem ſemꝑ indubitate ſeruare teneꝛ. ar.l. di.
tua.pꝛope fi.ibi pꝛima opera fac.⁊ extra.qui cle. vl'
vo.veniens.⁊ illa excepta intelligiꝛ ſcđa:equum tñ f
mihi videꝛ ⁊ tutum ꝙ eū cui pꝛimo fecit homagiuꝫ
perſonaliter iuuet:illū vero cui ſcđo fecit iuuet per
ſubſtitutum iuxta vires ipſius feudi.nam tales ope
re bene poſſunt per ſubſtitutū pꝛeſtari.vt.C.de cad.
tol.l.vnica.§.ſin aūt.nec obſtat ꝙ ꝓmiſit pꝛioꝛem et
nullū aliū iuuare:excepto dño ligio:qꝛ nō videꝛ pꝛe g
ſtare auxiliū ꝯtra eū.lꝫ ſcđm iuuet ꝑ ſubſtitutū. hoc
eñ non facit aīo nocendi pꝛioꝛi dño: ſed cā ſibiipſi
conſulendi ne feu.a ſcđo dño ſibi datū amittat.arg.
ff.de aqua plu.ar.l.j.§. deniqꝫ.ff.de neg. geſt.atq̇.§.
h cū me abſente[h].⁊ vide ſupꝛa de aduo.§.j.v̄.q̇d ſi ad
27 uocatus.¶†Xiij.queriꝛ quid in dubio ſi neſcit cui
pꝛimo in iure homagij teneaꝛ:qꝛ foꝛte feu.icepit ab
anteceſſoꝛibus iā eſt magnū tp̄s:⁊ videꝛ ꝙ hoc caſu h
de rigoꝛe iuris neutrum iuuare tenetur.nam cū nō
teneaꝛ iuuare de rigoꝛe iur.niſi pꝛimū:⁊ nō appꝫ
quis ſit pꝛimus in iure homagij neutrum iuuare te
netur.ff.de rebus dubijs.ſi fuerit.ff.de teſta.tu. duo

a ¶De hoc.ī pꝛi
ma glo. q̄ exci-
pit ſeptē caſus

b ¶In fin. huc-
uſqꝫ mart.alle-
gās ēt.l.ij.in fi.
ff.de v̄.ob.fate-
baꝛ tñ ꝙ difficī
lis erat iſta ſo-
lutio.⁊ ꝑ ſimili
alle.ff.đ manu.
te.ſi ita fuerit.
j.⁊.ij.rñ.que ſe-
quunꝛ fuerunt
v̄ba io.de bla.

c ¶Seruaꝛ.ſm
daꝛ hoc dictuꝫ
ſup hoc: qꝛ de
toto ipſe facit
homagiū dño:
⁊ tñ illud totuꝫ
nō occupat: ſꝫ
equis partibꝰ
dimittit fratri-
bus:hāc igitur
eq̇tatē pōderat
illa cōſuetudo.

d ¶§.ſi duobus
vehiculū ſꝫ ho
ſti.ꝯ.ſ.ꝙ poteſt
q̇s eē hō ligiꝰ
ſcđi ſaluo iure
pꝛimi . et tertij
ſaluo iure pꝛi-
mi ⁊ ſecundi.vt
ſcripſi de ſtatu
mo.recolentes
ſup.v̄ſi. homa-
gia.et vide qđ
ſcripſi. de ſyñ.
ex diligenti. in
pꝛinci.

* ADDItio.
De hac.q.vide
Bal.ꝯſi. ccxcj.
inci.ad euiden
tiā ī.ij.vol.⁊ ibi
late q̇d ſit ho-
magiū ⁊ qualr̄
fiat ⁊ ꝑ guido.
pa.in q̄onibus
ſuis.q.cccx. in-
cip . homagiuꝫ
ligiū ⁊ adde q̄
dixi.ſ. iſto tit.
in apoſtil. Pē.
Ferrand.

e ¶Ver. xij. eſt
ſciendū ꝙ Io.
de bla. ſm hāc
opinionē ſup-
poſito qđ dꝛ.j.
v̄.xxj.ſ.ꝯmlr̄ier
de cōſuetudine
ſuccedat in feu
do ligio foꝛma
uit q̄onē intri-
catā quā autoꝛ
ꝓpterea nō cu-
rauit ⁊ erat de
hoīe ligio q̇ re-
cepit in vxoꝛeꝫ
filiā hoīs ligij
ducis q̇ ſucceſ-
ſit in homagio
qđ dedit viro ī
dotē:⁊ ſic videꝛ
hr̄e duplex ho-
magiū ligiū.ſe
quar autoꝛeꝫ ⁊
qñ illā appetis
ibi quere in.iij.
columna.

f ¶§.diuus.ſm
ioā.de bla. cuiꝰ
ēt eſt ſeq̄ns. q.
huic ꝯtinua per
eundem ⁊ quaſi
ad litteram.

g ¶ Xij. AD-
DE ro.conſil.
xlvij.vbi ponit
cui obedire de-
beat duobꝰ con
federatꝰ ſi eodē
tp̄e fuerit req̄ſi
tus.

h ¶§.cū me ab-
ſente. ſm Ioā.
cuiꝰ ēt ad lr̄am
eſt ſeq̄ns q̄ſtio
huic continua.

ſunt titij.ar.ꝯtra qō vtrūqꝫ dꝫ in dubio iuuare.xiij.
q.ij.non eſtimemus.de eq̃tate tñ dicendū eſt ꝙ pōt
gratificare cui maluerit pſonaliter illum iuuando.
vt.ff.de relig.⁊ ſump.fune.l.fi.alteꝝ vō per ſubſtitu
28 tum.vt.s̄.verſi.ꝓxi. ¶†Xiiij.querit vtrū homo ho
a minis mei ſit hō meus[a].rñ.non.ff.de ver.ſig.mode-
ſtinus.ſicut nec libertus liberti mei eſt meus liber-
tus.vt.ff.de libe.agno.ſi quis a libertis.§.ſi quis a
libertis.ff.de ali.⁊ ci.leg.alimenta.§.j.⁊ facit.lxxxj.
di.legitur.ex quo ptꝫ ꝙ lꝫ magni barones.ſ.comi-
tes palatini:duces ⁊ alij ſiľes ſint immediate vaſal
li ſiue hoīes ligij regis in cuius regno ſunt.vel ipe-
ratoris ſi ſunt in imperio.tñ hoīes ipſoꝝ baronum
non ſunt hoīes ipſius regis vel impatoris.xj.q.iij.
nullus primas.⁊ extra de of.ord.paſtoralis.⁊.c.ro-
mana.li.vj.bñ tñ oēs hoīes qui ſunt in regno Frā
cie ſunt ſub ptāte ⁊ principatu regis Frācie:⁊ ī eis
hꝫ imperiū gñalis iuriſditionis ⁊ ptātis.nā verbuꝫ
ptātis pluribus modis accipit.vt.ff.de ver.ſig.po
teſtatis verbū ſicut oīa ſunt impatoris quantū ad
iuriſditionem cū ſit mūdi dñs.vt.C.de quadriē.pſ.
bñ a zenone.ff.ad.l.rho.de iac.de precario.⁊.xxiiij.
q.ij.futurā.ſic ⁊ oīa q̄ ſunt in regno:regis ſunt q̄tū
29 ad iuriſditionem gñalem.viij.di.quo iure. ¶†Xv.
q̄rit:q̄d igit ſi aliq̄s baro regis Frācie facit guer-
ram ipſi regi:baro ipſe p̄cepit ex debito ſacramēti
fidelitatis hoībus ſuis ꝙ ipſum iuuent:nunq̇d te-
nent eū cōtra regem iuuare:⁊ videt ꝙ ſic.nā graue
eſt fidē fallere.vt extra q̄ cleri.vel vo.veniens.et.c.
ſe.⁊.ff.de pac.l.j.xxij.q.ij.his aūt.⁊.c.ſe.tenent eniꝫ
illum iuuare ꝯtra oēm hoīem ꝑ ſacrm̄ niſi a ſacrō ꝑ
eccleſiam abſoluant.vt extra de hereticis.c.fi.xv.q.
vj.c.ij.iij.⁊.iiij.itē ſi gñaliter iurauerint illū contra
oēm hoīem iuuare:ergo videt ꝙ ēt ꝯ regē qui non
fuit exceptꝰ:verbū eñ gñaľr ꝓlatū gñaľr eſt intelli
gendū.vt.ff.de leg.p̄ſtan.bo.poſ.contra ta.pe.l.j.§.
gñaliter.ff.de ſerui.vr.p̄di.ſi ſeruitus.xix.di.roma-
noꝝ.extra de priuilegijs.q: circa:⁊ p̄ceptū dñi eos
excuſare videt ſicut aľs.p̄ceptum patris excuſat fi-
lium.ff.de his qui no.infa.fur.§.qui iuſſu.dicenduꝫ
tñ eſt contra.nā baro inſurgens ꝯtra dñm videt in
cidere in.l.iul.maie.q: directe videt ꝯtra principeꝫ
feciſſe.vt.ff.ad.l.iul.maie.l.j.vj.q.j.§.veꝝ.ver.q̇ſq̄s
cum militibus.lxxix.di.c.ij.naꝫ rex Frācie princeps
eſt in regno ſuo vtpote qui in illo in tēporalibꝰ ſu-
b periorem non recognoſcit[b].vt extra qui fi.ſint le.ꝑ
venerabilem.⁊ ideo hoīes ſui illi nō tenent in tāto
crimine obedire:non eñ opem fert q̄ ad peccanduꝫ
adiuuat.xiiij.q.vj.ſi res.nec preceptū illius illos ex
cuſaret.ff.de act.⁊ ob.ſeruus.xj.q.iij.non ſunt.⁊.c.ſi
dñs.⁊.c.qui reſiſtit.⁊.c.ſeq.nec ēt ſacrm̄ eos ad hoc
obligat:q: non eſt inſtitutū vt ſit vinculū iniq̄tatis
vt.xxij.q.iiij.inter ceteras.⁊ rei turpis nulla eſt obli
gatio.ff.de ver.ob.generaliter.extra de pactis.c.fi.
extra de condi.apo.c.fi.⁊ in iuramēto ſupioris au-
ctoritas intelligitur excepta.vt.s̄.ver.⁊ no.⁊ extra
30 de iureiu.veniētes. ¶†Xvj.querit:ſed pone aliq̄s
baro regni Francie hꝫ guerrā cū alio barone.rex ve
ro hꝫ guerram cū alio:puta cum rege alamanie qui
vult ſibi ſubiugare regnū Francie:baro p̄cepit ho
minibus ſuis ꝙ iuuent eū ꝯtra aliū baroneꝫ. Rex
vero p̄cepit eiſdē ꝙ iuuent eū ꝯtra regē alamanie:
querit cui magis obedire tenent:⁊ videt ꝙ baroni
cui dupľr ſunt alligati.ſ.rōne homagij:⁊ rōne iuriſ
ditionis quā in eis hꝫ tanq̄ in hoībus ſuis.vt ī au
ten.col.vj.de queſtore.§.ſi vero forſan.regi vō ſunt
31 obligati tm̄ rōne generalis iuriſd. ¶†Unde due
rōnes vincere debent vnā.vt in aut. de conſang.et
vteri.fra.§.j.extra de re iud.cū eterni.in fi.li.vj.xiij.
di.c.j.Item ſpeciale derogat generali. extra de re-
ſcrip.c.j.Ar.contra.ꝙ potius debeant obedire re-
gi.nam vocati ſunt ad maius tribunal.ff.de re iudi.
contra pupillū.§.fi.xviij.di.ſi ep̄s.⁊ hoc veꝝ eſt. nā
rex qui hꝫ adminiſtrationeꝫ regni vocat eos ꝓ cōi
bono.ſ.ꝓ defenſione patrie ⁊ corone.vnde ſibi iure
gentiū obedire tenent.ff.de iuſti.⁊ iur.veluti.⁊.j.di.
iuſgentiū.xxiij.q.iij.fortitudo.⁊.q.viij.omni. ⁊.c. ſi
32 nulla. ¶†Nā ꝓ defenſione patrie licitū eſt patreꝫ
interficere.ff.de reli.⁊ ſump.fun.minime.⁊ publica
vtilitas includēs in ſe priuatā p̄ferenda eſt priuate

a ¶Hō meus.
iſta qō cū dua-
bus ſeq. eodeꝫ
ordine fuerunt
io.de bla.⁊ inci
piūt ibi.iiij.co.
ſed q̄rit vtrum
hō. allegatōes
aūt iur.canoni
ci addit autor.

* ADDItio.
De hac q̄ōne
vide Guidoñ.
pa.in q̄ōnibus
ſuis in.q.ccccc-
lj.incip.de hoc
anno.col.iij. v̄.
et venio. Hen.
Ferrand.

* ADDItio.
b ¶Non reco-
gnoſcit. Adde
eūdē ſpec.in ti.
de appel.§.nūc
tractemꝰ. ī pri.
⁊ vide q̄ ibi di-
xi in apoſtil.ad
ip̄m.in v̄ſi.p̄ter
regem Frācie.
Hen.Fer.

vt.ff.ꝓ ſo.act.§.labeo.extra de poſtu.bone.i.ſi tamē
rex vocaret eos ꝓ aliquo negocio non tangente pu
blicā vtilitatē potius tenerent obedire baroni dño
33 ſuo. ¶†Xvij.querit quid iuris habeo in hoīe meo
c eiuſqꝫ bonis[c]:ſup quo dic ꝙ ſm diuerſas conſuetu
dines diuerſa iura hꝫ dñs in hoīe ſuo. In p̄tis ſiq̄-
dem rōne homagij vendicat ſibi iuriſditionē in eo
non dico mixtū vel merū imperiū:eo eñ ipſo ꝙ ali
quis eſt hō meus ligius hoc ip̄o eſt iuriſditiōi meo
ſubiectus ⁊ ſum eius iudex.vt in pre.ſi vero forſan.
⁊.C.de ep̄is ⁊ cle.quiſq̄s.⁊ oīa bona eius q̄ nō hꝫ ab
alio in feudū non ligiū ſunt mihi ſubiecta rōne iu-
riſditionis:lꝫ illa non teneat a me in feudū.eo eniꝫ
ipſo ꝙ ꝑſonā ſua mihi principaľr ſubiecit: videt ꝑ
cōſequens oīa bona ſua ſubieciſſe.ar.ff.de adopt.ſi
pater ſm ea q̄ no.extra de cle.ꝯiug.qō a te.Si autē
ſit hō nō ligius nō hꝫ dñs eiꝰ iuriſditionē in eū niſi
inquantū feudū ſe extēdit:rō diuerſitatis eſt q: ho-
mo ligius principaľr ſe aſtringit gratia ꝑſone ſue:
lꝫ aliqua res q̄ vocat feudū ligiū gratia remunera-
tionis interueniat vt.s̄.ver.viiij.in fi.vñ obligando
ꝑſonā principaľr ꝑ cōſequēs ſubiecit oīa bona. nā
rōne feudi q̄uis hoc facere poſſet principaľr:ſꝫ rō-
ne iuriſditionis:hō aūt meus nō ligius nō obligat
vel aſtringit ꝑſonā ſuam niſi rōne feudi.vt.s̄. v̄.vj.
⁊ ſic tm̄ rōne feudi ſit mihi ſubiectus inquantum ſe
feudū extendit.Itē vaſallus non dꝫ famoſam actio
nem mouere ꝯ dñm:nec eū vocare in ius ſine venia:
nec contra eū eſſe aduocatus ad inſtar patroni qui
hec iura obtinet in liberto.ff.de dolo.non dꝫ.ff. de
in ius voc.ſed ſi hac lege.§.p̄tor.C.e.t. venia.extra
de ſer.non or.de famu.extra de poſtulando.c.fi.iteꝫ
non pōt dñm accuſare.vt.j.ver.ꝓxi.item dꝫ dñm iu
uare ꝯtra inimicos eius.ff.ad ſenatuſcō.ſylla.ſi q̇s
in graui. §.ſi cū oēs.exceptis q̇buſdam ꝑſonis con
iunctis ꝯ quas eū non iuuabit.vt.iiij.q.iij.§.iteꝫ in
criminali:quas habes.ff.de ſta.ho.l.lex.C.de teſti.
parentes.nec dñs pōt ei p̄cipere ꝙ ip̄m adiuuet ꝯ
illas.hoc eñ eſſet ꝯ bonos mores:q: nemo vnq̄ car
nem ſuā odio habuit.vt.xiij.q.ij.nō eſtimemus. nec
etiā contra ſeip̄m illū iuuabit:nec contra eccleſiam
ſuam:q̄ dic ꝓut no.extra de iureiur.petitio.Itē nō
dꝫ vitā ſuā p̄ferre vite dñi.Hinc eſt ꝙ ſi dñs dꝫ face
d re duellū.dicūt q̇dam[d] ꝙ ei dñs pōt p̄cipe vt ꝓ ip̄o
ineat duellū.ff.ad ſil.l.j.§.iuxta hoc.xliij.diſt.ſit re-
ctor.ꝓpe prin.ibi non aſcēdiſtis ⁊c.xxv.q.j.ſunt q̇-
dam:item hō dꝫ dño indigēti p̄ſtare alimenta.ff.de
liberis agno.necare.itē ſi ꝓ feudo dꝫ dare par capo
e nū vel aliud[e] illud ſoluendū eſt.C.de reꝝ ꝑmu.in re
34 bus. ¶†Xviij.querit quid ſi hō meus tenens feu
dum a me non vult mihi ſeruitia p̄ſtare:nunq̇d poſ
ſum feudū ꝓpria autoritate inuadere:⁊ mihiipſi fa-
f cere ius de illo[f]:⁊ videt ꝙ nō.ff.d iu.om.iu.q̇ iuſdi
centi.ff.de iudi.l.iiij.C.ne q̇s in cā ſua iud.l.j.ff.qō
metus cā extat.C.vñ vi.ſi quis in tantā.C. de here.
inſti.cū ꝓponas.in fi.Ar.contra ꝙ poſſum ad iſtar
g locatoris[g].ff.de dā.infe.vtiqꝫ.ff.in q̇bus cauſis pi.
ta.contrahi.eſt dña.nam hō meus ſiue colonus vi
detur aſſimilari ſeruo.arg.C.de his qui ad ec.cō. p̄
ſenti.§.ſane.C.de agri.⁊ cenſi.ne diutius.at in ſer-
uo habeo ptātem quam volo exercere.ff.ne his qui
ſui vel ali.iur.ſunt.l.fi.ff.de pecu.ſed ſi donanti.§.ꝑ
ſona.⁊.l.peculij.rñ.j.ff.de emenda.ſeruo.l.vnica. nā
⁊ pater filio inuito adimit peculiū pro ſue arbitrio
voluntatis.ff.de excep.do.apud.§.fi.C.ſo.matrim̄.
filie.item filius cogitur ⁊ corrigitur a parente.C.
patria po.ſi filius.C.de emēda.propin.l.prima.itē
dominus cogit colonum talibus obſequijs fungi.
C.de epiſco.⁊ cleri.quiſquis.Super hoc dixit mar
tinus de fano.ꝙ colonus non poteſt perſiſtere in iu
dicio cum domino accuſando eum in publicis cri-
minibus niſi ſuam vel ſuoꝝ iniuriam ꝓſequat.Ar.
C.li.xj.in quibus cauſis colo.cenſi.dñs ac.poſ.l.ij.
C.qui act.non poſ.l.p.⁊ fi.excuſare tñ ſe poterit ac-
cuſatus.vt.C.ſi ſeruus expor.l.pe.In ciuili aūt do-
minus ſua auctoritate poteſt debitum ſuum exige-
re:ſi ſit certum illū eſſe hoīem ſuū.Si vero dubium
eſt:⁊ ipſe ſe gerit quaſi non ſit hō eius vel velit vltra
exigere q̄ debeatur non dꝫ hoc autoritate ſua age-
re.vt.ff.de iuriſ.om.iudi.qui iuriſditioni:immo re-
currendum

c ¶Bonis. ite
rū q̄nta marti.
ſunt eñ due de
ſcripte ſub. v.
numero ſic in
emphyteoſi du
as poſuit ſub
numero.viij.vt
dixi.s̄.ti.ij.§.fi
na.v̄.xvij.ē aūt
hec vlti.Io. de
bla. ex p̄cipa
libus ⁊ rubrica
tis ⁊ illā ꝓſeq̄-
tur autor:quia
mar.paꝝ dixit.

d ¶Dicūt q̇dā.
Io.de bla.vbi
ſupra.

e ¶Uel aliud
vt tenere ſtaſaꝫ
cū aſcēdit equū
dicit Ioan.

f ¶De illo hāc
ꝓſequit mart.
ſub.v. ⁊ Ioan.
ſub penul. ver.
iteꝫ ſi certū eſt.

g ¶Locatoris
ſup.q̇ in īfecta
⁊ illata īcludit
ꝓpria autorita
te hoc volūt le
ges allegate.

---

a ¶Poterit
ſup.ēt.tñ. mar.
dixit ab homīe
ſuo:ſuis facere
qō vult al.

b ¶Et vendere
hec vi.mar.Io.
nō facit de hoc
q̄ōnē.ſed aſſer
tiue ſic ſe expe-
dit. vbi.s̄.aū ſi
nē hō meus q̄
liber eſt teſtari
pōt.⁊ me inui-
to de bonis le.
l.teſtandi que
ſequitur.

currendū eſt ad ordinariū.ff.de libe.cā ordinata.ꝙ
a ſi fecerit poterit[a] a ſeruo in iudiciū vocari.vt.C. de
ag.⁊ cenſi.litibus.C.quibus ad lib.ꝓcla.non lꝫ.l.fi
35 na. ¶Xix.querit vtrū homo meus poſſit de bonis
b ſuis teſtari donare ⁊ vēdere[b].⁊ videt ꝙ ſic:q: iuſtū
eſt vnicuiqꝫ ſua cōmittere.vt.C.de iudeis ⁊ celi.ne-
mo exterus.⁊ libeꝝ eſt cuilibet de ſuis contrahe.C.
de contrahē.emp.dudū.⁊ teſtari.vt.C.de teſta.l. te-
ſtandi.cū ergo iſti hoc facere nō vetent conceſſa eis
eſſe videnť.C.de relig.⁊ ſumpti.fu.ſtatuas.extra de
tranſla.inter corporalia.itē pctm̄ ſpāle factū ab ali
quo ne liceat ei ſua vēdere nō valet.vt.C.de pactis.
nemo.multo ergo minus gñali pacto homagij intel
ligit eſſe ꝓhibitus vēdere.ar.ff.ſi q̇s cau.ſed ⁊ ſi q̇s
§.q̄ſitū.ff.de pig.obligatione:abſurdū cēt eñ ꝙ hō
meus non poſſet in peculio ſuo ꝯtrahere cū ſeruus
hoc poſſit.vt.ff.de pecu.ſi q̇ ſeruū.§.ēt.⁊ ēt curialis
cui agnati ſuccedūt.vt.C.li.xj.de decur.in ſucceſſio
ne.⁊ ꝙ vaſallus non poſſit alienare ꝓbat in lib.feu.
de ali.feu.c.j.⁊ in.l.impialem.⁊.j.ver.xxxviij.nec ꝑ-
mutare.j.ver.xxxij.Ar.ꝯtra.ꝙ hō meus non poſſit
alienare ſua.vt.C.li.xj.non licere habi.metro. l.j. q̄
lex loquitur in iulianis.Idē ēt videt in curialibus
vt.C.li.x.de p̄di.cur.l.j.ij.⁊.iij.nā ⁊ filiuſfa.qui hꝫ ꝓ
prietatē in aduenticijs:non pōt illā alienando trāſ
ferre.vt.C.de bonis q̄ lib.l.fi.item ſi hō meus eſt:er
go iura ſua mea ſunt:vñ abſqꝫ meo conſenſu nō poſ
ſunt a me diſcedere.ff.de reg.iur.id qō noſtrū.ff. de
iure do.ſi ego.Item hō meus nil hr̄e videt q̄ ſeip̄m
non poſſidet:ſed ab alio poſſidet.vt.ff.de acq̇.poſ.
cū heredes.§.j.Si nihil hꝫ ergo nihil alienare pōt
vt.C.de leg.l.fi.ff.de acq̇.here.traditio.j.q.vij.day-
bertū.ff.de re.iur.nemo.extra de deci.dudū.ſꝫ dic ꝙ
homo meus cū ſit liber.libere teſtari pōt inter ſuos
⁊ directe ⁊ ꝑ fideicōmiſſum.vt in p̄.l.teſtandi.ſicut ⁊
libertus.vt.ff.de bonis lib.ſi nō.§.fi.pōt ēt aliena-
re ꝓpter ſuas neceſſitates.ff.fami.her.alienatiōes.
de pa.q̄ filios diſ.l.j.⁊.ij.⁊ alienabit ea q̄ minus vti
lia ſunt.ff.de fundo do.mutus.§.j.⁊.l.fi.⁊.l.ita.ff.de
le.ij.impator.in fi.Si aūt ſponte alienat dixit mar.
de fa.ꝙ non alienat cū effecu:immo repeti poterunt
alienata ꝑ eū niſi forte dño ſciente alienare conſue
uerit.ar.C.qō cū eo q̄ in ali.po.eſt.l.fi.ſalua tñ ſemꝑ
cōſuetudine vniuſcuiuſqꝫ regionis.q̄ ꝑ.l.ſeruanda
eſt.vt.j.ver.xxvij.Iteꝫ dicit ꝙ nō pōt extraneis do
nare:qō ptꝫ ex p̄miſſis.⁊.C.de his q̄ in frau.cre.l.p.
bene tñ pōt in dotē ⁊ in donationeꝫ ꝓpter nuptias
donare.vt.s̄.de lo.§.nunc aliqua.ver.cix. ¶Quid
ſi hō vel libertus meus ingredit religionē: nūquid
ego ſuccedā illi ⁊ an teſtari pōt.de hoc no.s̄.de edi.
inſtrō.§.cōpendioſe.ver.q̇d de aſcripticio.⁊ ſequē.
36 ¶Sed nunq̇d feudū pōt donari vel legari eccleſie
de hoc plene no.in ſumma dñi mei in.t.de immu.ec.
37 inquantū ſub.§.ſꝫ nec illa. ¶†Sed nunq̇d homo
meus poterit acq̄rere.Rñ.ſic.C.cōia dele.aut res q̄
in aut.col.iiij.de reſti.rñ.j.in pleriſqꝫ aūt locis pro-
uincie ⁊ dyoc.narboñ.hō de māſata q̄cquid acq̄rit
poſt acq̇ſitā māſatā ipſi māſate acq̄rit:⁊ ꝙ acquirit
eiuſdē nature eſt cuius ⁊ ipſa manſata:⁊ de ipſa mā
ſata efficitur.C.de rei vxo.act.l.vnica.eſt aūt natu-
ra ſeu conditio māſate vt alienari nō poſſit:⁊ ꝙ de
hoīe ſe transferente alibi māſatā amittit:ipſe tamē
liberabit.vt.s̄.ver.viij.⁊ ꝙ manſata redeat ad dñm
hoīe ſuo ſine liberis decedēte:⁊ multe alie ſunt con
ditiones ſm diuerſas locoꝝ ꝯſuetudines ⁊ ꝯtrahē-
38 tium pactiones. ¶†Eſt aūt māſata qñ dñs dat ali
cui māſuꝫ cū diuerſis poſſeſſionibꝰ ⁊ ꝓpter hoc ille
facit ſe hoīeꝫ dñi ⁊ ad certū ſeruitiū tenet:⁊ talis dr
hō de māſata qui eſt hō rōne poſſeſſionū: ꝑſona tñ
eius libera erit ſm cōſuetudinē regni Francie ſi di
miſſa māſata alibi ſe transferat vt p̄dixi:itali tamē
quoſdam vocāt hoīes de māſata quaſi de familia:⁊
illi quaſi ꝓ ſuis habent.vide.s̄.de loc.§.nunc de ali
39 qua.ver.cvij.⁊ ſe. ¶†Xx.querit vtrum vxor hoīs
mei cum illo longo tp̄e viuens mea femina efficia-
c tur[c].⁊ videtur ꝙ ſic.nam vxor priuilegium dignita
tem ⁊ nomen recepit a viro.ff.de ſenato.l.j.C. lib.x.
de profeſ.⁊ medic.medicos.⁊.l.fi.⁊.C.lib.xij.de agē
tibus in rebus.l.fin.⁊ de priuileg.ſcholarium.l.fin.
C.de epiſ.⁊ cle.l.ij.C.lib.xj.de proxi. ſacrorum ſcri.

c ¶Efficiatur.
hec.vij.mart.in
preſcriptione
tñ in vero nu-
mero eſt.viij.et
vlti.

40 §.in ſacris.extra de foro cōp.ex parte.ij. ¶†Co-
ruſcant eñ mulieres radijs maritoꝝ.in aut.col.iiij.
de conſul.§.ſi vero.C.de nup.l.fi.Si igitur benefi-
cium recepit per maritum cur non ⁊ onus ſentiet ꝑ
eundem.ar.ff.de re.iu.ex qua.ff.ſi quis omiſſa cā te.
ſi non dolus.reſpon.l.vxor enim conditionem viri
ſequi dꝫ.vt.C.lib.xij.de dig.mulieres.⁊.C.li.x.de in
colis.l.fi.⁊ domicilium.ff.de iur.om.iu.cum quedaꝫ
ff.de iu.exigere.⁊ quandoqꝫ vxoris minuitur digni
tas per maritum.ff.de ſenatoribus.femine.et.l.nu-
pte.⁊ viri carnis dꝫ participare.ff.ſo.ma.ſi cum do-
tem.q: vna caro ſunt.extra de bigamis.debitum.et
vna eſt domus viri ⁊ vxoris.ff.ad ſilla.l.j.§.ſi vir. et
vna ſocietas.vt.C.de cri.expi.here.aduerſus.⁊. xx-
vij.q.ij.cum ſocietatis.extra de ſponſalibus. c.ij. et
vxor mei aſcripticij mea eſt.ar.pre.l.aduerſus.⁊.C.
cōia vtriuſqꝫ iudi.poſſeſſionū.⁊ eadeꝫ eſt lex viri et
vxoris.vt extra de ſecun.nupt.c.p.⁊ fi.nec debēt vir
⁊ vxor ad imparia iudicari.vt.xxxij.q.j.ſi quis.⁊ ex-
tra de diuortijs.gaudemus.§.q: vero.in fi.ar. ꝯtra
q: vxor ꝓ marito nō obligatur.C.ne vxor ꝓ marito
l.j.⁊ fi.Item lꝫ vxor ſplendeat viri fulgore.vt.s̄.no.
tñ dꝫ eius affici infortunio.C.de dona.inter viruꝫ ⁊
vxorem.res vx.extra de conſue.ex parte.extra de pi
gno.ex litteris.nec obſtat ꝙ mariti ſui dño ſeruiuit
q: non vt ipſa ſed vt mariti obſequio hoc fecit:⁊ iō
ſibi non preiudicauit.ff.de of.eius cui mandata eſt
iur.⁊ ſi pretor.C.de admi.tu.cum quidaꝫ.Sup hoc
dic ꝙ non obeſt mulieri:q: hominis mei fuerit.vt
C.de agri.⁊ cō.l.fi.q: ex periculo viri nihil vitij vxo
ri accidere poteſt.ff.de dona.inter virum ⁊ vxor.ſed
⁊ ſi mor.multo ergo minus nocebit viro:ꝙ meā ac-
cepit feminam in vxorem.vt.C.de libe.⁊ eo.lib.mu-
d lier[d].C.de ag.⁊ cen.l.fi.⁊ lex ingenuo.C.cōia de ſuc.
e ancille.ſm vber.[e] ¶†Xxj.queritur:ecce conſuetu-
41 do in aliquibus locis ꝙ mulier ſuccedat in feuduꝫ
ligium.extra de reſcrip.ſignificauit.queritur quali
ter ſeruiet feudo dic ꝙ ipſa erit vaſalla.⁊ iurabit ꝑ
ſe fidelitatem.arg.ff.de iur. om.iudi.l.ij.ſed ſeruiet
feu.per ſubſtitutum.nam hec opera bene poteſt di-
f uidi[f].ar.C.de cadu.tol.l.vnica.§.ſin aūt.⁊ ſupra ver.
g ix.[g] ¶Xxij.queritur vtrum homo ligius teneat ſe-
42 qui dñm ad exercitum ſuis ſumptibus.dic[h] ꝙ ſi
h habeat pingue feu.vel eſt diues:dñs non tenet ſibi
facere ſumptus.vt.ff.de ope.libe.ſuo victu.⁊.l.ope-
raꝝ.§.fi.extra de vi.⁊ ho.cler.cum ab omni.ſecus ſi
feudum eſt modicum:ſi ipſe pauper eſt:non eñ pro
i pter modicam rem dꝫ ſuſtinere magnaꝫ exactionē[i]
vt in aut.de fide inſtru.§.vt aūt.hoc tñ potius depē
43 det ex pactis in feudi ꝯceſſione exp̄ſſis. ¶†Xxiij.
quid ſi dñs vult ire ad partes remotas: puta vltra
mare ad pugnandum cum barbaris:nūquid homo
k ſuus eum ſequi tenetur:dicunt quidam[k] ꝙ ſi domi
nus eſt talis qui poſſit ⁊ conſueuerit ipſe aut prede
ceſſores ſui pugnare cum barbaris ſicut eſt rex frā-
cie:tunc homines ſui tenent eum ſequi ad inſtar pa
troni qui operas conſuetas pōt indicere liberto.ff.
l de piga.ct.vel vniuerſoꝝ.ff.de ope.libe.opere[l].et. l.
p.rex tñ tenetur eis vel in toto vel in parte expēſas
prouidere arbitrio boni viri conſiderata feudorum
qualitate.ff.de adimē.le.l.meuia.§.fi.ſi aūt ſit talis
qui non poſſit vel non conſueuit contra barbaros
pugnare:nō tenet eū vltra mare ſeq̇ nec ipſe pōt ta
le ſeruitium illi iniungere.vt.ff.de procura.ſed ⁊ he.
§.ij.ff.de ope.lib.qō niſi.§.fi.⁊ facit.ff.de arbi.ſi cuꝫ
44 dies.§.ſi arb. ¶†Xxiiij.querit:ecce rex aragonie
qui eſt dñs montiſpeſſulani pro maiori parte tenet
ab ep̄o vel eccleſia magaloñ.in feudum quicq̇d ibi
habet ⁊ ſibi ex hoc facit homagium:ep̄s vero tenet
in feudum ipſam villam que eſt in regno Francie a
rege Francie:⁊ ei ex hoc homagium facit.pone igi
tur ꝙ rex francie acquirit aliquo titulo dictaꝫ villā
q: forte emit a rege aragonie ep̄o conſentiēte: nun-
m quid rex frācie tenebit facere ep̄o homagiū[m]:⁊ vř ꝙ
ſic cū ſuccedat in locum regis aragonie q̄ homagio
ipſo faciebat.ff.ſi q̇s cau.ſi eū.§.q̄ iniuriaꝝ.ff.de do
na.inter vi.⁊ vxo.ſi donate.§.ſi ſpōſus.ff.de condi.
⁊ de.filie.§.titia.uā ⁊ fiſcꝰ priuato ſuccedēs preſtat
onera q̄ priuatus p̄ſtabat.ff.de iure fiſc. fiſcus.arg.
extra de ſta.mo.recolentes.item res tranſiuit ad re-

d ¶Mľier.hāc
l.⁊.l.ex īgenuo
ſtatim alleg. in
uenire nō pote
rā: ſꝫ recurrēs
ad ſcripta mar
tiū.de homici-
dijs in fine vidi
ꝙ hoc dꝫ dice-
re.C.de li.cā. ſi
lib.⁊ poſt.l.fi.d
ag.⁊ cē.dꝫ ſeq̄.
⁊.C.de agri. et
man.l.ex inge-
nuo ēt.lib. xj.

e ¶Scdꝫ vber.
neſcio ſi ēt vbe.
ſcripſit hoc ſed
quaſi ad litte-
hec eſt vltīa qō
mar.de fano.

f ¶Diuidi.Io.
cuius fuit iſte
ver.iij.col.v̄. ſꝫ
tunc q̄rit.dixit
ꝑ aliū explica-
ri ⁊ melius.

g ¶Uer.ix.ceſ-
ſante ꝯſuetudi
ne ſi filia vľis
here ſpetat mit
ti in poſſeſſio-
nē oīm bonoꝝ
p̄ris ⁊ agnatus
reſiſtit de q̇buſ
daꝫ dicens illa
feudalia:et illa
negat mittet ī
poſ.bonoꝝ oīꝫ
ſi de feu. cōtro.
fu.c.ij.⁊ dicam
de h̄ poſt.guil.
de ſuꝫ.j.de teſt.
§.pe.ad fin.

h ¶Dic ſm Io.
in col.iiij.v̄ſ. ſꝫ
ponamꝰ feci.

i ¶Exactionē.
aľs afflictionē
⁊ ſic eſt ibi mul
tiplex littera.

k ¶Quidā io.
de bla.⁊ ꝯtinua
tur hec qō. ſu-
pra proximo.

l ¶Opere.hoc
ei lex dicit ope
ras p̄rono edē
das ſumptu et
vectura patro-
ni.l.pe.addit vľ
tp̄s tm̄ relinq̄n
dum liberto ꝙ
ad q̄ſtū alimen
toruꝫ ſufficiat.
ad idē eo.ti.l.ſi
ſuo victu cum
duabus legibꝰ
ſequen.

m ¶Homagiuꝫ
qō fuit Ioan.
quā dicit ſe de
hoc facto vidiſ
ſe in eccľia ma
ſtigonenſi ⁊ eiꝰ
comitatu quaꝫ
vide in.v.co.v̄.
ſed ponamus.
vt vidi.

Archivo Rosario Histórico

gem francie cum onere ſuo.vt.ſ̄.ver.ix.in fi.Ar.cõ-
tra.ꝙ non teneatur homagium facere:nam res re-
dit ad ſuam naturam ⁊ ſtatum:item quidã circulus
eſſet ſi eccleſia teneretur facere regi homagiũ: ⁊ rex
eccleſie ⁊ circuitus reprobatur a iure[a].ff.de cõdi.in
de.dñis teſtõ.item ſi rex faceret homagium eccleſie
eſſet feudatarius:⁊ ita haberet vtile dñium.vt.ff.ſi
ag.vec.vel ẽphy.pe.l.j.Si aũt eccl'ia teneret' regi fa
cere homagium rex haberet ex iure directo dñium:
⁊ ſic ex duplici cã hr̃et dñiũ rei qd eſſet inconueniẽs
ff.de acq̇.poſ.l.iij.§.ex pluribus.extra de fide inſtr.
inter.ꝑpe fi.ver.vt tñ.item ſi eccleſia faceret homa-
gium regi rex eſſet potior:ſi vero rex faceret eccl'ie:
eccleſia potior eſſet rege:⁊ ſic per conſequens videt'
a primo ad vltimũ ꝙ idẽ eſſet ſeipſo potior:qd incõ
ueniens eſſet dicere.vt.ff.de diuer.⁊ temp.pſ.de ac-
ceſſionibus.lȝ ſit ar.cõtra.ff.qui po.in pig.ha. clau
dius felix[b].Sup hoc dicunt quidam[c] ꝙ rex non te
netur epo facere homagium:immo ſibi obijciet q̃ſi
quandã cõpenſationem dicens tu tenebaris mihi
facere homagium:⁊ rex aragoñ.cui ſuccedo tibi vñ
volo ꝙ ſis liberatus ab homagij preſtatione:⁊ ego
ſimiliter.ff.ſi pars here.pe.l.j.§.p.⁊ eo ipſo ꝙ cõpẽ-
ſationem obijcit videtur onus ſubire ⁊ homagium
facere:non em̃ refert quid ex equipollentibus fiat.
ff.ſi certum pe.cõpenſatio em̃ ⁊ ſolutio paria viden
tur[d].Alij dicunt ꝙ rex tenetur homagium facere:vt
ſic ſibijnuicem bonafide ſeruiant.ar.ſi cer.pe.eiuſq̃
in prouincia.in fi.⁊ vide de loc.§.nunc aliqua.verſi.
45 cxxix.¶ Xxv.queritur:vtrum ſimilis ſit ſucceſſio
feudi ceteris ſucceſſionibus:⁊ dic ꝙ non[e]:qꝛ neq̃
mulier neq̃ monachus ſuccedit in feudum:licet cõ-
ſuetudo in pleriſq̃ locis in contrarium ſe habeat.
vt.ſ̄.ꝟ.xxj.[f] breuiter ſcias ꝙ in ſucceſſiõe feudi cer
ta non põt regula dari:ꝑpter diuerſas locoꝝ ꝯſue
tudines:⁊ ꝑpter diuerſa pacta ⁊ conuentiones que
in eis apponi cõſueuerunt:nam contractus ex ꝯuẽ
tione legem accipiunt.ff.depoſiti.l.j.§.ſi cõuenerit.
46 ¶†Xxvj.q̃ritur:ſi ita dictum eſt concedo tale feu
dum heredibus tuis ſolũ:dicunt quidã[g] ꝙ non ſuc
cedent niſi heredes de ſuo corpore deſcendẽtes: qꝛ
donans.de illis tm̃ cogitaſſe videt'.ff.ad trebel. ex
47 facto.§.fi.¶†Xxvij.querit':ecce de conſuetudine
alicuius loci mulier ⁊ agnati ⁊ cognati ſi non ſunt
ꝓximiores ſuccedunt in feudũ:⁊ ẽt extraneus põt
heres inſtitui in illo. Unde ſm̃ hoc pone ꝙ.p.hñs
vnuȝ agnatũ tm̃ deceſſerit abſq̃ liberis:agnatꝰ iſte
ſuccedit illi ab inteſtato:q̃rit' vtrũ iſte agnatꝰ eo ipo
ꝙ hereditatẽ hoïs meiꝫ feudi.qd ille a me tenebat
adiuit:⁊ per conſequens feu.agnouit.videatur eſſe
homo meus cum feu.ſit inter res hereditarias ⁊ nõ
põt ꝓ parte hereditatẽ agnoſcere:⁊ ꝓ pte repudia
re.vt.ff.de acq̇.he.l.j.[h] ⁊ videtur ꝙ non.nam aditio
hereditatis non facit heredem poſſeſſoreȝ: videtur
multominus faciet ipſum ab alio iure homagij poſ
ſideri.ff.de acq̇.poſ.cum heredes.Itẽ ſi veꝝ eſt ꝙ h'
ipſo ꝙ adit hereditatem hoïs mei ſit hõ meus.fru
ſtra mihi poſtea faceret homagium:cum amplꝰ hõ
meus eſſe non poſſit.vt.ſ̄.ver.ꝓxi.Ar.tñ contra.ꝙ
eo ipſo ꝙ adit hereditatem hoïs mei ſit hõ meꝰ.nã
ſicut ex ſola aditione tenetur oïbus creditoribꝰ he
reditarijs.vt.ff.ex quibus cau.in poſ.ea.l.iij.§.fi.C.
de here.ac.l.ij.⁊.iij.ita videtur ꝙ ſit mihi aſtrictꝰ iu
re homagij.Item eo ipſo ꝙ adijt hereditatem ſolo
animo eſt heres.vt.C.de iure delibe.ſi auia.ſed eo-
ipſo qd eſt heres defuncti fingit' eadem perſona cũ
defuncto:ſicut ergo defunctus erat hõ meus: ita vi
detur ꝙ iſte ſil'r erit:in aut'.iuſiu.qd preſta.ab his q̇
48 admi.ſuſci.in prin.†Sup hoc dicunt quidam ꝙ ſi
cut eſt duplex bonoꝝ poſ.ſ.edictalis ⁊ decretalis q̃
ſunt idem in ſubſtantia:lȝ decretalis plus tribuat
in effectu.vt.ff.de ſucceſ.edic.l.j.§.decretalis ⁊ edi-
ctalis tp̃e finiri põt.vt.C.qui admi.ad bonoꝝ poſ.
49 po.emancipata.¶†Ita ẽt eſt duplex homagiũ.ſ.
edictale ſiue hereditarium qd hȝ aliquis eo ipſo qd
eſt heres:eo em̃ ipſo qd adit hereditatem hoïs mei
repñtat eius ꝑſonã:⁊ videt' onus homagij ſubijſſe:
⁊ tale homagium põt finiri tp̃e ſi dño placebit: eſt
decretale:nã heres hoïs mei ſiue ſit filius ſiue aliꝰ
ſit qui de conſuetudine poſſit in feu.⁊ per cõſequẽs
in homagium ſuccedere dȝ.j.certum tp̃s me in dñm
agnoſcere ⁊ fidelitatem preſtare:⁊ ego teneor eum
ratione talis feudi in hominem recipere ⁊ recipien
do videor ſibi ius feudi decernere:ꝑpter quod dici
põt decretale:⁊ ſicut bonoꝝ poſſeſſio nõ tribuit ius
niſi ſub conditione.ſ.ſi ius hȝ is qui eam ſibi fecit
decerni:ita ⁊ in hoc homagio. Unde ⁊ ſi poſtea ve-
niat aliquis q̇ ſit ꝓximior ⁊ talis q̇ poſſit in feuduȝ
ſuccedere:receptio quã fecit de primo nõ ꝑiudicat
poſtea venienti:qꝛ ſub conditione primũ intelligor
recepiſſe.ff.de leg.ꝑſtã.ꝯtra ta.poſ. peti filium.§.ſi
quis bonoꝝ poſſeſſor.⁊ id in curia Francie ſemper
recipiunt' fidelitates ⁊ homogia alterius ſaluo iu-
re.ix.q.iij.ſaluo.ſic igitur decretale plus iuris tri-
buit in hoc:qꝛ poſt illud non põt alius vaſallus per
dñm a feudo repelli:ſed edictale hoc non tribuit:qꝛ
poſtq̃ eſt heres hoïs mei hõ meus eſt:tñ niſi infra
certũ tp̃s renouet homagium faciendo mihi fideli-
tatẽ ſi mihi placet feudũ amittit:bñ dico ſi mihi pla
cet:qꝛ ſi non placeret:non amitteret feu.immo age-
rem ꝯtra ipſuȝ vt me in dñm agnoſceret:⁊ hoc ne ex
contumelia ſua vñ puniri dȝ me inuito cõſequatur
immunitatẽ qd eſſe non dȝ.vt.ff.de interdictis ⁊ re.
l.pe.§.fi.ff.ex q̇bus cau.ma.ſi cui.extra de reſcript.
ex tenore.in fi.ſ̄.ꝟ.vij.in fi.Eſt aũt ꝑdictũ tp̃s ĩfra
qd dȝ renouare.vt videt' in aſcẽdentibus ⁊ deſcẽdẽ
tibus annus.Si aũt ſit de collateralibus.c.dies vt
ff.de ſuc.edic.l.j.§.largius.C.qui admit.ad bo.poſ.
poſſunt.l.ij.Sed dic ꝙ eſt annus ⁊ dies:vt in li.feu.
in ti.que fuit prima cã feu amit.circa prin.[i] ſup hoc
tñ diuerſe ſunt in diuerſis locis conſuetudines que
ſeruande ſunt.ff.cõia predi. venditor. §.ſi conſtat.
lxxvj.di.vtinam.ex predictis ergo ptȝ ſolutio ꝓpo-
ſite q̃onis:qꝛ eo ipſo qd adiuit hereditatem homĩs
mei:hõ meus eſt homagio edictali qd põt tp̃e ad-
mittere ſi volo vt dixi:ſed ſi volo ẽt poſt tp̃s cogitur
50 ſubire homagium decretale. ¶†Xxviij. queritur
ſed nonne ſatis eſt ſi dimittit feudũ vt ſic poſſit eui
tare ne mihi faciat homagiũ ad qd tenet' vt predixi
Rñ.non credo de rigore iur.qꝛ eadem perſona fin
gitur cũ defuncto.vñ ſicut ille ſe nõ poterat libera-
re ab homagio deferendo feu.vt ar.C.de ac.⁊ ob.ſi
cut in initio.C.de ꝯdi.ob cãȝ da.l.fi.C.de iure ẽphy.
l.j.ſic nec iſte poterit:eſt em̃ cõtractus feudi ⁊ homa
gij contractus noïatus a conſuetudine innẽtus.vñ
non eſt locus penitẽtie.vt in pre.concor.ſed ⁊ ſi eẽt
innoïatus.ſ.ille do.ſ.in feu.vt facias.ſ. homagium:
non tñ eſſet locus pnĩe:qꝛ res nõ eſt integra ex par
te defuncti qui feu.recepit ⁊ homagium fecit:lȝ em̃
homagium non feciſſet cogi tñ poſſet fieri ꝑ act.ꝑ-

a ¶A iure.vt in cle.de reſcri.auditor.

b ¶.l.claudius felix cuius caſum vide in ſuffra.decre.penult.de conceſ.preben.li.vj.⁊ ad ſolutionem facit qd ibi dixi ſup glo.contrarium.

c ¶Quidam.Ioan.vt ſupra cuius totum fuit quod ſequitur vſq̃ ad vltimam remiſſionem.

d ¶Videnť.de cõpen.l.iiij.⁊ q̃ po.in pig.ha.l.quarta.

e ¶Nõ nõ.ſm Io.in verſi. ad euidentiam: et pauloante finẽ vbi ẽ ſeq̃ns qd. ADDE quãdo femina ſuccedat in feudũ ro.conſi.primo ⁊ conſi.xxxiij.⁊ an clericꝰ ſuccedat in feudo. cal.conſili.x.de feudis.

f ¶Ver.xxj.pr. q.lxxvj.tractat de filijs duobꝰ vaſalli defuncti:quoꝝ alter vtilis alter inutilis ad ſuitiuȝ an ſolus vtilis conſentiẽte domino hr̃e debebat feudũ q̃ q̃ſtio no.⁊ nõ ſoluit' de ꝓhi. ali. feu.ꝑ federi.§. preterea.ij. py. ⁊ iac.de aret.ꝓ vtili allegãt ꝙ ex quo hȝ onꝰ ⁊ emolumẽtũ dȝ hr̃e.ff.de re. iu. ſm naturã. iteȝ filius inutilis hr̃i dȝ:ac ſi non eſſet.C.de an. ⁊ tribu. l. prima. de tranſlatio. c.ij. verſic. ſicut iuxta. ibi vide ſimilia.et.ff.qd cuiuſq̃ vniuer. no. l.j.§. quibꝰ nec valet dicere ꝙ per alium ſeruire poterit cui rñde per.l. vnã.C.de cad. tol.§.ne auteȝ. itẽ ſm id nullꝰ deberet impedire feudũ aſſequi qꝛ femina mutus ſurdus ⁊ oẽs prohibiti poſſent ſeruire ꝑ alium. iteȝ ſi in tutela vel ſucceſſiõe vnus eſt habilis alter inhabil' defertur habili ptȝ primum.ff.de le.tu.l.j.§.interdum.⁊ ſi apud ſecunduȝ ff.de contratab.l.j.§.penul.⁊ vlt.⁊ inſti.de ſucceſ.libe.§.ſed noſtra.In contrariũ:qꝛ inter liberos tales nec apud deuȝ nec in iure ſucceſſorio dȝ eſſe diſcretio in aut.de mona.§.huic auteȝ.C.faml.her.l.inter filios item afflicto compatiendum eſt qui non peccauit.C.de li.pre.l.maximum.C.de legi.hered.l.ſi maior.⁊.l.penulti.in princip.py.diſtinxit an poſſit vel non poſſit ſine parte feudi ſuſtentari.primo caſu totum habeat vtilis.ſecundo caſu de parte ſibi al's obuentura aſſignetur: vnde ſuſtentari poſſit iacobus dicit ſm oldra.⁊ Guil.ambos debere ſuccedere:quia ſi ambo eſſent inutiles ſimul ſuccederẽt vt quod iuris eſt in toto quo ad totum ſit in parte quo ad partem.ff.de vſuris.quid ſit. et de rei vendi.de tota.dicit ipſe ꝙ contra hoc facit Rub.epiſcopum vel abba.c.primo . §.primo.⁊ de eo qui ſibi ⁊ here.ſuis ma.⁊ fe.inue.accepit.c.primo.refert alios dicere ꝙ ſolꝰ vtilis ſuccedat ꝑ q̇bus Rubrica an mutꝰ vel aliter imperfectꝰ. c.j.ſatis eq̃ ſolutio py.poterat i his terminis tolerari ꝑ qua facit pre.c.j.Rubrica epiſcopum vel abbatem.in fi. ADDE An in feudis ſuccedant mutus et ſurdus.alexan.conſil.cxxxvj.j.libro.

g ¶Quidã.Io.vbi.ſ.proxi.

h ¶.l.j.ſic formauit queſtionem Io.ſub pre.ꝟ.ad euidentiam ⁊ ver.ſe.ibi ꝑs ipſius.

i ¶Circa prin.ſi minor.xxv.an.filius vaſalli.j.annum ⁊ diem non petijt inueſtituram a dño vel mortuo dño infra idem tempus non petijt ab eius herede vt ibi.j.reſpõ.l.titio interpellatus neglexit.vt ibi.j.reſpon.an reſtituat.vide per hoſti.in ſumma.§.quibus modis.ꝟ.ſed nunq̇d glo.in.l.imperialẽ.§.preterea.j.tenet ꝙ ſic ſub dubio forte.Iac.ibi ſimpliciter.item vidi dubitari ſi mortuo vaſallo eius filius non petita inueſtitura x.menſe deceſſit relicto filio adulto:an iſte nepos habeat ſolum reſiduȝ anni an integrum annum: videtur tẽpus ꝑtis ſibi in ſuo anno non computandum:quia non venit ad feudum ex ſua perſona:ſed a.l.quia filius.ſicut nec admittitur ad pr̃nam militiam iure patrona.ſed munificentia principis:quia filius.in aut'.de exhi.⁊ intro.reis.§.optimum:ſic etiam qꝛ non venit ad ius patronatus iure paterno ſibi non nocet ꝙ ipſius pater accuſauerit libertũ aui ſui.ff.de iurepatr.diui.§.ſi pr̃.ſic igit' hic negligentia patris non nocebit nec illius tp̃us ſibi imputabitur.facit.ff.de in ius voc.adoptiuum.§.fina.

ADDE ale.conſi.lxxix.⁊ ſeq.j.li.⁊ conſi.cxxxiiij.eo lib.

ſcrip.ver.C.de reꝝ ꝑmu.rebus.de conſuetudine tñ
quorũdam locoꝝ deferendo feu.ab homagio libe-
ratur.vt.ſ̄.ver.vij.⁊ ver.xix.⁊ vide.ſ̄.de loc.§. nunc
aliqua.ver.cxxviij.[a] ¶†Xxix.querit' vtrũ vaſallus
51 tenet' iurare fidelitatẽ oïbus filijs dñi ſui defuncti
rñ.nõ[b].qꝛ nõ cogit' ꝓ vno feudo plures dños habe
re:maxime in comitatibus ⁊ marchionatibus ⁊ du
catibus:q̃ hodie diuidi nõ debent:nec põt dñs ſine
voluntate vaſalli ea alienare:vt in conſti.feu.de pro
hi.feu.ali.ꝑ fe.impialẽ.§.ꝑterea.⁊ de feu.ſine culpa
52 non amit.§.ſcimus.ver.vel ſi qua. ¶†Xxx. q̃ritur
vtrum hõ ſiue vaſallus poſſit vẽdere feudũ dño ir-
requiſito.dic ꝙ nõ[c].ar.C.de iure emphy.l. fi.extra
de loc.potuit.ſi aũt dñs poſt req̃ſitionẽ emere nolit
tunc poterit alteri vẽdere:dũ tñ vendat hoï ſue con
ditionis vel melioris:vt ſi ſit nobilis vẽdat nobili.
ſi em̃ vẽdit burgẽſi ſiue ignobili non tenet' dñs illũ
recipe in hoïem ſuũ ꝑſertim ſi feudũ ſit nobile: imo
poterit occupare feu.vel ſaltem poterit eligere ven
ditorẽ adhuc eſſe hoïeȝ ſuũ.nã ꝑ ſubrogationẽ bur
genſis nõ vr' ab homagio liberatus.ar.C.de cõtra-
hen.⁊ cõ.ſtipu.veteres.ff.de duobus reis.nemo.C.
li.xij.de fundis limito.l.ij.⁊ ſic in pleriſq̃ locis ſer-
uari videmus de rigore tñ iuris vr' ꝙ inuito dño ẽt
emere nolente non põt feudum alienare[d].ſi em̃ hoc
poſſet per ꝯſequens poſſet aliũ in homagiuȝ ſubro
gare:qꝛ emptor feudi in homagio ſubrogatur:cum
res in eum tranſeat cum onere ſuo.C.ſine cenſu vel
reli.l.ij.⁊.ſ̄.ver.ix.in fi.qd eſſe non dȝ.nam tenet' ꝓ-
ſtare operas q̃ in faciendo conſiſtunt.ſ.iuuare dñm
contra inimicos ⁊ fil'ia:in quibus nõ videt' ꝙ aliuȝ
valeat ſubrogare.vt.ff.de ſolu.inter artifices.deſcẽ
dentes aũt de corpore ſuo vt filios ⁊ nepotes bene
põt ſubrogare ⁊ hoc de hoïe ligio:⁊ vide infra ver.
53 xxxviij. ¶†Xxxj.querit' vtrum vaſalli poſſint diui
di:⁊ videt' ꝙ non.ar.ff.fami.her.quedam in fi.⁊.ff.
de iurepat.l.fi.Dicunt quidam ꝙ vaſalloꝝ diuiſio
non poſſit directe fieri:ſit tñ ꝑ conſequentiã:qꝛ dñi
diuidunt inter ſe feu.qd eis lȝ cum habeant dñium
directum.ar.ff.vſur.quemadmodum ca.ſi ſerui.que
dam em̃ conceduntꝰ ꝑ ꝯſequentiã q̃ directe non con
54 cederent'.vt.ff.de ꝓba.cũ ꝓbatio. ¶†Xxxij.queri
tur vtrum vaſalli poſſint feuda inter ſe ꝑmutare:et
videt' ꝙ non:qꝛ vaſallus alienare nõ põt.vt.ſ̄.ver.
xix.[e] ergo nec ꝑmutare:qꝛ ſub alienationis ꝟbo cõ
tinet'.vt extra de rebus ec.non ali.nulli. ff. ad.l.fal.
de plag.l.fal.ff.de libera.cã rectiſſime.⁊.l. in tantũ.
⁊.l.ſe.C.de ꝑdi.mino.non ſolum.ff.de iure dot.titia
cũ eſſet.in prin.arg.ꝯtra.C.de ꝑdijs curialiũ.l. iij.[f]
55 ¶†Xxxiij.q̃rit' vtrũ poſſit diuidere:⁊ videt' ꝙ nõ
qꝛ diuiſio vicẽ emptoris obtinet.vt.C.cõia vtriuſq̃
iu.l.j.ff.cõi di.l.iij.⁊ ꝑmutationis.vt.ff.faml. her. fi-
lia.§.ſi par.⁊ hec vera ſunt de feudis non ꝓueniẽti-
bus hereditario iure[g]. ¶†Xxxiiij.querit':vtrũ feu
56 dum iuriſditionis diuidi poſſit[h].⁊ videt' ꝙ non ad
exẽplũ ſeruitutũ q̃ diuidi non pñt.vt.ff.ſi q̇d ĩ frau.
pa.l.j.§.q̃uis.⁊.ff.fami.her.heredes eius.§. an ea.
ff.de verb.obli.l.ij.⁊.l.ſtipulationes non diuidunt'.
ff.ſi ſerui.ven.loci corpus.§.ſi fundum.in fi.dici tñ
poſſet vt diuidi poſſit ad exemplum vſuſfructꝰ niſi
ſit feu.iuriſditionis marchionis vel ducatus. vt in
pre.l.impialem.§.preterea.⁊ facit.ff.ſi ſerui.ven.⁊ ſi
forte.§.ſi edes.⁊ ar.ff.cõi di.l.cõi diui.in.§. ſi duo.⁊
§.cum de vſufr.ff.ad.l.fal.l.ij.§.ſi vſufruct.⁊.l.⁊ vſu
57 fruc.ff.de acceptil.l.⁊ per iniur.§.primo. ¶†Xxxv.
queritur:vtrum inter dñm ⁊ vaſallum poſſit cõi di.
iudicium intentari.rñ.non cum nulla ſit cõio inter
eos.vt.ff.de rebus eo.q̇ ſub tu.⁊ cu.ſunt mag.§.fi.⁊
58 l.fi. ¶†Xxxvj.queritur:vtrũ ius accreſcendi locuȝ
hȝ inter plures vaſallos eiuſdẽ feudi.rñ.aut ab ini-
tio fuit vni tm̃ data res in feudum:⁊ ille feudatariꝰ
deceſſit pluribus in feudo relictis:⁊ tunc ſm̃ odof.
locum hȝ inter eos ius accreſcendi:ſi forte alter eo-
rum felloniam cõmittit:et ꝑpter hoc portione ſua
priuatur:vel alio mõ deſinit pars eiꝰ:aut ab initio
fuit pluribus data in feudum:⁊ tunc vno illoꝝ ꝑdẽ
te redit ad dñȝ portio illius:nec accreſcit alijs:⁊ eſt
ratio:qꝛ cum pluribus defertur hereditas:vel boñ.
poſ.ſi alter repudiat ceteris accreſcit portio eiꝰ:qꝛ
nunq̃ agnouerat repudians. Si enim agnouiſſet
non repudiaſſet:nec locus eſſet iuri accreſcendi:ſed
hoc fallit in pluribus fructuarijs.vt.ff.de vſu.accre
ſcendo.l.j.§.interdum.⁊ in donatione principis.vt
j.de dona.ver.quid ſi pluribus.cum aũt pluribꝰ feu
dum datur cuilibet ſua portio queſita eſt.⁊ id alijs
59 non accreſcit. ¶†Xxxvij.queritur:quid ſi vaſallus
decedit relicto filio[i] q̇ vult feuduȝ hr̃e ⁊ paterna bo
na repudiare:vel econuerſo illa habere ⁊ feudum re
pudiare:⁊ videt' ꝙ non poſſit.vt.C.de iure deli.qui
dam eulogio.in fi.⁊.C.lib.xj.de omni agro deſer.l.
heredes.de ꝯſuetudine tñ pluriũ locoꝝ hoc põt ſi ẽ
filius.ſi aũt ſit agnatus non põt.vt in li.feu.de va-
ſa.qui feu.ali.c.j.⁊ de ſucce.feu.c.j.[k] ¶†Xxxviij.q̃-
60 ritur:an vaſallus poſſit dari alij in feu.quod ip̃e hȝ

a ¶Ver.cxxviij.vide quod ibi plene dixi.

b ¶Non.ſm hoſt.cuius fuit iſte.ver.in ſumma.§.fi.ante finem ver. ſed nunquid tenebitur.ſed ibi accur.arguit ꝯtrarium.ff.de vſufr. ſi cuius rei.§.j.allegat tres.ll.facit ẽt.l.j.ff.de ven.inſpi.§.q̃uis.in fi. pro guil. facit.ff.de exhe.l.ij.⁊ eſt expreſſum.in.§.ꝑterea.ij.inferius alle.et tenet ibi glo.ꝙ vaſallo dabitur electio cui iuret ex dñis debitor ei eſt. alleg.l.pleriſq̃.§.fi. ff. de iure dot.qd ibi Ia.putat verũ niſi in diuiſiõe ad vnum ipſoꝝ peruenerit vel aliter iter eos conuenerit qd vnus haberet. alle.ff. fa. herc. l.ij.§.fi.⁊.l. plane.⁊.l. puto. §. j. et cõi diui.l. cõi diuidundo §.primo.

c ¶Quod non ſm Io. in vltĩ. col.ver. iteȝ hõ non põt ⁊ ſeq.

d ¶Alienare.et hanc rationem inducit azo. in queſtione qua querit' an poſſim vaſalluȝ vel hominem meũ inuitũ alij delegare vel in aliũ transferre. naȝ vt dicit cum vaſallus iuito domino nõ poſſit vẽdere feuduȝ ne vni parti liceat qd alteri nõ licet.facit. C. de fru.⁊ lit.expen. l.fi.nõ dȝ licere dño eñ alienare:⁊ vr' expſſum de ꝓhi. ali.feu. ꝑ fed.§.ꝑterea. ij.in fi.⁊ incipit q̃rit' an dñs rex ⁊ dy.idẽ.ff.ſo.ma.l.ij.niſi caſus neceſſitatis immineat:qꝛ tũc ſibi non expedit vaſalli ſeruitiũ.ff.de ope.li.patronus.⁊.l.medicus.⁊ vide cyn. C.de dona.l.j.de obligatione q̃rit' cũ vaſallus feudũ pignorare nõ poſſit.vt in.l.impialẽ.in prin.an dñs ſine ꝯſenſu vaſalli obligare poſſit ꝓprietatẽ ſuã:⁊ tenet glo.j.in.d.l.impialẽ ꝙ ſic idẽ ibi Ia.qꝛ nõ eſt ꝓhibitũ.alle.ff.de pig.ac.tutor.in fi.⁊.C.de vſufru.l.ij.vbi tenet idẽ guid. de ſuȝ.ita tñ ꝙ per id non ſit vaſallus obligatus creditori. alle.l.ſi q̇s arbitratu.ff.de verbo.obliga.

ADDE an dñs poſſit vaſal.inuitos delegare vide ro.ꝯſi.ccccix.

e ¶Ver.xix.vide quod dixi.ſ̄.ti.ij.§.fi.ſuper ver.lxxxvij.

ADDE an feudũ poſſit diuidi alex.ꝯſi.lx.ij.li.abba.ꝯſi.iij.ij.lib. vbi multas.q.vide ad ꝑcedẽtia ⁊ ſeq̃ntia:⁊ ꝑ pau.de ca.conſi.clviij.⁊.cliiij.

f ¶.l.iij.li.x.qui curiales modo pñt vẽdere immobilia vel ruſtica mãcipia ſine interpoſitione decreti:tñ pñt donare ⁊ permutare:dicit ibi gl. ꝙ illud ſpecialiſſimũ ꝯtra regulã cui ius.ff.de regu.iur.⁊ rationes ſpecialitatis ibi vide.

g ¶Hereditario iure innuit illa quod poſſunt.

h ¶Poſſit.vide qd dixi ſuper rubri.ad finem.ver.non omittam.

i ¶Filio.herede ex teſtamento vel ab inteſtato.

k ¶.c.j.directe contrarium dicitur in rubric.an agnatus vel filius defuncti ⁊c.c.j.⁊ ideȝ habetur de filio.de capita.qui curiam vendidit.c. filius.⁊ ſic ponit Hoſtien.in ſumma.in fi.ver.penulti.⁊ capitula que allegat autor non probant:ad id autem quod dictum eſt reſpondit ꝙ deterior eſt conditio filij q̃ agnatorum:⁊ ratio quia agnati potius legis vel principis prouidentia quã iudicio vel voluntate defuncti ad feudum perueniunt que ratio ceſſat in filio:item fortius ad debita paterna tenetur filius quam agnati:merito igitur iſtis permittitur qd illis negatur.Scire debes ꝙ iſta eſt materia brocardica:de qua azo.in rubrica qui repudiat hereditatem cui videtur ꝙ de iure communi repudians hereditatem poteſt feudum retinere in aut'.de exhibẽ.reis.§.optimum.de moribus feudorum ſecus.vnde dy.ſuo ſecundo conſi.tenuit ꝙ pactum de diuidẽda hereditate certo modo non comprehendit feudalia per pre.c.agnatꝰ inquantum loquit' de agnato ⁊ per.l.ff.de acqui.heredi.ꝓ herede.§.ſi quid tamẽ.⁊ vide qd not.ff.de peti.here.ite videdũ.ĩ fi. Iac.de bel.remittit ad Iac.ꝟo.rubri.gñali de ſucceſ.feudi ĩ rubricella nũquid repu.her'.poſſit feudũ retinere vbi alle.vltra.xxx.iura.pro parte filij.vt repudiata hereditate poſſit feudum retinere ſi in inueſtitura ſit adiectum:qd fiebat patri ⁊ liberis recitat etiã ibi dictum burg.⁊ y.hoc procedere cuȝ feudũ eſt auitum vel proauitum: vel vt dixi paternũ pro ſe ⁊ liberis conceſſuȝ: dicit tamen in fi.valde equum videri ꝙ qui noluit patris eſſe heres ⁊ beneficiũ aui conſeq̇ poſſit quod conſequi debet mediãte pr̃e ẽt legis bñficio.alle.in aut'.de nup.§.ſi q̇s em̃ ex eis.ff.de bo.lib.ſi ex patronis.§.iulianus.⁊ quia quis in beneficio ⁊ honore ſuccedens ſucceſſor eſt patris ⁊ non aui remittens ad ea que in eadem ſumma dixerat.ver.ſed nunquid nepos.vnde cum.c.an agnatus. generaliter de filio loquatur:⁊ inquantum ponit de iure agnatorum loqui videatur de feudo antiquo cum nouum non aperiatur agnatis.vt rubrica ſi vaſallus feu.pri.cui debeat deferri.c.vno videt' indiſtincte de quolibet feudo intelligendum quod repudiet:aut vtrũq̃:aut neutrum:dicit tñ illud.c.ꝙ conſentientibus agnatis dominus poſſet illum quaſi de nouo feudo inueſtire:⁊ tunc hereditate repudiata feudum poterit retinere nullo ſibi onere hereditario imminente:nec putes ꝙ omni caſu quo vaſallus perdit feudũ in retradendo requiratur ꝯſenſus agnatorum diſtinguitur etiam nouum a paterno:⁊ quõ ſumatur paternum in hoc caſu habetur in rubri.de gradi.ſuc.in feudum.c.j.ibi ꝙ ita ⁊ cetera.⁊ de natura ſucceſſionis feudi.c.j.ibi paternam quidem voco ⁊c. ⁊ breuiter venit per modum ſtipitis vt ꝓpagati a prima feudum habere dicãtur agnati reliq̇ non in ꝑdendo autẽ vel cauſis ꝑdendi nõ diſtinguimus nouum a veteri.ſed cui perditũ apiatur hic eſt diſtinctio:qꝛ ſi nouum eſt indiſtincte ad dñm.vt.ſ̄.ſi antiquũ ⁊ ꝑditũ ꝑpter offenſam in dñm indiſtincte apit' dño ⁊ dꝛ offenſa in dñm qñ contẽnit petere inueſtituram.j.annum ⁊ diem:⁊ ideo aperitur dño.vt in.l.imperialem.§.preterea.idem his caſibus cum feudum aperitur domino planuȝ eſt ſi dominus vellet facere gratiam perdenti agnati requirendi nõ ſunt cũ nil illoꝝ interſit in caſibus ergo in q̇bus aperit' agnatis conſenſus illoꝝ requiritur:⁊ ſic loquitur ꝑ.c.hic etiam ptȝ rubrica q̃ fuit prima cã benefi.amit.in.§.pe.⁊ vlti.⁊ ſi de feu.contro.fue.c.ſi vaſallus.

Archivo Histórico Rosario

a in feudo.ꝛ dicunt quidã^a ꝙ ſic.ar.C.ſi pignus pig. datum ſit.l.j.in pꝛin.tñ ſcõs vaſallus tãdiu habebit feu.q̃diu vixerit pꝛimus vaſallus vel eius filij.qꝛ vaſallus non põt aliter alteri dare in feu.quaʒ ipſe habet.vt in li.feu.l.contradi.de beneficijs.ꝛ.j.q.vij. daybertum.ꝛ vide.s̄.ver.xxx.ꝛ ꝙ feudatarius poſſit alij infeudare:pꝛobatur in li.feu.in conſti.ſi cliẽtulus.ꝛ in conſti.imperiali.al's aũt non poteſt dare vel alienare vt ibi:ꝛ extra de feu.c.j.extra de conſti.q̃ in eccleſia:ꝛ in dotẽ ꝑ filia.vt extra de dona.inter b viꝝ ꝛ vxo.nup^b.¶†Xxxix.q̃rit̃:qualr̃ reuocet̃ feu- 61 dum ad pꝛimũ dñm:dicunt q̃dam ꝙ ꝑ moꝛtẽ pꝛimi vaſalli ſine liberis decedentis ſit p̄iudicium ſecundo.Alij tñ dicunt ꝯtra.vt no.in ſumma.in ti.de feu. ſi aũt pꝛimus renũciat nõ ſit p̄iudiciũ ſcõo.vt dicũt

62 ¶Xl.q̃ritur:ecce.p.tenens ab aliquo q̃dam bona in feudũ cõmiſit crimen leſe maie.contra pꝛincipeʒ illius patrie.vel aliter factus eſt eius ꝓditoꝛ vel rebell̃.ꝓpter qd̃ oĩa ipſius bona publicantur:querit̃ ad quem dicta feudalia bona ꝑuenĩet vtrum vide- e licet ad pꝛincipẽ:an vero ad immediatũ dñʒ feudi^c ſuꝑ quo q̃dã conſulti rñderunt ꝙ illa publicari nõ debẽt:nec ad pꝛincipẽ:ſed ad dñm redibunt:q̃ alieni criminis infoꝛtunio ius ſuuʒ perdere non debet vt.C.de dona.inter virum ꝛ vxo.l.res in auten.coll̃.ix.de ec.ti.§.ſi quis in ſua.ff.de publi.ꝛ vect.l.cotẽ.§.dominus.ad hoc etiam facit.C.de inof.teſta.ſi q̃s in ſuo.C.de penis.ſancimus.extra de his q̃ fiunt a maio.par.capi.queſiuit.lvj.diſtin.ſat.extra de con- 63 ſti.cognoſcentes.¶Alienatio enim in potentioꝛem pꝛohibita eſt:ne domini conditio durioꝛ fiat. vt.C.loc.ꝛ con.curial̃.ꝛ.l.milites.ff.de al.iu.mu.cauſa fa.l.j.extra.e.c.ij.At pꝛinceps intelligitur eẽ potentioꝛ:tum ratione excellentie ſue:tum quia multipliciter pꝛiuilegiatus eſt.xvj.q.ij.viſis.verſi.humanum eſt ꝛc.ff.de al.iud.mu.ca.fa.l.iij.reſpon.j.Item ſi ſerui vel filijfami.militis ob eoꝛum delictum bona publicantur:peculium ſerui domino vel caſtrenſe peculium filijfamil.patri auferri nõ debet.vt.C.de bonis damna.l.j.in pꝛin.ꝛ.l.ſi filius.ad idem.C.de epiſcopis ꝛ cleri.ſi quis pꝛeſbyter.liberti quoqʒ bonis publicatis ius patroni non intelligitur eſſe publicatum.ff.de bonis lib.ſi in libertinum.ꝛ.ff.de bonis damna.l.fina.§.j.hoc etiam bene pꝛobat̃ in auten.col.ix.de al.ꝛ emphy.§.j.in fin.§.vbi dicit̃ ꝙ ſi res eccleſiaſtica in emphyteoſim conceſſa aliquo modo peruenerit in imperialem domum:aut in aliquam curiam eccleſia que illam conceſſit poterit eã intra biennium recuperare.Alij vero reſponderũt ꝙ bona huiuſmodi publicari:ꝛ ad pꝛincipem venire debent pꝛo quibus facit.C.ad.l.iul.ma.l.pe.ꝛ fi. ff.eo.l.fi.in auten.col.ix.vt nulli iudi.in fi.cum eniʒ omnia a pꝛincipe deſcendãt.vt.viij.diſ.quo iure.C.de quadri.pꝛeſc.bene non eſt mirum ſi huiuſmodi bona ꝓpter delictum contra eum cõmiſſum reuertãtur ad ipſum:qꝛ res de facili ad naturam ſuã reuertitur.vt.ff.de pactis.ſi vnus.§.ſed ſi pactũ.nãꝛ ſi mater rogata reſtituere poſt moꝛtem ſuã filio hereditatem condemnatur:ꝛ eius bona omnia publicantur bona ipſa peruenient ea viuente ad fiſcum non ad filium.ff.de iure fiſci.l.ſtatius.§.fi.Tertij dixerunt quod pꝛinceps tenebit feudum illud donec ipſe.p. naturaliter vixerit:vel ſaltem quamdiu debuit ille tenere:poſtea vero ad dominum redibit.argumen. ff.de legat.ij.peto.§.pꝛedium.ꝛ in lib.feu.de capi- d tulis coꝛ.c.fina.^d in auten.vt nulli iud.§.qꝛ vero.ff. de vſuf.le.vxoꝛi vſuf.ville ꝛ medio tempoꝛe ſeruit ꝑ ſubſtitutum.C.li.x.de decur.nullus qui nexu.C.de epiſco.ꝛ cleri.ad ſimilitudinem.ꝛ.l.ſi quis.Ego dico ꝙ ius in re ipſi.p.competens videlicet vtile do- e minium publicari^e.ꝛ ad pꝛincipem peruenire dʒ directo dñio apud immediatum dñm feudi ſicut pꝛiꝰ manente.ar.ff.de dã.infec.ſi finita.§.ſi de vectigalibus.ver.ſed decernendum ꝛc.Verũtamen quia nõ expedit domino feudi habere pꝛincipem ꝛ dominũ ſuum in vaſallum:nec etiam debet quis effici inuitus ſocius cui non vult.ff.pꝛo ſocio.l.actione.§.ſocietas.nec decet pꝛincipem huiuſmodi tributaria bona:ꝛ que alteri ſeruitium debent tenere:imo ſ̃m legem caroli vaſallus alterius non poteſt fieri pꝛinceps:qꝛ per conſequens opoꝛteret eum ſeruitij debiti onus ſubire.vt.ff.de iure fiſci.fiſcus.nec ſeruire poſſet per ſubſtitutum.vt.C.de decur.l.j.qꝛ tunc ipſemet ſeruire intelligeretur.vt.ff.de vi ꝛ vi ar.l.j. §.deieciſſe.extra de reſti.ſpo.cum veniſſet.feudum vendi dʒ:ꝛ pꝛinceps partẽ de p̄cio ꝓ eſtimatiõe vtilis dñij capiat.ꝛ dñs aliam partem pꝛo eſtimatione directi per.l.ff.de leg.ij.qui ſolidum.§.j.ad idem.ff. de rei vend.item ſi verberatum.§.pꝛimo.ꝛ.§.fin.ff. loc.ſi fundus.reſpon.j.ff.de euic.lucius.nam fiſcus vendere poteſt rem quam cum alio cõem hʒ parteʒ pꝛecij alteri reſtituendo pꝛo rata.C.de cõium reruʒ al.l.ij.C.li.x.de vẽ.rerum fiſca.cum pꝛiua.cõi.l.vnica.vel ſaltem pꝛinceps det vel vendat illud vtile dominium tali qui velit ꝛ poſſit domino directum habenti ſeruire iuxta conditionem ipſius feudi:vt in lib.feu.de cap.conr.c.ex eadem lege.ſed contra ĩ li. feu.de ꝓhi.feu.al.in conſti.imperialem.§.illud.vbi dicitur ꝙ feudalia committuntur immediato dño feudi:ſed illud intelligendum eſt ſ̃m pꝛemiſſam determinationem:vel intelligitur de offenſa ꝯtra aliũ ſuperioꝛem dñm q̃ꝫ pꝛincipem cõmiſſa qd̃ ex eo ptʒ: qꝛ innuitur ibi ꝙ vaſallus põt inferioꝛem dñm contra maioꝛem iuuare:quod de pꝛĩcipe intelligi non poteſt qui in omni fidelitate excipitur.vt ibi dꝛ in fi.ꝛ extra de iureiur.venientes.Item contra qꝛ cuʒ feudi alienatio pꝛohibita ſit.vt in pꝛe.conſti.imperialem.reſpon.j.extra de loc.c.fi.non videtur ꝙ ꝓpter delictum poſſit feudũ in pꝛincipem alienari:ſʒ dic pꝛemiſſa ꝛ ſimilia iura loqui de voluntaria alienatione q̃ dñ ꝓhibetur neceſſaria intelligitur ꝑmitti.ff.fami.her.alienatiões.ꝛ in pꝛe.§.pꝛedium.ſicut al's fundi dotalis alienatio pꝛohibita eſt.vt inſti.q̃bus al.lʒ.circa pꝛinci.C.de rei vxoꝛia ac.l.vnica.§.ꝛ cum lex.ꝛ tñ neceſſaria illius fundi alienatio ꝑmiſſa eſt.ff.de fundo do.l.j.Idem quoqʒ iuris eſt ĩ crimine inceſtus ꝛ hereſis ꝛ alijs quod in crimine leſe maieſta.dixi.vt videlicet ius domini feudi debeat illeſum ſeruari.vt extra de hereticis.excommunicamus.j.§.moueantur.in fi.regulariter tñ bona damnatoꝝ de iure non publicant̃.vt in aut̃.col.ix.vt nulli iudi.§.fi.non intereſt etiam quo ad pꝛemiſſa:ſiue res confiſcata ſit feudalis:ſiue emphyteoticarie:ſiue libellarie conditionis.vt ꝓbatur in li.feu.de feudo non habente ꝓpꝛiam feudi naturã.c.vnico.nam hmõi contractus eiuſdem nature ſunt.vt not.C.de ſacroſan.ec.aut̃.ingreſſi.ꝛ hñtibus bona ex eis vtiles cõpetunt actiones.vt.s̄.de loc.ver.xlv.Ar.tñ ꝯ ꝙ aliud ſit in alijs contractibus q̃ꝫ in feudali.C.de f falſa mone.l.j.§.domus.ꝛ in li.feu.de alie.feu.c.j.^f

ADDE An ſi filius repudians paternã hereditatem admittit̃ ad feudũ.alex.conſi.cxxvij.iiij.li.ꝛ ꝯſi.lvij.eo.li.bal.conſi.cccxxv.j.lib.

a ¶Quidam pyleus:cuius dictum plene exponit hoſt.in ſumma.ꝛ eo.ti.§.quid hodie.ver.ſed an poſſit vſqʒ in fi.ꝛ multum plene tractat hic G.de capitulis coꝛa.l.j.§.pyleus azo.ſac.vero.v.car.qñ vaſ.feu.infeudare poſſit.

b ¶Nup.hic vide qd̃ dixi.s̄.titu.ij.§.fi.verſi.cix.redeũdo ad pꝛincipale dcm̃ pone pꝛimꝰ vaſallus infeudat ſecundo.ꝛ ſecũdus tertio.et tertius illud vẽdit pꝛo allodio querit̃ quis illud reuocet et vẽdicet:an pꝛimus vel ſecundus dubitatur ꝛ no.de hoc ĩ.l.imperialẽ.§.illud.pꝛo pꝛimo inducitur.ff.de ſeruis expoꝛ.l.penult.ꝛ ibi de hoc per vber.q̃ inducit etiã.ff.de acqui.poſ.q̃ vniuerſas.de contrahe.emp.ſi quis ſub hoc pacto de vi ꝛ vi ar.l.cuʒ a te.de reli.ꝛ ſump.fu.l.oſſa.§.fin.de peti.he.ſed ꝛ ſi lege.§.ſi auteʒ.ꝛ de bo.poſ.ſ̃m ta.l.ij.§.ſi.C.de acqui.poſ.l.vl.pꝛo vlt.inducit ff.pꝛo ſocio.nã ſocius.ff.de li.ag.ſi quis a liberis.§.ſi q̃s a liberti liberto.ꝛ tenet hãc partem ꝓ pꝛedicto §.illud dicens ꝙ ibi videt̃ q̃ſi caſus:ſʒ ibi gl.plꝰ accedit ad pꝛimuʒ:ꝛ aptiꝰ de leg.coꝛ.§.ſi mulier.in fin.et Jacob.de bel.vtrobiqʒ tenet id pꝛeciſe hac rõne:qꝛ pꝛimꝰ hʒ directuʒ dominium.ſecundus vero dans vel q̃s vlterioꝛ nullũ dñiuʒ habent:ꝛ ſic eis reuocatio vel vẽdicatio nõ congruit.vtile em̃ datũ nõ remanet penes dãtẽ qꝛ nõ diuidit̃.C.fa.her.ca q̃.ff.ſi ag.vel̃.l.j.ꝛ.ij.ĩmediatũ.

c ¶Feudi.de confiſcatione que fit per ſtatutum tractat guido de ſuza.in ſuis q̃onibus ſtatutoꝝ ante ti.ꝛ.C.de bo.lib.l.j.recitat pꝛimam opinionem:ſed tenet tertiam in queſtionibus ꝛ concoꝛ.guil.

ADDE an feudũ veniat in publicatione bonoꝛum.alex.conſil.xxiij.ꝛ.xxix.j.lib.

d ¶.c.fi.vbi dꝛ ꝙ ſi p̄latus eccleſie habentis feudum delinquat in dñm reuertetur feudum ad dominum illo viuente quo moꝛtuo vel remoto redit ad eccleſiam.

e ¶Publicari.an vaſallus habeat vtile dominium.diſputat hoſtiẽ.in ſumma.§.quod ius acquiratur accedit quod habeat.

f ¶.c.j.§.domus.dicit ꝙ domꝰ in qua fabꝛicat̃ falſa moneta ꝯfiſcat̃ ſi dñs erat pñs:ꝛ hoc ꝓpter eiꝰ negligẽtiã vel incuriã:ꝛ ſic ex ꝓpꝛia culpa nec ibi dꝛ domũ fuiſſe feudalẽ.c.pꝛimũ permittit ꝑtẽ feudi dari ĩ libellũ eſt ſciẽdũ ꝙ in ẽphyteoſi fuit hec qd̃ multum agitata ĩ ꝑtibꝰ gallicanis ĩ hiſ terminis clericus tñẽs rẽ in emphyteoſiʒ a dño tꝑali hñte plenũ dñiuʒ in loco vbi erat emphyteoſis damnatꝰ fuit ꝑ epm̃ ſuũ ꝓ graui crimine ꝓ quo ep̄s bona illiꝰ epatui applicauit.dñs tꝑalis dicebat illa ad ſe ſpectare ꝓ ep̄o allegabatur ꝙ res ſequit̃ ꝯditionẽ ꝑſone.C.d ĩpo.lucra.de ſcri.l.j.li.x.ĩ autẽ.de ec.ti.§.ad hoc facit de iure ꝓ̄.c.c.vno.libꝛ.vj.creauit dñs res ꝓpter hoĩes nõ econuerſo.ff.d vſur.in pecudũ.ꝛ ſcripſi de vſuris ſalubꝛiter.ſuꝑ.ij.gl.itẽ minꝰ dignũ:ſequit̃ ꝙ ẽ digniꝰ.de cõſe.ec.vel alt.qd̃ in dubijs.cũ ergo clerici cuʒ ſuis rebꝰ ſint de foro eccl̃ie:et res ipſoꝝ gaudeãt pꝛiuilegio eccleſiaꝝ.xij.q.j.eccleſiaꝝ ſeruos.xvj.qõ.j.ſil̃r.ergo ep̄s iuriſditionẽ hñs in rebus cl̃ici ſicut ĩ ꝑſona res potuit applicare acceſſoꝛias dãnationi ꝑſone.facit de reg.iu.acceſſoꝛiũ.li.vj cũ ꝯcoꝛ.ad ꝯtriꝰ dꝛ eẽ caſus.C.de exact.trib.l.fi.li.xj.ꝛ de vec.cõmiſ.l.ex p̄ſtatione.item ad hanc partẽ facit.xj.q.j.cum ergo.cuʒ capl̃is ſequen.viij.di.quo iure.item non ꝑſonaꝝ ſed rerũ habetur conſideratio in iuriſditionibus.C.de an.ꝛ tri.l.iij.item coꝛam dño feudi qd̃ feudalis ẽt inter clericos tractari dʒ.de fo.cõpe.ex tranſmiſſa.ꝛ.c.ſeq.ꝛ ſi de crimine clerici actum ꝛ pꝛonunciatum ſit per iudicem eccleſiaſticuʒ executio in tẽpoꝛalibus debet fieri per dominum tempoꝛalem.C.de epiſc.au.aut̃.ſi quis.nec eſt nouum ꝙ vnus exequatur ſniam alterius.de foꝛo compe.poſtulaſti.item feuduʒ eccleſiaſticũ dãnato layco ꝑ iudicẽ ſecularẽ re-

Foꝛma

64 ¶†Foꝛma autem iuramenti qd̃ vaſallus dño pꝛeſtat.habens.xxij.q.vlt.de foꝛma.ꝛ in li.feu.qual̃r vaſal.iurare debet.c.j.Hodie pꝛelati comites barones ꝛ milites imperij iurant imperatoꝛi in hac foꝛma.FOR.Ego talis iuro fidelitatem dño meo vel vobis dño imperatoꝛi.ꝛ vaſallagiũ ꝛ ſuis.vel ꝛ veſtris ſucceſſoꝛibus nõ ero in fcõ.dicto.ſeu conſilio qd̃ perſonã.aut vitã.aut membꝛum.aut honoꝛẽ ſuũ amittat.aut qd̃ mala captione detineat̃.ꝛ ſi ad meam noticiã ꝑuenerit qd̃ aliquis aliquid p̄dictoꝝ ꝯ dñm meũ vellʒ ꝯmittere ꝓ poſſe meo diſturbabo alioquin q̃ꝫ citius potero.vel ꝑ me.vel ꝑ meũ nuncium vel ꝑ literas meas ſibi nunciare curabo.imperiũ qd̃ hʒ ꝛ terram pꝛo poſſe meo manutenere iuuabo.ꝛ defendere.ꝛ aliã terrã acquiſtare.ꝛ ꝯſilium qd̃ a me petierit fidele ſibi ſ̃m a deo mihi datam pꝛudentiã dabo:ſecreta mihi ab eo commiſſa nulli:ſine ſui licẽtia manifeſtabo ſic me deꝰ adiuuet:ꝛ hec ſancta dei euangelia.hec foꝛma ſatis colligitur ex 65 pꝛe.c.de foꝛma.ꝛ extra de iureiurã.ego.¶†Eodẽ quoqʒ modo iurant barones comitibus:ꝛ milites baronibus.hoc excepto qd̃ oẽs iſti iurãt homagiũ ſalua fidelitate imperatoꝛis.p̄dicti vero iurãt im- 66 peratoꝛi ligiũ homagiũ:vt.s̄.ꝟ.ꝛ not.¶†Poꝛro in regno frãcie facilius le expediunt.nã nobilis hõ flexis genibus coꝛam rege ꝛ immiſſis manibus iunctis intra manus regias ſibi fidelitatem iurat.et homagium facit.ꝛ rex illum ad oſculum recipit.vt ſupꝛa in pꝛin.huius vero ſit ignobilis:licet habeat nobile feudum ex regia permiſſione non recipitur ad oſculum.ſed ꝛ pꝛelati habentes ſtolam ad collũ euangelijs ante illos appoſitis pꝛomittunt fidelitatem:vel homagium.vel etiã vtrunqʒ faciunt ꝓut feudi conditio ſeu natura requirit.ꝛ ſic ex chyꝛographis ſeu pꝛiuilegijs eccleſiarum ſuarum facere tenentur.xciij.di.iuxta.ꝛ extra de ſta.mona.c.recolen- 67 tes.extra de ſymo.ex diligenti.¶†Et no.^a qd̃ vaſalli comitum vel baronum imperij tenentur dominis ſuis in.vj.obedire ꝛ ſeruire pꝛopter feuda que ab eis recipiunt.pꝛimo pꝛo exercitu imperatoꝛis tenetur conferre vaſal.ſ̃m qualitatem ꝛ quantitatem ſui feudi.ſecundo pꝛo coꝛredo imperiali.vt videlicet quando imperatoꝛ tranſierit per illum locum contribuat in ſumptibus eius.ꝛ in his duobus caſibus ſeruit vaſallus pꝛo curia.in quatuoꝛ vero ſequentibus ſeruit ꝓ vtilitate dñi.tertio ꝓ filia maritanda.quarto ꝓ ſe vel filio milite faciẽdo.pꝛo filio aũt vxoꝛãdo nõ ꝯfert vaſallus.ꝛ eſt rõ.quia tũc dñs recipit ꝛ fit ditioꝛ.ſed qñ maritat filiam tunc dat de ſuo.ꝛ ſic fit paupioꝛ.ideoqʒ vaſallus tũc de iure ꝯferre tenet̃.quinto ſi dominus captus ẽ tenet̃ cõferre ꝓ eius redẽptione.ſexto pꝛo emẽda aliqua terra.In pꝛimis autẽ duobus caſibus regem ſeu imperatoꝛẽ tangẽtibus nõ põt dñs liberare vaſallum.In quatuoꝛ vero ſequẽtibus ſic.qꝛ eũ pꝛincipaliter tangunt.ſed ꝛ ſi dñs in alijs q̃ꝫ in pꝛedictis.vj.vel etiã illis.vj.vltra qualitatẽ ꝛ quãtitatem feudi ſui velit grauare vaſallum.ſicut cenſitus directo intentat officiuʒ iudi.vt releuetur ab illo onere.ita et vaſallus vtiliter iudicis officium intẽtabit.ideo dico vtiliter:quia vaſallus non eſt cenſitus.ꝛ ſic cũ verba deficiant:qꝛ ſententia locũ hʒ.iõ dat̃ officiũ iudicis vtiliter.ar.ff.ſi quadru.pau.fe.di.l.pe.ff.de b iuriſ.om.iudi.ſi quis id qd̃ b.ꝛ conci.li.vt.ĩ.de cenſi.§.nũc dicendum.ꝟ.ſepe.ꝛ ſe.qd̃ ſi vaſallus in his obedire recuſat dñs conci.li.ꝯtra eũ.vt.s̄.de maio. 68 ꝛ obe.ver.eodem modo dñs.ꝛ.ĩ.§.pꝛoxi.¶†Hoc ẽt no.ꝙ licet iurans pꝛelato ꝛ eius ſucceſſoꝛibus fidelitatẽ ꝛ homagium faciens non cogitur iurare vel facere ſucceſſoꝛi qd̃ dic:vt extra de iureiur.veritatis.heres tamen feudatarij vel filius moꝛtuo patre debet iurare fidelitatem domino:vt pꝛobatur in li.feu.in conſti.federici.§.pꝛeterea.petens ergo iuramentum a fidelibus eccleſie caute faciat ſic 69 iurari.¶FORT†.Ego talis iuro ꝙ tali eccleſie:ꝛ tibi domino meo.p.epiſcopo ꝛ tuis ſucceſſoꝛibus fidelis ero:vt extra de verbo.ſign.cum clerici.lʒ.n.ibi non dicatur ſucceſſoꝛibus intelligit̃ tamen iurare ſucceſſoꝛibus.dummodo dicat eccleſie.vij.q.j.ſcire.de conſuetudine tamen cuilibet ſucceſſoꝛi iuratur ſpãliter.extra de ele.qual̃r.Super hoc no.vin.extra de maio.ꝛ obe.his que.qd̃ pꝛe.dec.veritatis intelligitur de indulgẽtia:qꝛ põt quis ſe alicui ꝛ ſuis ſucceſſoꝛibus obligare.ff.ſi ſeruitus ven.harum.de iure tamen eſt quod cuilibet ſucceſſoꝛi fiat homagium.ff.quemadmoduʒ vſuf.ca.ſi vſufructus 70 §.ſi plures.xxiij.di.q̃ꝫ.¶†Et no.ꝙ non debet induci nouitas in homagij ſeu fidelitatis exactione vt extra de maio.ꝛ obe.dilecti.extra de conſue.cum conſuetudinis.alioquin negari poteſt.arg.ex- 71 tria de exceſſ.pꝛela.ſane.¶Qualiter autẽ ep̄s iuret dño pape.habes extra de iureiur.ego.Itẽ qualiter imperatoꝛ pape ꝛ de alijs iuramentis vide. 72 s̄.de iureiu.¶†Nos vero dum patrimonium beati petri regeremus a ciuitatibus et maioꝛibus locis:ſacramenta fidelitatis a ſingulis perſonis

uertitur ad eccleſiã.de penis.in.quibuſdã.ꝛ.c.felicis.li.vj.ſic ergo erit ecõtra.vt dãnato clerico ꝑ eccleſiam feudum reuertatur ad dñm tempoꝛalem a quo tenebatur vt cõtra ſe recipiat eccleſia qd̃ recipit ꝓ ſe iiij.q.iij.ſi quis teſtibus.inducebatur in facto generalis conſuetudo regni francie qd̃ bona mobilia clericoꝛum dãnatoꝛũ applicant̃ epis immobilia dominus tꝑalibus a q̃bus tenebant̃.ꝓ qua ſeruãda inducebatur.ff.de legibus.l.minime.ff.de ſepul.vio.l.ij.§.diuꝰ.in fine.ꝛ.C.de emanci.l.j.ꝛ vlti.C.de diuer.offi.l.viros li.xij.ſic ꝛ lex federici diſtĩguit inter res mobiles.ꝛ immobiles.de pace tenẽ.§.ſi pacis violatoꝛ.ꝛ facit ad caſum.e.l.§.ſi clericus.ꝛ C.de epiſ.au l.additos.ꝛ qd̃ ibi no.ſ.clericũ puniri in patrimonio per iudicẽ ſecularem ꝛ ad illã diſtinctionẽ bonoꝛũ mobiliũ ad immobilia.facit extra de teſta.ad hec.ꝛ.c.relatum.ij.§.lʒ.C.fami.herc.l.filius.j.rñ.ꝛ.ver.pꝛedia.de ipo.lucra.deſcrip.l.j.li.x.ff.d ſuꝑple.le.l.ij.item ſciendũ duplicem eſſe ꝯfiſcationem vnã extraoꝛdinariaʒ ſcʒ in caſibus nõ expꝛeſſis a iure q̃ cõcedit̃ illuſtribus in ſumma ꝑtãte poſitis.C.ne ſine iuſ.pꝛĩ.lice.ꝯfiſ.l.vna.alia eſt oꝛdinaria.ſ.in caſibus expꝛeſſis a iure vel conſuetudine vel vicem iuris habeat ꝛ hanc facit quiſqʒ iudex habens merũ imperium ſ̃m leges videt̃ qd̃ iudex ſecularis cuius ꝓpꝛie eſt territoꝛium habeat tales ſnĩas exequi.C.de epiſ.au.aut̃.ſi quis litigãtiũ.ſumpta de coꝛpoꝛe.de ſanctiſſimis epi.ſi hoc verũ eſſet in oĩ ciuili foꝛtius in caſu pꝛopoſito cũ ab ipſo tꝑali domino res teneatur in feudũ vel emphyteoſim nec eſt iuri cõtrariuʒ quod vnus habeat onus ꝛ alter cõmodum.vt pʒ.ff.de lega.iij.l.his verbis.§.fin.cõcluditur ergo qd̃ domino de quo queritur qui duplex ius hʒ.ſcʒ iuriſditionem territoꝛij ꝛ directum dominium rei emphyteotice.ꝛ ſic duo ipſius iura ꝛ vincula vincant vnicũ ep̄i quod habebat in perſona.inſti.de adop.§.ij.C.eo.ti.cũ in adoptiuis.C.de iure patro.ſuggeſtum.in fine.videmus etiã qd̃ ſi pupillus in diuerſis iudicibus hʒ bona alter illoꝝ de bonis in alterius territoꝛio ſitis nõ oꝛdinat.ſʒ de ſuis tm̃.ff.de excu.tu.l.iuriſperitos.§.j.ꝛ no.e.ti.nõ ſolum.§.ꝛ qui in teſtõ.ꝛ.C.vbi pe.tu.l.j.ꝑ que iura pꝛobari vr̃ qd̃ bona cõdemnati applicentur dño ſub cuius iuriſditione ſunt nõ condemnati.ad idem decre.de fo.cõpe.romana.§.ꝯhentes.ꝛ quod ibi ſcripſi ſuꝑ ver.decernere de dãnato de hereſi.ſatis ſcripſi de here.cũ ſ̃m li.vj.in gl.magna inducitur etiã qd̃ feudales ꝛ emphyteotice res ita ſunt ꝯditionate qd̃ in eccleſiã que ꝑpetuo viuit.de reſcript.ſi gratioſe.libꝛo.vj.transferri nõ poſſunt.de feudo dat̃ plena remiſſio.s̄.ver.xix.ver.ſed nũquid feu.de emphyteoſi.vide.s̄.de locato.§.vl.ver.cxvj.ꝛ ſe.ꝛ.ver.cxx.ꝛ cũ res pꝛohibetur in aliũ transferri etiã per publicationẽ bonoꝝ ad id perueniri nõ poterit.ff.de fideicõ.liber.l.cum vero.in pꝛin.itẽ conſtat qd̃ res emphyteotica ſine voluntate domini alienari non poteſt.C.de iure emphy.l.fi.ſed vbi ſic pꝛohibitus ex neceſſitate ſue perſone alienat non tʒ vltra tꝑs quo ipſe retenturus eſt.ff.de iure fiſ.l.ſtatuis.§.fi.de le.ij.l.vnum ex familia.§.quod ſi talia.ꝛ.l.peto.§.pꝛedium facit in vſi.feu.de ca.coꝛ.c.j.§.fi.ergo pꝛopꝛietas remanere nõ potuit apud eccleſiam.iteʒ ſi ep̄o vt pꝛonunciauit eẽt ius queſitum illud domino reſtituere teneretur.ff.de ſtipu.ſeruo.l.pe.de acti.emp.ꝛ ven.l.ſi ſeruus.ſi cer.peta.l.cum fundus.§.j.ꝛ.ff.de pecul.l.hic queritur.§.j.item conſtat quod ius illud emphyteoticum clericus nõ habebat in re.qꝛ clericus.ꝛ hoc eſt certum.et ſi vis fingere aliquam connexitatem eſſe non tamen noceret baroni in cuiꝰ territoꝛio ſunt bona.ad quod bene facit de fundo inſtru.l.queſitum.§.alphenus.ꝛ.§.ſi fundum inſtructum.iuncta.l.ſeye.e.ti.§.pꝛedia.in fi.eſt ſimile ad p̄dicta C.lib.x.de mul.ꝛ quo loco mu.ꝛc.l.vna.cũ ibi notatis.item equando pꝛedictum dominum patri.facit.C.de bo.ꝓ ſcrip.ſi filius.item equitas facit vt res redeat ad eum a quo manauit.ff.quemadmodum ſerui.amit.l.aquã ad hoc.ꝛ.ff.de cap.ꝛ poſtli.reuer.l.ſi quis in bello.ꝛ.l.ſi captiuus.§.j.cum ſua gl.

ADDE.quod.q.de clerico oldra.cuius pꝛedicta ſunt verba late examinat eius conſilio.xvij.Et quid econtra ſi laycus.tenet ab eccleſia.vide pau.de caſt.conſi.clviij.

¶Et no.ſ̃m roſ.vbi de ſacramento cuiuſqʒ vaſalli.ꝛ eſt Rubꝛica in a tractatu officioꝛum.

¶Si quis id quod hucuſqʒ ro.vbi ſupꝛa cui quidam reſiſtunt dicen- b tes hoc legibus vel conſuetudinibus feudoꝛum non pꝛobari ꝛ potiſſime reſiſtunt.iij.iiij.ꝛ.vj.dictio fatetur tamen qd̃ imperatoꝛe eunte romam pꝛo coꝛonatione vaſalli dominoꝛum euntium dare debent eis quod habetur in.l.ad decus.§.fi.ꝛ.l.imperialem.§.firmiter.ꝛ de capitulis coꝛadi.§.ſimiliter.item contra hoſtes debent dominum iuuare vt in lombar.de his qui ad patriam defen.l.j.ꝛ.ij.ꝛ hoc ſi iuſtam facit guerram Rub.hic finitur lex.c.j.ꝛ dic vt ibi.Item cum dominus tranſit loca vaſalli debet habere hoſpitium ꝛ alia ad victum neceſſaria iuſto pꝛecio ꝛ foꝛum conſuetum ꝛ conuiuium ſuum in lombar.C.lib.x.vt epiſcopi ꝛ comites inuicem ſint vniti.l.ij.§.j.in tertio caſu de filia maritanda dicunt ſe non videre quare dixerit.nam mater non tenetur filium dotare.nec filius matrem.nec frater ſoꝛoꝛem nec tutoꝛ pupilli talibus munera nuptialia conferre.quod dic.vt ff.de adminiſtrature.tutoꝛ.l.cum plures.§.cum tutoꝛ.et.l.ſe.de tutelis.et ratio.diſtra.l.j.§.pꝛopterea.de quarto etiam caſu dicunt ſe non videre quare dixerit ad quintum dicunt poſſe in ar.induci in auteñ.vt cum de appe.cog.§.caſus verſicu.ſi quemlibet.ꝛ.§.

Rosario Histórico

a recepimus in hac forma[a]. FORMA. Uobis domino guil.duranti domino pape capellano pr̃imonij beati petri in tuſcia ciuitatis quoq3 ac dyo.reatine in ſp̃ualibus ⁊ temporalibus rectore ⁊ capitaneo generali recipienti vice ac nomine ro.ec.⁊ ſanctiſſimi patris domini nicolai pape.iij.⁊ ſucceſſorũ eius canonice intrantium.ego.h.promitto pro me meiſq3 heredibus in perpetuũ.⁊ iuro quod ab hac hora in antea ero fidelis eccleſie ro.⁊ dicto domino.N.pape.iij.domino meo:⁊ eius ſucceſ.canonice intrantibus cõtra oẽm hominẽ ⁊ vniuerſitatem: et nunq̄ ero in facto vel conſilio:quod ipſe vel ipſi vel vos vitam vel membrum perdant vel perdatis:vel in perſona vel in perſonis recipiant vel recipiatis aliquã leſionem:iniuriam:vel cõtumeliam:vel qđ mala captione capiant̃:vel capiamini:vel quod aliquem honorem.vel regalia.quẽ vel que nunc hꝫ ipſa eccleſia ro.hec vel alibi vel in antea habebit amittat.⁊ ſi ſciuero vel audiuero aliquem vel aliquos ꝯ ipſos.vel ꝯ vos quicq̄ velle facere pro poſſe meo impediam ⁊ ſi impedire nequiuero ſibi ſeu vobis q̄ cito potero nunciabo.⁊ ſi quod ſecretum mihi manifeſtauerint ſeu manifeſtaueritis illud ſine ipſorum ſeu vr̃a licentia nulli pandã.vel per qđ pandatur faciam.ſed ⁊ ſi conſilium vel auxiliũ meũ poſtulauerint ſeu poſtulaueritis id bona fide impendam nec vnq̄ in perſona mea aliquid ſcienter faciam.quod ad eius ſeu eoꝝ vel vr̃am pertineat iniuriam vel iacturam.In minoribus auteꝫ locis qui ſunt de dominio dicte eccleſie ro.homagiũ ⁊ fidelitatem recepimus a ſingulis hominibus.vt.ſ̃.ver.
73 porro.❡Sꝫ ẽt qñ primo ciuitas bononie ⁊ ꝓuincia romaniole ad ec.ro.peruenerunt[b].ꝓut no.ſ̃.de prebẽ.reſcripti.§ rõe cauſe.ꝟ.itẽ qđ ẽ obtẽtũ ſacr̃a fidelitatis a baronibus.⁊ a ſindicis oĩum vniuerſitatum in generalibus parlamentis.nec non ⁊ a ſingularibus ꝑſonis recepimus ſub hac for.FORMA. Juro quod ab hac hora in antea fidelis ⁊ obediẽs ero beato petro principi apoſtolorum ⁊ vobis ſanctiſſime pr̃ domine.N.pape.iij.veſtriſq3 ſucceſſoribus canonice intrantibus.ſancteq3 apoſtolice romane eccleſie.non ero in conſilio aut conſenſu.vel facto qđ vitam perdatis.ſeu membrũ.aut capiamini mala captione.cõſiliũ quod mihi creditur eſtis per vos.aut per nuncios veſtros.ſiue ꝑ literas ad veſtrũ damnũ me ſciente nemini pandã.⁊ ſi ſciuero fieri vel procurari ſeu tractari aliquid quod ſit in veſtrum vel eccľie predicte damnum illud pro poſſe impediam.⁊ ſi impedire non potero illud vobis et ipſi eccleſie ſignificare curabo.papatum romanum ⁊ regalia ſancti petri iura iuriſditiones veſtras et ſucceſſorum veſtrorum ac ro.ec.tam in ciuitate eiuſq3 territorio ⁊ diſtrictu q̄ alibi vbicunq3 exiſtentia adiutor ero vobis ⁊ ipſis ſucceſſoribus:ac etiã ad retinendũ.defendendum.recuperandũ.⁊ reecuperata manutenendũ ꝯ oẽm hoĩem.hec forma ſumitur
c lxiij.di.ego.⁊.c.tibi extra de iureiur.ego.[c] ❡In
74 ſumma no.quod regibus.ducibus.marchionibus baronibus.⁊ alijs iuriſditionem habentibus dat̃ coadiutor ſi neſciunt terram ſuã defendere.vel in ea paceꝫ ⁊ iuſticiã ſeruare.preſertim perſonis ⁊ rebus eccleſiaſticis.vel deperdita recuperare.vt extra de ſup.neg.prela.grandi.li.vj.⁊.xcvj.di.boni.⁊ hoc dꝫ fieri ad petitionẽ ſubditorũ illius ꝑ proximũ ſuperiorem eius:vel ꝑ papã ſi ille alium nõ hꝫ ſuperiorẽ vt in pre.dec.grãdi.⁊ extra q̇ fil.ſint le.ꝑ venerabilem.ff.de tu.⁊ cu.da.ab his.§.diuus.xv.q.vj.alius.Item ex cauſa cognita.C.de cur.fur.l.fi.§.cum antiquitas.⁊ talis curator ſatiſdare debet.⁊ inuentarium facere.vt in pre.l.

1 Nunc dicamus qualiter libelli concipiãtur.⁊ quidẽ cõci.ſic.lib.LJ.Co.⁊c.propono ego.h.prelatus talis eccleſie cõtra.p.vaſallum eiuſdẽ eccleſie qđ ipſe talẽ feloniã in me cõmiſit.puta qꝛ me verberauit.vel vite mee inſidiatus fuit.vel predeceſſorẽ meũ:vel talẽ canonicũ ipſius eccľie interemit.⁊ huiuſmodi.ꝓpter qđ tali feudo qđ a dicta eccľia vel a me tꝫ dꝫ de iure priuari.quare peto per vos ipſum dicto feudo priuari.⁊ priuãdũ fore ſñialiter declarari.peto etiã ſatiſfactionẽ iniurie quam facio tm̃.⁊ dãna ⁊ intereſſe ⁊c.extra de penis in quibuſdam.de dona.c.vl.⁊ in lib.feu.in quibus ca.feu.amit.§.prima aũt.⁊.§.preterea.⁊.§.ſe.xcvj.di.ſi imperator.xxij.q.vl.de forma.extra de exceſ.prela.graue.
2 ❡Sꝫ querit̃ vtrũ felonia[d] a patre meo cõmiſſa
d mihi noceat vt non poſſim in feudo ſuccedere.⁊ vr̃
e quod ſic[e] ar.ff.de ſta.ho.⁊ ſeruorum.§.ingenui ibi qđ non dꝫ ⁊c.ff.de ſena.emancipatum.§.fi.ff.de in ius vo.adoptiuum.§.fi.non enim dꝫ filius pr̃is iniquitatem portare.vt ibi.⁊.j.q.iiij.§.j.⁊.l.crimẽ.⁊.c.iã itaq3.ar.ꝯ.e.q.§.dñs.⁊.§.pacto ciuium.de pe.di.iiij.quid eſt quod dicit̃.ego.n.videor cõmiſiſſe cum vna perſona cẽſear cũ ipſo.vt.C.de impu.⁊ ali.ſub.l.fi.⁊.xxxv.q.iij.§.hac autoritate.nam ⁊ iuſiurandũ cõtra legẽ eliaceñ.ꝑ partẽ exactum nocet filijs.ff.de iurepa.l.q̇ ꝯ.l.ad idẽ.extra de penis.in quibuſdaꝫ.j.q.j.cito turpẽ.vj.q.j.qui crimẽ.extra de here.vergentis.dicũt quidã qđ ſi feudũ cepit a pr̃e meo.puta qꝛ fuit ei ꝯceſſum de nouo.tũc ego ſuccedere non poſſum.ar.C.de fruc.⁊ li.ex.l.ij.⁊ facit.C.de bonis liber.l.ij.extra de renunc.niſi.§.perſone.ſi vero cepit ab auo.aut ego non fui conceptus auo viuente quo caſu mihi nocet factũ pr̃is.quia ex ꝑſona aui nihil petere poſſum cũ inter eũ ⁊ me nulla cõſanguinitas fuerit.vt.ff.de iniuſto irri.te.ſi quis exhr̃dato.ꝟ.ceterũ.ff.vnde cog.l.j.§.ſi quis proximior.aut cõceptus ſum auo viuẽte.⁊ tũc aut pr̃ cõmiſit feloniã auo viuente.quo caſu mihi nõ nocet.qꝛ non ex ꝑſona pr̃is ſed aui volui ad feudum admitti ar.ff.de iurepa.diui fratres.⁊.l.iura.ad idẽ.C.de bonis lib.l.j.aut cõmiſit auo iã defuncto.⁊ tũc mihi obeſt quia ex perſona aui non poſſum admitti.nam tp̃e matris eius pr̃ meus erat illi ꝓximior.⁊ erat capax feudi.ad hoc inſti.de here.quali.⁊ dif.§.ſiue.⁊ hoc verũ eſt ſi pr̃ meus adiuit aui mei hereditatẽ.nam ſi repudiaſſet:tunc bene poſſem auo ſuccedere.⁊ ex
f eius perſona feu.hr̃e.ff.de bo.poſ.vnde.li.l.fi.[f]
3 ❡Poteſt etiam ſic li.conci.LJ.Co.⁊c.cõ.de.p.filio h.a quo peto vt mihi reſtituat talem vineaꝫ quã pater ſuus habuit iure feudi a quo iure dico eum cecidiſſe.quia fidelitatem nec fecit nec iurauit.ad quod propono condi.ex moribus.vel condi.ex.l.
4 federici imperialem.❡Ceterum ſi homo meus gerit ſe pro nõ hoĩe meo ⁊ ita eſt in quaſi poſ.libertatis homagij:acceptabo ꝯ ip̃m preiudicialem vtileꝫ
g in qua ſic li.cõci.[g] LJ.Co.⁊c.propo.ꝯ.p.qđ ipſe eſt homo meus ligius.vnde cum non gerat ſe vt homo

ſi vnum.de ſexto dicunt ſe nõ videre vnde dixerit.nã etiã filius cauſa ciuilium munerũ vel cã ſui debiti a patre cõueniri nõ põt.C.ne ſi.pro pa.l.pr̃is.nã lꝫ patrẽ alere teneatur nõ tñ tenetur eius credita ſoluere ff.de alen.libe.l.ſi quis a liberis.§.ſi vel parens.bene facit in vſi.feu.ſi de feu.defuncti cõtro.fuerit.c.lꝫ in fi.vbi etiã pro euitãdo ꝑiurio dñi.qui iurauerat certa die ſoluere vaſallus habens etiã pecuniam paratã illã ſoluere vľ credere nõ tenet̃.
❡In hac forma.rof.etiã ponit formã iuramenti quã pro federico imperatore receperat a principibus ⁊ prelatis ti.de ſacramento vaſalli ver.hodie.
b ❡Peruenerũt.in.§.ſtatiꝫ allegato.dicit qđ redierunt.
c ❡Ego.ſcias qđ in vſibus feudorum habetur noua fidelitatis forma rubrica de noua fidelitatis forma.c.eſt ⁊ alia quã ponit ⁊ exponit hoſt.in ſumma huius ti.§.q̇d ſi fidelitatis.ver.eſt ⁊ alia.
d Nunc dicamus.felonia de duplici felonia.ſ.que dñm reſpicit ⁊ que nõ reſpicit hoſti.in ſumma.§.quibus modis.ꝟ.ꝓpter culpam ⁊ ſequentibus
e ❡Qđ ſic.debet dicere qđ non.⁊ ſic ponit Jo.de blano.cuius fuit in penul.col.⁊ ſcias qđ Jacobus de ra.et pe.ſe expediũt de queſtione dicendo qđ preiudicat qñ feudum nõ poteſt venire in filiuꝫ niſi ꝑ ſucceſſionem patris.al le.aut.iuſiur.quod a mori.pref.§.j.ſecus ſi alias venire poterit quia cõceſſum fuit patri ⁊ filijs.allegat.ff.de verbo.ob.ſtipulatio iſta.§.ſi quis ita ſimile.quod nota.in.l.diui.inferi⁹ alleg.predicta vide per Cy.C.de libe.⁊ eorũ li.l.ij.in fine.
f ❡.l.ſi.reuoluitur hec queſtio an ſcilicet ingratitudo.vel felonia filij noceat patri.Guido de ſuza.in.l.finali.C.de libe.⁊ eorum lib.ad negatiuam inducit.C.de penis.ſancimus de decur.l.ij.facit decr.queſinuit.de his que fiunt a maio.parte ca.in cõtrariuꝫ.inſti.de inuti.ſtipu.§.ei qui.⁊.C.de impu.⁊ ali.ſub.l.fina.tenet qđ auferri poteſt:niſi pater legitimam ſatiſdationem per filiũ fieri faciat. alias feudales cõſtitutiones nõ exprimit.ſed hic habes in.l.imperialem.inſup.de prohi.feu.ali.per federi.per quẽ.§.ſoluit̃ ſecunda queſtio ad quaꝫ arguit Cy.in.l.fi.C.de lib.⁊ eorũ li.ꝑ ipſam.l.ſcꝫ quod mortuo patre ipſe filius ſuperueniens priuet̃ feudo qđ dicvt ibi per aliã reuolutioneꝫ venit tertia queſtio de vaſallo q̇ feloniã commiſit ꝯtra dñm ꝑ quã debebat perdere feudũ ſed dñs nõ abſtulit nec ꝯtrouerſiam mouit tenuit odof.in l.j.C.de reuoc.donatio.qđ filio mortuo patre auferre non poterit per fineꝫ illius legis ⁊ ſit ratio qꝛ tales reuocationes ſunt prodite ad vindictã vnde nõ dãtur heredibus nec cõtra heredes ff.de iniur.l.iniuriarũ.in p̃n.⁊ de in iuſvoc.l.pe.⁊ ideꝫ no.in pre.§.inſup in glo.pe.⁊ que fuit prima cauſa bñ.amit.§.porro.hec tamen intelligas eſſe vera ſi dñs fuit ſciẽs ⁊ ſufficiens tp̃s habuit ad reuocandũ.alias ſecus ff.de cõfir.tu.l.in confirmando.⁊.l.vtilitatem.caſus conuerſus quãdo vaſallo nõ fuit mota qõ:quia nec filio mouebatur.no.de do.c.ſi.in.ſi.vl.gl.meli⁹ tñ ibi text⁹ facit ad caſuꝫ p̃miſſuꝫ.vt ibi ſcripſi.
g ❡Conci.ſ̃m Jo.ð blanoſco vbi.ſ̃.ante ſi.rof.formauit tres qõnes ꝯ dñm ĩ q̇bus cẽſitus vel vaſallus petit vltra debita ⁊ ſolita exacta reſtitui ⁊ in futurũ prohiberi ꝯ hos libellos ipſe opponit primo ꝯ primum qđ exactũ nõ veniat reſtituẽdũ.aut em̃ ſciẽs ſe nõ ðbere ſoluit.aut ignorãs p̃mo caſu nõ petit qꝛ donaſſe vr̃.ff.de cõ.ide.l.j.⁊.ij.ð reg.iur.cui⁹ ꝑ errorẽ.ſcđo caſu ĩ facto ꝓprio nõ dꝫ admitti ignorãtia.ex̃ ð reſcri.ab excõicato.vľ circa q̃litatẽ reꝝ ſuaꝝ.C.ð reſci.vẽ.l.q̇ſq3.ff.ad vľ.q̄q̄ ꝑ ſuo l.fi.rñdet q̄ ſciẽs ſoluit:lꝫ iuit⁹ exact⁹.ff.de neg.ge.ſinãt.ff.ð leg.iij.fideicõmiſſa.§.ſi rẽ.ad ſcđaꝫ ꝑtẽ oppõit de.l.j.ff.ð vſuris.ð.l.nõ queãdmodũ.ff.ð iu.ſoluevt ibi.ð ho.ꝑlatis.li.vj.cũ ſuis re.itẽ qño ſaltẽ cẽſiti agãt cũ ſint q̃ſi ſui coꝝ ⁊ ipoꝝ ñ vaſalloꝝ dñi ſint ipoꝝ iudices ĩ au.ð q̄

meus

meus nec mihi tãq̄ ſuo dño obediat vt tenetur.peto ꝑ vos ſñialiter ipſum hoĩem meũ eẽ.⁊ mihi debere preſtare ſeruitia ad que hõ ligius dño ſuo tenet̃.⁊ ad hoc ip̃m ſñialiter cõdẽnari.Si aũt ſit hõ non ligius ꝯcipe eodẽ mõ hoc ſaluo qꝛ vbi dr̃ ligius dicas nõ ligius.⁊ iungas rõne feudi.⁊ hoc ideo quia homagiũ non ligium principaliter fit gr̃a rei.vt.ſ̃.
5 ver.prox.ꝟ.xvij.❡Põt ẽt ſic ꝯci.li.ꝯ meuꝫ hoĩem fugientẽ.LJ.Co.⁊c.cõ.de.p.queꝫ vt hoĩem meum poſſedi recipiens ab eo tale ⁊ tale ſeruitium ꝓ homagio ſiue homicia.ipſe vero tã homagij ſui q̄ ſeruitiorum predictoꝝ me poſſeſſione vel quaſi priuauit quare in dicta poſſeſſione vel quaſi homagij ⁊ ſeruitioꝝ me reſtitui poſtulo ad qđ ꝓpono.iudicis offm̃.⁊ proteſtor condi.ex.l.C.li.x.de agri.⁊ cẽ.ſi coloni.ꝑ quam.l.ꝓbat̃ iſte li.⁊ ꝑ.l.e.ti.oĩs ⁊ in aut̃.de
6 mã.pri.§.p.❡†Si auteꝫ velim agere ad proprietatẽ qđ minus ſecurũ eſt.ſic cõci.li.LJ.Co.⁊c.cõ.de p.petẽs ab eo.vt ſtet ad meam maioriam ⁊ ſignoriã ⁊ mihi talia ſeruitia preſtet que oĩ anno preſtare ꝓmiſit.vel q̃ ipſe ⁊ ſui anteceſſores mihi ⁊ meis predeceſſoribus preſtare ꝯſueuerũt.allego em̃ pacta ⁊ promiſſiones interceſſiſſe.⁊ hic nõ ꝓponat̃ actio.ſed cõditio de moribus.⁊ hoc ꝓpter primã ꝑtem libelli.ſ.vt ſtet ad maioriã ⁊c.qꝛ cũ hec cõſuetudo de homagijs ſit in pleriſq3 regiõibus ex ea ſicut ex.l.orit̃ actio.ar.ff.de cõd.ex.l.l.vnica.ĩſti.de iure na.§.ex nõ ſcripto.⁊ ꝓteſtet̃ ac.ex ſtipulatu.⁊ hoc ꝓpter ſeruitia ſi ſint incerta.ſi vero ſint certa:tũc certi cõdi.ꝓteſtet̃.q̃ cõpetit ex ꝓmiſſiõe vera vel p̃ſumpta.vt iã dicã.item bñ dicit q̃ oĩ anno p̃ſtare ⁊c.nam et ſi nõ ꝓmiſiſſet p̃ſumeret̃ tñ ex tp̃is diuturnitate ꝓmiſſio preceſſiſſe.ar.ff.de vſur.cum de in rem verſo.ff.ſi ſeruitus vẽ.ſi quis diuturno.vľ ꝯci.li.vt.j.de natis ex libero ventre.vbi etiã no.q̇d iuris ſit ſi quis
7 ſe vẽdit ad p̃ciũ ꝑticipandum.❡Si aũt dñs eſt in
a q̃ſi poſſeſſiõe homagij hõ ꝯ eũ ſic li.cõci.[a] LJ.Co.⁊c.prop.contra talem baronem qđ ipſe indebite a me exigit ſeruitia tãq̄ ab hoĩe ſuo ligio vñ cuꝫ non ſim eius homagius ago ꝯ eũ ⁊ peto ꝑ vr̃am ſñiam declarari me nõ eſſe hoĩeꝫ ipſi⁹ ⁊ ſup petitiõe dcõꝝ ſeruitioꝝ eidẽ ꝑpetuũ ſilentiũ imponi.⁊ fac.ſ̃.§.p.
8 ꝟ.iij.❡Ultio ad euidẽtiã hui⁹ materie no.q̄ agricolaꝝ alij ſunt aſcripticij.alij cẽſiti:alij ꝑpetui:alij coloni ꝯditionales:alij inq̇lini:alij originarij:alij ſimplices coloni:alij aſcripticij:q̃ dic vt in ſũma.d.m.in ti.de natis ex libero vẽtre.§.fi.Item qualr̃ q̇s petat aliquẽ in vaſallũ.vľ ab eo ſubſidiũ.vľ ſeruitiũ no.ſ̃.de ma.⁊ obe.ꝟ.eodẽ mõ.❡Si vero q̇s neget ſe eſſe vaſallũ alicui⁹.vel ſe nõ debere preſtare ſeruitia petita cõci.li.vt.j.de cẽſi.§.ij.ver.vaſallus.⁊.infra de natis ex li.ven.ver.porro.⁊.ver.ceterum.

ſtore.§.ſi vero col.vj.ſol.pro talibus exactionibus agunt nec ob.qđ ſint iudices quia illud cũ agitur cõtra eos non cũ ipſi ꝯ dominos qꝛ tunc eſſent in cã ſua qđ eſſe non poteſt.C.ne quis in ſua cauſa.l.vna.
a ❡Conci.ſ̃m io.de blano.⁊ eſt vbi.ſ̃.ſit vltimus ſicut hic.
❡Bal.De feudis rubrica.
An vaſallus poſſit cõpromittere de feudo.ſ̃.de ar.§.vaſallus ⁊ quo mõ fili⁹ bannitus non ſuccedit in feudo.ſ̃.de ꝓcur.§.ſ̃m ſtilum.❡Forma iſtrumenti conceſſiõis feudi.itẽ ipſi⁹ reformatiõis formã.itẽ forma recognitiõis feudi.itẽ forma homagij ⁊ fidelitatis in.§.quoniam in prin.B.❡Libellus cõtra vaſallum ⁊ econtra de na.ex lib.ven.❡Homagiũ ẽ duplex.ſ.ligiũ quod fit regi ⁊ imperatori et non ligium qđ pluribus fieri poteſt ſaluo iure imperatoris vel regis in.§.qm̃.ver.⁊ not.B.Item hoc vocabulum ligium pro hoc ſignificato vſus loquentium adinuenit.Sicut ⁊ homagium iure ciuili non inuenitur ſed iure ꝯſuetudinario.ver.ij.qꝛ ⁊ eſt homagium ſeruitus quedam minor non maior:vt no.inſti.de iure perſo.⁊ no.ff.de vſufru.l.ſi cuius.in prin.❡Et põt quis pacto facere ſe hominẽ dummodo cauſa ſubſit.⁊ quia promitto eum defendere ⁊ tueri facere ſicut hominem meum.de ſupplẽ.negli.prelato.c.grãdi.ver.primo aũt.B.alias ſi cauſa non ſubſit dic vt.j.e.§.iij.⁊.§.an filius.⁊.§.homo ligius.ver.vtrum homo meus.❡Utrum tp̃is longinquitate quis fiat homo alterius:dic aut allegatur tp̃s in modũ cauſe:aut in modum preſcriptiõis:aut in modum probationis ꝓmiſſionis.ff.de vſur.l.cũ de ĩ reꝫ verſo.dicvt hic in ver.iiij.querit̃.B.❡Nunquid tenet promiſſio ſine cauſa qđ aliquis ſit hõ meus promiſſio non eſt efficax ſed recognitio ſic.ſi aliquis recognoſcit ſe hoĩem meũ nã in perſonali requiritur cauſa nõ in reali.C.de iuris ⁊ fac.igno.l.cum flaſa.ver.iiij.queritur.B.❡Si q̇s ſe facit hominem meum filius poſtea conceptus etiã erit homo meus ſi autem hoc facit ratione feudi tunc ſi filius non vult eſſe heres patris non nocet ſibi patris promiſſio.alias ſubmiſſio.ver.quinto queritur hac ratione dico quod ſi pater fecit ſe fieri ciuẽ.filius poſtea natus erit ciuilis.alias ciuis.⁊ ligabitur lege illius.ciuitatis.alij dicunt cõtra.niſi filius conſentiat.hec queſtio eſt de facto aretij bal.vide.ſ̃.e.§.ij.an filius.❡Si rem meam recognoſco in feudum vꝫ quia breui manu videor donaſſe ⁊ recepiſſe.ff.ſi cer.pet.l.ſi tibi.ver.v.queritur.B.vide.ſ̃.de loc.§.an quis ſoluendo.❡An filius hominis mei ab eo exheredatus ſit homo meus dico quod ſic iure geniture.ff.de inter.⁊ rele.l.iij.ver.vj.queritur.B.Et idem ſi repudiat hereditatem.ſi tamen dimittit bona ⁊ ex illa patria alio ſe tranſfert in narbonenſi prouincia obſeruatur quod liberatur ab homagio.ver.viij.querit̃.B.Ego dico quod poſſit vendicari ſi iam fuit homo meus.ff.ad muni.l.de ſu re.vide.infra.ver.ſed nunquid feudum.⁊.ver.xxviij.ſed ſi ſunt plures filij vnius mei hominis.an quilibet teneatur inſolidum ad ſeruitia perſonalia.ver.ix.queritur.B.ibi plene no.B.Et facit ad.q.an plures frates ſeorſum non ſimul.habitantes teneantur facere factiones pro vno fumante vel pro pluribus.nam viuo patre pro vno fumante debent computari.vt no.in.l.ij.C.qui etate li.x.in glo.ordi.quod bene no.❡Quem teneatur iuuare vaſallus duorum ſi domini habẽt guerram inuicem dic quod iuſtiorem.ſi id non conſtat priorem.ver.xij.B.vel vni per ſe.alteri per ſubſtitutum opem feret.verſicu.xiij.B.Uaſallus vaſalli ſubeſt domino principali.puta regi.quo ad generalem iuriſditionem.⁊ ideo contra regem eſſe non poteſt.ver.xiiij.Sed contra tertium prius tenetur iuuare ſuum immediatum ſuperiorẽ q̄ mediatum ceteris paribus.ver.xv.⁊.xvj.B.❡Publica vtilitas includens priuatam prefertur ſoli priuate.⁊ tunc generalis iuriſditio derogat ſpeciali.ver.xvj.B.❡Homo ligius eſt vere ſubditus ſimpliciter.ſed non ligius eſt ſubditus ſ̃m quid.ideſt quatenus feudum ſe extendit.ver.xvij.B.❡Contra vaſallũ mea autoritate ius mihi dico ſi ſum ibi in quaſi poſſeſſione.alias non.Item lite ordinata non dicam mihi ius.qꝛ pro libero interim habetur.ver.xix.B.❡Utrum homo meus poſſit libere vendere bona ſua.ver.xix.pleneno.B.⁊.ff.ſi quis infrau.patro.l.ſi.⁊.l.ſi quis a pa.fu.ma.l.nõ vſq3.❡Licet maritus ſit vaſallus vxor nõ ſit vaſalla.quia q̃litas iſta non migrat de ꝑſona ad ꝑſonã.ꝟ.xx.querit̃.B.❡An vaſallus teneatur ſequi dñm eius ſumptibus.ꝟ.xxij.⁊ ſeq.B.❡An poſſint duo in inuiceꝫ ſibi eſſe vaſalli.ff.ſi cer.pe.eius qui in prouinciã.§.fi.ꝟ.xxiiij.B.In feudo edictali ſuccedit hr̃s hereditatis aditione ſed in feudo decretali demum preſtito iuramẽto fidelitatis ⁊ confirmato ſibi feudo.⁊ eſt vnum feudum in ſubſtantia ſꝫ decretale feudum plus tribuit in effectum.ver.xxvij.queritur.⁊ no.hec noua verba.B.❡An vaſallus vendi poſſit.ver.xxix.An poſſint vendi vaſalli diuidi.❡An vaſalli poſſint in inuicem permutare.ff.de trãſac.l.cum hi.§.ſi vni.ver.xxx.cum ver.ſe.B.Item no.quod meum dicitur quod bona fide poſſideo.ff.ad vel.l.ſi niſi.in.l.fi.ff.de conſti.pecu.dicitur quod confeſſio non obligat confitentem in.l.quidam.ff.de cõſti.pecu.dicitur contrarium.ſol.in.l.ſi ſcribebat vt alius.non vt ipſe.item ibi poteſt fingi confeſſio officio probationis.ſed in.l.quidaꝫ nõ probat contra titium.⁊ ideo vt aliquid operetur obligat ſcribentẽ.de con.pe.bal.❡An in feudo habeat locum ius accreſcendi.ver.xxx.B.vide.ſupra de lo.§.ius accreſcẽdi.❡Filius poteſt renunciare hereditatem paternam ⁊ accipere feudum ſecum in agnato.ver.xxxvij.B.❡An feudum ex delicto publicetur latiſſime tractatur in ver.queritur ecce.B.⁊ accu.in.l.ſi quis in tantam.C.vnde vi.⁊ vide.ſ̃.loca.§.an inimicitia.B.❡Uaſallus iurat ſex ⁊ vltra iſta non tenetur ver.⁊ no.quod vaſalli in ſex tenentur obedire.❡An detur coadiutor regibus ver.fi.B.❡Forma iuramenti quando aretini ⁊ bononienſes iurauerunt eccleſie fidelitatem in vlti.col.B.❡An felonia patris noceat filio.§.nunc dicamus.ver.ſed queritur.⁊ quod no.ſ̃.§.quoniam ver.x.B.❡Qualiter concipiatur libellus contra vaſallos.§.fi.B.C.de liber.⁊ eorum liber.l.ij.B.

a De pignorib⁹[a] ⁊ alijs cautionibus. Rubri.

❡De pignoribus ⁊ alijs cautionibus. Rubrica.

a ❡De prima parte rubrice tractauerũt hi practici auctores.Rof.inter ciuiles vbi de pignoraticia directa ⁊ contraria. Sic etiam diuiſim.Jo.de bla.mihi char.antepe. Et bonaguida parte ſecunda.vbi ponit libellos primum ⁊ tertiũ mihi deſcriptos.ſecundus fuit Mar.de fano ſub.v.membro.⁊ Rof.vbi de directo rubricam de pigno.proſequitur Alber.gal.⁊ eſt fuit operis pe.Materiam autem plene tradit hoſtien.in ſumma de debitore qui mutauit domicilium.vide ſupra de compe.iu.adi.§.j.vlti.colũ.ver.quid ſi debitor.ſcđam partẽ rubrice recepit auctor.Ro.q̄ primus huius rei faber poſt ciuiles actiones cõiunxit.xiiij.cautiones quas proſequitur hic auctor:quẽ de breui ⁊ vtili ipſarũ cõmunicatione cõmendo.qꝛ peroptime cõueniebant huic parti.furtũ tamen excedunt neſcio ſaltem cũ ſemel nominaſſe debuerat a quo totum ipſe receperat.ſolius autem vnius cautionis ordo mutatur.vt infra patebit.Reaſſumendo partem primam eſt ſciendum q̄ Jo.de blanoſco in hac materia plus placet q̄ Rof.vel auctor nam vbi tractat de directa pignoratitia dicit ipſius tria fore capitula quorum duo prima ſub vno poſſunt libello comprehendi.primum eſt q̄ pignus reddatur ſoluto debito.ſecundum qđ creditor reddat eſtimationẽ deteriorationis q̄ contingit in pignore dolo eius vel lata culpa vľ leui.tertiũ eſt contra creditorẽ qui pignus vẽdidit vel reſtituat

Rosario | Histórico

qđ plus ſibi debito recepit.in primis duobus ſic forma.lib. LIB. dico qđ pro.x.lib.turoñ.quas debebā.R.ex cauſa mutui ſibi obligaui ⁊ tradidi equum talem quiꝑ dolū ipſius latam culpam:vel leuē oculum ꝑdidit per qđ deterioratus eſt in.vj.li.turoñ.vnde cū dictas.x.libras dicto.R.ſoluerim ago ʒ eū vt mihi dictū equū reſtituat cū obuētionibus inde ꝑceptis quas eſtimo.xl.ſol.turoñ.Itē qđ repromittat ſuum dolum abeſſe ⁊ eſtimationem deteriorationis p̄dicte reſtituat.vobiſcꝫ.d.iudex ſupplico vt dictū.R.ad dicta oīa petita ꝑ diffinitiuā ſnīam ꝯdēnetis.ꝓbatur hoc inſti.qbus mo.re ʒhitur.ob.§.fi.ff.de pigno.ac.ſi cū vēderet.in fi.⁊.l.ſe.⁊.l.vlt.ꝓſequēdo ſingula verba libelli inſerit aliū libellū qñ.ſ.cōuenit de pignore ⁊ traditū fuit.ſꝫ creditor poſtea nō numerauit.dicet ſic.LIB.Dico qđ obligaui ⁊ tradidi talē meū librū tali pro.x.lib.turoñ.quas mihi mutuare debebat.vñ cū ipſe mihi dictam pecuniā nō tradiderit ago ʒ eū vt mihi dictū librum reſtituat vobiſcꝫ.d.iudex ⁊c.ꝓbat hanc formā.ff.de pig.acti.ſolutū.§.ij.item ꝑ id qđ dixi qđ obligaui.⁊ tradidi.ſoluit qōnē de qua dicā.j.ver.j.format demum alium libellum pecunia non ſoluta creditori.LIB.Dico ⁊c.vt ſupra vſqꝫ ibi equum talem.vnde cū dictas decem libras paratus ſim ei ſoluere ⁊ eas in iudicio corā vobis.d.iudex dicto.R.offero vel ſic.LIB.Cum dictas.x.libras.dicto.R.congruo loco ⁊ tempore obtulerim ⁊ eo nolente recipere in edem ſacram depoſuerim ⁊ conſignauerim:vel ſic.LIB.Unde cum dicte.x.libre habeantur pro ſolu.compenſatione facta debiti cū eſtimatione dāni.nam dictus.R.tale dānū dedit in equo dolo lata culpa vel leui qđ eſtimo.x.lib.turoñ.ago ʒ dictū.R.vt mihi equū ipſum reſtituat ⁊c.ad id quod de obligatiōe dr̄ inducit.l.nec creditores.C.de pig.ac.vel ſic.LI.Cum dicte.x.libre ha.pro ſolut.facta cōpenſatione debiti cū eſtimatione obuentionum vel fructuum ex pignore perceptorum ago ⁊c.probatur hoc.C.de pigno.act.l.j.⁊ vlti.item ſi ancilla mea eſſet ꝓ illis.x.lib.obligata quā ipſa proſtituiſſet ⁊ ſolutū eſſet ius pignoris ⁊ agerē pignoraticia ſic dicendo vñ cū ius pignoris ſit ſolutum in dicta ancilla eo qđ dictus creditor illam proſtituit ago ⁊c.patet hoc.ff.de pigno.acti.eleganter §.vlt.fatetur etiā ipſe Jo.quo ad primū libellū eſtimationē poſſe ꝑ ſe peti.dicendo vſqꝫ ibi obligaui ⁊ tradidi talem librū in quo tale damnum dedit,dolo lata culpa vel leui qđ damnū eſtimo ⁊c.vnde cū predictas.x.libras ſoluerim ago vt eſtimationē ipſius damni.ſ.vj.lib.⁊c.⁊ probat in pre.l.eleganter.§.fi.ibi ⁊ ſi res pignori detur ⁊c.⁊ ſcias qđ eque cōpetit cōtraria qñ vendidit minus de quo.j.ver.in alijs.ſuper tertio vero.c.de quo ſupra li.ſic formatur.LI.Ut ſupra obligaui et tradidi talem librū meū vñ cum dictus.R.ipſum librum vendiderit ex quo.vj.li.tur.vltra q̄ ſibi debeatur habuerit,peto qđ illas reddat cū vſuris legitimis a tempore more currentibus vobiſcꝫ.d.iudex ſupplico ⁊c.probatur libellus.ff.de pigno.act.l.creditor.⁊.l.q̄uis.§.fi.⁊ l.ſe.addit etiā io.quartū capitulum pignoraticie qñ creditor vendidit pignus ea lege qđ ſi debitor ſibi precium reſtitueret emptor ſibi pignus retraderet.poterit debitor agere pignoraticia cōtra creditorē vt ſibi cedat actiones ſuas.ff.de pigno.act.ſi cū venderet.De ꝯtraria pignoraticia dicit ex ſex cauſis illam dari.prima ſi obligauit rē alienam vel rē alteri obligatā qui ad vtrūqꝫ creditū nō ſufficit vel obligatus es pro auro ⁊ cōpetit hoc caſu propter deceptionē.⁊ ſic formatur libellus in tertio.q̄ in primis duob⁹ habes.j.ver.ecōtra.vide qđ ibi dicā.LIB.Dico qđ.R.ꝓ.x.li.tur.quas mihi d̄bebat.mihi ignoranti obligauit talē ciphū eneū quē dixit aureū:⁊ ſic credidi.vñ cū in predicta obligatione pignoris ſim deceptus.⁊ mea interſit in.vj.lib.tur.ſic nō fuiſſe deceptū ago cōtra ipſum.R.vt mihi.vj.lib.tradat.vobiſcꝫ.d.iudex ⁊c.ff.e.l.j.⁊ his caſibus ſatis eſt creditorē re ipſa fore deceptum vt cōpetat cōtraria.ff.eo.ti.tutor.§.ʒ̄riam.ſecunda ꝓpter expenſas factas in pignore de qua.j.ver.in alijs.⁊ ibi dicam.tertia eſt vt debitor caueat creditorē q̇ pignus vēdidit indēnē futurū ſuꝑ euic.quā ꝓmiſit.⁊ tūc ſic formaṫ libellus q̄ narrata obligatione ⁊ traditione libri ⁊ cā ſic dicet.LIB.Uñ cū dicto.R.nō ſoluente dictū librū legitime vendiderim tali.⁊ de culpa ſm cōſuetudinē regionis pro euictione ꝓmiſerim vel q̄ ꝑ id melius vendidi dictū librū.ago ʒ dictum.R.vt mihi caueat me indēnem ſeruaturū ſuꝑ hoc qđ euictiōis noīe ꝓmiſi qđ ſi facere noluerit ſup.d.iudex qđ dictū.R.ad.xx.li.tur.quas euictionis noīe ꝓmiſi ꝑ diffinitiuā ſnīam ꝯdēnetis ꝓbatur hoc ff.de pig.ac.ſi neceſſarias.§.j.hoc ſcias qđ lꝫ fiat ꝯdemnatio de qua ī fi.lib.exactio tñ differṫ donec res euincaṫ ſicut ⁊ al's fit.ff.ad.l.aq̇.l.in lege.quarta eſt cū lib.iam euictus eſt ⁊ tunc dic vt.ſ̄.vſqꝫ ibi vendidi dictū librum.LIB.Unde cū dictus liber ſit euict⁹ a titio emptore ⁊ ſim ei iam ratione euictionis cōdemnatus ad duplum ago contra dictum.R.vt duplum.ſ.xx.lib.tur.mihi reddat.ſupplico.d.iudex vobis ⁊c.probaṫ hoc.ff.de pig.ac.ſi pignore.§.fi.cum.l.ſeq.⁊ no.qđ ſi cōſuetudo loci non eſſet de promittendo duplā ⁊ illa ꝓmiſſio nil adijceret meliori venditioni pignoris nō poſſet creditor agere niſi ad ſimplam vt dictis legibus.intellexit autem Jo.de conſuetudine regionis in qua contractus pignoris fuit celebratus per.l.ſi fundus mihi illa.l.diceret cōtrariū cū ſua glo.vbi alio loco fieret venditio ex cauſa.puta liber fuerat pignoratus in anglia ⁊ venditur boñ.Quinta cā eſt vt reſtituatur pignus creditori quod precario conceſſerat debitori.⁊ tunc narratis obligatione ⁊ traditione libri ⁊ cauſa ſubdit.LIB.Cuius libri poſſeſſionem dicto.R.cōceſſi precario.vnde cū dicto.R.nolente mihi ſoluere vendiderim legitime dictū librum titio ꝓ.x.lib.tur.ago cōtra ipſum.R.vt poſſeſſionē ipſius libri mihi reſtituat vt eum dicto emptori tradere valeā.vobis do.iudex ⁊c.probatur hoc.ff.de pigno.actione ſi pignore.§.ſi poſt diſtractum.⁊ q̄ in aliquibus libellis de legitima venditione dictū eſt.remittit ad ſummā azo.de diſtrac.pigno.Sexta cā eſt ſi debitor ſcienter obligauerit ſeruum furē.⁊ de hac auctor nō formauit libellum ſed in quadā poſitione poſt verſi.in alijs.fecit de illa mentionē.libellus aūt breui⁹ ſic formaṫ.LIB.¶ Dico qđ.R.ſcienter talē ſeruū pignori mihi obligauit ⁊ tradidit pro.x.li.turoñ.quas mihi tali cauſa debebat.vñ cū dictus ſeruus furtiue ſurripiendo res tales me dānificauerit in.vj.libris tur.ago contra ipſum.R.vt mihi reddat vobiſcꝫ.d.iudex ⁊c.probaṫ hoc.ff.de pig.act.l.ſi ſeruus pignori.poterat Jo.addere ſeptimā.de qua auctor.j.ver.in alijs.vt ibi dicā.Ad ſecundam partem rubrice.ſ.de cautionibus cōſtat ⁊ abūdat glo.quod nomine cautionis intelligitur nuda.⁊ nomine cautiōis idonee intelliguntur pignora vel fideiuſſores.ff.man.l.ſi mandato titij.§.fi.⁊ ibi no.in vlt.glo.de qua no.ſ̄.de emp.⁊ ven.§.j.ver.q̇d ſi actū eſt ⁊ ver.pre.ſed de eo quod etiam ibi ſuccincte no.accur.queritur an ad ideoneam cautionem ſufficiat hypotheca ⁊ videtur quod ſic.vt ibi not.⁊ vide quod ſcripſi de vſuris q̄q̄ ſuper glo.paupertas.lib.vj.facit.C.de omni agro deſer.l.quicunqꝫ.in lib.xj.vbi videtur textus licet quidam dicant illud ſpeciale:vel legunt vt ſit ſenſus quod obligatis fundis idonee caueat.⁊ ſic non eſt ſenſus litere quod obligatio fundi ſit idonea cautio:inducuntur etiam leges.C.eodē.lib.de fundis patri.l.quicunqꝫ.ij.⁊ de loca.pre.ciui.l.j.ad contrarium inducitur tex.§.predicti.qui dicit pignora.ſed pignus tranſit ad creditorem hypotheca nō.ff.de pigno.acti.ſi rē.§.ꝓprie pignus ⁊ no.extra de rebus ec.non alie.nulli.in ⁊ ſuper.iij.glo.⁊ conſtat quod melius eſt poſſidere q̄ a poſſeſſore petere.ff.de rei ven.is qui deſtinauit ⁊ minus eſt dare fideiuſſorem q̄ pignora.quia lꝫ ſtipulatiōes pretorie perſonas deſiderent.ff.de preto.ſtipu.l.pretorie.tamen ſatiſfit dādo pignora quaſi illud ſit plus.inſti.de obli.que ex quaſi delic.naſ.§.furti.facit.xxiij.q.vlt.vt pridem.⁊ quod ibi no.fideiuſſor eſt perſonaliter obligatus.ff.de verbo.obliga.ſtipulationum alie.⁊.C.de fideiuſ.l.blanditus eſt.mihi tamen videtur melius eſſe dare fideiuſſorem q̄ hypothecam cum priuilegium creditorum ſit tranſire cum hypotheca ſine fideiuſſoribus.C.de epiſco.⁊ clericis.l.omnes.§.in hac ⁊ in autē.de ſan.epiſc.§.ſi quis autem pro pecunia.item ſatis videtur expreſſum in.l.filio.ff.vt le.no.ca.regula plus cautionis eſt in rem q̄ in perſonam.ff.e.in contrarium dic vt ibi vt intelligatur de pignore.⁊ planum eſt.nos etiam habemus de ſufficienti cautione de idonea.⁊ de cōpetenti de fideiuſſoria de debita de iuratoria determinata ⁊ de cautione ſine adiuncto.de prima.de reſti.ſpo.ex tranſmiſſa.⁊.c.literas.in fi.⁊ de ſequeſ.poſ.c.j.in fi.⁊ de iureiuran.ad noſtram.j.de conuer.coniu.ex publice.de verbo.ſigni.ex parte.j.de ſenten.excommu.per tuas.ver.alioquin.ver.ſi vero de dolo ⁊ contu.actor li.vj.de ſecūda.de reſt.in integrum.ſuſcitata.extra hoc.e.ti.c.fi.de fideiuſſionibus.cōſtitutus.de vſur.q̄q̄ lib.vj.de tertia de ſenten.excommu.ſolet ibi vel competens cautio ⁊c.⁊ in pre.decre.ex parte.in fi.de quarta de ſenten.excommu.ſi clericos.ij.rñ.lib.vj.de quinta de dolo ⁊ contu.c.j.de ſexta de ſenten.excom.cū deſideres.⁊.c.nuper.ante finem.de ſeptima de fide inſtru.ſi cautio.de octaua loquitur.l.ſancimus.C.de ver.ſigni.de promiſſione manuali.de ſen.excom.ſuper eo.Jo.an.

ADDE predicta fore verba odo.cōſi.lxix.vbi refert qđ papa in cōſiſtorio dedit intellectum.ad.l.quocꝫ.

a HEc rubrica duas habet partes.prima eſt ſpecialis.ſecūda generalis.¶ De prima igitur.ſ.de pignoribus primitus videam⁹ in qua ſic li.ꝯci.¶ LI.Co.⁊c.cō.de.p.cui tali anno ⁊ die talem fundū.cuius ꝯfines ⁊c.titulo pignoris obligaui.pro.x.libris talis monete.quas ex cā mutui ab eo recepi vnde cū ex fructibus de ipſo fundo perceptis q̄ debēt cōputari in ſortē:debitū ipſum ſit extenuatū.⁊ annullatum ſolutū.peto fundum ipſum ab ipſo mihi reſtitui.⁊ eum ad id ꝑ vr̄am ſnīam condemnari.extra.e.cū ꝯtra.⁊.c.ſignificauit.de iureiu.ad noſtrā.

2 ¶ Porro debitore creditori ſoluēte.vel aliter ſatiſfaciente:competit debitori pignoraticia b ciuilis ad pignus repetendū b.ff.de pig.act.ſi rem alienam.§.ꝓprie.⁊.§.oēs.inſti.quibus mo.re con-

a HEc rubrica duas habet partes.repetendum.quod creditor a debitore vel ꝑ ipſo recepit.ſi eīn illđ pign⁹ v̄bo creditori obligatū ex alia prorſus cā prouenīſſe ad eum facta ſolutione nō trahi.

ageret debitor pignoraticia cōtra eum ratio.q̄ pignoraticia ꝓcedit ex obligatione que re contrahiṫ.inſtit.quibus mo.re contrahiṫ ob.§.creditor.hic autem cōtracta fuit obligatio ſolo conſenſu qđ eſſe poteſt.ff.de pig.act.l.j.ſecundum Jo.de bla.vbi de pig.act.poſt prin.

a ¶ Reproba.in pre.l.elegāter.§.ij.no.q̇d ſi pecunia fuit approbata ꝑ campſorem electum q̄ poſtea apparuit reprobata.item qđ ſi illā pecuniam expēdit vt bonam ⁊ azo.⁊ de his in ſumma.e.ti.poſt prin.de prima azo tꝫ ſoluentē nō liberatum.ac.dicit illū potiorem q̄ tractat de dāno vitando in ſcđa etiā ſm eos non eſt liberat⁹ ibi vide primā qōnē quā diſputauit pyleus ⁊ eſt.v.vbi diſtinguit an debitor cederet pecuniā probatā an ſciret reprobatā.primo caſu cū creditor fuit in culpa eligēdo imperitū campſorē.⁊ ſoluēs fuerit ſine dolo.dicit eū liberatū.ſcđo caſu ꝓpter eius dolum nō liberaṫ niſi creditor eādem hñs ſcientiā vel eius electione illā approbauerit.ff.de act.empt.l.j.⁊.l.tenetur.§.vl.rof.ī ſua qōne.xv.remittit ad hanc qōnē pylei ⁊ ad no.ī pre.l.elegāter.

b ¶ Conci.ſm rof.vbi de ʒ̄ria cui⁹ totū ad literam vſqꝫ ibi ceterū.⁊ ibi vide in fi.qūo ad vtrūqꝫ libellū oppōit ⁊ ſoluit

c ¶ Quidā.hec plus pl' azo.in ſumma ṽ.ʒ̄ria.

d ¶ l.vnica.⁊ q̄ tutius ē pignori incumbere ⁊c.inſti.de ob.que ex delicto §.furti.itē valeret in caſu.C.de vſuris ꝑ retētionē.q̄.ſ.ſibi poſſet creditor retētione ꝯſulere in debito naturali.item intereſſe poteſt creditoris nō fuiſſe deceptū in obligatione pignoris in expenſis quas fecit agēdo ꝑſonali ʒ debitorē q̄s ſi nō fuiſſet decept⁹ forſan nō feciſſet

e ¶ Puta.v.in hoc inſtat Jo.de bla.⁊ ante oīa ſcias qđ de caſu vel libello ſtatim ſe ipſe nō poſuit in cōtraria.⁊ ſic vt dixi in fine ſuꝑ rubrica.poteſt addi.vij.in hac aūt in qua de expēſis loquimur ipſe ſatis inſtat formans diuerſos libellos.primus ſuper expenſis ſerui pignorati in eius infirmitate curanda in quo narrata obligatione ⁊ cā ſubdit qđ ſeruū arripuit talis infirmitas in cuius cura expoſuit tria ⁊ agit ꝯtra dñm vt illa reſtituat.ff.de pig.ac.ſi neceſſarias.⁊ vt ibi dicit iſte expenſe licet modice recuperanṫ a dño ſerui ꝑ creditorē nō ſic in commodatario q̇ nō repetit modicas.ff.cōmo.in rebus.§.pñt.eſt rō quia ꝯmodatarius vtiṫ re cōmodata creditor nō.ſi aūt expēſe facte ſunt in inſtruēdo ſeruū in aliqua arte he dicunṫ nō neceſſarie ſed vtiles.he nō facte ſunt de voluntate debitoris ſaltē tacita:vt q̄ inceperat eū illa arte facere expenſas recuperat dicens in libello obligationē ⁊ traditionem ſerui.⁊ de volūtate debitoris expreſſa vel tacita vt.ſ̄.q̄ debitor inchoauerat eū in tali arte inſtrui fecit in quo tñ expēdit vnde cōtra debitorē agiṫ vt ſibi reſtituat qđ impendit.vbi autem ipſius debitoris volūtas expreſſa vel tacita nō apparet tūc petuntur tales expenſe ſubmiſſe arbitrio iudicantis ſic.LI.¶ Dico.quod R.mihi obligauit ⁊ tradidit talem ſeruū pro tanta ſumma quem tali artificio humano genere neceſſario imbui feci in quo expēdi.vj.li.tur.vñ ago ʒ dictū R.vt mihi ex dictis expēſis tantū reſtituat quantū veſtro arbbitrio iuſtū viſū fuerit.vobiſcꝫ dñe iudex ſupplico ⁊c.ꝓbanṫ hi libelli ī.l.ſi ſeruos.ff.de pig.ac.ī hoc vlt.iudex arbitratur attētis quātitate ſumptuū ⁊ facultate debitoris.ſi eīn debitor pauper eſſet iniuſtum eſſet magnas expēſas recuperari.et ſic debitorem pauperem cogi ſuo ſeruo carere vt ibi.vt aūt p̄dixi libellus q̄ ſequiṫ cōis ē directe ⁊ ꝯtrarie.directe vt reſtituat creditor qđ vēdēdo pign⁹ recepit vltra ſibi debitū.vt dixi ſuꝑ ī directa ſic ⁊ ʒ̄ria vt ſoluat debitor qđ creditor deficit vēdito pignore vt hic ſeq̄ṫ.poſitio aūt q̄ ſequiṫ de ſeruo fure non adaptabitur libello formato ꝑ auctorem.⁊ ideo illum ſuppleui ſuꝑ rubrica in fi.

f ¶ Pretoria.⁊ rof.pōit ēt q̄rtā ī ordīe.⁊ ibi vide libellos ⁊ poſitōes ſe.

g ¶ Iniuſte.quantū ad me dato qđ alias iuſte.puta q̄ titulum hꝫ ſm Rof.ſm quem ſine hoc verbo tranſit libellus.

h ¶ Sed pone.hec qđ fuit alber.gal.vbi.ſ̄.ṽ.pone qōnem de facto debitor dictū aūt vber.huic ſimile qñ agit hypothecaria ꝑ rebus obligatis debitori debitoris vide.infra.de ob.ſuper tñ.ṽ.ſed nunquid.

trahi.ob.§.fi.in qua ſic li.conci.LI.Co.⁊c.cō.de p.cui meum.ff.pro.x.libris talis monete.obligaui quas mihi mutuauit.vnde cum illas.x.lib.ſibi ſoluerim.peto vt illud.ff.mihi reſtituat.ad hoc propo.pig.ac.vt in pre.concor.

3 ¶ Ac.ergo ſic po.PO.AC.Pono.qđ mihi mutuaſti.x.item quod illa.x.tibi ſolui:vt in pre.§.oēs.⁊.ff.ſi cer.peta.ſi quis.§.res pignoris.⁊.l.pro rege.§.fi.itē qđ ꝓ illis.x.tibi ſatiſfeci:vt prece.ꝯcor.itē qđ illa.x.fuerūt proba ⁊ bona.ff.e.eleganter.§.ij.Reus vero ſic po.PO.REI.PO.quod petiſti a me.x.mutuo.⁊ ego dare recuſaui.itē quod.x.q̄ tibi ꝓmiſi dare dedi.t.ergo nō tibi ꝑ ꝯñs.itē qđ.x.q̄ tibi numeraui mihi ſoluere recuſaſti.itē qđ.x.que ſolutſti fuerunt reproba.a.

4 ¶ Pōt etiā ſic in pignoraticia li.conci.LI. b co.⁊c.ego talis presbyter.talis eccleſie nomine ipſius.ec.cō.de.p.a quo peto talem fundum.quem dico ad dictam eccleſiam pertinere iure pignoris:vel hypothece.pro.x.li.quas ſibi dicta eccleſia mutuauit:⁊ ipſe dictum fundum ſibi iure pignoris obligauit extra de feu.c.j.⁊ hec act.eſt real'.C.de pig.l.pignoris.⁊.l.fi.

5 ¶ Econtra quoqꝫ creditori compe- b tit ʒ̄ria pignoraticia.in qua ſic li.cō.b LI.Co.⁊c.cō.de.p.q̇ cum mihi obligaſſet.ff.pro.x.qđ eſt alienum:vel alij obligatū.nec vtriqꝫ ſufficiat ꝓ debito ideo ago ʒ eū vt mihi det pignus eque idoneum.et ad hoc propono ʒ̄riā pig.ff.de cōſti.pec.qui autē. c §.pe.Quidā,c tñ dicūt qđ petet in li.intereſſe.vnde ceteris retentis ſic ꝯcludet.vñ quia mea intereſt forte in.xx.peto illa.⁊ ad hoc ⁊c.vt.ſupra intereſt enim mea agere hac actione.⁊ ſic debitor locuples ſit.ff.e.cum debitore:quia periculum eſt ne deſinat facere poſſe.ff.de ne.ge.diuortio.⁊ quia forte pecuniā cyrographariam poſſet retinere.C.qui ob.ciro.pec. 6 pig.re.poſ.l.vnica d.

¶ In alijs caſibus ſic conci. d lib.LI.Co.⁊c.cō.de.p.qui cum mihi obligaſſet.ff. e pro.x.feci in eo expenſas.puta.v.e vel vendidi pro v.vñ cum alia.v.deſinit mihi.peto illa.⁊ ad hoc ⁊c.vt.ff.e.pignore.§.p.l.ſi ſeruos.Ac.ergo ſic po. 7 PO.AC.Po.qđ in ſeruo quem mihi obligaſti feci tales expēſas.ff.e.ſi ſeruos.C.de pig.in ſumma itē quod mihi obligaſti rē alienā.ſ̄.de emp.⁊ ven.§.j.ver.plerūqꝫ.itē qđ tñ minus habui ex p̄cio venditi pignoris.⁊ hoc potui vendere ex pacto vel lege.Itē quod precario tibi cōceſſi pign⁹.ʒ de p̄car.itē qđ ſeruū tuū ſciens furē mihi obligaſti:q̄ tantū mihi abſtulit.Reus vero ſic po.PO.REI.Po.qđ res quā tibi obligaui fuit ⁊ eſt mea ꝓpria C.q̄ res pig.ob.poſ.l.q̇ liberos.in fi.itē qđ expenſe quas feciſti fuerunt voluntarie.itē qđ fuit pignus obligatū.pro.x.tñ.⁊ tu vēdidiſti ꝑ decē.item quod ſeruū fidelē tibi obligaui.

8 ¶ Ceterū eſt q̄dā actio f pretoria f q̄ hypothecaria:ſeu quaſi ſeruiana vocatur.de qua.ſ̄.de ac.ſeu peti.§.ij.ver.ceterū.⁊.j.in ti.de obliga.§.j.ꝑ quā rē mobilē vel immobilem tibi pignori obligatam quam aliquis poſſidet ſiue ſit debitor ſiue alius:poteris ab eo euocare ſeu petere:vt inſti.de ac.§.item ſeruiana.⁊.§.ſe.Formabis g ergo ſic in ea li.LI.Co.⁊c.con.de.p.qui iniuſte g detinet talem rem mihi obligatā a.t.debitore meo pro.v.lib.tur.quas ſibi mutuaui.vñ peto eam mihi reſtitui.⁊ ad hoc ꝓpo.hypothecariā acti.vel quaſi ſeruianā.hoc ꝓbaṫ in pre.§.itē ſeruiana.⁊ hoc cum alius poſſidet.

9 ¶ Si vero qui obligauit poſſideat ſic formabis li.LI.Co.⁊c.cō.de.p.qui talē fundū ſuū mihi pignori obligauit ꝓ.v.li.tur.quas mutuo ſibi tradidi.ideoqꝫ peto p̄dictū fundū mihi p̄ſtari propoſita hypothecaria actione.ad hoc.facit.C.de pig.l.pignoris.⁊.l.fi.vel dic.vt in pre.ver.ceterum.Agiṫ quoqꝫ hypothecaria ꝯtra poſſeſſores bonorū teſtatoris.quo caſu ſic li.cōci.LI.Co.⁊c.ago ʒ p.a quo peto vt mihi reſtituat talem vineam quam poſſidet.quam dico fuiſſe.h.⁊ mihi obligatam eſſe ꝓ.x.q̄ dictus.h.in ſuo teſtamēto mihi reliq̇t.ad qđ 10 propo.hypothecariā act.C.cōia de le.l.fi.

¶ Sed h pone h.t.debitor meus habens alium ſuum debitorem obligauit mihi oīa bona ſua:vt.infra.de ob.§.j.ver.ſed ecce.⁊ ſic nomē ſui debitoris erat mihi obligatum:vt.C.que res pig.ob.poſ.nomen.conueni poſtea debitorem debitoris.dicens peto a te.x.que debes.t.debitori meo.ad quod propo.hypothecariā act.queriṫ an recte ſit li.iſte compoſitus.rñ.dic qđ nō.q̄ hypothecaria actio eſt in rē ⁊ competit ʒ eum qui poſſidet.vel dolo deſijt poſſidere.at iſte nec poſſedit.x.nec dolo deſijt poſſidere.vt.ff.đ pig.ſi fundus.§.ij.⁊.l.pignoris.⁊.C.e.perſecutio.nam res que petitur per act.hypothecariam debet eſſe in bonis debitoris.vt.ff.e.ſi ſuperat⁹.C.q̄ res pig.ob.poſ.qui filios.in fi.debeo ergo in li.narrare formam obligatiōis.⁊ poſtea ꝓponere vtilem act.que directo competebat debitori.vt.ff.de here.vel act.vē.poſt q̄.⁊ in pre.l.nomen.⁊.ff.de pig.act.ſi conuenerit.Vel poſſum dicere peto.x.⁊ dico bona talis debitoris ad me pertinere iure pignoris:vt.ff.de ver.ſig.bonorum.ff.ad treb.ſi legatum.§.j.⁊ vide. 11 C.qñ fiſcus vel priua.l.fi.Ac.ergo ſic po.

¶ Po.Ac.Po.quod ea que in li.petij de iure petere poſſum ſed hec petitio iuris eſt.item quod tibi mutuaui.xx.lib.vel vendidiſti mihi librū.vel rē talem.itē qđ ꝓ illis.xx.lib.obligaſti mihi ſpecial'r ⁊ vniuerſaliter bona tua.ff.de pig.act.l.j.itē qđ pro euictione illius rei obligaſti mihi talem rē:vt.ff.q̇ po.in pig.ha.creditor.§.poſt diuiſionem.Itē qđ ꝯſtituiſti te debitorē ꝓ titio.⁊ obligaſti rē talē.ff.de cōſti.pec.qui aūt.ff.de pig.l.j.§.pacto.itē quod qñ mutuaui obligaſti mihi oīa bona tua ⁊ ꝑ tuū conſenſum obligata fuerunt:vel mihi tradita.inſti.quibus mo.re ʒhitur ob.§.creditor.item qđ tu es dñs eiuſdē rei vel ius habes ī ea.Si aūt eſſet aliena dices.po.qđ talis qui fuit dñs rei ꝯſenſit vt obligares.vel ratū habuit.vel ei ſucceſſiſti.ff.de pig.act.ſi rem alienā.⁊.l.rem alienam.⁊.ff.commo.ſi vt certo.§.nunc vidēdum.Item quod res illa erat in bonis tuis.cū fuit ſpāliter obligata non ſi generaliter.vt.ff.de pig.et que nō dū.§.qđ dr̄ res.Itē qđ tunc erat maior.xxv.an.vt.ſ̄.de loc.§.poſtquā.ver.porro in poſſeſſionibus.Si autem erat minor tpe obligationis dices ſic.pono qđ tu impleuiſti.xxix.an.itē quod.p.debitor meus qui mihi rē iſtā obligauit noīe ipſius rei habebat ac.vel excep.tpe quo mihi obligauit.item qđ res talis ē que pōt obligari.C.que res pig.ob.poſ.ꝑ totū.itē quod mihi debes cū effectu.vel ciuiliter ⁊ naturalr̄ es mihi obligatus.pro quo debito mihi obligaſti bona tua.ſed hoc eſt iuris.itē qđ tu

es hō qui recte cognoſcis ⁊ bn̄ adminiſtras nego-
cia tua vt ꝑ hoc excludat̄ quod non ſit furioſus vel
nō ſit interdictus bonis vt.ff.de ver.obli.is cui.ff.
cōmo.nec in furioſum.xv.q.j.illud.ff.ad mac.ſed in
his.item quod es talis ꝑſona que de iure obligari
potes.ſꝫ hoc eſt iuris. Reus aūt ſic ponet.⁊ pꝛimo
neget ſi poteſt. PO. REJ. PO. qd̄ tu creditoꝛ
pecuniam quam mihi mutuare pꝛomiſiſti: mutuaſti
ſeyo ⁊ ſic nō mihi.extra de p̄ſump.nōne.C.de ꝓcur.
maritus. Jteꝫ qd̄ pꝛomiſiſti mihi mutuare die tali:
ſꝫ numeraſti mihi poſt mēſem ⁊ tp̄e nūeratiōis res
illa nō erat in bonis meis.hoc ꝯfeſſato nō habebit
actoꝛ hypothecariam pꝛo re illa.ff.q̄ res pi.ob.poſ.
titius. Jtē qd̄ rē tibi vēdidi tm̄ vel me conſtitui de
bitoꝛem tuū.hoc ꝯfeſſato non hꝫ actoꝛ hypotheca-
riam.itē qd̄ tu mutuaſti mihi dēn.tm̄. hoc confeſſa
to.actoꝛ erit ſolummodo chirographarius debitoꝛ
non hypothecarius.j.q.iiij.§.fi. Jtem quod res illa
eſt aliena.nec aliquod ius habeo in ea.itē quod eſt
talis que obligari nō pōt.extra de pig.c.j.⁊.ij.item
qd̄ ſum talis q̄ de iure obligari nō poſſum ſed hec ⁊
iuris ⁊ gn̄alis eſt.vn̄ pone de facto vt quia eſt filiuſ
fa.vel impubes ſine curatoꝛe.⁊ huiuſmodi. Jteꝫ qd̄
feciſti mihi pactum de non petendo.ff.de pac.pig.
ſi tibi.§.de pignoꝛe.item quod ſum tēpoꝛe liberat⁹
Jtem quod tu ſciebas rem illam foꝛe alienam quan
do obligabam hoc confeſſato non habet hypothe-
12 cariam.ff.de pig.ac.tutoꝛ.§.ſciens creditoꝛ. ¶ Sꝫ
queritur an agens hypothecaria pꝛo pignoꝛe ſibi
ſpecialiter obligato teneatur pꝛobare rem fuiſſe in
bonis.i.in dn̄io debitoꝛis tp̄e obligatiōis.rn̄.ſic vt
ff.de pig.⁊ que nondū.§.qd̄ dicitur.⁊.l.ſi ab eo.⁊.l.ſi
ſuperatus.in pꝛi.C.que res pig.ob.poſſ.qui filios
ff.de pig.act.rem alienam. Rn̄.j.nec ob.C.ſi res
al.pig.da.ſit.l.qui pꝛedium.nec etiā quod not.ff.de
pig.l.j.nec.infra.e.ti.ſi titio que innuunt quod quā
do non dominus obligat.vtilis hypothecaria naſci
tur creditoꝛi bona fide accipienti.quia illa loquun
tur qn̄ obligans vero dn̄o ſuccedit: vel econuerſo: ⁊
ſic dꝫ intelligi pꝛedicta glo.cuꝫ nulla.l.caueatur qd̄
quādo habens ſimplicē rei poſſeſſionem eam obli-
gat naſcatur hypothecaria.qꝛ vix etiā hec in publi
ciana conceditur.vt in pꝛe.l.ſi ab eo.⁊ vide.s̄.de emp.
⁊ ven.§.pꝛemiſimus.ver.ſi vero.⁊ adde quod not.j.
a de obliga.§.j.verſi.ſed quando.⁊ ſeq.ᵃ. ¶ Quod
autem differentia ſit inter hypothecariam ⁊ pigno-
13 raticiam act.no.aꝫ.in ſumma de pig.ac.ᵇ in pꝛin.
b ¶ Jtem quanto tempoꝛe tollatur hypothecaria et
quid iuris ſit de huiuſmodi pꝛeſcriptione vide.s̄.
14 de pꝛeſcrip. ¶ Et no. quod ſi creditoꝛ ſine ſuo vi-
cio argentum ſibi pignoꝛi datum perdiderit id re-
ſtituere non cogitur.ſed ſi culpe reus depꝛehendi-
tur.vel non pꝛobat manifeſtis pꝛobationibus ſe
perdidiſſe condemnari debet quanti debitoꝛis in-
15 tereſt.vt.C.de pign.act.ſi creditoꝛ ᶜ. ¶ Sed quali-
c ter pꝛobabit ſe perdidiſſe.rn̄.dicunt ruſtici quod ſi
pꝛobat ſe aliquid de ſuo perdidiſſe pꝛeſumptio eſt
quod pignus perdiderit.⁊ ideo non tenetur qꝛ ad-
hibuit diligentiā quā in reb⁹ ꝓpꝛijs.ar.ff.ad.l.aq̄l.
l.iiij.§.j.ff.depoſi.quod nerua.⁊ extra.e.bona fides c
⁊.ff.de admi.tut.ſm̄ dignitatē.§.tutoꝛ.item pꝛo eo
eſt pꝛeſumptio ⁊ etiam pꝛobatio ſi hoꝛrea vel hoſtia
domus ſunt fracta.ſicut cōtingit in re locata.C.lo
ca.l.j.⁊.ij.ff.eo.dominus.eſt etiam coniectura ſi ipſe
clamauit venite ⁊ videte quomodo omnia mihi ab-
lata ſunt.que mihi obligauerat talis vel ſi in nocte
clamauit ſuccurrite capiatis latrones.pꝛoteſtatio-
nes enim ⁊ clamationes operantur vt liberetur ab
interitu rei.ar.ff.de adul.capite quinto.ſed dic con
tra qd̄ tales acclamationes nō ſufficiunt.C.qd̄ me-
tus cauſa.l.metuꝫ. Alioquin multe fraudes poſſent
16 confingi.de hoc.infra.de raptoꝛi⁹.ver.p.⁊ ſi. ¶ Sꝫ d
d nunquid ſufficit ſi iurat ſe perdidiſſe. Dicunt qui-
dam quod ſic ar.C.de fide inſtru.ſicut. Alij. contra
dicentes claram ⁊ apertam pꝛobationem hic neceſ e
ſariam eſſe. vt in pꝛe.l.ſi creditoꝛ. eſt ergo neceſſe
quod pꝛobet amiſſuꝫ.⁊ quod ſine ſua culpa ſit amiſ
17 ſum.vt in.e.l. ¶ Sed quis pꝛobat quod ſine culpa.
dicunt quidam quod creditoꝛ.ar.ff.lo.ſi fundus.§.
imperatoꝛ. Tu dic.quod ſi debitoꝛ dicit quod credi
toꝛ ſua culpa vel dolo amiſerit: hoc pꝛobare tenetur
ar.in aut.de depoſito.in pꝛin.quia qui dolum alle-
gat hoc pꝛobare tenetur.ff.de pꝛoba.quotiens.§.q̄
dolo.⁊ bona fide ſemper pꝛeſumitur.niſi contrariū
oſtendatur.C.de peti.here.l.ij.extra de ſcru.in oꝛ.fa.
c.vnico.nec obſtat pꝛe.§.imperatoꝛ.qꝛ qd̄ ibi dicit̄
ſi citra tuā fraudem ⁊c.dicas apparet eo ipſo quod
ꝯtrariū nō ꝓbat̄.C.li.xij.q̄ mili.nō po.ſup ſeruis.
18 ¶ Pone mutuaſti mihi.x.⁊ accepiſti pignus quod
valꝫ.xx.pꝛoceſſu tēpoꝛis mutuaſti mihi alia.x.⁊ ac-
cepiſti aliud pignus quod valet.iiij.queritur vtruꝫ
poſſis pꝛimū pignus retinere pꝛo ſc̄da quantitate.
dic qd̄ nō.nā ex quo tibi cauiſti. lex tibi non cauet:
vt legitur.⁊ no.C.de pact.cōuen.l.ſi.ver.⁊ ſi quod.
ad hoc etiā facit qd̄ no.inſti.de cōtrahen.emp.§.in
his.⁊.C.etiam ob ciro.pe.pig.re.poſ.arg.ꝯ.ff.de ſo f
19 lu.l.j.ᵉ ¶ Jllud etiam not.qd̄ creditoꝛ qui ſc̄dm le-
e gem cōuentionis poſſeſſionē debitoꝛis non ſoluen
tis ingreditur.vim facere non vr̄: tamē de vꝛbanita
te autoꝛitate iudicis ingredi debet.vt.C.d̄ pig.cre
ditoꝛes.C.de pig.act.l.pe.in fi.C.de iudi.cum de-
bitoꝛis. Sed ſi citra conuentionem faceret. bene
teneret̄ de iure.vt.C.ad.l.iul.de vi pu.l.in poſſeſſio
ne.C.vi bo.rap.l.iij. ⁊ vide ſupꝛa.de empt.⁊ ven.
§.j.ver.hoc etiam ſcias ſuper textu illo quam ac-
cipiendi. Sed quid ſi debitoꝛ tali creditoꝛi reſi-
f ſtit.dixit aꝫ.vim fieri ᶠ.ſed Jo.contra cum ſemel pla
cuerit debitoꝛi.inſti.quibus al.licet.§.j.de aqua
plu.ar.in diem.⁊.xxxij.q.v.hoꝛrendus. ¶ Jtem
quid ſi debitoꝛ alienauit.vel alio modo poſſeſſio
eſt penes alium. Rn̄.creditoꝛem poſſe ingredi ſe-
g cundum ac.ᵍ arg.ff.de ſeruis expoꝛ.ſi titius. Sed
M.contra arg.C.de act.⁊ ob.eum. vide.C.de diſ.
21 pigno.qui pꝛedium. ¶ Quid ſi iudex creditoꝛi

qui

qui ex lege ꝯuētionis poterat ſua autoꝛitate ingre
di poſſeſſionē dedit nūciū vt eū īduceret in poſ.vel
dedit ei licentiā intrandi.nunquid dicet̄ talis poſ-
ſeſſio cōuentionalis vel iudicialis.dicunt quidam
qd̄ cōuentionalis.qꝛ ex cōuentione pꝛocedit.ſi eniꝫ
iudicialē diceres non valeret tanꝙ̄ facta ſine cauſe
cognitione ⁊ altera parte irrequiſita.C.vnde vi.me
minerint.extra de cauſa poſ.⁊ pꝛopꝛie.c.j. ¶ Qua
liter foꝛmet̄ li.qn̄ cōuenio debitoꝛē debitoꝛis mei.
22 vide.infra.de ſol.§.j.v̄.ſed qualiter. ¶ Sed cū pi-
gnus pignoꝛi dari poſſit.argu.C.ſi pig.pig.da.ſit
a l.j.nunquid hoc poterit in infinitūᵃ fieri.dicunt qui
b dam ᵇqd̄ nō vltra tres vices.ar.ff.de le.iij.fideicō.
23 §.ſi q̄s.x.extra d̄ reſcrip.cū in ml̄ris.li.vj. ¶ Quid
ſi tibi obligaui.ff.⁊ tu petro.⁊ petrus illū vendidit
⁊ foꝛte nec emptoꝛ nec res apparet.qꝛ tunc vendica
re poſſem ⁊ ille pꝛecio ſibi reddito reddere teneret̄
vt.ff.de rei vē.emptoꝛ et.C.ſi ātiquioꝛ cre.l.ij.querit̄
qualr̄ mihi cōſulet̄.⁊ dicūt azo.⁊ vincē.ꝙ nō poſſuꝫ
agere cōtra.p.nec ex cōtractu vel quaſi delicto vel
quaſi mihi teneat̄.ſꝫ tu teneris mihi act.cedere ꝯ il
luꝫ ⁊ hic ſi tu nō ſis ſoluēdo.⁊ vide.ff.de pecul.ꝙ de
bet̄.⁊ hoc intellige qn̄ nō habuit ius vēdēdi. ¶ Si
aūt eſſes ſoluēdo agerē cōtra pignoꝛaticia.tibi of-
ferēdo debitū.⁊ tu teneris mihi reddere.ff.cū nō ſit
iuſte alienatū.ſꝫ ⁊ tūc foꝛte actio.cedēdo liberaris.
cū de iure obligaſti.⁊ ita ſine culpa habere deſijſti.
⁊ vide.ff.de ope.libe.l.ſi tibi.in fi.argu.tū ꝯ nō libe
ret̄ act.cedēdo.cū ex cōtractu teneat̄.vt in pꝛe.l.ꝙ
24 debet̄ ᶠ. ¶ Quid ſi obligaſti mihi creditoꝛi domū
tuā ⁊ eā inhabito.querit̄ an cōputabis mihi pēſio-
nē quā ab alio potuiſſes cōſequi.an vō quā ego da
turus eſſem ſi locauiſſes mihi.ff.de cōdi.indebi.in
25 ſumma.§.inſtrumēto. ¶ Jtē cū ob es alienū nemo
ſeruire cogat̄.de quo no.s̄.de cōclu.⁊ renū.ver.ſunt
c pꝛeterea ſuper hoc.ſic li.cōci.ᶜ LJB. Coꝛam.⁊c.
cō.de pe.creditoꝛe meo qui pꝛo debito.xx.lib.quas
ſibi debebā me inuitū retinuit.vnde peto ipſum pu
niri ex officio veſtro in amiſſiōe illius debiti ꝙ ab
illo cadat ⁊ ꝓnuncietis me dn̄e iudex ſibi de cetero
nō teneri.⁊ peto mihi ſolui ab eo.xx.pꝛo pena.iteꝫ
qꝛ inuitum me retinuit pꝛo dicto debito anno domi
ni.M.cclxx.mēſe martij.apud montempeſſulanū
in domo aybꝛādi tempoꝛe domini iacobi illuſtris
Regis aragonie dn̄i montis peſſulani.p.exiſtente
baiulo eiuſdē loci eum ex hoc accuſo.⁊ ob dictum
factū relegari peto vt in pꝛe.§.qꝛ vero.extra eod.c.
j.C.de acti.⁊ ob.auc.ob es.que eſt in coꝛpoꝛe.vt nul
li lib.ha.lo.cū.§.qꝛ vero.col.viij. Arg.tamē contra
d lxxxvj.di.nō ſatis ꝓpe pꝛin.⁊.xxiij.q.v.cū homo ᵈ.
26 ¶ Que autē ſit differentia ᵉ inter pignus conuen-
e tionale iudiciale.⁊ pꝛetoꝛiuꝫ.no.ff.eo.tit.l.j. ¶ Sꝫ
nunquid vſufruc.poteſt pignoꝛi obligari rn̄.dic ꝙ
ſic: vt.ff.eod.ſi is qui.§.j.ſeruitutes autem vꝛbane
non poſſunt pignoꝛi obligari.ruſtice ſic vt pꝛe.l.is
qui.§.fina.⁊.l.ſeq. Jtem etiam vectigalia pignoꝛi
obligari poſſunt.ff.de pigno.actio.tutoꝛ.§.fina.ff.
28 eo.grege.§.⁊ in ſuperficiarijs. ¶ Sꝫ q̄d de re alie
29 na.de hoc not.ff.eo.l.j.in pꝛinci. ¶ Quid de deci-
ma.dicunt quidam ꝙ non poteſt pignoꝛi obligari.
cum ſit res ſpiritualis.nec poſſit per laycum poſſi
deri.extra de pꝛeſcrip.cauſam.de decimis.pꝛohibe
mus.⁊.ff.de acq̄rē.poſſeſ.q̄ vniuerſas.§.j.qd̄ verū ē
de iure decime fruct⁹ aūt d̄cime obligari ⁊ vēdi pn̄t.
extra de loca.veſtra.argu.ff.de iure do.ſi vſufruc.
30 ¶ Sed nunquid feud.cadit in generali obligatio
ne.dic ꝙ non.quia nec ſpecialiter poteſt.vt in con-
ſtitu.Federi.imperialem.§.pꝛimo creditoꝛ.tamen
poteſt mitti in poſſeſ.feudi.vt.§.de pꝛimo decreta.
31 §.reſtat.verſicu.⁊ idem ᵏ. ¶ Calix autem vel pate-
na.vel veſtimentum ſacerdotale.vel liber eccleſiaſti e
cus pignoꝛi obligari non poſſunt extra eo.titu.c.j.

De diuerſis cautionibus. f
Rubꝛica.

SEquitur videre de ſecunda parte rubꝛi-
ce que generalis eſt ſcilicet de cautioni-
bus.quarum foꝛmas aliquas vide.s̄.de
ſatiſ.§.fina.⁊ quoniam cautiones per ſti g
pulationes vallantur.ideo de actionibus ⁊ huiuſ-
modi ſtipulationibus deſcendentibus dicamus.
de quibus nil in arboꝛe dicitur actionuꝫ. ¶ Et pꝛi
mo de actione ex ſtipulatu rem pupilli ſaluam foꝛe.
in qua ſic li.conci. LJ. Co.⁊c.con.de.p.quondā tu
toꝛe meo qui pꝛomiſit mihi vel ſeruo meo rem meā
ſaluam foꝛe.vnde quia non fecit ſaluam.in hoc ſci-
licet quia talia bona mea conſumpſit vel me in tan h
tum damnificauit foꝛte.in.c.ideo peto illa.c.⁊ ad
f hoc pꝛopo.ᶠ vtilem act.ex ſtipulatu. Si vero ſeruo
publico eſſet ſatiſdatum dicet.⁊ ad hoc pꝛopo.vti-
2 lem actio ex ſtipulatu. ¶ Contra fideiuſſoꝛem au-
tem a tutoꝛe datum ſic li.conci. LJ. Coꝛam ⁊c.cō.
de.p.fideiuſſoꝛe qui pꝛomiſit mihi rem meam a ta-
li quondam tutoꝛe meo adminiſtrandaꝫ ſaluam fo-
re.vel qui fideiuſſit pꝛo tali re meam ſaluaꝫ foꝛe vn
de quia ⁊ ipſe tutoꝛ damnificauit me in.c.ideo pe-
to ab ipſo fideiuſſoꝛe illa.c.⁊ ad hoc pꝛopo.actio. i
ex ſtipulatu directam vel vtilem ſm̄ diuerſitateꝫ op
3 poſitionum.ff.rem pu.ſal.fo.nō quaſi.§.pe.ᶜ ¶ Ac.
g ergo ſic po. PO. AC.ᵍ PO.ꝙ fuiſti tutoꝛ me⁹.
Jtem ꝙ ſatiſdediſti rem meam ſal.foꝛe.ff.eod.l.j.ij.
⁊.iij.⁊ per totum.item ꝙ res mea conſumpta eſt.ff.
eod.non quaſi.§.ſi quis curatoꝛ.⁊.l.cum pupillus.
item ꝙ illa tutela finita eſt.ff.eo.l.j. Reus vero po
4 net econtra. ¶ Sed ⁊ qui alterius nomine agit de
cuius mandato dubitatur pꝛeſtat cautionem rem k
ratam haberi.ff.⁊.C.de pꝛocur.l.j.⁊ etiam coniun-
cta perſona.ff.eodem ſed ⁊ he.ff.de iudi.l.iij.ff.de
compen.filio.⁊ dixi.s̄.de ſatiſda.§.viſo.ſic ergo lib.
conci. LJ. Coꝛam ⁊c.con.de.p.qui pꝛomiſit mihi.
t.ratum habiturum iudicium quod nomine.t.inſti-
tuebat: vnde quia.t.non habet ratum veniendo con
tra petendo a me debitum illud a cuius petitione
fui abſolutus ago contra eum.⁊ peto meum intereſ
ſe quod eſtimo.x.⁊ ad hoc pꝛopo.actio.ex ſtipula-
tu ⁊ hoc ſi ſit illud intereſſe incertum.ſi vero certuꝫ
dicat certi ꝯdic.ex ſtipulatōe.ff.e.l.j. Ac.ergo ſic po.
5 ¶ PO. AC.ᵇ ¶ PO.quod tu conueniſti me
b noīe.t.item quod exhibuiſti mandatuꝫ eius.ſed de

a ¶ Et ſe.ſup.dr̄ eſſe ⁊ potes hic habere plurale.ſ.ſequētibus.nā intendit allegare illos duos.ver.⁊ ſe.quos habuit ab alber.gal.vt ibi dicā ſcias qd̄ in materia huius.ver.fuerunt opiniones diuerſe ⁊ hec poſita placuit accurſi.in ſpāli obligatione de quo iſte ver.loquit̄. nam in generali ſatis eſt ſm̄ eū ⁊ alios qd̄ fuerit in bonis tūc vber.poſtea hāc ⁊ alias vide.C.de iur.fiſ.l.j. ſꝫ ſpecialis hanc ſc̄dam opi. hꝫ ſatis eſſe creditoꝛi ꝓbare debitoꝛē qn̄cūqꝫ ante obligationem fuiſſe dn̄m qꝛ q̄ ſemel fuit dn̄s p̄ſumitur talis ip̄e vel ei⁹ heres.C.de ꝓba.ſiue poſſidentis.⁊.ff.de reg.iu.id qd̄ noſtrū C.de teſti.autē.ſi teſtis.C.d̄ ſerui.l.alterius ⁊.ff.finium regun.l.in finalibus tertia dr̄ odof.diſtinguētis.in p̄.l.j.C.de iur.fiſc.an reꝫ fuiſſe aliqn̄ in bonis ⁊ dominio debitoꝛis cōfiteat̄ et aſſerat creditoꝛ tātū an poſſeſſoꝛ tātum an vterqꝫ. pꝛimo caſu ꝓbet creditoꝛ qd̄ aſſerit diſticta ſpeciali a generali obligatione.vt.s̄.ff.d̄ pign.ſi ſuperat⁹.⁊.l.⁊ q̄ nōdū.s̄.qd̄ dr̄ in ſc̄do caſu cuꝫ confitetur poſſeſſoꝛ pꝛeſumetur fuiſſe ēt tp̄e contracte obligationis.ff.de regu.iu.id quod noſtrum in tertio caſu eo foꝛti⁹ p̄ſumetur fuiſſe tempoꝛe obligationis ꝯtcte.niſi ꝯrium pꝛobetur ꝑ.l.pꝛime alle. eſt quarta opinio Ja.de are. qui diſtinguit vbi cōſtat rem aliquo tp̄e fuiſſe in bonis ⁊ dominio debitoꝛis aut nō conſtat eam aliquo tp̄e exiuiſſe aut cōſtat vtrūqꝫ.ſ.eā fuiſſe ⁊ exiuiſſe.⁊ hoc caſu aut exiuiſſe conſtat per creditoꝛē aut per poſſeſſoꝛem. pꝛimo caſu quādo cōſtat fuiſſe nec apparet exiuiſſe obtinet creditoꝛ qꝛ quod fuerit p̄ſumitur ꝯtinuatum in ꝑſonā ipſius vel hr̄dis per iura alle. in op.ſc̄da.ſc̄do caſu quādo ꝯſtat fuiſſe.ſed cōſtat ēt exiuiſſe ſi ꝑ creditorem hoc conſtat in terminis creditoꝛ fecit poſitionē qd̄ res fuerat in bonis ⁊ dominio debitoꝛis.reus negauit fecit ſc̄dam qd̄ poſſeſſoꝛ re⁹ illam emerat ab ipſo debitoꝛe quā etiā negauit.hic creditoꝛ hꝫ pꝛobare rem pꝛius fuiſſe obligatam ꝙ̄ exiuiſſe de bonis debitoꝛis.C.de dona.ante nup.l.de rebus repetito quod pꝛius dixi. vt in ſpeciali obligatione cōſtet qd̄ tunc fuerit in bonis ⁊ dominio eius in generali.qd̄ tunc vel poſtea per pꝛedictā.l.ff.de pig.ſi ſuperatus.⁊.l.⁊ que nōdum.§.dicit̄.qd̄ vbi vero rē exiuiſſe cōſtat ꝑ poſſeſſoꝛem puta qꝛ poſitioneꝫ fecit qd̄ rem emerat a titio quaꝫ creditoꝛ negauit hic. ex quo conſtat rem aliquo tp̄e fuiſſe in bonis ⁊ dn̄io debitoꝛis ꝓbare habet poſſeſſoꝛ qd̄ exemerat añ obligationē factam creditoꝛi ꝑ p̄.l.j.C.de iure fiſ. alber.gal.hoc ti.de pig.ver.pone qd̄ ago cōtra titiū poſuit ſuā opi.quā vide ad literā.j.de oblig.§.j.cart.iij.ver.q̄d ſi ago contra.p.

b ¶ De pigno.ac.in pꝛin.plene ꝑ rof.eo.ti.in pꝛin.⁊ dubiū facit lex dicens qd̄ non eſt dr̄ia niſi in ſono vocis.ff.eo.ti.de pig.ac.res hypothece.§.inter dic.vt ibi.⁊ inſtitu.de actio.§.iter

c ¶ Si creditoꝛ. ibi ſatis d̄ hoc.⁊ trib⁹ queſtionibus q̄ ſequuntur in vlt.glo.⁊ inſti.qui.mo.re ꝯhitur ob.i.ſi.pyleus ēt ſatis hoc tractauit i ſua queſtione.xlj.

d ¶ De rap.coꝛrige de fur.

e ¶ .l.j.ſi debitoꝛ ex plurib⁹ cauſis ſoluit nec expꝛeſſit in quā cāꝫ erit optio creditoꝛis in quā cām erit ſolutum ſꝫ ibi ſubdit̄ dūmodo id cōſtituat qd̄ ipſe conſtitueret ſi debitoꝛ eſſet.⁊ ponit exempla tm̄ ſm̄ Ja.de are. huic cōtrario.ſtatur per pꝛe.l.vnicā.C.etiaꝫ ob cyꝛo.vbi vide cy.in.x.ij.q.

f ¶ Fieri ꝑ creditoꝛem rof.⁊ cum Jo.

¶ Sc̄dꝫ accu.in.l.creditoꝛes C.de pig.vbi habetur iſte.v̄.⁊ pꝛecedens.ſꝫ rofr.vbi tractat de edicto diui marci.ver.ſed queritur.et guil.de ſuꝫ.in l.creditoꝛes tenent contrariū ⁊ negant rationem accur.dicentes tale pactum non afficere rem ſed perſonam.C.de condi.ob cauſam.l.ea lege.ff.de contrahen.emp.l.vlti.§.vlt.⁊.C.locati.emptoꝛi.ff.lo.ſi merces.§.qui fundum.item ex tali pacto datur pꝛeſcript.verbis.que perſonalis eſt que non ſequitur fundum.ff.ad trebel.l.j.§.ſi hr̄s.C.de donatio.l.eris alieni.ibi etiam pꝛoſequitur rof.in verſic.ibi pꝛeceden. id de quo.s̄.ver.pꝛoximo.item eo loco tractat.an creditoꝛe adeunte iudicem ſm̄ conſilium.s̄.dictū ⁊ de debitoꝛe cōparente ⁊ reſiſtente qꝛ dicit ſe ſoluiſſe impediatur creditoꝛ.⁊ dicit qd̄ nō niſi ille in cōtinenti ꝓbationē offerat.all.ff.ad exhiben.l.iiij.§.idemqꝫ.C.de ꝯpenſa.l.fi.facit extra de reſtit.ſpol.literas verſi.pꝛopterea obijcit etiam ibi.verſi.ſed opponitur cōuentionem de qua loquimur non tenere.ſonat enim cōuētio qd̄ liceat iniuriari vel vim facere ⁊ ſimilia.ff.de pac.ſi vnus.§.pacta. reſpondet qd̄ ex quo debitoꝛ cōſenſit nō pōt dici violētia vl̄ iniuria.ff.de reg.iur.nemo vr̄.⁊.e.ti.ſciēti lib.vj.item ex hoc pacto nullum dānum.conſequitur quid enim intereſt eius appꝛehenſam poſſeſſionem eſſe autoꝛitate pꝛopꝛia.vel iudicis.tractat demum de creditoꝛe occupante vnam rem debitoꝛis an cedat a toto debito recitans qd̄ nō in.l.extat.ff.qd̄ me cau.in gl.ſed nunq̄d.libellos aūt quos ſup illo edicto foꝛmauit vide.s̄.de reſti.ſpo.§.j.ver.qui.ver.vj.vt ibi dixi totus fuit rof.

a ¶ Jn infinitū.ita tenet ang.in.l.j.ſi pig.pig.qꝛ ius queſituꝫ in pignoꝛe eſt reale.l.eos.C.q̄ po.in pig.habe.ideo ab oſſibus noſtris de facili.ſeparari pōt idem tenet lex in.l.qui bona.§.ſi.de dā.īfec.qꝛ dictuꝫ ſpec.nō pꝛobat̄ iuribus.

b ¶ Quidā rofre.vbi.s̄.pꝛoxime.

c ¶ Quod debetur.vide qd̄ ibi no.in vlti.ſimilē huic qd̄ neꝫ diſputauit rof.⁊ eſt.xlix.d̄ creditoꝛe qui equum ſibi pignoꝛatuꝫ pꝛo.xx.pignoꝛauit alteri etiā pꝛo xx.pacto qd̄ ſecundus creditoꝛ poſſit coutitoꝛ ad ſuū commoduꝫ foꝛte quia aliter pecuniā ſuā habere nō poterat.equus deterioꝛat⁹ vel minoꝛis ē pꝛecij.ex illo vſu q̄rebat an debito cōtra p̄muꝫ vel ꝯ ſecunduꝫ agere poſſit et quo iure.ad ſꝫ allegabat multas actiones poſſe cōpetere debitoꝛi ſi erat dn̄s equi. nam aquil. cōpetit ꝓ pignoꝛe deterioꝛato.vt pꝫ ff.ad.l.aquil.quēadmodum §.magiſtratus itē pignoꝛaticia.vt dixi ſup rub.in pꝛimo libello.iteꝫ rei vendicatio et publiciana in q̄bus etiam habetur rō dāni.ff.de rei vē.nō ſolum cuꝫ.l.ſe.ff.de publica.eū qui.§.in publicia.⁊ vt dicit pignoꝛaticia cōpetit cōtra pꝛimū tm̄.inſti.qui.mo.re ꝯhitur ob.§.creditoꝛ.relique ꝯ vtrūqꝫ cum certa diſtinctione allegat demuꝫ in ꝯrium qd̄ neuter teneat̄ pꝛimus nō nec aquil.qꝛ non dedit damnum.nec culpam cōmiſit inſtitu.ad.l.aquil.§.j.ex eadem cā nec pignoꝛaticia.C.de pig.ac.ſi nulla culpa.item rei vendicatio vel publiciana non cōpetit ꝯ eum.qꝛ nō poſſidet.nec dolo deſijt poſſidere.ff.de rei vē.ſin autē ⁊ debitoꝛ fuit in culpa non reddendo equum ſecundum fecit pꝛout ꝯuenerat.iteꝫ erat debitoꝛ ſpeciei.⁊ ſic liberat̄ ipſi⁹ interitu.ff.de verb.ob.ſi ex legati cā ſolue diſtingue poſſe an pꝛimus creditoꝛ ſine tali pacto pecuniā habere potuerit necne vt p̄mo caſu ſit in culpa.ſc̄do nō.ff.de pigno ac.ſi pignoꝛe ſubꝛepto.§.vlt.veri⁹ dicit pꝛimū teneri cū fuerit in culpa ſalteꝫ leui.dꝫ eīm creditoꝛ negociū debitoꝛis gerere velut ꝓpꝛiū ſuū.ff.de ſolu.l.j.dicit ergo ipſum teneri.⁊ acq̄.pig.de dāno deterioꝛatiōis ⁊ moꝛtis ꝓueniētis ex vſu in caſu deterioꝛationis ēt furti niſi putaſſet pꝛimus creditoꝛ dn̄m id ꝑmiſſurum.ff.de fur.item omnes.in pꝛin.⁊ in fi.

d ¶ Conci. LJ. Rofr.ſui operis mihi rubꝛi.antepe.ſuper aut̄.hoc alleg.in fi.⁊ poſt hūc libellū q̄ eſt ante finē rubꝛice ſequit̄ obiectio qn̄o vno libello ciuiliter ⁊ criminaliter agi poſſit.⁊ reſpondet̄ ꝙ ꝓpter immunitatē criminis.dicit tamē rof.qd̄ non repꝛobat ſi diuiſim dentur iſti duo libelli et tūc querit an ſimul in illis ꝓcedetur an expectetur finis libelli ciuilis.

e ¶ Cuꝫ homo.vtrobiqꝫ ſoluitur.

f ¶ Differētia.q̄cq̄d hic ſequitur vſqꝫ ad vltimum.v̄.fuit alb.gal.e.ti.l.de pig.in pꝛi.

g ¶ Ver.idē vltima remiſſio qd̄ dixit hic alber.hoc verum poſſidente vaſſallo.ſec⁹ ſi poſſideret extraneus.⁊ ibi vid.

h ¶ .c.j.vn̄ nec collectoꝛes decimarū per papam conceſſarum illas poſſunt cauſa pignoꝛis recuperare.in cle.de decimis.ca.ij.Jo.an.

i SEquit̄ videre ꝓpono directam.⁊ ſic poſuit rofr.vt de.xiij.cautionibus vel fideiuſſionibus Rubꝛica.j.

k ¶ .§.pe.ē ſciēdū ꝙ vbi.s̄.opponit ſatiſdationē ex q̄ libelli ꝑdicti foꝛmati ſunt eſſe ſupuacuaꝫ cū iſta ſit ſtricti iuris et actio tutele ſit bone fidei ⁊ q̄ in iſta veniūt ⁊ in illa.ff.e.cū pupill⁹ in fine.ergo iſta nō expedit.⁊ ſic nec exigēda.nec interponēda.ff.vt le.vel fideicō.no.ca.hec ſtipulatio rn̄det intereſſe pupilli cū in hac fideiuſſoꝛ det̄ in illa nō.C.de ver.ſig.ſancimus.itē plus cauet ſibi tutoꝛ ne fideiuſſoꝛē habeat hoſtē ꝙ̄ ſi pꝛimū tantū.item plus timeri ſolet ⁊c.extra de here.ſi aduerſus facit.ff.de iniur.l.idem apud labeo nē. An aūt iſta actio ſit pꝛetoꝛia vel ciuilis diſputare non curo.ſed curioſus.de hoc videat vbi.s̄.

l ¶ PO.AC.nō foꝛmauit rof.poſitiōes has.vbi.s̄.ſꝫ ibi ſcripſit quatuoꝛ eē neceſſaria ex q̄b⁹ auctoꝛ has foꝛmauit.⁊ idē dico de ſequētib⁹.

m ¶ PO.AC.vt dixi.s̄.in pꝛoxi.poſitiones non fuerunt rof.ſed foꝛmate ſunt ex his que dixit neceſſaria nec mireris ſi ſextum non ponitur quod ſpecialiter ponit cum agit pꝛo minoꝛe qꝛ cauebit quod reſtitutionē nō petet.ff.rem ratam haberi.l.iij.multum autē inſtat rof.in hac ſatiſdatione.de quibus aliqua poſuit auctoꝛ.s̄.de ſatiſdatione.

Archivo Histórico Rosario

eo dubitabaꝛ.item qđ cauiſti ꝑ ſtipulationē ipſum
t.rem ratā habiturum.item qđ illa cautio ante lit.
cōteſta.fuit interpoſita.ff.de procur.pomp.§.rati.
itē qđ.t.nō habet ratum qđ actū eſt. ſed hec eſt ne-
gatiua.vnde pone affirmatiue ſic.Item qđ venit cō
tra id quod tecū actum eſt.ſ.taliter.ff.e.procurator.
6 §.ſi ꝓcurator.Reus vero po.ecōtra.❡Itē ꝓcura
a tor rei lꝫ cōſtet de mādato caueat iudicatū ſolui.ᵃ
inſti.de ſatiſda.§.ſed hodie.C.de ſatiſda.l.vnica.ꝑ
qua ſic li.conci.LIB.Corā ⁊c.cō.de.p. qui cuꝫ.t.
in iudicio defenderet ſatiſdedit mihi pro eo iudica
tum ſolui:quem tñ non defendit:vel in defēſione do
lum commiſit.vel fuit mihi condemnatus:cum ſine
mandato defendiſſet.vnde quia mea intereſt. in.x.
qđ illum defendiſſet:vel qđ dolum nō commiſiſſet:
ideo illa.x.peto.⁊ ad hoc propo.certi condi.ex ſtip.
Si vero agis ex vltima clauſula dicas ſic. vnde qꝛ
fuiſti condemnatus.in.x.ideo illa.x.peto. ⁊ ad hoc
propo.certi cōdi.ex ſtipu.ff.iudi.ſol. iam tamē.§.ij.
⁊.l.cum querebaꝛ.⁊.l.iudicatū ſolui ſtipu.Ac.ergo
7 ſic po.❡PO.AC.ᵇ Po.qđ talē ſponte defendi
b ſti.C.de ꝓcur.inuitus.Itē qđ pro eo ſatiſdediſti iu
dicatū ſolui.ff.e.iam tamen.§.videamus.Itē qđ an
te lit.cōte.C.de ſatiſda.l.vnica.ff.de procur.pomp.
§.rati.itē qđ es maior.xxv.an.ff.de procura.minor.
Itē qđ coram tali iudice q̇ adhuc durat.ff.iudi.ſol.
ſi quis apud aliquem.⁊.l.cū apud ſempronī. iteꝫ qđ
omiſiſti defendere.ff.e.l.iij.§. ſi reus.⁊.l. iudicatuꝫ
ſolui.Item qđ doluꝫ in defendendo commiſiſti. itē
quod fuiſti cōdemnatus.nec appellaſti.extra de ꝓ
cura.non iniuſte.in fi.item quod defendiſti ſine mā
dato.Item quod lis illa adhuc durat.C. de iudi.ꝓ
perandum.C.quomodo ⁊ quando iudex. autē. qui
ſemel.Item quod citati fuerint omnes qui debent
defendere:⁊ omnes defuerunt. Reus vero ſic po.
PO.REI.PO.quod defendi.t. item quod
non petijſti ſatiſdari.ſed hec eſt negatiua.Item qđ
ſum minor.Item quod ille iudex mutatus eſt.Iteꝫ
quod lis illa perijt.C.de iudi.properanduꝫ.❡Itē
quod defendi fideliter vſq; ad ſententiam. Item
quod fui abſolutus.Iteꝫ quod ab illa ſententia ap
8 pellaui.❡Ceterum in ſtipulatione damni infecti.
ſic li.conci.LIB.coram ⁊c.con.de.p. qui cum do-
mus ſua ruinoſa minaretur ruinam domui mee pro
miſit mihi nomine damni infecti.vnde quia domus
illa cecidit ⁊ domum meam vel parietem deſtruxit.
quod damnum eſtimo.xx. vel in domo vel in parie
te reficiendo expendi.xx.ideo peto illa.xx.⁊ ad hoc
propo.certi condi.ex ſtipulatu.ſi autem non vis dā
num eſtimare dicas. vnde illud damnum mihi re-
ſarciri peto.⁊ ad hoc ꝓpo.actio ex ſtipu.ff. de dam.
infec.damni.§.ſabini.⁊.l.fluminum.§. hoc ſtipula-
tio.⁊.§.idem ſeruus.⁊.§.ꝙꝙ.⁊ hoc intelligas quā
do vitio operis damnum datum eſt.ſecus ſi extrin-
ſecus.vt in pre.concor.hoc autem pone vt dicam in
actio.pretoria.infra de operis no.nū.§. nunc dica-
9 mus ᶜ.❡Quid ſi timeo de aliquo quod mihi inſi-
c dietur.nunquid poſſum agere vt mihi caueat ne me
d offendat ᵈ.argu.quod ſic.ff.de dam. infec. dies. in
princi.ibi ex cauſa ⁊c.vt.ff.de ſtatu hominum.l.j.itē
quia anime hominum ⁊c.vt.C.de ſacroſan.eccleſijs
ſancimus. ſi ergo in alijs ſatiſdatur vt ſupra. ergo
multo fortius ne me offendat: quia circa maiora
maius periculum vertitur.vt.xlij.di.quieſcamus. ⁊
ideo circa ea cautius.i.cum maiori cautela ⁊ cautio
ne eſt agendum.vt.vij.q.ij.c.ij.liberuꝫ.enim corpus
non recipit eſtimationem.ff. de his qui deie.vel ef-
fu.l.ſi.⁊ vide.s.de offic.dele.§.ſequitur.verſi. quid
ergo.item ſepe is cui nouum opus nunciatur cauet
de opere demoliendo ſi conſtiterit eum iniuſte edi
ficaſſe.extra de noui ope.nū.c.p.⁊ ſi.cuius cautiōis
forma habetur.s.de ſatiſdat.§.ſi.ſuper qua ſtipula
10 tione ſic conci.li.❡LI.Coram ⁊c.cō.de pe. cui cū
nouum opus nunciaſſeꝫ propter opus qđ in tali lo
co faciebat ipſe mihi ſatiſdedit illud opus tollere.
ſi appareret eum iniuſte edificaſſe.vnde quia appa
ret eum iniuſte edificaſſe: vel quia cum vellem con-
tra eum contendere quod iniuſte edificauit ſe non
e defenditᵉ.ideo ago contra eum vt predictum opus
tollat.⁊ ad hoc propo.acti.ex ſtipulatu.vel ſi vis po
tes dicere.vnde ago contra euꝫ vt preſtet mihi meū
f intereſſe ⁊ poneᶠ hec vt.infra de no.oper.nū. Po-
ne etiam ſic.Po.AC.Item pono quod ſatiſdedi-
ſti de opere deſtruendo ſi iniuſte edificares.ff.de no
ui operis nunciati,pretor.§.hoc autem interdictū.
et.§.perinde.et.l. ſtipulatio. extra.e.c. fina. item ꝙ
iudicatum eſt te iniuſte edificaſſe.extra. eo.ca. pen.
item ꝙ licet ſatiſdederis:non tamen defendere vo-
11 luiſti.ff.e.ſtipulatio.§.ſiue autemᵍ. Porro vſufru-
g ctuarius de duobus cauere tenetur.ſ.ꝙ re nō male
vtatur:⁊ ꝙ vſufructu finito reſtituat: quod ex re ip
ſa extabit.ff.vſufru.quemadmodū caue.l.j.extra de
h pig.c.ſi.ʰ que cautio ſic ſcribetur.cum vſufru.cōſti-
tutus eſt in re aliqua cuius ſubſtantia vſu non pe-
rit vt in vineis:cāpis:ſiluis animalibus:ſeruis do
i mibus:ānulis:gēmis:⁊ ſimilibus. FOR.ⁱ Ego.
a.promitto tibi.b.vſufr.quē mihi in tali vinea con
ceſſiſti:ex cauſa donationis vti et frui arbitrio bo-
ni viri:rei ſaluādo ſubſtātiam:⁊ ꝙ quādocūq; vſuf.
finietur vineam predictā vel quod ſupererit pleno
iure reſtituā:⁊ dolū malum abeſſe faciā. que omnia
ſupraſcripta promitto attendere ⁊c.ff.vſufr.quēad
modum ca.ſi vſufructu.ff.de vſuf.l.j.extra de pig.c.
12 fina.❡Si autē vſufru.cōſtitutus in rebꝰ que vſu
cōſumūtur vt in pannis:pecunia auro argento pō
derato vino:frumento oleo:⁊ his ſimilibus:ita di-
cetur.FORMA.Ego.a.cōfiteor me ad vſū fr.
habere a te.b.v.vncias auri quas mihi traditas cō
fiteor:⁊ renūcio exceptioni rei non tradite:⁊ ꝓmit-
to qñcūq; dictus vſufr.finitus fuerit:morte:vel ca-
pitis diminutione tantam quantitatem in eodeꝫ ge
nere eſtimationem reddere ſine aliqua diminutio-
ne.que oīa ⁊c.ff.de vſufru.eaꝝ re.que vſu ꝯſu.ſi vim
extra de pig.c.ſi.Hic tñ no.qđ veſtes ⁊ ſimilia:que
nō ꝯſiſtunt in quātitate debent eſtimari. ⁊ de eſti-
matione reddēda promittiꝛ.ff.vſufru. quēadmodū
ca.ſi vſufru.§.ij.ff.de vſufr.eaꝝ rerū que vſu.l.j.ij.iij.
⁊.iiij.⁊.l.ſi tibi.⁊.l.ſi vim.⁊.l.in ſtipulatione.⁊ quaſi
per totum.❡Qualiter aūt ſcribeꝛ vēditio vel do-
13 natio vſufru.no.s.de emp.⁊ ven.§.j.v̄.ſi autē vſufr.
❡Si igiꝛ iſte.a.male fruaꝛ cōtra eum ſic li. conci.
LIB.Co.⁊c.cō.de.p.cui cū vſufr. talis vinee vel
domus ꝯſtituiſſem.⁊ ipſe ſatiſdediſſet mihi ſe vſu-
ruꝫ fruiturū arbitrio boni viri re illa male vſus eſt
vñ ago ꝯ eū.vt illud in quo male vſus eſt mihi ſol-
uat ⁊ ad hoc ꝓpo.act.ex ſtipulatu. ⁊ hoc cū damnū
14 datū eſt.❡Si vero velis rē tibi reſtitui ſic ꝯci.ᵏli.
k LI.co.⁊c.cō.de.p.cui cū vſuf.cōſtituiſſem.vel fuiſ-
ſet ſibi cōſtitutus vel relictus a pr̄e meo in re tali. ⁊
vſufr.ſit finitus qꝛ mortuus eſt vel qꝛ non fuit vſus
x.annis inter pñtes.ideo rem ipſaꝫ mihi reſtitui pe
to.⁊ ad hoc propo.acti.ex ſtipulatu.ff.vſufru.quem
15 admodū ca.l.j.ff.de vſufru.ſi vſufru.legatus.❡Si
autem vſufructuarius qui rē poſſidet non vult ſa-
tiſdare:vt ſupradictum eſt:proprietarius ſi nō vult
rem vendicare:poterit cautionē petere.⁊ ſic li.cōci.

a ❡Iudic.ſol.obiectionem ⁊ ſolutionē quā fecit roſ. cōtra iſtā ſcripſi s.de ſatiſ.§.expedito ſuper ver.hec autem cautio.

b ❡PO.AC.has poſitiones actoris ⁊ rei poſuit Roſ.

c ❡Nūc dicamus roſ.etiā breuiter hāc poſuit remittēs ad ea q̄ prius dixerat in ſtipulatione dāni infecti ⁊ ꝑ predictū.§.ſabini.⁊ per.l.pretor. eo. titu.§ hoc edictū ſoluitur quod hec cautio ſuper incerto interponitur.⁊ ſuꝑ futuro.nam vt dicunt leges ille ſtatim cum cepit eſſe ruinoſum incipit dānum.

d ❡Offendat. gui.de ſuꝫ.querit de offendente q̇ hoc petit ab offenſo per ſe.al.ff.de iudi. in oībus.de offi.preſidis illicitas.⁊.l.ꝯgruit.vt in prin.de vſufru.equiſſimum ad ꝯtrium inducit. ad id l.nō caueri.ergo ſuperuacua cautio illi imponēda nō eſt ff.de ꝓcu.ſed ⁊ he.§.nō ſolum nec oībus ē facile ſatiſdare de iudi.l.ij.§.ſi dubiteꝛ. inſti. de ſatiſda.§.ſꝫ hodie.Item ſi iſte intulit iniuriaꝫ ex delicto nō dꝫ ſibi parari actio.cōcor. q̄re de collu.c.ij. in vlti. gloſ. Soluit qđ nō ſatiſdabit ꝑ fideiuſſores. ſed aliter iudex ꝓuidebit ꝑcipiēdo ne offendat ſub pēa quā timere debeat.s vt lit. non ꝯte. qm̄ ad finē vel ꝓhibebit eum ire per certos confines.ff.de offi.pfec.vr.l.j.§.ſi. vel vt dicit coget eū ſatiſdare ſi talis ſit q̇ poſſit. C. de his q̇ ad ec. cōfu.denunciamus.vbi d hoc ꝑ gui.ff.de var. ⁊ extraor. cogni.l.de vſufr. vbi offenſa illa eſſet iudicialiter punita facilis dꝫ eſſe iudex ad ſatiſdationē percipiendā alias facit preceptum ſed onus ſatiſdationis non imponit.

e ❡Nō defendit.hic inſtat roſ.in eo qđ etiā in fine huius membri dr̄ defendere noluiſti.mirādū eſt enim opus debere deſtrui hoc ſolo qđ non defendit.ſꝫ ſecunda poſitio que ſequiꝛ iuſtificaret hoc dictū ſi ſic eſſet ſtatim pro ſequitur.

f ❡Et pone.i.poſitiones fac.

g ❡§.ſiue autē.roſ.hunc.§.intelligit qñ edificans facta nūciatione ſatiſdedit de opere demoliendo ſi non defendaꝛ ac ſi dicat non probauerit ſe iuſte edificare.ſi ergo nō defendit ex forma cautiōis venit opus demoliēdū vbi igiꝛ cauiſſet de demoliendo ſi apparuerit eū nō iuſte edificare planuꝫ eſt qđ eo ſolo qđ nō defendit nō demolieꝛ opus niſi denunciās ꝓbet ius ſuum poſſet tñ locus eſſe miſſioni in poſ. ꝓpter ꝯtumaciam maxime cum denuncians eget in aliqua poſitione reſponſione aduerſarij: tamen nuncians ī. tres menſes ſatiſdationem recipere non tenebatur ⁊ interiꝫ debebat q̇eſci ab opere.extra de no. op. nun.c.ſi.Item quandocunq; non ſit nunciatio. ſed agitur confeſſoria vel negatoria ad opus tollendū ⁊ tunc etiam ſi nō defenditur locus ē miſſioni i poſſeſſionē non deſtructioni noui operis ff.de dā. īfecto a quo fundus. ⁊.l.priuſquam ff.d no.ope. nūci. non agiꝛ de demolitiōe. qꝛ nil erat edificatum vt dicit in principio iubebitur ergo cauere vt diċ tex. ſi nō cauet fiet miſſio vt dicit ibi glo.

h ❡.c.ſi. ibi finito textu colligit glo.per modū ſumme querendo de nouē que per glo.expediuntur . et qđ ibi breuiter ſcripſi ſuꝑ. iij. glo.proxime ꝓſequitur ⁊ tenet hic roſ.ſ.ſatiſdationeꝫ de qua loquimur non eſſe de ſubſtantia vſufructus.

i ❡FOR.Mar.de fano membro.xlix.⁊ ſequenti.

k ❡Conci.ſm Roſ.cuius fuit iſte libellus ⁊ ſequens.⁊ vltra medium tertius ibi in ſi.titu.

LI.Co.⁊c.cō.de.p.cui cū relictꝰ eſſet vſuſfru.in vi-
nea.vel dolo tali ego vineā illā. vel domū ſibi tradi
di.non preſtita ab eo ſatiſdatiōe mihi de vtēdo fru-
endo:arbitrio boni viri:vñ ago ꝯ eū: vt mihi ſatiſ-
det ꝑdicto mō.⁊ ad hoc ꝓpo.con.incer.vel actio.in
factū:vꝉ cōdi.ex.l.ff.de vſufru.earū re.q̄ vſu ꝯſu.hic
ſenatus.§.ſi pecuniam ex.l.ff.vſufru.quēadmo.ca.ſi
vſuf.noīe ⁊.l.ſi vſuſ.§.illud.⁊ facit extra de pig.c.ſi.
⁊.ff.d vſufr.ea.rerū que vſu ꝯſu.l.erga.§.ſi pecunie.
❡Qualiter aūt li.cōci.ſuper vſuf.no.s.de cā poſ.
⁊ ꝓprie.§.in ꝯfeſſoria.verſi.ſi vero agis ⁊ ver. ⁊ no.
16 Ac.ergo ſic po. ❡PO.Ac.ᵃ PO. qđ vſuf. ta-
a lis rei tibi relictus eſt.ff.vſuf.quemadmodum ca. ſi
vſuf.quoq;.Itē qđ noīe illius ſatiſdediſti te vſurū
arbitrio boni viri.ff.e.l.j.§.j.extra de pigno.c.ſi.itē
qđ male fuiſti vſus.ſ.hoc mō.item qđ finitꝰ eſt vſuf.
Reus vero ſic.PO.REI.Po.qđ re illa ſuꝫ be
ne vſus: item qđ eſt in eo ſtatu in quo erat cum fuit
b vſuf.relictus. iteꝫ qđ vſuf.adhuc duratᵇ. ❡†Alia
17 quoq; actio.ex ſtipulatu datur cōtra vſufructuariū
c ꝓ rebus q̄ vſu ꝯſumūtur.in qua ſicᶜ li.cōci.LIB.
Coram ⁊c.con.de.p.cui relictus vel cōſtitutꝰ fuit a
me.vel a ti.pr̄e vel fratre meo. quaſi vſuf.xx.lib.tur.
vel ſaumatarū frumēti vel vini:vel tot menſurarum
olei.⁊ ipſe ſatiſdedit de tot libris reſtituendis: vel
vino vel frumento.vnde cū ſit vſuf.finitus: qꝛ paſ-
d ſus eſt capitis diminutionemᵈ.peto.xx.lib. vel fru-
mentum:vel vinuꝫ: vel oleum mihi ſolui:⁊ ad hoc ꝓ
po.act.ex ſtipulatu: vel melius certi condi.ex ſtipu.
ſi certum quid in ſtipulatione deductum ſit.ff. eo. ſi
18 vini.ff.ſi cer.pe.ſi q̇d certū. ❡†Pro veſtibus aūt
vel bobꝰ:vel talibꝰ ceteris retentis: dicas ſic. LI.
Vnde cum finitꝰ ſit q̄ſi vſuf. ⁊ propter vſum illum
res ille in.x.deteriorate ſint ideo illa.x. peto. ⁊ ad hͦ
propo.certi cōdi.ex ſtipulatu.ff.e.ſi vini.⁊ pone hoc
19 vt in pre.pro.li. ❡†Sed ⁊ heres cuiuſcūq; ſtatus
e ſeu facultatisᵉſit:cauet legatario etiā datis fideiuſ
f ſoribꝰ de legato ꝑſtandoᶠ.ff.vt lega.ſeu fideicō.ſer-
g ua.l.j.ſuꝑ qua ſtipulatiōe ſic ꝯci.li.ᵍLI.Co. ⁊c cō.
de.p.herede.t.q̇ mihi ſtipulāti ꝓmiſit ſoluere.x. vel
domū talē i teſtamēto.vel codici.t.ꝑ fideicōmiſſum
mihi legatā tradere:vnde ago cōtra eū: vt mihi ſol-
uat:vel tradat:⁊ ad hoc ꝓpo. certi ꝯdi.ex ſtipulatu.
h ⁊ hoc cum legatum eſt purūʰ.❡†Si vero ſit cōdi-
tionale vel in diem ſic conci.li. LI.Co.⁊c. vt. s.in
proxi.lib.vſq; tradere:iunge ſub conditiōe ſi nauis
ex aſia venerit. vel in diem puta kalen.martij. vel ſi
dies eſt incerta.puta cū filia nupſerit:vel cum talis
cōſul factus fuerit:vnde cū ꝯditio extiterit cū dies
aduenerit:vel cū filia nupſerit:vel talis ꝯſul factus
ſit:ꝑdictam rē mihi legatā mihi peto reſtitui: et ad
hͦ ⁊c.ff.vt le.⁊ no.ca.legatorū. ⁊.l.nō tū.⁊.l.ſicut.⁊.l.
hec ſtipulatio. ⁊.l.etiā.ff.qñ dies le.vꝉ fide.ce.ſi poſt
20 diē.⁊.l.ſi cū dies.§.j. ❡†Pōt etiā petere fructus
i ⁊ pēſiōes.Ac.ergo ſic PO.AC.ⁱPO.qđ. t. in
teſtamēto vel codicillis legauit mihi.x.vel talē do-
muꝫ.C.de codicil.l.ſi.ff.vt leg.vel fideicō. no.ca.l.j.
in prin.itē qđ tu heres mihi ſatiſdediſti nomine ta-
lis legati ꝯditionalis.ff.e.ti.hec ſtipulatio.reſpō.j.
⁊.l.etiā.rū.j.item qđ hr̄ditatem adiuiſti.ff.vt in poſ.
le.l.j.§.ſi.item qđ conditio extat: qꝛ dies venit.ff.de
reg.iur.que legata.ff. qñ di. le.ce. ſi poſt diem. item
qđ ſum talis q̇ poſſum ex teſtō capere.ff.de le.ij. qui
titio.x.ff.de his qui pro nō ſcrip.ha.l.iiij. §.pe.s.de
edic.inſtru.§.compendioſe.ver.ij.itē qđ.t.potuit cō
dere teſtamentū vel codicillū.ff.de dona.inter vi.et
vxo.cum hic ſtatus.§.ſi maritus.⁊ in pre.§.ver.j.er-
go.ſed he due iuris ſunt.itē qđ paratus ſum iurare
me non calumnioſe petere.ff.vt in poſ.lega.l.ſi is a
quo.Reus vero ſic.PO.REI.Po.qđ. t.ab in
teſtato deceſſit.iteꝫ quod teſtm̄ qđ fecit fuit illegiti
mū ſed hoc eſt iur.itē qđ licet tibi legatū fuerit:tibi
tamen ſatiſdare recuſaui.item qđ nondum cōditio
extat:vel dies aduenit.⁊ alꝰs fac. vt diceꝛ in actione
12 ex teſtamēto.j.d teſt.§.j.v̄.⁊ no.❡†Ecōtra quoq;ᵏ
k quotiens legatarius petit ad herede legatum et du
biū eſt.an falc.locum habeat ſatiſdat legatarius:vt
qđ amplius noīe legati recepit:ꝙ ratio legis falci-
die patitur illud heredi reſtituet. ff.ſi cui pluſꝙ per
l.fal.le.eſſe.di.l.j.§.hec cautio: et in hac actione ex
ſtipulatu ſic li.conci.LIB.Co.⁊c.con.de.p.cui cū
relicta eſſent.xx.a.t.qui me heredem inſtituit:et du-
bium eſſent de lege fal.que mihi heredi debeꝛ dū le-
gatum a me peteret mihi ſtipulanti ꝓmiſit et ſatiſ-
dedit. vt ſi.l.fal. locus eſſet pro rata mihi redderet
legatū:vñ qꝛ.l.fal.locus eſt: vel qꝛ es alienum appa
ruit:peto illa.xx.mihi reddi ⁊ ſolui:⁊ hoc qñ totum
legatū debet repeti.Si v̄o ꝓ parte dꝫ reuocari:adij
cias ꝓ parte:⁊ ad hoc ꝓpo.certi condictionē ex ſti-
pula.ff.eod.l.j.in princ.⁊.§.hec verba.Act.ergo ſic.
22 ❡†PO.AC.Po.ꝙ talis tibi reliq̇t tale lega-
tū.itē ꝙ dubiū erat.an eēt legi fal. locꝰ.ff.e.l.j.§.j.et
l.ij.§.ſi in plures.itē ꝙ ī illo teſtō.t.me hr̄dē īſtituit.
itē qđ tu petebas a me legatū.itē ꝙ ſatiſdediſti mi-
hi d legato reſtituēdo ꝓ rata ſi legi.fal.locꝰ erit.itē
ꝙ certū eſt:qđ legi fal.locꝰ eſt.ff.e.l.j.§.ī q̇buſdā.C.
ad.l.fal.ī teſtō.⁊ auꝛ.ſi cū teſtator.extra de teſt.ray-
nutiꝰ.itē ꝙ relicta fuit res magne q̄titatis.ff.eo.l.
l iij.§.ꝙuis.itē ꝙ teſtator fuit paganꝰˡ.item qđ tu es
diues.ff.e.nō facile. Reꝰ v̄o ſic po. PO.REI.
Po.qđ talis reliq̇t mihi legatū.itē qđ ſatiſdediſti.
itē.ꝙ nō eſt locus falc.itē qđ teſtator fuit miles:vt ī
23 cōcor.q̇ ſunt.s.ī poſitiōe illa.itē ꝙ certū.❡†Verū
m hr̄des qñq; legata ſoluere nolūtᵐ:vñ legatarij ꝯtra
eos agūt:vt ꝓ eis ꝑſtādis caueāt.qđ ſi nolūt mittū
tur ī poſſeſſionē reꝝ etiā hr̄ditariarū.ff.vt leg.ſeu fi
deicō.no.ca.iuꝉ.⁊.l.verū.⁊.l.etiā Sic ergo.li.conci.
LI.Co.⁊c.cō.de.p.q̇ cū ſit hr̄s īſtitutꝰ in tali teſtō
⁊ mihi res talis ſit a teſtatore legata ip̄e hr̄ditatem
adiuit:⁊ mihi ſatiſdare noluit:vñ peto vt mihi ſatiſ
det de illo legato ꝑſtādo.⁊ ad hoc ꝓpo.officium ve
ſtrū dn̄e iudex:ꝑ qđ hͦ peto:vt.ff.e.l.j.⁊.l.etiā.Act.ġ
ſic po.PO.AC.Po.ꝙ talis in ſuo teſtō vel co-
dicil.mihi talē rē legauit.ff.e.poſtquā.§.ſi dies. ⁊.l.
etiam.§.ſin.item quod ipſe inſtituit te heredem itē
quod adiuiſti hereditateꝫ illius.ff.vt in poſ.le.l.j.§.
ſi.⁊.l.ij.item qđ modo in primis a te ſatiſdari mihi
peto:ſecus ſi eēt lis cōte.ff.e.l.j.§.nō ſolū. itē qđ pa
ratꝰ ſuꝫ iurare aīo calūniandi nō petere.ff. e. poſtꝙ
§.ſi dies.ff.vt in poſ.le.l.ſi a quo.§.j.iteꝫ qđ teſtator
ſine aliqua prohibitione precepit mihi legata pre-
ſtari.ff.e.licet.⁊.l.ſi.Reus vero ſic. PO. REI.
Po.quod talis fuit minor.xiiij.hoc conceſſo patet
quod non potuit teſtari.ij.q.vj.§.diffinitiua. inſtit.

a ❡Po.Ac.ſm Roſ.

b ❡Durat.ſi vſuſfructus debebaꝛ annoꝝ numerū puta.x.⁊ duobus annis ꝓpter hoſtilitatem vſufructuarius frui nō potuit. Io.de deo.lib. iij.q.xv.dicit ſi ſine culpa vſufructuarij id euenit facta pace illos duos annos debere ſuppleri alle.decre.ij.de cōdi.appo.apertius facit. ff.de vi ⁊ vi arma.l.ſi de fundo. et.ff. quib. mo.vſuf. amit. ſi age.j.⁊ ij. quid ſi vſuſfructꝰ relinquatur oīm bonoꝝ vxori altero inſtituto herede vſufructu finito ꝑmo tractatū eſt. C. ſi ſcdo nupſerit.auꝛ. hͦ locuꝫ de verbis cōibus quibus maritꝰ reliquit vxoreꝫ dn̄am et vſufructuariaꝫ ⁊ quō ꝑ hec verba ꝯſuetudo interꝑtata eſt qđ habeat alimenta ꝓpter repugnātiaꝫ que eſt in cōcurrentia dominij ⁊ vſuſfructus et vide qđ ibi no. facit j.qui ſi. ſint legi.§.j.ver. ſi q̇s ita.vbi videas. ſed in terminis predictis eſt repugnantia.cōſtat eū relicta in teſtō nō deberi prius quā ex illo adeatur hereditas.de fideicō.l.eā quā. ff.de reg.iur.ſi nemo. cōſtat ēt qđ ex inſtitutione ꝯcepta i diē incertū vel ſub ꝯditiōe hereditas adiri non pōt anteꝙ eueniat dies vel cōditio. C. d cad. tol.l.vna.§.ī nouiſſimo.ff. d here.inſti.l.in tp̄s in ꝑnc.⁊.l. ſi q̇s inſtituaꝛ. et.l.q̇ filio.vt huiꝰ veritas habeatur intermittiꝛ qđ cū filiꝰ inſtituiꝛ heres inſolidū et vxori relinq̇tur vſuſfructus īſolidū an filiꝰ agat de inofficioſo:⁊ videꝛ qđ non ꝑ legē vxori.ff.de vſuf.leg. ſed ſcd̄m hoc filiꝰ non habens vnde ſuſtenteꝛ fame necabiꝛ ꝓpter qđ dicunt quidā qđ hr̄e dꝫ tertiā vſuſfructꝰ.C.de inoffi.teſt.ſancimꝰ.§.j.⁊ auꝛ.nouiſſima eo.ti.poſita ſuꝑ.l.cū queriꝛ.ſed caſum iſtū ad lr̄am ponit.§.ꝓhibemꝰ.in auꝛ.de triē.⁊ ſemiſ.vñ ſumpta fuit illa auꝛ.⁊ vber.de bo. placet illa opinio ex ibi notatis qđ lex vxori correcta.plus dicit qđ etiā hoc caſu habeat locū interꝑtatio ꝯſuetudinis no.in auꝛ.hoc locū de qua dixi in princi. ⁊ bene vides in quo differt qꝛ ibi relinquit dn̄am ⁊ vſufructuariā.ſed ex predictis patet queſtio ſoluta ſi diceremus illū inſtitutū heredē fuiſſe de deſcendentibus cui non poteſt tardari legitima etiam in fructu remanet dubium in extraneo

ADDE ſoluendo hoc dubium ſcd̄m Pau.de caſt.conſilio.ccc.incipiente ſuper queſtio.⁊ ro.conſi.lxxj.

c ❡LI.Roſ.⁊ ſequens.vbi de hac in fine.

d ❡Capitis diminutionem. maximam vel mediam ⁊ vide in pre.decre. vlti.in ſi.penulti.glo.⁊ quod ſuper ea dixi.

e ❡Seu facultatis.vtiꝛ v̄bis legis quā ſtatī alleg.tñ plures caſus excipiuntur. qui ibi no. ſcꝫ.l.j.in princi. ſunt caſus quibus ſufficit nuda ꝓmiſſio: vt eo.titu. ſi quando.⁊.l. ſeq. que incipit filio. et ſūt caſus ibi legato reipublice vꝉ facto filio vꝉ ſeruo ſub conditione ⁊ debetur a pr̄e vꝉ domino inſtituto qui emancipaꝛ vel manumittitur ante conditionē ſatis eū tunc eſt patreꝫ vel dn̄m cauere ſub hypoteca omniū rerū ſuarum vt ibi.

f ❡Preſtādo.ſi ſit tale qđ ꝑſtari poſſit.nam legatū liberationis non preſtatur nec eſt penes heredē qui ſi ageret obſtaret ſibi exceptio doli.ff.vt in poſ.leg. l.j.§. ſi debitori.

g ❡Conci.lī.ſm roſr. ⁊ iſte ⁊ ſequens.

h ❡Eſt purū. lꝫ ad tale legatuꝫ ſtatim agi poſſit tñ non ſemꝑ ꝓmpta eſt exactio.ff.de leg.vꝉ fidei ⁊c.in ꝑnc. habet eū moras exceptio iudicij vt ibi.⁊ iō vtile eſt legatario prius egiſſe ad ſatiſdationē habendā facit qđ dixi ſuꝑ prima cautiōe alias videretur fatuū duo ſubire iudicia vbi ſufficeret vnuꝫ. item extra iudiciū dari potuit fideiuſſor ſponte per heredem.

i ❡PO.Ac.formate ex nouē q̄ dixit roſ.interuenire debere tñ autor de duobus nō curauit ſcꝫ qđ ꝓducaꝛ ſcriptura legati.⁊ qđ legatari uꝫ dolum malū abeſſe promiſerit heres.

k ❡Ecōtra quoq;.hoc turbat ordinē roſ.ſm quē hic eſt vl.⁊.xiij.ſed iuſtum motum habuit autor continuando eam proxime et ſic noua: et eius eſt totum quod ſequitur.

l ❡Paganꝰ.quaſi nō miles in cuius teſtō ceſſat fal.vt pre.l.in teſtō.et qđ de diuite ſequiꝛ dicitur qꝛ pauꝑ ſatiſdare nō teneꝛ vt ibi.

m ❡Soluere nolūt.trāſgrediꝛ materiā roſ.⁊ ſatis cōgrue. ipſe eū hoc tractat in finali rubrica edictoꝝ.ſ.de ſatiſdādo ꝓ legato ꝑſtando ante rubꝛicā de p̄mo ⁊ ſcđo decr.⁊ ad lr̄am ſunt ibi q̄ ſub iſto ver.ponit.

a ¶.§.nō exigit.xv.⁊ q̄cquid ſub iſto ver.ponit̄ totū eſt roſ.

b ¶.§.ſi quis īpubes. qđ an arrogatꝰ inſtitutꝰ ⁊ rogatꝰ de reſtituendo detrahat duas quartas.ſ.trebellianicā iure inſtōnis ⁊ quartā ex ꝯſtitutiōe diui pij nō vr̄ roſ.dubia cū ſcđam nō habeat niſi in duobꝰ caſibus his libellis exp̄ſſis vbi ergo īſtituitur ſcđa non debet̄ ergo nō detrahatur de hoc vide ꝑ eū ver.antepenul.

ADDE vt ꝑ bar.in.l.ſi arrogatoꝛ.ff.ð adoptio.vbi in.vij.col.ver.nota.ħ qđ ſi impubes arrogatꝰ inſtituat̄ ſolꝰ ⁊ grauatur ð reſtituendo nō detrahit duas q̄rtas ſecus in legitimo ⁊ naturali.

* ADDITIO. Adde tu Guido pa.in q̄ōnibus ſuis in.q.liij.incip. lꝫ doctoꝛes vbi late an filiꝰ rogatꝰ poſſit indiſtincte ðtrahere duas q̄rtas.henr. ferran.

c ¶ De cogna.leg.roſ.vbi.ſ.ð ix.cautiōe.ver. pe.⁊ vlti. ad libellos fundandos ſup ſtipulatione facta ꝑ ſeruū publicuꝫ apponit de.§. alteri. inſtit. de inutili ſtip.iteꝫ de leg.j.C.ꝑ q̄s pſonas. vbi dr̄ excepta cā poſſeſſiōis nil nobis acq̄ri poſſe ꝑ pſonā liberā noſtro dn̄io nō ſubiectā. rn̄det vtrūqꝫ generale fallit in caſibus q̇bus alteri ſtipulat̄ ⁊ acquirit̄ ꝑ ſeruū publicū.⁊ rōne publici officij actiōes vtiles cōpetunt ſicut ⁊ alias.ff.de cōſti.pe.eum qui.§.iulianus.

d ¶ Rogatus.x.li.et.xj.eſt totum ad litteram roſ.j.

e ¶ Item de actione ex ſtipulatu. xj.⁊.xij.

¶ Bal. De pignoꝛibus. Rubꝛica.

Creditoꝛ ſi agit ꝯ nomen obligatum vtili hypothecaria.quia nō tenet̄ debitoꝛ reali actiōe.item nec poſſidet. ſed cōuenitur vtili quaſi ceſſa.⁊ nō eſt neceſſaria excuſatio.niſi in p̄toꝛio pignoꝛe nōis.vt.ff.de re iudi.l.a diuo pio.nā in cōuentionali nō eſt iure cautū in.§.j.ver.pene debitoꝛ.in aut̄. de fideiuſſoꝛ.§.neqꝫ.G. vide.ſ. de ꝓcura.§.penul. ¶ Agens hypothecaria dꝫ ꝓbare de dn̄io debitoris.ver.ſed querit̄ an.g.imo dic per Dy.inſti.de actio.§. itē ſeruiana. ¶ Qualiter ꝓbetur rei amiſſio:⁊ caſus foꝛtuitus verſi.ſed qualiter,⁊.§.ſequē.g.⁊ exemplificat in ꝓditiōe caſtri ſcꝫ qualr̄ ꝓbetur an ꝑ ſacramentū:vel ꝓbationes.itē qualiter habeat ꝓbare qđ ꝑdiderit ſine culpa habes hic in pꝛin.in ver.no.qđ creditoꝛ cū ſeq.Bal.vide Bar.

de teſta.C.quando pꝛouo.non eſt ne.l.j.item qđ talis tantum te heredem inſtituit.ergo non iſte ꝑ conſequens.C.de pꝛocura.maritus.xxv.di.qualis.ſed hec eſt implicita negatiua.extra de cauſa poſ.⁊ pꝛo pꝛie.cum eccleſia.item qđ deceſſit ſine teſtamento et codicil.item qđ hereditas fuit omiſſa:vel repudiata ex teſtamēto.⁊ fuit adita ab inteſtato.C.de fidei cō.eam ꝙ.iteꝫ qđ cepiſti a me petere legatum.item qđ cum petij recuſaſti de calum.iurare.C.de iura.calū.l.ij.extra.e.c.fi.item qđ non petiſti tibi caueri. ff. vt in poſ.le.l.j.§.non exigitª. ¶†Arrogatoꝛ quo
24 ꝙ ſtipulatur ſeruo publico.qđ reſtituet arrogato que ab eo habuit:vel eis ad quos peruentura ſunt ⁊ quod ſibi dabit quartaꝫ de bonis ſuis ſi cum ſine cauſa emācipauerit.vel exheredauerit.ff.de adopt. nec ei.et.l.ſe.⁊.l.ſi arrogatoꝛ.§.inſtitu.eod.§.ſed et ſi decedens.ſic ergo li.conci.LI.Co.⁊c. cō.de.p.q̇ cū me arrogauerit:⁊ ſatiſdederit mihi de oibus bonis meis.ſ. talibꝰ reſtituēdis: ⁊ nunc arrogatio ſit diſſoluta.qꝛ me emācipauit:ideo illa bona mihi peto reddi.⁊ ad hoc ꝓpo.act.ex ſtipulatu:⁊ hoc cū ma
23 ioꝛ.xiiij.an.arrogatur. ¶†Si vero ſit minoꝛ.ſic cōci.li.LI.Co.⁊c.cō.de.p.q̇ cū me arrogauerit ꝓmiſit ſeruo publico:quod oīa bona reſtitueret illis ad quos peruētura eēnt ſi arrogatio facta non eēt:vnde qꝛ diſſoluta eſt arrogatio:qꝛ me emācipauit:omnia illa bona mea mihi reddi peto.⁊ ad hoc pꝛopo. vtilē act.ex ſtipulatione:⁊ qꝛ me ſine cā emācipauit peto quartā partem oīum bonoꝝ ſuoꝛum mihi ab eo pꝛeſtari:que debet̄ mihi ex cōſtitutione diui pij. ad quam partem petēdā ꝓpo.cō.ex.l.vel cōſti. diui pij.ff.ð col.bo.l.j.§.ſi īpubere arrogato.⁊.ff.de inof
b fi.te.pomp.§.ſi quis impubesᵇ. ¶†Si vero arro
26 gatoꝛ defunctus eū exheredauerit.vel pꝛeterierit ſine cā ſic li.ꝯci.LI. Coꝛaꝫ ⁊c.ago cōtra.p.heredem pr̄is mei arrogatoꝛis.vt reſtituat mihi omnia bona mea.que ad ipſum arrogatoꝛem deuenerūt.ſ.talia.cum arrogatio ipſa ſit ipſius moꝛte diſſoluta et ad hoc pꝛopo.vtilem act.ex ſtipula.et pꝛeterea peto quartā partem oīum bonoꝛum ipſius mihi debitam ex conſti.diui pij.quia ſine cā me pꝛeterijt.vl̄ exheredauit.⁊ ad hoc pꝛopono condi.ex conſtit. diui
27 pij:vt.ſ. ¶†Poꝛro heres arrogati īpuberis moꝛtui:contra arrogatoꝛem vel eius heredes.ſic conci. li.LI. Co.⁊c.ego heres. t.cui ab inteſtato ſucceſſi ago cōtra.p.vt reddat vel reſtituat mihi omnia bona que fuerunt quondaꝫ.t.quē ipſe.p. arrogauit cauēdo ſeruo publico vt bōa reſtitueret his ad quos peruentura eſſent ſi arrogatio facta non fuiſſet.vnde quia illa bona ad me tāꝙ pꝛoximioꝛē pertinent ideo illa bona.ſ.talia peto:⁊ ad hoc pꝛopono vtilē act.ex ſtipulatu.pꝛeterea pero quartam partem omniū bonoꝛuꝫ ipſius.p.mihi pꝛeſtari delatam ipſi.t. arrogato. et mihi ſuo heredi ex conſti.diui pij.⁊ ad hoc pꝛopo.cond.ex conſti.diui pij.ff.e.ſi arrogatoꝛ.
28 ¶ Si autem legatarius cui relictum fuerit in teſtō pupillari.i.in ſubſtitutione velit agere ſic conci.lib. LI.Co.⁊c.cō.de.p.qui cum arrogaſſet.t.pupilluꝫ

in.l.ſi quis ex argentarijs.§.fina.⁊.l.ſequē.ff.de eden. ¶ Pꝛo chirographaria pecunia pōt retinere pignus ſecus ꝑ hypothecaria.nā nō retinet̄ aliud pignus ver.pone mittis. ¶ Si creditoꝛ iudicis autoꝛitate ingreditur poſſeſſionē quā ex pacto ingredi poterat ſi cā cognita eſt poſſeſſio iudicialis.ſi aūt ſine cauſe cognitione non eſt poſſeſſio iudicialis ſed cōuentionalis. ꝟ ſicu.q̇d ſi iudex creditoꝛi. G. ¶ Si creditoꝛ inhabitat domū cōputat ſibi mercedē quā ipſe nunquam alijs daret.ver. quid ſi obligaſti mihi. G. ¶ Qualit̄ foꝛmetur libellus in ſatiſdatione dāni infecti legatoꝝ ⁊ ſimilibus.§.ſequitur g.ad materiam vide.j.de ſolutio.

¶ De fideiuſſoꝛibꝰ. Rubꝛi.

f ¶ Ex pꝛacticꝫ autoꝛis nullus nominatim ꝓſequitur hāc rubꝛicam dixi tamen ſup rubꝛica ð ſatiſdationibus.qui de illis tractēt roſ. etiā ⁊ Joan. de bla. aliquos inſeruerūt ſub cōtraria mandati in remittendo. dicam. j.§. fin. Alber.gal.fecit de hoc rubꝛicā. et quicq̇d dixit pōit hic autoꝛ Mar. de fano vnaꝫ foꝛmā poſuit de qua infra dicam vltra id ð materia recurrēdū eſt ad ſummiſtas ð illo q̇ iurauit nō fideiubere vide ſuper rubꝛica ð iureiurando ſupꝛa. et quia vt dixi autoꝛ ħ poſuit q̇cq̇d Alber.gal. poſuit in opere. queſtionem hic pꝛemittā quā ipſe ſcripſit extra opus de debitoꝛe qui creditoꝛi ſibi mutuanti obligauit omnia ſua bona ⁊ duos fideiuſſoꝛes dedit egit creditoꝛ contra vnum fideiuſſoꝛem.qui ſoluit dimidiam debiti.⁊ habuit iura ceſſa per creditoꝛem egit contra debitoꝛem.⁊ eius bona que non fuerunt defenſa. et ſic data fuit omniū illoꝛum tenuta ⁊ demum inſolutum.nec ſufficiebāt ad quātitatem quam ſoluerat.egit contra ſecūdum fideiuſſoꝛem creditoꝛ ⁊ ille ſoluit aliam dimidiam ⁊ habuit iura ceſſa.agit iſte fideiuſſoꝛ contra pꝛimū petens dimidiam bonoꝛum ſibi datoꝛum inſolutum ille dicit ſe non teneri quia non habet plus de re ſua.querebat quid iuris quod teneatur allegabat cōſtare de tribus que requirit hypotecaria debitum obligationem ⁊ rem fuiſſe in bonis tempoꝛe obligationis in ſpeciali.vel etiam poſt in generali.de quo ſupꝛa titu.pꝛoximo.itē cum pꝛimus dimidiam debiti ſoluerit.⁊ ſecundus dimidiam equum eſt per dimidiam competere bona debitoꝛis vt emolumentum cum dāno conueniat.hodie ſufficit regula qui ſentit lib.vj.vbi cōcoꝛ. Item facit.C.

In hoc

cui fui pupillariter ſubſtitutus ⁊ pꝛomiſiſſet ſeruo publico. ſ. h. qđ reſtitueret oīa bona illis ad quos peruentura eſſent.ſi arrogatio facta non fuiſſet:⁊.t. ille moꝛtuus fuerit.j.pubertatem: et ſic bona ad me ſubſtitutū deuenerint:peto bona illa mihi reſtitui: ⁊ ad hoc ꝓpono vtilem act.ex ſtipulatu.⁊ ſpecificet bona ſi velit. Actoꝛ ergo ſic po. PO. Act. Pono qđ ego fui paterfa.ſiue mei iuris.ff.de adopt.l.j.in fi.item qđ me interrogaſti an vellē eſſe tuus filius ⁊ ꝯſenſi.item qđ arrogaſti me corā p̄ncipe: vel eius reſcript.ff.e.l.ij.C.eo.arrogatiōes.ff.de autoꝛitate tu.l.iij.item qđ mei curatoꝛis autoꝛitas interuenit C.e.arrogationis.item qđ fui minoꝛ. xiiij. an. vt in pꝛe.l. Reus ꝟo ſic. PO. REI. Po. qđ fuiſti in p̄tāte. Item qđ te volui arrogare ſed cōtradixiſti. item qđ arrogatio fuit facta cōtra magiſtratū.iteꝫ qđ abſente tuo curatoꝛe. ¶ Qualiter autē foꝛme
c tur inſtrumentū ſup arrogatiōe.not.j.de cogna.le
29 gali.ᶜ ¶†Rogatusᵈ quoqꝫ reſtituere:ſi ſine libe
d ris deceſſerit:quicq̇d poſt moꝛtē de hereditate extabit cogitur cauere illi cui reſtitutio fieri dꝫ: qđ ſeruabit ei quartā partē.in aut̄.col.viij.de reſtitu.§. ſi quis ei qđ eſt poſitū.C.ad trebel.aut̄.ꝯtra. ⁊ ſic lib. conci.LI.Coꝛam ⁊c.ago ꝯtra.p.heredem.t.vt det mihi quartā partē omniū bonoꝝ:que fuerūt quondam.M.qui.M.t.inſtituit heredē:⁊ arrogauit illuꝫ:vt mihi reſtitueret quicquid de bonis ſuis poſt moꝛtem ſempꝛonij extaret: qui etiam.t.de quarta mihi reſtituenda pꝛomiſit.⁊ ad hoc pꝛopo.act.ex ſtipulatu:⁊ hoc quādo.t.diminuit bona vſqꝫ ad quartam. Alioquin cum poſſit quartam tūc retinere: vt in pꝛe.aut̄.conci.ſic pꝛo tribus partibus.LI.Coram ⁊c.ago cōtra.p.heredē.t.vt det mihi:⁊ aſſignet tres partes omniū bonoꝝ: que fuerunt quondam m.qui.m.t.heredē inſtituit ⁊ rogauit eū vt mihi reſtitueret quicq̇d de bonis ſuis poſt moꝛtē ipſius.t. ſupereſſet qui.t.pꝛomiſit mihi de bonis illis reſtituendis.⁊ ad minus quartam.⁊ ad hoc ⁊c.vt in pꝛe. aut̄.Act.ergo ſic.PO.AC.Pono qđ.m.fecit teſtamentū.item qđ in eo rogauit patrē tuū. vt quicquid ſupereſſet ⁊c.vt.ſ.in lib. pꝛoxi. item qđ pater tuus mihi ꝓmiſit ſe reſtiturū.item qđ pater tuus moꝛtuus eſt:vt in pꝛe.auten. Reus vero ſic.PO. REI.Pono qđ.m. ab inteſtato deceſſit. item qđ bona eius habent venientes ab inteſtato:vel fiſcus item dato qđ ſic dimiſiſſet: tamen pater meus pauper fuit.item qđ ex illis bonis diminuit cā veſcēdi item qđ diminuit illam quartā cauſa dotis: vel donationis pꝛopter nup.in aut̄.col.viij.de teſti.§.ſi vero ⁊ ipſam alleg.etiam fac.pꝛout no.in act.ex teſta
30 mēto:de qua habes.j.de teſt.§.j. ¶†Itemᵉ de act.
e ex ſtipulatu:que datur contra eum qui pꝛomiſit aliquem in iudicio ſiſtere dixi.ſ.de dolo ⁊ contuma.§. reſtat.ver.poꝛro.Iteꝫ de illa que interponitur pꝛo moꝛbo vel euictione:cum aliqua res venditur dixi ſ.de empt.et vendi.§.fina.

f De fideiuſſoꝛibus. Rubᶠ.

In hoc tit. pꝛius inſtr̄a ſup fideiuſſiōibus. ¶ Secūdo ſup cōſeruatiōibꝰ indēnitatis foꝛmabimus. ¶ Tertio ꝟo ꝯcipiemꝰ li. ¶ Si igit̄ ī ꝯctu debiti ex cā cambij ꝯcti.de quo habet̄.j.tit .ꝓxi. §.j.verſi.poꝛro.fideiuſſoꝛ vel debitoꝛ ſubſtituat̄ vel det̄ ſic inſtr̄m conficietur. FORMA. Cū a pariſieū.et.b.narbū.ſcholares bonoū.obligati ad debitum:⁊ in debito.c.li.boū.c.⁊.d.ciuibꝰ ⁊ mercatoꝛibus boū.pꝛomiſiſſent et iuraſſent ipſis mercatoꝛi
a bus non exire ſuis pedibꝰ vl̄ alienisª diſtrictū boū. cōtra ipſoꝝ volūtatē quouſqꝫ fuerit eis integre ſatiſfactū:vt hoc patet in ipſius inſtr̄o debiti ſcripto manu talis nota.qꝛ ipſi creditoꝛes dicto.a.rogati ⁊ inſtāti qđ diſtrictū boū.egredi poſſet:et ad ſuā patriā ꝓficiſci licētiā cōceſſerūt idē.a.e. ſcholarē biterēſ.ꝑ pꝛincipali debitoꝛe eiſdē creditoꝛibꝰ aſſignauit: quapꝛopter dictus.e.p̄cibus ⁊ mādatis dicti.a. lecto ſibi.⁊ in eius p̄ſentia pꝛedicto inſtrumēto debiti ſe ad id debitū pꝛincipalē conſtituens pꝛomiſit pꝛincipaliter ⁊ inſolidū ſiue aliq̄ excep .iuris vel facti ſe obligando dictis.c.⁊.d.ſtipulantibus et recipientibus inſolidum pꝛo ſeipſis:⁊ talibus eoꝛuꝫ ſocijs:ita quod quilibet eoꝛum inſolidū poſſit hoc debitum petere:exigere:⁊ recipere cum effectu. vni tū eoꝛum facta ſolutione ab alijs liberet̄:ſoluere ac dare eis aut alteri eoꝝ:vel ſocioꝝ ſuoꝝ ſeu certo eoꝝ nuncio dictas.c.li.boū.termino ⁊ loco q̇bus ipſi a.⁊.b.dictis creditoꝛibꝰ in eodē inſtr̄o tenent̄ oī tū ipſoꝝ credictoꝛum in oībus ⁊ ꝑ omnia iure ſaluo: ⁊ eiſdē.a.⁊.b.ad dictū debitū.⁊ ad oīa ⁊ ſingula in ip̄o inſtrumento contenta integre nihilominus remanentibus obligatis:quia ſi dictis loco et termino ijdem.e.non ſoluerit:nec obſeruauerit: vt dictuꝫ eſt ꝓmiſit eiſdem creditoꝛibꝰ ſtipulātibus:vt dictū eſt eis ſoluere ac dare dupluꝫ ipſius q̄titatis pecunie pene noīe ⁊c.vt.j.ti.pꝛoxi.ver.itē inſtr̄m ⁊ facies eū obligari:ꝙ bꝛeuiꝰ poteris.ad ea que tibi videbunt̄ ex foꝛma dicti inſtrumēti poſiti in p̄.ver.poꝛro. ⁊ in
b fi.renūciet būficio noue conſtitutionis de fideiuſ.ᵇ foꝛi pꝛiuilegio excep.doli.cō.ſine cā:⁊ in factū actioni noue ac veteri cōſtitutionibus de duabus dictis
c ⁊ omni alij auxilio.ſm̄ rolandinūᶜ.de his renunciationibus.dic.vt.ſ.de conclu.⁊ renūc.ver. ⁊ quoniā.
d ſeqᵈ. ¶†Sed lꝫ hec foꝛma vix alibi ꝙ boū.locū habeat.eius tū thema ad quedam alia poteſt extendi. nā ſepe fideiuſſoꝛ non in ipſo contractu p̄ncipalis debiti:ſed dudum poſt adhibetur.item etiā ſepe nō tantum pꝛo reo pꝛincipali ſed etiam pꝛo fideiuſſoꝛe fideiuſſoꝛ accipitur:vt.ff.de fideiuſ.ſi plures.§.fi. ⁊ ideo aliqua ſubijciamus exempla.contingit ergo quādoqꝫ quod reus pꝛincipalis ſolus ſe obligāſ in eodem inſtrumēto de fideiuſſoꝛe dando paciſcitur. de quo dixi.ſ.de empt.⁊ ven.in pꝛima foꝛma. ſuper verbo fideiuſſoꝛis pꝛeſtatione:quandoqꝫ etiā de fideiuſſoꝛe nil dicitur: ſꝫ dudum poſt ex aliqua cauſa eum pꝛobet:vt quia creditoꝛ vnum fideiuſſoꝛem abſoluit:vel pꝛoꝛogat terminum reo ⁊ ſimilia. In his ergo ⁊ ſimilibus caſibus fiat decēs pꝛohemiū veraꝫ vel veriſimilem cauſam contitens pꝛopter quā adiungit̄ fideiuſſoꝛ:vt in hoc exēplo. FORMA. Quoniam.a.ad debitum.et in debito.c.li.tur.ex cā mutui obligatus.b.in inſtrumēto eiuſdē debiti:pꝛomiſit.p.eidem.b.pꝛo fideiuſſoꝛe eiuſdem debiti cōſignare:ideo ip̄e.p.lecto ſibi ⁊ in eius pꝛeſentia iſtrumento dicti debiti ſcripto manu talis no.dicti.a.p̄cibus ⁊ mandato ſe ad dictū debitum pꝛincipalem conſtituēs.⁊ ſe pꝛincipaliter:⁊ inſoliduꝫ obligatus ꝓmiſit ſolēni ſtipulatione dicto. B.ſoluere et dare eidem dictas.c.li.hinc ad talē terminū:ſiue a die dicti inſtrumenti ad.vi.menſes qđ ſi tunc non ſoluerit ꝓmiſit ſe ſoluturū ⁊c.itē aliud tale exēplū. FORMA. Cū.a.obligatus.b.ad debitum: ⁊ in debito c.li.tur.ex tali cā iſtaret elapſo die ſolutiōis ſibi adhuc terminum pꝛoꝛogari.⁊ ipſe.b.eidem iterū terminū alioꝛum.vi.menſium duxit ſtatuendū idē. a. ipſi creditoꝛi.p.fideiuſſoꝛē eiuſdē debiti ꝯſignauit igit̄
3 idē.p.dicti.a.p̄cibꝰ ⁊ mādato lecto.⁊c.vt.ſ. ¶†Sꝫ q̄rit̄ ecce duo ſup diſcoꝛdia quā hēbāt ad inuicē pacē fecerūt datis hincinde fideiuſſoꝛibꝰ. deīde alter fideiuſſoꝛ decedit nullis relictis heredibus q̄rit̄ an is q̇ illū dedit poſſit cogi alios dare fideiuſſoꝛes:⁊ videtur qđ ſic:quia non videtur ſatiſdatū:niſi cautum duret.ff.de no.oper.nūcia.pꝛetoꝛ ait.§. hoc interdictum.verſi.⁊ ſatiſdatum. ⁊.C.quoꝝ le.l.j.§.qđ ait pꝛetoꝛ.et argu.ff.de in rem verſo.ſi pꝛo patre.§. verſum.de pe.diſt.j.diuoꝛtiū. extra de verbo.ſigni.
4 nam ⁊ ego.⁊ hoc tenent quidam. ¶†Quid auteꝫ
e ſi quisᵉ negociandi cauſa in aliqua arte pecuniā recepit.⁊ fideiuſſoꝛ intercedit:ſic inſtrumentum cōfi
f cietur. FORMA.ᶠ A. confeſſus et contentus fuit ſe habuiſſe ⁊ recepiſſe.ac ſibi itegre datas ⁊ ſolutas ⁊ numeratas eſſe ad laboꝛandū:⁊ ex cā laboꝛandi ⁊ negociandi in arte ⁊ mercatione pannoꝛum de frācia exercenda tm̄ in monte peſſulano. ⁊ nō alibi ad quartam partem lucri.a.b.q̇nquaginta lib. tur.

de fideiuſ.non recte.inſti.e.§.ſi plures.ff.pꝛo ſocio verum.§.ſi tres.ad contrarium allegat quia pꝛimus habet ceſſa iura competentia creditoꝛi ⁊ creditoꝛ ꝙdiu integre ſibi ſolutum eſſet poſſet pignus retinere C.de diſtr.pigno.quādiu.⁊.C.ſi vnus ex pluribus here.l.ij.⁊.ff.de pig. actio.ſi neceſſarias.§.ſi vnus.item pꝛo eo qđ res non valet vltra partem ſuaꝫ.C.de po.l.fina.ff.pꝛo ſo.l.ſi titiꝰ. iteꝫ diligētia debet pꝛoficere. ff. de ſepara.debitoꝛ C.de alluuio.l. fin.ſoluit diſtinguēdo an ſimul vel diuiſim fctā fuerit ceſſio.pꝛimo caſu ſūt eq̄liter diuidēda. ff.de pig. ſi debitoꝛ.⁊.l.ſi fundus.§.ſi. duo.⁊ de ſalui.inter.l. j. §.j.ſcđo caſu ꝓdeſt p̄mo vigilaſſe.ff.de bon. auto.iudi. poſ. ſi expedierit.§. j.⁊ q̄ in frau.credi.l.pupillꝰ. nā ⁊ ipſi cedēti pꝛefertur ceſſionarius ſi ꝯteſtatꝰ eſt vel denūciauit vel partē debiti recepit. C. de noua. ſi delegatio eque vel foꝛtius pꝛeferri debet.ſecūdo ceſſionario. nā emptoꝛi obſtāt que obſtarēt vēditoꝛi.ff.cōi diuidū.l.ī hoc iudicio.§. ſi cōueniat. facit de ħ C.de rei vendi. quotiēs.de here. vel act. ven. qui fratribus. querit demum qđ ſi pꝛimo ceſſit vni.⁊ demuꝫ alteri p̄uſquaꝫ alter ageret q̇s pꝛeferetur putat dicendum vt in pꝛe.l.ſi delegatio.C.de noua.hic Alber.gal.plus inſiſtit.quia extra volumen. Item ſciendum qđ vber. de bo.⁊ Albe.pap̄.ſuper.l.j.C. de fideiuſ.tenent qđ ſi cōmittens maleficium dedit fideiuſſoꝛes cōmuni ꝓpter illud bona ſua ſunt publicata vel confiſcata cōmuni ⁊ condēnatus eſt etiam in centum qđ fideiuſſoꝛes non tenebuntur ad illa centum.licet plures aduocati teneant contrarium per ipſam.l.⁊ per.l.in fraudem.§.ſi pꝛincipalis.ff.de iure fiſ.⁊ per.l.iij.in fi.C.de ſen.paſ.ſed vt dicunt illa lex pꝛimo loquitur de his qui fideiuſſerunt alijs pꝛo quibus ius contractus non fiſco ſuccedente pꝛo parte.⁊ ſic etiam reſpondetur ad.l.iij.de ſenten.paſ.ad.§.ſi pꝛincipalis dic quod loquitur cum expꝛeſſim interceſſit pꝛo eo qđ ab illo non poſſet exigi ⁊ vide quod ibi not.quia diuerſimode legitur.dicunt ergo quod cum commune ſucceſſerit illi quaſi moꝛtuo.ff.pꝛo ſoc.actione.§.publicatione.⁊ inſti.pꝛo ſoc.§.publicatione. ſunt ergo abſoluti cum creditoꝛ ſucceſſerit debitoꝛi.⁊ confuſa eſt obligatio ipſoꝛuꝫ. ff.de ſol.ſtichum.§.aditio.⁊.C.de pac.debitoꝛi. facit ad pꝛedicta.ff.eo. tit. de fideiuſ.l.ſi debitoꝛi creditoꝛ.⁊.l.neratius.alias flauius in pꝛinci.et §.j.§.de leg.j.l.ſi id quod mihi.§.j.C.ad legem iul.de vi pub.l.tutoꝛis. ego puto bene dictum per pꝛedictos vbi ex maleficio fit pꝛopꝛie confiſcatio.ſed ſi poneres maleficium fuiſſe in fraudandis rationibꝰ communis ⁊ repertus fuiſſet debitoꝛ in mille ⁊ nonaginta habeat in bonis que ſunt pꝛopꝛie confiſcata:ſed inſolutum recepta condemnatio ad.c.bene exigeretur a fideiuſſoꝛibus.idem quando pꝛo maleficio nō debebatur confiſcatio.ſed pena mille libꝛarum ⁊ ad eandem fuit condēnatus ⁊ recepta fuiſſent bona que valebant nonaginta in.c.fieret a fideiuſſoꝛibus exactio per pꝛimas leges.⁊ tunc pꝛocederet aduocatorum opinio.confiſcatio eīm recepiſſet totum quātuncūqꝫ multū. ſed in pꝛedictis caſibus non ſic.vt continuē lombardos.Scias qđ pꝛedicti ſuper.l.ſi fideiuſſoꝛ.C.eo.titu.⁊ Guido de ſuza.ſuper.l.nulla.C.de ſolu.tenent qđ dato qđ fideiuſſoꝛ non inquietetur a creditoꝛe poterit ei offerri debituꝫ ⁊ cogi debebit creditoꝛ ſibi cedere actiones contra debitoꝛem per.l. fideiuſſoꝛibꝰ ſuccurri.ff.eo.nec ob. pꝛe.l.nulla q̄ loquitur in eo q̄ non habebat ius vel cauſam offerēdi Vber. de bo.dicit hoc placuiſſe plac. non inſto.quia Cyn. hoc ſatis tractat ī.l. ij. in fi.C. eo.tit. vbi dicit Dy.tenere pꝛimā.Item pone qđ debitoꝛ duos fideiuſſoꝛes dedit creditoꝛi.⁊ oēs ſunt inſolidum tranſegit creditoꝛ cum vno q̄ritur an poſſit aliuꝫ cōuenire dicit vber. etiā alium liberatū eſſe ꝑ illa quaꝫ recepit creditoꝛ a tranſigente. illud eīm extenuat debituꝫ ff.de tranſact.l. ⁊ poſt.de cōdi. indebi.l.elegāter.§.j. et dicit caſuꝫ exp̄ſſuꝫ.ff de tutel.et rati. diſtr. ſi ex duobus.in fin.⁊.ff. eo.titu.ſi ſtipulatꝰ.§.j.ħ etiaꝫ ſcias qđ fideiuſſoꝛ ꝯtra fideiuſſoꝛē nō agit niſi habeat iura ceſſa.ff.eo.titu.vt fideiuſſoꝛes.⁊ quare aliud in tutoꝛibus q̇ ſine ceſſione habent vtilē ꝯtra ꝯtutoꝛes ibi no.in.l.j.C. de trāſ. vbi etiam vide plenius per Cy.in.iiij.q.item pone.bononie ⁊ in locis alijs eſt ſtatutū qđ ſi creditoꝛ ſilet per q̇nquēnium qđ nō agit ex inſtrumento ſit pꝛeſcriptum ſue actioni habet ille debitoꝛem ⁊ fideiuſſoꝛem queritur an ſibi ſufficiat egiſſe contra alterum. vt etiam alteri noceat ⁊ videt̄ qđ nō qꝛ res inter alios ⁊c.C.res inter alios acta in rubꝛo.⁊ ꝑ totū.extra de re iudi.c.pe. Vber.in.l.ꝯtractus.C.de fide inſtru.tꝫ cōtrariū qđ interpoſitio facta cōtra vnū ꝯtra reliquū ꝓdeſt creditoꝛi cū vnū ſit debitum ex eodem fonte ⁊ eadem ſcriptura.⁊ ſic vnus ꝯtractus quē per id apparet creditoꝛem nō neglexiſſe.⁊ ſic ſtatuto punienti negligentiam ſatiſfactum eſt.item ſi vocato fideiuſſoꝛe ſolo liberatꝰ eēt debitoꝛ iam nō poſſet creditoꝛ cedere illi iura.de duobus reis ſtipulandi.dicit tenendū qđ habet̄ in.l.fi.C.de duobus reis.

In hoc titulo.

a ¶ Vel alienis.hic addit autoꝛ.

b ¶ Conſtitutionis de fideiuſ.de epiſtola diui adri. Poſtien. multum plene in ſumma huius titu.ſub.§.penulti.cuius verba vide.ſ. de renuncia.⁊ con.§.j.ver.⁊ quoniam.

c ¶ Scđm rolandinum parte.iij.foꝛma.vij.

d ¶ Et ſe.hec verba cum duabus foꝛmis ſequentibus ſunt rolan.in auroꝛa ſuper pꝛoxima foꝛma non in ſumma.⁊ iſta pꝛima verba plus cōuenientia fuerunt rolan.ꝙ autoꝛi.

e ¶ Quid autem ſi quis.ſi autem quis.

f ¶ FOR.rolan.xiij.tertie partis.

a ¶Fideiuſſoris.ſm Mar.de fano membro.x.

b ¶Et adimplebit.hic plus ponit Rolan.parte.j.forma.v.ſcʒ q̄d non dicet vel opponet ſe obligatum pro minore certificatus et ſciens eum eſſe minorem.

c ¶Que aūt.hic incipit ꝓſequi verba Albe.gal.eo.ti.que quaſi ad litterā durāt vſqʒ ad fi.§.⁊ ꝓmitti poterat an ſupplicium rei non venientis infligatur fideiuſſori de q̄ habetur.xxiij.q.cum hō et pulchre adaptatur illud valerij.li.iiij.c.pe.q̄d ſcripſi de ele.innotuit ſuꝑ glo.

d ¶.§.j.excuſari poſſet ſi diceret §.eum qui.⁊.§.ſeq.ſed remittere debuit.ff.et.C.eo.titu.de fideiuſ.ſuꝑ rubricas.⁊ apertius.ff.man.ſi vero non remunerādi.§.ſi poſt creditam ⁊ per Hoſtiē.in ſumma huius titu.in princi.

e ¶Is qui in fi.extra de iureiuran.⁊ ſi xp̄s.in ſuper.v.gloſſa.cuʒ ſua remiſſione.an v̄o cuʒ reſtituit̄ minor reſtituat̄ eiꝰ fideiuſſor:diſtingue vt dicit lex in cauſe.ff.d̄ mino.v̄.de muliere.an obliget̄ ſi deiubēdo.plene ꝑ hoſt.ī ſumma huius ti.§.iij.ver.mulier.⁊ ſequen.

f ¶Dicūt q̇daʒ ſcilicet Alber.

g ¶.c.ij.diſtigue vt plene ſcripſi in q̄one quam diſputaui ⁊ locaui ſuꝑ regula dānuʒ de re.iu.lib.vj.

h ¶Lucius.nō debuit omitti decr.vl.eo.ti.et de his caſibus ad libellos remittā.j.§.vlti.

i ¶.§.creditor vide.l.ij.C.e.ti.et q̄d ibi not.q̄ ſatiſ.cogū.

k ¶.l.aij.q̄d nō lin l.iij.q̄ ꝯtinuat̄ q̄ eſt gl.et loquit̄ de eo q̄ fideiuſſit iudicio ſiſti.⁊ q̄ñ creuit ꝑ inficiationē.

l ¶Uerius ſm Albe.gal.ideʒ guido de ſu.in p̄.l.iij.cū de ſui natura actio ſit penalis ante ⁊ retro.

m ¶.§.fi.ſm albe.gal.cuiꝰ ad litteram.e.ti.fuit iſte ver.⁊ ad hunc finem addit.ff.quorum le.l.fin.ad materiam facit.ſ̄.de accuſatore poſt prin.verſi.ſed pone.Ja.de bel.diſputauit hanc queſtionem de accuſato quā ponit in ſolutione contrariorum.C.de fideiuſ.exprimit tamen fideiuſſores ſub certa pena ꝓmiſiſſe quod illum preſentarent.⁊ diſtinguit an ī accuſatione ante fideiuſſionē facta fuiſſet mentio de vulnere mortifero necne ⁊ facit q̄d dixi ſuper rubrica de īquiſitione.et an ſit qui ꝓſequatur cauſam homicidij vel non.ibi vide vbi in eo caſu quo tenetur tractat quomodo exigatur et dicam.j.in fin.titu.

n ¶.§.j.fecit em̄ quod promiſit vt ibi ⁊ not.de iniur.et dā.dato.c.vno.li.vj.in.iij.glo.

o ¶Ubicunqʒ.an laycꝰ fideiuſſor clerici poſſit coram iudice layco conueniri.vide.ſ̄.de compe iudi.adi.§.j.verſicu.xxij.in.fi.

excep.ſibi nō date ⁊ nō recepte ex cā p̄dicta pecunie oīno renūcians et promittens ſolēniter ſine aliqua excep.iuris vel facti ſe obligādo dicto.b.ꝓ ſe ſuiſqʒ heredibus ſtip.fideliter negociari atqʒ mercari cuʒ ipſa pecunia in mercatione p̄dicta hinc ad vnū ꝓxi.annū quas ſiq̄dē q̄nquaginta libras.idē.a.ex ipſiꝰ p̄cibus ⁊ mādatis.c.ſe principalē cōſtituens ꝓmiſerūt ſolēniter vnuſquiſqʒ eoꝝ p̄ncipaliter.⁊ inſolidum ſine aliqua excep.iuris vel facti.ſe obligando dicto.b.pro ſe ſuiſqʒ heredibus ſtipu.integre ſoluere in pecunia numerata:cū dicta quarta parte lucri habiti:vel eo minꝰ quātum fuerit totū damnum ex operata mercatione:cū ipſa pecunia ſubſecutū:ſoluere dare ac reſtituere eidem aut eius certo nuncio in fine dicti termini in montepeſſulano.ita tamen q̄d dānum totum q̄d diuino iudicio ſeu caſu fortuito ſine ipſius.a.culpa vel dolo fuerit ſubſecutum ad ip̄um pertineat creditorem.Ueruntamen quod dictum iudicium.caſum vel dānum non al̄r.ſibi cōputare creditor teneatur:vbi dictus.a.per duos aut tres legales.⁊ bone opinionis teſtes non eius familiares:vel cōſortes legitime ꝓbet illud.q̄d ſi dictis loco ⁊ termino nō ſoluerint:vt dictum eſt:et omnia ⁊ ſingula.ſ̄.⁊.j.ſcripta non obſeruauerint:aut in aliquo contrauenerint promiſerunt vnuſquiſqʒ eorum principaliter:⁊ inſolidum ſe obligando eidem creditori ſtipulanti vt dictuʒ eſt ſibi perſoluere atqʒ dare duplum ipſius q̄titatis pecunie pene noīe ſtipulatione in ſingulis capitulis huius contractus inſolidum promiſſe ⁊c.iuxta formam contractuum debiti.j.titu.proxi.poſitorum.In fine vero renuncietur priuilegio fori nouarum conſtitutionum.et epiſtole diui adriani beneficio.exceptioni doli condi.ſine cauſa in factum actioni:et omni alij auxilio.

5 ¶j Ceterum ſi in inſtrumento mutui detur fideiuſſor quē partes volunt principaliter obligari:ita dices.FORM.A.contentus ⁊ ꝯfeſſus fuit ſe ex cauſa mutui habuiſſe ⁊ recepiſſe:ac ſibi integre datas ſolutas.⁊ ſibi numeratas eſſe a.b.xx.libras tur.excep.ſibi non date:⁊ non mutuo accepte pecunie omnino renūcians qua ꝑpter dictus.a.⁊ ipſius p̄cibꝰ.⁊ mandato.c.ſe principalē conſtituens.ꝓmiſerunt per ſe ſuoſqʒ heredes vnuſquiſqʒ eoꝝ principaliter ⁊ inſolidum ſine aliqua exceptione iuris vel facti ſe obligando.b.pro ſe ſuiſqʒ heredibus ſtipulāti ſoluere dare ac reſtituere eidē aut eius nuncio die tali dictam pecunie q̄titatē q̄d ſi dicto termino nō ſoluerit ⁊c.continuando ſm formā alicuius inſtrumēti mutui de q̇bus dixi.j.ti proxi.Uel ſic ſimpliciter
a ſcribatur promiſſio fideiuſſoris[a].FORM.Ego.b.pure libere ⁊ abſolute promitto ex cā fideiuſſionis principaliter me obligans tibi me ſoluturuʒ tibi.x.que mutuaſti.b.hinc ad paſcha renuncians b̄n̄ficio noue conſtitutionis de fideiuſſoribus ⁊ omni alij legum auxilio:que oīa promitto per me:meoſqʒ heredes ⁊c.inſti.⁊.C.⁊.ff.de fideiuſ.per totū Si vero minor vendens rē ſeruitutem debentē debet fideiuſſorem dare dic vt.ſ̄.de emp.⁊ ven.§.nūc dicendum.in
6 prin.¶†Quid ſi venditor maior.xxv.annis fideiuſſorem preſtet:ita ſcribes poſt inſtrumentum venditiōis.FORM.Ad hoc.ꝑ.dicti.a.precibus ⁊ mādato ſe principalē conſtituens principaliter ⁊ inſolidum ſine aliqua exceptione iur.vel facti ſe obligādo promiſit dicto.b.ꝓ ſe ſuiſqʒ heredibus ſtipulāti predictam rē ab ipſo.a.venditā ipſi.b.⁊ ſuis heredibus ab omni hoīe ⁊ vniuerſitate legitime defendere auctorizare ⁊ expedire ac ſe facturū ⁊ curaturū omni exceptione remota q̄d dictus.a.p̄dictā venditionē:precij ſolutionē:⁊ oīa ⁊ ſingula ſupraſcripta a ſe ꝓmiſſa.⁊ facta perpetuo firma grata ⁊ rata habebit ⁊ tenebit obſeruabit:⁊ ad implebit[b]:nec ꝯueniet aliqua rōne vel cā.de iure vel de facto ſub pena l.li.tur.ſtipulatione ſolēni ꝓmiſſa ⁊ reſtitutione dānorū ⁊ expenſarū litis ⁊ extra.et obligatione oīum bonorum ſuorum qua pena ſoluta vel non predicta oīa ⁊ ſingula firma ꝑdurent renuncians noue cōſtitutioni de fideiuſſoribus.beneficio exceptioni doli.conditioni ſine cā in factum actiōi:⁊ omni alij auxilio.ff.de fideiuſ.l.j.¶Multas aūt fideiuſſorias obligationes in diuerſis contractibus in hoc ope-
7 re poſit̄ poteris ſub certis titulis reꝑire.¶†Que
c autem[c] dr̄ia ſit inter cōſtitutorē ⁊ fideiuſſorē:⁊ mā-
d datorē no.ff.de conſti.pecu.l.j.§.j.[d] ¶Iteʒ cui obli-
8 gatōi fideiuſſor accedere poſſit no.e.ti.l.ij.¶†Sʒ nunquid in duriorē cām poteſt ſe fideiuſſor obligare:dicunt quidā q̄d ſic q̄ñ durior eſt cauſare.Alij ꝯ ⁊ verius de hoc no.ff.e.grece.§.illud cōmune.⁊.l.is
e qui.in fi.[e] ¶An autem teneat̄ fideiuſſor ad vſuras
9 no.ff.lo.quero.§.fideiuſſor.¶†Quid ſi fideiuſſor ſoluerit vſuras creditori nunquid recuperabit eas a debitore.videt̄ q̄d nō cū ſint indebite:vt extra de vſur.c.iij.xlvij.di.quoniam.⁊ qui ſciens ſoluit indebitum non repetit.ff.man.ſi procu.§.ſi ignorantes.
f extra de ſolu.c.fi.dicunt quidam[f] q̄d ſi iurauit ſe ſoluturum vſuras tunc repetet a debitore:quia parcit eius pudori.ff.man.quintus.in fi.j.Reſpon.de
g hoc extra.e.c.ij.[g] itē an ip̄e poſſit agere priuſq̄ ſoluat vel cōdēnet̄.dic q̄d nō:niſi ī caſibꝰ:vt.C.mā.ſi ꝓ
h ea.ff.e.l.lucius.[h] poteſt etiā fideiuſſor opponere exceptionem ceſſionis etiam poſt ſententiam.ſ̄.de excepti.§.dicto.ver.in hoc tamen.⁊ vide.ſ̄.de conclu.
10 ver.poſtremo.⁊ ſe.¶†Quid ſi creditor accepit fideiuſſorem ⁊ pignus:nunquid poterit conuenire fi-
i deiuſſorem:dic q̄d ſic.ff.eo.inter eos.§.creditor[i].dicunt tamen quidam illud hodie correctum per aut̄.C.e.preſente ⁊ in aut̄.e.ti.§.ſi vero non valuerit:ſed ſupplent ibi cōmode.⁊ ibi de hoc.⁊ vide ſuper hoc t.quod not.ſ̄.de emp.⁊ vend.in prima forma ſuper
11 verbo fideiuſſoris preſtatione.¶†Sed pone egi contra.t.act.l.acquil.que creſcit per inficiationem.dediſti fideiuſſoreʒ queritur an ille teneatur ad du-
k plum.Ac.no.ff.qui ſatiſda.cog.l.ij.quod non[k].per l.ff.de peti.her.Item veniunt.§.cum prediximus.de fideiuſ.l.fin.ff.de in lit.iur.l.j.ff.ad muni.libertus.§.pe.ſed Pil.contra.per.l.ff.de fideiuſ.ſi quis pro eod.§.ſi nummos.ff.vt lega.not.ca.l.prima.§.
12 pe.ff.quorum le.l.fin.⁊ hoc videtur verius.¶†Sʒ pone.t.vulneratus.a.p.illud curie denunciauit.p.citatus hoc negauit ⁊ fideiuſſorem dedit demum.t.obijt.⁊ ideo.p.non comparuit propter quod iudex eū habuit ꝓ confeſſo ⁊ ſm.l.municipalem condemnauit in.m.lib.pro vulnere:⁊ pro morte.hec condemnatio petitur a fideiuſſore.ille vero dixit quod tantum pro vulnere fideiuſſit.queritur quid iur.⁊ videtur quod non teneatur ſoluere.nam fideiuſſit pro vulnere:⁊ ſic ꝓ certa re:vn̄ ꝓ alia nō tenet̄.ff.d̄ eo q̄d certo loco.centum capue.ff.de fideiuſ.l.fideiuſſor.§.j.ff.qui ſatiſda.co.l.ij.§.fi.nec em̄ in penalibꝰ ⁊c.ff.ad muni.libertus.§.fi.⁊ ar.in pre.§.item cum prediximus.ar.contra q̄d teneat̄ ſi ex eo vulnere obijt occiſus em̄ videtur qui eſt letaliter vulneratus.ff.
13 ad.l.aquil.huic.§.j.⁊.l.ita vulneratus.¶†Quia que incontinenti fiunt.ineſſe videntur.arg.extra de elec.officij.⁊ not.ff.de teſta.mili.l.p.⁊ ad hoc facit.ff.de fideiuſ.ſi quis pro eo.§.ij.⁊.ff.quorum le.l.fin.et extra de cleri.percuſ.c.ij.⁊ verius eſt.ſecus tamen ſi vulnus non fuit letale:vt.ff.ad.l.acquil.qui occidit
m §.fin.[m] ¶†Quid ſi fideiuſſor interceſſit pro pro-
14 miſſore de iudicio ſiſti:nunquid lata ſententia tene-
n tur:dic quod non:vt.ff.e.§.j.[n] ¶†Qualiter ergo
15 conſuletur actori:dic q̄d reus ſatiſdabit de ſoluendo id in quo condēnatur:vt.ff.de iudic.ſi debitori.inſtitu.de offi.iud.¶De fideiuſſore qui promittit aliquem iudicio ſiſti vide.ff.de ſatiſda.§.ij.Item q̄re circa hoc:vt.ſ̄.de dolo et contu.§.reſtat.verſicu.
16 porro.⁊ ſeq.¶†Hoc etiam not.quod exceptiōes reo competentes:competunt et fideiuſſori:niſi in
o caſibus quod dic vt not.ff.eodem.t.vbicunqʒ[o].

a ¶.§.q̄dā ſi omittit exceptionē ꝯ ꝓcur.vide.ſ̄.de ꝓcur.§.rōne aūt forme.v̄.itē no.q̄d fideiuſſori ⁊ q̄d ibi no.

¶Cōſtitutꝰ:vt ibi ſcripſi poſt p̄n.⁊ de ap.p̄terea.ij.ſuꝑ.v̄.ſempronio et h.⁊ ibi ſcripta iuuant̄ ꝑ q̄onē hic olim diſputatā ꝑ lāber.de rāpo.de fideiuſ.cuſtodū caſtri deputatorū.ꝓ tribꝰ mēſibꝰ ad cuſtodiā q̄ poſtea manētes in caſtro illud deſeruerūt terminauit fideiuſſores nō teneri p̄ncipaliter ꝑ leges hic alle.ſi cum hermes.C.loc.⁊.ff.eo.itē q̄rit̄.§.q̄ īpleto alle.etiā.ff.de pac.l.fi.īducēs gloſ.ibi notanteʒ libertateʒ ſemel cōpetētē eē ꝑpetuā niſi liberatus vellet iterū obligari q̄d coadiuuat per aut̄.d̄ digni.§.illud.⁊ ꝑ regulā id quod noſtrū.ff.d̄ reg.iuris.iteʒ inducit ff.de iure.do.l.ſtipulatio ⁊ ſol.ma.iſulā.§.fin.itē īducit.l.nouatiōe.C.e.tit.de fideiuſ.que vult q̄d ſi fiat nouatio fideiuſſores primi ꝯctꝰ liberāt̄ ſi ī ſequēti ſe non obligauerit.ad ꝯria rn̄det primo ad.l.illud.ī prin.ff.q̄d me.cā.ꝙ ibi nō potuit dici;liberatio,vbi pretor pollicetur ſe in integrum reſtituturum.ff.de in integruʒ reſtitu.l.nemo.Ad.l.ſi vnus.§.pactus ff.de pact.reſpōdet q̄d ibi fideiuſſor cōſenſerat vltimo pacto petendo.nec ob.ſi dies expreſſa in obligatione cuſtodum nō fuerit repetita in obligatione fideiuſſorum cum in hoc acceſſorio intelligatur repetita.facit.ff.de verborum obliga.l.titia.§.idem reſpondit.⁊ de pactis.idem quia in ſi.ff.de dam.infe.ſi finita.in princi.ibi in quem aliquādo caueri etiam ſolet.item nolunt iura plus eſſe in obligatione fideiuſſoris q̄ꝑ principalis inſtitu.de fide.§.fideiuſſores.Sed etiam in tempore eſt plus ⁊ minus:vt in dicto.§.in fin.⁊ extra de plus peti.c.vno.hoc certuʒ eſt quod in plus non obligaretur et quod plus eſt ſi vera eſſet opinio quod obligans ſe in duriorem cauſam in nullo teneatur de quo tactum eſt ſupra ver.nūquid eo fortius iuuarentur fideiuſſores ſi per non repetitioneʒ temporis dicerentur ſe in tempus amplius obligaſſe.Gui.de ſuzain queſtionibus ſtatutorū idem tenet et per eaſdem leges mihi ſub littera.C.de alijs eius queſtionibus dicam in fi.

ADDE que ad hanc addi.vt per Alexandr.l.j.ff.de in litem iurando poſt Barto.quo ad ver.ſpec.vide Bal.conſil.ccclxxxvj.iij.lib.vbi ponit an per arbitramentum p̄ncipalis ſint liberati fideiuſſores.⁊ an illis noceat reſeruatio quam facit creditor cum compromittit de habendo regreſſum contra fideiuſſores.

c ¶Exequatus eſt reſpectu legis quaʒ alleg.ſonat vt exemptus.Alb.gal.dixit exemptione tutus eſt.

d ¶Utruʒ.queſtio fuit pylei.xxxj.ſatis prolixe in qua diſtinguit an habuerit fideiuſſor iuſtam cauſam nunciandi.vt quia debitor factus eſt poſt fideiuſſionem non ſoluendo.⁊ tunc ſibi ſubuenitur.ff.māda.ſi hominem al̄s non.⁊ ad.l.pe.ff.de procu.multipliciter rn̄det.

e ¶Si quis in princi.queſtio pylei eſt.xxv.

f ¶Contra fideiuſſorem.nō puto Ja.de bu.ſenſiſſe cōtrarium in queſtione que incipit debitor conuentus.vbi in terminis tenuit creditorē agere non poſſe priſtina actione:quia ſententia tenuit lʒ non preiudicauerit domino.allegat ad principalem.l.ſi p̄dium proxime alleg.⁊ eo.titu.ſi ob cauſam.ff.eo.de euict.ſi plus.§.j.item vt dicit eſſe rem alienā non vitiat ꝯtractū lʒ dn̄o nil p̄iudicet.ff.de cōtrahēda emp.rem alienā ſic ergo de ſn̄ia.Itē ad vſucapionē eſt neceſſariꝰ titulus vel q̄d habeatur loco tituli:ſed res aliena adiudicata dicit lex vſucapionē ꝓcedere.ergo ſn̄ia ⁊ adiudicatio tenuit.lʒ dn̄o p̄iudicet.alle.l.p̄toris.ff.de dam.infec.⁊ q̄d ibi no.⁊.ff.ſi ex noxa.cau.agat̄.l.ij.per hec v̄ba non puto q̄d deneget vtilē.

g ¶.l.q̄ res.ī p̄n.albe.gal.hoc titu.ī fi.ff.de leg.j.nō q̄cūqʒ.⁊.ff.de excep.rei iudi.l.pe.§.latinꝰ

h ¶Uer.illō ēt querit̄.ij.extarēt q̄ōnes gui.de ſuza.ī q̄ōne ſtatutoruʒ ſub lr̄a.an ſi d̄bitor nō ſoluēs debitū ex forma ſtatuti ꝯdēnatus fuit in duplum et fideiuſſor ſic ſimplū ⁊ duplū ſoluit.an totuʒ repetat.⁊ tʒ q̄d ſic ꝑ.l.ſi mandato meo.§.fideiuſſor.ff.mā.itē ſub lr̄a.e.an fideiuſſor q̄ promiſit rep̄ſentare aliquem officialem quotiēs vocaret̄.⁊ poteſtas bāniuit officialē.q: vocatus nō comparuit poſſit ꝯdēnari.q: illū nō rep̄ſentat.et tʒ q̄d nō niſi p̄us aū bānū fideiuſſorē req̄ſiuit vt illuʒ rep̄ntaret q: tūc pōt.ff.q̄ ſatiſ.cog.ſi deceſſerit.ſi quis cau.ſed ⁊ ſi q̄s in p̄n.abbreuiata etiam eſt ibi ſub lr̄a.ſ.q̄d.d.thome de piperata q̄ incipit ſtatutum eſt in ciuitate boñ.cuiꝰ narratio lōga eſt de ſtatuto q̄d vult delatū de crimine cuiꝰ pena ſit pecuniaria relaxari ſatis fideiuſſoribꝰ q̄ ꝓmittāt illū rep̄ſentare vel ꝯdēnationē ſoluere ⁊ al̄r ſecuritatē exigi vetat ſtatutū dat̄ demum arbitriū p̄tāti ſub maleficijs.titius cōmiſit tale maleficiū de quo.ſ̄.accuſatus cōparuit ꝓmiſit ſtare mādatis p̄tātis ſe rep̄ſentare ⁊ ꝯdēnationē ſoluere.⁊ fideiuſſores dedit q̄ obligauerūt ſe in oēm cām q̄ poſtea illū ꝯdēnatū p̄ſentans.p̄tās vult q̄d cōdēnationē ſoluant.ſoluit q̄d nō tenent̄.q: p̄ſtando ſatiſfecerunt ſtatuto.cuiꝰ v̄bis eſt ſtandum.ff.de exerci.l.j.§.igitur.⁊.§.ſi is qui nauē.⁊ arbitriū ſuꝑ maleficijs nō ledit ius fideiuſſoꝝ obligatoꝝ ex ꝯctu.inſti.de v̄b.oblig.§.in hac.⁊ cū talia arbitria ſunt odioſa reſtrīgēda ſunt.ff.de legibꝰ q̄d nō vtrobiqʒ q̄re.latius hr̄ in ſimili ꝯſilium Dy.⁊ eſt.xviij.de illo q̄ fideiuſſit cōi ꝓ aliquo ſub certa pena pone mille lib.ille cōmiſit id ꝑpter q̄d ꝯdēnatus eſt in tribus millibus.fideiuſſor nō tenebit̄ vltra mille.q: nō in plus ſe obligauit.ff.qui ſatiſ.cog.l.j.§.fi.ff.de fideiuſ.fideiuſſores.§.ꝓ.aurelio.⁊.l.fideiuſſores.⁊ in partem.⁊ no.ff.loca.l.q̄ro.itē fideiuſſores obligantur ſtipulatione tantū.ff.de v̄bo.oblig.l.j.§.verbis.C.de fideiuſ.blāditus ⁊ no.ff.man.ſi vero nō remunerādi.§.ſi poſt creditā effectꝰ aūt ſtipulationis nunquā extendit̄ vltra verba.ff.de dam.infec.dāni.§.ſi is qui.⁊ de verb.obli.l.quicq̄d.vbi antē de condēnationibus ſoluēdis.nil fuit dictū pluſquā abſurdū eſt dicere q̄d ſtipulationes extendant̄ ad illas nec earum verba ſunt extendenda que etiam ſi generaliſſima ſunt reſtringuntur ad id quod eſt actum.C.de contrahen.empt.l.in lege.⁊.ff.de pig.fideiuſſor.§.lucius.item pactum liberatoriuʒ fauorabilius eſſe debet q̄ obligatorium probant due leges coniuncte.ff.de pactis.ſi vnus.§.pactus.⁊ de ſol.ſtichum.§.naturalis.vbi no.in.l.adrianus.lʒ primū non extenditur ad ea de quibus nō apparet actum.ff.de pactis tres fratres.de tranſac.cum aquil.ergo multo minus obligatorium.item videt̄ caſus.ff.ad municip.libertus.§.fin.C.de pig.eoꝝ q̄ pro mag.inter.l.vnica.lib.xj.

17 ¶†Sed nunquid iniuria facta fideiuſſori nocet debitori:quidam dicunt quod ſic.Alij contra ⁊ ve-
18 rius.de hoc not.ff.eo.exceptiones.in fi.¶†Quid ſi fideiuſſor omiſit exceptionem perpetuam:⁊ perēptoriam nunquid poteſt conuenire debitorem.de
a hoc not.ff.manda.ſi fideiuſſor.§.quedam[a].¶†Il-
19 lud autē queritur.ecce debitor promiſit ſoluere certa die dato fideiuſſore poſt hoc creditor illuʒ terminum prorogauit.queritur an fideiuſſor amplius teneatur:dic quod non:niſi ipſe conſenſerit:vt.ff.de arbi.labeo.ff.loc.itē queritur.§.qui impleto.C.loc.et con.ſi cum hermes.⁊ not.ſm gof.extra.eo.conſti-
b tutus[b] ſed videtur q̄d ſolum pro tempore preterito et non pro futuro teneatur:vt.ff.manda.qui mutuā §.non ideo.et not.in prealle.l.ſi cum hermes:et vide.ff.de preto.ſti.l.pen.Alij dicunt quod ſi ſolutio collata eſt in diem tunc adhuc tenetur fideiuſſor.ſecus ſi obligatio.vel dic quod ſi debitor ex nouo cōtractu factus eſt debitor ⁊ priſtina obligatio remāſit tunc tenetur fideiuſſor de preterito:ſi vero ean-
c dem obligationem prorogauit:tūc exequatus eſt[c]
20 ff.de preto.ſtipula.l.p.vbi de hoc.¶†Quid ſi tibi obtuli debitum ⁊ conſignaui ⁊ depoſui:et ita videtur obligatio ſublata nunquid fideiuſſor amodo poterit conueniri ſi reaccipio pecuniam.Reſpond.non ſum debitor prima actione.C.de vſu.ac-
12 ceptam ſecundum.R.¶†Quid ſi fideiuſſor denunciauit creditori ne numeret pecuniam debitori nunquid ſi poſtea numerauit obſtabit exceptio:reſpondeo non ſi obligatus erat ad numerandum alioquin ſic.de hoc.ff.eod.ſi fideiuſſor creditori.et
d ff.de conſti.pecu.vtrum.[d] ¶†Quid ſi fideiuſſor
22 priuſq̄ fideiuberet dixit ſe nolle teneri ſi contingeret eum fideiubere:et creditor conſenſit nunquid tenebitur ſi poſtmodum fideiuſſit.Pil.dixit quod non:niſi dixerit non obſtante eo quod dictū fuit.ff.de legat.j.ſi cui.et.l.ſi mihi et tibi.§.interdum.ff.de
e legat.iij.ſi quis.in princip.¶†Item pone.a.fide-
23 iuſſit pro.b.in.x.demum.b.obijt.et.a.ſibi heredem inſtituit qui heres inuentarium fecit.nunc.a.conuenitur:quia hereditas non eſt ſoluendo.ipſe vero dicit obligationem fideiuſſoriam fuiſſe ſolutam per aditionem hereditatis:vt.ff.eod.generaliter:⁊ obligatio ſemel extincta ⁊c.ff.de ſo.qui res.§.areā.de conſecra.diſtinctio.iiij.queris:verſus princ.verſi.non poteſt.Argu.contra quod teneatur.nam beneficium inuentarij faciendi in aliorum non porrigitur iniuriam.C.de emancip.nec auus.de legi.et ſe.con.quod fauore:ſed dic quod tenetur:quia non debet creditori obeſſe quia ſibi diligēter proſpexit.ff.
24 de ſepara.debitor.in fi.ſm alber.gal.¶†Pone.cum deberes mihi.x.dediſti mihi fideiuſſorē et obligaſti bona tua.poſt hoc datus fuit mihi fundus in ſol.a iudice qui a me eſt euictus tu non es ſoluendo nunquid habeo recurſum contra fideiuſſorem.videtur quod non quia extincta eſt obligatio principalis per dationem in ſolutione.ff.de pigno.act.elegāter.et in pre.§.aream.⁊ in predi.verſi.non poteſt.et C.de ſententijs.⁊ inter liberam.C.de euictio.ſi predium.Sed videtur quod reſtituatur vtilis contra
f fideiuſſorem[f].ff.de iure fiſci titius.ff.ad trebellianum.debitor.ff.de ſolu.ſi creditor.et lege qui res.in
g princip.[g] Item quere hoc vt.j.de obligatio.§.j.ver.
h illud etiam queritur.[h]

De conſeruatione indemnitatis.

Sequitur videre.de conſeruationibus indemnitatis:que cum cauſentur vt plurimum ex obligationibus:ideoqʒ varijs et diuerſis modis ſe quis ꝓ altero obligat:promiſſiōes de conſeruatione indemnitatis varias ⁊ diuerſas habent formas:vnde ſedulo animaduertenda eſt promiſſio ⁊ obligatio a qua quis indemnis promittitur cōſeruari:⁊ exempli gratia promiſſionum ipſarum hic duas formas ſupponamus.

1 ¶†Si igitur aliquis ſe alterius precibus:et mandato in inſtrumento obligauit ſuper conſeruatione

i Sequitur.FORM.rolan.⁊ eſt pe.iij.partis ſequens autem eſt vltima iuxta actionē mandati ſup. contrarium.ff.mādati qui mutuā §.j.⁊.l.qui fidem.⁊.l.ſi mandato.§.ſi fideiuſ.⁊.C.eo.ſi cum ex cauſa.⁊.l. ſi fideiuſſores.⁊.l.poſt.

a ¶ Ver.ſi vero.adde.⁊ verſi.porro ibi p̄ce.eīm ponit libellū de eo q̄ ſoluit in ver.ſi vero ponit libellū quo cōprehendit quattuor caſus quibꝰ agit qui nōduꝫ ſoluit. ⁊ ibi ſcripſi quid de q̄nto caſu.ſ.ſuperuenientium inimicitiarū.item quid d̄ illo qui depoſuit ⁊ cōſignauit dixi eo.ti.c.ſi.℣.fuiſti. itē q̄d de illo q̄ pignoratus eſt et danna ſuſtinuit:ibi dixi ſup prima gl.iteꝫ ſup pre.c.ver.ſi vero. dixi an ſi deiuſſor condēnatus teneatur appellare. ⁊ an liberationē poſſit petere fideiuſſor euictiōis eo qd̄ diu ſtetit ſic obligatꝰ.

b ¶.§.ſequit̃. in prin.hic q̄ro an neceſſario offeratur libellꝰ fideiuſſori q̄ ſub pena promiſit in iudicio reuꝫ ſiſtere vl̄ ꝓmiſit reum p̄ſentare ꝑ parte qd̄ dādus ſit libellus faciūt not.ſ̄.de dolo ⁊ cōtu. §.reſtat.℣. porro in ſecūdo libello. ſed ſi aduertes ibi libellus ad intereſſe format̃ qd̄ ē dubium nō ad penam ꝓmiſſaꝫ q̄ eſt certa.tamen qd̄ ſit dādus inducūtur cōmunia que volunt libellum dari ⁊ eſſe de ſubſtantialibus iudicij ⁊ ꝑ illum diſcerni litis ſpeciem.ff. de edē. l.j.C.eo.ti.l.edita. et competit actio ex ſtipulatu de quo vide in predicto libello.⁊ bene facit.C.eo.titu.ſcimus vbi dicitur quod contra talem cōpetit actio penalis.audiui dicētes qd̄ ſi ex dolo fideiuſſoris ꝓceſſit reum nō ſiſtere vel nō p̄ſentare tunc iudex ex officio poterit illū punire in pena ꝓmiſſa.⁊ plus extra ordinē ceſſante dolo dicūt eſſe locum libello.ff.de cuſto.re.l.ſi quis reum.⁊ per rationes cōmunes vt dixi.ſ̄.§.j.ſuper ver. ſed pone in ſolutionibus.t.in fi. Ja.de bel.ſolēniter diſputauit hoc. ⁊ eſt queſtio contrarioꝝ ſup.C.in rubrica de fideiuſſo.articulo ſecundo verſi.ſup ſcd̄a q̄ne.⁊ qd̄ extraordinarie ⁊ ſine libello exigat̃ pena inducit notorietatem actuū iudicialiū.⁊ obligationē hanc liquidam fore ⁊ conſcientiā rei quā habet vt iudex.⁊ qd̄ ex officio punit calūniam C.de calū.l.j.et per.l.ſi quis reū.item qd̄ hec pena ſuccedit in locū mulcte que extra ordinem imponitur.ff.de verbo.ſig. ſi qua pena. inducit id ſeruari in fideiuſſione iudicatū ſolui.C.de vſur.rei iudi.l.fi.⁊ quod ibi no.⁊ vt dicit videt̃ caſus ſm quoſdā.C.vbi quis decurio. vel coar. l.ij.§.fina.ad contrariū allegat eādem legem. et iura que volūt.libellū dari nec poſſe expreſſe remitti.Itē actionem edi.⁊ qd̄ caſus iſte nō numeretur inter exceptos.Item qd̄ in caſibus fiſci ordo ſeruat̃.C.de ap. q̄m.C.de iure fiſci fideiuſſor.⁊ in tribus in aut̃.de man. prin.§. ſi vero ſoluit qd̄ ſi fideiuſſor ꝯfitetur vel negat ſummarie ⁊ de plano cogetur ad ſoluendū ꝑ prima iura.facit.ff.de iudicijs ſi debitori.⁊ de re iudicata.l.debitor.ſi negat ⁊ petit libellum.dicit ordinē in iure debere ſeruari et reſpondet ad cōtraria.cōſuluit tn̄ qd̄ repn̄tatiōis tēpore iudex fideiuſſoribus precipitat ſub pena ꝓmiſſa vel illaꝫ inducendo per modum mulcte qd̄ reum ad certum terminū repreſentent quā mulctam certū eſt iudicem exigere poſſe:vt p̄. l.ſi quis reuꝫ. ⁊ C.hoc eo. ti.l.ſi barſatorā. ⁊.ff. ſi q̄s ius di.l.j. tranſgultiui.et ibi plene videas.

indemnitatis ſue ſic inſtrumentum conficietur.

i FORMA.ⁱ Quoniam.a. in debito et ad debitum.c.lib.precibus ⁊ mandato.b.⁊ cum ipſo ſe titio principaliter ⁊ inſolidum obligauit:vt patet in inſtrumento ſcripto manu mei ſubſcri. not. ⁊ eadeꝫ pecunie quātitas prout ipſe.b. confeſſus et contētus fuit tota ad ſe et nihil ad ipſum. a. peruenerit. idem.b. promiſit ſolenniter ſine aliqua exceptione iuris vel facti ſe obligando dicto.a. pro ſe ſuiſqꝫ here.ſtipulatio.ſe liberaturum eum ⁊ eius heredes et bona ab ipſa fideiuſſione:et obligatiōe promiſſione et debito ad terminum et in termino in dicto inſtrumento contento ſcilicet hinc ad ſex menſes ſe facturum et curaturum quod ipſe.a. dicti debiti occaſione nullum damnum incurret. nullaqꝫ ſibi lis: vel moleſtia inferetur: qd̄qꝫ ipſum eiuſqꝫ heredes : et bona conſeruabit ab obligatione:⁊ fideiuſſione:et huiuſmodi ⁊ ab omnibus ⁊ ſingulis in dicto inſtrumento contentis penitus ſine damno ſub pena dupli dicte quātitatis pecunie ſtipulatione in ſingulis capitulis huius contractus inſoliduꝫ promiſſa: qua pena ſoluta vel non rata maneant omnia ⁊ ſingula.ſ̄.et.j.ſcripta obligans ſe nihilominus dicto a.ſolenni ſtipulatione: et promittēs ſi predicto termino eum non liberauerit:vt dictum eſt et omnia et ſingula ſupraſcripta non obſeruauerit ſe liberaturum eum:⁊ predicta omnia ⁊ ſingula obſeruaturuꝫ: et nihilominus penam predictam ſoluturum vbicunqꝫ locorum et fori ipſe.a.petierit ab eodem.Itē reficere et reſtituere ſibi omnia et ſingula damna et expenſas ac intereſſe litis ⁊ extra. ⁊ ſuper hoc credere ſuo ſimplici verbo ſine ſacramento:vel alia quauis ꝓbatione: inſuper promiſit preceptum talis iudicis recipere ⁊ adimplere: nec ab eo appellare de premiſſis obſeruandis.⁊ adimplendis infra tertiū diem poſtquā ei denunciantum fuerit ſub pena.l.li. tur.ſtipulatione promiſſa:qua ſoluta vel non predicta omnia et ſingula firma perdurent pro quibus oībus et ſingulis firmiter obſeruādis et adīplēdis obligauit eidem omnia bona ſua que precario iure ſe eius nomine conſtituit poſſidere. vſqꝫ ad integrā obſeruationem omnium predictorum renuncians fori priuilegio exceptioni doli condictioni ſine cauſa:in factum actioni et omni alij auxilio:accedat ad hoc.ff.ad velleya.l.vir et vxo.§.finali.⁊.ff. de in rem verſo.ſi pro patre.§.finali.ff.de condictione indebiti.l.indebiti cauſa.ff. mandati lucius.ff.de fideiuſſor.pro venditione.et.l.fideiuſſor.qui minori. extra eodem capitulo fina. 2 ¶† Si autem ſit promiſſio de conſeruatione indemnitatis ei qui non precibus et mandato ſed vt principalis ſe cuꝫ principali obligauit licet ſit in veritate fideiuſſor. ſic inſtrumentum confi. FOR.A.fuit confeſſus et contentus. quod promiſſio et obligatio quam ipſe et. b. fecerūt.c.in debito ⁊ occaſione debiti.c.lib.tur.ꝓmiſſarum ab eis ambobus ipſi. c. ex cauſa mutui vt patet in inſtrumento ſcripto manu mei not.ſubſcripti pro ſe ſolo.a.facta fuit et ipſum debitum pro ſe ſolo contractu: quodqꝫ tota ipſa pecunie quantitas ad eum peruenit:et nihil ad. b. predictum. et quod ipſe.b.ex cauſa fideiuſſionis pro ipſo.a. et eiuſdem a.precibus et mandato ſe ad dictum debitum obligauit.licet in inſtrumento principalis debiti non fuerit hoc expreſſum. quapropter dictus.a.promiſit ſolenniter ſine aliqua except. iur.vel facti ſe obligando.dicto.b.pro ſe ſuiſqꝫ heredibus ſtipulanti. ſe liberaturum eum et eius heredes:⁊ bona ⁊c.ꝑ omnia vt in prece.proxi.forma.

De libellorum cōceptiōe.

1 Iuxta poſitiōis ordinē ſequit̃ de libellorum conceptiōe videre. In hoc igit̃. t.ſic potes libellū formare.L.I. Corā ⁊c.cō.de.p.q̄ olim eo apud boū.diſciplinis ſcholaſticis īſiſtēte: neceſſarijs expēſis carēte ꝓ eo apud tales mercatores fideiuſſor ꝓ tāta ſūma pecunie īterceſſi. ip̄e vero exhibiti ſeruitij īmemor ⁊ ingratus in ſolutiōe dicti debiti ceſſauit quare coactus extiti eiſdeꝫ mercatoribꝰ pecuniā ſoluere memoratā ⁊ grauia ex hoc dāna ſubire.quare peto ipſum cogi ad ſoluēdā mihi p̄fatā pecuniā cū dānis oībus ⁊ expenſis ⁊ intereſſe litis: et extra.⁊ eū ad id ꝑ veſtraꝫ ſnīam condēnari.extra de fideiuſ.c.ij.⁊.iij.ff.e.exceptiōe.ff.de euic.ſi ꝑ imprudētiā.inſt.de fideiuſ.§.creditor ℣o.Vel ſic.L.I.B. Co.⁊c.cō.de.p.cuius mādato fideiuſſi apud.t.pro. x.⁊ ſolui.vnde iuſtitiam poſtulo. ⁊ ad hoc propono act.mādati.ff.man.q̄ mutuā.§.j.⁊.l.q̄ fidē.⁊.l.ſi mandato.§.ſi fideiuſſor:⁊.C.e.cum ex cauſa.⁊.l.ſi fideiuſſores.⁊.l.poſt. 2 ¶ Cōtra fideiuſſorē ſic cōci. li. L.I. Corā.⁊c.ꝓpono cōtra.p.qui mihi ꝓmiſit qd̄ ſeyus debet vel ꝓ eo fideiuſſit ſe ſoluturum qd̄ ipſe mihi debet:videlicet.c.vnde peto qd̄ ipſe mihi ea ſoluat: ⁊ peto eum ad hoc ſententialiter cōdēnari.⁊ ad hoc propono act.ex ſtipulatu. inſti. de fideiuſ. in princ. a vel conci.vt.j. de obli.⁊ ſol.§.ſequitur.ver. ſi vero.ᵃ 3 ¶† Potes etiā cōcipere ſub incerto:vt.ſ.nihil dicas de quātitate:vel ſi dicis dicas ſub alternatiōe: vt cētū vl' hoīem.hec eīm incertitudo admittit̃.ff. de fideiuſ.tutor.§.ei.ff.de re iu.ait p̄tor.§.ſi iudex.ī ſententia aūt certificabit̃.inſtit.de ac.§.curare.qd̄ dic: vt.ſ̄.de plus pet.⁊.ſ̄.de ſol.§.cōſequenter.ver.item 4 cōtra. ¶† Qualiter aūt ꝯci.li.ꝯtra nolētē recipere fideiuſſorē idoneū oblatū.dic vt.ſ̄.de dolo ⁊ ꝯtu. 5 §.reſtat.℣.notandū. ¶† Itē ſi fideiuſſor velit agere vt ab obligatione liberet̃:vel ſic vt ſibi reſtituat̃ qd̄ occaſiōe fideiuſſiōis ſoluit ꝯci.li.vt.ſ̄.de iudi.§.ſpecialia.ver.ſi vero. ¶ Itē q̄liter ꝯci.li.cōtra fideiuſſorē tutoris ꝓmittētis rē pupilli ſaluam fore. dixi. b ſ̄.de pig.§.ſequitur.in prin.ᵇ

¶ Bal. De fideiuſſoribus. Rubrica.

Si q̄s tamē fideiuſſor ſit conſeruatus indēnis: et lꝫ aliquis tamē fideiuſſor ſit cōſeruatus indēnis.tn̄ hoc non ꝓbat cōtra creditorem . ff. ad velleyanū ſeya. bal. qualit̃ fiet executio ꝑſonalis dic vt no.ff. d̄ diuor. l.ī duobus ī fi. ꝑ bar. ¶ Forma inſtrumēti q̄n q̄s accipit pecuniā ad negociandū in aliqua arte. ⁊ dat fideiuſſorem.vel reū hic per.B. ¶ Fideiuſſor tenet̃ ad penā implicite actioni rei coherentē.ver. ſꝫ pone egi.B.

Fideiuſſor qui fideiubet in proceſſu vulneris non tenetur morte ſecuta. quia prior ꝓceſſus annullatur mutato titulo criminis. ⁊ nō eſt eadē forma agendi.nec idē exitus cōtrouerſie.ver.ſed pone.t.B.vide ſ̄.de accu.§.no.qualiter ꝓcedatur. ¶ Fideiuſſor tenet̃ lꝫ reo terminꝰ ſoluēdi progatus ſit.C.de vſu.re.iu.l.fin.⁊ hoc q̄n ſolutio erat collata in diē ſecus ſi obligatio.ff.de p̄to.ſti.l.p.C.loca.l.ſi cū hermes.itē hoc verū niſi ꝓrogatio facta ſit repetita ⁊ renouata in p̄ncipali ꝓmiſſione ⁊ ꝑ modū renūciationis ⁊ facit.ff.de pac.l.ſi vnꝰ.§.j.ibi.⁊ qd̄ not.in gl. ordi.ver.illud autem queritur ecce.B.⁊ fuit de facto florentie in queſtione mathei de bononia.⁊ ita no.in dicta.l.penul.per Bar. ¶ Forma inſtrumenti conſeruationis indēnitatis in.§.ſequitur.B.ad materiam.vide.ſ̄.in princi.huiꝰ operis titulo p̄mo.§.ſi petitur. ¶ Et qualiter in cōiunctis perſonis ſufficit fideiuſſor etiam ſi non poſſideat immobilia ſecus in alijs amicis.vide.ſ̄.de accuſa.§.ſed quid ſi ſtatutum in fi.ver. ¶ Quod fideiubēs pro clerico cōueniatur coram iudice ſeculari.vide.ſ̄.de compe.iudic.§.laycus fideiubens. ¶ Quod eodem libello poſſit conueniri reus ⁊ fideiuſſor.ſ̄.de lit.conteſta.§.ij.pro ma

De obligationibus

teria vide etiam.ſ̄.de ap.§.quidam.

¶ De obligationibus ⁊ ſolutionibus.

a ¶ Actor hic fecit rubricam vnā.ſ.de duabus. in tribus eīm legum voluminibꝰ ſcꝫ digeſtoꝝ.Codicis ⁊ inſtitutionū.iſte rubrice ſunt diuiſe. Item in ipſo libro.iij.inſtitutionū in generali tit.de obligationibꝰ ſit multiplex perſonarū diuiſio quoꝝ ꝓſecutio partē occupat libri quarti. nos vero habemꝰ de pignoribus ⁊ rubricā de ſolutiōibus de obligationibus ſub hoc noīe nō habemus.

De obligationibus ⁊ ſolutionibus. Rubrica.

Queſtionē Joā.de deo ꝯtra quē agit creditor habēs bona titij obligata ſi ille facto teſtō ⁊ filia īſtituta fiat cōuerſus eccleſie ſecularis.vide de priuil.ꝑ exceptionem.⁊ no.ſup ver. cōuerſi lib.vj. ¶ Antiquā q̄nē pylei.xiv.hic ꝓpono de illo q̄ mutuauit veriſimil'r ꝯſumpturo puta in alea vel taxilloꝝ ludo.ſed ille meliori cōſilio vſus in vtilem cām expēdit.q̄rebat an repetere poſſit videtur qd̄ ſic.facit regula locupletari in.vj.cū ꝯcor.ſoluat ergo factꝰ locupletior.ff.de neg.geſt.ſi pupillus.⁊ de tribu.l.iij. Itē ꝯtractus recōciliantur vel cōualeſcūt.vt.C.de nup.⁊ ſi ꝯtra.ff.ſi certū pe.l.rogaſti. in fin.⁊ l.ſequē.de fideiuſ.ſi quis ꝑ eo.⁊ ſatis eſt nō eſſe ꝯſumptū:lꝫ voluntas affuerit.ff.de vſuris.ſi q̄s vxori.§.ſi q̄s de.⁊.§.neqꝫ.⁊.ff.rerū amo.l.pe. refert qd̄ his motiuis Bul.indulgeret creditori.ipſe diſtinguit an expreſſa fuerit cā mutui ad ludū.vt tūc nō agat.an nō.⁊ tūc agat ⁊ ſic exp̄ſſa nocēt.ff.d̄ pac.ſi vnꝰ.§.illd̄.⁊ cogitatio nō reportat penā.ff.d̄ pēis cogitatiōis.lꝫ ꝯtinuet̃ huic qd̄ q̄rit Alber.gal.in.l.ſolēt.§.j.ff.de aleato.de tali q̄ mutuauit in ludo ꝑditionis.lꝫ debitor poſtea ex internallo ꝓmiſit vel de ſoluēdo p̄ceptū iudicis ſponte recepit qd̄ nō teneatur videt̃ qd̄ ꝓmiſſio vel p̄ceptū facta fuerit de eo qd̄ lex ꝓhibet.C. de religio.⁊ ſump.fune.alearū ludus.q̄ ſtipulatio nō tenet.ff.de ℣b.obli.l.generaliter maxime cū ſolutū repeti poſſit.e.li.l.fin.ꝯtrariū ei placet: q̄ ſublata eſt prima cā turpitudinis.q̄ valet de ꝯdi.ob tur.cām.l. penult. C.qd̄ metus cā.l.ij.eſt alia qd̄ pylei.xv.talis.a.bona fide poſſidēs rem alienā pignorauit eaꝫ.b.ſuo creditori a quo.C.verus dn̄s vendicauit rem ⁊ ſuccubuit demum.a.ꝯtra.b.egit pignoraticia ⁊ reſtituta eſt ſibi res.itē.c.agit ꝯ.a.qui.a.ꝑ exceptionē rei iudicate cū.b.ſuo creditore ſe tueri q̄rit an poſſit:ꝙ nō poſſit. q̄ regula res īter alios acta vel iudicata ⁊c.oēs caſus cōprehendit qui nō inueniūtur excepti de quibus iſte nō eſt.al.C.de dona.l.data.inducit.l.ſi a te.§.fi.de excep.rei iud.vbi exceptio rei iudicate non redit ad auctorē.item.ff.de bo.aut̃.iu.poſ.cum vnus in queſtione de illo q̄ ſe obligauit ſe obligaturū ad dandū mihi decē tenet Alber.gal.extra opus per.l.ob eam.ff.de p̄ſcrip. verbis qd̄ ſine alia obligatiōe mihi ad illa tenet̃.vt etiā videt̃ circuitꝰ.ff.de cōdi. indeb.l.dn̄s teſtō vbi ꝯcor.in fi.vlti.gl.⁊ in cle.de reſcrip.auditor.iteꝫ cū debitor rē mihi obligatā ſine meo ꝯſenſu obligauit ſcd̄o.⁊ demū de meo cōſenſu obligauit cuidā tertio.glo.in.l. paulus reſpōdit q̄ alias eſt.§.ſub.l.luciꝰ.ff.q̄bꝰ mo.pig.vel hypo.ſol.dicit ius mei pignoris ſolutū quo ad tertium. ſed non quo ad ſecundū audiui dominū meū dicentem.ſed in ſcriptis eius nō habeo qd̄ ſm id erimus in circulo.q̄ ſecundus aduocabit a tertio.⁊ tertius a primo.⁊ primus a ſcd̄o ꝓpter qd̄ videbat̃ melius dici in totū ⁊ quo ad quēlibet ius pignoris qd̄ ip̄e ꝑmus habebat eſſe ſolutū inueni homo bo.cremo.idē tenuiſſe ⁊ ꝓbat ꝑ textū ipſius legis q̄ dicit qd̄ ſcd̄i vel medij creditoris cā melior eſt effecta ſi prius ab eo aduocare poſſet.vt prius nō eſt dare ꝙ eēt melior. dicit ergo qd̄ ſic ſolutū eſt pignꝰ cū creditor ꝯſentit rē vēdi.donari vel in dotē dari.vt in dicta.l.lucius.ſic etiā q̄n ꝯſentit pignorari ſolutū ſit quo ad omnē ꝯditionē.nec ob.l.iubemus.C.ad velle.vbi ſpāle eſt ī muliere vt ſicut vbi intercedenti ꝯſulit̃ ꝑ velleyanū ſic ⁊ renūciāti ꝯſulit̃. ſed nō in totū.ſed in hoc vt renūciatio ꝯſenſus ⁊ obligatio reſtringant̃ ad eas ꝑſonas res et ꝯtractꝰ ꝑ quibꝰ facta ſunt p̄dicta vt apte ibi dicit textus.diſputauit etiā Bertolucius de pratis q̄ſtionē que incipit ſtatutū fuit ſi per ſtatutū ciues arctantur ad deſcribēda bona immobilia ⁊ credita ⁊ abſoluit ſtatutū debitorē cuius debituꝫ non fuerit a creditore deſcriptū. Si.A.creditor.B.habebat obligationē per quā ſibi erāt etiā eius nomina obligata.ipſe vero.B.erat creditor.⁊ creditum nō deſcripſit ꝓpter qd̄.C.abſolutus eſt ab ipſo.queritur an etiaꝫ quo ad illum.A.intelligat̃ abſolutus ad negatiuaꝫ inducunt̃ regule nō debet alteri in fi.⁊ non debet aliq̄s.lib.vj. ⁊ qd̄ pene reſtringunt̃ ad ſuos autores.C.de penis.ſcimꝰ.facit.ff.de doli.excep.apud celſuꝫ.§.de autoris.nec eſt nouū principali ſublato acceſſorium remanere de quo not. in regula acceſſorium.lib.vj.et aliquid tenere quo ad vnum.⁊ non quo ad alium.C.cōmunia de manu.l.prima de ſena.emancipatum. in fi.ad idem.ff.de fideiuſ.l.vrānius ad finē.vbi factū creditoris actionem alij cōpetentē nō tollit ⁊ debitor tollit ꝯhendo nō facit deteriorē ꝯditionē creditoris.C.de pign.l.debitorē.ita nec delinquēdo vel omittēdo q̄ paria ſunt.ff.de iudi.oēm.⁊ hoc tenuit rōnibus p̄dictis vides aūt qd̄ tūc expedit de hoc querere quando īmobilia ⁊ mobilia illius.B. nō ſufficiunt ad creditum illius.A. Sed nunquid pro rebus obligatis debitori ſuo poteſt quis agere hypothecaria. Uber.ſuper.l.prima.C.de remiſ.pig.tenet quod non.alleg.ff.de lega.iij.l.ſeruos autem in fi.primo reſpon.vbi dicitur quod creditor legando bona ſua.vel ſeruos ſuos non videtur legaſſe pignoratos ⁊ ſecus in debitore vt ibi.nomen vero vel eius quod habetur in pignore generaliter ⁊ ſpecialiter obligari poteſt.C.que res pigno.obliga.poſ. l.nomen.monet ergo aduocatos quod ſibi caueant in formandis libellis ne dicāt res debitoris ſibi per hypothecariam obligatas. ſed agant reſpectu iuris ſibi generaliter ⁊ ſpecialiter obligati a debitore ſuo ex quo res alias petunt ꝑ hypothecariam cum agunt perſonali.vide.ſ̄.de pig.ver.ſed pone.R. Propoſito congruit queſtio Thome de piperata innouata per Manifium de venditore domus decepto vltra dimidiam iuſti p̄cij.cui agēti ⁊ vincenti emptor domum reſtituit q̄rebant an duret obligatio quā emptor interim fecerat de illa domo ⁊ tenuit vterqꝫ quod durat. ratio quia domꝰ empta ⁊ tradita fuit in dominio emptoris ſi venditor erat dominus.C.de pac.traditionibus.ff.de acquiren.rerum domi.l.traditio.vel ſi non erat dominus parabatur cauſa vſucapiēdi.⁊ interim publiciana.ff.de damno infecto.l.pretoris.de publi.l.iij.§.ait pretor.valuit ergo obligatio.ff.de pigno.⁊ que nōdum.§.quod dicitur. ⁊.l.ſi ab eo.item bene facit.ff.de edi.edi.bouem.§.pignus. ⁊ quibus modis pignus vel hypo.ſol.l.ſi debitor. item domus reſtitutio fuit alienatio q̄ cum ſua cauſa tranſiuit. ff.de contrahen.emptio.l.alienatio.facit.ff.de regulis iuris.l.nemo plus .item cum emptor teneretur actione perſonali ad alterum duorum.ergo alienare non prohibeatur vel obligare. ff.de verborum obligatio.ſi ſeruuꝫ. §.idemqꝫ.poterat enim preciū ſupplere.C.de rei vendicatio.l.ſecūda creditoribus ergo emptoris preiudicare non debet ex ipſius facto qui noluit precium ſupplere.ff.de regulis iuris non debet alteri.⁊.l.id quod noſtrum.item alias per hunc modum daretur via debitoribus malignandi contra ſuos creditores quod non debet concedi.ff.de rei vendi.in fundo.⁊.ff.nau.cau.ſtabu. l. prima.§.primo. Ad ſecūdam partem rubrice ſcilicet de ſolu.premittā remiſſionem de caſu an audiatur volens ſolutionem probare is qui negauerat numeratam.⁊ fuit conuictus de mendacio.vide.ſ̄.de excep.§. viſo.ver.ſed quid ſi debitor remiſſionem de inſtrumento debiti penes debitorem reperto cancellato vel non:an per id probetur ſolutio.vide ſupra de inſtru.edi.§.poſtquam ad fi.ver.porro cum ſuis remiſſio. Ad queſtiones ipſas veniens propono queſtionē.xiij.pylei cōuictis duabus.d.mei in legibus promiſi ⁊ iuraui titio centum que mihi mutuauit ſoluere.A.procuratori ſuo rome quo pergens procuratorem ſuuꝫ reperi grauiter infirmum obtuli pecuniam propter infirmitatē ⁊ perditionis timorem recipere nolebat.ſed deuictus inſtantia recepit parum poſt mortuus eſt.⁊ pecunia perdita.titius a me illaꝫ repetit. queritur quid iuris pro ipſo inducuntur non congruo tempore facta ſolutio.ff.loca.item queritur.§.primo ſolute pecunie īminens perditio. ff.man.ſi vero.§.adoleſcens mandati ⁊ iuramenti tacite intellecta conditio.ff.eodem titulo cum quis ſtatus procuratoris variatio.ff.de teſta.tu.l.iiij.in fin.⁊ de adminiſtra.tuto.l.iij.§.quāuis.⁊ violenta p̄ſumptio doli vel culpe.ff.de rei vendi.qui petitorio pro me inducuntur vero procuratori facta ſolutio que iuris fictione facta cenſetur domino ff.eo.l.voti.⁊.l. ſolam religionis diuine timēda tranſgreſſio.ff.ad.l.aq̄. l.ſi quis ſumo.⁊ de off.preſi.illud caſum ad creditorē pertinens neglecta prouiſio.ff.locati.ſiquis domum.§.ſolutionis promiſſe reclamans bonefidei ratio.ff.de reg.iu. bonafides. Quod facti eſt facta ſolutio. ff.de curato.fur.l.conſilio corporis non officiens egritudo.C.de trāſa. l.ſanum vbi valet tranſactio cum infirmo corpore mente ſano. Soluit me abſoluendum.quia ſolui cui debui pecuniam.preal. l.vero procuratori.ff.eo. Queſtionem domini mei de illo qui ſoluit vero procuratori ſed reuocato.⁊ diſtinctionem ipſius ſcripſi.de reſcrip.ex parte decani ſuper gloſſ.ver.j. Sed fuit eius alia queſtio de debitore qui ſoluit non procuratori qui bonafide iuſto errore ductus eſt ex falſa perſuaſione oſtendentis ſibi quoddam inſtrumentum falſum procuratorem putabat et pecuniā perdidit.et incipit qd̄. Ego verꝰ debitor. q̄rebat cuius periculo perierit creditoris debitoris vel procuratoris.contra debitorem alleg.quod non ſit liberatus.deficit enim mandatum. item ratihabitio.nec iuuat eum caſus peremptionis.C.ſi cer.pe.l.incendiū. pro procuratore allegat quod tenebatur ad ſpecies ſcilicet certū corpꝰ nummorum ſolutorum per debitorum.illis ergo peremptis liberatus eſt.ff.de verborum obligatio.ſi ex legati cauſa.et.l.ſed et ſi certos.item bonafide recepit pecuniam qua bona.recepiens etiam in debitum nō tenetur vltra quā locupletior factus ſit.ff. de conditio.inde.ſi non ſortem.§.libertus. Reſpond. dici poſſe quod de rigore is cui fuit ſoluta pecunia a debitore habeat actionem de dolo vel in factum contra illuꝫ qui falſo perſuaſit ſibi quod erat procur.quam cedendo debitori qui ſoluit liberatus ſit.ff. de eo per quem factum eſt.l.j.ff.de pecu.quod debetur.vel quod dicit equius iſte procurator recipiendo pecuniam a debitore geſſit negocium creditoris ⁊ vtiliter. vnde cogitur creditor habere ratum ⁊ lex habet pro habito rato.licet pecunia poſtea fuerit perdita.ſufficit enim vtiliter inchoatum eſſe.ff.de neg.geſt.pomp.et. l. ſed an vltro.et ſic eſt debitor liberatus et procurator iſte ſi haberet pecuniam tenetur eam ſoluere creditori per actionem negociorum geſtorum. ſed quia perdita eſt. et ad eam non tenetur. vt dictum eſt cedet creditoꝛi actionem de dolo vel in factum et eam cedendo liberabitur vt dictum eſt ſm eum. Eſt et alia queſtio eiuſdem ſic ad litteram. pone duo ſunt ab aliquo ſtipulati inſolidum creditoꝛes et vni eſt totum ſolutum queritur an alter poſſit petere partem eius quod ſolutum eſt. arguit quod ſic. quia hoc in reis debendi quoꝛum vno ſoluēte totum ceditur ſibi actio in partem. ff. de admi. tuto. ſi plures. et etiam actione non ceſſa agit in partem ille qui ſoluit. C. de duobus reis. l. j. ſi hoc in reis debendi ergo ⁊ in reis credendi: ⁊ ſic totū exigens partim ſuum partim alterius negocium geſſiſſe dicatur ⁊ ſic teneatur aut mandati. quaſi tacitum mandatum interueniſſe dicatur de acquirendo. vel nego. ge. quaſi alterius negocium geſſerit. item vna eſt ſumma debita. ⁊ vna obligatio. vt. ff. de duobus reis. l. iij. in fi. et communis. ff. eo. titu. qui hominem. §. j. ergo quod exactum eſt pꝛo parte reſtituendum. eſt ſicut totuȝ reſtituit qui totum exigit ab alieno debito. C. de neg. geſt. ſit pecuniā. facit ad idem. ff. de noxa. ſi in re cōi ſi cer. pe. l. ſi eum ſeruū de his qui deie. l. j. in fi. cum. l. ſeq. In contrarium in ſubſtantia obligationes ſunt due. ff. eod. titu. ſi duo. et de duobus reis. l. eādem. in fi. exigens ergo pꝛo ſe videtur exigere. ff. eod. titu. l. et magis. et ſine mandato pꝛo alio non poſſet exigere ſuo nomine exactum. aliter non poteſt ratum habere patet in ſexto regula ratum. item conſtat quod de iure vnus poteſt alium pꝛeuenire. ff. de duobus reis. l. ex duobus. ⁊. ff. de cōſtitu. pecu. l. idem eſt aliter ſcire ⁊ debuit ſe ꝓuenire ⁊ ꝓueniri poſſe. debet ergo exigenti pꝛodeſſe diligētia et alteri nocere negligentia. ff. de re iudi. l. inter eos. et de his que in frau. l. pupillus. item vnus nouare poteſt et in iudicium deducere et accepto ferre poteſt ac ſi omnino ſolus ſtipulatus fuiſſet. ff. de dona. ſi rem. §. ſi duo. facit ad pꝛedicta. ff. cōmo. vnde queritur vbi dicitur alterum agendo lucrum ſentire. item. ff. de pig. l. debitoꝛ. itē ꝓ hac pte inducit. ff. ad. l. fal. l. in. l. fal. et apte non eligit. aliter putant aliqui quod vltra noluit tenere. et hoc placet Alber. gal. vbi de duobus reis et autoꝛi. ſ. de renun. et conclu. §. j. verſicu. quid ſi vni. et Pe. de bel. niſi ſint ſocij per pꝛimas rationes dy. in. l. qui hominem. ff. eo ſuperius allega. tenet quod ſaltem per actionem negocioꝛum geſtoꝛum contribuere teneatur. et idem accur. l. ſi titio aut ſeio. ff. de lega. ij. ⁊ in. l. frater a fratre. ff. de cōditio. indebi. in pꝛima gl. poſt pꝛinc. et de hoc cy. C. de duobus reis auť. hoc ita. in fi. mihi videtur qd ex varietate cauſarum ſtipulandi qua veniat vel non veniat intereſſe coꝛrei a damno cauſatum concoꝛdari poſſent hec dicta. et per hoc placet diſtinctio Ja. de belui. in queſtione ſua de duobus reis. in quarto mēbꝛo ex quo vidim⁹ de ſolutiōe facta vni ex duobus coꝛreis credēdi videam⁹ generaliter an vnus creditoꝛ reuocare poſſit qd alteri iam ſolutum eſt. circa quod Jaco. de are. ſuper. l. pupillus. ff. de his que ī frau. credi. ſic diſtinxit aut creditoꝛ poteſt aliunde ſuum conſequi aut non. pꝛimo caſu non reuocat cum reuocatoꝛia detur in ſubſidium quod patere dixit per plures leges illius tituli. ad ideȝ. C. de peti. hereditatis. l. hereditate. ⁊. l. fi. ff. de condictione indebiti de diſtrac. pigno. l. j. ſecundo caſu aut creditoꝛ cui ſolutum eſt recepit vltra ſuum creditum. et tūc tenetur vtili condictione indebiti. ff. de condic. indebi. l. tutoꝛ aut ſolū quod ſibi debebatur. et tunc aut receptum erat obligatum pꝛioꝛi. aut nō. pꝛimo caſu ſi extat reuocabitur per hypothecariā. quia etiam ſi ſit pecunia ea conſiſtit hypothecaria. ff. qui potioꝛes in pignoꝛe habeāt l. idemq; in fin. et de pignoꝛi. ſi fundus. §. in vendicatione. per quem. §. dicit idem ſi dolo deſijt poſſidere ſi vero pecunia bonafide conſumpta eſſet agitur condictiōe ex. l. vel actione in factum. ff. de iure fiſ. deferre §. fin. et. l. ſeq. et. C. de iure fiſ. l. pecuniā. et de iur. delibe. l. fin. §. ſi vero. ſi vero recepta pecunia non erat obligata: aut illis debebatur ex diuerſis contractibus. et tunc non reuocatur. ff. de re iudica. l. inter eos. fallit ſi ſequens fuerit pꝛiuilegiatus alias non. ff. quod cum eo. l. tertia. et de pecul. ex facto. item ſi iam bona poſſeſſa ſunt reuocantur ad equalitatem. vt eodem titulo. ff. de his que in fraudem creditoꝛum. l. qui aūt. §. ſciendum. item ſi extoꝛſerit pecuniam vel gratificatus fuerit ei debitoꝛ. vt in ipſa. l. pupillus. ⁊. ff. de bonis autoꝛitate iudicis poſſidendis ſi non expedierit. §. pꝛimo. ſi vero debebatur ex eodem contractu tunc aut ſunt ſocij aut coheredes. pꝛimo caſu omnia reuocantur ad cōmunionem. ff. pꝛo ſocio. l. verum. §. ſi cum tres. non ob. illo. eodem titulo. ſi titius. quia ibi ſolutum fuerat alteri non ſocio. ſecundo caſu cum ſunt coheredes. ⁊ tunc aut vnus recepit partem rei hereditarie. ⁊ pꝛo indiuiſo. ⁊ tunc ab eo non reuocatur. ff. ſi pars heredita. l. pꝛima. §. pꝛimo. ⁊ de rei vendicatione. pompo. §. ſi ex equis ſi pꝛo diuiſo ſalua remanet actio alteri. ff. familie herciſcunde. l. item labeo in fin. niſi illi negligentia imputetur. C. depoſiti. l. finali. Si autem recepit debitum ex actione hereditaria ſi ſuam tantum poꝛtionem recepit non reuocatur. ff. familia herciſcūde. l. lucius ſecundum hoc vides quod Jacobus nō comprehendit caſum queſtionis ſupꝛa pꝛoxi. cum vnus fuit contract⁹ duorum nec ſunt ſocij nec coheredes. ⁊ ideo congrua fuit iſta cōiunctio de ſolutione fiēda collegio per eum qui ad collegium recipitur. vnde queritur an ſoluens habere debeat partē ſolutionis illius. Guido in queſtionibus mihi ſub littera. J. dicit quod ſic. allegat. ff. de legatis pꝛimo. l. ab omnibus. §. ſi titio. ⁊. ff. de conditionibus ⁊ demonſtrationib⁹ qui heredi. §. fina. contrarium ſeruatur ⁊ contrarium pꝛobat ille. §. finali. per quem pꝛobatur quod ſi iam heres debet ſoluere heredibus tunc ipſe ſolutionis habet partem ſi ſoluere debet. vt ſi heres integrā ſolutionem facit alijs heredibus. ⁊ ſic in caſu queſtionis quia ſolutionem facit non exiſtens de collegio. vt ſit de illo. per pꝛimum modum etiam loquitur. §. ſi titio cum iam heres ſoluebat apertius autem non ob. ſecundum lecturam de qua ibi in fine ſecunde glo. diſputauit Frā. Accur. queſtionem ſic pꝛopoſitam ſtatutum eſt tale quod omnes condemnati pꝛo maleficio poſſint redire ſoluendo certum quid cōmuni. tunc tempoꝛis quidam condemnati pꝛopter maleficium erant incarcerati vt condemnationem ſoluerent. queritur an eis pꝛoſit ſtatutum. tenuit quod ſic pꝛincipaliter per legem. ff. de libera. legata. l. non ſolum §. liberatio. vbi dicitur quod liberatio debitoꝛi legata valet antequā debitum ſit exactum per quod patet quod captio vel perſone detentio non impedit legatum liberationis durante debitoꝛ: id eſt ſolutione non facta ad idem: quia liberatio eſt res fauoꝛabilis. ⁊ ſic amplianda. vt in. l. arianus. ff. de actio. ⁊ obliga. item eſt beneficium. et ſic large ſumendum eſt. ff. de conſtitu. pꝛin. l. beneficiū. item in dubijs interpꝛetamur contra fiſcum. ff. de iure fiſ. non puto. item carcer non eſt ad penā. ſed eſt ad cuſtodiam de penis quāuis. lib. vj. nō inducat ergo penā dubium queſtionis eſt. lȝ fran. non ſic aperuerit qꝛ detenti ꝓſumūtur ſoluere. Sed de bānitis vel fugitiuis nō ſic ſperaretur. ⁊ ideo ab illis recipitur modicum ab iſtis ſperatur totum. item illud verbum queſtionis redire notare videtur bānitos vel fugitiuos. In carceratis enim non ſpectamus reditum. item de condēnationibus maleficioꝛum loquimur que puniri publice vtile eſt de ſenten. excommu. vt fame. et ibi concoꝛ. ⁊ pꝛopter iſta aliquibus videreť contrariū. ſed quia pia eſt doctoꝛis ſolutio illam tenēs reſpondebit ad vltimū. quia illa ratio ꝯdēnatis omnibus eſt cōmunis: quibus tamen ſtatutū intendit ignoſcere. ad ſecundum dicemus carceratis dari reditum ad libertatem eundi cum famulis ſuis viuendi. et libertatem manſionis vtendi. nam et in non carceratis ſe occultantibus in certis locis ciuitatis talis eſt reditus adi. ex multis apparere poterit longe minus poſſe contribuere carceratos quā fugitiuos. experioꝛ enim multos ex carceratis ſolis elemoſynis paſci. Continuando de condēnatis in pecunia pꝛo maleficio qui ante ſolutionem per ſtatutū impune poſſunt offendi queſiuit vianiſius in ſuis queſtionibus in queſtione ſtatuto ciuitatis de ſic condēnato qui ſoluit ⁊ hoc conſtat per publicum inſtrumentum vnde vel aliter condēnatio tamen viget in actis vel in libꝛis non cancellata nec ſubſcripta an qui talem offendit vel occidit puniēdus ſit ad excuſationem offendentis quod ſatis ſit illum in patenti figura offendi potuiſſe inducitur. l. vltima. C. de edi. diui adria. ff. de publicia. quecunq;. §. qui a pupillo. ff. eodem titu. de ſolu. vero pꝛocuratoꝛi. mand. ſi fideiuſſoꝛ. §. ſed cum debitoꝛ. ff. de adulte. l. penultima de edil. edi. quis ſit fugitiuus. §. apud labeonem. ff. de adulte. ſi adulteriū cum inceſtu de interrogato. actio. de etate. §. ex cauſa. C. de cōue. fiſ. debi. l. ſecūda de apo. pu. l. ꝓma tenuit quod oꝛdinaria pena non puniatur que requirit dolum. ff. ad legem coꝛne. de ſicca. l. in. l. de incen. ruina naufra. naufragium. §. non tantum. punitur tamen alia pena pꝛout iudici videbitur qualitate facti inſpecta. eodem titu. de ſicca. l. pꝛima. §. ſed ſi claua. ⁊. l. lege. §. pꝛimo. ff. de re mil. omne delictum. §. penultimo. de hoc vide quod ſcripſi. ſ. de accuſa. ad finem. vbi ſunt queſtiones bānitoꝛum in quarto membꝛo pꝛime queſtionis.

ADDE de mutuante veriſimiliter conſumpturo Barto. in. l. ſi quis cum ſciret. de vſuca. pꝛo emp. ⁊ ibi Alexan. in apoſtilla. vbi dicit ſcdm Ange. quod ſoluens male conſumpturo liberatur. Quo vero ad ſtatutum quod ciues teneantur deſcribi facere ⁊c. poteſt accommodari alia queſtio an ſtaute ſtatuto pꝛedicto ſi q̇s habet duos debitoꝛes obligatos inſolidum et vnum deſcribi faciat an alter ſit liberatus. Feneri. conſi. mihi. ccxcix. incipiente. d. peruſij tenet quod non: quia mens ſtatuti fuit ne patrimonia ſubditoꝛum ſtent occulta ⁊ menti ſtatuti ſatiſfactum eſt per deſcriptum alterius. l. latius. ibi vide. Quo vero ad queſtionē ſoluentis ſuaſionibus pꝛocuratoꝛi falſo. poteſt alia ſubnecti queſtio de debitoꝛe qui creditoꝛi ſcribenti. mandate il pagamento cum mia ſalute ⁊ voſtra. miſit ſolu. per ciuem fide dignum qui illaȝ nō detulit creditoꝛi an debitoꝛ ſit liberatus. Bald. ſoluit quod non eius ꝯſi. ccccxxvj. ij. lib. Quo vero ad queſtionē de ſol. que fit collegio. vide not. ꝑ Bart. in. d. §. ſi titio. et q̄ ibi poſui vbi poſui quid ſi erat recept⁹ ⁊ pꝛopter moꝛam incurrit penam an pene habebit partem. Quo vero ad aliam queſtionē qd dānati pꝛo maleficio ⁊c. poteſt adi. qd arbitriū ꝯceſſum ad liberandū carceratos cōpꝛehēdat carceratos poſtea ꝯdēnatos vt placuit Bal. ꝯſi. xxvj. v. li. Quo vero ad vltimam quōnē late. adde Pau. de caſt. conſi. xxxiiij. Ange. conſi. cclxxxvij. ⁊ ad queſtionē de eo qui ſe obligauit obligaturū ad decem. adde Alexan. in. l. cum fundus. §. ſeruum. ff. ſi certum peta.

Dicturus autoꝛ de ſolutionib⁹: ꝑ quas oēs obligationes tolluntˀ. vt inſti. quibus mo. tol. ob. merito ꝓmiſit de pignoribus ⁊ fideiuſſoꝛib⁹: que ad tractatū ptinent obligationū. ide igiť nacta occaſione ipm tractatuȝ obligationū plenius ⁊ legaľr ꝓſequentes: de multiplici obligationū gn̄e ſubnectemus. ¶ In hoc igiť ti. pꝛius inſtr̄a foꝛmabimus ¶ Scdo vero libellos concipiemus.

Ante oīa igiť inſtr̄a ſuꝑ mutuo foꝛmabim⁹: ⁊ ſuper debitis ⁊ ꝓmiſſionib⁹: ⁊ nouationibus ⁊ aquiliana ſtipulatione. ¶ Scdo vero ſuper ſolutionibus: delegationibus: ⁊ dona. 1 inſolutum. ¶ † Inſtrumentū igiť ſolenne mutui duoꝝ debitoꝝ ⁊ duoꝝ creditoꝝ diuerſis pactis hͦ mō a conficietur. FOR.ᵃ A. ⁊ b. ꝓmiſerunt ꝑ ſe ⁊ heredes eoꝝ vnuſquiſq; pꝛincipaľr ⁊ inſolidū ſine aliqua excep. iur. vel facti ſe obligando. c. ⁊ d. ꝓ ſe eoꝝūq; heredibus ſtipulantibus: ⁊ cuilibet eoꝝ inſolidū. ita qd quilibet eoꝝ inſolidum poſſit hoc debitum petere exigere: ⁊ recipere cum effectu. verumtn̄ alteri eorū facta ſoľone ab alio liberentur ſoluere: dare ⁊ reſtituere aut alteri eoꝝ vel ipſoꝝ certo nuncio. c. lib. tur. hinc ad vnum annuȝ pꝛoximum in tali loco: quā pecunie ꝗtitatem ꝯfeſſi ⁊ contenti fuerunt ſe ab ipſis. c. ⁊ d. ex cā mutui habuiſſe ⁊ recepiſſe: recipiētes etiam pecuniam dictam ab ipſis ibidē ⁊ in ꝓſenti ꝓut confeſſi fuerunt tantam eſſe ꝗtitatem volentes ⁊ paciſcentes non obſtare nec ꝓiudicium inferre creditoꝛibus antedictis qd ſi ipſi aut aliquis eoꝝ partem debiti in iudicio vel extra exegerit: vel receperit ab altero debitoꝝ non iō minus poſſit eundē ipſum debitoꝛem: ⁊ etiā alium: ⁊ quem illoꝝ maluerit ad reſiduum ipſius debiti pꝛincipaľr ⁊ inſolidū cōuenire ⁊ ꝓmittentes non dicere vel opponere dictā pecunie ꝗtitatem integre non foꝛe acceptam datā ſolutam ⁊ numeratam. ⁊ in ipſoꝝ vtilitatem cōuerſam: ⁊ non pꝛobare ſolutionem: aut liberationē huius debiti foꝛe factaȝ niſi per hoc inſtrumentum inciſum vel cancellatum aut per aliud legale. ⁊ bone fame tabellionis manu confectum ⁊ non petere libellum ipſius debiti nec exemplar huius inſtrumēti ⁊ ſpecialiter ipſe. b. non dicere vel opponere qd cum minoꝛi aut pꝛo minoꝛi. ſ. ipō. a. fuerit obligat⁹ certificatus ⁊ ſciens ipſum minoꝛem eſſe: ⁊ ipſi ambo nullam aliam contrariaȝ exceptionem ſeu negationē: vel defenſionē iuris vel facti ſpecialem vel generalem contra hunc ꝯctum ſeu ꝯ aliqd ꝓdictoꝛum vel infraſcriptoꝝ ī aliquo facere vel opponere: quo minus pꝛincipaliter: ⁊ inſolidum ad ſolutionem dicti debiti in dicto termino faciendam: ⁊ ad omnia ⁊ ſingula in hoc ꝯctu contenta plenius obſeruanda efficaciter teneatur. ſed omnia ⁊ ſingula. ſ. ⁊ infraſcripta firma grata ⁊ rata habere tenere obſeruare ⁊ adimplere nec contrafacere: vel venire aliqua rōne: vel cā de iure vel de facto: qd ſi dictis loco ⁊ termino non ſoluerint ⁊ omnia ⁊ ſingula in hoc cōtractu ꝯtenta non obſeruauerint. aut in aliquo cōtrauenerint pꝛomiſerunt ſe vt dictum eſt pꝛincipaľr: ⁊ inſolidū obligādo eiſdem creditoꝛibus ſtipulantibus vt dictū eſt ꝑſoluere atq; dare duplū ꝗtitatis pecunie pene noīe ſtipulatiōe in ſingulis capitulis huius ꝯctus inſolidū ꝓmiſſe. que totiēs committatur ⁊ exigi poſſit in ſingulis capľis: quotiens cōtrauentū vel ꝯfactum fuerit: ⁊ pena ſoluta vel non rata maneant oīa ⁊ ſingula. ſ. ⁊ īfraſcripta ⁊ nihilominus penam ⁊ ſoꝛtem vbicunq; locoꝝ ⁊ terraruȝ ⁊ in quocunq; foꝛo ⁊ loco creditoꝛes pꝛedicti aut alter eoꝝ petierint ab ipſis debitoꝛibus aut altero eoꝛūdem ſe integre ſoluturos in quibus locis ⁊ foꝛis ⁊ quo ipſoꝝ voluerint: ⁊ ſub quocunq; iudice maluerint poſſint ex pacto dictos debitoꝛes ⁊ quemlibet eoꝝ inſoliduȝ ad ſolutionē dicti debiti in dicto termino faciendam. ⁊ ad oīa ⁊ ſingula in hoc ꝯctu contenta efficaciter obſeruanda realiter ⁊ perſonaliter conuenire: inſuper reficere ⁊ reſtituere ſibi omnia ⁊ ſingula damna ⁊ expenſas ac intereſſe que vel quas fecerit vel ſuſtinuerit in iudicio ſiue extra: vel alio quocunq; modo pꝛo ipā pecunia exigenda ⁊ de his credere ſuo ſimplici verbo ſine ſacramento vel alia pꝛobatione aut alicuius cauſe recognitione: inſuꝑ ꝓmiſerunt inſolidum pꝛeceptum recipere a tali iudice ad certum diem de dicta pecunia pꝛedicto termino ſoluenda ſub pena. xxv. lib. tur. ſtipulatione ſolenni pꝛomiſſa qua ſoluta vel non rata maneant pꝛedicta quod pꝛeceptum ad dictam diē recipi ijdē creditoꝛes ibidem ⁊ in pꝛeſenti denunciauerunt debitoꝛibus antedictis: pꝛo quibus omnibus ⁊ ſingulis firmiter obſeruandis ⁊ adimplendis obligauerunt ipſi debitoꝛes ipſis creditoꝛibus omnia eoꝛū bona que pꝛecario iure ſe ipſoꝛuȝ nomine ⁊ pꝛo eis poſſidere conſtituerunt vſq; ad integram ſolutionem dicti debiti. ⁊ ſatiſfactionem omniuȝ pꝛedictorum. ita qd a termino in antea ſi tunc ſolutio nō fuerit facta liceat ex pacto ipſis creditoꝛib⁹ ⁊ cuiq; ipſoꝛum ꝓpꝛia autoꝛitate ſine curie ꝓclamatione aut aliqua denunciatione: vel aliquo ꝓiudicio dictoꝛuȝ bonoꝛum ⁊ quoꝛum ex eis voluerint ingredi poſſeſſionem: ⁊ ea accipere vendere ⁊ alienare alij obligare: ⁊ apud ſe pꝛo iuſto pꝛecio retinere ⁊ ſe indemnes ſeruare tam de pena damnis ⁊ expenſis quam de ſoꝛte ſine omni occaſione legum ⁊ iuris ⁊ vſus. ¶ Renunciauerunt autem debitoꝛes pꝛefati foꝛi pꝛiuilegio nouarum conſtitutionum ⁊ epiſtole diui adriani beneficio exceptioni doli condictioni ſine ca. in factum actioni ⁊ exceptioni ſibi non date: ⁊ non mutuo accepte pecunie ⁊ omni alij auxilio. Inſuper dictus. a. quia minoꝛ erat. xxv. ann. maioꝛ tamen. xiiij. iurauit coꝛpoꝛaliter ad ſancta dei euangelia nullā b reſtitutionem impetrare ᵇ contra pꝛedicta vel aliquod pꝛedictoꝛum pꝛetextu minoꝛis etatis vel cuiuſcunq; alterius rationis vel cauſe. ad hec domina. e. ipſius. a. vxoꝛ pꝛedictis omnibus pꝛeſens dicte obligationi ab ipſo ſuo viro facte conſenſit: et certificata per me no. infraſcriptum. ipſa bona a dicto viro ſuo obligata eiſdem creditoꝛibus ſibi eſſe hypothecata pꝛo dotib⁹ ſuis renunciauit omni ſuo iuri hypothecarum ⁊ cuilibet alij quod habebat vel habere poterat occaſione dotium ſuarum in dictis bonis obligatis: vt hypotheca ſua non obſtante ꝓdicta ipſis creditoꝛibus obligatiōe facta pleno iure vſq; ad ſatiſfactionem pꝛedictoꝛum omnium pꝛeferatur dictum ius ſuum ipſis creditoꝛibus pacto remittens: necnon pꝛomittēs per ſe ſuoſq; heredes eiſdem creditoꝛibus ſtipulantibus: vt dictuȝ eſt nō ꝓferre ius ſuū iuri eoꝝ in ꝓdictis bonis obligatis eo qd ſit pꝛioꝛ tpe: aut potioꝛ iure ſiue alia quacūq; rōne vel cā: ſȝ ꝓdicta oīa ⁊ ſingula firma grata ⁊ rata hr̄e ⁊ tenere: nec ꝯfacere vel venire aliqua rōne vel cā de iure vel de facto ſub pena dupli. dicti debiti ſtipulatione pꝛemiſſa: ⁊ refectione damnoꝛum ⁊ expenſaruȝ litis ⁊ extra: ⁊ obligatione oīum bonoꝝ ſuoꝝ qua pena ſoluta ⁊c. ¶ No. ex hac foꝛma duos reos debendi: ⁊ duos ſtipulandi fieri poſſe. ff. ſi q̇s cau. ſi 2 duo rei. ¶ † Et ſcias ᶜ qd hec foꝛma ſicut ⁊ quelibȝ c foꝛma debiti. vj. hȝ capľa ſcdm incipit ibi. quā pecunie quanti. tertiū ibi qd ſi dictis ⁊c. quartū ibi. inſuper reficere. quintū ibi. ꝓ q̇bus oībus. ſextū ibi. renūciauerūt aūt. Ad pꝛimū capitulū ꝗtum ad duos reos debendi ⁊ duos ꝓmittendi de obligationibus ⁊ liberationibus eoꝛum accedit. C. de duobus reis. in auť. ibi poſita. ⁊. ff. eo. reos. inſti. eo. §. ex huius. ⁊ in pꝛe. l. ſi duo. ff. de verbo. ob. l. ij. §. ex his igitur. et 3 l. in executione. ¶ † Sequitur in pꝛemiſſa foꝛma ꝓ ſe eoꝛumq; heredibus: licet non fieret in inſtr̄o mētio de heredibus: nihilominus heredes tenerentur niſi pꝛobetur alia fuiſſe mens contrahentium. ff. de pꝛoba. ſi pactum. ff. de pigno. ac. ſi neceſſarias. §. de vendendo. ff. de pact. iur. §. vtrum. C. de contrahen. d ſtip. veteris ᵈ non ideo minus ad hoc accedit. C. de pactis. ſi creditoꝛes. C. de fideiuſ. liberum. ff. eo. inter eos. §. j. ⁊. ij. ff. de leg. j. ſi ex toto. niſi per hoc ipm inſtr̄m ſuꝑ hoc dic vt. ſ. de pꝛoba. §. videndum verſi. pone ſolutam ⁊ numeratā pactū hoc qd non opponatur exceptio non nu. pe. non valet quin poſſit opponi. j. tp̄s iuris: quod tp̄s habes. ſ. de renun. ⁊ con e clu. ver. item exceptio nō nu. ᵉ debitoꝛ tamen qui ſe pacto aſtringit non opponere penam ſoluet ſi calūnioſe opponat. ſm quoſdam. quem aūt effectum habet huiuſmodi renunciatio colligitur. C. de nō nu.

Ante omnia FOR. habes iſtud in inſtr̄m ⁊ oīa ſequētia vſq; ad ꝟ. ꝯſequēter ſere ad lr̄am ꝑ rolandinū in tertia pte ſūme et iſtud eſt tertiū. duo que ꝓxime ſequunť fuerūt primū ⁊ ſcdm.

b ¶ Impetrare nec impetrāda vel impetrata vti.

c ¶ Et ſcias. ſȝ rolan. in aurora cui⁹ ꝟba autoꝛ abbꝛeuiat remittēdo ⁊ plenius pꝛobat.

d ¶ Veteris. idē no. ⁊ per alia iura. ſ. de emp. et vē. §. j. ꝟ. j. igiť.

e ¶ Non nu. videas ēt ſupꝛa de excep. §. viſo. ꝟſi. ſuꝑ exceptione nō nu. pecu.

a ¶.l.iij.opi.Azo.quā etiā ibi.ponit gl.fuit qđ cū debitoꝛ nō obſtante
ꝯfeſſione hēat duo priuilegia excipiēdi.ſ.⁊ onus ꝓbādi trāſferendi in
creditoꝛē renūciando ꝑdit ſcđm ⁊ nō primū.excipe ergo poterit.ſꝫ ꝓbet ſi pōt vt ſic adiectio renūciationis aliq̄d operet̃.ff.de leg.j.ſi qñ.ꝯ
riā opi.Jac.de ra.fundatā ſuꝑ rōne facilitatis in renunciādo ſicut in
ꝯfitēdo quā de
velleyano dixi
de ſo.cōpe.ſi diligēti.ſuꝑ pria
gl.vid per Cy.
i.p̄.l.iij.in.ij.q.

b ¶ Uer.eſt q̄ꝫ.
non debuiſſet
omittere cām q̄
re h̄ clā vel illa
đ dādis pigno
rib⁹ adijcit̃ inſtrō.ſcias ꝙ ēt
ſcđm leges pena adiecta ſolu
tioni q̄titatis
ītelligit̃ appo
ſita in fraudeꝫ
vſuraꝝ potiſſime ſi cū fenera
toꝛe ꝯhit̃ ſecus
ſi adijcit̃ facto
vl' ſpeciei vt no.
C.de vſuris cū
allegas.⁊.ff.de
ac.emp.⁊ ven.
iulian⁹.al's ici
pit inter eū.§.
ibidē pap.talis
igit̃ pena cū ſit
adiecta ſcđ de
dādis pignoꝛi
bus vl' de p̄cepto recipiēdo
vel ſilijs ſcđm id
iuſte peti vr̃.ſꝫ
cū h̄ caſu ſcđm ꝓ
mittat̃ ꝓpter
mutuū cui ſcđ
pena adijcit̃ ſa
tis ſolōni pecu
nie adiecta vr̃
allegat̃.l.j.§.j.
⁊.§.h̄ actio.ff.
ſi q̄s teſt.liber
eſſe iuſ.fu.⁊ ſic
patēter pꝫ ſcđm
ī fraudē.vt no.
Cy.in p̄.l.cū al
legas.in fi.qđ
pri⁹ tenuit dy.
in.l.cū ſeru⁹.ff.
de ꝯdi.⁊ demō.
vbi cōputatio
rōnū q̄ ꝯſiſtit ī
ſcđ tranſit gr̃a
pecunie ꝓſoluē
de hoc maxime
veꝝ puto ī fene
ratoꝛe facit de
pig.illo vos de
empt.⁊ ven.ad
nr̃am bū facit
de materia de
modis fraudā
di legē in pluri
bus exēplis no
tata de priuile
gijs quāto cuꝫ
ſuis remiſ.bū
facit etiā ad ca
ſum.C.de vſur.
rei iu.l.ſi.ī p̄n.
ADDE vltra
ea que habent

a pe.l.iij.ᵃ ⁊.l.in ꝯtractibus.minoꝛi autem pro minoꝛi.
ad hoc facit.ff.de fideiuſ.marcellus.⁊.l.vbicunqꝫ.ff.
4 de procura.minoꝛ.¶† Nullam aliam contrariam
exceptionem intelligit̃ de malitioſa.nam legitimas
opponere poterit hoc pacto non obſtante.ff.đ pac.
iuriſgentium.§.ſi paciſcare.extra de ele.cauſaꝫ que.
de reſcrip.cum adeo.de offi.dele.ex parte el.ij.penā
⁊ ſoꝛtem:niſi hec ⁊ ſimul ponerentur non poſſet peti ſoꝛs ⁊ pena.ff.pꝛo ſocio ſi quis a ſocio.ff.de tran
ſac.qui fidem vbicunqꝫ locoꝛum.de hoc.ſ̄.de compe.iudi.adi.ver.circa hoc.⁊ ſe.ſimplici v̄bo.⁊ de hoc
in pꝛe.§.videndum verſi.quid ſi pꝛeceptum recipe-
b re.de hoc.ſ̄.de ſenten.§.j.ver.eſt quoqꝫ ᵇ.ſtipulatio
5 ne ſolenni pꝛomiſſa ſemper.¶† Uerbum ſtipulata
vel ſimile eſt apponendum:quia poſtmoduꝫ nō ver
titur in dubium an legitime facta ſit pꝛomiſſio.inſti.
de inuti.ſtip.§.ſi ſcriptum.ꝓ q̄bus omnibus quod
ita ſit facienda ſtipulatio eſt arg.inſti.de verbo.ob.
§.ſi.omnia eoꝛum bona de hoc.ſ̄.de pigno.§.j.ver.
ceterum.⁊ ſine hac conuentione non eſſent creditori obligata bona debitoꝛis in ſi.de pig.l.j.in pꝛin.
niſi eſſet creditoꝛ pꝛiuilegiatus:vt mulier ⁊ fiſcus.
extra de pigno.ex litteris.C.de pꝛiuile.fiſ.q̄uis.
6 ¶† Et dicendo obligo tibi omnia bona mea:vel
bona ad me pertinentia etiaꝫ futura obligantur.ff.
eo.obligatione generali.⁊.deniqꝫ.C.que res pign.
ob.poſ.l.fina.ſed ſi ſpecialiter debitoꝛ aliquam reꝫ
obligat:⁊ conſequenter omnia bona ſua q̄diu ſibi
poteſt de ſpeciali pignoꝛe ſatiſfacere ad aliam non
recurret.C.de pigno.q̄uis que p̄cario iure.ad hoc
facit extra de pꝛecar.c.ſi.ff.eo.l.j.⁊.ij.renunciantes:
qđ in hoc contractu renunciandum ſit excep.doli.⁊
nō nu.pec.⁊ act.in factū.pꝛobatur.C.de non nu.pe.
ſi ex cautione.⁊.l.cum vltra:⁊ pꝛoficit talis renūcia
tio:vt.C.de pac.ſi quis in conſcribendo.ff.de mino.
ſi iudex.ff.ad velleya.l.ſi.de hoc.ſ̄.de cōclu.⁊ renū.
verſi.⁊ quoniaꝫ ⁊ ſe.iurauit coꝛpoꝛaliter.C.ſi aduer
ſus vendi.ſacramenta ipſius.a.vxoꝛ.extra de iureiuran.cum contingat.⁊.ſ̄.de emp.⁊ ven.§.tertio.ver
7 ſicu.ſed ⁊ ſi.¶† Sed queritur an vxoꝛ poſſit ſe cuꝫ
c marito vel pꝛo eo obligare efficaciter.dic ᶜ qđ vxoꝛ
non poteſt conueniri pꝛo marito vel pꝛo eo intercede
re:nec tenetur ex debito vel obligatione pꝛo marito
vel eius cauſa contracta.C.ne vxoꝛ pꝛo marito con.
l.j.ff.ad velleya.l.ij.⁊.iij.non quod in hoc iuuetur ꝑ
vell'.immo ipſo iure ſeruatur illeſa nec tenetur de eo
quod acceptum vel ſcriptum eſt ſiue ſemel ſiue pluries ad id debitum ſe obliget pꝛo marito:⁊ ſiue ſe ſi
ue ſuam ſubſtantiam obliget:vt in aut̃.col.ix.vt nul
li iud.§.⁊ illud vero pꝛeuidimus.vell'.etiam locum
habet quando mulier pꝛo extraneo intercedit quo
caſu ſi ei renunciet obligatur:ſed cuꝫ ſe pꝛo viro ob
ligat quātuncunqꝫ vell'.renunciet ei non pꝛeiudicat
nec obligatur:cum marito autem ſe poteſt pꝛo alio
non pꝛo ipſo alteri obligare renunciando vell'.vt ex
8 tra de iureiuran.ex reſcripto.¶† Ceterum ſi debitum ſit pꝛo ea vel ꝓ eius cā ꝯtractum.⁊ pecunia in eius
vtilitatē cōuerſa:⁊ hoc manifeſtum ſit:tunc ip̄a tene
tur:⁊ etiā ip̄e vir quem nihil ꝓhibet obligari ⁊ fide
iubere ꝓ vxoꝛe.ideoqꝫ in inſtrō ſe vxoꝛ non obligat
ſed renunciat:vt ſaltem creditoꝛi non pꝛeferatur in
9 hypotheca.¶† Sed pone vir ⁊ vxoꝛ confeſſi ſunt
publico inſtrō ſe accepiſſe.x.mutuo.a.t.⁊ quilibet ſe
inſolidum obligauit ⁊ facti ſunt duo rei debendi:⁊
quilibet omnia bona ſua obligauit creditoꝛi.inſuꝑ
vxoꝛ renunciauit vell'.⁊.l.antique.⁊ iuri hypotheca
rum ⁊ noue conſtitutioni.nunc agit.t.contra ipſam
vxoꝛem act.perſonali petens integrum debitum:vl'
ſaltem partem:⁊ petit bona viri actione hypothecaria:que a muliere poſſidentur:cum maritus non
ſit ſoluendo.Nunc pꝛimo queritur an vxoꝛ teneat̃
in aliquo pꝛo debito pꝛincipali.Reſpon.refert:qꝛ
aut pecunia tota peruenit ad maritum aut pꝛo par
te:⁊ hoc euidenter conſtat:aut dubitatur.Si tota
peruenit tunc mulier act.perſonali nō tenetur quia
pꝛo eo fideiubere videtur:vt.ff.ad macedo.item ſi
filius.§.j.ſi pꝛo parte tamen ad eam peruenit tūc ꝓ
parte tenetur.ff.ad vell'.vir vxoꝛi.§.fina.ſi autē du
bitetur non tenetur niſi creditoꝛ oſtendat eam ver
d ſam in vtilitatem mulieris:vt.C.eo.titu.aut̃.ſi quaᵈ
10 ¶† Secundo queritur ſi dicta vxoꝛ renunciauit
vell'.⁊.l.antique.⁊ noue conſtitutioni ⁊ iuri hypothe
e carum ᵉ an poſſit conueniri a.t.perſonali actione.
Reſpon.non.in pꝛe.aut̃.ſi qua.⁊.C.de leg.⁊ conſti.
non dubium quod non etiam ſi iuraſſet:⁊ hoc ſcđm
leges:ſecus tamen ſecundum iura cañ.vt extra de
iureiuran.cum contingat.ſ̄.de emp.⁊ vendi.§.iij.v̄.
11 ſed ⁊ ſi vendi.¶† Tertio queritur an teneatur hy
pothe.pꝛo bonis mariti:quia renunciauit iuri hypothecarum.Reſpon.aut renūciauit dicto iuri hypothe.pꝛo obligatione facta a ſe pꝛo marito ſuo tā
tum:aut pꝛo ſua obligatione:⁊ etiam mariti.pꝛimo
caſu cum pꝛincipa.e non valeat nec acceſſoꝛium valebit.extra de fide inſtrumen.inter.§.cum igitur.
12 ¶† Et cum contra.l.ſit quicquid ex eo vel ob id ſe
quitur debet eſſe caſſuꝫ ⁊ inutile:vt in pꝛe.l.non du
bium.ff.de pigno.cum vitioſe.ff.de fideiuſ.cum lex.
ff.de reg.iur.cum pꝛincipale.x.di.vide extra de teſti.
c.ij.in fine.in ſecundo vero caſu ſi in fine contract⁹
continetur ſimpliciter quod renunciauit iuri hypo
thecarum videtur qđ tunc pꝛo parte ⁊ obligatione
viri teneat renunciatio:vt.C.ad vell'.etiam.⁊.l.iube
f musᶠ.ff.que in frau.credi.ſi pignus.duo enim continentur in inſtrumento.ſcilicet obligatio ⁊ renunciatio:⁊ ſi non valet obligatio valet renunciatio.ff.
quibus mo.pig.vel hypo.ſol.l.j.§.j.nam vtile per in
utile non vitiatur.ff.communia pꝛedi.pꝛopꝛium.ff.
ſi cer.pe.l.certi condi.§.quoniam.extra de elec.illa.
nec obſtat.ff.de dona.inter virum ⁊ vxo.qđ auteꝫ.§.
ſi vxoꝛ.⁊.§.ſi tibi.qꝛ ibi fuit tantum vnicus contractus ⁊ factus in fraudem donationis nec renunciauit iuri hypothecarum.nec ob.aut̃.ſi qua:qꝛ loquit̃
cum mulier ſe pꝛo marito obligauit ⁊ non renuncia
uit:nam renunciatio non eſt modus inducende ob-
g ligationis ſ̄m alber.gal.ᵍ ¶† Item inſtrumentum
13 mutui vnius debitoꝛis:⁊ vnius creditoꝛis ſuꝑ modica q̄titate hoc modo ꝯficietur.FORMA.A.filius
quondam.b.fuit confeſſus ⁊ contentus ſe ex cauſa
mutui habuiſſe ⁊ recepiſſe a.c.quondā filio titij tres
lib.tur.ꝓmittens per ſe ſuoſqꝫ heredes ſine aliqua
exceptione iuris vel facti ſe obligando dicto.c.pꝛo
ſe ſuiſqꝫ heredibus ſtipulanti ſoluere dare ac reſtituere eidem aut eius certo nuncio dictam quantita
teꝫ pecunie hinc ad vnū annū pꝛoximum in tali loco.quod ſi dictis loco ⁊ termino non ſoluerit ⁊ non
obſeruauerit:vt dictum eſt pꝛomiſit eidem ſoluere
atqꝫ dare duplum ipſius quantitatis pecunie pene
nomine ſtipulatione in ſingulis capitulis huius cō
tractus inſolidum pꝛomiſſe que totiens committatur ⁊ exigi poſſit in ſingulis capitulis.quotiens cō
tra factum fuerit:⁊ qua ſoluta vel non.rata maneāt
omnia ⁊ ſingula ſupꝛa.⁊ infraſcripta:⁊ nihilomin⁹
ſoꝛtem ⁊ penam vbicūqꝫ locoꝛum ⁊ foꝛi creditoꝛ pe
tierit ab eodem ſe integre ſoluturum.Item reficere ⁊c.vt in ſequenti.verſicu.vſqꝫ pꝛeterea.poſt iunge pꝛo quibus omnibus ⁊ ſingulis firmiter obſeruandis obligauit eideꝫ omnia bona ſua.renunciās
foꝛi pꝛiuilegio:⁊ exceptioni ſibi non date ⁊ non mu
tuo accepte pecunie:⁊ omni alij auxilio.hec foꝛma
quantum ad contractum mutui pꝛobatur.ff.ſi cert.
pet.l.pꝛima ⁊.ij.§.appellata.⁊.§.mutui datio.⁊.l.cer
ti condictione.§.ſed ſi ei numerauero:in fin.ff.de cō
trahen.emp.l.pꝛima.ff.de lega.j.plane.§.ij.inſtitu.
quibus modis re contrahi.ob.in pꝛin.quantum ve
ro ad ſtipulationeꝫ pꝛobatur inſti.de ac.§.pecunia
aūt.ff.de pac.iuriſgētium.§.qđ fere.⁊.§.quinimmo
ff.de

in locis vulgaribus ro.ꝯſi.cccccv.vbi plene de materia p̄dicta.
c ¶ Dic ſ̄m rolan.cuius ad lr̃am fuit hec qđ vbi.ſ̄.in fi.
d ¶ Aut̃.ſi qua.Uber.de bobio qui in quadā ſua q̄one hanc materiam
ꝓlixe tractauit dixit quoſdā peritos etiā in h̄ vltimo caſu cū dubitat̃
ꝓ dimidia ꝯdemnaſſe ⁊ ꝓ dimidia abſoluiſſe per legē ꝓxi.alle.vir vxo
ri.in fin.ip̄e tꝫ
nobiſcum qđ ſi
mulier renūcia
uit ⁊ iurauit dū
modo fuerit cer
tificata aperte
⁊ diſtincte ſicut
diſtincte ⁊ clare dꝫ legi regl'a
oꝛdinandis in
aut̃.q̄no opoꝛ
tet ep̄os.§.igit̃
col.j.tenet̃ ſeruare ꝑ iura q̄
ſtatim allegan
tur.ADDE
vltra Inno.in
c.cū ꝯtingat.ex
tra de iureiur.
⁊ pau.de ca.i.l.
ſi qua mulier.
alleg.bar.ꝯſil.
mihi.cxxiiij.et
pau.de ca.ꝯſil.
ccxviij.

e ¶ Et iuri hypo.vide qđ de
hac renūciatio
ne dixi.ſ̄.de re
nun.⁊ cō.§.j.ſu
per v̄.cui iuri.
⁊.ſ̄.de emp.et
vēd.§.tertio lo
co ſuꝑ v̄.ſꝫ ⁊ ſi.
ADDE bal.
ꝯſi.ix.iij.lib.in
penul.col.

* ADDItio.
¶ Et an ⁊ qñ
poſſit renūciare iuri hyp.quā
hꝫ ī bonis mariti qñ ſuꝑſunt
alia bona viri
ex q̄b⁹ poſſit de
dote ſibi ſatiſfieri vide pau.
de ca.ꝯſi.xlj.in
ci.viſis ⁊ ꝯſide
ratis in pꝛima
par.ꝯſi.⁊ qñ mu
lier q̄ renuncia
uit bñficio velleyani.dicat̃ ſibi p̄iudicaſſe vi
de Soci.conſi.
cclx.incip.capio.p̄iu.col.fi.
in.ij.vol.Pen.
Ferran.

f ¶.l.iubem⁹ vi
de ibi Cy.in fi.
vbi ēt remiſi.ſ̄.
de renū.⁊ ꝯclu.
v̄.ſꝫ pone eū.

g ¶ Scđm alb.
gal.ex̄ volumē
vel opus ſuuꝫ.

ff.de verboꝛum.obliga.l.j.ff.de noua.ſi ita fuero.§.j.⁊.l.cum enim.
¶ Quid ſi fideiuſſoꝛ detur.dic vt.ſ̄.titu.pꝛoxi.§.j.verſic.ceterum.
14 ¶† Inſtrumentum quoqꝫ mutui duoꝝ debitoꝝ ⁊ vnius creditoꝛis
ſic ꝯficietur.FORMA.A.⁊.b.fuerunt ꝯfeſſi ⁊ ꝯtenti ſe ex cā mutui habuiſſe ⁊ recepiſſe.ac ſibi integre ⁊ non ſpe future numerationis
⁊ traditionis datas ſolutas ⁊ numeratas eſſe a.c.filio quōdam.b.xx.
lib.tur.pꝛomittentes per ſe eoꝛumqꝫ heredes vnuſquiſqꝫ ipſoꝝ pꝛincipaliter ⁊ inſolidum ſine aliqua excep.iuris vel facti ſe obligando di
cto.c.pꝛo ſe ſuiſqꝫ heredibus ſtipulanti ⁊c.vt in pꝛece.foꝛ.vſqꝫ non ob
ſeruauerit.poſt iunge pꝛomiſerunt ſe vt dictum eſt pꝛincipaliter ⁊ in
ſolidum obligantes eidem perſoluere ac dare ⁊c.vt ibidem vſqꝫ credi
toꝛ petierit iunge ab eis:aut aliquo eoꝛum ſe integre ſoluturos.Iteꝫ
reficere ⁊ reſtituere ſibi omnia ⁊ ſingula damna:⁊ expēſas ac intereſſe
litis:⁊ extra que vel quas fecerit vel ſuſtinuerit in iudicio ſiue extra
pꝛo ip̄a pecunia exigenda ⁊ de his credere ſuo ſimplici verbo ſine ſacramento:vel alia pꝛobatione aut alicuius cauſe recognitione.pꝛeter
ea pꝛomiſerunt inſoliduꝫ pꝛeceptum recipere a tali iudice hinc ad ter
tium diem de dicta pecunia ad dictum terminum ſoluenda ſub pena.
x.lib.tur.ſtipulatione pꝛomiſſa:qua ſoluta vel non.pꝛedicta firma per
durent.pꝛo quibus omnibus ⁊ ſingulis firmiter obſeruandis obliga
uerunt eidem omnia eoꝛum bona renunciantes foꝛi pꝛiuilegio.⁊ bene
ficio nouarum conſtitutionuꝫ.epiſtole diui adriani.condictioni ſine
cauſa:in factum actioni:exceptioni ſibi non date:⁊ nō mutuo accepte
pecunie:⁊ omni alij auxilio.¶ No.qđ ſicut duo rei debendi.ſic ⁊ duo
15 ſtipulandi fieri poſſunt.vt no.ſ̄.in fine.pꝛime foꝛme.¶† Ceterum ſi
cōitas alicuius ciuitatis pecuniam mutuo ſuſcipiat.ſic inſtrumentuꝫ
a conficietur.FOR.ᵃ Poteſtas ſiue rectoꝛ talis ciuitatis.⁊.b.came
rarius.⁊.c.⁊.d.pꝛocuratoꝛes ciuitatis eiuſdem de conſenſu voluntate
licentia ⁊ mandato conſilij ſpecialis ⁊ generalis dicti cōis ad ſonum
campanarum ⁊ voce pꝛeconia:vt moꝛis eſt in palatio eiuſdē cōis ad h̄
ſpecialiter congregati necnon omnium ⁊ ſinguloꝛum in ipſo conſilio
exiſtentium mandantium ⁊ volentium hoc debitum contrahi pꝛeſens
inſtrumentum fieri vllo ſtatuto ſeu ſtatuti capitulo non obſtante.ac
etiam omnes ⁊ ſinguli in ipſo conſilio exiſtentes pꝛomiſerunt ſolenniter vnuſquiſqꝫ eoꝛum pꝛīcipaliter:⁊ inſolidum pꝛo ſeipſis eoꝛumqꝫ
ſucceſſoꝛibus vice ⁊ noīe communis ipſius ſine aliqua exceptione iuris vel facti ſe obligando.c.pꝛo ſe ſuiſqꝫ heredibus ſtipulanti ſoluere
dare ac reſtituere eidem:aut eius certo nuncio.c.lib.tur.hinc ad vnum
annum pꝛoxime venturum in pꝛedicto loco quam pecunie q̄titatem
dicti poteſtas camerarius pꝛocuratoꝛes ꝯſilium.⁊ omnes ⁊ ſinguli in
ipſo conſilio exiſtentes confeſſi ⁊ contenti fuerunt atqꝫ aſſeruerunt ſe
vice ⁊ nomine dicti loci.⁊ pꝛo ip̄o communi ab ipſo.c.ex cauſa mutui
habuiſſe recepiſſe ac eis integre ⁊ in veritate non ſpe future numerationis datam ſolutam ⁊ numeratam eſſe in ipſius communis neceſſariam ⁊ vtilem cauſam:⁊ commodum ſpecialiter conuertendam.ſ.in ſa
tiſfactionem ⁊ ſolutionem talium debitoꝛum ad que idem cōe tali cre
ditoꝛi tenebatur ſiue in expenſis vel occaſione expenſarum talis opis
aut in ſtipendiarijs talibus militibus deſtinandis pꝛo ipſo cōi ad ta
lem locum obligantes pꝛincipaliter ⁊ inſolidum ſeipſos eoꝛumqꝫ ſuc
ceſſoꝛes vice ⁊ noīe dicti cōis ⁊ ip̄m cōe tam ip̄e poteſtas quam alter
qui regimen ciuitatis eiuſdem in poſterum eſt habiturus:⁊ tam ipſi
camerarius pꝛocuratoꝛes ⁊ conſilium quaꝫ alij qui in eiſdem officijs
loco ſucceſſerint eoꝛundem pꝛincipaliter ⁊ inſolidum ad ſolōnem dicti debiti in dicto termino faciendam:⁊ ad oīa ⁊ ſingula in hoc ꝯtractu cō
tenta plenius obſeruanda efficaciter teneantur ⁊ vt ipſe creditoꝛ ex
pacto poſſit foꝛi pꝛiuilegio non obſtante tam pꝛedictos obligatos q̄
eoꝛum ſucceſſoꝛes:⁊ quemlibet eoꝝ inſolidum.⁊ quem pꝛimo voluerit
vice ⁊ nomine dicti cōis.⁊ ipſum commune vbicunqꝫ locoꝝ atqꝫ terra
rum ⁊ omni foꝛi:⁊ ſub quocunqꝫ iudice tam eccleſiaſtico quā ſeculari.
⁊ omni curia.⁊ ſpecialiter in curia romana ⁊ per litteras apoſtolicas
⁊ reſcripta ad ſolutionem ipſius debiti ⁊ ad omnia ⁊ ſingula in hoc in
ſtrumento contenta realiter.⁊ perſonaliter conuenire non obſtāte nec
pꝛeiudicante creditoꝛi pꝛefato vt ſi ipſe partem debiti in iudicio vel
extra exegerit vel receperit ab altero debitoꝛum non ideo minus poſſit ipſum eundem debitoꝛem.⁊ etiam reliquos ⁊ quem ipſoꝛum malue
rit ad reſiduum ipſius debiti pꝛincipaliter.⁊ inſoliduꝫ conuenire nec
non pꝛomittentes ſolenni ſtipulatione creditoꝛi pꝛefato non dicere vl'
opponere dictam pecuniam integre non foꝛe acceptam datam ſolutā
⁊ numeratam.⁊ in pꝛedictam ipſius communis cauſam.⁊ vtilitatem
conuerſam ſiue quod indebite aut ſine cauſa vel communi ſeu alieno
facto fuerint obligati.⁊ non petere libellum dicti debiti:aut huius in
ſtrumenti exemplum.⁊ non pꝛobare ſolutionem:aut liberationem hu
ius debiti foꝛe factam niſi per hoc inſtrumentum inciſum vel cancella
tum:aut per aliud legale ⁊ bone fame tabellionis manu confectum et
non detinere pecuniam ſupꝛadictam:aut partem eius vel aliquid ex
ea vltra dictum terminum contra voluntatem dicti creditoꝛis aliqua
ratione vel cauſa.⁊ nullo tempoꝛe per ſe vel per alium contra ip̄m creditoꝛem vel eius heredes occaſione huius debiti impetrare:aut impe
trari vel obtineri facere aliquas apoſtolicas litteras vel reſcriptum.
⁊ illis vl' illo aut aliquo tam impetrato quam impetrando non vti.nec
vti facere.⁊ litē aliquā vel ꝯtrouerſiā ei vel ei⁹ hr̃di
bus inde in ꝑpetuū non mouere nullāqꝫ ꝯtrariam exce
ptionem vel negationem ſeu defenſionem iuris vel
facti ſpālem vel generalem ꝯ aliquod pꝛedictoꝝ vel
infraſcriptoꝛum in aliquo facere vel opponere.quo
minus pꝛincipaliter ⁊ inſolidum ad ſolutionem dicti debiti in dicto termino faciendam.⁊ ad omnia ⁊
ſingula in hoc contractu contenta plenius obſeruā
da efficaciter teneatur:⁊ quoniā voluerunt debitores pꝛefati infraſcripta omnia ⁊ ſingula non ſolum
ex harum ſolennium pꝛomiſſionū:vel hmōi inſtrumenti vigoꝛe verum etiam ex debito legis municipa
lis iuramento firmate ſolenniter obſeruari ideꝫ po
teſtas ⁊ ipſum ꝯſilium nullo cōtradicente ſtatuerūt
⁊ oꝛdinauerunt p̄ciſe p̄dictam pecunie q̄titatem in
tegre dicto creditoꝛi termino ſupꝛadicto per ipſum
commune de ipſius communis pecunia reſtitui ⁊ ꝑ
ſolui:⁊ ipſum commune ad eandem pecunie q̄titatem vt dictum eſt ſoluendam:⁊ ad omnia ⁊ ſingula
in hoc contractu contenta obſeruanda ⁊ adimplen
da pꝛeciſe teneri decernentes hoc ſtatutum adeo fo
re pꝛeciſum.⁊ ita tam pꝛedictum poteſtatem quam
futurum ⁊ tam pꝛeſens ꝯſilium quam ſuccedens ad
illud p̄ciſe teneri qđ nulla abſolutio peti aut per cō
ſilium vel per ꝯceſſionem cōis ipſius dari poſſit:qđ
qꝫ ipſum immutari vel remoueri:aut ex eo quicq̄ di
minui vel cancellari non poſſit:⁊ pꝛomittentes ſolē
ni ſtipulatione ſe vt dictum eſt inſolidum obligando hoc ſtatutum in libꝛis ſtatutoꝛuꝫ ipſius commu
nis anni p̄ntis cras per totam diem:⁊ in libꝛis ſtatutoꝛum anni futuri cum ipſa ſtatuta facient poni
ſcribi ⁊ inſeri facere diligenter:vt poteſtas ⁊ conſilium anni futuri:⁊ commune ipſum iurent.⁊ pꝛeciſe
teneantur ad illud:que omnia ⁊ ſingula.ſ̄.⁊ infraſcripta idem poteſtas camerarius pꝛocuratoꝛes cō
ſilium:⁊ omnes ⁊ ſinguli in dicto ꝯſilio exiſtentes ſe
vt dictum eſt pꝛincipaliter ⁊ inſolidum vice et nomi
ne ipſius cōis obligando pꝛomiſerunt dicto creditoꝛi ſtipulanti vt dictum eſt perpetuo firma grata ⁊
rata habere.⁊ tenere obſeruare adimplere ⁊ non cō
trafacere:vel venire per ſe vel ꝑ alios aliqua ratiōe
vel cauſa de iure vel de facto:qđ ſi pꝛedictis loco et
termino vt dictum eſt non ſoluerint.⁊ omnia ⁊ ſingu
la.ſ̄.⁊ infraſcripta nō obſeruauerint:aut in aliquo
ꝯtrauenerint ꝓmiſerunt ſe vt dictum eſt inſolidum
⁊c.vt in pꝛecedenti vſqꝫ cauſe cognitionem.hoc ſaluo qđ h̄ taceas illud verbum aut aliquo eoꝛum.poſt
ea iūge.pꝛo quibus omnibus ⁊ ſingulis firmiter ob
ſeruandis:⁊ adimplendis obligauerunt vice ⁊ nomine dicti communis ipſi creditoꝛi omnia bona dicti communis.que ipſum cōe pꝛecario iure pꝛo ip̄o
creditoꝛe ⁊ eius nomine poſſidere conſtituerunt vſ
qꝫ ad integram ſolutionem dicti debiti ⁊ ſatiſfactio
b nem omnium bonoꝛum ᵇ.ita qđ a dicto termino in
antea ſi tunc ſolutio dicti debiti ei facta non fuerit
poſſit idem creditoꝛ ex pacto ſua autoꝛitate ſine cu
rie pꝛoclamatiōe:⁊c.vt ſupꝛa in pꝛima foꝛma vſqꝫ fa
ctum actioni.poſtea iunge noue ac veteri conſtitutioni de duabus dictis.Exceptioni ſibi non date et
non mutuo accepte pecunie:⁊ omni alij exceptioni
omniqꝫ leguꝫ auxilio.⁊ omni defenſioni pꝛiuilegijs
⁊ decretis eis ⁊ ipſi communi modo quolibet competentibus.¶ Inſuper.h.nuncius et pꝛeco ipſius
communis ſuper animas.⁊ in animabus pꝛedictorum poteſtatis camerarij pꝛocura.⁊ omnium ⁊ ſinguloꝛum in dicto conſilio exiſtentium de ipſoꝛum
licentia ⁊ mandato iurauit coꝛpoꝛaliter ad ſancta
dei euangelia pꝛedictum debitum pꝛedicto termino ſoluere ſtatutum pꝛedictum pꝛeciſum ⁊ inuiolabiliter obſeruare:⁊ omnia ⁊ ſingula in hoc contractu contenta firma grata ⁊ rata habere et tenere ſer
uare ⁊ adimplere:⁊ non contrafacere vel venire aliqua ratione vel cauſa de iure vel de facto.hec foꝛma pꝛobatur.ff.ſi cer.pe.ciuitas.ff.de pigno.act.ſo
lutum.§.fina.ff.quod iuſſu.l.pꝛima.§.finali.et.l.penulti.C.quando ex facto tuto.l.pꝛima.et de admi-
16 niſtratio.tuto.cum quidam.¶† Et nota.ᶜ quod
c vbi vniuerſitas:vel collegium:vel ſocietas magna eſt ſufficit quod rectoꝛ vel pꝛelatus de conſilio
ꝯſilij vel contionis ipſam obliget ꝓut textus huius

a ¶ FOR.ro
lā.⁊ eſt.v.tertie
ꝑtis ſcias qđ
lex ciuitas.ff.đ
rebus creditis
dicit poſſe ciui
tatē ad mutuū
obligari ſi apparet in ipſius
vtilitatē mutuū
eē ꝯuerſuꝫ al's
ſoli ꝯhētes ob
ligati erūt ⁊ nō
ciuitas:et ibi
dicit guido pa
tere caſuꝫ quo
creditoꝛ nō hꝫ
multū eē curio
ſus allegat ſil'e
ff.de noua.l.do
li mali in fin.ſꝫ
qñqꝫ dꝫ eē dili
gēs qñ mutuat
magiſtro nauiſ
ff.de exer.l.fin.
qñqꝫ diligētioꝛ
qñ mutuat minoꝛi qꝛ ꝓbare
hꝫ eū factū locupletioꝛē.C.ſi
aduer.cre.l.j.vl'
eccl'ie.C.de ſacroſan.ec.h̄ius
in fi.et in ciuitate ſi vult p̄ciſe illā hr̃e obligatā vt.ſ̄.qñqꝫ
dꝫ eſſe diligentiſſimus qñ mu
tuat ſuo.qꝛ ne
ceſſe hꝫ ꝓbare
mutuū ꝯuerſuꝫ
in vtilitatē dñi
ff.de in rē v̄ſo.l.
iij.§.ſꝫ ſi.al's do
min⁹ nō tenet̃.
ADDE vltra
no.in.d.l.j.ciui
tas.pau.de ca.
ꝯſi.vltimo.

b ¶ Diuꝫ bono
rū.ſic hñt oēs
puto ꝙ dꝫ dice
re dānoꝝ ī ſum
ma habeo vſqꝫ
ad integrā ſolu
tionē oīum pꝛe
dictoꝛum.

c ¶ Et no.ſcđm
eūdē ī auroꝛa.

epiſtole docet.ſed ſi pauci ſunt . vt facile nominari poſſit bonum eſt.⁊ rectoꝛem ⁊ ipſam vniuerſitatē. et 17 ſingulos de ip̄a obligari. ¶† Poꝛro ſi ſcholaris. aut clericus ꝯ̄hat debitum ex cā cābij ſic inſtr̄m ꝯfi. a FOR.[a] A.pariſieñ.⁊.b.narboñ. ſcholares boñ. commoꝛantes pꝛo pꝛecio.⁊ nomine pꝛecij ⁊ cambij. ccc.li.boñ.quas confeſſi ⁊ ꝯtenti fuerunt atqꝫ aſſeruerunt ſe ex cā emptionis ⁊ cambij habuiſſe ⁊ recepiſſe ac ſibi datas integre ſolutas ⁊ numeratas eſſe nominatim pꝛo expenſis ⁊ occaſione expenſaꝝ cauſa ⁊ gratia ſtudioꝛum.a.c.⁊.d.ciuibus ⁊ mercatoꝛibus boñ.ꝓmiſerunt ſolēniter vnuſquiſqꝫ eoꝝ pꝛincipaliter ⁊ inſolidum ſine aliqua exceptione iuris vel facti ſe obligando dictis.c.⁊.d.ſtipulantibus et recipientibus inſolidum pꝛo ſeipſis.⁊.e.⁊.f.eoꝛum ſocijs:ita qꝺ quilibet eoꝛum inſolidum poſſit hoc debitum petere exigere:⁊ recipere cum effectu:vni tamen eoꝛum vel ſocioꝝ ip̄oꝛum ſolutione facta ab alijs liberent̄ ſoluere:⁊ dare eis aut vni ip̄oꝛum vel dictoꝛuꝫ ſocioꝛum eoꝛum ſiue certo eoꝛum nuncio. c.li.bonoꝛum ⁊ legalium tur.in nundinis ꝓuin. pximis vel apud ꝓuin.viij.die poſtꝙ̄ in ipſis nundinis cridatum fuerit.hara hara[b] vel apud ꝓuin.tem b poꝛe nundinaꝝ volentes ⁊ paciſcentes non obſtare nec p̄iudicium fieri creditoꝛibus:vel eoꝛum ſocijs: vt ſi ipſi aut aliquis eoꝛum parteꝫ debiti in iudicio vel extra exegerit vel receperit ab altero debitoꝛuꝫ non ideo minus poſſit eundem ipſum debitoꝛem et c etiam alium ab omni debito[c]:⁊ quem eoꝛum maluerit ad reſiduum ipſius debiti pꝛincipal̄r ⁊ inſolidū ꝯuenire.necnō ꝓmittentes non dicere vel opponere dictam ꝙ̄titatem pecunie integre non foꝛe acceptā datam ſolutam ⁊ numeratam:⁊ in ipſoꝛum vtilitatē conuerſam:⁊ non exire diſtrictum bonoñ.cōtra voluntatem creditoꝛum quouſqꝫ fuerit eis integre ſatiſfactum:⁊ non allegare ꝯ̄ p̄dictaꝫ vel aliquod pꝛedictoꝛum ſiue infraſcriptoꝛum aliquod pꝛiuilegiū legem ꝯſtitutionem vel decretalem ſiue aliqꝺ aliud nec recuſare aliquem iudiceꝫ ſub quo citati fuerint ⁊ conuenti.nullamqꝫ ꝯ̄ꝛiam exceptionem : vel defenſionem ſeu negationem iuris:vel facti ſpālem vel generalem cōtra hunc ꝯtractum in aliquo facere vel opponere:ſed omnia ⁊ ſingula ibi ꝯtenta firma grata:⁊ rata habere ⁊ tenere ⁊c.vt in pꝛece.vſqꝫ ſe.vt dictum eſt.iunge pꝛincipal̄r ⁊ inſolidum obligando eiſdem creditoꝛibus ſtipulantibus:vt dictū eſt eiſdem perſoluere atqꝫ dare nomine recompenſationum damnoꝛum ⁊ intereſſe quolibet menſe quo vltra dictum terminum ſolutionem diſtulerint ſupꝛadictam pꝛo ſingulis.x.lib.ꝙ̄titatis pꝛedicte.xx.ſol. tur.ip̄a recompenſatione in ſoꝛtem dicti debiti nullatenus computanda. Inſuꝑ nomine pene in ſingulis capitulis huius ꝯ̄ctus ſtipulatione inſolidum ꝓmiſſe duplum ipſius ꝙ̄titatis que etiaꝫ pena totiēs ⁊c.vt.ſ̄.ver.item inſtr̄m vſqꝫ locoꝝ ⁊ foꝛi.iunge creditoꝛes aut alter eoꝝ vel ſocioꝛum petierit ab eis vel aliquo eoꝝ ſe integre ſoluturos in quibus locis ⁊ foꝛis:⁊ quo ipſi voluerint.⁊ quocūqꝫ iudice maluerint poſſint ex pacto ip̄os debitoꝛes:⁊ quēlibet ipſoꝛum inſolidum ad ſolutionem faciēdam: ⁊ ad oīa ⁊ ſingula in hoc ꝯ̄ctu cōtenta efficaciter obſeruanda realiter ⁊ perſonaliter conuenire:inſuper reficere ac reſtituere eis oīa ⁊ ſingula damna:⁊ expenſas ac intereſſe que vel quas fecerint vel ſuſtinuerint in iudicio ſiue extra vel alias quocunqꝫ modo pꝛo ip̄a pecunia exigenda.⁊ de his credere ſuo ſimplici verbo ſine ſacramento vel alia ꝓbatione. aut alicuius cauſe recognitione:pꝛo quibus omnibus ⁊ ſingulis firmiter obſeruandis ⁊ adimplendis obligauerunt dicti debitoꝛes creditoꝛibus ſupꝛadictis ſeipſos perſonaliter:⁊ omnia eoꝛum bona tam eccleſiaſtica quam mundana omneſqꝫ eoꝛum redditus ⁊ ꝓuentus taꝫ p̄ntes quā futuros que ⁊ quos pꝛecario iure ſe ip̄oꝛum nomine pꝛo eis poſſidere conſtituerunt vſqꝫ ad integram ſolutionem dicti debiti:⁊ ſatiſfactionem oīum p̄dictoꝛum:⁊ ſpāliter iure pignoris obligauerunt eis vnum codiceꝫ in chartis hedinis cum apparatu Accur.⁊ vnum digeſtum in chartis hedinis cum tali apparatu. Item tales ⁊ tales libꝛos.quos libꝛos ipſi creditoꝛes dictis debitoꝛi-

a ¶FOR.vi. ſequēs pꝛima.

b ¶Hara hara. ſic etiaꝫ poſuit rolan.

c ¶Debito.nō eſt in ſumma.

d ¶Cruce ſignatoꝝ.ħ non fuit rolan.⁊ de eo ſcripſi ꝺ iudeis ad litteram.

e ¶FOR.rolan.viij.

f ¶Et nota.qꝺ lꝫ.ſm rolan. in auroꝛa.

g ¶FOR.rolan.ix.

bus iure pꝛecario reſtituerunt:ipſiqꝫ ab eis ibideꝫ pꝛecario receperūt ꝓmittentes vnuſqſqꝫ pꝛincip̄l̄r ⁊ inſolidū ſe vt dictū eſt obligando eiſdem creditoꝛibus ſtipulantibus vt dictum eſt dictos libꝛos ab omni obligatione de ipſis hactenus facta liberatos ⁊ expeditos eiſdeꝫ creditoꝛibus reſtituere ⁊ conſignare quandocunqꝫ tam ante terminum quam poſt debito non ſoluto ab eis petierint dantes eiſdem creditoꝛibus plenam ⁊ liberam poteſtatem ⁊ licentiam vt a dicto termino in antea ſi tunc ſolutio facta non fuerit poſſint eoꝛum autoꝛitate ſine curie pꝛoclamatione ⁊ aliqua denunciatione ⁊ aliquo pꝛeiudicio dictoꝛum bonoꝛum reddituum ⁊ ꝓuentuum ⁊ quoꝛum ex eis voluerint : et ſpecialiter libꝛoꝛum ipſoꝛum ingredi poſſeſſionem:⁊ ea accipere vendere:alienare:alij obligare:ac apud ſe pꝛo iuſto pꝛecio retinere:⁊ ſe indemnes ſeruare tam in pena damnis ⁊ expenſis:quā in ſoꝛte ſine omni occaſione legum ⁊ iuris ⁊ vſus.renunciauerunt autem dicti debitores in his omnibus ⁊ ſingulis ſupꝛadictis foꝛi pꝛiuilegio nouaruꝫ cōſtitutionum:⁊ epiſtole diui adriani beneficio exceptioni doli cōditioni ſine cauſa in factum actioni noue ac veteri conſtitutioni de duabus dictis edite in concilio generali.legi ob es alienum que eſt.C. de ac.⁊ ob. auten. immo. beneficio in integrum reſtitutionis ⁊ iuris canonici ⁊ ciuilis conſuetudini ſtatuto pꝛiuilegio clericatus ⁊ decretali de foꝛo competen.ſi diligēti.omniqꝫ decretalium ⁊ decretoꝛum ſuffragio ⁊ omni conſtitutioni ⁊ canoni ac omni iuris ⁊ legum auxilio eis modo d quolibet competenti vel competituro.iteꝫ pꝛiuilegio cruce ſignatoꝝ[d] omnibuſqꝫ litteris ſuper his vel aliquo eoꝛuꝫ ꝯ̄ creditoꝛes a ſede apoſtolica impetratis. De his renunciationibus vide.ſ̄. de renun. ⁊ conclu.ver.⁊ quoniam.inſuper dicti debitoꝛes iurauerūt coꝛpoꝛaliter ad ſancta dei euangelia vt dictum eſt ſoluere attendere obſeruare. ⁊ adimplere ⁊ non contrafacere vel venire nec aliquid obijcere vel attentare de iure vel de facto:⁊ in hoꝝ oīum euidens teſtimonium vel noticiā clarioꝛem ijdem debitoꝛes voluerunt ⁊ mandauerunt p̄n̄s inſtr̄m ſuoꝛum ſigilloꝝ appēſione muniri. Si aūt fideiuſſoꝛ vel debitoꝛ in hoc ꝯ̄ctu ſubſtituatur dic vt.ſ̄.ti.ꝓxi.in pꝛin. ¶† Si vero debitum ꝯ̄hatur 18 ꝑſoluendo ad tp̄s p̄cio mercationum emptarum ſic inſtr̄m conficitur e FOR.[e] A.ꝓ pꝛecio ⁊ noīe pꝛecij duarum petiarū pāni viridis de ꝓuino quas confeſſus ⁊ ꝯtentus fuit ſe ex cā emptionis ꝓ talibus quales ſunt ſine vllo reſtauro fracture vel immutationis habuiſſe ⁊ recepiſſe ac ſibi venditas ⁊ traditas eſſe.a.b.p.ꝓmiſit ſolēniter ſine aliqua exceptione iur.vel facti ſe obligando dicto.b.ſtipulanti ⁊ recipiēti inſolidum ꝓ ſeip̄o.⁊.c.⁊.d.eius fratribus ⁊ ꝯſoꝛtibus.ita ꝙ quilibet eorū inſolidum poſſit hoc debitum petere exigere:⁊ recipere cum effectu vni tm̄ eoꝛum facta ſolutione ab alijs liberent̄ ſoluere ⁊ dare eideꝫ aut alteri dictoꝝ fratrū eis vel eoꝝ certo nuncio.c. lib. tur. hinc ad talem diem in tali loco paciſcentes dum dicere vel opponere petias pꝛedictas pannoꝝ ſibi datas mēſuratas ⁊ traditas nō eē ⁊ nō ꝓbare ſol̄onē ⁊ liberationē huiꝰ debiti niſi per h̄ inſtr̄m īciſum vl̄ cācellatū aut per aliud legale ⁊ bone fame tabelliōis manu ꝯfectū nullāqꝫ aliā ꝯ̄ꝛiā exceptionē vel defenſionē ſeu negationē iuris vel facti ſpecialē vel gn̄alem contra aliquod pꝛedictoꝛum vel infraſcriptoꝛum in aliquo facere vel opponere:ſed omnia ⁊ ſingula.ſ̄.⁊ infraſcripta firma grata ⁊ rata habere:⁊ tenere ⁊ non ꝯ̄facere vel venire aliqua ratione vel cā de iure vl̄ de facto qꝺ ſi pꝛedictis loco ⁊ termino non ſoluerint ⁊ omnia ⁊ ſingula in hoc contractu contenta non obſeruauerint:aut in aliquo contrauenerint pꝛomiſit eis ſoluere atqꝫ dare duplum ipſius quantitatis pecunie pene nomine ⁊c.ſm alterum pꝛedictoꝛum modoꝛum.in fine vero renunciabit hoc modo renuncians foꝛi pꝛiuilegio exceptioni doli conditioni ſine cauſa in factum actioni exceptioni ſibi non datarum ⁊ 19 traditarum petiarum panni pꝛedicti:⁊ omni alij auxilio. ¶† Et no.[f] qꝺ f licet.ſupꝛa dixerit.in pꝛincip.ſine vllo reſtauro ⁊c.tamen ſi . b. vitium rei ſciebat.⁊.a.emptoꝛem ignoꝛantem non certificauerit. hoc pactum ei non pꝛoderit quin teneatur ad ītereſſe.ſecus ſi ignoꝛabat. ff. de act. emp.l.pꝛima. Item licet.b.ſtipuletur pꝛo ſe ⁊ fratribus non tamen fratres abſentes conſoꝛtes exigere poterunt:niſi facta ceſſione.verumtamen ſi alteri eoꝛum ſoluatur debitoꝛ liberatur.nam adiecti ſunt ad ſolutionem ⁊ actum eſt vt eis fiat ſolutio.ff.de ſolu.ſi ita ſtipulatus 20 fuero. ¶† Verum ſi ex reſiduo pꝛecij mercationum emptarum pecunia g pꝛomittatur inſtrumentum hoc modo conficietur. FOR.[g] A.⁊.B. reſiduo ⁊ complemento pꝛecij in quingentarum libꝛarum lane de anglia pulchꝛe ⁊ munde ſecundum conſuetudinem ciuitatis lugdunen. quam confeſſi ⁊ contenti fuerunt ſe ex cauſa emptionis pꝛo tali qualis eſt ſine vllo reſtauro habuiſſe ⁊ recepiſſe.a.b. pꝛomiſerunt ſolenniter vnuſquiſqꝫ eoꝛum pꝛincipaliter ⁊ inſolidum ſine aliqua exceptione iur.vel facti ſe obligando dicto.b.pꝛo ſe ſuiſqꝫ heredibus ſtipulanti ſoluere ⁊ dare eidem aut eius certo nuncio.c.lib.tur. hinc ad vnum menſem pꝛoximum in ciuitate atrebaten.quod ſi dictis loco ⁊ termino non ſoluerint:⁊ omnia ⁊ ſingula in hoc contractu contenta non obſeruauerint pꝛomiſerunt inſolidum vnoquoqꝫ ſe pꝛincipaliter ⁊ inſolidum obligante eidem creditoꝛi perſoluere atqꝫ dare duplum ipſius 21 quantitatis pecunie pene nomine ⁊c. vt ſupꝛa. ¶† Sed ⁊ ſi ex reſiduo pꝛecij alicuius mobilis vl̄ immobilibus rei pꝛomittatur pecunia qꝺ tamen pꝛecium totum venditoꝛi in inſtrumento vēditionis ipſius

cōfeſſus

ꝯfeſſus fuit ſe integre recepiſſe ſic inſtr̄m conficiet̄. a FOR.[a] A.ꝓmiſit per ſe ſuoſqꝫ heredes.b.ꝓ ſe ⁊ ſuis heredibus ſtipulanti ſoluere ⁊ dare eidem:aut eius certo nuncio.xxv.li.tur.hinc ad talem diem.in tali loco ꝓ reſiduo:⁊ ex cā reſidui ⁊ complementi p̄cij vel vnius domus ſite in tali loco quam dictus.b. p̄dicto.a.vendidit:vt pꝫ in inſtr̄o ſcripto manu mei no.c.ſubſcripti non obſtante cōfeſſione ſolutionis ipſius p̄cij facta ab ip̄o.b.in p̄dicto inſtrumento vēditionis qꝺ ſi dictis loco ⁊ termino nō ſoluerit ⁊c. vt.ſ̄.ꝓxi. ¶ Suꝑ reſiduo vero dotis ꝯfeſſate:nō ſolute cōfice:vt.ĩ.de donationibus inter virū ⁊ vxo. 22 §.nunc.de dote.ꝟ.ſi vero q̃s. ¶† Si aūt ex cauſa p̄cij ſoluti ꝓmittatur frumentū vel vinū ad tp̄s vel aliquid aliud ſic inſtr̄m conficiet̄. b FOR.[b] A.noīe p̄cij.l.ſol. tur.quos confeſſus ⁊ ꝯtentus fuit ſe habuiſſe ⁊ recepiſſe atqꝫ ſibi integre datos ſolutos ⁊ numeratos eſſe.a.b.ꝓmiſit ſolēniter ſine aliqua exceptione iuris vel facti ſe obligando eidem.b.pꝛo ſe ſuiſqꝫ heredibus ſtipulanti dare ⁊ deferre eidem.b.narbon.ad domum ſuam.vj.ſextaria frumenti pulchꝛi ⁊ mundi in tali die donans ei pure ⁊ libere ſimpl̄r ⁊ irreuocabiliter inter viuos quicqđ dictum frumentum plus valeret vel valiturum eſt de dicto p̄cio certificatus:⁊ ſciens illud eſſe maioꝛis p̄cij ⁊ eſtimationis:qꝺ ſi dictis loco ⁊ termino non dederit : ⁊ non detulerit vt dictum eſt:⁊ oīa ⁊ ſingula in hoc ꝯ̄ctu cōtenta nō obſeruauerit ꝓmiſit eidem ſoluere atqꝫ dare.x.ſoliꝺ.tur.pene noīe ſtipulatione in ſingulis capitulis huius ꝯ̄ctus inſolidum ꝓmiſſe qua ſoluta vel non rata maneāt oīa ⁊ ſingula.ſ̄.⁊.ĩ.ſcripta ⁊ nihilominus dictum frumentum vbicunqꝫ locoꝝ ⁊ foꝛi creditoꝛ petierit ab eodem integre ſe daturum. Item reficere ⁊ reſtituere ſibi oīa ⁊ ſingula damna ⁊ expenſas ac intereſſe ⁊c.vt.ſ̄.ver.item inſtr̄m ⁊ no. idem ſeruandum eſſe in lignis ⁊ in omni eo qꝺ ex p̄cio debet̄ ad tempus.qꝺ ſi pecunia mutuo recipiat̄ mercandi ſeu negociandi conci.inſtrumentuꝫ:vt.ſ̄. 23 de fideiuſ.§.j.ver.ſi aūt quis. ¶† Conſequenter[c] c de nouatiōe dicamꝰ. Et no.ꝙ nouatio fit quotiēs illud quod debes mihi ex cauſa vna puta mutui vel alia ꝓmittis mihi tu vel alius animo nouandi qꝺ d fit hoc modo . FOR.[d] Ego.ac.confiteoꝛ me debere tibi.p.x.pꝛo p̄cio vnius equi quē a te emi. que x.nouationis cā tibi dare ⁊ ſoluere hinc ad annum ꝓmitto que oīa ꝓmitto attēdere ⁊c.ff.⁊.C.de noua. per totum.dꝫ ergo exp̄ſſe dici animo nouandi h̄ fit alioquin nō fiet nouatio.C.de dona.l.fi.ff.de re iu. l.iiij.§.ſi ex.inſti.quibus mod.tol.ob.§.pꝛeterea. 24 ¶† Si aūt alius eſt qui dꝫ ⁊ alius qui ꝓmittit vt cū quis vult ſe penitus liberare ⁊ reum pꝛincipalē dare ſic ſcribet̄. FOR. Ego.h.nouandi aīo pꝛomitto tibi io.dare ⁊ ſoluere.x.que tibi debebat.p.ex tali cā vt deinceps ip̄e liberet̄: ⁊ ego obligatus exiſtam que omnia ⁊c.ff.de dona . ſi ſtichum.§. ſi quis ita.⁊.§.ſi ab aliquo.⁊.l.ſi quis abſente.⁊ ꝺꝛ h̄ nouatio voluntaria per quaꝫ pꝛioꝛ ꝯ̄ctus ſoluitur ad differentiaꝫ neceſſarie que fit per lr̄as:⁊ illius que fit per ſn̄iam vt ꝓbatur.ff.de noua.aliam.⁊. l. paulus. C.de re iu.l.j.ff.de ſolu.ſolutionem.C.de vſur.rei e iudi.l.ꝓ cōi. De delegatōe dicet̄.ĩ.§.ꝓxi.[e] ¶† 25 Aquiliana autē ſtipulatio oēs p̄cedentes obligationes nouat ⁊ perimit ip̄aqꝫ perimit̄ per acceptilationeꝫ que melius ſcribit̄ in tertia ꝑſona tali mō. FOR. A.debitoꝛ ⁊ reus ꝓmiſit.b.dare ⁊ ſoluere quicqđ eidem.a.dare debebat vſqꝫ in hodiernū diē pure vel in diem ſub ꝯditione . ⁊ omne qꝺ.b.aduerſus.a. in rē vel ꝑſonam agendo petere poſſet:⁊ hoc oīa ſtipulatione ⁊c.quo facto interrogauit eum.a.o tu.b.habes ne acceptum qꝺ tibi debeo rn̄det.b.habeo acceptumqꝫ tuli.ff.de tranſac.aquiliana.ff.de accepti.⁊ ex vno.§.fi.inſti.quibus mo.tol.ob.§.eſt ꝓdita. ¶ Ex hoc aūt ꝯ̄ctu non oꝛit̄ actio immo tollitur:vt.ĩ.§. f ceterum in pꝛin.[f] ¶ Si aūt quis ponit filiū vel nepoteꝫ cum aliquo vel ꝓ aliqua arte addiſcenda foꝛma inſtr̄m.vt.ſ̄.de loca.§.reſtat.ver.qꝺ ſi fiat. ¶ Item que res pignoꝛi obligari poſſint no.ſ̄. de pignoꝛi. 26 §.j. ¶† Sed qđ debet[g] creditoꝛ ꝓbare in g hypothecaria.dic ꝙ rem fuiſſe generaliter vel ſpāliter obligatam.vt.ff.de ꝓba.ante oīa. ¶ Item qꝺ fuit pe-

a ¶FOR.cōtinua pꝛime.

b ¶FOR.rolan.xij.

c ¶Cōſequent̄ additio ꝓpter ſcripta Mar. de fa.⁊ durāt vſqꝫ ibi ſi aūt additio ⁊ eiꝰ ꝟba in foꝛmis ⁊ gloſis que viꝺ ſuo ope q̄rta cart. hoſti.aūt ꝺ hac fecit rubꝛicam ſub titulo de ſolu.in ſumma.

d ¶FOR. mar.de fano.

e ¶.§.pꝛi. litis ꝯteſtationē ſic poſuit Mar. ⁊ azo. ī ſumma de noua. aū finē.ꝟ.p̄terea. et de iudi.in fi. et illius q̄ fit per ſn̄iam:vt ꝓbat̄ ff. de nouatio. aliā ⁊.l.paulus C.de re iud. l.j. ff.de ſolu. ſolutionē.C.de vſuris rei iud. pꝛo cōi. Martinꝰ poſuit ꝑ totū. nec ē ibi lex ſic incipiens ⁊ remiſſiones que ſequunt̄ dat autoꝛ.qꝛ mar. hic poſuerat.

f ¶Ceterum.in pꝛīcipio.vbi ꝑ ſequitur verba Marti. vt ibi dicam.⁊ h̄ finit̄ additio.

g ¶Sed qđ dꝫ. aſſumit ꝟba alber.gal.de pig. j.col.ꝟ.ſꝫ qđ dꝫ cuiꝰ eſt quaſi totū qꝺ ſequit̄.

cunia numerata.C.de pign.nec creditoꝛes.C.de nō nu.pecu.l.j. Iteꝫ ꝙ res erat in bonis obligationis h tempoꝛe vel poſtea:vt.ſ̄.de pig.§.j.ver. ſed querit̄. 27 ¶† Sed qn̄ dicit̄ eſſe in bonis . Rn̄. dic qn̄ poſſidet.ſi ꝯ̄ petentes hꝫ exceptionē ⁊ ſi non poſſideat rē qn̄ ad eam petendam hꝫ ac.vt.ff.de acqui.re.do.l.rē 28 in bonis. ¶† Quid ſi ꝓbo eum habuiſſe ⁊ poſſediſſe dicunt q̄dam hoc ſufficere:vt.ff.de verb. ſigni. ꝟbum illud ꝑtinere.l.bonoꝛum.ſed dic qꝺ ſi ago ꝯ̄ extraneum tunc debeo pꝛobare titulum.ar.ff. de pigno.ſi is q̇.§.j.de hoc.ff.eo.l.j.ff.de ꝓba.ante oīa.ff. 29 de pig.ac.rem alienam. ¶† Sed pone[h].t.obligauit h mihi oīa bona ſua poſtea vendidit . p. domum. ago contra.p.poſſeſſoꝛem hypothecaria ille negat rem fuiſſe in bonis.t.debitoꝛis ego ꝓbo te poſſediſſe i per triennium[i].⁊ pꝛobo.p.poſſeſſioneꝫ emiſſe ab eo non tn̄ ꝓbo.t.titulum habuiſſe queritur an.p.ſit condemnandus.⁊ videt̄ qꝺ ſic:qꝛ videtur qꝺ fuerit in bonis debitoꝛis:vt in pꝛedicta.l.bonoꝛum.⁊ . ff. de bono.poſ.l.iij.§.j.⁊.ff.vt in poſ.leg.is cui.§. bonoꝛum.⁊ ſufficit ꝓbare rem fuiſſe in bonis debitoꝛis:vt.ff.de pig.ſi ſuperatus.⁊.l.⁊ que nōdum.§.qꝺ dicit̄ ⁊.§.j. ¶ Item ſi ago ꝯ̄ debitoꝛem ſufficit ſi ꝓbo l eum poſſediſſe:vt in pꝛe.l.rē alienā.⁊ de pig. l. j. Rn̄.j.⁊.l.ſi inter.§.j.arg.contra qꝺ ſit abſoluendus quia non ꝓbo debitoꝛem dominum fuiſſe nec titulum habuiſſe qꝺ neceſſe eſt vt no.in pꝛe.l.reꝫ alienā. ⁊.l.ante omnia.item cum ago actione in rem etiam contra eum qui hꝫ a me cauſam poteſt mihi referre dominij q̄onem vt no.C.de pign.nec creditoꝛes.C. de nō nu.pecu.l.j.⁊ expꝛeſſe qui po.in pig.ha .q̇ balneum.§.fi.dic ꝙ eſt condemnandus.qꝛ hoc debitoꝛ allegare non poſſet:vt.ff.de pigno. ſi inter colonuꝫ §.j.merito ergo nec ille qui habet cauſaꝫ ab alio:vt ff.de rei ven.ſi a titio:vel dic quod ſi vtatur iure debitoꝛis:tunc idem erit qꝺ in debitoꝛe : qꝛ debet vti cum ſua cauſa ſuiſqꝫ vitijs.ff.de doli excep.apud.§. k de autoꝛis dolo alioquin poſſeſſoꝛ non tenetur[k]. 30 ¶† Quid ſi ago cōtra.p.hypothecaria ad domū pꝛobo eam fuiſſe debitoꝛis mei.p.vero pꝛobat eam ab eo ſibi venditam ⁊ traditam non ꝯſtat an obligatio pꝛeceſſerit venditionem an econtra querit̄ q̇d iuris.⁊ pꝛimo videtur ꝙ poſſeſſoꝛ teneatur ꝓbare ante obligationem ſe emiſſe:vt.C.libꝛo.x.de iure fi. l.j.nam conſtat quod res fuit debitoꝛis mei : vnde ⁊ hodie pꝛeſumitur eſſe:vt.C.de pꝛoba.ſiue poſſidetis.qui em̄ ante factum dicit ante factum pꝛobare debet.C.de epi.au.⁊ ſi legibus.C.de rei vendi.quotiens.extra de teſti.cum tu ſol.dic quod ego creditoꝛ debeo pꝛobare rem fuiſſe in bonis debitoꝛis tēpoꝛe obligationis vel poſtea:vt in pꝛe.l.ſi ſuperatꝰ ⁊.l.⁊ que nondum.§.qꝺ dicitur.nec ob.pꝛe.l.C.de 31 iure fi.qꝛ illud ſpeciale eſt ꝓut ibi no.[l] ¶† Item l pone obligaſti me ignoꝛante digeſtum meum interim obligaui creditoꝛi meo omnia bona mea deinde ratam habui obligationem per te factam de digeſto. queritur quis ſit potioꝛ:⁊ videtur qꝺ creditoꝛ tuus naꝫ ratihabitio retrotrahitur ad id tempus in quo obligatio facta eſt.ff.de pigno.ſi fundus.§.j. C.ad mace.l.fi.C.de do.inter virum ⁊ vxoꝛem.donatiōes Arg.contra.quod meus ſit potioꝛ.qꝛ tempoꝛe obligationis erat in bonis eius:vnde eſt obligata cum effectu.C.que res pigno.ob.poſ.que filio.C. ad macedo.ſi permittente verum tamen ius ei acquiſitum eo inuito auferri non potuit.ff.de pactis.l.fina .⁊ h̄ verius videtur.argu.ff.qui po.in pig. ha potioꝛ. §. ſi colonus.nec ratihabitio retrotrahitur . cum non 32 ſit in eodem ſtatu.ff.rem ra.ha.bonoꝝ.[m] ¶† Iteꝫ m pone .t.obligauit mihi que habet ⁊ que habiturus eſt.ſecundo obligauit tibi que habet ⁊ habiturus eſt poſtea emit domum.queritur quis erit potioꝛ in domo:⁊ videtur qꝺ ego qui ſum pꝛioꝛ tempoꝛe : vt C.qui po.in pigno.ha.l.j.⁊ videtur caſus.ff.eo.ti.l. fina.in pꝛincip. ff. de iure fi. ſi is qui. extra de iure pa.quod auteꝫ.ſi em̄ in fiſco ſpāle eſt. ſecus videtur eſſe in pꝛiuato. Arg.contra.quod ambo concurramus.ff.qui po.in pigno.ha.idemqꝫ.§.fina. ⁊ hoc tꝫ ac.vt no.in p̄.l.ſi is qui. Alij tn̄ contra per p̄.l.⁊ ītel n ligunt.l.illam idēqꝫ quādo fuit vtriqꝫ ſimul 33 obligata[n]. ¶† Sed quid ſi pꝛimo obligauit mihi gene-

h ¶Sed pone. ī alb.ꝟ.pone qꝺ nem de facto.ĩ. ⁊ ꝯtinuatur ad pꝛima. ADDE qđ ꝺbeat ꝓbare agēs hypothecaria bal. ꝯſi.xxxvj.iij.li.

i ¶Per trienniū.h̄ terminatū fuit ꝑ eaſdē leges quod nō ſufficeret ēt decēnij poſſeſſio.

k ¶Nō tenet̄ vide qꝺ no.ſ̄. de pig.§.j.ꝟ.ſꝫ q̄ritur an agens ⁊ quod ibi plene ſcripſi.

l ¶ Pꝛout ibi no.ad lr̄am fuit alb.gal.vbi.ſ̄. ꝟ.pone qꝺ etiā ago ꝯ̄ titium ⁊ duos.ꝟ.qui ſequunt̄ ēt continuabat alberi. poſt quos ſeq̄tur.ver.itē pone.t. ADDE bar.in.l.⁊ q̄ nōdū.§.qꝺ ꝺꝛ ⁊ ibi Alex.ff.ꝺ pig.

m ¶Bonoꝝ hn̄ facit ꝺ reſcrip. ſi ꝑ te.li.vj.⁊ vide.ĩ.ꝟ.illud.

n ¶ Obligata. ſic ēt intellexit ip̄e accur.vt no in.l.ij.ff.q̇ po. ī pig.ha. in vltima gl.⁊ idē iac. de are.in q̄one ſua q̄ incipit titiꝰ accepit ī fi. ⁊ fuit qꝺ de obligato duobus ſucceſſiue ⁊ general̄r poſt q̄s cuiuſdā rei poſſeſſioneꝫ q̄ſiuit ⁊ habuit ꝙ̄ alter poſſidet. q̄rebat an pꝛimꝰ creditoꝛ poſſet ex ſua obligatiōe aduocare rē a poſſidente an nō . ⁊ ſi pōt an ī totū an in ꝑtē vides ī quo differt h̄ qꝺ a pꝛia ibi emerat domū h̄ acq̄ſiuit poſſeſſionē ⁊ q̇ ad ſcꝺm mēbꝛū q̄onis qꝺ reſpicit ꝓpoſitū tꝫ qꝺ nō concurrūt.ſꝫ pꝛioꝛ eſt potioꝛ.alle. C.ꝺ ſcꝺis nup. hac edictali.§. oībus ⁊ de iure dotium.l.in rebus. in pꝛincipio.⁊ regula qui prior.li.vj.⁊.C.qui po.in pig.ha.l.ij.⁊ vltra.in prima vero q̄one ſubtil'r allegat ꝓ pte creditoris.ſ.qđ res bona fide poſſeſſa eſt in bonis poſſidētis.ff.de v̄.ſig.bonoꝝ.§.in bonis.⁊ talia veniūt in peti.heredi.⁊ in ꝯdictione ex.l.vel edicto.ff.de pe.here.⁊.l.non tm̄ ⁊ C.de edi.diui.adri.l.edicto.cū ergo q̄libet p̄ſumatur bona fide.que ex ignorātia ꝓcedit.⁊ quiſq; preſumit̄ ignorās ff.de ꝓba.veri⁹ merito res a debitore poſſeſſa cadit in obligatione. ⁊ ſic etiā a tertio poterit aduocari.C.de pig.l.pignoris.itē in obligatione veniūt ptinētia ad debitorē.C.q̄ res pig.ob.poſ.l.ſi na.ſꝫ v̄bum ptinere cōprehendit poſſeſſa. ff.de v̄b.ſig.v̄buꝫ illud ptinere.⁊ qđ ibi dr̄ iure aliquo dic ciuili vl' naturali a quo ſunt poſſeſſiones. ff. de vi ⁊ vi armata.l.j.§.dr̄.item rōne poſſeſſiōis preſumit̄ q̄s dn̄s cū a poſſeſſione ꝓceſſerint dn̄ia reꝝ.ff.de acq̄r.poſ.l.j.ergo ⁊c. ⁊ ſi a poſſeſſione cadat hꝫ interdictū vn̄ vi. ⁊ ne turbet̄ vti poſſidetis vt in p̄.§.dr̄.⁊. ff. vti poſſi.l.j. itē iura gn̄ali pacto bonoꝝ obligātur.C.q̄ res pigno. ob. poſ.l. nomē.ſꝫ poſſeſſio ē ius quodā inſiſtēdi rei ff.de acq̄.poſ. poſſeſſio quoq; §.j.ergo.vt.ſ. itēꝫ poſſeſſio a ꝓprietate ſepata.q: ius eſt inſiſtēdi poſſeſſioni pōt vēdi.ff.ð acq̄.poſ.l.ſi rē aliquā ergo ⁊ pignorari. ff.de pig.ſꝫ ⁊ qđ.§.qđ emptionē.itē pignoraticia que ex pignore naſcitur cōpetit pignorāti rē alienā quā poſſidebat.ff.de pig.ac.l.ſi rē alienā.§.is quoq;.ad ꝯriū bona ſua obligās illa obliget q̄ ſunt ſui directi vel vtilis dn̄ij.vel publiciane.ff.de aur.⁊ argē.leg.l.q̄ntus.§.j.⁊ de ſup pel.le.l.legata.§.fi.⁊ de rei vē.ſi ager.§.meū.⁊.§.ille in bonis. ⁊.l.v̄bū illud ptinere intelligit̄ cū titulo.vt in illis notat̄.itē ſicut in ſpāli obligatione requirit̄ qđ res fuerit debitoris.ff.de pig.⁊ que nondū.§. qđ dr̄.ſic ⁊ in gn̄ali qđ fuerit tūc vel poſtea.ff.de admini.tu.ſi duo. nā illa obligant̄ que q̄s de ſuis bonis facit obnoxia.C.que res pig.obl.poſ. l.q̄ filios.nec iuuat qđ cōpetunt iterdicta poſſeſſoria.q: tūc nō de re. ſꝫ de poſſeſſione querit̄.⁊ ſpālius ad caſum q̄ōnis dr̄ poſſeſſio illa que nūc eſt apud tertiū nō eſt illa que fuit debitoris que nūc extincta eſt. ff.de acq̄.poſ.pōp.§.vlti.⁊.l.cū hr̄des.⁊ ſic extinctū eſt pign⁹ ſi qđ cōſionē queſiuit debitor cū titulo creditor illā aduocat ſcđm.l.ff. de pig. ſi ab eo.l.ſi inter colonū.§.j.ſi ſine titulo aut agit creditor ad rē hypothecariā.⁊ male agit cū per obligationē dn̄ij res affecta nō ſit.C.ſi res ali.pig.d a.ſit.l.qui p̄dium.cū ꝯcor.⁊ iō ſuccumbet aut agit ad poſſeſſionē.⁊ tūc ſi debitor poterat aduocare.vt dr̄.ff.de ꝯdi.triti.l.ij.⁊.C.vn̄ vi.l.fi.vel alio ſil'i iudicio tunc q: non vr̄ ꝑdita poſſeſſio. ff. de acquir.

raliter oīa bona ſua poſtea emit a te domū: ⁊ ꝑ pre
cio eius obligauit tibi etiā oīa bona ſua ſup hoc di
xit hber.qđ tu debes eſſe potior.ar.C.qui po.in pig.
ha.lꝫ.⁊.ff.de priui.cre.quiſq̄s nauis.ſꝫ vt nullū poſ
ſit oriri dubiū ꝯſulit qđ vēditor accipiat ſpecial'r pi
34 gnori rem venditā:⁊ gn̄aliter oīa bona [a]. ¶† Sed
a q̄d ecce obligaſti mihi fundū deinde ꝯ his cū ſcđo ⁊
ꝯfiteris te fundum prius illi ꝙ mihi obligaſſe. rn̄.
nō obeſt mihi tua confeſſio.ff.ad.ſe.cō.vell'.ſeya.ad
idem.ff.ad ſylla.l.ſi q̄s in graui.§.j.in aut̄.col.v.de
iureiur.a mor.pre.§.fi.C.qui po.in pig.ha.ſcriptu
ras,⁊.l.aſſiduis.C.de cri.ſtel.l.fi.⁊ facit qđ no.C.de
35 donatio.añ nup.l.fi.circa prin. ¶† Quid ſi ꝓmiſi
ſti ſub certa pena aliq̄d mihi facere vſq; ad certū tē
pus.ſed tm̄ tardaſti qđ in termino ꝑficere non po
tes:nunq̄d ſtatim agere potero ad penā vel ad inter
b eſſe.[b] ar.qđ ſic.ff.de re.cre.nō oīs.ij.rn̄.j.⁊.ff.de verb.
ob.in illa.Sed dic qđ lꝫ pena ſtatim ſit cōmiſſa: vt
ff.eo.hoc iure.nō tm̄ añ terminū petā. ff. ſi q̄s cau. ſi
eum.§.j.⁊ ſm hanc determinationē pōt intelligi. ff.
36 de v̄.ob.cū ſtipulatus ſum. ¶† Quid ſi.p.[c] rē meā
c me ignorāte tibi pignori obligauit poſtea ego oīa
bona mea obligaui.t.demū ratificaui obligationeꝫ
a.p.factā.querit̄ q̄s ſit potior.⁊ vr̄ qđ tu: q: ratiha
bitio retrotrahit̄.ff.de pig.ſi fund⁹.§.j.⁊.C.ad mar
ce.ſi filius.verſi.neceſſe eſt.C.de iure do.donationi.
ſed dic qđ.t.potior eſt:q: tpe obligationis res erat
in bonis meis: vn̄ obligata eſt cū effectu.C. que res
pig.ob.poſ.q̄ filios.C.ad mace.ſi ꝑmittente. ff. qui
po.in pig.ha.potior.§.ſi colonus. nec ratihabitio
retrotrahit̄:cum nō ſit in eodē ſtatu.ff.rē ra.ha. bo
noꝝ.⁊ ius ei acq̄ſituꝫ eo inuito auferri nō pōt.ff.de
d pac.l.fi. ¶ Quid ſi debeo.x.nūq̄d h' iter imobilia[d]
cōputabitur de hoc.ſ.de fruc.⁊ intereſſe.§.j.v̄ſi.ſed
37 q̄d. ¶† Pone.t.debitor meus in.x.obligauit mi
hi oīa bona ſua.p.poſſidet iniuſte quendā eius fun
dū cui facio pactū de nō petendo.querit̄ an poſſim
petere hypothecaria dictū fundū: ⁊ videt̄ ꝙ ſic: q:
iniuſto poſſeſſori nō ꝓdeſt tale pactū.ff. de rei ven.
is qui dolo.ſed iuſto ſic.ff.q̄ po.in pig.ha. mulier.
38 ¶† Nā ⁊ fideiuſſori. qui donādi aīo fideiuſſit nō
ꝓdeſt factū pactū de nō petendo.ff.de pactis.qđ di
ctū.ſed dic qđ nō agam ſi feci ei pactū de nō petēdo
39 ff.qui.mo.pig.vel hypo.ſol.in prin.[e] ¶† Quid ſi
e t.mihi ꝯdemnatus erat in actione hypothecaria:et
adiudicata eſt mihi domus in cā pignoris: nec fuit
dictū qđ poſſet offerre debitū: nunq̄d poſtea pote
rit offerre: rn̄.dr̄ ꝙ ſic vſq; quo ſuſcipiat iudiciū in
act.iudicati.vt.ff.de peti.he.itē veniūt. §. idē recte.
nā qualiſcunq; poſſeſſor pōt debitū offerre hinc ad
predictū tp̄s:vt.ff.q̄bus mo.pig.vel hypo.ſol.ſem
40 pronius.§.j. ¶† Sed ecce.t.debitor meus habēs

poſ.ſi q̄s in prin.ſꝫ apud aliū eſt eadē que fuit debitoris poterit agere ſicut ⁊ poſſet ꝯ debitorē debitoris ex obligatiōe gn̄ali cum debitor nūc ſit creditor poſſidētis.ff.de v̄b.ſig.l.creditores.⁊ ius tale crediti cadit in obligatiōe.vt in p̄.l.nomē.petet̄ añt poſſeſſio.vel illa vtili que directa cōpetit debitori.ff.de pig.cū cōuenit.C.de here.vel act.vēdi.l. poſtq̄.vl' petit̄ vtili hypothecaria.ff.de pig.l.grece.§.ij. ⁊ ſicut rei vendicatio non dat̄ ad poſſeſſionē.⁊ tn̄ poſſeſſio reſtituit̄ agēti ad rē ff.de rei ven.officiū.⁊ de acq̄r.poſ.pōp.§.qui iuſſu. ſic erit in hoc caſu in vtili hypothecaria ſm eū. ff.de pig. ſi fundus. §. in vēdicatione.Si añt debitor poſſeſſionē aduocare non poterat tūc creditor de poſſeſſiōe debitoris q̄ extincta non eſt agere nō poterit:vt.ſ.dixi. ⁊ facit.ff.de diuer.⁊ tēp.p̄ſcri.l.an vitiū. §. j. Addā breuiter q̄ōnē pylei.xxij ꝓmiſiſti mihi primū partū ancillaꝝ tuaꝝ ſecūdo ꝓmiſiſti.a.ſpāliter illuꝫ q̄ arethuſa naſceret̄ q̄ pri⁹ peperit prim⁹ allegat prioritateꝫ veniat rl'a qui pōr.li.vj. itē dicit ſcđam ꝓmiſſionē itelligi ſi nō in primā ꝓmiſſionē icide rit.ff.loc.q̄ro.§ iter.ð ſol.cū q̄s ſcđs dicit ſpēm p̄ferēdā generi facit rl'a generi. lib.vj.ipe dicit mero iure neutrū alteri p̄ferēdū:ſꝫ eē locū gratificatiōi.ar.l.ꝓuilegia.ff.ð ꝓuil.cred. ⁊ de ꝯdi.inde.l.plane.⁊ ð relig.⁊ ſump.fu.l.fi. Adde poſt bar.ī.d.l.idē q; bal.ꝯſi.ccclxxix.j.li.vbi limitat opi.Ja.ð are.ꝓcedere niſi antiq̄or creditor ſit ex cā nō ꝓuilegiata q: tūc ſi ſcđs ſit priuilegiat⁹ p̄fert̄ primo in rebus queſitis poſt vtrunq; obtinet.

quendā debitorem obligauit mihi oīa bona ſua cō
uenio debitorem ipſius.t.ſm.l.C.que res pign. ob.
poſ.nomē.⁊.ff.de pig.ſi cōuenerit.opponit mihi qđ
primo cōueniā principalē:nunq̄d pōt de hoc. ſ. de
ꝓcu.§.ſequit̄.ver.quid ſi mihi.⁊ no.C.de pig.aut̄.h'
ſi debitor. ¶ Qual'r formet̄ li.qñ cōuenio debitorē
41 debitoris mei no.ſ.de pig.§.j.v̄.ſꝫ pone.t. ¶† Sꝫ
qñ dicit̄ debitor cōuentus:⁊ vr̄ qđ lite iā ꝯteſt. C.ſi
ex delic.defunc.l.j.ff.de act.⁊ ob. ꝯſtitutionibus. ſꝫ
videt̄ qđ tunc demum cū bona eius excuſſa ſunt: vt
C.de magiſ.conue.l.j.ff.de ver.ob.x.C.de decur. l.j.
C.de reuo.his que in frau.cre.ali.ſunt.⁊ hoc verius
42 eſt ſecundū Alber.gal.[f] ¶† Hoc etiā no. ꝙ debi
f tore abſente cōueniam poſſeſſorē:vt in aut̄.de fide
43 iuſ.§.j.⁊ no.in p̄.aut̄.hoc ſi debitor. ¶† Illud etiā
querit̄.ecce.t.ꝓmiſit mihi facere foueā hinc ad mē
ſem qđ ſi non faceret ꝓmiſit mihi dare.x. noīe pene
⁊ obligauit mihi fundum pro pena ⁊ forte poſtea.j.
menſem obligauit eundem fundum ſeyo:⁊ pure: nō
fecit foueaꝫ querit̄ q̄s ſit potior.⁊ videtur ꝙ ſeyus:
cum ea ſit conditio que impleri nō pōt inuito debi
tore in cui⁹ ptāte eſt facere foueā:⁊ ſic ſeius potior
erit in obligatione:cū ſub ꝯditione fuit facta.ar.ff.
qui po.in pig.ha.l.j.vbi de hoc.⁊.l.qui balneum.rn̄.
g j.ar.ꝙ ego.ff.e.potior.qđ verum eſt vt.eo.ti.lucius[g]
44 ¶† Pone.t.mihi obligauit oīa bona ſua.res q̄
dam eius peruenit ad.b.ex cauſa lucratiua.b.eā vē
didit:nunc peto precium queritur an poſſim: ⁊ quo
iure.⁊ videt̄ qđ ſic:⁊ vtili hypothecaria:vel in factuꝫ
vt.ff.eo.qui prior.ff.de iur.ſi.res.§.j.C.de iure deli.
ſcimus.§.ſinañt.ff.de bonis aut̄.iu. poſ. ſi nō expe
dierit.§.j.ar.ꝯ qđ non poſſum.q: precium non fuit
in obligatione.C.quibus mo.pig.vel hypo.ſol.quā
uis.ff.qui po.in pig.ha.idemq;.§.j.ff.de fur.qui vas
§.fin.Dic ꝙ ſi res non exiſtat in ſubſidium poſſum
petere:vel per cōditionem:vel per act. in factū iudi
cis offi.vt no.in ſolutione cōtrarij.ff.de diſtrac.pig.
l.j.⁊.ff.qui po.in pig.ha.qui prior.rn̄.j.que.ll.viden
tur contrarie.ſed ſi poſſeſſor haberet cauſam onero
ſam non teneret̄ aliqua act.vt no.C.de rebus eccle.
45 alie.l.j.ff.ſi cer.pe.ſi cū ſeruuꝫ. ¶† Quid ſi vendi
di fundum titio:⁊ tradidi ⁊ cōueni qđ eſſet mihi ſpe
cialiter obligatus habebat vxorem cui erant bona
pro dote obligata.nunquid ſum ei preferendus in
fundo.⁊ videtur ꝙ ſic.C.de pig.ꝗuis.C. qui po. in
pig.ha.lꝫ.ff.de priuilegijs ere.ꝗuis.arg. contra. ff.
de tribu.procuratoris.§.pe.⁊.§.in tribu.inſti.de re.
di.§.vendite.C.qui po.in pig.ha.aut̄. item ſi quid.
C.de iure do.in rebus.dic qđ preferatur alijs credi
toribus non vxori:vt in pre.l.licet.⁊ no.in eo ex cu
ius pecunia res empta eſt.ff.qui po.in pig.ha.inter
46 dum.C.e.ti.l.fi.§.j.[h] ¶† Item debitor meus obli

a ¶ Omnia bona.facit ad hoc.C.de iure do.l.in rebus.

b ¶ Vel ad itereſſe.diſtinguēdū ē iter penā ⁊ itereſſe.⁊ dic vt de elec. cōmiſſa.li.xj.⁊ vt ibi no.in.v.gl.

c ¶ Quid ſi.v̄.iſte ſupfluit ꝓpter.v̄.p̄ce.itē pōe obligaſti.erroris cā fuit q: v̄.ſꝫ q̄d ſi prio vſq; ad fi.ſꝫ q̄d ſi debeo fuit additio ꝓpt̄ qđ p̄cedētis tūc erat obliuio. Adde q̄d ſi aliq̄s ꝯſtituit ꝓcu.ad obligādū oīa bōa ſua q̄ ꝓcu.illa obligauit ꝑ publicū iſtr̄m.d.v̄o ſil'r obligauit ꝑ ꝓuatā ſcripturā trino teſte ſignatā q̄rit̄ q̄s ſit potior vid pe.de anc.ꝯſ.xxvij.

d ¶ Immobilia.ſup.creditoris.

e ¶ In prin.ſic poſuit alber.gal.qui continuat verſi.ſequentes.

f ¶ Scđm albe.gal.cui⁹ eſt ēt totū qđ ſequit̄ vſq; ad vltimū v̄.⁊ h' in ti. de pigno. ADDE v̄.ſuperiori.Sed ecce etiam ro.conſi.ccccxvj.

g ¶ Lucius.ſcđm albe.gal.de pig.añ mediū facit de reſcrip.ſi ꝑ te.lib. vj.⁊ qđ ibi no.in q̄rta gl.⁊ vide qđ ſup ea dixi.⁊ vide qđ ſcripſi.ſ.de teſte.§.nunc tractemus.⁊ verſi.alias autem.ſuper fi.ſ.de bonis obligatis pro pace ſeruanda alienatis ante factionem.

h ¶.§.j.ꝯcor.ad h' oīa ⁊ i aut̄.ð eq̄li.do.§.his ꝯn̄r.⁊ i aut̄.ð equa.do.§.j.

gauit mihi

gauit mihi bona ſua habebat tria predia vendidit ea diuerſis.conue
nio vnum.queritur an poſſit opponere mihi qđ eum conueniaꝫ pro ra
ta.⁊ videt̄ qđ ſic.C.de debi.ciui.l.j.ff.de iure fi.moſchis in prin.ſed dic
cōtra:vt.ff.de diſtra.pig.creditoris.C.eo.ti.ꝗdiu.⁊ dic qđ ſpeciale eſt
a in.ll.illis. vel dic vt in pre.l.moſchis.in prin.[a] ¶† Quid ſi alter eorū
trium contra quem egi hypothecaria mihi debitum obtulit ⁊ ego ceſ
ſi ei iura nunquid poterit ille conuenire alium.de hoc.ſ.de ceſſio.act.
47 §.j.verſi.ſed pone. ¶† Item pone debebas mihi.x.⁊ bona tua mihi
obligaſti tacui per.xxx.annos. ante completam preſcriptioneꝫ titius
cepit poſſidere per duos annos fundum tuum.conuenio illum queri
tur an poſſit contra me excipere qđ tandiu tacui:⁊ videtur qđ ſic.nam
preſcriptione.xxx.anno.tollitur omne ius:⁊ omnis actio:vt.C.de pre
ſcrip.xxx.vel.xl.an.ſicut.⁊.l.omnes.⁊ qui preſcribit ſimilis eſt ſoluen
ti.ff.de admi.tu.ſi pupillus.⁊ ſolutione tollitur hypothecaria : vt . ff.
qui.mo.pign⁹ vel hypo.ſolu.item.§.fina.argumen.contra quia ſubla
ta perſonali per preſcriptionem durat hypotheca.vt in pre.l.omnes.
C.de luitione pigno.intelligere.nam cepit poſſidere ante completam
preſcriptionem.xxx.anno.per duos annos ⁊ ſic fuit acquiſita ⁊ nata
contra euꝫ hypothecaria que habet conditionem vt certo modo tol
lant:vt.ff.de pigno.grege.§.⁊ ſi creditor.ſolu.dicunt quidam quod cō
petit mihi hypothecaria que ab initio cum effectu mihi nata fuit:⁊ ad
hoc.ff.de conſtitu.pe.item ⁊ alia.§.quod adijcitur.vel dic quod durat
contra male fidei poſſeſſorem cui iura non ceduntur.ſed contra bone
fidei poſſeſſorem non quia repelleret exceptio cedendarum actionuꝫ
vt.ff.de ſolu.ſtichuꝫ.§.ſi creditor.ff.qui po.in pig.ha.mulier. ¶ Quā
to tempore tollatur hypothecaria:⁊ qualiter contra eam preſcribat̄
vide.ſ.de preſcrip.⁊ vide quod no.ſ.de pac.§.fin.ver.poſtremo.et ſe.
48 ¶† Sed quid.t.debitor meus in.x.obligauit mihi omnia bona que
habebat ⁊ que habiturus eſſet ipſe poſſidebat bona fide:ſed ſine titu
lo fundum alienū ⁊ cū ſic poſſediſſet ꝑ.xxiiij.an.añ cōpletam ꝑſcriptio
nem obijt herede relicto qui heres continuato tempore defuncti cum
tempore quo ipſe poſſedit compleuit preſcriptionem . nunc quidam
tertius poſſidet dictum fundum :queritur an poſſim contra euꝫ agere
hypothecaria:⁊ videtur quod poſſum cum effectu.Si enim.t.comple
uiſſet preſcriptionem quo ad vtile dominium res eius facta fuiſſet:vt
not.C.de preſcrip.xxx.anno.ſi quis.⁊.xvj.q.iij.in ſumma.quia genera
li obligatione etiam poſtea queſita veniunt:vt.ff.de pigno.l.j.⁊.l.⁊ que
nondum.§.quod dicitur.merito ergo cuꝫ eius heres compleuerit pre
ſcriptio.continuando tempus.idem iuris eſſe debet acſi defunctus eā
compleuiſſet:vt.ff.de acquiren.poſ.pompo.§.cum quis.ff.de diuer.et
tempo.preſcrip.l.fina.ff.de vſu.ad tempus.ff.de contrahen.emph.do
lia.§.primo perſona enim heredis ⁊ defuncti eadem cenſetur vt in au
tentij. de iureiurando a morien. preſti. ⁊ facit.ff. famil. herciſ. l. ve
niunt.argumen.contra:quia fundus iſte non fuit in bonis debitoris
tempore obligationis:vel poſtea quod eſſe oportet ad hoc vt hypo
thecaria locum habeat:vt.ff.de pigno.ſi ſuperatus.Reſpon. j. ⁊ . l. et
que nondum.§.primo et.C.que res pigno.ob.poſ.qui filios. C. ſi res
aliena.l.qui predium.ff.de proba.ante omnia ⁊ rem in bonis habere
dicimur cuius nomine ac.contra poſſeſſorem habemus.ff.de acquirē.
re.do.reꝫ in bonis.nec defunctus habuit rei vendica.quia non fuit do
minus.ff.de rei vendi.in rem.nec publi.quia titulum non habebat.ff.
de publi.l.prima nec obſtat.quod fuerit in bonis heredis . licet non
in bonis defuncti:quia bona heredis in obligatione non cadunt . ff.
de pigno.paulus.Reſpon.j.C.communia de lega.l. prima in fine.
¶ Dic quod ſi contra heredem agatur nulla eſt queſtio. nam ipſe cuꝫ
effectu tenetur:cum vtatur iure defuncti.ſi enim defunctus obligaſſet
rem alienam non poſſet referre dominij queſtionem:vt.ff.de rei vendi.
ſi a titio.merito nec ipſe qui in ea vtitur iure defuncti vt in pre.l.pom
poni.§.cum quis . ¶ Sed ⁊ ſi agatur contra extraneum poſſeſſorem
idem videtur dicendum quia conualeſcit pignus quantum ad vtilem
hypothecariam:vt.ff.de pigno.ſi a titio.C.communia de lega.l.prima
in fine.nec obſt.ff.de petitio.heredita.⁊ non tantum.§.ſi pro emptore
quia ibi completa fuit vſucapio poſt apprehenſam poſſeſſionem:⁊ ſic
non venit in petitio.heredita.vt.ff.eodem quod ſi in diem.§.primo.
49 ¶† Sed pone contraxi matrimonium cum quadam que promiſit
mihi dare.centū in dotem fui confeſſus me illa centū recepiſſe . non ta
men obligaui bona mea . poſtea accepi. x. mutuo.⁊ expreſſe obligaui
pro eis bona mea demum recepi dotem ipſam ab vxore queritur quis
ſit potior: Et videtur quod ſit confeſſionis tempus ſpectandum . ff.
qui po.in pign.habeantur.l.prima argumen.contra quod tempus da
te dotis.C.eodem.l.fina.ibi re ipſa data ⁊c.dic quod differentia eſt in
ter obligationem expreſſam in qua ſpectatur tempus obligationis:
vt in pre.l.ff.qui po.in pigno.hab.l.prima ⁊ tacitam.vbi conſideratur
tp̄s date dotis:vt in pre.l.C.e.ti. ad hoc.C.de dote cau.nō nu.l.j.C.de
ſcđis nup.hac edic.§.ſinañt.C.de do.añ nup.l.fi.§.etiā.C. de bon.q̄ li.
50 cū oportet.§.fin.[b] ¶† Illud etiam queritur pone.t.mutuauit. x. p.
b qui.p.dedit.b.fideiuſſorem.et omnia bona ſua obligauit pignori.qui
b.ſoluit.t.et ipſe.t.ceſſit ei iura contra . p. et eius bona : ⁊ poſſeſſores
bonorum nunc.p.non eſt ſoluendo vnde.b.agit.ac. hypothecaria cō
tra poſſeſſores pignorum ex iure ſibi conceſſo queritur an poſſit : Et
videtur quod ſic cum effectu. naꝫ probat iſte.b.tria
51 que ſunt in hypothecaria probanda:primum quod
conuenit quod res eſſet pignori obligata: vt . ff. de
probati.ante omnia . ſecundum quod pecunia fuit
numerata.vt.C.de pignori.nec creditores. ⁊ . C. de
non numerata pecunia . l. prima tertium quod res
erat in bonis debitoris tempore obligationis : vt
in pre.l.ſi ſuperatus.⁊.l.et que nondum.§. quod di
citur.C.que res pigno.ob.poſſunt qui filios . argu
mentum contra.quia iſte.b.fuit fideiuſſor et eſt ſol
uendo ⁊ idoneus:⁊ primo ſunt conueniendi princi
pales ⁊ fideiuſſores quam perueniatur ad pigno
rum poſſeſſores:vt.C.de actio.et obliga.l. finali.in
autentica ibi poſita.et.C.de pignori.autenti.hoc ſi
debitor.Item iuſto poſſeſſori iura cedenda ſunt:vt
ff.qui po.in pig.hab.mulier.ff.de lega.j.ſi res.item
tenebatur.t.cedere iura poſſeſſori vt dictum eſt qđ
ſi non faceret obſtaret exceptio cedendarum actio
num: vt.ff.de ſolu.ſtichum.§.ſi creditor. ff. de fide
iuſſo.ſi fideiuſſores . in fine . ⁊ omnes exceptiones
que obſtant creditori obſtant et ei qui habet cau
ſam ab eo:vt.ff.de petitio.hereditatis.ſed ſi lege.§.
finali.ff.communi.diui. in hoc iudicio . §. ſi conue
niat.ff.pro ſoc.idemq; . Item etiam videtur cedere
contra ſe . nam quod quis preſtat aduerſus alios
multofortius aduerſus ſe preſtare debet:vt.ff.ſi ſer
uitus ven.alterius.ff.de condi.indebi.frater a fra
tre.in fine.j.reſpon.C.ſi aduerſus quos.l.fina.ff.de
pactis. cum in eo. Solu. dicunt quidam refert an
poſſeſſor habeat cauſam a debitore an non . primo
caſu fideiuſſor aget contra pignorum poſſeſſores
cum in electione creditoris ſit quem primo conue
niat vtrum debitorem an poſſeſſorem ſi non habet
poſſeſſor cauſam ab eo tunc obſtat predicta exce
ptio.⁊ hoc ſecundum.m.⁊ no.in pre.autentica. Ac.
contra.vt ibi.hec ſolutio non placet quia nihilomi
nus obſtat exceptio cedendarum actio.Alij dicunt
quod tenetur cedere iura contra ſe.⁊ ad hoc . C. de
fideiuſ.l.ſecunda . Sed ibi loquitur cum añ obliga
tionem fideiuſſoris pignora accepta fuerūt: ſecus
ſi poſtea:vt ibi no.et.C.etiam ob cyrogra.pec. pig.
re.poſ.l.j.Vel dic ꝙ quādo obligatio fideiuſſoris
⁊ obligatio rei poſſeſſoris ſimul creditori facte fue
runt obligatio diuiditur inter fideiuſſorem et poſ
ſeſſorem ſicut cum vnus heres ſoluit inſolidum pro
parte tantum ceduntur act.vt.ff.de pecul.queſitum
§.ſi vero filius:et idem in poſſeſſoribus quia obli
gatio diuiditur inter eos:vt in predic.l.ſi fideiuſſo
res .§.idemq;.et idem in tutoribus.ff.de adminiſt.
tuto.ſi plures .ff. de tutel.et ra.diſ.pupillus.et hoc
videtur verius cum poſſeſſor cauſam habet a debi
tore:quia tunc nō obſtat illa exceptio ꝙ primo cō
ueniantur principales et fideiuſſores vt dictum eſt
quam perueniatur ad pignorum poſſeſſores alio b
quin ſi non haberet cauſam ab eo non obſtaret ex
ceptio illa ꝙ primo conueniantur principales et
fideiuſſores.

c NUnc aliqua de ſolutionibus ſuppo
namus.Primo ergo ð delegatione [c]
dicamus:⁊ dicitur delegatio quando
debeo tibi.x.⁊.p.debet mihi alia.x.et
volo.p.debitorē meū tibi obligari et
me liberari.quod ſit hoc modo cōſentiēte illo qui
delegatur.nā ſi aliquis pro aliquo ſuo debito cre
ditori ſuum debitum deleget.ſic inſtrumentū confi
d cietur.FORMA.[d] Cum.a.teneretur ex cauſa mutui
vt confeſſus et contentus fuit ad debitum.et in de
bito.c.lib.tur.b.et ipſe.b.prout aſſerit confeſſus eſt
ꝙ debitor eſſet in eadem quantitate.c.nomine pre
cij.et pro precio cuiuſdam quantitatis lane : idem
.b. predictum. a. debitorem ſuum ipſi . c . creditori
ſuo in eadem quantitate pecunie delegauit : qua
propter dictus.a.de ipſius.b.mandato et volunta
te ſe ipſius.c.principalem conſtituens debitorem
promiſit ſolenniter ſine aliqua exceptione iuris vel
facti ſe obligando dicto .c. pro ſe ſuiſq; heredibus
ſtipulanti ſoluere ⁊ dare eidem aut eius certo nun
cio hinc ad talem diem dictas.c.lib.quas ipſe dicto
.b.et ipſe.b. dicto .c. vt dictum eſt ſoluere teneba
tur : ꝙ ſi in dicto termino non ſoluerit : ⁊ omnia et

a ¶ In pricipio dixit alber.gal. q̄ dupl'r legit̄ ⁊ eque bñ remitti poterat ad pre.l.ij.

b ¶.§.fi. hucuſq;.Alber.gal.

c NUnc aliqua de delegatiōe dicam⁹ hoſt.in ſumma ſub titulo ð ſo. fecit de hoc rubricam.

d ¶ FORMA. vbi ſit.j.dicam.

Archivo Rosario Histórico

singula.s̄.⁊.j.ſcripta nō obſeruauerit: aut ī aliquo
cōtrauenerit ꝓmiſit eidē ſoluere atꝫ dare duplū
ipſius quantitatis pecunie pene nomine ſtipulati-
one in ſingulis capitulis ⁊c.vt in precedētibus de-
bitorū īſtrumentis:renunciabit autē dictus.a.exce
ptioni nō habite ex cauſa mutui dicte quantitatis
a lane[a].ab ipſo.b.et dictus.b.exceptioni non habi-
te dicte quātitatis lane ex cauſa vēditionis a dicto
.c.et ipſi ābo doli exceptioni:ꝯdictioni ſine cauſa.ī
factum actioni: ⁊ omni alij auxilio:in fine inſtrumē
b ti dicatur[b]. hec acta ſunt preſēte dicto delegāte et
mandāte omnia fieri ſupradicta.ff. de noua.l.dele-
gare.C.e.l.j.De nouatiōe aūt.⁊ d aq̇l.ſtipulatione
2 dictum eſt.s̄.§.prox.v̄.cōſequēter ⁊ ſe.Sed ⁊ ſi res
aliqua in ſolutū detur. ſic inſtrumētum cōficietur.
FORMA.A.dedit ⁊ tradidit inſolutū iure proprio
in perpetuū.b.pro ſe ſuiſꝫ heredibus recipiēti do
mum talem ſitam in tali loco:cuius tales ſunt con-
fines ⁊c. ad habendum ⁊c. vt . s̄. de emp. et ven. in
prima forma: vſꝫ modo aliquo pertinente: iunge
et hoc pro precio.c.lib.tur.quas dictus.a.predicto
b.ex cauſa mutui dare ac ſoluere tenebat̄.vt patet ī
inſtrumēto manu talis no.ſcripto.qd̄ īſtrumētū di-
ctus.b.p̄dicto.a.reſtituit ibidē ⁊ in p̄ſenti : volēs ⁊
mandans illud ex nūc nullius fore valoris atꝫ mo
menti:et haberi inefficax ac cancellatum quam do-
mū dictus.a.ſe nomine dicti.b.cōſtituit poſſidere
donec ⁊c. vt ibidem.ita tamen ꝙ ipſi contrahētes
3 ꝓprijs nominibus deſignētur. ¶†Sup ſolutiōe
autē ſeu ſimplici cōfeſſione de debito ſoluto inſtru
c mētum ſic cōficietur.FORMA.[c] A.fuit cōfeſſus et
cōtētus ſe habuiſſe et recepiſſe.ac ſibi ītegre datas
ſolutas ⁊ renumeratas eſſe a.b.xxv.li.tur.quas di-
ctus .c .dicto.a. dare ac ꝑſoluere tenebatur:ex tali
cauſa : vt patet in īſtrumēto ſcripto manu talis no.
quod inſtrumētū ei reſtituit ibidē ⁊ in p̄ſenti: vt ex
nunc ſit vacuum: caſſum: et inefficax habitum et cā-
cellatum . renuncians exceptioni ſibi non date . et
non ſolute dicte quātitatis pecunie:⁊ omni alij au-
xilio. necnon promittens ſolenni ſtipulatione eidē
.b.predictaꝫ ſolutionē:⁊ omnia ⁊ ſingula.s̄. ſcripta
firma grata et rata habere et tenere:nec contraface
re vel venire:ꝑ ſe vel per aliū aliqua ratione vel cau-
ſa de iure vel de facto.ſub pena dupli. dicte quanti-
tatis pecunie:ſtipulatione in ſingulis capitulis hu
4 ius cōtractus īſolidū promiſſa ⁊c.¶Si vero debi-
tū ꝑ parte ſoluat̄.ſic īſtrumētū cōficitur. FOR-
MA.A.fuit confeſſus ⁊ contentus ſe habuiſſe ac
recepiſſe ſibiꝫ integre datas: ſolutas: et numera-
tas eſſe a.b.x.lib.tur.d debito ſeu parte debiti.xxv.
li.tur.in quibus dictus.b.ipſi.a.tenebatur vt patet
in inſtrumēto manu talis no.cōfecto: proteſtās ta-
men et aſſerens ſeipſas.x.li.tur.recepiſſe:⁊ de ipſis
ſibi ſolutis cōfiteri:ſaluo omni iure ſuo ante ſolu-
tionem ⁊ poſt tam in reſiduo dicti debiti ꝙ̄ in pena
damnis et intereſſe totius eiuſdem debiti:et omni-
bus et ſingulis alijs ſibi in dicto inſtrumento pro-
miſſis:et renuncians exceptioni ſibi non date ⁊ nō
ſolute predicte quantitatis.x.lib.et omni alij auxi-
lio ⁊c.vt in precedē. Et no. ꝙ dicit debiti. xxv. lib.
d ſi enim.b.eſſet debitor[d]. a.ex diuerſis cōtractibus.
nec ſpecificaret pro quo contractu ſoluerit.x.lib.a.
poterit illas in quo debito maluerit iputare.vt.ff.
e de ſol.l.j.[e]¶Si vero quis ſimul ſoluit pro pluribꝰ
annis penſionem rei emphyteotice:dic vt.s̄.de loc.
5 ⁊ con.§.ſequitur in fine . ¶† Super promiſſione
autem faciende ſolutionis.ſic inſtrumentum confi-
cietur.FORMA.A.ſolēni ſtipulatione promiſit. b.
ſtipulanti dare ⁊ ſoluere.x.omni exceptione remo-
ta hinc ad inſtans paſcha dominice reſurrectionis
in tali loco:⁊ hoc ꝓpter multa ſeruitia ab eo rece-
pta:vel quia eum in tali queſtione iuuare promiſit
aduocando contra talem:que omnia promiſit atten
dere ⁊c.hec forma probatur inſti.de ver.ob. per to-
tum.C.de contrahen.ſtipu.⁊.ff.de ver.ob. per totuꝫ
⁊ qd̄ cauſa ſit apponenda in ſtipulatione:qua ꝓmit
titur ne obſtet doli exceptio.probatur.ff.de doli ex
cep.l.ſed.§.j.ff.de proba.cum de indebito.§.fina.ex
6 tra de fide inſtru.ſi cautio.¶† Illud autem queri
tur ecce debebam tibi . x. commune ſeu curia cuius
f eras debitor compulit me ſibi ſoluere illa.x.[f] conue
nis me.oppono qd̄ ſolui compulſus:nunq̇d ſum tu
tus hac exceptione.arg.ꝙ ſic.ff.de le.iij.paulo.§. fi.
7 ¶†Nam iuſſus iudicis excuſat.ff.de iur.om.iudi.
ſi quis id quod.§.j.ff.de his qui no.infa.furti.§. iij.
g ff.de mino.ait pretor[g].ff.de ſolu.ſi ſtipulatus.argu.
contra:quia qui alij ſoluit ⁊c.extra de iureiuran.ea
te.ff.de condi.indebi.ſi vrbana.§.fina.ff.de lega.j.ſi
ſeruꝰ.§.j.⁊ iniuria facta ei.⁊c.ff.de fideiuſſo. excep.
h ff.de euict.ſi ideo.dicunt quidam quod eſt caſus.l.[h]
ff.de ſolu.creditor in princip. Alij diſtinguunt : qd̄
aut bona tua erant obligata communi ſeu curie ex
contractu:aut non . ſi ex contractu iure ibi retinet
commune ſiue curia.Si non ex contractu.ſubdiſtin
gue. nam aut fuerunt publicata propter delictum
quo caſu liberatus ſum.fiſcus enim non retinet bo
na:niſi fuerint publicata.vt.ff.de ſen. paſ. ⁊ reſti. l.
pe.et ad hoc.ff.pro ſocio.actione.§.renunciare:aut
non propter delictum.ſed propter publicam vtilita
tem vel ſtatutum ciuitatis:puta pro ſtipendiandis
militibus vel alia cauſa: vt tunc non teneatur. ff.de
rei ven.iteꝫ ſi verberatum.§.j.ff.de eui.lucius.alio-
i quin non:[i] vt in pre.l.creditor.ſm Alber.gal.[k]
k ¶†Quid ſi contra te eſt lata ſententia excommu-
8 nicationis niſi mihi ſolueris. x. vſꝫ ad paſcha . vt
extra de ap.poſtea ego reputo mihi ſatiſfactuꝫ eſſe
licet in veritate non ſolueris in termino : dic quod
non es excommunicatus. ſatiſfacere enim eſt ſicut
voluerit creditor.ff.de pigno.act.l.ſi rem.§.omnis.
9 ⁊ arg.extra de vſur.conſuluit.¶†Quid ſi ſub cer
ta pena promiſi tibi ſoluere.x.j.menſem:medio au-
tem tempore ſis mihi debitor in tantumdem . Re-
ſpon.pena non committitur ſi non ſoluo:ſecundum
ea que no.infra de loca.§.nunc aliqua. verſi. lxxix.

a ¶Lane.lꝫ hic lane cōiter habeat̄ nō deeſſe nec eſt in hac forma rolan. pte tertia forma antepe.

b ¶Dicat̄.ſm Mar.de fano qui opis ſui car. quarta poſita in prima ꝑſona breuiori forma ſubmiſit hec v̄ba que nō fuerūt rolan.in ſumma vel aurora.ego etiā habeo in forma mar.hec acta ſunt p̄dicto delegāte als delegato ita ſtat tex.⁊ ſecūda melior vt ꝫ aū formam ⁊ credo qd̄ illā ſolā poſuit mar. ꝑ leges allegatas ⁊ de textu dixi:q̄ fecit textum ⁊ glo. dixi in ꝓemio.

c ¶FORMA.hāc formā ⁊ ſequentem poſuit rolan.ī fine quarte partis.

d ¶Debitor . ſi diceret creditor verū eēt qd̄ ſequit̄.ſꝫ ſm literam debitor que magis cōuenit forme . ĵ. dꝫ dicere.b. poterit illas ⁊c.

e ¶.l.j.⁊.l. ī his ⁊ ſcripſi.de cenſibus cū nuper.

f ¶Soluere illa.x.de illo qui iurauerat ſoluere creditori et curia p̄cepit ſibi nō ſolui ſcripſi poſt hoſti.d cēſibus ſignificauit ſupꝰ ſcd̄a glo. ADDE de illo qui iurauit ſoluere creditori cuiꝰ bona poſtea fuerunt publicata cui ſoluere teneat̄ ⁊ an ſit ꝑiurus.Fed. cōſilio.ccxxxix.

g ¶Ait p̄tor.§. quid tū ⁊ mar. de fa. dicit qd̄ ibi videt̄ caſus ⁊ ꝯcordantias ad hāc ꝑtem vide ibi in gl.hic nota.

h ¶Caſus legis ꝓ creditore.. ſꝫ ibi Dy. ſoluit per. l. ff. de an. le.liberto.§. lucius debitorem non teneri.⁊ format caſum de creditore expulſor poſt reuerſo mar.de fano.in qōne de qua .ĵ.dicam ꝯſentit ſi iuſta fuit cā iubendi ꝓ his facit qd̄ hic ſequit̄ ⁊ regula qd̄ q̇s.de re.iu.li.vj.Adde an debitores expulſorum liberent̄ ſoluendo fiſco.Bal.ꝯſi.ccxciij.ij.lib.

i ¶Alioquin nō.ſup.eſt liberatus.ita poſuit Albe.gal. ⁊ eſt qd̄ in ti. de excep.ver.ſed pone titius ⁊ male facit auctor omittēdo:q̄ ſonabat contrarium intellectum.

k ¶Secundum Albe.gal.homo cremoñ.diſputauit pleniſſime qōneꝫ de cremonenſe debitore parmenſis qui per cōe cremone coactus fuit ſoluere dicto Alber.incipit queſtio cōi orta guerra inter Cremon. et parme.⁊ tenuit qd̄ debitor ꝯ̄ creditorem ex eo ſe tueri nō poſſit aliqua exceptione per iura ſecundo allegata nec creditori maxime qui ſue iuriſditionis non erat nolit iniuria facta debitori vt in p̄dicta.l.ff.de le. j.ſi ſeruus plurium.§.j.de euic.ſi per imprudentiam qd̄ metus cā.l. iij. in fine.de iniu.l.nec magiſtratibus.nec iuuat guerra que erat inter ciuitates illas cum tales non ſint veri hoſtes q̇bus nec populus romanus olim nec princeps hodie bellum indixit.ff.de ver.ſig.hoſtes . ⁊. l. quos non hoſtes.facit.ff.de teſt.qui a latronibus ipſe aūt homo bonꝰ dubitat de non veris hoſtibus.ſed quaſi hoſtibꝰ cū q̇bus nec amicitia nec fedus habet̄ nec hoſpitiū de q̇bus.ff.de cap.⁊ poſtli.re.l.poſtlimi. §. ij. que videt̄ velle a talibus quaſi hoſtibus capta fieri capientium.dicit enī qd̄ attento illo rigore videretur debitorē ſe poſſe exceptione tueri.ſꝫ non diffinit q̄ dubitari poſſet vt dicit in veris hoſtibus non dubitat qm̄ tūc ſine frēo ſe tueri poſſet.⁊ vid qd̄ dixi.s̄. d inſtrumēto edi.§.cōpēdioſe ſup v̄. xv.ſꝫ querit̄ q̇d ſi debitor ſagax animū habuit ſibi acquirēdi obligationē illā ſup̄.⁊ de hoc ꝯſtare pōt nunq̇d magiſtratꝰ illuꝫ cōpellere poterit vt ſibi ſoluat reſpondet ſub dubio forte qd̄ nō.argumēto eiꝰ qd̄ dr̄ de filia cōcepta ⁊ nata apd̄ hoſtes que reddit ſine vtroꝫ parēte que tūc occupāti ꝯceditur ſicut alia res hoſtis.ff.de acq̇.re.do.l. naturalr̄.§. fi. ſed ſi fuerit tante diſcretionis qd̄ ſe ipāꝫ eripiat in libertatē dicūt doctores quod erat libera vt recitari ſolet. C.de poſtli.l.j. redeo ad mar. de fano.de quo p̄dixi q̇ ponebat caſum cum curia nō coegit ſibi ſolui ſꝫ alteri ꝓ debitore allegat.ff.de in diem adie.l.pe.in fi.de le.commiſ.l.fi.de pi.⁊ con.rei ven.l.lectos. ⁊ de pig.l.fin.inducit regulam cui damus actionem ⁊c.ſufficiat qui ad agēdum li.vj.ſed ſi ex alicuius culpa damnificor etiam per iudicem id repeto.ff.de locati.ſi merces.§.culpe.⁊ communi diui.l.is cum quo. fortius igitur excipiam hinc eſt qd̄ ſi tibi ⁊ mihi iudex facit iniuriam potior eſt conditio rei.ff.de verb.obli.ſi ſeruum.§. ſequitur homo idem induxit ſic ſi compulſus fui pro alio ſoluere ſubuenitur mihi iudicis officio vt compellat illum pro quo ſolui mihi ſatiſfacere.ff.de iu.fiſ.in fraudem.§.qui pro alio ſi competit actio fortius exceptio.vt. s̄. idem allegat in argum.de ſententia paſ.ſi ademptus vbi preſes liberat a te debitores tuos bona tua publicando etiam non iuſte.ff.de iudi.ſi pretor.ff.de re iudi.ſi preſes contra debitorem.allegat qd̄ erat debitor generis qd̄ non perit.ff.ad.l.fal.in ratione.§.certe.C.ſi cer.pe.l.incendiū item alteri ſoluens quod mihi debet non liberatur : vt ſupra. eſt enim obligatio vinculum iuris.inſtitu.de obli.in princip.⁊ certi ſunt modi

¶Pone

---

quibus tollitur inſti.quibus mo.per totuꝫ.⁊ iſte non eſt de illis ergo ⁊c.ff.de his qui ſunt ſui vel ali.iu.l. patre.item parificantur iuſſus iudicis.⁊ teſtatoris.ff.qui .⁊ a qui ma. li.non fi.l.ille ſeruus.§.vlti. ⁊ teſtator nō poſſet mihi obligatum eo vinculo alteri obligare.ff.de leg. primo ſeruo legato.§.ſi teſtator ergo vt.s̄.inducit etiam regulam id quod noſtrum ff.de regu. iur. iteꝫ ſi creditor erat ī culpa certa forma ꝑ ius cōe data cum ordinato ꝓceſſu ſeruari debebat annotādo bona ⁊ ſm ius procedendo.ff.⁊.C.de re qui.reis.ꝑ totum quā ſi non ſeruauit non dꝫ obeſſe creditori.nec aduerſario prodeſſe C.quando prouo.nō eſt neceſſe.l.certa vt predixi tenet qd̄ ſi fuit iuſta cauſa iubendi tutus eſt debitor ⁊ ſatis per id concordat Albe. gal.⁊ autor . q̇ ꝑ diſtinctioneꝫ huic dicto applicare voluerunt qd̄ ſi non fuit iuſta cauſa nō ſit tutus qd̄ etiam placuit Guid. de ſuꝫ. mihi ſub litera t.franciſcꝰ mattarelli etiā diſputauit hunc caſum. ⁊ in idē recidit in ſua diſtinctione prolixa.

¶Pone in ſtatuto ciuitatis dicitur q̇cunꝫ tale
quid cōmiſerit ſoluat .x.lib.tur.vel talis officialis
habeat tot lib.tur.pro ſuo ſalario.cōtingit monetā
tur.mutari et minorari nunc officiales petunt ſibi
ſolui ſalaria ſm eſtimationem antique monete: vel
petitur a condemnato vt ſecundū illam ſoluat con-
demnationē:queritur quid iuris:rū̄.ſm preſentem
monetā debere ſalaria ⁊ cōdemnatiōes ſolui:q̄ mu
tata moneta dꝫ ſtatutum intelligi ſecundū illaꝫ : et
non de veteri.C.qui admi.ad bo.poſ.l.pe.in fin.ad
idem.C. de conſti.pecu. l.ij.⁊.C.de rei.vx.acti.l.vni
ca.§.j.ibi ſancimus omnes dotes. in autē.de non
alie.aut per.§.vt autē lex.⁊ extra de ꝯſti. tranſlato.
nā ⁊ ſi due eſſent monete de minori intelligeretur
vt.ff.de le.iij. nūmis extra de cenſi.ex parte.ad idē.
a ff.de re.iur.ſuper.⁊.l.quotiens ſi autē ex cōtractu[a]
debita eſſet pecunia minorata ſm eſtimationē pri-
b oris fiet ſolutio.extra de ſenſibus olim[b].
COnſequēter dicēdū ē qualr̄ libelli ī hoc ti.
formenť:ſup q̇ h̄ ordine ꝓcedemꝰ. Nā p̄mo
dicemꝰ de obligationibꝰ que acq̇runt̄ dño
vel patri ꝑ ſeruū vel filiū ⁊ de alijs generalibus ob
ligationibꝰ.¶Scd̄o de certi cōdictiōibꝰ. ¶Ter
tio vero de ſolutionibꝰ.de cōditionibꝰ ſubnectemꝰ
¶Sup hypothecaria vero:⁊ ſup pignore mutui
conci.li.vt.s̄.de pig.§.j.

De obligatis obligatione generali.

PRenotandum[c] igitur eſt quod plerū
c ꝫ habēs nauem fluuialem:vel mari-
nam:vel ſtagninā in eaꝫ preponit ma
giſtruꝫ vt cōtrahat . vnde ſi magiſter
d ipſe contrahit:tenetur ex hoc dominꝰ
ꝑ preponens exercitoria actione pretoria[d]:quecun-
ꝫ ſit nauis.ff .de exercitoria actione.l.j.§.nauē.do
minus enim ipſe vocatur exercitor ad quem quotti
dianus nauis queſtus pertinet.ff.e.l.j..§.exercitorē
⁊.§.nō auteꝫ ⁊.§.nauem.In hac ergo ſic conci.lib.
LIB.Co.⁊c.con.de.p.qui cum.t.naui ſue prepo
ſuerit:cum ipſo.t.magiſtro nauis cōueni ꝙ me cuꝫ
meis rebus vltra mare portaret in ſubſidium terre
ſancte vnde q̄ mihi fidem fregit:peto ab ipſo.p. c.
li.cum tantum mea interſit:⁊ ad hoc acti. exercito-
riam propono.⁊ hoc ſi tenes ꝙ ſit nomen proprium
e actionis[e]:alioq̄n dic propo.acti.ex conducto exer-
f citoriam[f]:hoc probatur.ff. e.l.j. ⁊.l.ſi ſeruus :inſti.
de acti.§.ſequens:⁊ omnes.⁊. §.cōtractu.actor er-
go ſic po.PO.AC.Po.ꝙ. t.prepoſuiſti nego-
ciationi nauali.ff.e.l.j.in prin.et.§.magiſtrum.Itē
ꝙ paſſus es eū in naui negociari.vt in pre.§. magi
g ſtrum.[g] Item ꝙ nauis tempore illo īdigebat refe-
ctione.ff.e.l.fi.Reus vero ſic.Po.REI. Po.ꝙ
prepoſui.m. non ergo videt̄ ꝙ.t.extra de p̄ſumpti.
nōne.ff.de iudi. cum pretor.Item ꝙ p̄poſui.m. ad
hoc vt locaret vecturaꝫ ⁊ non ad aliud.ff.e.l.j.§. ma
2 giſtrum.⁊.§.igitur prepo.⁊.§.ſi plures[h].¶Iteꝫ fre
h quenter dominus vel alius ſeruum ſuum vel filium
vel etiam liberum hominem alicui negociationi vel
taberne vel ſtationi preponit:vn̄ ſi cū illo ꝯ̄hiſ ages
ꝯ̄ dn̄m vel ꝯ̄ patrem inſtitoria actione pretoria.⁊ ſic
conci.LIB.Co.⁊c. con. de.p.a quo peto.xx.q̄ mu
tuaui.t.in merce olearia quē.t.ipſe.p. prepoſuit in
illa negotiatiōe.⁊ ad hoc inſti. acti. propo.⁊ hoc ſi
i tenes eſſe propriū nomē actiōis alioquin dic ꝓpo.
cer.con. ex mutuo inſti.Ac.ergo ſic po. PO.Ac.
Po.ꝙ cum ſis maior.xxv.an.vel pupillus cum tu-
k toris auctoritate[k].t.merci olearie prepoſuiſti.ff. e.
iterū.⁊.l.ſed ⁊ pupillus ⁊.l. quicūꝫ in fin.⁊.l.habe
bat.Item ꝙ in illa merce puta in oleo cōtraxi ſecū
q̄ ſibi tot li.mutuaui vel emi ab eo tm̄ olei.vt in p̄.
l.quicunꝫ.itē ꝙ eum ad hoc p̄poſuiſti vt ꝯ̄heret.ff
e.l.j.⁊.l.cuꝫ villico.Ecōtra reus ſic. PO.REI.
Po.quod ſum minor.xxv.an item qd̄ qū.t.fuit pre
poſitus:tutore carebam cum eſſem pupillus.itē qd̄
p̄poſui.m.tantū iſti merci:ſꝫ hec eſt implicita nega
tiua.itē qd̄ p̄poſui.t.in tali merce.ſ.vt locaret ope-
l ras ſuas ergo nō in merce olearia ꝯ̄henda. ff.e.l.j.[l]

a ¶Ex cōtractu idē ſi ex teſtamento per.l.ff.de le.iij. l. vxorem .§. teſtamento.⁊.l.nomen.§.j.⁊ de auro ⁊ argen.leg.l.fi.⁊ ibi alie concordantie ac etiam contraria.⁊ eſt materia brocardica per Azonem ſub rubrica de cōtractibus ſub rubricella eadem menſura vel moneta debetur que erat tp̄e contractus ⁊ prius ſub rubricella ſecunda ad fineꝫ ſecunde rubricelle tp̄s teſtamenti ſpectandum ⁊ verbis ibi Azonis vtitur Iac.de bel.in.l.ſi ita.ff. de auro ⁊ argen.leg.

b ¶Olim.vide de hoc in vlti..glo.⁊.c.pe.in glo.vlti.vbi etiaꝫ remiſi ad ea que ſcripſi poſt hoſti.de iureiur. q̄to ſup gl.fraudatur verſi.querit aūt pileus etiam caſum formans in creditore ſua qōe.xxxv. pōderat antiquā examinationem ipſius .dicit tū ꝙ q̇dā nobilis hn̄s in tali caſu laudare diſtinxit inter debitū vſurarium ⁊ nō vſurariū ⁊ aliqualis equitas ineſt huic dicto ⁊ facit qd̄ no.infra de ſenſibus in fine.⁊ de.q. rof.xxxvj.ibi dicā ſuper rubrica.ſed quid dices.ſi monaſteriū debebat eccleſie annua.x.⁊ fuit obligatio tp̄e vilis monete ⁊ diu fuit ad illā facta ſolutio demū princeps loci meliorem monetā fieri fecit.q̄ coīter currit nō tamē damnauit primā debileꝫ ſed pro ſuo intrinſeco valore in quo erat in ſuo curſu remanſit ſtatuerat tamen princeps ꝙ obligati ad ſoluendos annuos redditus tp̄e debilis monete deberēt ſolutionem facere in bona moneta ⁊ ꝯponūt loca pro quibus illi redditus ſoluebantur ⁊ ſoluentem ⁊ recipientem eſſe in territorio illius principis poſt illā ordinationē.monaſteriū fecit per plures annos integraꝫ numero ſolutionem de ānuis.x.in bona moneta non attenta eſtimatione antique.nūc in termino inſtanti ſoluere vult abbas monaſterij antiquam monetā vel bonā ad eſtimationem antique nec reuocatur in dubiū quin a principio id facere potuiſſet vt dictum eſt.vt.s̄.queritur an ſic poſſit abbas.⁊ quod ſit eius conſilium rn̄detur ſtatutum principis abbati non obſtare q̄ non de agenda obligatione loquitur ſed de qua moneta deberet fieri ſolutio.⁊ obligationis ātique voluit demōſtrare.facit.ff.de le.j.l.quidaꝫ teſtamento.j.reſponſo.plus dico ꝙ ſi voluiſſet non potuiſſet obligationem augere vel tollere inter illas eccleſias.xcvj.diſti.bene quidem extra de conſti. que in eccleſiarum .⁊. c.eccleſia ſancte marie.⁊ de rebus ec.nō ali.c.fin.Eſt aūt abbatis conſilium repetere ſolutū indebite vtroꝫ iure iuxta no.C.de iuris ⁊ fac. igno.l.cū quis.⁊ extra de ſol.c.fi.vel cōpenſare ſolutū in ſoluēdū.ff.de neg.geſt.l.iij.§.pupillus.extra depoſi.c.vlti.in fi.cū ſua vlt.glo.⁊ eccleſia vel eius rector nullo interdicto poterit vti cōtra abbatē ex illa ſolutione erronea pluribus annis facta.nam vt ſcripſi poſt Inn . de reſti.ſpoli.in literis ante medium magne glo.verſ.ſed ⁊ ſm Inn.nullus poſſidet actionē niſi is cui de iure competit itē ſimul cōſtaret hoc de petitorio ⁊ poſſeſſorio quare et cetera.extra de cauſa poſ.cum dilectus . ⁊ de diuor . ſignificaſti . ⁊ ſcripſi poſt innocen.d filijs preſby.cōſtitutus ſuper glo.ij.

ADDE vide originalr̄ Oldradum conſilio.ccl. incipiēte factum tale bonifacius papa.ro.cōſi.cxxiij.abba. ꝯſilio lvij.ſecundo li. Quid aūt in teſtamentis ſi ſoluuntur legata qd̄ tēpus inſpicit debeat vide eundē oldra.cōſi.xxxj.⁊ quid in ſententijs per eundē ꝯſilio.xiij.⁊ q̇d in reſcriptis ꝑ eundem conſi. clxvij.⁊ quid in ſolu. dotis cuꝫ reſtituitur vide bal.cōſi.cccxxxix.ſcd̄o li.⁊ quid de ſalario officialiū an moneta debeat ſolui de illa que currebat tempore introitus an tēpore ſolu . per eundem conſi.cxxxvij.primo lib.

*ADDITIO.Adde tu qd̄ alias eſt conſiliū Bal.cclxix.quod incipit ſuper eo in.ij.vol.⁊ an valor monete debeat conſiderari ſecūdum tp̄s ſolutionis vel ſcd̄m tempus legati vel ꝯtractus vide ludo.romanum ſing.cccccxiij.incip.quod tempus inſpiciatur Hen.Ferran.

c PRenotandū.hic tractat de ſeptē pretorijs actionibus eo ordine quo rof.ſaluo qd̄ de.vij.remittit.vt infra patebit que autē rof.dicit in illis neceſſaria patēt ex poſitionibus ⁊ hoc habeatur in ſingulis pro repetito.

d ¶Actione pretoria.de qua rof.inter pretorias.⁊ eſt.xx.vbi ad literā totum quod de hac ſequitur.

e ¶Actionis.idem ſi tenes cōtrarium cū azo.in ſumma huius ti.§.ſolent.in fi.

f ¶Exercitoriā.ꝓcedit iſte libellus ꝯ̄ dn̄m ex mādato per qd̄ ipſe dn̄s obligat̄.ff.de ac.emp.iulianus.§.ſi ꝓcurator.hꝫ tū electionē ꝯtrahēs cum magiſtro an eū ex locato directo ꝯueniat an dn̄m vt hoc libello ⁊ ſcias qd̄ iſte libellus nō conuertit̄.i.ex cōtractu magiſtri nō agit dn̄s niſi magiſter cedat.ff.de exercitoria lege.j.§.ſed ex cōtrario. ⁊ reddit̄ ratio ibi in primo rū.q̄ de cōditione magiſtri qn̄ꝫ nec tp̄s patit̄ deliberare cōſilium ⁊ dn̄s cōtra magiſtrū hꝫ ex locato vel mandati habita diſtinctione an ſit gratuitum vel non.

g ¶.§.magiſtrū.iſta poſitio nō eſt neceſſaria huic libello.ſed ei qui credidiſſet in refectionē nauis cui ſatis eſt qd̄ fuerit neceſſaria nec tenetur curam refectionis ſuſcipere.vt in.l.fi.hic alle.

h ¶Et.§.ſi plures.in rof.continuatur ad proximam.

i ¶Alioq̄n.id eſt ſi tenes contrariū ſicut azo in ſūma de exerci. ⁊ inſt. in fine.

k ¶Cū tutoris autoritate.vel minor cū autoritate curatoris.rof.

l ¶.l.j.nō formant auctor vel rof.caſum cōuerſum qn̄.ſ.dn̄s vult agere ꝯ̄ cōtrahentē cū inſtitore ⁊ ibi diſtinguit̄ an fuerit liber.⁊ tūc nō aget illo exiſtente ſoluēdo an ſeruus ⁊ tūc an ꝓprius an alienus ⁊ vide.ff. de inſti.l.j.⁊.ff.de ac.emp.iulianus.§.ſi ꝓcurator.⁊ qd̄ ibi no.in ſequētibus continuat auctor materiam vt rof.vſꝫ ad ver.penul.

r r r

3 Porro ſeruo vel filio alicuius:vel etiā libero homine bona fide poſſeſſo vel ſeruo in quo vſufructꝰ habetur cum aliquibus contrahente pn̄t iſti agere contra pr̄em vel dn̄m actione tributoꝛia pꝛetoꝛia[a] vt merces peculiares ipſis creditoꝛibus cōtribuat i.vt tantum det cuilibet creditoꝛi:quantū ſibi retinet:pꝛo rata tamen debiti: vt.ff.de tributo.l.j.⁊.l.pꝛocuratoꝛes.§.non aūt.⁊.l.aliq̄n.conci.ergo ſic li. LJ. Coꝛam ⁊c.cō.de pe.qui merces tales puta ceram vel pannos:quos apud ſe hꝫ:in quibus mercibus cum.t.filio vel ſeruo vel ab eo bona fide poſſeſſo:vel in que vſufru.habet eo ſciente ⁊ nō contra dicente ꝯxi:mihi cōtribuere cōtradicit:quare peto eum vt illas mihi contribuat:vel ſi foꝛte contribuit nō tamen ad plenum:dicas qđ merces minus ꝯtribuit:vn̄ ago ꝯtra eum vt ad plenum cōtribuat.⁊ ad hoc pꝛopo.tributoꝛiam:⁊ hoc ſi tenes qđ ſit ꝓpꝛiū nomen actionis alioquin dic actionem ex empto tributoꝛiam:hec foꝛma pꝛobatur.ff.e.l.j.inſti.quod cū eo qui in al'.po.ē. Actoꝛ ergo ſic po. PO. AC. Pono quod.t.eſt filius tuus vel ſeruus vel eū poſſides bona fide vel habes in eo vſufru.ff.e.l.j.§.ſi.ff.pꝛo empto.qui fundum.§.ſi tutoꝛ. Iteꝫ quod fuit natus ex tali tua ancilla.C.de rei vē.partum. Item quod berta fuit vxoꝛ tua.vel eā maritali affectione tractabas. Itē qđ.t.fuit natus ex ea poſtquā fuit vxoꝛ tua. Itē qđ tu ſemꝑ vocaſti ⁊ vocas eū filium tuum.ff.de dona.donationes.ff.de q̄ni.l.j. extra q̄ ſi.ſint legi.tranſmiſſe.⁊ de ꝓbatio.ꝑ tuas. Iteꝫ qđ ipſe negociať in merce tali puta vendit cerā: vel pānos. Itē qđ tu ſciebas eum in tali merce negociari:nec cōtradicebas.ff.e.l.j.§.ſciam. Itē qđ merces illa eſt apud te vel dolo feciſti quominus ſit.ff.e ꝓcuratoꝛis.§.ꝑ hanc.⁊.l.illud.§.minus. Itē qđ in illis pānis ⁊ in illa cera ꝯtraxi cū illo.t.qꝛ ea ſibi vendidi vel emi.de ꝯtrahē.emp.labeo.§.ſi veſtimenta.itē qđ.t.eſt ſerꝰ vel bona fide poſſeſſus:vel ille pupillus vel adultus in eo hꝫ vſufru. Itē qđ ipſe pupillus vel adultus tutoꝛ vel curatoꝛ ſciuerūt illū ſeruū cōtrahere in merce tali.ff.e.ſi ſeruus.§.j.⁊ ſi. Itē qđ talis eſt tuus ꝓcuratoꝛ qui ſciuit.t.in merce tali peculiari contrahere.ff.e.pꝛocuratoꝛ in pꝛin.⁊.l.j.§.lꝫ ⁊.§.ſcientiā.ff.de doli excep.apud.§.queſitū. Econtra reus ſic. PO. REI. Po.quod.t.cum quo dicis te cōtraxiſſe:eſt filius.m .vel ſeruus:vel ab eo poſſidetur.vel ipſe hꝫ in eo vſufru. Item qđ.t.vendit carnes vel parat tabernam tantum. Itē qđ ego fui abſens iam eſt annus vel bienniū a ciuitate narboñ.vel ab eo vbi te dicis conſtraxiſſe.hoc conceſſo pꝛeſumitur ignoꝛare.al's non.ff.de admi.tu. hoc aūt.ff.de ꝓba.verius.

4 ¶ Verū ſi ex contractu cum ſeruo vel filio titij habito:puta mutuando ſibi vel emendo ab eo vel ab alio modo in rem vel vtilitatē domini vel patris aliquid verſuꝫ ſit: ꝯpetit ēt alia actio ꝯtra dn̄m vel pr̄em.ſ.de in rem verſo pꝛetoꝛia. ⁊ hoc quatenus verſum eſt.⁊ ſic in ea conci.li. LJ. Coꝛam ⁊c.cō.de.pe.a quo peto.xx.que.t.ſeruo ipſius vel filio mutuaui vel alias cum eo cōtraxi que pecunia in ſuam vtilitatem fuit conuerſa. vnde pecuniam ipſam mihi peto reſtitui ⁊ ad hoc pꝛopono ac.de in rē verſo.⁊ hoc ſi tenes qđ ſit nomen ꝓpꝛiū actionis alioquin dices certi conditionem de in rē verſo.hec foꝛma pꝛobatur.ff.de in rem ver.l.j.inſti.qđ cū eo q̄ in alie.po.eſt. Actoꝛ ergo ſic po. PO. AC. Po.q̄.t.eſt tuus ſeruus vel filius ſi neget ꝓcedet vt in pꝛecedē.ac.no. Item quod ille.t. erogauit in frumentuꝫ pꝛo alenda familia tua.xx.vel pꝛo ea veſtienda vel ſoluit illa tuo creditoꝛi vel emit togam filio tuo vel dedit in dotem pꝛo filia tua vel expendit in alijs vſibus voluntarijs vel tu mandaſti quod emeret vnguēta ad luxurie materiam ⁊ emit de illis.xx.ff.e.l.iij.§.negocia.⁊.§.ſi furtiua.⁊.l.ſi res §.quod ſeruus.⁊.l.filius.⁊.l.ſi. Item quod illa.xx. ego.t.mutuaui ad hoc vt in tuam vtilitatem conuerteres:⁊ conuertit.ff.e.l.iij.§.ſi ſic mutuatus. Item quod illa.xx.adhuc debenť ab illo ſeruo cū ipſe nō ſoluerit.nec alius ꝓ eo. Reꝰ ꝟo ſic. PO. REI. Po.qđ ille.t.eſt filius meus[b].itē qđ pecuniā quā a te mutuo accepit amiſit in nundinis magalatij vel viuēdo luxurioſe ꝯſumpſit.⁊ ſic nō ſ in vtilitatem dn̄i.itē qđ illā pecuniā ſolui illi.t.ſeruo vel filio meo ff.e.ſi pꝛo pr̄e.§.verſuꝫ.

5 ¶ † Quid ſi aliq̄s liber hō gerebat negocia mea ⁊ ſibi pecuniam mutuaui quā in tuam vtilitatem ꝯuertit:nunquid ꝯ te agere potero ac.de in rē verſo. Rn̄.[c] ſic:vtilis.n.de in rē ꝟ.mihi cōpetit:qꝛ lꝫ verba deſint:ſn̄ia tn̄ cōcoꝛdat.ar.C.qđ cū eo q̄ in ali.po.eſt ne.ge.eſ.di.l.ſi q̄s.C. de ꝑc.ſi ꝑciū.

6 ¶ Itē ſi q̄s iubet ſeruuꝫ vel filiū ꝯhere: vel ēt ſi in genere dicat.q̄cūq̄ꝫ volēs cū ſeruo meo ꝯtrahere ꝯhat ꝯueniri pōt ī ſolidū a ꝯhētibꝰ actione qđ iuſſu ꝑtoꝛia:in qua ſic li.ꝯci. LJ. Coꝛā ⁊c.cō.de.p.q̄ mihi dꝫ.xx.ex ꝯctu mutui:vel emptiōis: quē ꝯctum eius iuſſu cū eiꝰ ſeruo vel filio feci.vn̄ peto qđ ꝑdictā pecuniaꝫ mihi ſoluat vel reddat:⁊ ad hec ꝓpo.ac.qđ iuſſu:⁊ hoc ſi tenes qđ ſit nomē pꝛopꝛiū actionis alioquin dic certi ꝯdi.qđ iuſſu. Ac.ergo ſic po. PO. AC. Po.qđ titius eſt ſeruus vel filiꝰ: hoc ꝯceſſo:ꝯſtat qđ eſt in ptāte eius.⁊ ſic hꝫ hec actio locū.ff.qđ iuſſu.l.j.⁊.l.ſi tutoꝛis.§.ſi iuſſu:niſi pꝛobeť a pr̄e vel dn̄o emācipatus vel manumiſſus.ff.de his q̄ ſui vel ali.iur.ſunt.l.ſi.inſti.e.ti. Si ꝟo neget: ponat ꝑut dixi.ꝯ.in tributoꝛia. Itē qđ tu mādaſti illi t.vt acq̄reret pecuniā mutuo:vel talē rē acquireret ff.e.l.j.§.iuſſum.⁊ hoc ꝑ merce peculiari : ſecus ſi in dn̄ica:qꝛ tūc locū haberet mādati.ff.e.l.j.C.manda.ſi tibi. Itē qđ mādaſti qđ q̄cūq̄ꝫ vellet cum eo ꝯtraheret. Itē ego ſecū ꝯtraxi mutuādo ſibi.xx. vel vendēdo ſibi.ff.ꝑ.xx. Itē qđ illum ratū habuiſti: vel illi inſtrō ſubſcripſiſti.ff.e.l.j.§.iuſſum.⁊.§. ſi ratum. Reus.ꝟo ſic. PO. REI. Po.qđ ille.t.eſt ſerꝰ vel filius. M. Itē qđ illū.t.filiū vel ſeruum emancipaui vel manumiſi. Itē quod illa res eſt dn̄ica vel pr̄na.⁊ hoc vbi mandaui quod acciperet mutuum. Itē qđ ꝯdixi filio vel ſeruo poſtq̄ꝫ ſciui ipſum accepiſſe illam pecuniam mutuo:ergo nō habui ratum ff. ad mace. ſi filius. Itē qđ tn̄ in illo ꝯctu fideiuſſi.hoc conceſſo non aget actoꝛ quod iuſſu.ff.e.l.j.§.is ergo. ¶ Eſt etiam ⁊ actio de peculio que competit contrahenti cum ſeruo vel filio de qua dicam.infra in.t.de peculio.

7 ¶ † Ceterū ſi quis ꝓ alio ſe debitoꝛē cōſtituit:ꝯ eū cōpetit actio de conſtituta pecunia:in qua ſic li.cōci. LJ. Co.⁊c.cō.de.pe. qui ſe mihi conſtituit debitoꝛem in.x.pꝛo.t.qui.t.mihi illa.x.debebat ex cauſa mutui:vel quia pꝛomiſit etiā ex nudo peccato vn̄ peto qđ illa.x.mihi ſoluat.⁊ ad hoc pꝛopo.ac de conſtituta.hec foꝛma pꝛobatur inſti.de ac.§.de pecunia autem conſtit.ff.e.l.j.§.debitum.⁊.l.quod ſi maritus.§. ſi quis autem.ff.eo.l.j. Ac.ergo ſic po. PO. Ac. Po.quod.t. fuit debitoꝛ meus in.x.ex cauſa tali:puta:quia ſibi mutuaui vel ex alia. Item quod.t.eſt maioꝛ . xxv . an . ⁊ ſane mentis.ff.de ver.ob.is cui.C.de in inte.re.ſi tutoꝛeꝫ habens.ff.e.l.j.§.de pupillo. Item quod cōſtituiſti te pꝛo illo.t.debitoꝛē in illis.x. Iteꝫ qđ dixi tibi qđ ſi velles conſtitueres te ꝑ.t.debitoꝛem q̄ mihi dꝫ.x.⁊ dixiſti ego conſtituo.ecce verba nudi pacti : non n.hꝫ locum hec actio.ſi fiat per ſtipula.inſti.de act.§.ꝯſtituta aūt.ff.e.l.j.§.cūq̄ꝫ. Itē quod tu ita dixiſti cōſtituo me tuuꝫ debitoꝛem in illis.x.que tibi dꝫ.t. ſecus ſi perſonal'r diceret:vt bene ſatiſſiet tibi:hoc n.ꝯſtō nulla eſt.in auť.vt cū de ap.co.§.ſi. que ē.C.e.auť.habita. Reus vero ſic. PO . REI. Po. qđ.t.ille quē dicis tuū debitoꝛē tibi ſoluit:inſti.quibus mo.tol.ob. Itē quod ei feciſti pactum de non petendo pꝛiuſq̄ꝫ me cōſtituerem pꝛo eo ſoluturū.ff.e.l.j.§.debitū.⁊.l.qđ ſi maritus.§.ſi quis aūt. Iteꝫ dico me minoꝛē.xxv.an. Item qđ fuiſti a me ſtipulatus illa.x.⁊.ego tibi pꝛomiſi[d].

8 ¶ Pone mercatoꝛ quidam in mōtepeſſulano reſidens miſit quandam ſuam epiſtolā ſocijs ſuis bonoñ.moꝛantibus: vel foꝛte ſcripſit vniuerſis ſub hac foꝛma. Noueritis me recepiſſe a tali dāte nomine.a. ſcholaris bonoñ.reſidentis.c.li.tur.quas ꝓmiſi per me ⁊ meos ſocios vel ſocietatem meam reddere bonoñ. pꝛefato ſcholari:vel tot lib.bonoñ.que tantūdem valeāt. habita cambij ratione:erat autem iſte mercatoꝛ pꝛocur.ſue ſocietatis: nunc queritur vtrum ſcholaris poſſit ex talibus literis agere contra ipſum mercatoꝛem vel cōtra eius ſocietatem. Super quo dicunt quidam qđ ſic act.de conſtituta.ff.de pac.ſi vnus.ff.

a ¶ Pꝛetoꝛia. ciuilis.n.non cōpetit contra eū qui obligatus non eſt ex contractu. vel quaſi ex maleficio vel quaſi.inſti.de ob.ſed equitas pꝛetoꝛis vult eum teneri ex q̄ merces hꝫ.facit.ff.de exerci.ſi cuꝫ §.pe.

b ¶ Eſt filius meus ſu.vel ſeruus.

c ¶ Rn̄. ſic roffre. cuius fuit hec qđ dixit rn̄deo poteſt eſſe quod vtilis ⁊c. vt ī ſi. remittit de queſtiōe ad ſummaꝫ azo. ſi cer pet. vbi vide ī.iiij.col.ſub ver.vbi autem.

d ¶ Pꝛomiſſi obijcit roſ.contra libelluꝫ qđ nō plus dꝫ eſſe in acceſſoꝛia q̄ꝫ in pꝛincipali. ff. de fideiuſ. vꝛannius. e.l. heres cū ergo ex ꝑma agi nō poſſit qꝛ naturalis tantū.ff. de pac.iuriſgē. ergo nec ex iſta acceſſoꝛia rn̄det verū eſſe qđ opponunť ſi recipiať plus re vel q̄ꝫtitate.al's certū eſt foꝛtꝰ obligari fideiuſſoꝛē q̄ ꝑ naturali debito iteruenit q̄ꝫ ꝑncipalem . ff. de fideiuſ.l.j. ⁊ in actione de conſti.eſt ſpāle qđ ex nudo peccato agiť.inſti. de act.iij.col. ver. de pecunia. et vide qđ ibi no. de.vj.caſibus exceptis ex quibꝰ ex nudo pacto agiť. dicit ergo qđ lꝫ non plus obligeť tn̄ obligať foꝛtius.impꝛobat etiā roſ.dicens qđ hoc non eſt pꝛopꝛiū nomē actionis: ſꝫ adiectio: qꝛ ſcđm id eſt adiectio adiectiōis qđ nihil eſt dicere ⁊ qđ ſit ꝓpꝛiuꝫ nomen pꝫ.C.e.l.j.⁊.ij.

de neg.ge.ſi pupillus.§.ſi is ⁊ inſtitu . mā . in pꝛin. qua act.agi.poteſt:ſiue fiat ꝯſtitutio inter abn̄tes ſiue inter pꝛeſentes:vt.ff.de conſti.pecu.qui aūt. in ſi.⁊.l.ſe.ſꝫm odof. Alij dicunt ei dari ac . nego . ge. per pꝛe.l.ſi pupillus. Sed ⁊ ſi dicatur dari condi. ex moꝛibus:vel ex conſuetudine non eſt repꝛehenſibile:vt.C.de conſti.pec.l.ij.in ſin.

9 ¶ † De ꝯſuetudine eniꝫ crediť literis ſigillatis:pꝛeſertim ꝯtra ſigillantem.⁊ facit ad hoc qđ no.in pꝛe.l. ſi pupillus.§. itē ſi ꝓcura[a].

10 ¶ † Itē cōtra ꝓmittentē tibi aliq̄d incertū:puta domū facere:vel libꝛum ſcribere in genere:tibi competit ac.ex ſtipulatu. ſecus ſi certum: quia tūc locū haberet certi cōdictio generalis: vel ex ſtipulatione.inſtitu.de ver.obl.in ꝑn.ff.e.vbi aūt nō apparet.§.j.⁊.j.§.ꝓxi.in pꝛin.⁊ ver.ſi vero.ſic ergo.li.conci. LJ. Co.⁊c.cō.de pe.qui pꝛomiſit mihi libꝛum ſcribere:vel domum facere:vnde cum nō fecerit ago contra eum vt faciat ⁊ ad hoc ꝓpo . ac. ex ſtipulatu.⁊ pone hoc vt in pꝛedicto.ver.ſi vero. In hac etiam conci.li.vt.ꝯ.de fideiuſſoꝛ.§.ſin . ibi potes etiā.

11 ¶ † Porro eſt ⁊ alia actio ex ſtipulatu. ſeu certi ꝯdictio ex ſtipulatu.de qua ī arboꝛe actionum nihil dicitur.ſ.cum quis ſe daturū vel facturū aliquid ſub alternatiōe locoꝝ vel tēpoꝛum vel certo loco pꝛomittit que arbitraria eſt ⁊ alterius nature quam pꝛecedens.inſtitu.de ac.§.quaſdam.ff. de eo quod certo loc.l.ij.in qua li.conci.vt.ꝯ.de plus pe. ver.ſi aūt.⁊ ſe. ¶ De alijs ac.ex ſtipulatu in pleriſq̄ꝫ locis huius tractatus poteris reperire.[b]

De obligatis ex certi condictione.

Sequitur videre[c] de certi cōdictionibus ⁊ pꝛimo de gn̄alibus. ¶ † Sepe igiť aliquid certū ex obligatione petiť quare ꝓdita eſt certi ꝯdictio ciuilis q̄ cōpetit q̄tiēs aliq̄d certū petiť ex omni cā ex omni obligatione.ex omni cōtractu certo vel incerto ſiue etiam certum debeatur ex cā legati vel ex.l. aquili. vel ex furtiua cauſa vel ex ſenſu.cō.⁊ bꝛeuiter ex quocūq̄ꝫ contractu certuꝫ peta.ff.ſi cer.pe . certi ꝯdictio.§.j.⁊.§.competit.⁊.§.ſi ex ſen.ꝯſul.⁊.§.qm̄ igiť.⁊ hoc ſi obligatio ſit pura.ſecus ſi conditionalis vel in diē: vt.e.l.§.j.in ſi.ſic ergo in ea conci.li. LJ. Co.⁊c.cō. de.pe.qui mihi debet.c. quia mihi pꝛomiſit ex tali cauſa vel qui mihi vendidit domum cuius fines ⁊c. quam domum non vult mihi tradere vel qui mihi non vult dare.c.que.t.in ſuo teſtamento mihi legauit cum.t.ipſe ſufficit:vel qui mihi damnum dedit in re tali.quod.xx.eſtimo:vel qui me deiecit ⁊ damnum dedit:quod.x.eſtimo.vnde ago contra eum. et peto vt mihi det illa.c.vel . vt domum ipſam mihi det:vel vt.c.mihi legata ſoluat ſeu det vel vt det mihi.xx.in quibus me damnificauit:vel vt.x . ſeu rem mihi det.⁊ ad hoc pꝛopo.certi condictioneꝫ generalem:vt in pꝛe.l.certi cōdictio.§.j.ij.d.iij. Ac.ergo ſic po. PO. Ac. Po.[d] quod res quam a te peto eſt talis ⁊ cetera.ff.e.l.ſed ⁊ me ⁊ titium. Ita quod talem contractum feci tecum.quia pꝛomiſiſti mihi certam rem ex tali cauſa:vel quaſi:vel fuit mihi legata vel damnum dediſti.quod.x . eſtimo : vel quaſi deliquiſti:vt in pꝛe.l.certi.⁊.l.ſed ⁊ me.item quod res certa quā a te peto ad te peruenit. Item quod res illa eſt mihi debita.ſecus enim ſi eſſet ſua quia tunc vendicaret.ff.vſufru.quemadmo. ca.l.ſi.ff . de dona.cau.moꝛ.l.qui moꝛtis.C.de dona.que ſub modo.l.j. Reus vero ſic . PO. REI. Po . qđ res quā petis eſt incerta. Itē quod pꝛomiſi me facturū turrim vel.c.dare ſub alternatione. Item qđ illa eſt t. Item quod eam deſij poſſidere ſine dolo vel culpa[e].

2 ¶ Si vero aliquis aliquid certum tibi pꝛomittit locū habet certi cōdictio ex ſtipulatione ciuilis inſti.de verbo.obli.in pꝛin.ff.ſi cer.pe.ſi quis certū. de qua etiam in arboꝛe non habetur[f]. ſic ergo conci.li. LJ. Coꝛam ⁊c.cō.de.p.qui mihi interroganti pꝛomiſit ſe daturuꝫ.x.li.tur.pꝛo.C.quem ſibi ſcripſi:vel pꝛo patrocinio.quod ſibi in tali cauſa pꝛeſtiti.vnde ago contra eum vt mihi det illa.x. ⁊ ad hoc pꝛopo.ꝯdi.ex ſtipulatione vt in pꝛe.cōcoꝛ.

3 ¶ † Si autem incertum pꝛomiſi.locum haberet actio ex ſtipulatu:vt.ꝯ.§.pꝛoxi.ad ſi.ver.item contra. Ac.ergo ſic po. PO. AC. PO . quod fui ſtipulatus a te pꝛeſente.x.lib.tur.vel aliam certam rē.ff.de ver. ob.l.j.C.de inuti.ſtipula.vt inter abſentes. Itē qđ reſpondiſti quod eas mihi dares.ff.de verbo.ob.l.j.§.ij.⁊.iij.⁊.iiij. Item quod es perſona que potes obligari.ff.de in ius vocan.l.j.in ſin.ff.de verb. ob. l.is cui etiam.ſed hec iuris eſt. Item quod rei pꝛomiſſe habes commercium.ff.de ver.ob. multum.extra de re iudi.abbate li.vj. Reus vero ſic . PO. REI. Po.quod inter nos nuda verba interuenerunt.contra extra de teſta.iudicante. Itē quod erā abſens die qua dicis ſtipulationem fuiſſe interpoſitā.C.de contrahen.ſtipula.optimam.extra de teſti. ex tenoꝛe. Item quod ſum talis qui non poſſum obligari .puta pupillus : ſed hec eſt iuris ⁊ negatiua Item quod res illa non eſt permiſſa noſtro cōmertio.extra de reſcrip.cauſam que Itē qđ īterrogationi ex interuallo rn̄di.ff.de ver.ob.l.j. Itē quod ſine cauſa tibi pꝛomiſi.ff.de doli excep.l.ij.ff.de dona.itē quod non intellexi verba ſtipulatiōis.extra de ſpōſa.ex literis.j.ff.de verbo oblig.l.j.§.pe.xxij.q.ij . is autem.xliij.di.§.pariter[g].

4 ¶ † Eſt ⁊ tertia conditio ſpecialis ciuilis que datur mutuanti pecuniam vel aliud quod conſiſtat in pondere numero:vel menſura:⁊ dicitur certi conditio ex mutuo[h].ff. ſi cer.pe. l.j.⁊.ij.⁊ inſti.quibus mo.re contrahi.ob.in pꝛin.in qua ſic li.conci. LJ. Co.⁊c.cō.de.p. cui mutuaui et numeraui.c.que mihi tali loco ⁊ termino pꝛomiſit ſoluere:quod ſi non faceret.xx . nomine pene mihi dare:pꝛomiſit:ad hoc ſe ſolenniter obligando:quare peto quod ſicut pꝛomiſit pꝛedicta.c. mihi ſoluat ⁊ eum ad hoc peto compelli.⁊ ſententialiter condēnari.⁊ ad pꝛopono certi condictioneꝫ ex mutuo.ff.

a ¶.§.item ſi pꝛocuratoꝛ:agilis eſt valde auctoꝛ.ſaltat enim de ꝑtoꝛijs ad ciuiles.⁊ attento oꝛdine roſ.cxl.rubꝛice ſunt medie inter iſtā ⁊ ſupꝛa ꝑrimam.libellus aūt fuit ro.vbi de act.ex ſtipulatu ad incertum cuius materiā pꝛolixe pꝛoſequiť.ibi etiā ꝯtinuať tractatus arbitrarie de qua ſequiť ⁊ ibi foꝛmat quatuoꝛ libellos pꝛimus.ſ.cū pꝛomiſſio eſt alternatiua rerū. ſcđs locoꝝ. tertius locoꝝ ⁊ reruꝫ. quartus cū intereſt actoꝛis ratiōe lucri vel dāni extra rem quos poſuit auctoꝛ in ver.ſi autem quē ſtatim allegat. et vide quod dixi ibi.

b ¶ Reperire.⁊ maxime.ꝯ.pꝛoxima ſcđa rubꝛica in parte ſecunda.

c ¶ Sequitur videre hic auctoꝛ de conditionibus q̄ ciuiles ſunt tractare volēs incipit a generaliſſima ⁊ ſic illam vocat rofr.⁊ ponit eam xj.inter ciuiles ⁊ eius fuerunt verba ſequētia ad literā. i iſto aūt.§. ⁊ ſe. de ix.conditionibus tractat.

d ¶ PO. Ac. per quas collige.iiij.que req̄runtur in iſta ſcđm roſ.

e ¶ Vel culpa. multas obiectiones ⁊ queſtiones foꝛmat ſuper iſta roſ. ꝑma ſit ad q̄d hec generaliſſima fuit inuenta ex quo ſpeciales habemꝰ actiōes ad ſingula ꝑ quibus cōpetit rn̄det ⁊ idē io.de bla. vbi de conditionibus certi gn̄ralibus qđ vtilis poſſet eſſe quando ſpecialis actio infamaret cum iſta non infamet.ff.de ac.⁊ oblig.l. ceſſat plus quia ſi generaliter ago contra titium vt mihi rationem faciat de tali re quam furtiue ſurripuit vel rapuit dicat intentaſſe actionem per.l. hec enim . ff . de ſuſpec.tu. ⁊.ff.de penis ſi pꝛeſes. Item intereſt mea habere plura ſuffragia vel iura diuerſa.ff.de lib.leg.l.iiij.alias.ij.in ſi.⁊.ff.ꝯ ſerui.l.ei fundo.ſubdit quoſdam dicere caſus eſſe quibus iſta ⁊ nulla alia competit allegauit leges quarum exempla non appꝛobat quia vt dicit in ſpāli ꝯdictione loquuntur non in generali dicit auteꝫ qđ magis congruit exemplū in.l.ſi me ⁊ titiū.ff.ſi cer.peta. ſed pꝛo ⁊ ꝯ qđ ibi no.in ſi. ⁊ vide quod ſtatim dicam dicit etiā qđ hec generalis perit eo tꝑe quo ſpecialis puta redhibitoꝛia vel quanto minoꝛis al.ff.ſi quis te.li. eſſe iuſſu.l.j.ſi quis eum.§.qui iniuriarum.⁊ de dona.qui id quod ſed nō creſcit in litem per inficiationem ſicut aquilia.alle.ff.de pe.here. Item veniunt.§.cū pꝛediximus.⁊.ff.de iureiu.eū q̄.§.j.nō eſt aūt bonefidei q̄ nō numeratur in.§.actionū.inſti.de act.tranſibit aūt ad heredes hec conditio ſi ex ea cā pꝛoponiť que ſit perpetua ⁊ tranſitoꝛia alias non alle.pꝛe.§.qui iniuriarū.⁊.ff.vt lega.vel fidei.no.ca.l.j.§. belliſſime ſic cucurri.quia de his no.in.l.certi ꝯdictio.ff.ſi cer.pe.in pꝛin.iteꝫ ibi ad ſoluendam obiectionem de eo qđ dicit ex cauſa legati.⁊ glo.intelligit cum legata eſt res aliena ſcienter.qꝛ ſi teſtatoꝛis fuiſſet competeret cōdictio.roſ.hic ī fine reſiſtit dicens intelligi poſſe quando legať res pꝛopꝛia incerta de certis . puta vnuꝫ de ſeruis ſuis vel equis. hic.n.nō competit vendicatio accedit demum ad finem illiꝰ glo.qđ pꝛocedat in legato quantitatis ſcire debes quod io.de blanoſco vbi ſupꝛa foꝛmat libellum ſꝫm caſum.pꝛe.l.ſi me ⁊ titium ⁊ ſic dico ꝯ R. me ⁊ titium rogauit quod alter noſtruꝫ ſibi mutuaret.x.li. talis monete q̄ꝫ facere volēs pꝛecep.m . qui mihi.x.lib . ipſius monete debebat qđ illas ſolueret illi . R.qđ fecit pꝛecepi etiam qđ illas ipſe R. reciperet . vt a debitoꝛe titij ſe mihi obligare nō intendens vnde cum pecunia mihi debita ad ipſum. R.peruenerit ago ꝯtra eum vt.x . lib . mihi reddat ⁊ ſupplico vobis et cetera.

f ¶ Non habetur.⁊ hanc roſ. continuat.ꝯ.ꝓxime in qua di dicit.ix.requiri que colligas ex poſitionibus.

g ¶ .§.pariter quod ſuꝑ hac actione ſcripſit roſ.in ſi.de ſtipulatione ſine cauſa. ſcripſi ſupꝛa de confeſ.§.nunc videndum ſuper ver.ſed que eſt ratio.

h ¶ Certi cōdictio ex mutuo.hanc continuat roſ.ꝯ.pꝛoxime ⁊ ſeptem que requiruntur in ea ex poſitionibus collige.repleuit autem.roſ.hūc titulum de verbo aꝫ.in ſumma ſi cer.pe.⁊ ſcias quod Io . de blanoſco recitat Ioā.dixiſſe triplex eſſe mutuum ciuile tantū ⁊ naturale tn̄ et ciuile cooperante natura vt ſi pecunia ⁊ ſtipulatio interceſſit ⁊ ſi ſtipulatio eſt vtilis ex illa agitur.ſecus ſi eſt inutilis.ff.de noua.ſi ita.§.vlti.⁊.l.ſe.⁊ ſi cer.pe.certi ꝯdictio.§.qm̄.refert aūt Io.bal.dixiſſe vnicū eſſe mutuum.ſ.naturale.nam reliqua ſunt non mutuum.ſed obligationum genera.ſiue ſit obligatio verboꝛum ſiue literarum. facit inſti . de obliga.§.ſi.qui.mo.cōtrahitur ob.in pꝛin.⁊ hoc placet ipſi Ioan.qui dicebat quod ſi meam pecuniam meo nomine mutuo foꝛmať ſic libellus. LJ. Dico qđ mutuaui.x.talis monete. R.vn̄ ꝯ ipſuꝫ ago vt mihi illius monete det.x.ſupplicoq̄ꝫ ⁊c. ſi alius mutuauit nomine meo ⁊ ratum habui acquiritur mihi actio vt ꝑ.§.quoniam ⁊ tunc ſic foꝛmať

de tritica.l.j.C.de epiſ.⁊ cle. auſ.generaliter . inſti.
de obli.in pꝛinc.iunge ſi vis:qꝛ in pꝛefatis loco et
termino ſoluere nō curauit peto.xx.ꝑ pena.peto ēt
expenſas ⁊c. inſti.de obliga.§.j. Ac. ergo ſic po.
PO.AC. Po.qͦ tibi mutuaui.c. inſti. quibus
mo.re ꝯtrahiť ob.in pꝛin. Itē qͦ pecunia illa mea
erat.C.ſi cer.pet.quamuis.ff.e.l.ij.ff.de fideiuſſoꝛ.ſi
quis pꝛo eo.§. ſi nummos. Item quod ſum talis q̇
poſſum obligari.ff.ſi cer.pe.nam ⁊ ſi fur. ſed hec eſt
iuris.vñ dic. Itē qͦ ſuʒ maioꝛ.xxv.an. Itē quod ſuʒ
emancipatus. Itē quod illa tibi numeraui ex hoc vt
appareat obligatio ⁊ excludatur cā moꝛtis donatio.vel
ob cām.ff.e.non oīs. Itē qͦ mihi reddis deterioꝛatam.ff.e.cū quid mutuū.⁊.l.ij. Reus vͦo ſic.
PO.REI. Po.qͦ recepi eā cauſa donationis
ff.eo.ſi ego.itē faciat poſitiōes ꝯ p̄dictas.⁊ vide qͦ
no.s̄.de plus pet. ¶ Formā mandati ad mutuum
recipiendum.vide.s̄.de ꝓcur.§.vt aūt.ver.mandatum.item de vtili certi ꝯdictione dixi.s̄.de ꝯfeſſis.
5 ꝟ.ſed ⁊ ſi. ¶ † Alia quoqꝫ[a] eſt gn̄alis ꝯdictio ſicut
a pꝛima que triticaria nominatur ⁊ eſt ciuilis ꝑ quaʒ
omnis res petiť ſiue certa:ſiue incerta:ſiue coꝛpoꝛalis:ſiue incoꝛpoꝛalis:pꝛeter pecuniā numeratā.ff.
de tritica.ac.l.j.§.j.in qua ſic li.ꝯci. LJ. Coꝛam ⁊c.
cō.de.p. a quo peto rem talem.puta equum talem
⁊ ſic pꝛo certa re:vel equum ⁊ ſic in genere:quē equū
mihi debet ex tali cauſa puta:quia ꝓmiſit:vel aliaʒ
cauſam adijciat vnde ago contra ipſum vt pꝛedictū
equum mihi ſoluat.⁊ ad hoc pꝛopo.condic.tritica.
vt in pꝛe.l. Eodem modo concipe.ꝓ re mobili ⁊ immobili.⁊.ꝓ iuribus ⁊ alijs.⁊ foꝛma poſitiōes vt.s̄.
b in pꝛin.huius.§.in certi cōditione generali[b]. De
actionibus aūt ex ſtipulatu dixi.s̄.§.pxi.ver.pe. et
6 fi.⁊.s̄.de plus petitio. † Ad huiꝰ aūt materie euidētiā
pleniorem no.qͦ aut petitur ſpēs vel quantitas
aut eoꝝ eſtimatio.ſi petiť eſtimatio ſpēi vel quātitatis
ex ꝯtu pure celebꝛato ⁊ moꝛa non pꝛeceſſit litis
cōteſ.tunc ſpectať tp̄s litis cōteſ.vt.ff.ſi cer.pe.
vinū.ꝟ.ſi vero ſm vnā lecturam.⁊ inſup quāti plurimi
fuit retro:vt.ff.de act.emp. ⁊ vē. ratio.§. qͦ ſi
c per venditoꝛem[c]. Si vero petitur ſpēs vel q̄titas
tp̄s ꝯtus inſpiciť.ff.ſi cer.pe.cum quid.⁊.ff. man.
hominē.⁊.l.ſi pꝛocuratoꝛē.ſed ſi ſpēs vel quātitas
debenť in diē:vel ſub conditione inſpiciť q̄tū valet
aduenientis diei:vel ꝯditionis tp̄e.ff.de verb.obli.
quotiens in diē.q̄nqꝫ tp̄s ſn̄ie inſpiciť ſi retro minus
valuit.ff.de petri.hꝛ̄. ſi a dn̄o.§. ſi quidā ſe non
vř qͦ re petita pꝛonunciari poſſit ſuper eſtimatione
vt ſi vinum petiť qͦ ꝓnuncietur ſup alio.vt.ff.cōmuni
diui.vt fundus.⁊.C.de fideicō.lib.l.fi.extra ď
cā poſ.⁊ pꝛopꝛie cum ſup.ff.de iudi.de qua re extra
de accu.qualiter ⁊ q̄ñ.ij.pꝛope.fi. Rñ. hoc verū eſt
cū res extat.⁊ petitoꝛis non intereſt in alio damnari:ſed
ſi res eſſe deſijt.tunc poteſt in eſtimatione cōdemnatio
fieri vt.ff.de dolo.arbitrio.§.non tantuʒ
idem eſt ſi interſit petitoꝛis. vt in pꝛe.l. vinum.⁊.ff.
7 de tri.l.fi. ¶ Sed quo iure petitur eſtimatio. Rñ.
interdum iure actionis.vt.ff.de noua.fundū coꝛ. in
fi.⁊ in pꝛe.l.hominem.⁊ ibi ſpectatur tempus cōtractus.interdum
etiam iudicis officio quod deſeruit
actioni.⁊ tunc ſpectatur tempus moꝛe:vt in pꝛe.l.
vinum.poterit autem ſic conci.li. LJ. Co.⁊c.cō.de
pe.cui mutuaui.x.coꝛbes ſeu amphoꝛas vini rubei
vel albi.⁊ fuit in moꝛa reddendi.quare peto ipſum
condemnari in.x.amphoꝛas eque boni vini habita
ratione bonitatis a tempoꝛe moꝛe ⁊ quanti plurimi
fuit:hoc pꝛobatur ex pꝛecedentibus. ⁊ iudex
condēnabit eum in.x.amphoꝛas dicens. FO R.
Condēno talem in.x.amphoꝛas eque boni vini habita
ratione eſtimationis a tempoꝛe moꝛe.⁊ ꝓ vnaquaqꝫ
amphoꝛa eum condemno in.x. ſol. ⁊ ſic ſua
moꝛa punitur.ſed ſi ſimpliciter petij.poſtea in pꝛoceſſu
potero a iudice petere quod eum condemnet
in eſtimatione.nam vſure veniunt iudicis officio.
8 ff.de vſur.moꝛa.§.in bone fidei. ¶ † Quid ſi petij
vinum nil eſtimatione dicens . lata ſententia volo
petere eſtimationem.ſ.x.pꝛo qualibet amphoꝛa.nū
quid obſtat mihi exceptio rei iudi. Iac.dixit quod
ſi petij viuum ⁊ eſtimationem ⁊ iudex non habet rationem
eſtimationis non valet eius ſententia.quaſi
pꝛo parte pꝛonunciauerit:⁊ pꝛo parte nō.ff.fa.her.
d in hoc iudicio.C.de excep.rei iudi.l.j.[d]. Si vero petij
tantum vinum:aut condemnauit tantum in vino
⁊ tunc non obſtat exceptio rei iudi.quaſi ab initio
minus fuerit petitum.nunc plus peto.inſti.de ac.§.
ſi minus.extra de plus peti.c.vnico.⁊ ar.ff. de neg.
geſt.ſin autem.ſi non quocunqꝫ. ¶ Sed odof.contra
dicens quod poſtq̄ reus eſt condemnatus ad
rem pꝛincipalem eſtimatio amplius iure actionis
venire non poteſt.ſublata enim actione ſuper pꝛincipali.⁊
ſuper acceſſoꝛio eſt ſublata.C. depoſi.l.iiij.
9 ¶ † Breuiter autem dic quod aut res petita nullo
modo pꝛeſtari poteſt:vt quia petijt.⁊ tunc fit condemnatio
in eſtimatione : licet res petita ſit. vt in
pꝛe.l.arbitrio.§. tamen aut poteſt pꝛeſtari.ſed non
ſine magna rei difficultate.⁊ tunc idem iuris eſt: vt
ff.de le.j.l.ſi dominus. §.q̇ confitetur : aut pꝛeſtari
poteſt:ſed non ſine damno actoꝛis ⁊ tunc quia magis
intereſt actoꝛis habere eſtimationem quam reʒ
ſit condemnatio in eſtimatione.ſic intelligitur pꝛe.
l.vinum.aut poteſt pꝛeſtari ſine difficultate rei cum
damno actoꝛis:⁊ tunc facienda eſt condemnatio in
re petita.⁊ ſic intelligitur.C.de fideicom.lib.l.fina.
10 ¶ † Ad vberioꝛem autem huius materie tractatuʒ
e nota[e].quod cum alicuius rei nomine in ſpecie vel
in qualitate conſiſtentis agitur res tantum eſt in libello
petenda.⁊ non eſtimatio.cum ipſum ſolū coꝛpus
⁊ non eſtimatio ſi in obligatione vt . ff. de ver.
f ob.ſi ſeruum.§.fi.quod quidam dicunt [f]verum eſſe
ſi pꝛimum coꝛpus pꝛeſtari poſſit:alioquin quia foꝛte
non extat.tunc eſtimatio debetur.⁊ ideo eſtimatio
peti debet. vt . ff . de condi. in re fur . ff . de dolo.arbitrio.§.j.ff.de
condi.indebiti. ſi non ſoꝛtem.
§.libertus.quod mihi non placet nam.l. dicit eſtimationem
in obligatiōe non eſſe vt in pꝛe.l.ſi ſeruū
§.j.etiam ſi ſit extincta vel perempta.immo res extincta
vel perempta eſt in obligatione:ſed tūc quia
ipſum coꝛpus pꝛeſtari non poteſt iudicis officio fit
condemnatio in eſtimationem.licet res tantum petita
ſit ⁊ ſic intelligitur pꝛe.l.in re ⁊.ff.de condictio.
inde.in ſumma.§.caue.ibi repetet pꝛeciuʒ.ſ.iudicis
officio.⁊ in pꝛe.§.libertus.itē homo repetendus eſt
ſi ſit in obligatione:cum tamen iudi. officio eſtimatio
pꝛeſtabitur.⁊ ad eam fiet condemnatio ſi homo
pꝛeſtari non poſſit.⁊ vide.ff.de re iudi.ſi q̇s ab alio.
11 ff.fami.her.⁊ puto.§.iij. ¶ † Et quid ſi libellus ſic
conceptus eſt peto rem vel eius eſtimationeʒ.⁊ quidem
non tenet ſm quoſdam quia pꝛopter vim ſubalternationis
in ptāte rei eſſe debet:vtrum ſuper re
vel ſuper eſtimatione petitio facta ſit.ff. de iure do.
plerunqꝫ.§.p.ff.de ſo.ſtich.aut pā. Rñ.j.ff. de contrahen.emp.
ſi in emp. ſi igitur ſuper eſtimatione

libellus. LJ. Dico qͦ petrus mutuauit nomine meo. R.x.libꝛas talis monete.vnde ꝯ ipſum. R.ago vt mihi det.x.lib.illius monete ſupplicoqꝫ ⁊c.ſi aūt ratum nō habeo tūc ille.pe.ſine aliqua ceſſione hꝫ vtilem certi cōdictioneʒ.⁊ ſic dicet. LJB.dico ego.pe.quod de pecunia io.quā habebam. R.mutuaui.x.li.vnde cū dictus Ioā.mutuum illud per me factum ratum non habeat.⁊. R. dictam pecuniaʒ cōſumpſit ago ꝯtra dictū. R. vt mihi det. x. lib.dicte monete ſupplicoqꝫ et cetera.

a ¶ Alia. hanc etiam ꝯtinuat roſ.

b ¶ Generali. idem Roſ.aſſignat autē conuenientias et differentias inter iſta dicens qͦ vincūt ⁊ vincuntur vidiſti qͦ iſta nō dať ad pecuniam. illa ſic. ſed per iſtaʒ petuntur res certe ⁊ incerte. ff.e.l.j.ꝑ illam ſolū certe.ff.ſi ce. pe.l. certi condictio Item per iſtaʒ res coꝛpoꝛales ⁊ incoꝛpoꝛales puta ſeruitutes que incerte ſunt.ff.ď verbo.obliga.vbi aūt.§.qui id quod.per illaʒ vero ſpēs vel quantitates. Item per iſtaʒ petuntur coꝛpoꝛalia etiam ſi noſtra non ſint.pꝛeterquā in caſibus. incoꝛpoꝛalia vero ſiue ſint noſtra.ſiue nobis debita. ff.e.l.j. §.vlti.⁊.l.ij.inducit tū Azo. aduerſatiuam que eſt in pꝛe. § fi.ibi reʒ aūt tuam. concoꝛdat autē.i multis tm̄ qͦ etiaʒ in poſitionibꝰ conueniunt vt hic dixit auctoꝛ.ſubdit autem roſ. quod iura variare videntur cuius tempoꝛis fiat eſtimatio:ideo breuiter de hoc tractat de quo plene tractauerat azo.ff.e.l.in hac ⁊ ibi per Accur.in vlt.gl.vtitur aūt roſ.alijs verbis q̄ auctoꝛ dicens quod quotiens petiť intereſſe res vel eſtimatio in tp̄e ꝯſiderando refert ex quo ꝯtu agať bonefidei vel ſtricti iuris.pꝛimo caſu conſiderať tp̄s moꝛe vſqꝫ ad tp̄s ſn̄ie vt eſtimetur quo tp̄e plus fuerit.alſ.§. ſi per venditoꝛē quē alleg.auctoꝛ.⁊.ff.cāmo.ſed ⁊ mihi.§.in hac idē eſt in cōtractibus ſtricti iuris ſi agatur cōtra aliquē ob dolum.ff.de triti.l.in hac ſi vero agitur ex culpa in contractibus bonefidei dic vt.s̄.in ſtricti iuris habetur rō a tempoꝛe moꝛe vſqꝫ ad tp̄s litis ꝯte.attento quo tp̄e res fuit maioꝛis pꝛecij.in illis aūt nō habeť rō tp̄is poſt litem conteſtatam in quibus venit id ſolum qͦ petitum eſt.ſi aūt nō queriť de re intereſſe vel eſtimatione.ſed de acceſſionibus in bonefidei veniunt a tempoꝛe moꝛe in ſtricti iuris ſi peto qͦ meū fuit:veniunt a tempoꝛe moꝛe ſi mihi debitū: a tp̄e lit. ꝯteſt. ff.de vſuris videamꝰ.hec autem in acceſſionibus naturalibus vt fructibus ciuiles.n. acceſſiones nō pꝛeſtanť in cōtractibus ſtricti iuris niſi vinculo ſtipulationis.C.ď vſuris. quāuis. ⁊ de condi.indebi.l.j. nec obſt. l.dicens qͦ vſure vicē fructuū obtinent.ff. de vſuris. vſure. qꝛ illud verum in ꝯtractibus bonefidei. nec obſt.ꝑn. diſtinctiōis.l.hominem.ff.manda. fideiuſſoꝛ eniʒ agens contraria mandati qꝛ hominē ſoluit illā eſtimationem habere debet cuius erat homo tēpoꝛe ſolutionis nō eiꝰ que poſtea creuit vel decreuit. nā ⁊ in ſtipulatiōe cuʒ peto hominem quē pꝛomiſiſti talem dare debes qualis eſt: niſi fueris in moꝛa quo caſu etiā tēpus anterius inſpicitur vt in pꝛe.l. hominē. fateť aūt qͦ moꝛe interueniētis aū lit. cōte. hꝛ̄ rō in vtrobiqꝫ iudicio bone fidei ⁊ ſtricti iuris. vide qͦ dixi poſt Inno. ⁊ hoſti. ď reſti. ſpolia. grauis in.iij.glo.

c ¶ §. quod ſi per venditoꝛem. vide quod ibi.not. in gloſ. immo videtur.

d ¶ l.j.vbi de hoc ſcripſi.de re iudi.cum inter in glo.ſuper alijs.

e ¶ No.ſm Cy. Vincē.cuius ad literā fuerint hec verba.C.de fideicō. li.l.cum q̄midam.

f ¶ Quod quidā dicunt. Guido de ſuʒa.⁊ vide qͦ no.ff.de conſti. pecu.l.pꝛomiſſoꝛ.j.⁊.ij.

queritur

queritur:nulla erit queſtio cum eſtimatio peti poſſit.vt
a dixi. Sed certe ego [a]non puto eſſe in poteſtate
rei ſuper quo facta ſit petitio.immo petituʒ
intelligitur id ad quod de iure poteſt extendi actoris
petitio.ff.de iudi. ſi quis intentione . nec enim
eſt in iudicio rei electio.vt.ff.de verbo.ob. ſtipulatio
iſta.§.j.ff.de iudicijs ſolemus.extra de ca.poſ.⁊
pꝛopꝛie.cum eccleſia.⁊ talis petitio potius extenditur
ad rem petitam quam ad eſtimationem.nam et
in contractibus ſi ſtipulatus ſum duas res ſub alternatione:⁊
altera earum deberi non poteſt: altera
que deberi poteſt erit in obligatione vt in pꝛe.l.
ſtichum in pꝛin.ff.de verb.ob.quotiens patet ergo
rem ⁊ non eſtimationem eſſe petendam ⁊ quod eo
quod petitum eſt ⁊ non eſtimationem condemnatio
fiet:niſi res petita pꝛeſtari non poſſit.quia tunc fiet
condemnatio in eſtimatione.C.de fideicom.lib.l.fi.
pꝛope fi.ff.de le.j.ſi domus.§.cum alicui. ⁊ in pꝛe.l.
in.fi.§.j.⁊ niſi contumacia rei interueniat ⁊ actoꝛ id
poſtulauerit.vt.ff.de rei ven.qui reſtituere.⁊.l.quod
ſi poſt.inſtitu.de offi.iudi.in pꝛin . ⁊ niſi natura actionis
hoc permittat.vt.ff.de actio.emp.l.j.⁊.l.empto.
Rñ.j.⁊.C.e.ſi ita.⁊ niſi cum rei commoduʒ pꝛeſtare
non poteſt.ff.de le.j.non amplius : in fi.⁊.s̄.ꝟ.
quid ſi petij:vel poteſt:ſed pietatem oſtendit vt in
b pꝛe.l.ſi domus.§.in pecunia[b].⁊.e.tit . ſi tibi homo.
§.j.⁊ niſi eſtimatio omnino idem in ſe contineat:vt
ff.de auro ⁊ argē.lega.l.j.⁊.§.fina.⁊.l.titie amice.qꝛ
nummi erant auro ⁊ argento incoꝛpoꝛati ⁊ legatuʒ
continet in ſe pondus quod dici poteſt ⁊ in ſimilibus.C.de
dona.ſi quis argentum.quod vero diciť
ff.ſi cer.pe.l.vinum.⁊.ff.de triticar.l.ſi res. vbi vinū
vel frumentum fuit petitum ⁊ reus in eſtimatione
condemnabitur.ideo eſt quia ſpectatur pꝛeciū ſm
certa tempoꝛa:vt.s̄.ver.ad huius.vide ⁊.ff. de edil.
edic.ediles.§.item ſciendum.⁊ de teſta.tu.l.pe.item
quandoqꝫ agitur inſolidum.⁊ condemnatio fit pꝛo
parte vt.ff.depo.ſi duo heredes.⁊ quedam veniunt
in petitione que non veniunt in reſtitutiōe:vt.ff.de
rei vend.l.ij.item datur conditio furtiua ad eſtimationem
rei quam dominus conſequutus eſt ab alio
q̄ a fure. Sunt autem qui dicunt pꝛedictum li . in
quo petitur res vel eſtimatio non eſſe de iure admittendum.vt.ff.de
iudicijs non quemadmodum. licet
de conſuetudine admittatur.vt ⁊ alias dicitur.⁊.ff.
de publ.l.j.tamen quandoqꝫ petitur res vel eiꝰ eſtimatio
ſi res non pꝛeſtetur.vt.ff.loc.conductoꝛes.[c]
12 ¶ † Sed quid ſi cōmodatarius boues meos perdidit
c ⁊ vult mihi conſimiles boues reddere.ego vero
ſolum eſtimationem peto.ar.pꝛo me.ff.eo.in cōmodato.§.fi.ff.de
tritica.l.pe.ff.ď actio.ēp.l.j. Rñ.
j.⁊.C.vñ.vi.ſi quis in tantam.in fi.⁊.l.non ab re in
fi.ar.pꝛo eo.C.de ſeruis fugi.quicūqꝫ. ibi cum pari
⁊c.⁊.l.mācipia.ff.de arbi.labeo.ff.loc. ſi quis domū
ff.qͦ metus cā.illud.C.de pa.qui fil.di.l.fi.ad hanc
queſtionem facit.qͦ no.C.de dona.ſi quis argētū.
Rñ.j.⁊.§.j.de fideicō.lib.l.p.circa med. De ac.eſtimatoꝛia
no.s̄.de emp.⁊ ven.§.ij.

De obligatis ex aquiliana ſtipulatione.

1 d CEterum notandū eſt qͦ ex aquiliana
ſtipulatione de qua dictū eſt.s̄.§.j.ꝟ.
aquiliana[d] nō oꝛitur actio.immo tollitur
2 pꝛiſtina obligatio ipſo iure. † Si
tamen deciperetur creditoꝛ qui foꝛte
liberauit eum vt alius pꝛomiſſoꝛ ſibi daretur pꝛout
in delegatione fit nec ille reus cum liberatus ſit ſeruet
fidem ⁊ debitum erat purum ⁊ manifeſtum : ſic
contra eum li.conci. LJ. Co.⁊c.cō.de pe.quem a debito.x.lib.quas
mihi debebat aquili . ſtipulatione
pꝛecedente. ⁊ acceptilatione ſequente:ideo liberauit
vt mihi alium daret expꝛomiſſoꝛem . vnde cum
id nō fecerit dictam pecuniam repeto per cōdictionem
ob cauſam. Si aūt nō fuit debitū purū vel manifeſtum
ſic in fine li.dicetur.quare cū id non fecerit
peto pꝛiſtinam obligationem in ſuum ſtatum reſtitui
iudicis officio que obligatio talis erat:qꝛ debebat
mihi.x.lib.ex cauſa donationis hinc ad taleʒ
terminum.ff.de condi.ob cauſam ſi quis accepto.⁊
l.ſi mulier.ff.de pꝛeſcrip.ver.ob eam.item bene dixi
iudicis officio.non enim poteſt reſtaurari ſemel
ſublata obligatio ſi compellitur inuitus debitoꝛ ſe
in vetus debitum obligare vt in pꝛe.l.ob eam.ff. de
3 iure do.lʒ. Rñ.j. ¶ † Poꝛro[e] ſi des.ꝓ aliquid ob
e cauſam ea non ſequuta poteſt illud ab eo repere ꝑ
cōdictionem ob cauſam que ciuilis eſt.ff.de condictio.ob
cauſam.l.j.§.ob rem.ſic li.cō. LJ . Coꝛam
⁊c.cō.de pe.cui dedi.x.vt capuam iret vel vt ſeruuʒ
ſuū manumitteret.vñ cū hoc non fecerit peto.x.que
dedi mihi reſtitui ⁊ ad hoc pꝛopono conditionem
ob cauſam. Vel ſic LJ. Coꝛam ⁊c.vt.s̄ . vſqꝫ vnde
iunge vnde cū re integra penituerit.⁊ ſic cauſa pꝛopter
quā dedi ſequuta non eſt:peto mihi.x.reſtitui.
⁊ ad hec ⁊c.vt.ff.e.dedi.⁊.l.ſi pecuniā.ff.de condi.ob
turpem cām.l.j.§.ob rē. Actoꝛ ergo ſic po . PO.
AC. Pono quod tibi.x.dedi vt capuam ires.C.de
condi.inde.ſi repetendi. Itē qͦ cauſa illa fuit poſſibilis
f ⁊ honeſta[f] extra de pactis.c.fi.⁊ de ꝯdi.appo.
c.fi.item qͦ fuit finalis.alias enim non eram daturus.niſi
res.ff.e.j.⁊.ij.C.e.dictam.ff.de cōdi. ob turpem
cauſam.l.j.§.ob rem.ff.de dona.l.ij.§.fi.iteʒ qͦ
penitet me ⁊ nolo vt vadas.ff.de condi.ſine cauſa.ſi
pecuniam. Rñ.j.⁊.§.ſed ⁊ ſi act.⁊.l. de di.§.j .item
cauſa pꝛepter quam dedi non eſt ſequuta.vt in pꝛe.
§.ob rem.⁊.C.de condi.ob turpem cauſaʒ.l.pe.⁊ fi.
Reus vero ſic. PO.REI. Pono quod cauſa
pꝛopter quam dediſti fuit turpis ex parte tua.xxij.
q.iiij.ſi ad pactum.item quod impoſſibilis.iteʒ qͦ
contra bonos moꝛes.itē quod ſtetit pꝛopter caſuʒ
foꝛtuitū.itē quod cauſa illa fuit impulſiua.nā alias
eras daturus.item qͦ iam inchoaui.ff.e. qͦ ſeruus
4 extra de cōdi.appo.c.fin. ¶ † Et no.[g]qͦ cauſa pꝛopꝛie
g dicitur de pꝛeterito:res vero de futuro.vt.ff.de
condi.⁊ demon.ſi ita legatum ſit:in fi.⁊.ff.de condi.
inde.d amus.vnde potius debet dici condictio ob
rem q̄ ob cauſam ſed impꝛopꝛie ponitur cauſa pꝛo
eo q̄ futurū eſt.nam hec cōdictio reſpicit futurum.
5 cōdictio vero indebiti reſpicit pꝛeterituʒ. ¶ † Si
h vero[h] des alicui ⁊ ſoluas ob turpē cauſam ex par-

a ¶ Ego ſi.vincen.cuius ad literam ſunt verba vt dixi.s̄.

b ¶.§.in pecunia.iſte.§.nil.facit.ſed.§. ibi ſequens qui confitetur ibi foꝛte ſed faciebat ver.⁊ loquitur de ſeruo legato qui eſt filius frater ⁊ nepos heredis.dicit.§.ille qͦ confitente herede ⁊ eſtimationem offerente equiſſimum eſt illum exaudiri.lex ſequens legatum factum in teſtamento cuius eſtimatio ē ſoluta nō vult deberi. licet re petitū fuerit i codicillis ſolutionis tempoꝛe nō apertis.

c ¶ Conductores. ſup. vel ſi non extat quaʒ poſt moꝛā debitoꝛis dico non extare ſm gui.de ſu. q̇ ēt dicit rē vel eſtimationem peti poſſe etiam ſi res nō extat ꝑ.l.ff.de verbo ob. eū qui ita. §.vl.⁊.l.ſi ſeruū §.fi.⁊.l.iter ſtipulātem.§.pe. itē dicit qͦ petita eſtimatione res peti videtur. vt.ff. de cōſti.pe.l.pꝛomiſſoꝛ ſtichi.ď condi.fur.l. in re furtiua. de dolo.l.arbitrio §. non tamen.

d CEterū notandum. ꝟ. aquiliana. ⁊ ad ibi dicta continuauit mar. de fano hec ꝟba. ⁊ hūc libellum.

e ¶ Poꝛro reddit ad oꝛdineʒ roſ.qui triticarie de qua.s̄.§. pꝛoxi.cōtinuat cōdictionē ob cām in qua ſex ſunt neceſſaria que per poſitiōes colligas Et vt aliquid de iſta intelligat canoniſta ſcire debes hāc ꝯdictioneʒ pꝛocedere in contractu innominato. ſʒ nō omnium.ſcʒ do vt des vel do vt facias.vel do vt non facias . in facto vero vt facias vel des non pꝛocedet.datū enim repeti poteſt ad quod datur hec ꝯdictio factum vero non.ff.de cōdi.inde.ſi non ſoꝛtē.§.libertus.facte eniʒ cauſe nulla cōſtitutione in ſecte fieri poſſunt.ff.de cap.⁊ poſtli . reuer . in bello.§.facte.vnde vt dicit Azo.in ſumma cōdictio iſta non diciť ob cauſam factoꝛum.ſed datoꝛū.item.vt patet ex poſitionibus hec condictio locum non habet in cauſa impulſiua.ſed iniquum videť qͦ locum habeat in finali.nam ex quo non ſtat per recipientem quo minus impleat haberi debet pꝛo impleta.⁊ ſic non eſt locus penitentie.ff. de cōtrahen.emp.labeo ſcribit ſi mihi.facit de re.iu . imputari ⁊ regula cum ſtat.lib.vj. Solu.obiectio vera in cōtractibus nominatis. loquimur aūt de innominatis.remiť.dedi in regula qͦ ſemel.⁊ apertius in decre.noſti.de elec.ſuper.ij.glo.ad no.ff.de condi.cā da.⁊ cauſa non ſe. l.ſi pecuniam.ſi queris quare penitentia ſic reſcindit contractus innominatos.dicit azo in ſumma huius titu.ante fineʒ:foꝛte id eſſe vt ſicut ſunt debiles in obligatione cōtrahenda.ſic ſint debiles in retinenda. facit quia decet illos eſſe vnifoꝛmes.extra de bap.maioꝛes.ver.ſimiliter. Item dicit Io.de bla.quod hec penitentia non pꝛocedit in foꝛmatis negatiue. vt qꝛ dedi tibi pecuniā ne ad iudicē ires.verum eſt enim te nō iuiſſe ⁊ cauſa incontinenti fuit in habitu adimplendi ⁊ ſic non repetitur donec vadam . ff.e.l. qͦ ſeruus hec vera ex hac condictione non ſic ex ea de qua ſequitur ſi negatiua eſſet turpis ex pte recipientis vt ſtatim videbis.

f ¶ Poſſibilis ⁊ honeſta. de impoſſibili vide qͦ no . C.e. l.dict.in.j.glo.

g Et no.ſʒ Ro. in pꝛin.ti.

*ADDitio. Et quid ſit cauſa ⁊ de differentia īter cauſam ⁊ rationē vnde late per Bar. in.l.demonſtratio.§.qͦ auteʒ de condi. ⁊ demonſt.⁊ pleniſſime ꝑ Bald. conſil.cvj.īcip. pꝛoponiť in.ij. vol.⁊ an ſit differentia inter cauſaʒ ⁊ occaſionem vide eūdem. Bal.conſil. cxix . incip. ſtatuto cauetur col.fi . ver. queſtio deniqꝫ eo.ij. vol . ⁊ de differentia inter cauſam ⁊ cōditionem vide Bar.in.l.ſi ita legat hic alleg. Hen. Ferran.

h ¶ Si vero.cōtinuat.vi. condictionē vt roſ. ⁊ idem in codice.⁊.ff. quo ad pꝛoximam ⁊ in hac duo requiruntur quod cauſa ſit turpis in recipiente ⁊ quod cauſa ſit futura.non pōderat quod poſitiones actoꝛis non foꝛmantur vt faciť quia ille turpes eſſent ex parte dantis ⁊ ſic ceſſaret repetitio de regu.iur.in pari lib.vj.ſed ne faciat id quod faciendo peccaret.ſed obijcitur ex tali datione reſultauit grande bonum.ſ. abſtinentia homicidij ſacrilegij vel alterius criminis item ſine datiōe mea ille foꝛſan non abſtinuiſſet qui id non habebat in animo.⁊ ſic vane timuit cuius vani timoris nulla eſt eſtimatio.ff.de re iudica. ſi quis ab alio.reſpondeo conſiderandum actum receptionis qui turpis fuit in illo qui nullo dato abſtinere debuerat quod dicitur de vano timoꝛe locum habet in caſibus aduenticijs qui nō eſtimantur.ff.qui ⁊ a quibus ma.l.iulianus ⁊ in actione quod me.cauſa.l.metum.ij.ſi autem hic nō fuit ſolutio ſed pꝛomiſſio non eſt diſputandum:an poſſit quia vt di-

te eius interuenientē repetere potes per condictionem
ob turpem cauſam que ciuilis eſt: ſic conci.li.
LJ.Co.ꝛc.cō.de.p.cui dedi.x. ne me occideret vel
ne tale maleficium committeret.vnde illa.x.peto.⁊
ad hoc ꝓpo.condi.ob turpem cauſam.ff. de condi.ob
tur.cau.l.j.Ac.ergo ſic po.Po. AC. Po.
quod volebas committere homicidium vel adulterium
⁊ hmōi.ff.e.l.ij.⁊ in pꝛe.c.ſi ad pactum.item qđ
dedit tibi.x.ne faceres.Re⁹ vō ſic.PO.REJ:
Po.q̄.t.illud volebat committere. ergo non ego.
extra de ꝑſump.nōne.ff.de iudi.cū pꝛetoꝛ.itē qđ ei
6 dediſti.illa.x.¶†Rurſus ᵃſepe quis nulla cā pꝛecedente
a ꝓmittit.x.alicui vel credens ſe ad id teneri
ea ſoluit vel foꝛte iuſta cā pꝛeceſſerat ſed facta eſt iniuſta.
b exemplum in fulloneᵇ.ff.de ꝯdi:ſine cā.l.ij.his
caſibus ſuccurritur obligato ſeu ſoluenti per condictionem
ſine cauſa que ciuilis ē.ff.e.l.j.⁊.l.qui ſine
⁊.l.nihil.ſic ergo cō.lib.LJ.Co.ꝛc.cō.de.p.cui
x.ſine cauſa pꝛomiſi.vnde ipſam obligationem contradico
vel ago contra eum vt me ab illa obligatione
debeat liberare ⁊ ad hoc pꝛopo.condi.ſine cauſa
ff.e.l.j.Ac.ergo ſic Po.PO.AC.PO.quod
tibi pꝛomiſi ſine cauſa.item quod cā ꝓpter quā pꝛomiſi
facta eſt iniuſta.itē qđ fuit iniuſta. vt in. pꝛe.l.
Reus vero ſic.PO.REJ.PO.quod pꝛomiſiſti
mihi ex cā expꝛeſſa.itē qđ fuit iuſta.item qđ veſtimēta
ꝓpter que fuiſti condemnatus mihi combuſta
7 ſunt penes te.¶†Sed ⁊ indebitū ᶜ ſoluenti ſuccurritur
c per cōdi.indebiti que ciuilis eſt in qua ſic
li.conci.LJ.Co.ꝛc.cō.de.p.cui credens me debere
c.ſolui.cum tamen ea non deberem.vnde repeto ab
eo illa.c.ſibi ſoluta.⁊ ad hoc pꝛopo. condictionē indebiti.
ff.de condi.indebiti.l.j.⁊.ij.⁊ fere per totum
d extra de ſolu.c.ſi.ᵈ.j.q.iiij.§.ſi. ¶Quidam tamen
aduocati ponunt cauſam ſic.cui credens me debere
c.ex tali cauſa.puta mutui vel alia.ſed non eſt vis in
f hocᶠ.Ac.ergo ſic.po.PO.AC.PO. quod tibi
ſolui.xx.Item quod illa fuerunt indebita.extra de
ſolu.c.ſi.ſed hec poſitio iuris eſt.itē qđ illa ignoꝛās
pꝛobabiliter ſolui.ff.de admini.tu.hoc autē.j.q.iiij.
§.ſina.ff.de pꝛobat.verius.C.ad.l.fal. erroꝛ. Item
qđ ſine cauſa naturali:⁊ ciuili ſolui de hoc.ff.e. ſup
rubꝛica ſupꝛa de emp.§.dicto.ver.⁊ vt plenius. ſed
hoc eſt iuris.Item qđ eram tutus excep.puta pacti
de non petendo.item excep.velle.ff.e.qui excep.C.đ
pac.debitoꝛi.Reus vō ſic.¶PO.REJ. Po.
quod ſcienter ſoluiſti.itē qđ illa.xx. tibi mutuaui.
qđ fuiſti tutus excep.rei iudica.cū antea fueras debitoꝛ
meus.ff.e.iulla.C.e.l.pꝛima.item qđ fuiſti tutus
excep.mace.item qđ ex cauſa tranſactionis ſoluiſti.
C.de tranſactionibus.l.ſecunda.item quod ex g
iureiuran.inſtitu.de actio.§.Item ſi quis poſtulā.
ff.de iureiurando.nam poſtea.§.pꝛimo. item quod
ex cauſa pietatis.puta dotis.ff.eo. cum is qui.§.ſi
mulier.niſi in caſu.C.de nup.ſi vt ꝓponis. itē quod
8 nomine viri heredis. ff.e. repetitio. ¶Eo quoqꝫᶠ
f qui pꝛomiſit ex cauſa certo die ⁊ loco ſoluere non
ſoluente ſic li.conci.LJ.Co.ꝛc.cō.de.p. qui pꝛomiſit
mihi ſoluere.x.tali die ⁊ loco ex tali cauſa.nec ſoluit.
ideo peto eum cogi ꝛc.pꝛopoſita certi cōdic.ex
ſtipulatione.pꝛobatur hoc.ff. de verbo.obliga. in
pꝛinci.ff.ſi cer.peta.ſi quis certum.ſi autem pꝛomiſſio
continet quid incertum: vtpote factum ſicut eſt
domum edificari.vel libꝛum ſcribi ⁊ huiuſmodi tūc
pꝛoponatur actio ex ſtipulatu.vt ſupꝛa.§.pꝛenotandum.
ver.item contra. ¶De cōdictione furtiua dicam
9 infra de fur.ver.item qui rem. ¶†Ultimo no.
qđ cū per.l.inducitur obligatio.nec eſt cautum ea.l.
quo genere actiōis experiatur:cōdictione ex.l.que
ciuilis eſt agitur.ff. de condi.ex.le.l. vnica. de qua
ſupꝛa de actio.ſeu petitio.§.j.ver. ſi autem velis in
qua ſic.li.conci.LJB.ꝛc.cō.de.p. qui cum vendidiſſet
mihi equum talem pꝛo.x. ⁊ ego dederim ſibi
pꝛo arris tria.⁊ nunc a venditione peniteat: arras
ipſas mihi duplicatas peto.⁊ ad hoc pꝛopo. cōdictionem
ex.l.C.de fide inſtrumen.cōtractus.vel ſic.
LJ.Co.ꝛc.cō.de.p.qui mihi talē rem donauit.vnde
ago contra eum quod eam mihi tradat.⁊ ad hoc
pꝛopo.⁊ cetera.C.de donatio.ſi quis argentū.inſti.
g de actioni.§.alie.ᵍ

cunt az.⁊ roſ.ibi nulla obligatio per.l.ſi plagij.ff.de verbo.obli. ſi pignus datum eſſet poſſet condici cum foꝛtius ſit ſolutum repeti.ſed in quo eſſet ex vtraqꝫ parte turpitudo tenet roſ.quod licet non condicatur hac.l.vendicari tamen poterit vt ab extraneo.ff.ad exhibē. de eo. §.pe.⁊.vlti.ſecus ſi data eſſet rei in ſolutum quia tunc dominium trāſlatum eſſet de eo quod datū eſt vt īdicet furem tūc de quo no.in.l.iiij.ff.e. vide extra de fur.qui furem. ⁊ quod ibi dixi tractant etiā de eo quod datum eſt iudici vt iudicet iuſte vel iniuſte de quo not.xj.q.ij. qui recte.⁊.xiiij.q.v.nō ſane.⁊.ff.e.ti.l.ij. Dicit etiā azo. in ſumma.e.ti. in fin. qđ licet hec actio non ſit famoſa. eſt tamen turpis. ff.de obſequijs a lib.⁊ lib.l.honoꝛi.⁊.l.lꝫ. Adde bene ⁊ breuiter Bal.conſilio quinto. li.iiij.

a ¶Rurſus. aggredit̄ .vij. condictionem ſcđm oꝛdinē roſ. in qua tria requiruntur qđ quis ſe obliget pꝛomittendo vel aliquid ſoluat. ſecūda quod nulla cā pꝛecedat vel ſi pꝛecedit tendit ad iuſticiam. Item quod credat ſe teneri cum ſoluit ne ſit locus regule cuius per erroꝛem.ff.de regu.iur.quomodo autem concurrit cum alijs condictionibus indebiti.ob cauſam ⁊ ob turpem cauſam ⁊ cū furtiua. hoc ponunt azo.⁊ roſ.eſt caſus quo non concurrit.ſ.ſolutione non facta ſed obligatione tantum.nam obligationem iſtam condicit.alie vero condicunt ſoluta patet id.ff.e. qui ſine ad id quod dicit ibi incerti.reſponde vt ibi no.

b ¶In fullone.qui recepit veſtes meas lauandas quas perdidit conuentus locati earum pꝛecium mihi ſoluit ⁊ ego poſtea veſtes inueni contra me aget ex conducto vel condicet pꝛecium hac actione.

c ¶Sed ⁊ indebitum oꝛdine quo.ſ.aggreditur.viij.condictionem. ⁊ vij.neceſſaria in ea ponit que per poſitiōes haberi poſſunt. ⁊ ſcias qđ in hac condictione.vt in.ſ.pꝛoxi.erroꝛ vel ignoꝛantia etiam non pꝛobabilis.quia in facto pꝛopꝛio.ff.ad velleia.q̄q̄ admittitur.ff.e.l.de cōdi.indebi.ſed ⁊ ſi me putem.⁊.l.eleganter in pꝛinci.C.e.l.ſi. ⁊ eſt ratio ne quid ſit in damno qua rōe excuſat quandoqꝫ ignoꝛātia iuris.ff. de iuris ⁊ facti ignoꝛantia.l.iuris. eſt ſciendum pileum foꝛmaſſe caſum queſtionis.xcix.de eo qui facta diuiſione cum fratribus vt poſſet matrimoniū cōtrahere cum puella iurauit ſe non fuiſſe filium ipſius cuius putabat̄ ⁊ cuius hereditatem diuiſerat quo ſcito fratres petunt per cōdictionem ſine cauſa de qua ꝓxime.vel indebiti de qua hic.quicquid per diuiſionem cum illis factā habuerat ad partē qđ poſſit inducit ſtandum iuramento ſuo contra ſe.ff.de iure do.ſi duo.§.ſi quis. nec contra iuramentum ſuū venire vel allegare poteſt ſuā enim turpitudinem allegaret dicendo ſe periurū vel decipere voluiſſe.C.de trāſac.ſi quis maioꝛ.§.ſi aduerſus vē.l.j.ſi minoꝛ ſe ma.di.l.pe.de ſer. pi. da.creditoꝛ ⁊ habet iuramentum autoꝛitatem rei iudicate.ff. de iureiuran.l.ij.tenet contrariū pꝛincipaliter per regulam que habet rē inter alios acta alij non pꝛodeſſe vel nocere.C.res inter alios ac.per totum extra de re iu.c.penul.ff.de iureiuran.l.iij.§.pe.⁊.l. nam ⁊ poſtea in ſi.⁊.l.ſed ⁊ ſi in ſi.faciunt hec quia non iurauit in cauſa coheredum vel pꝛo:vel contra illos facit.ff.de adminiſtra.tuto.ſi duo.ff. de interro.ac.l.vl.dixit etiam ponderandam cauſam pꝛopter quā iurauit que fuit appetitus vxoꝛis vel libido ad ipſam.facit.ff.de fur. verum extra de accu.cum dilecti.

d ¶.C.ſin.ibi.⁊ in.§.ſi.ſtatim allegato.⁊ in.l.cum quis.C.e.titu.no. diſtinctio.huius materie.

e ¶In hoc ſecundum roſ.

f ¶Eo quoqꝫ interponit hoc intra oꝛdinem roffre.ſecundū quem noua eſt cōdictio furtiua. de qua infra remittit. x. cōdictio. ex.l. de qua infra. ver.ſi.

g ¶.§.alie.ē ſciendum qđ Azo. in ſumma ipſi⁹ ti.de condi. ex l.poſuit.v.exēpla:ſed roffre. eo.ti. colligit. xxxij. exempla que ꝑte videas ⁊ omnia ſunt đ legibus.C. pꝛeter vnum quod fuit quintum Azo. ⁊ ipſius roſ.vltimū.ſ.ff. ad.l.iul.đadul. l.ſi poſtulauerit.j. rū.⁊.§. ſi. ⁊.l.que ſic dicit qđ ex his cauſis debet̄ ꝑ cōdictionem que ex.l. deſcendit petitur⁊.C.eo. tit.l.v̄ba. ⁊ qđ ibi no.in ſi.vlt. gl. hoc dico qꝛ Azo.ſic recipit hunc caſum q̄ ſi ſeruus toꝛt⁹ đ dominū accuſatum de adulterio moꝛitur in toꝛmētis ſi dn̄s abſoluatur condictione ex lege petit eſtimationis medietatē ſerui.glo.pꝛedicta diſtinguit tres caſus per pꝛedicta vides ceſſare obiectionē roſ.qui dicit qđ cum fere ſolum ⁊ nouis legibus cōpetat cōdictio ex.l.rubꝛica nō debebat poni in.ff.rū.id factum nec in materia condictionum opus eſſet imperfectum per textum legis.ſ.poſitum.vides incōgrue factum ⁊ ſufficiat vna lex ad materiā.facit.ff.ad.l.coꝛ.de fal.ſi q̄s obꝛepſerit ad.l. aquil. ita vulneratus in ſi.ambo autem libelli hic poſiti fuerunt roſ. qui dicit poſt illos hanc condictionē eſſe qn̄qꝫ penalem.quandoqꝫ mixtam qn̄qꝫ petitoꝛiam qn̄qꝫ poſſeſſoꝛiā.⁊ qn̄qꝫ dari hr̄dibus.⁊ qn̄qꝫ contra heredes.⁊ hoc operatur diuerſitas caſuum pꝛo quibus datur. ſi vis exempla ibi vide in ſi.hic addo quod roſ.ibi fatetur pꝛius per Joan. illa exempla fuiſſe collecta.⁊ ego illa habeo in quibuſdam ſcriptis antiquis.

¶Bal.De obligationibus ⁊ ſolutionibus. Rubrica.

An ſindicus cōis poſſit obligare ſingulos de vniuerſitate. dic vt in.l.iiij.§.actoꝛ.ff.de re iudi.per Barto.¶Quod q̄s poſſit ſe obligare ad pꝛiuatum carcerē creditoꝛis.vide glo. ff.de fur.l.interdum.§.qui furē.vide.ſ.de ap.§. caſus talis eſt.Qui pꝛomittit non opponere exceptionem intelligitur nō ire per ambages.⁊ ſi vadit incidit in penam efficacem tamen excep.bene poteſt opponere in.ij.colū.G.C.de adul.l.ita pudoꝛ per Cy.¶Verbuꝫ pertinentia reſtringit obligationem generalem pignoꝛis quin poꝛrigatur ad futura in.ij.colum.¶Vxoꝛ non poteſt ſe obligare pꝛo marito.ſed pꝛo ſe ⁊ alio cum marito ſic ſi renunciat velleyano.verſ.ſed queritur.⁊ ſe. G.Et pꝛeſumitur obligata pꝛo marito ſcđm quoſdam eo ipſo quod eſt obligata in eodem inſtrumento.ſ.in dubio.verſ. ſed pone vir.G.vide.ff.ad vell.l.ſeya.bal.¶An valeat renunciatio iuri hypothecarum.ver.queritur.G.¶Inſtrumentum mutui quando ciuitas accipit mutuum ⁊ quod ſinguli ciues non ſunt obligati.ver.ceteꝝ G.item in magnis vniuerſitatibus ſinguli non ſunt nominandi. ſed in ꝑuis ſic ibidem.ver.ſe.G.Item aliud eſt contractus aliud eſt ſtatutum factum ad robur cōtractus ibidem.G. argumentum cōtra.C.

De donationibus.[a]

Rubrica.

In hac materia foꝛma inſtrumenti donationis
cauſa moꝛtis ⁊ inter viuos:vt.ſ.de iſtru.
b edi.§.poꝛro.ver.ᵇ nunc qꝛ.itē foꝛma donationis
facte monaſterio qđ quis īgreditur
1 vide.j.dē regula.v̄.hec quoqꝫ.¶†Et no. qđ
ſi laycus cōfert ius patronatus aliquibus clericis
vel collegijs debet vti in inſtrumento donationis talibus
c verbis ᶜ.concedo ⁊ do talem eccleſiā ⁊ pn̄ti charta
confirmo:vt extra de iure patronatus.qđ autem: ⁊
2 idem in alijs donationib⁹.¶†Quid ſi pluribusᵈ
d donatum eſt.⁊ alter eoꝝ repudiat donationem nunquid
poꝛtio eius ceteris accreſcit. videtur qđ ſic:
vt.C.li.xj.de his qui imperialis dona.lib.me.l.ſi.C.
li.x.ſi ſocius lib.imperialis ſine here.deceſſe.l.j.ſed
dic cōtra:nam in cōtractibus inter viuos nō habet
locum ius accreſcendi excepto vſufru.ff. de vſufru.
accreſcen.l.j.§.in pꝛopꝛietate. ⁊ quod in pꝛimis cōcoꝛ.
dicitur ſpeciale eſſe in dona.pꝛincipis. item pone
pater plura donauit filio in poteſtate conſtituto:
non tn̄ fuit donatio inofficioſa: poſtmodum cū
pater teſtaretur dixit quia nullam fecerat alicui donationem
e ᵉ:queritur an ꝑ hoc videatur donationē
hmōi reuocaſſe.⁊ vr̄ qđ ſic.⁊ verbis ⁊ factis cū per
verba equipollentia hoc fecerit:extra de ver.ſi.igit̄
in his ⁊ plus eſt facto oſtendere q̄ verbo declarare.
ff.de edil.edic.ſi tamen.§.ei qui.⁊ arg.ff.de adimen.
lega.libertus.⁊ extra de ap.dilecti. itē legata ⁊ fideicommiſſa
nuda voluntate tolluntur.igitur ⁊ donatio
q̄ in ſola donantis volūtate cōſiſtit.ff.de adimē.
leg.l.iij.in ſi.⁊ facit.ff.đ fundo dota.l.erit ar.cōtra.
C.de teſta.verba.vbi hoc videtur expꝛeſſum.ad
idem.C.de pꝛobat.inſtrumenta.⁊.l.rōnes ⁊ aut̄. ibi
poſita.ſuper hoc dicunt quod ſi apparet quod fuit
de donatione oblitus non eſt reuocata.ſi vero ſcienter
dixit ſecus.in dubio autem aut nouiter fecerat
donationem.ita quod pꝛeſumitur memoꝛ eſſe:⁊ tūc
videtur reuocaſſe:aut fecit iam eſt diu:⁊ tunc pꝛeſumitur
oblitus. ⁊ non intelligitur reuocaſſe. nā memoꝛia
labilis ē ⁊ ideo fiunt ſcripture:vt.C.de teſta.
iubemus.ff.de acqui.poſ.ꝑegre.⁊ facit ī aut̄.de triē.
⁊ ſe.§.illud quoqꝫ bn̄ haberet.⁊ quod no.C.de fide.
inſtru.in exercendis. vel diſtingue vtrum donatio
fuerat inofficioſa vt tunc videatur reuocaſſe ꝓpter
inuidiam inter filios tollendam:vt.C.de col.l. pen.
aut non fuit inofficioſa vt tunc non videatur reuocaſſe
per iura pꝛemiſſa.nec ob.ſi dicis quod donatio
habet vim legati vt ſic ſola nuda voluntate intelligitur
tolli vt.ſ.quia hoc verū eſt ſi expꝛeſſim cōfirmetur
f ᶠ alias non.vt.ff.de dona.inter virū ⁊ vxoꝛem
3 donationesᵍ¶†Quid ſi pater emancipans
g filium dat ei partem ſuam nunquid eſt neceſſaria inſinuatio
vr̄ quod ſic quia non cogitur dure.vt.C.de
col.vt liberis.in ſi.⁊ ſic videtur donatio. Quidam

de dona.inter virum ⁊ vxoꝛem.l.penul.per Bar.¶Inſtrumentū pꝛo reſiduo pꝛecij mercantiarum vel aliarum rerum. ver. verum ⁊ ſe. G. ¶Quid debet creditoꝛ pꝛobare in hypothecaria.ver. ſed q̄d debet ⁊ ver.ſe.G.¶Si dubitetur de tempoꝛe pꝛeſumitur contra actoꝛem. ver.quid ſi ago ⁊.C.de peti.hr̄.l.ſi poſt moꝛā.G.vide infra.e.§.in obligatiōe. ¶Et an ratificatio medio tempoꝛe actui pꝛefeꝛatur.ver. itē pone obligaſti G.⁊ ver. quid ſi pe. ¶Et an poſſeſſoꝛ poſſit offerre debitū poſt ſententiā ſic ver.quid ſit t.g.¶Itē an poſſit peti pꝛecium redactū ex re pignoꝛata.ver.pone ti. ⁊ fuit de facto. G. ¶Item ſi titius obligauit de facto rē ſeij.⁊ heres Titij compleuit pꝛeſcriptionē an valeat hypotheca tāquam in re heredis. vt.l. Paulus. ⁊.ff.de peti. here.l.non tm̄. §. qđ ſi partem an valeat quia oꝛiginem habeat a defuncto quod eſt verius.ver.ſed quid.t.g.¶In obligatione expꝛeſſa hypotheca pꝛo dote inſpicitur tempus obligationis ⁊ cōtractus in tacita tempus numerationis.ita intelligitur tex.⁊ glo.in.l.aſſiduis.C.q̄ po. in pig.ha. ver.ſed pone contraxi quod notat.G.Et an debitoꝛ expulſi liberetur ſoluendo cōmuni.§.nunc aliqua.ver.pe.G.¶Obligatio legalis intelligitur de moneta currēte tēpoꝛe ꝯuentiōis ſꝫ obligatio cōuentionalis decurrente tempoꝛe obligationis.§.nūc aliqua.ver.ſi.G.⁊ hoc eſt no.pꝛopter cōdemnationes que ſunt ex foꝛma ſtatutoꝛum. Bal. ¶Si mercatoꝛ ꝯfitetur ſe recepiſſe.⁊ ſe teneri in literis quas ſcribit ſuis ſocijs an inde oꝛiatur actio de cōſtituta.§.pꝛenotandum.v̄. pone mercatoꝛ quem.§.bene no.pꝛo literis cambij mercatoꝛum.⁊ tene bene menti.quia eſt valde no.¶Qualr̄ foꝛmetur libellus in.l. vinū in §.ſequitur.ver.ad huius autem.Et an lata ſn̄ia ſuper vino poſſit peti eſtimatio.ver.quid ſi petij vinum.G.¶Item quid ſi petij alternatiue vinum vel eſtimationem an erit electio rei.idem enim de iure videtur petitum ad quod de iure vr̄ extendi petitio actionis ⁊ in iudicijs non eſt electio rei.ver.quid ſi libellus.g.⁊ vide.ſ.de libel.concep.§. pꝛocedit.¶Quidam perdidit boues meos vult reddere cōſimiles an poſſit ver.quid ſi commodatarius.g.ar.C.de fideiuſ.l.poſt moꝛtem vide ſ.de loca.§.quid ſi boues.

a ¶De donationibus. Rubrica.

¶Pꝛo materia huius rubꝛice debet recurri ad ſummiſtas. pꝛactici enī auctoꝛes hanc rubꝛicam vel ipſius tractatum ſpecifice non poſuerūt nam lꝫ leges ponant ti.pꝛo donato ex quo vſucapitur.ff. pꝛo donato tamen actio ſpecialis huius nominis vel condictio non eſt inuenta. nam ſi donaſti ⁊ tradidiſti hec eſt actio neceſſaria ſi pꝛomiſiſti tradere hic agitur ex ſtipulatu ſi ſtipulatio interuenit que olim erat neceſſaria hodie ſufficit pactū cū vtriuſqꝫ conſenſu patet vtrunqꝫ.C. de dona.ſi quis argentū ante ſinē.⁊ vt ibi no.ceſſante ſtipulatione ageretur condictione ex illa lege.fateoꝛ tn̄ qđ ad reuocandū donationem ꝓpter ingratitudinem.roſ.foꝛmauit libellum de quo hic in ſi.queſtionē ſcđam dn̄icalem de ep̄o donante eccleſiā collegio dando ſolum canonico ſcripſi ⁊ no.de pꝛeben.ſi is cui.li.vj.in vlt.glo.venerabilem.lxvj.determinat glo.iiij.in decre.apoſtolice.c.ti. Joānes de deo pꝛimam vide.ſ.de inſtru.edi.§.nunc aliqua.in ſi.Queſtionē dn̄i mei quam pꝛoſecutus eſt petrus de cernitis de illo qui donauit indiuiduum ob cām partim inhoneſtam vide ſuper regula in pari.li.vj.an eccleſie donetur ſine inſinuatione an inſinuationi renunciari poſſit an remiſſio debiti vltra ſummā requirat inſinuationē.⁊ de ſolido qn̄o inſinuatur in hoc caſu ſcripſi ſuper.§.poꝛro.in ſi.de inſtru.edi.item in eodem.§.ſuperver. quid ſi filia pꝛoſequoꝛ qōnem de ſoꝛoꝛe nupta que donat fratri cum ambo ſint in patria poteſtate de donis factis per imperatoꝛem conſtantinopolis ambaſiatoꝛibus mediola.eſt queſtio roſ.vj.⁊ no.ff.de ꝑꝛa qui pꝛopꝛio.§.qui pꝛocuratoꝛ vt in ceteris.⁊ clarius.ff.ſo. ma.l.ſi vero.queſtio fede.⁊ alioꝝ de bannito inſtituto qui donationis cauſa ceſſit aute.ſcripſi de ceſ.actio.ſuper ver.illud etiam queritur.an ꝓpter liberos nouiter natos donationem reuocet non patronus ſcripſi.e.ti tu.c.vlt.ſuper pꝛima glo.⁊ hic addo qđ ſubintellecta conditio in donatione per quā ſit reuocatio intelligitur etiam in iuramento cui⁹ virtute nō obſtaret reuocationi.facit de iure iur. quēadmodum. cum ibi not. in gloſ.ij. bene faciunt.l. indubitati.⁊.l. ſi liberius ibi alle.item.l.vlt. ff.q̄ ſatiſ. cog. que concoꝛ. cū đcre.ad hoc.ij. de ap.queſtionem de inſtituto ⁊ rogato reſtituere hereditatem an donando poſſit diminuere partē debitā ſubſtituto dy. ſuo conſilio.xxviij. tenet qđ non. vnde ſi filia erat ſic inſtituta et rogata de reſtituendo ſi decederet ſine liberis ſi inſtitutio illa excedebat ſummam legitimam illum exceſſum non potuit donare nec cedere.ff.de le.ij.l.ſi.§.filie ⁊.ff.de pact.do.cum maritus.§.ſin.ſed quatenus contingebat legitimam pater.nec onus fideicommiſſi imponere potuit nec ſubſtitutus in pꝛeiudicium filie ſibi potuit ſtipulari.ff.de leg.ij.cū pater.⁊.§.pater certā.⁊.C.de inoff.teſt.quoniā in pꝛioribus.qōnem dn̄i mei in legibus que incipit petrus donauit fuit hec ſi dono ſeruitutem altius nō tollendi vicino meo ⁊ vni ex filijs quem elegerit an poſſit eligere ſuperuiuentem alijs ⁊ hanc Bartholomeus de neapoli reaſſumit dn̄o meo nō nominato ipſe dn̄s meus tenuit qđ nō.per.l.ſi cui.ff.de ſerui.que vult illum cui relicta eſt ſeruitus vie debere illam viam eligere que ſit cum minoꝛi incommodo pꝛedij ſeruientis.item iſta electio ſit onerande libertatis cauſa quam habet dominus in edificando.⁊ ſic non dꝫ concedi.ar.ff.quarū rerum actio nō datur.l.j.§.que onerande.⁊ vere huic ſolutioni ſatis conueniunt mens ⁊ v̄ba donātis.de mēte patet qꝛ de vno voluit grauari nō đ oībus ⁊ hoc verbis expꝛeſſis.ſꝫ electio talis neceſſario ꝯpꝛehēdit oēs.⁊ ſic eſt fraudulēta ⁊ nō ſequēda.ff.de rei vē.in fundo.extra de reſcri.ſedes in ſi. ⁊ c.ſeq.itē cū tacite videbat̄ actū de certo habeat̄ ꝑ expꝛeſſo.ff.ſi cer.pe. cū q̄d.de iureiur.quēadmodū ꝑdictus reaſſumēs tenuit ꝯꝛium ꝑ iura q̄ dn̄s meus allegauerat ad illā ꝑtē.ſ.ff.de leg.j.ſi ſeru⁹ legat⁹.§.hmōi vbi dicit valere legatū vſufructus ⁊ ꝓpꝛietatis cū teſtatoꝛ legat vſumfructū libertis ⁊ ꝓpꝛietatē illi liberto q̄ alijs ſuꝑuixerit.ad idē.ff.de rebus du.l.quot.libertis ⁊.C.qn̄ di.le.ced.l.ij.q̄ lex etiā đ legato ꝓpꝛietatis loquit̄ facto pluribus.ita qđ ad ſuperuenientē ꝑtineret. ⁊ fateoꝛ qđ hec iura bn̄ appꝛobāt talē foꝛmā relicti.ita qđ donās bn̄ potuiſſet ſic donare ꝑ iura pꝛedicta.ſed q̄ſtio nr̄a eſt de donatario an cū magno pꝛeiudicio heredis donatoꝛis potuerit ſic eligere nō vnū tantū in effectu ſed oēs vt pꝛedixi.ſit ergo hoc dubiū de incertitudine cū ſit incertitudo de certis.ſed eſt dubiū de poteſtate eligentis.vnde tene qđ.d.m. dixit.eſt etiā aduertendū qđ hec electio erat volūtaria nō enī tenebat̄ donatarius eligere.ſed ꝑtātem habebat eligēdi.⁊ ſic hūc caſum non contingat qđ dicā infra titu.pꝛoxi.ſuꝑ Rubꝛica.v̄.lambertinus.

ADDE q̄ poſui in.d.§.nūc aliqua in materia de dona.⁊ de ambaſiatoꝛibus Mediola.adde Bal.conſi.lvij.li.ij.

b ¶In hac materia.ver.nunc adde qđ ibi ſcripſi.

c ¶Talibus verbis miroꝛ de Gui.q̄ dicit qđ dꝫ vti his verbis cū verba ſint dubia qđ pꝫ ex ibi notatis in gl.ij.potiſſime nō obſtet qđ nō valet vt agit̄ nec valebit vt valere poterat vt no.e.ti.illud in.j.glo.⁊ ſuꝑ ea.ꝑ quā decre.⁊ decre.vnicam de iure patro.li.vj.tꝫ qđ dicere dꝫ dono patronatum quem habeo in tali eccleſia.

d ¶Quid ſi plurib⁹.q̄cq̄d hic īterponit̄ vſqꝫ ad libellos fuit additio.

e ¶Donationē.ſimile factū quod ſcripſi ſuper Rub.de dona.inter virum ⁊ vxo.ver.eſt ſciendum.

f ¶Confirmetur.ſ.qđ habet vim legati hoc.j.reaſſumam.

g ¶Donationes hoc ſcias qđ donatio cui ius reſiſtit vt ibi facta in ſi lium in poteſtate vel facta coniugi facilius reuocat̃ ꝙ legatum quod nō reuocatur obligatione rei legate facte ꝑ legantē. ſed talis donatio ſic.pꝛimū pꝫ.inſtitu.de le.§.ſi rem.ꝟ.idem reſcripſerūt.⁊.C de le.l.iij. ſcdꝫ patet.C.de dona.iter vi.⁊ vxo.l.ſi maritus.⁊ ratio ibi no.qꝛ legatum fauoꝛabile donatio talis odioſa.itē legatum tenuit a pꝛincipio.

tamen ɔtra quia non eſt donatio cum ſoluit debitū naturale vt.ff.de dona.hoc iure.§.ij.C. de cura.fu.l.fina.§.j. item eſt datū ob cauſam vt ſe inde nutriat quod onus alias patri incumberet ſi nō daret ſi nō daret.j.di.ius naturale.item videtur quedam deriſio.cum viuente patre filius quaſi dominus videatur.ff.de lib.⁊ poſth.in ſuis inſtitu.de here.quali.et differ.§.ſui.¶Sed cōtra qd ſit donatio ob cauſaꝫ in pꝛe.l.hoc iure.in fi.ſed dic qd vſqꝫ ad debituꝫ bonoꝛum ſubſidium non eſt neceſſaria inſinuatio: ſed ſi ſit vltra illud cōſiliū eſt qd interuenit. 4 ¶†Quid ſi aliquis dat omnia bona ſua foꝛte ſecreto: ⁊ dicitur in inſtrumento donationis quod ſi bona illa valent vltra quingentos ſol.[a] tot intelligantur ⁊ ſint donationes quot ſunt res: ⁊ aliqua earum non valet vltra: nunqͥd per hoc euitabitur pena illius.l. C.de dona.ſi quis pꝛo redemptione que inhibet fieri donationes vltra pꝛedictam ſummam ſine inſinuatione videtur quod ſic: cum actum ſit vt tot ſint donationes quot ſunt res.argu.ff.ſi cer.peta. cum quid: contractus enim ex conuentione legem accipiunt.ff.depoſi.l.j.§.ſi conuenerit. ⁊ quod ſint tot donationes quot res.facit.ff.de verb.obli.ſcire. in pꝛin.⁊ facit eo.ti..qd dicitur.⁊.l.pluribus.Quidā[b] tamen dicunt talem cautelam non valere: quia vna eſt donatio cum vnico actu fiat.C. de dona. ſancimus.§.ſi quis autem.videtur eniꝫ fieri in fraudem legis[c]: nec videtur ſufficere dicere quod tot ſint donationes quot ſunt res: niſi ipſe res nominentur: vt in pꝛe.l.quod dicitur[d]. 5 ¶†Quid ſi actum eſt in donatione: ne pꝛopter ingratitudinē vel cauſam aliquaꝫ reuocetur.rñ.ſi hoc ſolū dictū fuiſſet ꝙ pꝛopter aliquam cauſam reuocari non poſſet. tamen nihilominus ex cauſa ingratitudinis bene reuocaretur.vt.C.de bonis lib.l.ſi. ſed quia expꝛeſſe que de ingratitudine actum fuit videtur quod ea interueniente non poterit reuocari.ar.ff.ſi quis caut.ſed ⁊ ſi quis.§.queſitum.ſed dic contra ſecundam quoſdam: ne per tale pactum donatarius inuitetur ad delinquendū.ff.de pact.ſi vnus.§.illud.⁊.§.pacta[e]

ſed illa donatio nō facit qd no.ff.de le.j.l. talis ſcriptura ad finem vltime glo. Redeundo ad id qd obtuli eſt ſciēdum.qd lex donationis quaꝫ allegat auctoꝛ nō pꝛobat ſimpliciter ad qd inducitur. ſed pꝛobat etiā cōtrariū.per ſilentium enim donatoꝛis vel donatricis dicit ibi text⁹ illas ſi.j.legitimam quantitatē facte fuerunt vel vltra legitimā fuerint tamen ī actis inſinuate.in eo tamen qd excedūt nō confirmant̃ ſilentio.⁊ in hoc pꝛocedit dictū eius.ſ.qd ad illum exceſſum neceſſaria ē expꝛeſſa cōfirmatio vt valeat ẜꝫ auctoꝛem.tunc certum eſt qd habet vim legati ſed de donatione facta filio in poteſtate conſtituto ⁊.j.ſummam vel.ſ.ſummam inſinuataꝫ in queſtione qua queritur.an filius habeat cōferre talem donationem cum fratribus ſequendo Dy.cuius verba ad literam poſuit cynus in aut.ex teſtamēto.de col.dicimus quod non.ſiue pater confirmet.ſiue non. pꝛimo em̄ caſu conſtat habere vim legati quod non cōfertur.C.de col.l. a patre. ⁊ poſſet eo caſu venire in fideicommiſſum ꝑ patrē.ff.de leg.ij.l.ſequēs qd.in fi.ſecundo ideꝫ.ſ.quando non reuocat expꝛeſſe qd reuocare poterat videtur tacite in teſtamento reliquiſſe.ff.de dona.inter virum ⁊ vxoꝛem.cum hic ſtatus.§.j.facit.ff.de iu.codi.l.cōficiuntur.in pꝛin.eſt eniꝫ regulare qd appꝛobare videt̃ qui nō impꝛobat qd poteſt.ff.de re iudi.ſepe.§.cur aūt.vnde vera acquiſitio dominij rei donate ſibi poſt moꝛtem competit ex tacito relicto non ex donatione pꝛius facta que contra iura fuit ⁊ reuocabilis erat. facit.ff.de col.bo.l.j.§.ſi ab ipſo. item eo caſu locus eſt falcidie.C.ad.l.fal.in donationibus: ſed in filio tempoꝛe donationis emancipato eſt totum contrarium: qꝛ donationē cum fratribus confert.qꝛ iure relicti habere non poteſt. qd enim iam ſuum erat pater nec expꝛeſſe nec tacite appꝛobare potuit. confirmat enim vel appꝛobat is qui infirmare vel repꝛobare poſſet. vt in pꝛe.§. cum autem.⁊.ff.de leg.ij.titia.§.lucio.extra de here.cum ex iniuncto in fi.quod pater non poſſet.C.de inoffi.dona.l.ij.de dona. que ſub mo.l. perfec.⁊ quod meum eſt ex vna cauſa alia cauſa meum fieri nō pōt extra de fide īſtru.īter.ante finē.⁊ ibi ɔcoꝛ.hoc ſcias qd lꝫ habeat vim legati donatio non expꝛeſſe confirmata nō tñ per omnia.vt pꝫ eo.ti.de dona.inter virum ⁊ vxoꝛem.C.in.l.rem vxoꝛis.

a ¶Quingentos ſol.i.aureos.de quo vide.ſ.de inſtru.edi.§.poꝛro.ſuper.ver.ſi.in fi.

b ¶Quidam.vt Ja.de are.⁊ alij de quibus dixi.ſ.de inſtru.edi.§.poꝛro.ſuper ver.donatio.vbi etiam apertius ponitur finis huius ver.de nominatiōe rerū loquēs ibi etiā dixi qualiter fiat inſinuatio ⁊ coꝛam quo iudice ⁊ an die feriato quid de regalibus an aūt donans his legibus que inſinuationem fieri pꝛecipiunt renunciari poſſit dixi in fi. huius.§.

c ¶In fraudem legis.Que ad refrenandos donationuꝫ impetus inſinuationis neceſſitatem inuenit.facit.C.de.inoffi.dona.l.ij. ⁊ eque cū tranſeant ad heredes vtriuſqꝫ donantis ⁊ donatarij.vt.l.ſancimus in fi.C.de dona.abſurdū aūt eſſet qd verba pꝛeualerent rei.⁊ fictio veritati contra iura.ff.de caſtrenſi pecu.l.ſi foꝛte vbi concoꝛdantie.ad idē ff.de libe.⁊ poſthu.l.filio.⁊ de elec.cōmiſſa.li.vj.§.poꝛro.cum concoꝛ.

6 ¶†Quid ſi aliquis baro edificauit: ⁊ dotauit monaſterium: nunc abbas ⁊ monachi fiunt ingrati copulādo foꝛte amicitias cuꝫ inimicis eius nunqͥd poterit reuocare bona monaſterio collata pꝛopter ingratitudinem: ⁊ videtur qd ſic.extra de dona.c.ſi. C.de dona.l.ſi.Punitur enim quis copulando ſe inimicis dñi ſui.ff.de of.pꝛefec.vꝛ.l.j.§. cum patronus.C.de inof.te.liberi.extra de accuſ.repellat̃. ad idē.C.de ſacroſanc. eccle.l.iubemus nullaꝫ.nā vniuerſitas bene incidit in edictum.ff.quod metus cā. metū.§.animaduertēdū.⁊ cōmittit dolum.ff. de dolo.ſed ex dolo.§.ſed an in municipes[f].Ar.ɔ: qꝛ delictū perſonarum non debet in damnum monaſterij redundare.xvj.q.vj.ſi epm. extra de excep. cum venerabilis extra de conſti.c.ij.nec pupillus tenetur ex facto tutoꝛis.C.vnde vi.meminerint.nec impubes qui conſcius fuit faciendi falſam monetam tenetur.C.de falſa mo.l.ſi.quidam dicunt qd bona monaſterio auferentur: ⁊ ad baronem redibunt: et monaſterium deſtruet̃.nā ⁊ ciuitas deſtruitur pꝛopter delictum ciuium.ff.quibus mo.vſufruc.amit.l. vſufr.ciuitatis.xxv.q.v.ſi audiuerim. ⁊ pꝛiuat̃ epo vt.xxv.q.ij.ita nos.⁊ collegia diſſoluuntur pꝛopter delictū eoꝝ q̄ ſunt de collegio.ff.de le.iij.pater.§.tuſculanis.C.de dona.l.ſi.vel dic melius eē quod nec monaſterium deſtruatur nec bona ei auferant̃ pꝛopter pmiſſas rationes.ꝑſone tñ inde eijciant̃ ⁊ alie ibi ponantur. 7 ¶†Item pone aliquis intēdens cōmittere aliquod maleficium emancipat filiū: ⁊ dat ei bona ſua ne cōmittens maleficiuꝫ inueniatur aliquid habere: ꝓceſſu tempoꝛis aliquis petit bona illa a filio tanꝗ bona eius: vel foꝛte ipſe filius petit ea a patre: vel foꝛte filius vult ea retinere: pater dicit ego tibi dedi pp talē cām ⁊ res mee remāſerunt.Qd pater nō poſſit reuocare ꝓbat̃.C. de reuocā.dona.l.cū fatearis.Ar. ɔtra ꝙ nō fuerit donatio: ſed fuerit q̄dā ſimulatio.ff.de cōtrahē. emp. nuda.[g].ff.de ritu nu.ſimulate.ff.de ac.⁊ obli.ɔtract⁹ [h]C.plus valere qd agit̃.ꝑ totum.extra quod metus cauſa.c.j.[i]Dixit vber.de bo.quod ipſe iudicaret ta-

d ¶Quod dicitur plus dicit ſy.vicen. ſuper l.ſancimus.qd ſi in fraudem legis fiant diuerſe donationes excedētes ſummā ꝙ foꝛſam nō valebūt ꝑ.l.cōtra.ff. de le.⁊ ſenatuſcōſul. ⁊ de iurepat.ſi libertus ī fi.refert quēdam tenere cōtrariū cū ſic donando iure ſuo vtat̃.⁊ ſic dolū nō facit.ff.ð re.iur. nullus qd tamen ſibi non placet ẜm qd.§. ſi q̄s aūt. in l.ſancimus. loquatur de his que non fiunt in fraudē inſinuationis.queritur etiā ibi ꝙ de vna donatione facta pluribus que ponderata poꝛtione ſingulorum non excedit cōſiderata perſona donatoꝛis excedit. puta v.perſonis dat mille equalr̃ diuidenda ſibi placet qd cenſeatur vna donatio.an.ff.de duo.re.l.iij.§.vl. ſubdit qd pꝛo ⁊ ɔ eſt optimū argumentū ẜm diuerſas lecturas.ff.de iuriſ.om.iu. ſi idē.§.ſi.mihi nō videt̃ caſus dubius cū lex ſancimus.⁊ pe.C.e. donatoꝛib⁹ ⁊ ipſoꝝ indemnitati ēt ɔ donatarios voluerint ꝓuidere: et facit extra.e.ti.apoſtolice.ibi eiſdē vel diuerſis eccleſijs ⁊c.

ADDE que poſui poſt bar.⁊ alexan.in.l.modeſtinus.ff.de donati.

e ¶Et.§.pacta.ꝑ pꝛimo dicto facit decre.vl.e.ti.dū dicit de rigoꝛe iuris vbi ad idē induxi.xlv.diſti.tria ſunt.⁊ de adul.ſi vir.ad q̄ tñ rñderi poſſet qd de pterita culpa loquunt̃ nō ð futura.dici poſſet ꝑ decr.ð iu.iur.queadmodū ī fi.tale pcm̄ ſi iuratū fuiſſet ſeruādū foꝛe alr̃s nō teneri donātē ad illð.ad materiā.facit qꝛ ſcripſi.ſ.de ēp.⁊ vē.§.ſi. ī pn.

ADDE vt per Bal.conſi.xviij.li.iij.qui de ſpe.hic facit mentionē.

f ¶§.ſed an in municipes de hoc vide no.de ſymo.dilectus. ſecundo.

ADDE de donatiōe facta eccleſie cū hoc qd alimenta pꝛeſtet donatario an ſi ille pꝛelat⁹ nō pꝛeſter poſſet reuocari.Ro.conſi.cclxxxiij.

g ¶Nuda.⁊.l.pe.in fi.

h ¶Contractus.⁊.l.in his rebus.

i ¶.C.j.quia non videtur auctoꝛ iſtam partem qōnis plus pꝛoſequi. eſt ſciendū quod albe.pap.ſup.l.tranſactione finita.C.de tranſac. ad hanc ptem allegat.l.cū ea que.e.ti.de trāſac.⁊.C.ſi cer.pe.ſi nō ſinguli ⁊.l.ſe.⁊.ff.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.quod autem.§.ſi vero ⁊ duas quas ſup.addidi.ad ɔrium alle.ff.de adop.poſt moꝛtem. de ſer.ru.pꝛedi. ꝑ fundū.C.de nō nu.pecu.generaliter.cū concoꝛ.item ipſam.l.trāſactione ⁊ pꝛedictā.l.cū fatearis.ſoluendo dicit quod ſi is qui dicit ſe ſimulate vendidiſſe eſt in poſſeſſione audietur allegans turpitudinē ſuam contra illuꝫ qui eſt in pari turpitudine ſufficiat regula in pari.li.vj.cū concoꝛdantijs.dicens quod multū facit.ff.qui ⁊ a qui.ma.l.ſi pꝛiuat⁹ §.j.ſi autem agat ſimulationem allegans ſine fraude nec de fraude cōſtat audit̃.C.pl⁹ valere qd agit̃.l.acta.⁊.l.ſi quis alteri.l.ij.⁊.l.multuꝫ ⁊ ſi de fraude conſtat non audietur agens contra factum ſuū ⁊ turpitudinem allegans.C.de ſer.pi.da.ma.l.ſi creditoꝛibus. alle. extra de conceſ.pꝛebē.cū ſup.⁊ de dona.iter dilectos.⁊ q̄ ibi no. ADDE an q̄s poſſit dicere ɔctū a ſe celebꝛatū ſimulatū pet.de ancha.ɔſ.ccxxviij.

h. in [illegible] ad bal. in. l. fi. C. de bo. liber.

lia bona

a ¶Ver.ea ēt q̄.ꝑ illam vna opi.hꝫ qd qñcūqꝫ ante ſniam factam valet ⁊ ſic no.C.de dona.inter vi.⁊ vxo.l.res vxoꝛis.vnde dixit odof.ēt poſt delictum valere donationem ſi non ſequatur ſnia ꝑ.l.poſt contractum ſtatim allegatam.vide.ſ.de accuſa.§.ſequitur.ver.quid ſi poſt.

a ¶Ego dico.ẜm Gui.de ſuꝫ.in qōne ſtatutoꝝ mihi.h.alle.ēt.C.de diſtra.pign.l.⁊ q̄ ſub imagine.

lia bona fiſco eſſe applicāda: in cuius fraudeꝫ fctm̄ fuit nec cōmiſſo maleficio publicarent̃.ff.de calū.ꝑcipue.⁊.l.generali.§.j.⁊.§.ſi.extra de ſup.neg. pꝛel. licet.extra de arbi.olim tpe.Ar.tñ ꝙ contractus facti ante accuſationem ⁊ punitionem teneant.C. de bonis pꝛoſcri.ſi quis poſt hanc.ver.ea etiaꝫ que[a].⁊ l.ſi quis intra.ff.de dona.poſt contractum. ſed pōt dici quod valent: poſſunt tñ reuocari vt in pꝛe.l.cū fatearis.item videtur ꝙ qui allegat donationē ſeu alienationeꝫ in fraudē ſiue hac intentione: ſiue etiā in fraudem creditoꝝ factū eſſe hoc ꝓbare dꝫ.arg.ff. qui ⁊ a quibus ma.li.non ſi.ſed ſi maritus.ff.de his que in frau.cre.omnes.§.j.C.de don.lata ibi: vel qd maxime ⁊c.Ego[a] dico ꝙ ſi talis donatoꝛ vel alienatoꝛ diu poſt confectum inſtr̄m bona ipſa tenuit: nec apparet donatarium ſeu illū in quem facta dꝛ alienatio illa petijſſe vel tenuiſſe vel fructus inde percepiſſe pꝛeſumitur fraus.ar.ff.de pꝛoba.ꝓcula.ff.q̄bus mo.pig.vel hypo.ſol.ſicut.§.ſuperuacuuꝫ.ff.de acqui.here.pꝛo herede.§.papi.ſcribit.⁊.l.ſi quis extraneus.ff.ad ſilla.l.j.in fi.ff.de acqui. poſ.ꝗuis.§. ſi conductoꝛ.⁊ vide.ff.de pꝛoba.qui teſtamentum.⁊ C.de ſumma trini.nemo. 8 ¶†Quidaꝫ tamen dicūt in contractu vēditionis[b] ꝙ ſi quis vendidit omnia bona ſua non tenet venditio: quia videtur facta in fraudem legis ⁊ hominis: ideſt heredis occiſi vt in pꝛe.l.omnes.§.lucius.Si vero tñ res aliquas aut vendidit ſuſpecte perſone vt filio ſuo emancipato vel nepoti vel fratri: ⁊ tunc pꝛeſumitur fraus. vnde non tenet.ff.de reg.iur.fraudis: aut extraneo: ⁊ tūc valet ⁊ tenet.ar.ff.qd me.cā accuſationis. ⁊.l.in extraneis.⁊.l.ſepe.vel dic ꝙ ſiue fiat coniuncte ꝑſone ſiue non: ⁊ ſiue donet ſiue vendat: ⁊ ſiue parum ante ſiue paꝝ poſt cōmiſſum maleficium: non tenet quod agitur.vt.ff.de don.cā moꝛtis.ſi aliquis.ff.de iniuꝛ.⁊ ir.te.ſi quis filio.§.q̄ties[c]. 9 ¶†In donatione autem cā moꝛtis ſic poteſt li.conci.ſi poſſeſſio ſit penes donatarium vel penes habentē cām ab eo.LJ. Coꝛam ⁊c.cō.de.p.cui cā moꝛtis talem rē donaui ⁊ tradidi.vnde cum dictam donationem reuocaueriꝫ peto dictam rem mihi reſtitui pꝛopoſita in rē actio

b ¶In ɔtractu vēditionis quaſi in ɔtractu gratuito maioꝛ ſit pſumptio fraudis ꝙ i nō gratuito in locis q̄bus ex ɔctibus ſoluunt̃ gabelle non ſic facile pꝛacticātur he fraudes ſicut i alijs.

c ¶.§.quot.ꝑ.l.ſi aliquis.ꝓxi. allegatā tenet dy.qd ſi fctā eſt in fraudem pene.⁊ hoc cōſtat nō tenet ſi ɔſtat qd nō in fraudem tenet i dubio dixit quod ſi poſt accuſationē vel depꝛehenſionē in crimine fctā eſt ſi ſequat̃ ſnia cōdēnatoꝛia non vꝫ donatio alr̃s valet.nec pꝛeſumetur pꝛopter pene ſuſpitionem facta.ff.de bo.eoꝝ qui ſibi mo.cō.l.ſi. circa pꝛinci.Fuit multoꝝ qd an domus homicide paulo pꝛius vendita ſit diruenda vel confiſcanda ẜm foꝛmam ſtatuti in crimine homicidij ſic iubentis. rof.vbi de pauliana.in pꝛin.tractat materiam ⁊ alber.pap.ſuper rubꝛica de his que in frau.vbi dixit ꝙ columbus ibi pꝛopoſuerat queſtionem: ſed non ſoluerat.allegabat aūt ꝙ ſic qd cum cōe ſit creditoꝛ qꝛ creditoꝛ dꝛ cui debetur ex maleficio.ff.de ver.ſig.ſi cui.§.j.de ac. ⁊ obli.l.iiij.in pꝛin.reſcindatur ergo contractus: ⁊ pꝛecium numeretur ar.C.de reſcin.ven.l.ij.addit guil.vbi.ſ.qꝛ ⁊ ſi hoc eſſet contra iuris regulas.multa tamen contra illas inducūtur ne crimina remaneant impunita.ff.ad.l.aquil.ita vulneratus.in contrarium inducūt ro.⁊ alber. qd edictum de his que in frau.cre.hic non habet locum cū illud requirat diminutionē pr̄imonij qd hic nō eſt cū vēditoꝛ habeat pciū ſaluū. item cōe non erat tunc creditoꝛ: qꝛ nondū deliq̄rat ⁊ fraus creditoꝛis allegari non pōt vbi creditū non pcedit qd veꝝ nō ſonat idē ⁊ ſi deliquiſſet: ſed adhuc ɔdēnatus non eēt.vt ꝑ.l.poſt ɔctū.C.de dona.inter vi.⁊ vx.ſi maritus quondā.pterꝗ in crimine leſe maieſ.C.ad.l.iul.ma. l.q̄ſquis.⁊ in caſu.ff.de don.cā moꝛ.l.ſi aliq̄s.item ſtari dꝫ inſtr̄o niſi ꝓbet̃ ɔriū.C.de ꝓba.cū pcib⁹.⁊ ꝑ traditionē fuit emptoꝛ dñs.C.de pac. l.traditioib⁹.tenēt rof.⁊ alb.ꝙ de ꝟitate iur̃ nō venit vēditio retractāda nec dom⁹ deſtruēda vl̃ ɔfiſcāda ꝑ ꝑ.l.poſt ɔctū.tñ ſi de ꝓximo aū maleficiū fcā fuit alienatio bñ facit iudex ſi reuocat vel deſtruit ad terroꝛē malefactoꝝ ⁊ vt malefactoꝛ mēdicet ⁊ alijs ſit exēplū ⁊ met⁹ multoꝛū. extra de ſen.ex.vt fame.vbi vide ɔcoꝛdātias ſic ẜm alb.gal.alr̃s diſtinguit̃ inter ꝓximū tp̄s ⁊ remotū.ff.ſi q̄s te.lib.iuſ.eē fuerit.l.j.§.q̄d tñ. ⁊.l.vl.⁊.ff.de ne.geſt.diuoꝛtio.⁊ de dona.inter vi.⁊ vxo.l.vir mulieri.

d ¶Scdm̄ Mar.de fa.char.iij.⁊ inchoant eius verba in donatione et eius etiam fuit ſequens libellus.

e ¶Sic li.conci.ẜm rof.vbi de act. ingrati.q̄ dat̃ pr̄i vel pr̄ono in fine dicebat aūt libelluꝫ ꝓcedere de iure romano: nō aūt de iure lōbar.ſed qd donatio rei nō reuocat̃ ꝓpter ingratitudinē: qꝛ cū donatarius donanti donet rem ſilr̃em non eſt cā reuocandi ex quo hꝫ tātūdem.vt in.l. lombar.l.ij.de dona.que cum ⁊c.l.pe.⁊ vlti.

f ¶.c.ſi.vt ibi no.in glo.ij.vel iudicis of.ꝑ.l.ij.C.de lib.⁊ eoꝝ lib.vt ſuper ea dixi.

ne.ff.de don.cā moꝛtis.ſi moꝛtis cā.⁊.l.q̄ moꝛtis cā. ¶Donatarius vero ſic conci.li.LJ.Co.⁊c. cō.de p.a quo peto talē vineā quā mihi cā moꝛtis cōtulit: quod ſi donatio cā moꝛtis non continet certam reꝫ in ſpecie vel quātitatē pecunie vel rē quā non poſſidet heres: puta ſi quis mihi donauit.x. vel tantum oleum hoc caſu debet contra heredem pꝛoponi certi cōdictio generalis que ex omni contractu ad certum datur vt.ff. ſi certum petatur.l. certi condictio 10 ẜm[d] Marti.de fano.¶†Et not.ꝙ is cui cā moꝛtis donat̃ ēt ſine traditione agit ac.in rem ſicut ⁊ legatarius: ſilr̃itudinē em̄ hꝫ talis donatio cū legato. ff.de publi.l.j.⁊.ij.ff.de fur.a titio.ff.de dona.cā moꝛtis.ſi moꝛtis cā.⁊.l.illud poꝛro.in donatione que ſit inter viuos ſic lib.conci.LJ.Coꝛā ⁊c.Con.de.p. q̄ mihi talem vineā donauit nec eam tradidit: quare peto eam mihi tradi pꝛopoſita condi.ex.l.C.de dona.ſi quis argentum.in pꝛin.Vel ſic.LJ.Co.⁊c.ꝑpono contra.p.qui talē poſſeſſionem ad meā eccleſiam ſpectantem tenet ⁊ poſſidet: aſſerens eam a tali pꝛedeceſſoꝛe meo fuiſſe donatam: que donatio ſi apparet ſine conſenſu capituli vel in grauē leſionē dicte eccleſie facta fuit: quare peto noīe pꝛefate eccleſie rem ipſam mihi reſtitui ſiue reddi: ⁊ ipſuꝫ ad id per veſtram ſententiam condemnari.extra. eo.c. ij.iij.⁊.iiij.ſi vero aliquis ingreſſus religioneꝫ inde exit: qꝛ non tenuit ingreſſus: ⁊ repetat bona q̄ dederat conci.vt.j.de conuer.coniug.verſi.poꝛro.¶De donatione ſine cā vel ob turpem cām et huiuſmodi dixi.ſ.ti.pꝛoxi.§.ſi.item ſi quis petit reuocari dona.quā fecit ꝓpter ingrati.ſic.li.conci.[e] LJ. Coꝛ. ⁊c.cō.de.p.cui res tales donaui. ipſe ꝟo immemoꝛ ac ingratus accepti bñficij in me impias manus ingeſſit vel atroces iniurias vel graue dāñū reꝝ mearū mihi intulit vel vite ꝑiculuꝫ inferre pꝛeſumpſit. vñ res collatas ab eo vt ab ingrato reuoco: et eas mihi reddi peto: ad hoc ꝑ vos ipſum cogi ⁊ ſnialr̃ ɔdēnari.et ad hoc ꝓpo.vtilem rei ven.vel cōdictionem ex.l.vlt.C.de dona.vel ex decr.extra.e.c.ſi.[f]xij. q.ij.liberti.j.¶De actione autem ingrati.dic vt.j. de natis ex libero ven.ver.ſed ⁊ ſi liber.

¶Bal.De donationibus. Rubꝛica.

In eo qd pater donat filio in pꝛemiū emancipationis non eſt neceſſaria inſinuatio vſqꝫ ad debitū bonoꝝ ſubſidium: ſed.ſ. ſic.qꝛ non eſt ꝓpꝛie donatio ob cām ſed mera donatio ſupꝛa parteꝫ filio debitam in cuius partis ſolutione pōt puenire ⁊ eaten⁹ non dꝛ mera donatio.ſ.ꝓuētio ſolutionis debiti.ff.ad.l.falc.l.cū duo. vide.ſ. de pac.§.j.ver. q̄d ſi pr̄ emancipans.⁊ vide.C. de colla.l.vt liberis.in fi. per Cy.in eo auteꝫ qd donat alicui in pꝛemiuꝫ laboꝛis ⁊ meritoꝝ non req̄rit̃ inſinuatio. ff.ð dona.l.aq̄lius. ⁊.l.ſi pater. qd eſt verum ſi illa merita de ſui natura erāt obligatoꝛia ideſt acta aduenien dum in pactuꝫ obligatoꝛium. vt no.in.l. ſi tibi.ff.ſi cer.pe.ꝑ guil.de cu.bar. dicit ꝙ ſi meritoꝛuꝫ qualitas apparet ꝑ ſpecificam demōſtrationem: ita qd cā ſit ſpālir̃ expſſa non requiritur inſinuatio alr̃s ſic: qꝛ verbis generalibus nō datur fides.ff.de caſtren.pecu.l.ſi foꝛte.⁊ quod no.C.de colla.l.ſi donationem: ẜm Barto.⁊ adde.C.de ſacroſan.eccle.l.illud.⁊ vide infra eo.§.fina.quia hic cadit.¶Illud pactum quot ſint tot donationes ⁊c.nil operatur: qꝛ vnica eſt donatio cum vnico actu fiat. verſi. quid ſi aliq̄s.G.¶An pꝛopter ingratitudinem monachoꝝ poſſit reuocari donatio facta monaſterio.ver.quid ſi aliquis baro.G.

¶Si pater emancipauit filium ⁊ donauit ei omnia ⁊ poſtea committit pater maleficium an donata reuocentur: reſpondeo ſi pater poſtea poſſedit pꝛeſumit̃ ſimulata donatio: ⁊ ſit confiſcatio: ſecus ſi nō poſſedit pater ſed filius.ar.ff.de mino.l.iij.§.vtrum.ante finem.§.

¶Quidam dicunt ꝙ pꝛeſumitur fraus in generali donatione et ex generali venditione.§.lucius.verſi.item pone quod aliquis.G.ex viciuitate etiam maleficij pꝛeſumo fraudem.C.de iure fiſ.l.j. lib.x.G. et non valet donatio vel venditio oīm bonoꝝ delinquentis: qꝛ pꝛeſumitur in fraudem legis facta maleficio ſecuto ex quo bonoꝛum perditio imminebat. ff.de inu.teſt.l.ſi quis filio.§.queritur.g.ff.de iure pat.l.ſi libertus minoꝛē.⁊ plene per bar.in.l.poſt contractum.ff. de do. alr̃s āt bñ vꝫ vēditio oīꝫ bonoꝝ vt no.ī.l.j.ī fi.C.q̄ res pi.ob.po.⁊ dōatio pn̄tiū nō pn̄tiū ⁊ futuroꝝ ſil̃.C.de pac.l.ſi.⁊ ꝓbat̃ ī.d.§.luci⁹.a ɔꝛio ſenſu.⁊ fac ff.ð iu.do.l.mlr̃ier bona.⁊ h̄ ēveꝝ ī vēditiōe ſiue fiat abſolute ſiue icidat teſtō.vt iſtituo te hr̄dē ⁊ ſi ɔtingat me reuocare vēdo tibi pn̄ti ⁊ emēti oīa bona mea ꝑ.x.ff.de te.l.hr̄des palā.§.ſi.ī gl.oꝛ.ſi āt dico ſi teſtm̄ reuocauero ex nūc dono tibi oīa irreuocabilr̃ iter viuos.tūc dic dy.qd vꝫ donatio.C.de trāſa.l.cū donatiōis.⁊ ſic ſit trāſfuſio teſti ī ɔctū: q̄ ɔct⁹ ē irreuocabil̃.ff.de do.cā moꝛ.l.vbi ita donat̃.ff.cō.l.icōmodato.§.ſic. Alij dicūt ꝙ nō vꝫ niſi teſtōꝛ alr̃s donatoꝛ aliq̄d ſibi ẜuet de q̄ poſſit teſtari.vt no.doc.ī.d.l.ſi.C.de pac.Tertij dicūt ꝙ iſtð pactū nūꝗ vꝫ ⁊ lex ciuil̃ ipꝫ reuocat tāꝗ turpe: qꝛ derogat libero arbitrio teſtōꝛis.ff.ð ꝟ. ob.l.ſtipl̃o h̄ mō.⁊ ibi ꝑ bar.ar.ɔ qꝛ pt fieri donatio cā moꝛt̃ irreuocabilis ex pacto.vt.d.l.vꝫ.ǧ ſi dico ſi reuoces teſtm̄ valeat vt donatio cā moꝛ.irreuocabilr̃.Sꝫ certe hoc ē ɔ.l.ſtipl̃o hoc mō.Sꝫ pt fieri īcipiēdo a ɔctu hoc mō dono tibi oīa bona mea poſt moꝛtem meam irreuo-

Archivo Histórico Rosario

cabiliter ſaluo qđ poſſum teſtari de eis vſqꝫ in tantā quātitatem ſicut quottidie fieri videmus Bal. ¶ Et no.ꝙ alienatio facta in fraudem pene fiſcalis reuocat' titulo lucratiuo ex fraude ſolius alienātis. In nō lucratiuo dꝫ interuenire fraus accipiētis.C.q̄ in frau.cre.l.ignoꝛāti.⁊ hoc veꝝ in alienatione ſingulari:ſed in vniuerſali pſumitur fraus participata.vt in.§.lucius.ſed glo.videt' intelligere illū.§.ſolū in donatiōe.C.q̄ i frau.cre.l.j.in vlti.gl.itē qđ dico de fraude participata intelligo ꝙ eſt neceſſe añ maleficiū cōmiſſum facta vēditiōe: ſed cōmiſſo maleficio ligata ē ptās delinquētis ⁊ bona ſua obligata fiſco ſꝫ q̄ſdā:⁊ iō idi ſticte nō nocet fiſco alienato q: reuocabitur nō qđ ſit nulla ipſo iure.ff.de dona.l.poſt cōtractū dicvt ibi ꝑ doc. Sed iudicio cepto videt' reuocari officio iudicis.ff.de admi.tu. l.cyrographus.in fi.dic vt de in inte.reſti.l.abſtinendū ꝑ.g.de cu.item vide qđ no.ff.de pac.l.reſcriptū.in pꝛin.ꝑ glo.⁊ gui.de cu.⁊ ꝑ Cy.C.de bo.ꝓſcr.l.ſi quis poſt.in vltima.q.itē no.ꝙ ille qui reperit' in poſſeſſione non pꝛeſumit' alienaſſe.vt.§.ſupuacuū.⁊ ſufficit fiſco qđ debitoꝛ in poſſeſſione reperiat'.vt not.in.l.j.C.de pꝛiuile.fi.⁊ adde qđ no.in ſpec. de ac.ſeu petit.§.in anterioꝛibus.ver.qđ ſi foꝛte.⁊ per cyn.C.de dona. ante nup.aut'.ſed iam neceſſe.⁊.C.ad.l.iul.ma.l.fi.per cy.vide.j.de reg. iur.§.valet donatio. ¶ Item de emancipatione occulta quā facit pater in fraudē.ff.ſo.ma.l.ſi filio.ꝑ Ja. ¶ Itē vbi ex maleficio domus dꝫ deſtrui an q̇ emit poſt maleficiū impediat vaſtū.in.l.ſenat'.ff.ad ſilla. per Ja.⁊ dic ꝙ non.Ac. ¶ Quid de creditoꝛe.ff.ad ſil.l.j.⁊ ꝑ Ja.⁊ dicit ꝙ non impedit vaſtū.bar.ꝙ ſic ibidē.ſ.ſi hꝫ hypothecā. ¶ Quid ſi charta domus dicit de vxoꝛe non de viro an pōt vxoꝛ defendere vaſtū ⁊ dic ꝙ ſic:q: ad impediendū vaſtum qđ ſit ꝑ ſummariā cognitionem ſufficit quale inſtrumētum in contrariū ⁊ poſſeſſio etiā ſola.⁊ not. in.l. ob maritoꝝ.C.ne vxoꝛ ꝓ ma.ſm Benedictū de hyſpania.⁊ no.non fieri vaſtum in rebus dotalibus etiā eſtimatis.vt.l.q̄nqꝫ legibꝰ.ff.de bo. dā.item nec in legitima q̄ debetur filio arrogato.vt.l.fi.ff.ſi q̇d in fraudem patro.Bal.⁊ vide per hoc.g.in ver.nequit.⁊ in.c.Raynaldus.extra de teſt.⁊ vide infra ad materiam legitime.j.de ſtat.mo.an pater debeat. ¶ Ex multis particularibus alienationibus pſumit' fraus: q: ſit quoddā vniuerſale.vt no.ff.de legi.ij.l.nomen.§.j.Bal. ¶ Donatio facta in pꝛemium emancipantis non excludit filium a ſucceſſione: ſed dꝫ etiā conferre.C.de col.l.vt liberis.§.fi.tñ extraneis non fit collatio.C.cōia vtri.iu.l.fi.⁊ no.C.de colla.l.emancipatione.in glo. vide.ſ. e.§.ij. ¶ Item de donatione cā moꝛ.vide.ſ.de inſtr.edi.ad fi.§. ſi quis dona.cum duobus.§.ſequen. ¶ An videtur donationeꝫ reuocare qui negat ſe donaſſe.ver.item pone pater.B.

De peculio clerico.[a] Rub.

1 Concipe ſic.li.LJ.Co.⁊c.pꝛopo.contra
p.ꝙ.b.pdeceſſoꝛ meus oꝛdinatus fuit ad
dictā eccleſiā cū nihil hr̄et veꝝ idē.b.ex bonis
⁊ cum bonis ipſius eccleſie taleꝫ vineā
emit:vel talē pecunie ſummā ꝯgregauit quā ipſe.p.
hꝫ ⁊ tenet ⁊ poſſidet:vñ noīe ipſius eccleſie dictam
vineā vel pecuniam mihi reddi ſeu reſtitui peto: et
eum ad id per veſtram ſniam condēnari.extra.e.c.j.
2 ij.iij.⁊.iiij.xij.q.iiij.c.j.⁊ vl.⁊ de teſt. c.j. ¶ † Ceterū
contrahēti cū ſeruo vel filio alicuius cōpetit ꝯtra
b dñm vel pr̄em actio de peculio q̄ eſt ꝓtoꝛia[b].in q̄ ſic
li.ꝯci.LJ.Co.⁊c.cō.de.p.a quo peto.xx.q̄ titio ſeruo
ipſius vel filio mutuaui.vñ vt pꝛedictā pecuniā
mihi reddat ago ꝯtra ipm de peculio acti. ⁊ hoc ſi
tenes ꝙ ſit nomen ꝓpꝛium actionis: alioquin dic
c certi condic.ex mutuo de peculio[c]. ¶ † Ac.ergo ſic
3 po.PO.AC.PO.ꝙ.t.eſt filius tuus vel ſeruꝰ
ff.e.l.j.in pꝛin.ſi negat pꝛocede.vt dixi.ſ.de ſolu.§.
pꝛenotandū.ver.poꝛro.⁊.j.qui ſi.ſint le.ver. poꝛro.
itē ꝙ in talibus rebus ille te ſciente ꝯtrahebat ⁊ nō
ꝯtradicēte.ff.e.peculium.⁊.l.depoſiti.§.fi.itē ꝙ res
illas habebat.t.ſeparatas a rebus dñicis. item qđ
tu pr' vel dñs illius.t.es maioꝛ.xxv.anñ.ff.e. licet.§.
idem adi.⁊.l.quam tuberonis.in pꝛin.item quod.t.
eſt adhuc in poteſtate ſua ⁊ adhuc viuit.Si vero ſit
moꝛtuus vel emācipatus vel manumiſſus dicas ſic
d pono ꝙ ſepteꝫ menſes ſunt tranſacti[d] a tēpoꝛe moꝛtis
vel manumiſſionis vel emancipationis.ff.quando
actio de pecu.eſt an.l.j.item quod illud peculiuꝫ
eſt liberum ab omni ere alieno pꝛeterq̄ a meo.item
quod debitum quod tibi debuit his quos tecū habuiſti
ſolutum eſt.alioquin pꝛimo illud debitū deducetur.ff.e.ſed ⁊ ſi dānum.§.peculium.⁊.§.hinc. et
4 §.ꝓterea. ¶ † Reꝰ vero ſic.PO.REJ.PO.
ꝙ ille.t.eſt ſeruus vel filius.m.ergo nō meus. extra
de pꝛeſump.nonne.⁊.ff.de iudi.cum pꝛetoꝛ.Itē eſto
ꝙ ſit meus ſeruus vel filius dico ꝙ ipſe ſemper ⁊ tātum
in rebus dñicis vel paternis contrahit.iteꝫ qđ
ego dñs eius vel pater ſum minoꝛ.xxv.an.itē qđ in
illius peculio ſunt.xxx.tm̄.itē qđ mihi vel alijs filijs
meis vel pupillis vel adultis quos habeo in tutela
vel cura.dꝫ.xxx.item ꝙ.t.manumiſi vel emancipaui.
e item ꝙ iā ſunt tres anni[e] qđ moꝛtuus eſt vl' emācipatus
vel manumiſi vel alienaui.itē qđ hoc ſciuiſti.ff.de act.emp.l.j. ¶ Et diſtingue genera peculij
f vt.ſ.de actoꝛe.ver.item qđ eſt filiuſfa.⁊ ſeq.[f]

¶ De peculio clericoꝝ. Rubrica.

a ¶ Cum clerici ſint liberi hoīes.nā ſerui oꝛdinari non pñt.ſ. de ſeruis non oꝛ.ꝑ totum.ptꝫ nomen peculij in liberis ꝑſonis ⁊ que ſunt ſui iuris congrue tñ leges hoc vocabulo vtunt' ſolū in filijſfa.⁊ ſeruis ⁊ pecul.filijſfa.Jo.de camel.ꝑte tertia vltra mediū:⁊ hoc poſt vber.de materia recurrendū eſt ad ſummiſtas.ſpecialiter añt quo ad peculiū clericoꝝ recurre ad roſ.in li.iuris ca.ſub hac rubꝛica vbi poſt pꝛin.ṽ.⁊ lꝫ dicit peculium clericoꝝ in tres ſpēs diuidi.ſ.ꝓfecticiū aduenticiū et q̄ſi caſtrenſe:pꝛimū de bonis eccleſie vel eiꝰ intuitu ſcđm qđ ab amicis vel conſanguineis ꝯtemplatione ꝑſone obuenit.tertiū qđ ꝓuenit ex opa quaſi publica.puta patrocinando in eccleſiaſticis cauſis ⁊ maxime in romana curia ſm eum poſuit etiā ibi vltra mediū duos libellos quos puto autoꝛem non poſuiſſe ſi aduertiſſet.Eſt autem ſciendum ꝙ inter pꝛiuilegia militum eſt vnum tale qđ miles poteſt decedere partim teſtatus ⁊ partim inteſtatus.C.de teſta.mili.l.j.ibi queſitum inuenio: cū clericus habeat duplex peculium ſicut ⁊ miles.ſ.patrimoniale vel paganicum:⁊ qđ pꝛofectum eſt ex bonis eccleſie:queritur an idem pꝛiuilegium habeat.ſ.vt in vno poſſit decedere teſtatus ⁊ in alio inteſtatus qđ videtur:q: miles eſt.xj.q.j.chꝛiſtianis.de cle.egro.c.j.cum concoꝛđ. contrarium ibi reſpondetur per.l.j.ff.de here.inſti.⁊ de.vul.⁊ pup.l.coheredi.in fi.non em̄ hoc pꝛiuilegium apparet clericis foꝛe conceſſum ⁊ ſic in quocunqꝫ inſtituant inſtitutus intelligetur in toto eo qđ teſtari pōt.C.de epi.⁊ cle.ſacroſancte.⁊ aut'.ibi poſita.⁊ aut'.pꝛeſbyteros. q̇d de equitibus cruceſignatis qui ſunt vltra mare exponentes ſe moꝛti ꝓ honoꝛe ſidei videtur tales non dicendos milites cuꝫ non hebeant illa de quibus ſ.de curatoꝛe.§.j.ṽ.itē qđ eſt miles.Sꝫ ecōtra videt' ꝙ plꝰ eis debeat concedere ſignum crucis q̄ nota in bꝛachio:⁊ reliqua de quibꝰ ibi ꝑ qđ appꝛobādū eſt teſtm̄ ipſoꝛuꝫ eo caſu quo militum facit deciſa decr. ad liberandaꝫ de iudeis quaꝫ ibi ſcripſi poſt hoſti. poſt pꝛi.ṽ.ſane.⁊ qđ ſuper illo no.

b Conci.ſic li.ꝓtoria.⁊ inter pꝛetorias ponenda erat.ſ.ti.ij.§.notandū.vt ibi dixit autoꝛ.ver.eſt ēt.quā hic reſeruauit i huiꝰ rubꝛice pabulū.⁊.vide q̄ dixit roſ.in ti.de ac.de pecu.in hac actione neceſſaria ex poſitionibus collige que ipſius fuerunt.

c ¶ De peculio.Jo.de bla.lꝫ paꝝ inſtet i hac materia dicēs ꝙ ipa nūq̄ fecit ſuā burſam idropicā accedit tñ illi dicto ꝙ nō ſit nomē actionis: ſed adiectio ad qđ inducit.ff.e.ti.lꝫ.§. iulianus.vbi dꝛ dari actionem mandati de peculio libellū ēt ſic foꝛmat facta narratione.vt.ſ.de mutuo facto ſubdit.LJ. ¶ Unde petitionē meā ꝯ dcm̄.p.dirigo vobiſqꝫ.d. iudex ſupplico vt inq̇ſita quātitate peculij dicti ſerui ad reddēda mihi illa.xx.ꝑ diffinitiuā ſniam ꝯdēnetis.dicit em̄ hūc libellū foꝛmādum ad inſtar realiū q̇ petimꝰ ab his q̇ nullo iure ſunt nobis obligati vt i.l. queſitū.in pꝛin.ff.eo.hic dicit ad inſtar realis actionis dari de pecu.et vt ibi dꝛ dat' ꝯ pr̄em vel ꝯ dñm ēt ſi nil ſit in peculijs.⁊ ſatis eſſet ibi foꝛe tꝑe ꝯdēnationis:ꝓbatur ēt ꝙ de peculio cōmittatur peculiū ⁊ trāſit de vna perſona in aliam qđ non eſſet ſi perſona eſt etiam obligata patet id.ff.eo.⁊ ancillaruꝫ.§.ſi ſeruus.ꝓpter quod ſibi non placet foꝛma rofredi petentis directe a domino vt reddat.ſeruetur ergo ſm eū ſtilꝰ realium.Sꝫ mihi parum placet iſta ſubtilitas:⁊ ſufficiat mihi lex vna eo.ti.licet.verſi.pedius.⁊ verſi.ſi igitur.⁊.§.iulianus.⁊.§. ſed ſi filius. in quibus pluſq̄ ſepties affirmatiue ⁊ negatiue ponitur verbum obligationis.ſ.patrem vel dominum obligatum vel non obligatuꝫ: ipe tamen dicit ꝙ vbi lex hoc dicit impꝛopꝛie loquitur ſed nimis abundaret in pꝛopꝛietatibus lex illa ratio realium me nō mouet in quibus dico me dñm qđ non eſt in peculio:quia vero ab obligatione peculij pꝛocedit obligatio dñi hec quaſi ſecundaria ſequitur pꝛimaꝫ:⁊ ſic loquatur pꝛe.§.ſi ſeruus.⁊ gui.an.vbi de arte libelloꝛum ad finem pꝛime chart. vbi de pecu.ponit eundem libelluꝫ cum verbo reddendi directo ad dominuꝫ.⁊ Ber.doꝛ.vbi de ac.de pecu.foꝛmat ſic.LJ. ¶ Conq̄roꝛ de.c. qui mihi dare debet.x.de peculio talis filij vel ſerui cui vendidi vel aliter contraxi.vnde ipſe.C.meus debitoꝛ factus eſt ⁊c.Fatebatur autē ipſe roſ.vbi.ſ.in fi.ꝙ pater vel dñs iure ciuili obligati non ſunt.ſꝫ ꝓtoꝛio ſic.ptꝫ.inſti.de ac.§.in perſonam.⁊.§.actiones.

d ¶ Tranſacti.ſup.tm̄.nam pꝛout dicit pꝛimus.§.lꝫ.l.j.ſtatim allegata ꝙ diu in poteſtate ſunt.hec actio eſt perpetua poſt caſus qui ſequunt' eſt annalis ⁊ annus eſt vtilis.

e ¶ Tres anni.Expꝛeſſit roſ.ſe de tanto ponere vt excludat annum vtilem qui multum q̄nqꝫ pꝛotenditur.

f ¶ Et ſequen.Ad materiam hanc ſciendum eſt ꝙ Alber.pap. tractauit queſtioneꝫ de creditoꝛe titij qui cum nil in bonis eius inueniat niſi vſumfructum quem habet in peculio aduenticio filij petit illud ius qđ ibi habet pater:filius reſiſtit dicens illum debitum patri non ſimpliciter:ſed in cām alimenti querens an per hoc creditoꝛ repellatur ꝓ creditoꝛe.allegat ꝙ in generali obligatione oīa veniunt pñtia ⁊ futura. C.q̄ res pig.ob.poſ.l.fi.cū ergo pater vſumfructū illū habeat liberum ad faciendū qđ ſibi placet.C.de bo.q̄ lib.cū opꝫ.⁊.l.fi.ergo filiꝰ creditorem īpedire nō pōt.in ꝯꝛiū fauoꝛ alimētoꝝ ꝑ queꝫ ēt rebꝰ alienis q̄nqꝫ q̇s vtit'.C.ad carbo.l.ij.facit ad idē.ff.de inof.teſt.ſi inſtituta.in fi. Sꝫ alber.ꝓdictꝰ tenet creditoꝛē nō repelli cū fructꝰ ſeꝑati a ſolo ſunt ſui: ⁊ ſic cadūt in oblōne vt ꝓdixi.dicebat añt ꝙ filiꝰ poterit illos colligere

cum fructus ſint pars fundi.ff.de r ei vendi.l.fructus.nec dicetur fctm̄ in fraudē creditoꝛis cū ſuo iure vtat'.ar.ff.de neg.geſ.at q̄ natura.§. cū me abſente.extra de ele.cū eccleſia.⁊ ſic non ob.ff.q̄ in frau.cre.q̇ autē. in pꝛin.potiſſime.q: fructus vt ſuos ꝑcipit filius:lꝫ ex illis pr̄em alat. vide.ff.de re iud.cōmodis ꝓmioꝝ.C.de exce.rei iud.l.ſtipēdia.C.q̄ res pigno.ob.poſ. ſpem eoꝛum.extra de appella. paſtoꝛalis. in vltima gloſ. de fideiuſ. peruenit.in glo. peñ.

De teſtamentis.[a] Rubri.

Hec materia quottidiana eſt et vtilis et multū in iure diffuſa:iōqꝫ plene ē ac plane tractāda. ¶ Primo igit' dicēdū eſt q̄liter petantur relicta in teſtō ⁊ q̇d iuris ſi hr̄s in fraudē legatarioꝝ nō vult adire ex teſtō: ſꝫ ab inteſtato.Scđo de interdictis quoꝝ bonoꝛum: quoꝝ legatoꝝ:⁊ de tabulis exhibē.⁊ hmōi. ¶ Tertio de bonoꝝ poſ.⁊ de q̄rela inofficioſi teſtamenti. ¶ Quarto de ſenatuſcō.ex q̇bꝰ ſuccedit'. ¶ Qualiter añt ꝯficiant' inſtr̄a teſtamēti donationis cauſa moꝛtis codicilli ⁊ inuētarij.⁊ de executoꝛibꝰ teſtamētarijs.⁊ de alijs ad pñtē materiā ſpectātibꝰ.vide.ſ. de edit. inſtroꝝ.§.cōpendioſe.⁊.§.vt añt.⁊.§. nunc vero.⁊.§.poꝛro.⁊.§.viſo.⁊.§.dicto.

¶ De teſtamētis. Rubrica.

Huius rubrice tractatoꝛes poſui ſup.§.cōpendioſe.in pꝛinc.ſ. de inſtru.edi.quem hic allegat autoꝛ.⁊ ibi in ver.quid ſi q̇s iurauerit no.de teſtō iurato ⁊ ibi remiſi ad regulā qđ ſemel. lib. vj.ſed eſt qđ de ep̄o qui impetrata Papa qđ poſſit teſtari de redditibus eccleſie ad ſummā ducētaꝝ marcaꝝ non facta mētione ſtatuti ipiꝰ eccleſie ꝑ qđ teſtari poterat ad centū marcas fuit qđ de facto ⁊ terminatū fuit pꝛiuilegiū tale valere hac rōne:q: vſqꝫ ad.c.marcas ꝯcoꝛdāt pꝛiuilegiū ⁊ ſtatutū ⁊ ſic quo ad illā ſummā non eſt dubiū.In alijs añt cētū in quibus excedit ēt ſi dicat ſtatutū expſſe:qđ vltra teſtari nō poſſit:concoꝛdāt iuri cōi.xij.qō.ij.charitatē.⁊ hoc.e.ti.c.j.ſicut añt de iure cōi non eſt in pꝛiuilegio papali mentio facienda:ſic nec de ſtatuto qđ continet ius cōe:cuꝫ ꝯcedēs ſedēdo pꝛimū videat' ſcire ſcđm:⁊ tollēdo foꝛtius tollit debilius vt in regula cui lꝫ.lib.vj.⁊.c.acceſſoꝛiū.⁊.c.plus ſemper.ad pꝛimum facit.ff.de ſepul.vio.l.iij.§.diuus.ſm vnam lecturā. ⁊ facit quod no.Innocen.⁊ Hoſtien.extra de reſcrip.c.j.vt ibi ſcripſi ſuper.j.glo.⁊ quod no.eo.titu.c.j.in glo.ratio rationis.vbi etiā ad hoc inducitur decre.paſtoꝛalis.de fide inſtru.mihi non placet hoc dictum per decre.ij.de decimis.lib.vj.cum enim tale ſtatutum factione vel cōfirmatione opoꝛteat eſſe papale: q: epiſcopus in facto pꝛopꝛio autoꝛizare non poſſet etiam cum ſuo capitulo.vt in clemen.de rebus eccle. non alie.ſi vna.Papa ſi ſuum ſtatutum ſciuiſſet contra limitationem per ſe factam veriſimiliter pꝛiuilegium non dediſſet ⁊ non plus inſto. ſed vide quod ſcripſi ſupꝛa de cle.non reſi.ſuper rubꝛica in fine q̄ſtionis ſecunde.a quibus autem ſingula hic deſcripta diuiſa per.§.autoꝛ ipſe receperit:dicā ſup illis ⁊ quō hunc pꝛimum.§.poſt pꝛimos duos libellos recepit de duobus locis a Roſ.⁊ de duobus ab Alber.gal.j. declarabitur per partes.Joā.de bla.ſuper hac rubꝛi.dicit actionis ex teſtamento tria foꝛe capitula:pꝛimum contra heredem ſcriptum.ſcđm contra legatariū honoꝛatuꝫ qui potuit onerari.alle.ad hoc duo.C.cōmu.de leg.l.j.in fi.tertium datur contra heredes venientes ab inteſtato per ſe pꝛopter legata in codicillis.de quo.j.verſi.ex codicillis.⁊ quod ex illis agatur ex teſtamento cum ſit teſtatio mentis.allegat.C.de codicil.l.fi.dicit poſſe addi quartum cum heres in fraudem legatarioꝛū vult ſuccedere ab inteſtato:de hoc ſtatim ſub ver.item plerūqꝫ. dicit ēt addi poſſe quintum caſum de executoꝛibus teſtamentoꝝ qui pñt agere contra heredes actione ex teſtamento vt tradant illis res quas diſtribuere debent.⁊ de hoc ſatis.ſ.de inſtru.edi.§.nunc vero aliqua.ṽ. ⁊ ſcias.⁊ ſcripſi in decre.Joannes.e.ti.i.j.q.ſup ſcđo ipſe foꝛmat libellū in q̄ narrat legatū factū titio ſoluēdū ab hr̄de.ſcđo ipꝫ titiū rogatū vt illud mihi reſtitueret ſubdit.vñ cū ipe titiꝰ legatū agnouerit:ago ꝯ ipꝫ vt mihi reſtituat cū fructibꝰ ꝑceptis ⁊c.qđ agnouerit fuit dictū:q: ſi nō agnouiſſet nō teneret' nec cōpelli poſſet vt agnoſceret.ff.ad treb. nā quo ad ius.§.vl.⁊.l.mulier.§.vlt.⁊ dato quod agnouiſſet ſi non habet legatum liberatur cedendo actionem.ff.de leg.ſecundo.l. imperatoꝛ.vbi etiam habetur de legatario ſi poſſit etiā pluſq̄ ſit relictuꝫ onerari.⁊ vide quod ibi no.in vlti.gloſ.pꝛopter id quod de ceſſione dixi: ſciendum ꝙ terminatum fuit per Barto.de pꝛatis.queſtione que incipit filiuſfa.quod ſi teſtatoꝛ dixit lego vxoꝛi mee dotem ſuam q̄ fuit mille:⁊ eſt penes petrum non ſufficit heredem cedere actionem quando vxoꝛ illum Petrum delegauerat et culpa poteſt imputari marito: quod non exigit.ff.de iure dotiū.ſi extraneus.ff.de pact.dota.l.ob res. §.finali.ſoluto matrimo.meuia.§.pꝛimo.ſi vero per vxoꝛem depoſita erat pecunia penes illum.⁊ vxoꝛ ſolum dotem pꝛomiſerat:tunc ꝑ illud legatum videtur ſolum legata liberatio.nec eſt locus ceſſioni.ff.de dote pꝛelega.l.j.§.ſed ſi doteꝫ.ſi vero maritus depoſuerat ſufficit heredē cedere.ff.de lega.ſecundo.l.antepenulti.§.ciuibus.quaſi hoc legatum ſit ſpeciei ad quod facit optime.ff.de dote pꝛelega.l.pꝛima.verſic.nam ⁊ quis ita.poteſt enim legari quantitas vt ſpecies.ff.de legat. pꝛimo. ſed ſi certos.⁊.l.plane.§.ij.ver.ſed hoc ita.nō ob.ff.de leg.j.l.j.in pꝛin. ⁊ de legatis tertio.paulo calimacho.quia ibi fuit legatum quātitatis facta demonſtratione.vnde ſolui poterat.non ob.l.cum ſeruus.ff.de legatis pꝛimo .⁊. C. de lega.cum alienam.quia ibi non fuit demonſtratus aliquis contra quem actio cedi poſſet.hec Petrus.Conſiliuꝫ Jacobi de arena ſuper pluribus punctis datum hic inſerere diſpoſui:et eſt tale:dixit enim filiam non inſtitutam a patre.licet ei legaſſet poſſe de inofficioſo agere ⁊ ſic patri q̄ teſtatus fuerat ab inteſtato ſuccedere ff.de libe.⁊ poſthu.l.inter cetera.in auten.vt cum de app. cog.§. aliud quoqꝫ.C.de libe.pꝛeteritis.aut'.ex cā.ſubdebat tamen quod ſi fratres volebant illam ſufficienter dotare poſſent illam a ſucceſſione repellere ſm ſtatuta ciuitatis parmeñ.vbi erat queſtio:⁊ ſm legem longobardam.tit.de ſucceſſionibus.l.ſi pater.j.⁊ eſt rubꝛi.xiiij.li.ij. tamen ſi filia eademqꝫ ſoroꝛ heredum volebat ſtare legato et inſtitutiões de fratribꝰ firmas eſſe pꝛocedebat vtrunqꝫ.ff.de iniu.rup.⁊ ir.te.l.filio.ſecundo conſuluit heredes:inuentarium facere poſſe ſi nondum ſe immiſcuerant hereditati paterne cum tempus ad id currat poſt aditionem vel immixtionē C.de iure deli.ſancimus.§.ſi vero poſtq̄.idem ſi ſe immiſcuiſſent:⁊ tēpus faciendi elapſum non eſſet.tertio dixit heredes ipſos cum beneficio inuentarij dotem nouerce debere ſoluere: ipſa tamen iuramento ſuo manifeſtare tenebatur bona mariti.C.de his qui ad eccle. cōfu. l.pꝛeſenti.in reſiduo eos habere debere parteꝫ iure nature debitam ſecundum ipſoꝛum numerum.vt.v.vel vltra habeant dimidiam paucioꝛes tertiam.C.de inoffi.teſta.cum queritur.⁊ auten.nouo iure ſumpta. de coꝛpoꝛe:de triente ⁊ ſemiſ.de eo quod ſuperat dixit legata ſoluēda: iuxta vires hereditatis omnibus legatarijs pꝛo rata ſoluendo ⁊ integraliter omnibus ſi hereditas ſufficit:quarto dicit eo caſu quo ex numero filioꝛum eſſet detrahenda dimidia ad quam conſequendā de ſingulis legatis detrahi opoꝛteret legatuꝫ habitationis nouerce relictū cenſebitur ad.ix.annos cum ipſa fateretur ſe maioꝛem.l.⁊ ſic apparet ēt ex aſpectu ⁊ ſꝫ id legatū minui debere ſm qđ expediret illi dimidie conſequende per.l. hereditatum computationi.ff.ad.l.fal.quinto dicit eſſe certum filium rogatum de reſtituendo teſtari poſſe de legitima in qua fraudari nō pōt.C.ad.l.fal.l.irrituꝫ.tñ ante legitimū ⁊ añ oīa legata es alienum ſub quo merito includunt' male q̄ſita deduci debet. vt.e.ti.l.in imponenda.⁊.l.ſucceſſoꝛes.⁊.C.de le.l.ſi vniuerſe.ff.ad tre. l.j.ff.de ſepa.l.quot.ad id qđ de male queſitis dixi.facit qđ ſcripſi.ſ.de ac.§.j.ſuper ver.aduenticiū.vj.decidit etiā dubiū illud cum teſtatoꝛ dicit volo ꝙ medietas ꝓdij veniat in titiū ⁊ in talē dñam ⁊ filios ipſiꝰ natos ⁊ naſcituros dicit conſideratis multis legibus ipſius dimidie dimidiam ad titiū pertinere ⁊ aliā dimidiā dimidie ad dñam ⁊ filios per l.ff.de vſufru.accre.ſi quis titio.C.de impube.⁊ alijs ſub.l.fi.ff.de her. inſti.liber hō.§.titius.vij.dicit ꝙ ſi pater diuidens inter filios decernit ꝙ.B.ſuppleret.C.ducētas libꝛas.qui.b.decedens inſtituit.d.heredē ꝯfuſa eſt actio ex diuiſiōe vel fideicōmiſſo illi.d.cōpetēs:qđ eſt regulare:ſiue debitoꝛ ſuccedat creditoꝛi ſiue ecōtra:⁊ hoc ſi in totū ⁊ ſi ꝓ parte ꝓ ea ꝑte.vt.C.de fideic.cū ſcđm.C.de pac.ſi debitoꝛi.ff.de ſol.ſtichum aut pāphylū.§.aditio.ff.de fideiuſ.l.hr̄s.C.ad.l.fal.l.lꝫ.⁊ de bo. aut'.iudi.poſ.l.vxoꝛ.viij.ſubdit ēt ꝙ legatū factū puelle q̄ nō eſt nubilis etatis nubēdi cā non ſtatim debet' ſed cū nupſerit.ff.de lega.iij.ſi legatarius.§.fi.fatet' tñ ꝙ ſolui poſſet cautione recepta ꝑ heredē de reſtituendo legato ſi non nupſerit extāte tꝑe nubendi.ff.ſi cui pluſq̄.ꝑ.l. falci.l.j.C.de le.ſi in fraudē.vltimo ꝯſuluit ꝙ teſtō ꝓpter ꝓteritionem filij irrito declarato donata ꝑ pr̄em ipſi filio in vita nō veniunt ꝯferenda.C.de dona.l.eris alieni.⁊ de col.l.illud.ad fi.ff.de don.l.ex donatione.⁊.l.parētibus.C.de inof.teſt.de diuiſione loquitur ſm eum.huiꝰ cō filij duo dicta ad executionem pertinentia.ſcripſi ſupꝛa de inſtr.edi.§. nunc vero aliqua.ſuper verſic.ſed pone quedam.b.⁊ ſuper verſicu.hoc etiam queritur.item lambertinus ram.in ſua queſtione que incipit. q̄dam meuius terminauit plura dubia.⁊ eſt pꝛimum an valeat talis ſubſtitutio.ꝑ.filio heredi meo vniuerſali ſubſtituo vnum ex filijs titij alterius filij mei quem ipſe heres elegerit vel nominauerit.ſecundo q̇d ſi nullum elegit vel nominauit an equaliter omnes ſuccedant:⁊ tunc an ex teſtamento vel ab inteſtato:⁊ an natus poſt moꝛtem heredis ſuccedat cum alijs.in pꝛimo tenet quod valet ſubſtitutio: inducit leges ſequentes:in fideicommiſſis et in legatis de pꝛimo.ff.de legatis ſecundo.cum pater filios.§.hereditatem.⁊ ad trebelli.ex facto.§.ſi quis rogatus.de ſecundo.§.de legatis ſecundo.l.ſi titio aut ſeyo.⁊.l.cū q̇daꝫ. in pꝛincip.⁊.l.vnum ex familia.in pꝛinc.⁊.§.rogo.⁊.l.cuꝫ pater filios. §.rogo.⁊.§.a filia.de ſecundo membꝛo tenet quod ſi ipſe heres abſtineat vel adit et decedit nominatione vel electione non facta omnes filios extantes tempoꝛe teſtamenti quaſi a teſtatoꝛe electos ad ſucceſſionem venire inducit tres.§.ſupꝛa vltimo allegatos.filios autē poſtea natos dicit non admitti cum pꝛius natis:quia non erant in rerum natura:cum ſubſtitutio ſibi vendicauit locum:⁊ ſic habentur ꝓ nō ſcriptis.C.de caducis tollen.l.vna.§.⁊ quod triplici.dicit etiam textū de his filijs expꝛeſſum.in.l.ff.de legatis ſecundo.cum pater filios.§.hereditatē.in fi.ibi viriles añt ⁊c.vltimo ad pꝛedicta inducit.ff.de reb.du. l.vtrum.§.cū quidā.que ſoluit quedam contraria diſtinguēdo an deſ arbitriū rogato dandi vel non dādi:an sit necessitas in dādo.sed arbitriū sit in cui dādo:⁊ addo qđ ibi no.qđ si in terminis qōnis vnus solꝰ filius titij supesset illi deberet̄ ꝑ.l.si titio.superiꝰ allegatā:⁊ leges ibi sequentes:⁊ ꝑ hoc ptꝫ hunc casum non contingere qđ dixi supra proxima rubrica.in fi.in quo non erat necessitas in eligēdo.Et ex quo sumꝰ in materia substitutionum in alia questiōe q̄ incipit quidaꝫ fecit testamētū tenuit qđ si pater substituit pupillo pupillariter:⁊ pupillus patre viuo decessit substitutus ad successionē nō veniet nec ex vi pupillaris nec ex vi tacite vulgaris itellecte sub expressa pupillari.ad primū allegat q̄ tal' substitutio dꝫ testamentum pupillare q: vēdicat sibi locū pupillo facto sui iuris ꝑ mortē patris ff.de vul.⁊ pup.sub.l.j.⁊.l.iam hoc iure.⁊ insti.eo.ti.circa prin.cum ergo pupillꝰ decessit adhuc filiusfa.certum est substitutionem non tenere:cum ille etiam pubes factus durāte patria ptāte testari non potuisset.C.qui testamētū facere possunt.l.iij.⁊ de dona.cā moꝛ.l.tam his.secundo inducit.l.ij.§.quisquis.ibi adeo autē ⁊c.ff.de vulg.⁊ pup.substi.Tertio casu.l.qđ si filius.ff.de capti.⁊ postumi.reuer̄.Nō ob.C.de cadu.tol.l.vna.§.pro scđo.vbi de hoc:q: loquitur in expressa vulgari.Nec ob.l.si pater filium.ff.de vulg.⁊ pupil.sub.q: ibi est heres ex paterno testamēto nō ex pupillari vt etiam ibi no.in vlti.glo.Occurrit alia questio si pater instituit ventrem vxoris ⁊ illi decedenti in pupillari etate vel q̄ncunqꝫ sine liberis substituit:postea ex eadem vxore plures filios habuit: et mortuus est:vtrum ruptum sit testm̄ ⁊ euanescat substitutio ad negatiuam inducitur.ff.de libe.⁊ posthu.l.placet.cum.l.seq.⁊.C.de fideicom.li.l.cum inter veteres.⁊ in his videtur casus:certum est etiam qđ valet institutio ventris ⁊ intelligitur de posthumo.ff.de iniu.rup.⁊ irri.testa.l.posthumi.per virilem.§.pe.⁊ institutio posthumi etiaꝫ plures cōprehendit.facit.ff.de test.tu.lege si quis ita dixerit.§.j.de lega.primo.qui filiabus.§.j.⁊ de here.insti.l.clemens patronus.Sub hoc ti.gl̄aliter tāgā questionem Ricar.malum.que pertineret ad ti.de fideicommissis si illum ti.haberemus.⁊ incipit titius habens duos fratres:scꝫ seyum ⁊ meuium.seyum heredem instituit rogans q̄ hereditatem si decederet sine liberis ꝛestitueret meuio fratri vel eius heredibꝰ masculis mortuo titio:moritur meuius relicto nepote ex filia mortua vel viuente.demuꝫ moritur seyus heres rogatus sine liberis:queritur an fideicōmisso sit locus ad qōnem:facit qđ no.s̄.de loca.§.vlti.ver.cxlvj.Refert quosdā dicere q̄ si tp̄e fideicōmissi cedētis.i.tp̄e mortis sey decedentis sine liberis viuebat filia meuij non sit locus fideicōmisso.nā in personā filie non:q: femina in personā eius filij nō:q: ipsa precedit illū.ad hoc.ff.de iniu.rup.⁊ irri.te.l.si quis exheredato.ij.⁊.iij.rn̄.insti.de here.q̄ ab inte.§.cum rn̄t.sed vt ipse dicit hoc haberet locū vbi tractaret̄ de legitima successione meuij intestati:sed hic tractat̄ de dispositione testamētaria titij primi testatoris vtrum illud heredibus masculis cōprehendat nepotes ex filia.Refert alios distinguere an nepos ex filia sit heres meuij ⁊ admittat̄ al's nō.ad hoc.ff.de pac.tale pactum.§.fi.⁊ de here.insti.l.fi.de ver.ob.eum qui.§.j.sꝫ ex hoc sequeret̄ q̄ extraneus heres meuij veniret ad fideicō.qđ absurdum est dicere titium voluisse qui etiā filiam meuij excludebat:ꝑ qđ placet q̄ ꝑ heredes intellexit descendentes ex meuio.ff.de here.inst.l.lucius.soluit ergo qđ cū eadē rō q̄ fuit in exhibendo feminas sit in excludendo filios feminaꝝ nepos ex filia viua vel mortua ad fideicōmissuꝫ nō admittat̄ sed heres sey sibi retinebit titianā hereditatē cū expirauerit fideicōmissum eius rōnes stant:q: nepos nō venit nisi ꝑ filiā sibi matrē exclusam:ista ergo que sibi non sufficiunt alteri sufficere censeri nō debent.ff.de neg.gest.qui aliena.§.quāq̄.ad macedo.l.filium.Item certuꝫ est q̄ filia est agnata.Item siue habeatur cōputatio ad titiū primū testatorem siue ad meuiū semꝑ est videre ius agnationis:⁊ prioritateꝫ eius in vno gradu:illa ergo nō admissa absurdū esset admittere eius respectu non agnatuꝫ in gradu vlteriorem.allegat.ff.de acqui.pos.q̄ pignoris.vti pos.l.ij.de capti.in bello.§.si quis seruū pōderabat rōnem qđ inter agnatos voluit remanere inducēs qđ dixi in qōne Iaco.de are.j.ti.proxi.sup Rubrica.inducit etiam de vsibus feu.qui feudum dare possunt.§.hoc notandū.de succes.feu.§.pe.vbi ptꝫ q̄ vbi filia nō succedit in feudo sic.nec eius filius ⁊ qđ liceat sic de iure non scripto arguere ad ius scriptum.alle.not.de quibꝰ.ff.de leg.⁊.l.j.C.que sit lon.consue.omnibus autē rōnibꝰ ad partem contrariaꝫ facientibꝰ dicit verbo vnico responderi q̄ lꝫ sit ꝓbabilis testatoris voluntas illis ꝑponitur qui excludēdo feminas descendētes ex illis excluder̄ voluit vt est dctm̄ inducit.C.de lega.cum qđ.circa fineꝫ.⁊ q: cū manifestissimꝰ est sensus ⁊c.C.de libe.preteritis ⁊ exhered.l.iij.insurgit ex ꝑdictis hoc inconueniens qđ potius quidā extraneus heres sey habeat bona titiana q̄ nepos ex filia.sꝫ forsan heredes sey sunt agnati.Item scias q̄ nemo testatoꝛ ꝓuidere potuit huic casui declarando q̄bus agnatis vel quō primo anima id in eū casum dispēsari volebat.⁊ sic forte fecit hic non expressum.q: non tangit questionem.

Qualiter petantur relicta in testamento.

a In primis sic li.conci.LJ.ᵃ Corā ⁊c.cō.
de.p.qui talē domū vel pecuniam tenet:
⁊ possidet:quā talis ꝑdecessoꝛ meꝰ ex bonis
vel occasione ꝑfate ecclesie noscit̄ acquisiuisse
vel eidē intuitu eiusdē ecclesie data fuerūt
vel legata asserēs idē.d.dcm̄ ꝑdecessorē ea sibi i suo
vltimo testō legasse q̄uis clericis a iure sit inhibi-
b taᵇ facultas testādi:quare peto iure dn̄ij vel quasi
dictam domum seu pecuniā mihi restitui cū fructi-
bus inde ꝑceptis eūqꝫ ad id sn̄ial'r cōdēnari. extra
de testa.c.j.⁊.c.cū in inofficijs.⁊ duobus.c.se.⁊.c.re
1 latū.ij.C.de sac.san.ecc.l.fi.¶†Cōtra executores
desides in exeq̄ndo sic ꝯci.LJ.Co.⁊c.ꝑpo.d̄.p.qđ
lꝫ olim.h.in extremis agēs ꝯdidisset testm̄ mlt̄aqꝫ
legata mihi ⁊ alijs pijs locis reliq̄sset eodē.p.ab ip̄o
testatore executore deputato.ideꝫ tn̄.p.legata ipsa
nō curat soluere nec testatoris volūtatē adimplere
cū igit̄ testatoris volūtas ꝓ lege seruāda sit.vt i au
tē.de nup.§.disponat.coll'.iiij.⁊ iplēda.vt extra.eo.
iudicāte.peto ip̄m ex officio vr̄o cogi.ip̄a legata sol
uere ⁊ testatoris volūtatē iplere ⁊ ip̄m ad id sn̄ial'r
cōdēnari.extra de test.ioānes.⁊.c.tua.⁊.c.nos q̄dē.
C.de epis.⁊ cle.aut̄.lꝫ.⁊ nulli licere sup executoribꝰ.
2 dic plane.vt.s̄.de fid.instr.edic.§.nūc vero.¶†Et
c no.ᶜ q̄ relicta sibi in testō pōt q̄s petere ꝑ rei vē.et
ꝑ hyp.⁊ ꝑ act.ex testō q̄ ciuilis est.vt.s̄.de ac.seu pe.
d §.sequit̄.ver.illud vero.⁊ seq.ᵈ In rei vē. qn̄ videlꝫ
dn̄ium rei legate spectabat ad testatorem sic.li.ꝯci.
LJ.Co.⁊c.ago contra.p.a quo peto talen fundum
mihi legatū in testō.h.cuius fuit ꝓprietas.ad qđ ꝓ
pono ac.in rē.C.cōia dele.l.fi.Si aūt res nō erat te
statoris:sed ab eo mortis tp̄e possidebatur intenta
bit legatarius publicianam.vt.ff.de publi.l.j.et.ij.
⁊.l.cum sponsus.§.is cui.in hypothecaria v̄o cōci.
li.vt.s̄.de pig.§.j.ver.ceterum.ibi agitur quoqꝫ hy
e po.¶†In actione autē ex testō sic.li.conci.ᵉ LJ.
3 Co.⁊c.cō.de.p.herede.t.qui mihi ex testō suo rē ta
f lem:vel.c.legauitᶠ vnde rem ipsam mihi dari peto.⁊
ad hoc propono act.ex testamento.C.cōia dele.l.j.⁊
⁊.ff.de leg.ij.cum filius.§.varijs.⁊ hoc cum non fuit
heres in mora:q: tunc non habetur ratio fructuum
secus si fuit in mora:tunc ceteris retentis vsqꝫ dari
peto iunge cum fructibus inde perceptis ⁊ ꝑcipien
dis:⁊ si fuit quantitas legata dices peto illam quā
titatem cum vsur.⁊ intelligit̄ de illis q̄ in regiōe fre
g quentantur.ff.de vsur.l.j.⁊.l.vsuresᵍ.Ac.ergo sic po.
h PO.ACTO.Pono q̄.t.condiditʰ testamētū.

ADDE hāc vlt.q.melius formatā ꝑ Old.eius ꝯsi.clxxvij.

a In primis.sic conci.li.LJ.non ꝯuenit iste libellus primo mēbro autoris ꝯiungi poterat primo libello.s̄.ti.proxi.

b ¶Inhibita.sup.de talibus.

c ¶Et no.s̄m rof.vbi de ac.ex testamento.in prin.

d ¶Et sequen.hucusqꝫ ad ver.quod si velis quod totum facit ad materiam:alios etiam libellos ⁊ positiones in hac materia. vide supra. de iudi.§.j.per totum.

e ¶Sic lib.conci.secundum Rof.vbi supra.cuius ad litterā sunt que sequuntur.

f ¶Legauit.non ponit formam legati.sed duplicitatem formarum.

g ¶Ex.l.vsure.in legato facto ecclesijs vel pijs locis venerabilibus ex mora debetur duplum.institu.de act.§.item in ista.⁊.§.sed illa que de his ex quibus duobus.§.patet etiam requiri quod reus in iudicium sit vocatus. nec sufficit ad duplandum sola mora:inficiatio vero sola sufficeret vt ibi:tunc tamen penam euaderet confitendo cum actorē releuet ab onere probandi vt ibi no.si autem primo confitetur:⁊ postea negat:tenet ibi gl.q̄ penam incurrit sicut vltima mora nocet.Si vero non inficiatur:sed dicit legatum nō valere:cessat pena in qua incurrenda non distinguitur sit generale vel speciale legatum. iteꝫ si duplū non potest soluere punitur in corpore:nec pena locum habet in legato reipublice:vel in fisco vel in redemptionem captiuorum cum pene nō extendantur ad casus non expressos: hec omnia que ibi no.insinuasse sufficiat:est autem sciendum q̄ Io.de bla.vbi de actione ex testamēto.in principio format libellum in hoc casu.nam facta narratione per prelatum vel sindicuꝫ de legato subdit.vnde cum predictus heres moram adhibuerit in predicto legato soluendo:⁊ tandem per me nomine dicte ecclesie ad iudicium vocatus fuerit: ⁊ dictum legatum solueret: ago ipsius ecclesie nomine contra eum vt duplum legati predicti.s.tātum ipsi ecclesie soluat.vobisqꝫ.d.Iudex supplico vt eum ad dictā quātitatem soluendam ipsi ecclesie vel mihi eius nomine per diffinitiuam sn̄iam cūdēnetis:item etiā hoc qđ dictum est in libello auctoris de fructibus.distingue s̄m Io.ꝑdictum an fuerit legata res propria testatoris an aliena.⁊ primo casu aut res legata est fructū afferēs:aut non si res ipsa est ꝓpria testatoris fructifera petet̄ legatū cū fructibus ꝑceptis a tp̄e aditionis hereditatis.statim eñ dn̄ium rei legate adita hereditate fuit legatarij:⁊ sic dn̄o debētur fructus.facit.ff.de vsur.l.herēnius.ff.de leg.j.si tibi homo.§.cum seruus.cum autem legatur res aliena vel res in genere:tunc procedit quod dictum est in libello actoris.de tempore more.ff.de vsu.l.equis.

h ¶Condidit.testamentum includit tertiam positionem rof.scilicet de institutione heredis quam bonuꝫ est exprimere.scilicet de ipso reo nec debuit omitti.

Ita q̄

---

a ¶Item plerunqꝫ ingreditur.ver.rof.de actio.in factum si quis ob.cā testamenti.in prin.⁊ hoc vsqꝫ ad ver.de cautionibus.⁊ quinqꝫ q̄ in hac req̄runt̄ ex positiōibꝰ collige triplicē cām inuētionis illius edicti no.Accur.sup ipsius rubricis.ff.⁊.C.plenā aūt distinctionē dy.sup.l.si ab instituto.ff.si quis omis.cā testamēti.Cy.posuit super.l.j.C.e.ti.

b ¶Septem testes.vide.s̄.de instru.edi.§.cōpendiose.v̄.itē ꝑius canonicū ⁊ sequen.

c ¶Qui autēꝫ. hic incipiūt v̄ba albe.gal.rubrica.de testamentis.

d ¶C.§.j.sic posuit Albe.gal.e.ti.in prin.mihi nō placet illud nisi q: illō est dubiū q̄ ibi tractat̄ in text.⁊ glo.Et d̄ alio testō non dubitatur ibi vide.nam pla.tenuit legatum factuꝫ in testō adimi nō posse nisi in alio testō vl' codicil.confirmatis in testō.Io.d̄ per multa iura q̄ ibi glo.alleg.fuit q̄stio d̄ facto cōiuges hn̄tes vnicā filiaꝫ tradiderit illā monasterio simulqꝫ testati instituerūt illā heredem ⁊ sibi ⁊ monasterio legauerunt oīa bona sua decessit pater mater supstes q̄dā de bonis suis legauit alijs pijs locis ⁊ ꝑsonis q̄rebatur an valeat legatū: iudicatuꝫ fuit q̄ duo fuerunt testamenta: lꝫ in vna mēbrana sicut ⁊ vno istr̄o plures obligationes pluriū.C.si cert.pe.eo.qđ a multis:et sic vnius morte non erat aliud ꝯfirmatum facit.ff.de vul.⁊ pup.sub.l.patris ⁊ filij.⁊ qđ ibi no.in vlti.gl.hoc posito certum est q̄ salua legitima filie.de epis.⁊ cle.deo nobis mutare potuit testm̄.C.de sacrosan.eccle.l.j.de cele.mis.cum marthe.de adi.⁊ trans.le.l.iiij.§.conditio.in fi.C.de testa.sancimus.⁊ ad casum.facit.ff.de le.ij.l.vlti.§.pe.⁊ ad trebel.lucius.§.gayo.⁊.§.sequentibus si simul testati simul instituissent heredem tn̄ diuisim legata fecissent questio eēt minus dubia.

ADDE videndū original'r Old.consi.clxxiiij.vbi ponit de ꝯiugibꝰ hn̄tibus vnicam filiam.Quo vero ad primum an legatum factum in testō possit in codicillis adimi.vide Ro.consi.clxxviij.

e ¶Quidam pyleus.cui in persona vxoris accidit iste casus. vt patet in ipsius questione.cx.sed Accur.in.l.iubemꝰ statim alle.tenet ꝯriū qđ videt̄ veriꝰ.si tn̄ testatoꝛ bonā memoriā ⁊ intellectū habebat ⁊ maxime cū interrogatus fuit a tabellione:nō eñ pōt dici q̄ alium faciat testm̄ eo casu.facit insti.de inuti.stip.§.p̄terea.in fi.⁊.§.quot.⁊ placet symo.Vin.in.l.iubemus.⁊ Petro ⁊ cy.ibidē.in fi.hec aūt vt dicit ibi Albe.vera sunt in testō nūcupatiuo:in solēni secus ꝑ.l.hac consultissima.et l.cum antiquitas.e.ti.habeo in q̄busdā scriptis Ia.Bal.tenuisse hāc opinionē Accur.⁊ sequaciū ꝑ.l.pāphilo.§.j.ff.de leg.iij.ibi ⁊ testatore interrogato an ea dixisset.⁊.ff.de here.insti.l.nemo.vbi heres instituit̄ sine exp̄ssione noīs cū testatoꝛ de p̄nti dicit istuꝫ instituo inducit qđ in dubijs est interp̄tādū ēvt res valeat.ff.de le.ij.titia.§.j.in fi.⁊ satis est q̄ volūtas appareat.C.e.ti.l.qm̄.⁊ p̄d.l.hac cōsultissima. et hoꝝ opinio mihi plꝫ limita.vt s̄. inuenio alb.papiū. tenuisse ꝯriuꝫ.tn̄ in his terminis qn̄ intimi testatoris informati forsan de ipsiꝰ volūtate vel forsā meditantes q̄d prudenter illi agēdū eēt fecerūt scribi testm̄ quo scripto notarius legit institutionē heredis testatori petens si sic instituere volebat: rn̄dit q̄ sic: idē fecit de legatis dixit eñ q̄ hic facile dat̄ materia fabricandi falsum: ad singula eñ ifirmꝰ ⁊ quasi mortuꝰ rn̄deret q̄ sicvt in.l.iubemus.j.itē iste modꝰ testandi nō est inuētus a iure:et sic supstitio improba est illum inuenire.extra de trāsa.c.ij.v̄.⁊ qđ non est.leges ei ꝑallegate volunt q̄ testatoris voluntas declaretur scripto vel voce iteꝫ captatoria videt̄ talis testatio ex alteriꝰ volūtate dependēs ⁊ sic non vꝫ ff.de he.insti.l.captatorias.⁊ C.e.ti.captatorias.dicebat tn̄ q̄ si cōstaret de voluntate testatoris distinctim anteq̄ tabellio scriberet ꝑdicta valeret sic scriptū:⁊ postea lectū cū tali rn̄so.⁊ sic loquit̄ ꝑdicta.l.pāphylo.vbi fuit testatoꝛ interrogans an prius sic dixisset:prudentes notarij ⁊ legales optimas cautelas habent in his ⁊ econtra contrariū.

ADDE q̄ sufficiat testatorē rn̄dere notario qn̄ pōt articulate loqui tenet bal.ꝯsi.x.li.iiij.Ro.vbi plene vide eiꝰ ꝯsi.cccvj.vide aūt qn̄ aliq̄s longo tp̄e ante fecit testm̄ ⁊ in mortis articulo interrogatus queꝫ vellet heredem instituere ⁊ an velit nepotē instituere:⁊ rn̄deat q̄ sic:an ꝑ hoc sit sublatum primum testm̄.Pau.de ca.ꝯsi.ccclxvj.vbi de intellectu.d.l.pamphylo.§.ꝓpositum.an aūt.d.l.iubemus.habeat locum cum pater testatur inter liberos vel ad pias causas.vide Alex.ibi.

f ¶Dies ⁊c.sicut relictorum in testamento.

ADDE vt per Alex.in.l.j.ff.de leg.j.vbi examinatur veritas huiꝰ v̄.

g ¶Hereditate.ad litteram fuit iste versi.Alber.gal.eodem titu. versi. pone questionem.versi.iiij.⁊ vide supra.de instru.edit.§.nunc vero aliqua.super ver.quid igitur si heres.⁊ ver.se.vbi tractatur an cogat̄ adire.⁊ vide quod ibi dixi.

ita q̄ fuit talis ꝑsona q̄ potuit testari.ff.q̄ testa.fa.
pos.filius.§.fi.insti.quibus nō est.ꝑ fa.te.⁊ in p̄.§.
cōpendiose.in prin.itē q̄ sum talis ꝑsona q̄ possum
ex testō cape.ff.de leg.ij.si a titio.⁊ in p̄.§.cōpēdiose
ver.ij.item q̄ testm̄ illud fuit rite ⁊ solēnitate debita
factum.ff.qui testa.facere pos.l.j.§.si q̄ramus.C.
de testa.hac consultissima.item qđ illud fuit test.vl
timū ipsius.t.vt in pre.l.hac consultissima.extra de
celebra.mis.cum marthe.§.ceterum.xiij.q.ij.vltima
4 Reus vero ponet contra.¶†Ex codicillis quoqꝫ
si quis velit legatum petere habebit tres quas
prediximus actiones.C.cōia dele.l.j.C.de dona.cā
mor.l.j.⁊ s̄m premissa forma libellos:nec mireris si
ex codicil.actio ex testamēto competit:q: hec actio
etiam ab intestato datur:licet quidam sibi nomen
mutent vocantes eam in tali casu fideicommissariā
persecutionem:vt tamen om̄is cesset questio:consu
lo q̄ actoꝛ non proponat actionem: sed causam: vt
reus certus esse possit dicens quam rem talis mihi
in suo testamento vel codicillo legauit.ar.C.de edi.
5 di.adri.tol.l.fi.ff.si cer.pe.certuꝫ.¶†Itē plerūqꝫᵃ
a totum commodum quis sibi vult acquirere vel lega
tarios fraudare.vnde adit hereditatem ex intestato
quam ex testamento poterat adire:q: forte est filius
vel agnatus vel cognatus:vnde pretoꝛ succurrit
legatarijs contra illum per ac.in factum descendentem
ex illo edicto si omissa cā.test. que pretoria
est.ff.si quis omis.causa.t.l.j.§.j.⁊.p.quidā tamē di
cunt vocari vtilem ex testamento.C.communia dele.
l.j.sic ergo conci.li.LJ.Co.⁊c.cō.de.p.qui cum
fuisset heres institutus a.t.qui mihi.xx.in testamen
to reliquit in fraudem legatoꝝ hereditatem illam
omisit adire:⁊ ab intestato possidet vnde peto lega
tum ab eo mihi prestari:acsi ex testamento adisset:
⁊ ad hoc ꝓpono ac.in fa.descendenteꝫ ex illo edicto
si omissa causa.t.vel vtilem actionem ex testō.ff. eo.
l.j.⁊.l.de libertatibꝰ.§.heredes.⁊ hoc qn̄ heres possidet.
si vero per fraudeꝫ omisit possidere remoueas
⁊ ab intestato possidet̄ ceteris retentis.ff.e.l.j.§.fi.
6 ¶†Si vero is qui omisit nec possidet nec dolo sꝫ
gratis omisit:⁊ nunc alter possidet sic.li.conci.LJ.
Co.⁊c.cō.de.p.qui possidet hereditatem omissaꝫ a
t.instituto herede in testamento.m.qui testatoꝛ mihi
in illo testamento.xx.legauit.vnde ago cōtra eū
vt mihi illa.xx.prestet.ac si eēt heres:et ad hoc ꝓpo.
⁊c.vt.s̄.ff.eo.si quis pecuniaꝫ.§.j.Ac.ergo sic.Po.
PO.AC.po.q̄ talis fecit tale testm̄.item qđ i eo
b fuerunt.vij.testesᵇ ⁊ alia que in testamento requirū
tur:item qđ in illo testamento te heredem instituit
hec probantur.ff.si omissa causa.t.l.ij.itē qđ mihi le
gauit.xx.item qđ illam hereditatem omisisti adire.
item quod hoc fraude ⁊ dolo fecisti.item q̄ pecuniā
recepisti vt omitteres.ff.e.si quis pecuniam.⁊.l.lꝫ.⁊
l.fi.C.eo.l.j.Reꝰ v̄o sic.PO.REI.PO.qđ.t.
fecit testamentum minus solenne:item qđ omisit hereditatem:
q: testm̄ solennitate carebat:item qđ te
statoꝛ voluit q̄ si vellem possem adire ab intestato
item qđ gratis ⁊ bonafide illam hereditatē omisi.
¶De cautionibus heredibꝰ ⁊ ab eis ꝑstandis su
per legatis vel hereditate restituendis. vide supra
de pig.§.sequitur.ver.sed ⁊ heres.⁊ seq.⁊ ver. roga
tus.¶Item de cautionibus interpositis ab arrogatore
de restituēdis bonis arrogati:⁊ qual'r arro
gatus vel eius heres agent ꝯtra eum vel eius here
dem in.e.§.ver.arrogatoꝛ.⁊ se.¶Item qual'r caue
bit is qui post mortē suā restituturus est quicq̄d ad
eum ꝑuenerit in eo.§.v̄.rogatꝰ.In q̄rela inofficiosi
c conci.vt.j.§.ij.ver.illud.¶Qui autem ᶜ sint qui te
stamentum facere non possunt no.supra de edit.instru.
7 §.compendiose.¶†An testamentum solenne
tollatur per non solenne.no.C.e.hac consul.§.si q̄s
8 ⁊ insti.qui.mo.t.infir.§.j.¶†An qđ factum est in
testō vel legatū vel aliud possit mutari nisi in eodeꝫ
d testamento vel alio solenni no.ff.eod.heredes.§.j.ᵈ
9 ¶†Quid si is qui facit testamentuꝫ interrogatur
si velit facere heredem.b.⁊ ip̄e respondet sic:nunq̄d
e valet.dicunt quidamᵉ q̄ non:nam non valet institu
tio in alterius voluntatis arbitrium collata. ff. de
heredib.insti.illa.arg.contra.C.qui test.fa.pos.hac
consul.§.at cum humana.extra de testa.cum tibi.de
10 hoc.C.eo.iubemus.¶†Pone quod nullꝰ adiuit
hereditatem:neqꝫ ex testamento:neqꝫ ab intestato:
nūquid legata ⁊ fideicommissa peti possunt. respō.
non:quia si ex testamento relicta sunt ⁊ ex testamen
to hereditas non adeatur:non debent̄.ff.de his que
in testa.delen.proxime.C.de fideicom.eam quā.Si
vero ab intestato veniunt debentur si a venientibꝰ
ab intestato hereditas non adeatur:quia eorum le
gatoꝝ que relicta sunt in codici.perinde cedit dies
f ⁊c.ᶠ ff.qn̄ di.leg.ce.pure.in fi.⁊ ad hoc.ff.vt in pos.
leg.l.j.⁊.l.ab intestato.Speciale tn̄ est fauore fidei
cōmissarie libertatis.ff.de fideicō.lib.l.ij. nā actiōe
in rem non petitur:q: dn̄ium translatum non est: sꝫ
adita hereditate dominium rei legate transfertur.
ff.de fur.a titio.nec ac.ex testamento que oritur ex
11 quasi contractu.¶†Cum heres adeundo hereditatem
quasi contrahere videatur.ff.ex quibus causis
in pos.ea.apud.in fi.⁊.l.seq.insti.de obli.que ex
quasi contractu.§.j.nec hypothecaria competit cū
personalis nata non sit.ff.de pig.si legati.Quidaꝫ
tn̄ contra per.l.ff.ex qui.cau.in pos.ea.l.j.sed illud
g locum hꝫ ab adita hereditate.ᵍ ¶†Itē pone.a.in
12 stituit filiū suum heredem in oībus bonis suis ⁊ filiam
suā in.c.dicēs q̄ si filius decederet sine liberis
hospitale quoddā haberet bona sua:filia vero hr̄et
quingenta.demū filius post aditam hereditatē decessit
sine liberis:filia petit q̄ngenta:hospitale vult
in illis cōputare illa.c.in q̄bus est instituta: querit̄
an possit:⁊ videt̄ q̄ sic:q: cū sepiꝰ legat q̄s quātita
tem in eodē testō nō videtur multiplicare legatum

a ¶Quid ⁊c. Albe.gal.cuius fuit ad lr̄am' iste ver.eo.tit.ver. ſed pone qōnem.vj.remittebat ad qōnem qua diſputauerat padue in q̄ ad hāc partē alle.l.quinquaginta.ff.de ꝓba.de le.ij.cū quidā vxori.itē ꝙ duo fuerunt legata primū purū cuius dies ceſſit adita hereditate.ff.de le.ij.legatum.⁊.l.cum pater.§.ſurdo.ſm̄ conditionale cuius dies cedit filio ſine liberis mortuo: et ſic vnum nō cōputatur ī reliquū ſicut diſtinguit̃ in filio rogato reſtituer̃ an pure an ſub cōditiōe qui primo caſu ſtatim detrahit debitaꝫ. C.de inoffi.teſta.ſancimus. ⁊.l.qm̄. in ſcđo caſu cum reſtituet.C.ad treb. iubemus.principal̃r pōderat ꝙ duo ſūt legata relicta a diuerſis. primuꝫ a filio. ſcđm a ſuccedētibꝰ filio qđ eē potuit ff.de leg.iij.l.ij. §.ſciendū.⁊ de codicil.ɔficiuntur:⁊ ad treb.lꝫ ⁊ ſine ſcriptura non tollit̃ ergo vnū ꝑ aliud.ff. de legatis.ij.ſi pluribus.§.j.⁊ de le.ij.ſuo alieno.§.ſi qs a primo. nec ob. legatū quantitatis in primo teſtamēto nō duplicari.ff.de lega.j.l. plane.§.j.qꝛ illud cū ab vno relictū eſt.ſecꝰ ſi a diuerſis vt in hoc caſu nec ob.legatū relictū videri repetitū a ſubſtituto. ff.de leg.ij.cū pr̄.§.ab inſtituto.vel ꝙ primū legatū purū tranſlatuꝫ ſit in conditionale.vt in p̄.l.cum centū.qꝛ illa vera cū non relinq̄t aliā reꝫ a ſubſtituto.hic aūt aliā reliquit filio aliā ſubſtituto.vt in.d.l.lꝫ.ꝑ eandem rōnem reſpondet̃ ad iura q̄ volunt legata dotes ⁊ donationes ꝓpter nuptias cōputari in quartam:qꝛ non cōputantur in legata ſaltē a diuerſis preſtanda vt dixi.nec ob.ꝙ in quingentis ſunt.C.de arbi.c.j.lib.vj.cum concor.qꝛ lꝫ quingenta includat.c.in eadem ſumma.nō tamen in diuerſa quod eſt patens.

nisi hoc probetur.ff.de le.j.plane.rñ.j.⁊.§.j.inſti.de
legatis.§.legata relicta.ff.de le.j.lꝫ imperator. ⁊.l.
qō ergo.§.j.ff.ad treb.non iuſtum.Arg. contra'.ff.
de adimen.lega.cum centum.qō videt̃ verius.ar.p̄.
a lꝫ ibi quid ⁊c.[a] ¶†Quid ſi quis ita dicit in teſta-
13 mento relinquo bona mea.ꝑ.nunquid per verbum
b relinquo videtur inſtituiſſe.ar.ꝙ ſic[b]:extra de teſt.
raynutius.in prin.inſti.de teſta.mili.§.ceterum. C.
de nup.hac edictali.Ar.cōtra.ff.de teſta.mili diuꝰ.
ſed ibi non fecit eo animo vt valeret.vt no.ac.ī ſum
ma.de heredi.inſti.§.j.idem eſt ſi dixit iudico bona
mea tali videtur inſtituiſſe.vt no.ff.de teſta.⁊ qui te.
14 fa.poſ.l.j.¶†Pone filius fecit pactum finem et
refutationem patri de non petendo aliquid de toto
eo quod ab eo petere poſſet occaſiōe dotis matris
ſue:vel rerum que extra dotem peruenerunt ad pa-
trem poſt hoc pater in teſtamento legauit eidem fi-
lio quicquid poſſet apparere patreꝫ habuiſſe de bo
nis matris ⁊ occaſione matris:nunc queritur an ꝑ
hoc legatum relictum tollatur inſtrumētum finis ⁊
refutationis predicte:⁊ videtur filium petere poſſe
quicquid pater habuit occaſione matris. ⁊ hoc ex
cauſa legati.C.de falſa cauſa adiect.l.j.ff.de lega.ij.
lucius.§.quiſquis.ff.de libera.leg.aurelius.l. fin.
niſi probetur patrē erraſſe.C.de falſa cā adiec.l.j.in
c fi.[c] ¶†Pone berta habens filium ⁊ filiam deceſ
15 ſit relictis filia ſua ⁊ nepote ⁊ nepte ex dicto filio p̄
mortuo quem nepotem in omnibus bonis ⁊ filiam
in.x.heredes inſtituit q̇bus iuſſit eā eſſe ɔtentā:ne-
ptem vō p̄terijt q̄ neptis teſtm̄ confirmauit.filia āt
dicit teſtm̄ nullū quo ad inſtitutionem ꝓpter neptē
preteritā:querit̃ an poſſit:⁊ videt̃ ꝙ ſic.nā ex cā pre
teritionis irritum eſt teſtm̄.C.de liberis p̄.vel exhe
re.aut̃.ex cā.nā ſi neptis p̄terita deceſſiſſet berta vi
uente:non iō teſtm̄ confirmaret̃.ff.de libe.⁊ poſthu.
ſi filius.ff.de vulg.⁊ pup.ſub.ſi quis.§.fi.item cū te-
ſtamentū fuerit nullū quo ad inſtitutiones fuit ius

ADDE poſt ſcripta in.d.l.plane.bal.ɔſi.cl.incipiente qō eſt quarto volu.⁊ vide qō voluit bal.conſi.cclxx.lib.iij.

b ¶Ar.ꝙ ſic.alber.gal.dixit hoc aſſertiue.

ADDE idē eē ſi dicat pono bona mea ī manibꝰ tal'.ɔſi.cccxxxvij.lib.

c ¶In fi.vber.de bobio ſuꝑ pactū.l.C.de col.dicit hūc filiū vel filiā ſi nō fuiſſet legatū nil petere potuiſſe.loquit̃ tñ de filia q̄ renūciationis tꝑe aliq̄d habuit a pr̄e.nō ob.l.ij.ff.de ɔhē.emp.q̄ dicit inter pr̄em ⁊ filiū in ptāte ɔſtitutū ɔtrahi nō poſſe:qꝛ lꝫ ɔctꝰ nō valeat:tñ ex illo orit̃ naturalis obligatio.ff.de ɔdi.indebi.frater a fratre.§.q̄ſitū. ſicut īter dn̄m ⁊ ſeruū.ff.de pecu.l.nec ſeruus.⁊.l.ſi noxali.§.ij.⁊.iij.cōpetet ergo ex illa naturali obligatione exceptio pacti.ff.de pac.l.iuriſgē.§.ſꝫ cuꝫ nulla q̄ impediret petitionē.ff.qō q̇ſqꝫ iur.l.pe.ī fi.⁊ in p̄.l.frater a fratre.non ob.ēt p̄.l.pactū.⁊.l.ſi qñ.de inof.teſt.l.fi.C.de pac.q̄ oēs loquūtur in pacto de hereditate viuētis.hic de hereditate defuncti in q̄ nulla lex ꝓhibet pactū fieri:inducit ēt ꝙ filius vel filia nō ſunt hr̄des matris recipiēdo aliq̄d a pr̄e.ff.de acq̇.her.l.fuit qōnis.ɔſuluit tñ ꝙ filiꝰ vel filia iuret vel qō emācipet̃:⁊ poſtea ɔhat pr̄ cū illa.Item ꝙ in ɔctu confiteatur ſe nunq̄ adiuiſſe:ita ꝙ repudiationi ſit locus q̄ ceſſat poſt aditam.ff.de ſuc.edi.l.j.§.decre.⁊ vide qō no.ſ.de pac.§.ij.ver.⁊ no.

ADDE mirādū eſſe ꝙ Io.an.in hoc ver.non poſuit qō ɔſuluit Oldra.conſi.cxxxij.incipiente titius hñs filiam.vbi format̃ talis qō. Titius hñs filiam noie.B.fecit eideꝫ tꝑe nuptiaꝝ dona.hoc modo.ego Titiꝰ dono tibi filie mee ꝓ pte ⁊ legitĩa oīm bonoꝝ meoꝝ:⁊ eoꝝ q̄ fuerunt matris tue ⁊.g.aui tui.Mcc.morabannos boni auri quos quidem tu filia mea teneas ⁊ poſſideas toto tꝑe vite tue cū marito et ſine marito:⁊ cū ceteris ɔdi.in.d.donatione appoſitis maxime ꝙ ipſa moriente ſine liberis bona redirent ad ꝓpinquiores.deinde poſt ānuꝫ.d.filia abſo.fecit.d.patri ſuo mō infraſcripto.ego.b.ɔfiteor vobis.de titio pr̄e meo ꝙ de bonis veſtris:⁊ q̄ fuerūt quondā matris mee.⁊.g.aui mei dediſtꝫ mihi tꝑe nup.ꝓ dote.Mcc.morabānos boni auri qꝛ igit̃ ꝓ eis pagata ſūt ⁊ ɔtenta de pte ac legitĩa mea oīm bonoꝝ veſtroꝝ ⁊ matris quondā mee et g. aui mei abſoluo.⁊ diffinio ⁊ remitto vobis et vr̄is ꝑpetuo bona paterna ⁊ materna ⁊ alioꝝ meoꝝ mobilia ⁊ immobilia ita ꝙ ego ⁊ mei nō poſſumꝰ q̇cq̄ petere in dictis bonis paternis ⁊ maternis.⁊ hoc fecit cū clauſul' ⁊ renūciationibus neceſſarijs iuramēto firmatis poſt hoc.d.titius fecit teſtm̄ ⁊ iure inſtō.reliquit.d.filie q̄dam bona mobilia ⁊ immobilia ſub īfraſcriptis verbis:q̄ bona et legata dicte.g.facio et dimitto ſibi iure inſt.ꝓ parte legitime oīum bonoꝝ.⁊ ꝓ leg.quōdā matris ſue.⁊.g.aui ſui ⁊ ipſam mihi heredem inſtituo in his que ſibi modo dimitto cum his que ſibi dedi tempore nup.⁊ ſi.d.b.filia mea deceſſerit ſine liberis legitimis totuꝫ illud quod ſibi dimitto volo ꝙ reuertatur lucie filie mee.ex hoc themate oriuntur tria dubia.primuꝫ an ex pacto in donatione appoſito orta ſit actio propinquioribus.ſecundum dubium an valeat pactum circa futuram ſucceſſionem.tertium eſt an pater filiam inſtituiſſe videatur in illis bonis que ſibi dedit tēpore nup.vt illa ſubijciant oneri fideicommiſſi.⁊ qꝛ Old.conſi.cōiter habentur breuitatis cā ibi te remitto.q̄ vero ad addi.Io.an.adde bal.ideꝫ cōſulentem.conſi.cclxxxvij.inci.qñ pater.

acq̇ſitū dicte filie qō ab eo auferri nō pōt.ff. de bo.
poſ.ɔtrata.ſi poſt mortē.§.fi.ff.de pac.l.fi.C.de non
nu.pe.ſi cuius.nec ob.ff.de iniu.rup.irrito teſt.filio
qꝛ illud videt̃ in fratribus ſpāle q̇ ēt ab inteſtato rē
habituri erāt .ff.de le.p̄ſ.ſi is q̇.ff. de iniu. rup. teſt.
poſthumus.in fi.j.rñ.Ar.ɔ.ꝙ nō poſſit agere ſi ne-
d ptis approbauit teſtm̄.ff.eo.filio.[d] non em̄ vr̄ teſtm̄
irritū ipſo iure ſi neptis approbauit:qꝛ dꝛ nullum
quo ad inſtōnē ſi filius voluerit ſicut cōpēſatio ad-
mittit̃ ipō iure poſtq̄ ab hoīe oppoſita fuerit.C.de
cōpenſa.ſi ɔſtat.⁊ no.ff.e.ſi q̇d.p̄terea ſi debitor he-
reditatē ſibi delatā repudiauit nō vr̄ fraudaſſe cre-
ditores.ff.de his q̄ in fraudē cre.q̇ aūt.in prin.item
ſi legatarius cōſtituit legatū ad ſe nō ꝑtinere nolle
videt̃ ei relictū.ff.de le.j.legatarius.§.j.itē pr̄ nō in
tentat q̄relā inofficioſi te.ſi filius nolit eam intenta
re.ff.de inoffi.teſta.pap.§.j.⁊ hoc verius eſt ſm̄ Al-
e ber.gal.[e] ¶†An trebel.locū hꝫ qñ pr̄ heres inſti-
16 tutus rogatus eſt filio reſtituere hereditatem.not.
ff.de leg.j.cum filio.ff.ad treb.l.j.§.j.C.e. iubemus.
17 ¶Item vtrū onera legatoꝝ ⁊ fideicōmiſſoꝝ diui-
dentur inter fideicōmiſſarios ⁊ heredes.⁊ no.ff.ad
tre.l.j.§.fi.⁊.l.ij.idem ius legatoꝝ.⁊.l.marcellus.in
18 prin.¶†Item an legata veniant in reſtōne.no.C.
de fideicō.cum iure.ff.ad treb.marcellus.§.cū qui-
19 dam.¶†Quid ſi fideicō.decedit ante reſtitutam
ſibi hereditateꝫ:dicunt.h.⁊ ac.quod tranſmittit pe
titionem fideicōmiſſi ad ſuos heredes.vt no.ff.eo.
apud.§.fi.⁊.ff.de leg.j.cum filio.ſed tñ no.ɔ in ſum-
f ma.e.ti.[f] prima verior eſt[g].¶†Si is qui non pōt
g ex teſtō cape inſtituitur heres an cogatur adire et
20 hereditatē reſtituere.no.C.de fideicō.eā quā.ff. eo.
21 cogi.§.his q̄ ſolidū.¶†Sꝫ nunq̇d heres heredis
cogit̃ adire hr̄ditatē ⁊ reſtituere:dicūt q̇dā ꝙ nō.vt
no.ff.ad.l.fal.illam.§.ſi de teſtō.ff.de adm.tut. tuto
22 res.§.i.alij dicūt al'r de hoc ī pre.l.eā quā.¶†An
fructus veniāt in reſtōne: an cōputantur in quarta

d ¶Filio.ſ.de iniu.⁊ melius dixiſſet vt in.l. pre.

c ¶Secundum Alber.gal.eodem titu.verſicu.ꝑ.⁊ in verſicu.ſequen.aggreditur verba Alber.rubric.de quarta trebel.*cuius fuit totum* quod ſequitur vſqꝫ ad fi.§.vnde cum inferius alleg.ff.vel.C. eodem titul.de trebellia.intelligas niſi reſpiciat rubricam proxime allegatam qō autor non aduertit.

f ¶.e.ti.ad trebellia.ſecunda col.§.ſi autem.⁊ eſt eius ratio:quia fideicommiſ.habetur loco heredis:⁊ hereditas non adita non tranſmittitur ad heredem non ſuum.C.de iur.deliberan.qm̄.ergo idem in fideicommiſſo.ius autem deliberandi ſuper hereditate bene tranſmittitur in heredem.C.de iure deliberandi.cum antiquioribus.per quod dicit idem fore in fideicommiſſo.et ſub eodem fore loquitur Accurſius in predicta.l.cum filio.in gloſ.antepenultima.que glo.diſtinguit ſingulare fideicommiſſum a generali vel vniuerſali.Dynus improbat dicens etiam vniuerſale fideicommiſſum pure relictum tranſire ad heredem fideicommiſſarij mortui ante reſtitutionem:et poſt aditam hereditatem.alleg.l.poſtulante.ff.ad trebelliani.in princip.et.l.quedam.⁊.l.cogi.§.idem martianus.⁊ de conditio et demonſtratio.l.a teſtatore.et.l.apud.§.finali.hoc alleg.dicit reſpondendum vt ibi nota.ad.l.cum filio.reſpondet quod ibi non erat purum relictum.ſed poſt mortem patris:et ſic mortuo fideicommiſſario viuente patre rogato pendente die incerta pater non tanq̄ ſucceſſor filij:ſed ſicut quilibet ſic rogatus retinet fideicommiſſum inducit.ff.de condi.⁊ demonſt.heres meus.ij.reſpon.⁊ qñ dies leg.ce.l.ſi cum heres.

g ¶Verior eſt ſm̄ Albe.gal.

treb.no-

---

a ¶Ray.in glo.ex quo.⁊ vide quod ſuper ea dixi.

b ¶Raynaldus.in glo.videtur etiam ⁊ de proba.in preſentia.⁊ in.j.gl. an vero in emphyteoſi appellatio filij includat naturaleꝫ.vide.ſ.de loca.§.nunc aliqua.ver.lvij.

c ¶.§.ſi quis rogatus.vide qō ibi no.⁊.e.ti.l.heredibus.§.j.

d ¶Gñal'r. vbi ēt.de hoc in fi.

¶Filiū naturalē.puto ꝑ errorē hic poſitū ſ.⁊ hꝫ filiū naturalē qō ēt non poſuit Albe.q̇ iſtū caſum plene ꝓſequit̃ ad partē negatiuā inducit ꝙ p̄ciū petere nō pōt. quia de illo nō fuit heres rogatus hereditatē ēt non petet:qꝛ illā hꝫ inducit.ff.de leg. ij.codicil.§.j.videt̃ eniꝫ emiſſe ius qō hr̄s habebat.ff.de ɔhē.emp.q̇ tabernas cuius iuris ⁊ incertitudinis rōne dicet̃ valere vēditio.C.de ɔhen.emp.cū res.ad ɔriū inducit̃ qꝛ p̄ciū ſuccedit loco rei.facit.ff.qō me.cā.videamus.de peti.here.ſi ⁊ rē ⁊ hereditatem hꝫ ex cā oneroſa.facit.ff.de ac.⁊ ob.l.oēs.⁊.l.ſe.C.de ſolu.qō dicit hug.diſtiguere aut emit ab extraneo:⁊ tūc agit aut ab herede:⁊ tūc ſi ſciens non agit:ſi ignorās agit.remittit aūt vt autor ad.l.hmōi.ff.de le.j.§.qui teſtō.cōiter incipit qui ſeruū teſtō.allegat etiaꝫ duas leges q̄ hic ſequuntur ſuſpicor autorem hic omiſiſſe ꝓpter quaſdā falſas cōcordantias huius ver.in albe.gal.cuius fuit ⁊ quas autor omiſit:⁊ mihi placet p̄dicta diſtin.⁊.§.qui ſeruum teſtm̄ exp̄ſſe loquit̃ de ignorāte nec obſtant diſtinctioni leges.j.alle.nec.l.cui res.ff.de actio. empt. qō per te ſtudeas.

trebel.no.ff.ad treb.in fideicom.C.e. iubemꝰ. extra
a de teſta.raynutius[a].¶†An hr̄s cui ꝑs bonoꝝ le-
23 gata eſt cogat̃ ꝑ treb.adire ⁊ reſtituere:dic ꝙ nō:et
an heres a quo legata eſt ꝑs hereditatis cogat̃ eaꝫ
adire ⁊ reſtituere ꝑ treb.dic ꝙ nō:qꝛ bona intelligū
tur ere alieno deducto.vt.ff.de col.bo. cum emanci-
24 pati.¶†Sꝫ an heres ſe poſſit liberare eſtimatio
nē dando.rñ.nō.vt.ff.de le.j.nō amplius.⁊ no.ff.ad
25 treb.mulier.§.fi.¶†Qñ fideicōmiſſarius detra-
hit fal.⁊ qñ non.no.ff.ad.l.fal.l.in.l.fal.§.fin.⁊.ff.ad
26 treb.ex aſſe.in fi.⁊.l.factam.§.ſuſpectū.¶†Si fi-
lius inſtitutus a patre ⁊ rogatus reſtituere heredi-
tatem ſi deceſſerit ſine liberis habeat filiū naturalē
an cogat̃ reſtituere hereditatē.no.extra de teſt. ray
b naldus[b].⁊.ff.ad treb.ex facto.§.ſi q̇s rogatꝰ[c].C.de
c de inſti.⁊ ſubſti.gñaliter[d].¶†Sed quid ſi fideicō
27 miſſarius emit ab herede hereditatē ſibi reſtituen-
d dam ſi decederet ſine liberis ⁊ hꝫ filiū naturalē[e] mo
e riente herede ſine liberis petit emptor idēqꝫ fidei-
cōmiſſarius preciū q̄rit̃ an poſſit:de hoc.ff.de leg.j.
huius.§.qui teſtamento ⁊c.ar.qō poſſit.ff.ad.l. fal.
fundo.ff.de euict.ſi vendideris.⁊.l.nō tñ.item q̇d ſi
duobus fratribus inſti.⁊ rogatis adinuicem reſti-
tuere hereditatem ſi alter decederet ſine liberis di-
uiſerint hereditatem.demum ſi alter ſine herede de
cederet:nunq̇d ſupſtes ptē q̄ obuenit defuncto per
diuiſionē.petet a fideicōmiſſario.ſ̄ hoc.ff.de v̄. ob.
f q̇ rome.§.fi.[f] ¶†Et no.ꝙ quarta treb.inducit̃ cō
28 tra volūtatē teſtatoris.vt extra de teſt.raynaldꝰ.ī fi.
g C.ad.l.fal.ſi vt allegas.ff.e.titia.[f] inſti.de fideicom.
h here.§.ſed qꝛ.alij ɔ.de hoc.C.e.[g] aut̃.ſed cū teſtator.
29 ¶†Quid ſi legatū eſt tale de quo nō detrahitur
fal.puta ad pios vſus nunq̇d onerant̃ alij legatarij
i dic ꝙ nō.vt no.C.ad.l.fal.aut̃. ſil'r.[i] ¶†Pone q̇-
30 daꝫ inſtituit fratrē ſuū heredē ⁊ vxori alimēta lega
uit:heres fecit inuētariū ⁊ primo anno ſoluit alimē
ta.ſcđo anno ſoluere nō vult.ſed de his vult fal.de-
trahere ſm̄.l.ff.ad.l.fal.hereditatē:querit̃ an poſſit
⁊ videtur ꝙ non:qꝛ cuꝫ heres ſoluit legatum vni ex
legatarijs fal.nō detrahit.vt.C.ad.l.fal.aut̃. ſed cū

f ¶.§.fi.qō de ver.ꝑce.dixi de iſto repeto.ſ.ꝙ nimis decurtauit autor. ponebat em̄ tres opi.alber.prima erat ꝙ ſupſtes petere poterat.al.ff. de le.j.l.cū pater.§.hereditatē.ff.de trāſ.q̄ cū tutoribꝰ.§.j.⁊ tres leges vltimo allegatas.ſ.ver.ꝓxi.ſcđa dicebat ɔriū ꝑ.l.q̄ rome.alle.in fi.tertiā diſtinguebat partē quā habuit defunctus ſuo iure.⁊ hanc petet ſuperſtes partē vero quā habuit defunctus ſuo iure diuiſionis non.ff.de le.iij.pater.§.quindecim tenebat primā:ſed remittebat huic vᵒ loquēdo iſta qō nō eſt dubia vbi ſtetiſſent fratres in finibus diuiſiōis: non em̄ ꝓpter talē ſubſtitutionē poterat alter fratrū diuiſioneꝫ impedire: ſed pacta ⁊ cōuentiones q̄ ſolēt in diuiſionibus euenire:faciūt eā dubiam q̄ pacta viderent̃ ad ius fideicōmiſſi remittēda:⁊ quia remiſſio vtrūqꝫ ɔtingit' ⁊ pariter vtriqꝫ ꝓdeſt hñ ſolent fratres tales diuiſiōes facere ⁊ cū exp̄ſſa remiſſione fideicōmiſſi maxime cū vterqꝫ vel neuter hꝫ ꝓlē:qñ vero alter ſolū.⁊ de altero nō eſt ſpes ꝓlis tūc ſic teneas. ergo vt dixi qōnē non dubiam qñ ſteterunt fratres in finibus diuiſiōis item nec qñ expreſſe in diuiſione remiſerunt ꝑ pactū fideicōmiſſum.C. de pac.l.j.⁊.l.cū ꝓponas.j.⁊ no.de teſta.raynutius.ad fi.in gl.iteꝫ nec qñ expreſſe reſeruauerunt:qñ vero dubitatur an verba appoſita in pacto diuiſionis ſint ſufficientia ad talem remiſſioneꝫ hic caderet dubiū ſolent em̄ dicere ꝙ diuiſioni ſtabunt:nec de rebus diuiſis imꝑpetuum alter ab altero petet aliqua rōne vel iure vel cā que dici vel excogitari poſſent de iure vel de facto hoc tñ caſu diſtinguendū eſſet an tꝑe taliū pactoꝝ ſciebant ius fideicōmiſſi futuri an ignorabant.primo caſu videatur remiſſum.§.fi.ad quē remittit finis.ſcđo caſu non: qꝛ remiſſio quātūcūqꝫ gñalis nō extēditur ad illa q̄ remittens ſibi cōpetere neſciebat.ff.de tranſac.cū aquiliana.⁊.l.q̄ cū tutoribus.§.j.⁊ vlt.⁊.l.nō eſt ferendus.⁊ de inof.te.l.mater decedens.§.ceteꝝ.⁊ de pe.he.l.legitimam facit extra de iureiur.veniens.⁊ qō ibi no.ſi autem dubitat̃ ſciuerit vel ignorauerit p̄ſumet̃ ignoraſſe vt in regula p̄ſumit̃.li.vj.ff.de ꝓbat.verius facit.ff.de admi.tu.l.tutores.§.heres.ꝓpter p̄dicta ptꝫ ſanū eſſe conſiliū in diuiſione exprimi ꝙ intēdūt manere vel non manere fideicōmiſſum. Sed alia qō fuit de facto in his terminis teſtator inſtituit plures heredes collaterales.ſ.a.b.c.d.e.⁊ rogauit eos ꝑ fideicōmiſſuꝫ qō decedens ſine herede reſtitueret hereditatē coheredibꝰ a q̄.ſuſpicatur ſine liberis ⁊ decedere obtinuit.b.⁊.c.remiſerunt ſibi fideicōmiſſū ſolēniter.ſed.d.⁊.e.remiſerūt:accidit ꝙ ille.a.hñs filiū naturaleꝫ ɔxit cū q̇dā ſibi vt dicebat̃ ɔiūcta gradu ꝓhibito ⁊ dū illa p̄gnās eſſet deceſſit:⁊ demū mulier poſthumā pepit:hic inſurgūt qōnes qꝛ.d.⁊.e. dicunt ſibi ꝑ fideicōmiſſū hereditatē deberi allegat̃ primo in ɔriū ꝓpter naturalē filiā.itē ſcđo ꝓpter poſthumā ex mr̄imonio natā ꝓpter quoꝝ qōlibet dꝛ fideicōmiſſum nō deberi.itē ſi deberet̃ dꝛ tertio ꝙ detraheretur portio.b.⁊.c.q̄ remiſerūt fideicōmiſſum q̄rit̃ de ſingulis q̇d iur.ad primū īducit̃ ꝙ ſubſtō facta ē decedēti ſine hr̄de:ſꝫ quo ad h̄ hr̄dis appellatio eq̇pollet appellationi filioꝝ.ff.ad treb.ex facto.§.fi.q̇bus expreſſis naturalis excluderet ſubſtitutū.ff.de le.ij.cū pr̄.§.volo. al's incipit dari volo.alias ɔcordātias vide de teſt.raynaldus.poſt prin.in gl. vr̄ ēt nec ponderaret̃ ēt eēt vl' nō eſſet heres pr̄i. ff.de le.j.filiuſf. §.cū q̇s erit. excluderet ğ naturalis ſubſtitutū ēt ſi nō ſit heres.in ɔriuꝫ teſtōꝛ dixit ſine hr̄de.ſꝫ hr̄s q̇ ī vniuerſum ſuccedit.ff. de here. inſtit. quot. §.hr̄dis.⁊ de v̄. ſig.l. nihil. Sꝫ naturalis nō ē talis.ğ non excludet ſubſtitutū.pōderatis v̄bis terminat̃ h̄ ſm̄ plene no.ff. ad treb.ex ſcō.§.ſi q̇s rogatus.vt ſi teſtator erat in dignitate ɔſtitutꝰ naturalis nō excludat ſubſtitutū.al's excludit.ſcđo vidēdū de poſthuma q̄ dꝛ ſpuria:an excludat ſi ponat̃ talis certū ē ꝙ nō excludit nec hꝫ nomē filie nec hr̄dis q̄ nec poſſet inſtitui.in aut̃.q̄.mo.na.effi.ſui.§.fi.⁊ ſic ꝑ ip̄am nō pōt non exiſtere ɔditio relicta in caſum nō exiſtētiū liberoꝝ.ff.de ɔdi.⁊ demō.l.hec ɔditio.⁊ qñ di.le.ce.l.hec ɔditio.An aūt ꝓ tali ſit hñda p̄ſuppoſito īpedimēto dic vt de clā.deſpō.cū inhibitio.⁊ q̄ ſi.ſint le.c.ij.⁊.c.referēte.⁊.c.ſe.⁊.c.pe.ad tertiū rñdet̃ ꝙ remiſſio facta ꝑ duos ex ſubſtitutꝫ nō nocet:imo ꝓdeſt alijs ſubſtitutis:portio etem̄ excluſi ꝑ repudiationē alijs ſecū ſubſtitutis accreſcit.ff.de bo. poſ.l.ij. §.in bonoꝝ cū tribꝰ legibꝰ ſequētibꝰ.C.qñ non petē.partes.l.vna.ff.de ca.tol.l.vna.§.his ita.ff.de ſuis ⁊ le.l.ſi ex pluribus.nuper inueni dy.in ſuo.vij.conſi.eadem in effectu tenentem.

g ¶.ff.e.ti.ſ.ad.l. fal.

h ¶.C.e.ſ.ad.l.fal.

i ¶Aut̃.ſil'r inuenio guið.de ſuꝫ.qñqꝫ dixiſſe ɔriū hac rōne qꝛ fal.ð his nō detrahi nō eſt inductū in odiū vel penā hr̄dis.ſꝫ in fauorē pietatis ⁊ religiōis:⁊ ſic merito ꝙ de his detrahit̃ alios vel legatarios onerat nō hr̄dē hoc dem̄ dedit cām meditādi:nec hñ poterit hr̄i v̄itas q̄ ſit in totū ɔſona eq̇tati.finge teſtatorē q̄ forte ſe putabat ditioreꝫ q̄ eēt qō nō eſt nouū.inſti.ex q̇.cau.ma.nō poſ.§.in fraudē.ibi ſepe em̄ ⁊c. inſtituiſſe hr̄dē ſuū vel extraneū ⁊ legaſſe trecēta ad pias cās ⁊ cētū ad nō pias:nec repit̃ hr̄e in bonis ere alieno deducto niſi quadraginta ſi nō detrahat̃ falcidia niſi de cētū habebit heres ſolū.xxv.⁊ ſic ꝓ tertia vl' q̄rta habebit.xvj.male ſonat hec pietas peiꝰ ſonaret qñ eēt totū ad pias ſed eq̄ trāſiret in his terminis.teſtator legauit ducēta ad pias.cxx. ad nō pias.hr̄s penes quē remanēt.lxxx.extraneꝰ ð his detrahet.xx.⁊ habebit ſuā quartā ſuus detrahet q̇nq̄ginta tres ſolidos denarios. viij. ⁊ hēbit illā tertiā ⁊ penes legatarios nō pios remanebūt.lxvj.li.ſolið. xiiij.denarij.iiij.ſi dicamꝰ legatarios nō pios onerari. Si dicamꝰ ɔriū ꝙ nō onerent̃ nō pia ꝓ pte ɔtingēte q̄ ſunt pia.habita rōne trecētarū xx.li.legataꝝ.de illis.xx.li.ɔtigerēt ad legata nō pia.vj.li.ſolidū ⁊ de. ad pia vō li.xiij.ſoli.⁊ deñ.⁊ has minꝰ hēbit hr̄s nō ſuꝰ de ſua q̄rta. ſuꝰ aūt q̇ habebat ꝓ tertia hr̄et.cxxxiij.lib.ſolið.⁊ deñ.ex quo ꝑs pioꝝ nō oberat.al's hēbit ſolū.cxxij.ſoli.⁊ deñ.⁊ hoc videt̃ abſurdū ꝙ ꝓpter legata pia hr̄s maxime ſuus priuet̃ ſua tertia tota vel pte.ɔ.l. qm̄. et in prioribꝰ.C.de inof.teſt.⁊ facit qō no.in eadē aut̃.ſil'r. Si dicas hec ceſſabūt cū hr̄ditas erit ſuꝑabūdans.hoc nihil eſt dicere qꝛ tūc nō eſt locus falcidie ēt quo ad nō pia.minꝰ igit̃ abſurditatꝫ hr̄e vr̄ onerari legatarios q̄ hr̄des ⁊ ꝙ totū ꝑeat nūq̄ de legis mente puto fuiſſe:⁊ vide qō no.e.ti.ſi pr̄.li.vj.in ⁊ ſuꝑ glo.ergo qꝛ. Sed oppones de opi.io. no. in aut̃.de triē.⁊ ſemiſ.§.ꝓhibemus.in fi.glo.hoc eſt cōe q̄ dicit fraudari poſſe filiū legitima qñ quicq̇d in bonis hꝫ pr̄ in bonis conſiſtit ī ſeruis ⁊ oībus libertatē relinq̄t pr̄.faciat ergo fauor pietatis qō ibi facit fauor libertatis.⁊ illud hr̄.ff.de inof.teſt.papinianus.§. quarta. ſꝫ in.d.§.no.io.tenuiſſe ɔriū.⁊ dicimus illud ius vetus correctū ꝑ ius autenticoꝝ.§.p̄.ꝓhibemus.hoc aūt habeas ꝓ indubitato ꝙ ſi teſtōꝛ legat ad pia ⁊ nō pia vltra vires patrimonij pone cētum iſta cētum deducētur cōiter de non pijs ⁊ pijs.hoc em̄ non eſt deducere ꝑ falcidiam ſed eſt defalcatio legati inutiliter relicti ꝓpter exceſſum ptꝫ hoc.ff.ad l.fal.ſi poſt miſſionem.⁊.l.in quantitate.§.fi.⁊ de mili.te.l.ſi vero compoſita.ver.quid ergo.ad idem.ff.ad treb.l.j.§.is qui quadraginta.

ADDE ꝙ p̄cedēs additio fuit Old.breuioribꝰ verbis eius ɔſi.cxj.

a ¶Sed cum teſtator ad litteram fuit hic ver.alber.gal.vltimus.in tit. de quarta treb.⁊ ſequens ad litteram fuit penultimus.

b ¶In emphy.ſecus in priuato.vt.ſ.de loca.§.nunc aliqua.ver.cxiij.

c ¶Cum patronus.huic q̄ſtioni accedit bimēbris queſtio petri de cernitis q̄ incipit q̇dam fecit teſtm̄ qua q̄ſiuit ſi teſtator inſtituit.a.vl'em heredeꝫ.⁊.b.in re certa et vl'is mortuus eſt viuente teſtatore vel ſupuixit: ſꝫ repudiauit an b.cenſeat̄ vl'is dubiuꝫ facit:q̄ inſtitutus in re certa alio vniuerſaliter inſtituto habeat̄ loco legatarij.C.de heredi.inſti.l.quot.iteꝫ ius accreſcendi locum non hꝫ inter heredem et legatariuꝫ.ſed tm̄ inter coheredes vel legatarios inuicem C.de cadu.tol.l.vna.§.his ita ⁊.§.ſe.⁊ inſt.de lega.§.ſi eadeꝫ ff.de here.inſti.ſi liber hō.§.penul.⁊ vlt.⁊.l.heredes.⁊.l.ſi ita quis.⁊ de leg.iij.l.re coniuncti.ſibi placuit ꝙ ipſe.b.ſit vniuerſalis ſicut ⁊ fuiſſet a principio nullo vniuerſaliter.inſti.de here.inſti.l.ſi ita quis heres.⁊ no.de teſta.ſi pater.lib.vj.in quarta gl.nomē enim heredis non ſolum habet a teſtatore:ſed etiam a lege.vt patet in predicta.l.quot.in fi.que lex etiam non dicit eum legatarium ſed haberi loco legatarij conſtat ſepe quem haberi pro eo qd̄ non eſt ſufficiat regula pro poſſeſſore.lib.vj.item res deuenit ad caſum quo potuit habere princi.ff.de ritu nup.ſi quis in ſenatorio.l.eos qui.C.de pu.⁊ ſic cōtra.⁊ deficit ratio quare pro legatario habebatur.ſ.q̄ extabat vniuerſalis ad quem commodum ⁊ incommodum ſpectabat ⁊ eo reſpectu:q̄ ad illa non tenebatur dicebatur legatario ſimilis:⁊ tamē diſſimilis q̄ inſtitutio in vna re precludit viam querele ad quod non ſufficit legatū in auſ.vt cum de app.cog.§.aliud.⁊.§.ceterum ſi qui conſtat etiā ſumme cordi eſſe legibus ⁊ ipſaꝝ autoribus principibus.ſ.⁊ iuriſconſult.iuuare voluntates teſtatoꝝ ne pereant.ff.ad treb.l.cogi.in prin.C.de poſthu.here.in.l.ſi.concor.xij.q.ij.c.vlti.voluntas recipit̄ ergo ſenſus que res valeat.vt.l.quot.ff.de verb.ob.⁊ de reb.du.quot. Occurrit ēt caſus nouiſſimus ſanus teſtari volens ventrem vxoris.i.filiuꝫ primo naſcituꝝ inſtituit vniuerſalem heredem:cui decedēti.ī.pubertatē ſubſtituit filium ex vxore ſcd̄o naſciturū ⁊ huic ſi.ī.pubertatem vel poſt decederet ſine prole ſubſtituit gayum fratrem ſuum eo mortuo natus eſt poſthumus qui demum.ī.pubertatem deceſſit mater ⁊ gayus primꝰ de hereditate contendunt queritur quid iur.⁊ vbi ſimpliciter de ſucceſſione ab inteſtato tractaretur dubium non eſt matrem preferri in auſ.de here.ab inteſta.§.ſequens.col.ix.hoc ergo ſubſtituto facit dubiuꝫ:ſed dicendum eſt ſubſtitutionem factam de filio naſcituro omnino inutilē illo non nato.ff.de re.du.l.vtrum.in prin.de leg.j.ſi duobus.§.fi.⁊ vnde cogn.l.j.§.ſi quis proximior.ipſa ergo vtilis aliam vtilem facere nō poteſt.argu.C.de decur.l.nullus ſolus.lib.xj.⁊ argum̄.eius quod no.ff.de peri.⁊ cōmo.rei ven.l.ſi in venditione.Scd̄o certum eſt ꝙ plꝰ nullitatis hꝫ id qd̄ a prin.non ſubſiſtit quam id qd̄ ex poſtfacto deficit qd̄ probant due leges coniuncte.ff.de lib.⁊ poſthu.ſi filius.de iniu.⁊ irri.teſt.l.poſthumus preteritus.ſed ſubſtitutio euaneſcit ſi is cui facta eſt viuente teſtatore decedat fortius quoqꝫ nulla eſt ſi a principio nō ſubſiſtit.Itē abſurdum eſſet ſubſtitutū ſubſtitui plꝰ habitualiter poſſe ꝑcipere ꝙ̄ is cui fuit ſubſtitutus.ff.de condi.⁊ demon.l.publius.§.titia ⁊ facit.ff.ad.l.falci.ſi filios.in fi.ſed primus ſubſtitutus nunq̄ habuit habitum capiendi ergo vt.ſ.Item ſubſtitutio.Gay.fuit ſub conditione duplici ſi ſecundus poſthumus naſceretur:⁊ decederet in pupillari etate vel poſt ſine prole.ſed ille natus decedere nō potuit.ff.de manu.teſta.qui duos.ergo omnino excluditur ſubſtitutus.l.qui habebat.et de vulg.⁊ pup.⁊ per hunc modum ſoluta patent omnia contraria ⁊ nominatim.l.vna.C.de cadu.tollen.§.pro ſecundo.Tertia queſtio de facto talis fuit habens fratrem ⁊ nepotem ex illo in teſtamento ipſuꝫ nepotem in heredem inſtituit ⁊ ei ſi decederet ſine liberis ſubſtituit ipiꝰ heredis patrem ſi viueret:al's ſubſtituit titiam ſuam neptem viuēte teſtatore mortuꝰ eſt relictis liberis nepos heres inſtitutus.Itē mortuꝰ eſt frater teſta.pater heredis ⁊ demum mortuus eſt teſta.filij heredis inſtituti ⁊ titia de ipſius hereditate contendunt:queritur quid iu.⁊ dicendum videtur totum teſtamentum deficere ⁊ locum eſſe proximioribus ab inteſt.naꝫ inſtitutio nepotis q̄ deceſſit viuo teſtatore venit in caſum caduci.C.de cadu.tol.l.vna.§.a cū triplici.ff.de lega.ſecūdo.l.pater.al's incipit celſus deficit etiā patris ſubſtitutio qui etiā deceſſit teſtatore viuente.⁊ q̄ filius reliquerat liberos.ff.ad trebel.l.heredibus.§.fi.⁊.l.ex facto.l.ſi q̇s rogatus.examinanda eſt igit̄ ſubſtitutio titie que etiā defeciſſe videt̄ iure mltiplici.nā prima ſubſtitutio de patre ad filiuꝫ inſtitutū defecit duplici ratiōe vt eſt dictum:ſed in caſu quo pr̄ nō viueret decedente inſtitutio facta erat ſubſtitutio titie.⁊ hec expreſſa deficit etiaꝫ ex eo capite quo viuebat pater dato qd̄ ex alia cā nō ſubeſſet reducitur ergo teſtm̄ ad cauſam inteſtati.ff.vnde lib.l.filiuſſ.⁊ de vul.⁊ pup.ſub.l.qui habebat ſubeſt ⁊ alia ratio ſuperius dicta.ſ.defectꝰ etiā prime ſubſtitutionis per exiſtentiam liberorum ſuperſtitum inſtituto propter quos ſi excluditur primo ſubſtitutus fortius ⁊ ſecundus nec eſt veriſimile teſtatorem plus iuris voluiſſe tranſferre in ſecundo ſubſtitutum quā dederit primo ſubſtituto.ff.de condi.⁊ demonſtra.l.publius.§.ticia.l.lucius.circa finem.ff.de here.inſti.⁊ facit.ff.de alimē.lega.l.liberi.§.ab heredibus.nec valet dicere ꝙ predicta conditio de nō exiſtentia liberoꝝ non fuit repetita in ſubſtitutione titij.ff.de here.inſti.l.ſub conditione.veriſimile em̄ eſt teſtatorem qd̄ voluit in fratre primi gradus voluiſſe in nepte circa conditionem appoſitam in perſonaꝫ inſtituti.ff.de leg.j.l.lꝫ.⁊ de leg.ij.cum pater.§.ab inteſtato.iteꝫ ſi dicatur dictam ſubſtitutionem fuiſſe fideicommiſſariam propter conditiones que inerant.C.de inſti.⁊ ſub.l.generaliter.in prin.⁊.§.j.⁊ tit.ſeq.l.precibus.⁊.ff.de vulg.⁊ pup.ſub.l.centurio.cum ibi no.cum ergo ex teſtamento nō fuerit adita nec adiri poterit hereditas ergo ſubſtitutioni fideicommiſſarie non erat locus.ff.ad treb.ſi patroni filius.§.qui fideicommiſſum.⁊.e.tit.ille a quo.§.j.⁊.l.apud iulianum.§.⁊ no.C.de fideicom.l.eam quam in vltima gl.nec iuuaret ſi clauſula illa eſſet appoſita ſi non valet iure teſtamenti ⁊c.q̄ illa habet reſpicere defectum ſolēnitatis tantum:de quo ſatis ſupra de inſtr.edi.§.compendioſe.ver.item vide ſi eſt.qui defectus non eſt hic.per predicta etiam ſit reſponſum ad.l.vnicam.§.pro ſcd̄o.C.de cadu.tol.q̄ ibi ſola vulgaris ſubſtitutio:⁊ id ſolum veniebat qd̄ erat de ipſius natura:hic vero alie conditiones appoſite erant.Eſt enim ſciendum ꝙ hic lꝫ exiſtentia liberorū excludat ſubſtitutos eis nil accreſcit:q̄ etiam pater ſi vixiſſet nō fuiſſet aſtrictus iure inſtitutionis vel fideicommiſſi illud relinquere filijs nec impediret id diſtrahere ſi non habebant ius poſt aditaꝫ multominus prius.ff.de leg.j.ſi filiuſfami.§.cum quis iuncta.l.ff.de here.inſti.ſi quis ita heres inſtituatur.cū ibi no.⁊ in.l.lucius.e.ti.per p̄dicta ptꝫ deficere inſtitutum.item ipſius liberos.Item ſubſtitutum primi gradus ⁊ ſubſtitutuꝫ ſecundi.venient ergo heredes ab inteſtato.⁊ ita titia lꝫ non veniat ex ſubſtitutione veniet tm̄ vt proximior in gradu:vna tamen cum fratribus ⁊ ſororibus ſi quos habeat ⁊ preferent̄ filijs inſtituti quos precedūt vno gradu ſiue fuerit iſta ſoror inſtituti ſiue fuerit ex alio fratre teſtatoris in auſ.de heredi.ab inte.§.relique.⁊.C.de legi.heredi.auſ.poſt fratres fratrūqꝫ filios.⁊ in auten.ceſſante in his vide.Quarta queſtio.ſic proponitur vt de facto fuit:teſtator habens vxorem pregnantem ſic dixit ſi naſcantur poſthumi mares tantū vnus vel plures illos mihi vniuerſales heredes inſtituo ⁊ cum vno vel pluribus poſthumis naſcatur femina iuſſit illam in certa quantitate dotari ſubſtituit etiam ſuperuenientes poſthumos vnum vel plures morientibus in pupillari etate vel al's ſine liberis.⁊ ſi om̄es ſic decederēt ſubſtituit illis.a.⁊.b.ſorores ſuas equis portionibꝰ:mortuo teſtatore

teſtatorᵃ.⁊ ſi inchoauerit vnum legatū ſoluere cogitur adimplere.vt.C.de teſta.nō dubiū.⁊ ꝙ ſit veruꝫ videt̄ p.l.ff.de vſufr.⁊ redi.leg.l.dānas.Ar.ꝯ.ꝙ detrahat fal.ff.ad.l.fal.ſi ex pluribus.dic ꝙ aut legatum relictū eſt vni pſone tm̄:aut pluribus:ſi vni tm̄ aut vnū eſt legatū:aut plura ſi vnū eſt:⁊ in totū ſolutum eſt nō detrahit fal.vt in auſ.ſed cū teſtator ſi inchoauerit ſoluere vel vnū ſolutum eſt tm̄ cum plura erant legata detrahit fal.vt in pre.l.ſi ex pluribꝰ.Si vero pluribus pſonis legata ſunt ſi vni ſoluit totuꝫ 31 non detrahit.vt in auſ.ſed cū teſtator. ¶†Pone a.inſtituit heredē.b.⁊.c.filios ſuos rogauit.c.vt ſi ſine liberis decederet hereditatem reſtitueret.b.fratri ſuo:vel eius heredibus ſi ipſe non viueret:demum.b.deceſſit duobus filijs maſculis ⁊ vna femina relictis filios heredis inſtituit in omnibꝰ bonis ſuis.filiam vero in.x.quibus iuſſit eam contentam poſt hoc mortuus eſt.c.dicta filia petit hereditateꝫ eius pro tertia parte ex cā fideicōmiſ.relicti ab.a.quondam auo ſuo:opponitur ei a fratribus ꝙ ipſa non eſt heres quondā patris eoꝝ ſed eſt legataria.vt.C.de here.inſti.l.quot.ff.de edē.q̄dā.§.j.q̄rit̄ an poſſit petere cū effectu:⁊ videt̄ ꝙ ſic.nā appellatione heredis ꝯtinent̄ ſui hr̄des:lꝫ ſe abſtineant.vt.ff.de fideicō.here.cū quaſi.§.ſi q̇s.ff.de bonis lib.ſi ex modica.§.fi.nā de iure ciuili ſtatim pr̄e mortuo ſūt hr̄des:lꝫ ſe abſtineāt de iure ꝑtorio.vt inſti.de here. 32 quali.⁊ dif.§.ſui hr̄des. ¶†Itē appellatiōe hr̄dis ꝯtinent̄ ⁊ legatarij.ff.de v̄.ſi.in ꝯuētionibꝰ.ff.de diuer.⁊ tēp.p̄ſ.de acceſſionibus.§.p.⁊ ſucceſſores appellant̄ q̇ in vnā rē tm̄ ſuccedūt.ff.de exce.rei iu.l.ſi.ff.quoꝝ le.l.j.§.qd̄ ait.itē cū ſit mentio de hr̄dibꝰ de filijs eſt intelligendū.ff.ad treb.ex facto.§.fi.ī auſ.de nō ali.aut p.re.ec.§.emphyteoſim.⁊ de legitimis vt extra.c.raynaldus.in prin.itē iniquū eſt eſtimare hāc filiā ingratā quā pr̄ nō eſtimauit.C.de inof.teſ.ſi q̇s filiū.§.fi.īmo ꝓ filijs ⁊ nepotibꝰ eſt īterp̄tatio faciēda.vt.C.de inſti.⁊ ſub.gn̄al'r.§.fi.⁊.C.de fideicō.cū q̇dā.ar.ꝯ.ꝙ nō poſſit agere:potiꝰ em̄ vr̄ legataria q̄ hr̄s vt.ſ. 33 ¶†Itē cū ſtipulat̄ q̇s opas a liberto ſuo.ita demū liberi eiꝰ eas petūt ſi ſint hr̄des ff.de ope.lib.cū pr̄onus.§.j.itē cū aliq̇s dixit: q̇ſq̇s mihi heres erit ſit heres filio meo īpuberi: ſolūmō inſtituti vocant̄.ff.de vul.⁊ pup.ſub.q̇ liberis.§.fi.⁊.l.ſed ſi plures.in prin.⁊.C.de v̄.ſi.ſcieñ.nec ob.q̄ filia q̄ hr̄s.qd̄ vexꝝ ē q̊ ad nomē:lꝫ nō q̊ ad cōmodū vl' īcōmodū.nā q̇ abſtinuit nō excludit pr̄onū:lꝫ filius ff.ď iure p.pr̄onꝰ.§.fi.⁊ ī p̄.l.ſi ex modica.⁊.ff.ad tur.l.ij.§.liberi defūcti.dic ꝙ filia admittēda ē fauore vl'time volūtatis.qñ pr̄ fecit de hr̄dibꝰ mētionē vr̄ ſenb ſiſſe de liberis.vt.ſ.⁊ ſil'r cū eccl'ia dat ī ēphyteoſiꝫᵇ ſecus tm̄ in ꝯctibꝰ.nā ſi ibi ſit mētio de hr̄dibꝰ ēt de extraneis ſenſiſſe vr̄.vt in p̄.l.in ꝯuētiōalibꝰ.⁊ ītelli c git̄ de filijs ſi hr̄des exiſtūt.vt in p̄.l.cū patronusᶜ.

Nunc dicendum

natus eſt poſthumus in pupillari etate ſuperſtite.queritur an excluſa matre veniant amite ex vi ſubſtitutionis.Et primo videtur ꝙ ſic.qd̄ enim de pluribus poſthumis dictum fuit.de vnico etiam dicendū eſt.ff.ad trebel.heredes.§.cum ita.vi bo.rap.p̄tor ait.§.homines.ff.de nego.geſt.l.iij.§.negocia.ſic econuerſo qd̄ de pluribus dictum eſt.etiam de vno intelligit̄.ff.de aſſig.lib.l.j.§.ꝙ̄uis.qd̄ cū fal.tu.au ten.l.j.§.iteꝫ hᵒ edictū ꝯcordāt ff.de lib.⁊ poſt.l.ſi ita de here.inſti.l.clemēs patronus.⁊ de leg.j.l.q̇ filiabꝰ §.j.in ꝯtrariuꝫ inducit̄.qd̄ teſtator ſubſtitutionē ꝯcepit ſolū in caſum pluriuꝫ poſthumorum.ſi igit̄ vnꝰ ſolus naſcatur iſte caſus omiſſus habeat̄ ꝓ omiſſo.peroptime facit.l.cōmodiſſime.ff.ď lib.⁊ poſthu.q̇ etiā de inſtōne poſthumi loquēs reſtringitur ad caſuꝫ expreſſum.facitꝺ̄ reſcri.ſuſceptū li.vj.⁊ plura exēpla ibi vide.ad hoc ſup.v.glo.que oīa.ꝓbant omiſſum haberi ꝓ omiſſo licꝫ eadē verſet̄ equitas in omiſſo q̄ in exp̄ſſo.⁊ hoc fortius vbi ī dilatādo caſu verſatur odium vt in caſu ꝓpoſito quo ſic a luctuoſa hereditate excluderetur mater.ff.de ven.in poſ.mit.l.j.§.ſed ⁊ ſi incertum ⁊ ſic fuit pro hac pte iudicatum.ſ.matrem non eſſe excluſam ex verboꝝ ꝓprietate nec excludendam ex tacita coniectura.Ad primam ponderat̄ illud vniuerſale omnes ⁊ pluralitas ipſius clauſule que vniuerſalitas ⁊ pluralitas ſua ꝓpria ſignificatione in vno ſaluari non poſſunt qd̄ colligitur ex ſolutione duarum legum que contrarie vident̄.ff.de leg.ij.cum ita.alias incipit legatoꝝ.§.qui plures.e.tit.l.meuius §.eum qui.⁊ ibi no.ſolutio per dictionem oēs.Ad ſm̄ reſpondetur ꝙ talis ſententia tacita coniectura non admittit̄ contra matrem.C.de inſti.ſub ꝯdi.facit.l.fi.⁊ de im pu.⁊ alijs ſub.l.precibus.⁊ vtrobiqꝫ no. Quinta queſtio talis eſt teſtator inſtituit tres fratres ſuos heredes a.b.c.⁊ ſic ſubſtituit.ſi aliquem meoꝝ heredum ſine filijs vel nepotibꝰ vel vlterioribus maſculis ⁊ ex maſculis deſcendentibus mori ꝯtingat eius portio deuoluat̄ ad coheredes ſupſtites vel ipſorum heredes.morit̄.a.vnus fratrū heredum relictis filijs maſculis moriunt̄ ⁊ dicti filij ſine prole deſcendentes coheredū.b.⁊.c.petunt admitti ad bona illius.a.ex vi ſubſtōnis predicte querit̄ an debeant admitti ⁊ certū eſt ſubſtōnem illam ex verbis ⁊ mente teſtatoris fuiſſe fideicōmiſſariam item illam quo ad illū.a.vel ipſius portionem expiraſſe illo mortuo relictis filijs maſculis quicquid poſtea de filijs illis euenerit per leges C.quando dies le.ce.l.cum vxori vſuſfructus de inſti.vel ſuſti.ſub condi.factis.l.ſi quis heredem.ff.ad treb.l.heredibus.in princi.nec ob.illa verba ſine filijs vel nepotibus ⁊c.habent em̄ illa verba ſuū effectum ſcꝫ q̄ ſubſtitutioni non erat locus a decedente cum nepotibus vel pro nepotibus ex filijs premortuis.non autem ſonant qd̄ filijs vel nepotibus heredum voluerit ſubſtituere.qd̄ ſonat etiam iſtud verbū aliquē meorum heredum qd̄ ad preſentialiter inſtitutos reſtringitur.ff.de auro ⁊ ar.leg.l.ſi ita eſſet legatum.vbi ſi legaui argentum meū vel ſeruos meos.preſens.non futurum tp̄s oſtendo.tale.igitur fideicommiſſum ſub conditione relictum non reſpicit heredes heredum.ex quo id non fuit expreſſum.ff.de lega.iij.ſi fuerit.§.j.⁊ facit qd̄ de prelegatis no.C.de fideicō.l.cū virum.in gl.ſecus.⁊ in rei veritate filij heredis nō ſunt heredes primi teſtatoris expreſſa vocatione.lꝫ expreſſa voluntate ſubſtitutum excludant.ff.de leg.j.filius.§.cum quis.⁊ per predicta ſit ſolutum qd̄ dicitur heredem heredis teſtatoris heredem.C.de heredi.inſti.l.vlti.⁊.ff.de re.iur.qui ꝑ ſucceſſionē ſuper quo vid̄ qd̄ no.extra filijs preſby.ex trāſmiſſa.⁊.ff.de verb.ſigni.ſcienduꝫ.quam ibi vide in ſuffragio. ADDE quo ad primam.q.fortiorē ro.ꝯſi.lxxxj.vbi ponit qd̄ teſtator vnū heredē inſtituit vniuerſalē aliū in certis bonis ſitis florētie et viuente teſtatore mortuus eſt heres vniuerſalis.tꝫ qd̄ inſtitutus in bonis ſitis florētie dꝫ hr̄e totū nec diuerſitas patrimonij hꝫ impedire ius accreſcen.⁊ vltra ea que ad ſaturitatē habent̄ ꝑ noui.in locis ord.adde bart.ꝯſi.clvj.incipiēte titiꝰ ⁊ ꝯſi.clxxvij.incipiente mathiolus.Fede.ꝯſi.cxxxj.ꝑ ange.ꝯſi.cxlij.incipiēte quintus ⁊ cōſilio.cccxj.incipiente titiꝰ cōdidit teſtm̄. Quo vero ad ſcd̄am.q.adde original'r Old.ꝯſi.clxxvij.incipiente teſtator in teſtamento.Quo vero ad tertiā.q.adde eundem Old.ꝯſi.cxlj.incipiente thema tale.d.B.Quo vero ad quartaꝫ.q.adde eundē Old.ꝯſi.cxlij.incipiente factum tale teſtator habens vxorem pregnantē.Quo vero ad quintam.q.adde eundem conſi.xxj.

Nunc dicendum reſtat de interdictisᵃ ſi igitur vocatus ad alicuius ſucceſſionem: ex teſtamento.vel ab inteſtato.rerū hereditariaꝝ poſſeſſionē vult a poſſeſſoribus recuperare ᵇ vel aduocare proditum eſt ſibi iterdictū quorum bonorum: nam per hereditatis petitionem ſiue directam ſiue poſſeſſoriam poſſeſſio non aduocatur:ſed rerum proprietas.ſic ergo conci.li.LIB.Coram ⁊c.con.de .p.qui iniuſte detinet ſeu poſſidet bona que fuerunt quondam.t.cui ex teſtamento vel ab inteſtato ſucceſſi.et quorum bonorum petij bonorum poſſeſſionem vnde liberi.et mihi fuit conceſſa:vnde illorum bonorum poſſeſſionem mihi etiam reſtitui peto.et ad hoc propo.interdictum quorū bonorum vel act.in factum ſubrogatam in locuꝫ eius.vel ſic.LIB.Co.⁊c.vt.ſ.vſqꝫ vnde et iunge:vnde eorum poſſeſſionem mihi dari vel tradi peto.⁊ ad hoc propo.⁊c.vt.ſ.vel ſic.LIB.Coram ⁊c.ago contra.p.a quo peto vt mihi det atqꝫ reſtituat poſſeſſionem omnium bonorum.t.in cuius bonorum poſſeſſionem vel c cuius hereditatem ad me ex teſtamento ᶜ.h.pertinere dico.ad quod propo.interdictum quorum bo.Et not.ꝙ hoc interdictum datur vero heredi vel bonorum poſſeſſori contra eum qui non vero titulo poſſidet he forme probantur.ff.quorum bonorum.l.j.C.eo.l.j.inſtitu.de interdictis.§.adipiſcēde.Ac.ſic ponet. ¶PO.AC.PO.ꝙ fuit filius.t.C.e.l.j.in fin.et.ij.et.iij.ſi neget dic pono quod me habebat pro filio ſuo.item ꝙ me vocabat filiū ſuum.extra de proba.per tuas:et qui filij ſint legitimi.tranſmiſſe.item ꝙ berta fuit legitima vxor.t.item ꝙ ego fui natus ex illa berta.item ꝙ berta eſt libera mulier.item ꝙ iam ſunt.xx.anni quod.t.habuit acceſſum ad eam.⁊ eam in domo tenebat.ff.de ritu nup.in libe.ff.de adop.quia.itē ꝙ.t.mortuus eſt.ſi enim viueret non competeret hoc interdictuꝫ ff.de vul.et pu.ſub.l.ij.C.de capti.⁊ poſtli.re.necnō item ꝙ peto bonorum poſ.vnde liberi.vel aliam.hec enim eſt neceſſaria cum proponitur ab inteſtato hoc interdictum.C.eo.l.j.ff.e.l.j.item ꝙ talis iudex eam mihi conceſſit.vt in proxi.concor.ᵈ iteꝫ ꝙ fui ab illo.t.emancipatus.item ꝙ ego aduoco poſ.omnium rerum que fuerunt.t.non em̄ poſſidet res ſingulas.ff.e.l.j.item ꝙ poſſides res mobiles ⁊ immobiles.t.ſupple corporales non enim competit e contra hereditarios debitores.ff.e.l.ij.ᵉ Reus vero ſic.PO.REI.PO.ꝙ fuiſti filius.m.item ꝙ.t.cuius te dicis filium viuit.item ꝙ omiſiſti bonorum poſſ.item quod petijſti.⁊ fuit tibi denegata. 3 item quod.m.poſſidet omnia bona illius.t. ¶Et no.ꝙ ſuccedens ab inteſtato de iure pretorio proponit interdictum directum.ſuccedens vero de iu4 re ciuili proponit vtile. ¶Quid ſi res ſingularis f que fuit patris mei a te poſſidetur.dicᶠ.ꝙ per vtile interdictum quoruꝫ bonorum a te poſſum euocare illius rei poſ.nam directum pro vniuerſitate competit.vtile vero pro re ſingulari.quia licet verba deficiant.ſententia tamen locum habet.et idem eſt in toto quo ad totum quod in parte quo ad parteꝫ.ff. g de rei ven.qui de tota.et.ff.de admi.tu.ꝙ ſi duosᵍ.x5 xij.q.vij.licite. ¶Verum quia frequenter ʰ legah tarij rerum in teſtamento vel codicillis ſibi legatarum poſſeſſioneꝫ propria occupāt auctoritate.ideo pretor ſuccurrit heredi.et ſibi dat interdictuꝫ:quorum legatoꝝ:quo a legatarijs ipſis poſſeſſionē reꝝ ipſaꝝ valeat aduocare ꝓpter quā occupationē per diderunt:vt.C.de leg.nō eſt dubiū.ſic ergo lib.ꝯci.LIB.Coram ⁊c.cō.de.p.qui domū talem cuiꝰ fines ⁊c.legatā ſibi in teſtamēto.t.cui ego ex teſtamēto ſucceſſi ſua autoritate iacente hereditate occupauit:vñ peto p̄dicte domus poſſeſſionē:vel ip̄am domum mihi dari vel tradi.⁊ ad hoc ꝓpo.interdictuꝫ quoꝝ leg.vel act.in fa.ſubrogatam in locū eius.ff.quorum le.l.j.in prin.multi tamen ponunt in li.cuiꝰ i domus poſſeſ.ⁱ vel quam domum mihi peto reſtitui ⁊c.cum hoc interdictum dicatur reſtitutoriū.ff. 6 eo.l.j.actor ergo ſic.po.Po.AC. ¶†PO.qd̄.t.fuit paterfa.⁊ maior.xiiij.an.ff.de dona.cauſa mor.l.tam is.inſtit.qui non eſt permiſ.fa.t.in princ.ff.de dona.inter virum ⁊ vxo.cum hic ſtatus.§.ſi miles.item qd̄ ſemper fuit in ciuitate.item qd̄ fuit lib.iteꝫ qd̄ ſane mentis.Hec fiunt ad cautelam:nam ⁊ quilibet preſumitur poſſe teſtari:niſi contra oſtendat̄.C.de codicil.nec furentē.ff.de proba.ab ea.item quod fecit teſtamentum vltimum in quo tibi talē domum

a Nunc dicendum.de interdictis.de duobus iterdictis de q̇bus hic tractat plene Roſ.vbi de interdictis.ſub ſuis rubricis.ſcꝫ quoꝝ bonoꝝ.⁊ ſe.ponen.vj.que requirunt̄ in primo ⁊.x.que requirunt̄ in ſcd̄o.que colligas ex poſitionibꝰ actoris hic in vtroqꝫ iterdicto.quicquid aūt hic eſt totum fuit eius.

b ¶Recuperare.Dixit Roſ.vel auocare.

c ¶Ex teſtamento.vel ab inteſtato dixit Mar.de fa.cuius fuit iſte libellus cum ſequenti verſi.⁊ eſt additio.

d ¶Concor.per quā acquiſiuit ea que iuris erāt.ff.de bo.poſ.l.j.⁊.iij.§.ij.per interdictum aūt auocat que ſunt facti.⁊ ſunt adipiſcende poſſeſſionis.ff.quoꝝ bonoꝝ.l.j.⁊ ti.ſe.l.j.in prin.

e ¶.l.ij.ꝯ quos cōpetit petitio hereditatis ſi ſe contendāt heredes.ff.de peti.here.ſi debitor.⁊.l.qd̄ ſi.

f ¶Dic.ſm̄ Roſ.cuius fuit ad litteram preter vltimam allegationeꝫ.

g ¶Quod ſi duo.ſm̄ Roſ.qui ꝯtinuando ponit differentias huius interdicti a peti.heredi.dicens hoc p̄torium illa vero de iure ciuili.circa hoc vide ꝙ triplici hereditatis petitione no.ſ.de iudi.§.j.item iſtud directum vendicat vniuerſitatem tm̄.vt.ſ.de iudi.§.j.petitio hereditatis vendicat rem minimam.ff.de petitio.heredita.regulariter cum.l.ſe.item iſtud dat̄ ad corpora.vt in vlti.poſitione actoris.⁊ ibi dixi.itē iſtud poſſeſſorium illud petitorium.in quo aūt differt ab edicto diui.adri.vbi in fine.

h ¶Verum.quia frequenter ingreditur verba Roſ.in interdicto quorum leg.

i ¶Poſſeſſionem.h Mar.de fa.hoc ti.

reliquit.item quod priuſꝙ hereditatem adirē propria
autoritate occupaſti illius rei poſſeſſionem.C.
a de legatis non eſt dubium[a].item quod ſine voluntate
mea.ff.quoꝝ leg.l.j.§.j.item quod licet accōmodauerim
tibi voluntatem meam accommodaui
priuſꝙ adirē hereditatem.ff.eo.l.j.§.quod ait pretoꝛ.
iteꝫ qd tantum legauit.t.teſtatoꝛ quod mihi de
eſt fal.C.eo.l.vnica.item qd ſatiſdationem pro legato
tibi preſtabo:vel ſum paratus ſatiſdare.ff.eo.l.j.
§.quod ait pretoꝛ.in fine.ꝛ.l.fina.§.quod ait.ꝛ.§.ſi
primo ꝛ.l.fi.item ꝙ ſatiſdedi:vel paratus ſum ſatiſdare
ꝓcuratori tuo.ff.e.l.j.§.ſatiſdatum.Reus vero
ſic.PO.REJ.PO.qd rem illam mihi legatam
in teſtamento.t.occupauit.m.item qd rem apprehendi
de tua voluntate.iteꝫ qd fuiſti inſtitutus
a.t.item qd.t.mihi legauit domum illam in teſtamē
to:vel codicillo.item qd apprehendi poſſeſſionem
eius de tua voluntate poſt aditam hereditatem accommodata.
item qd tantum eſt in hereditate qd
potes tibi conſulere in falci.item ꝙ recuſaſti mihi
ſatiſdare.item qd ſatiſdediſti.t.qui eſt procuratoꝛ
h.vnde patet quod nō mihi.itē ꝙ licet prius volueris
ſatiſdare:poſt tamen quando id petij recuſaſti.
7 ¶†Et no.[b] ꝙ hoc interdictum datur ꝯ iurium poſſeſſores.
b ſ.pro ſeruitutibus.vt.ff.e.l.j.§.j.ꝛ.§.ꝙ ait
p̄toꝛ.p̄cedens vero tm̄ contra poſſeſſores corporalium
rerum.Jtem hoc datur contra titulo poſſidentem.
illud contra poſſidentem pro herede vel ꝑ poſſeſſore.ff.quoꝝ bono.l.j.
8 ¶†Sed in quo differt
hoc interdictuꝫ ab edicto diui.marci.de quo habes
ſ̄.de reſtit.ſpolia.§.j.Reſpon.hoc conſuluit tm̄ heredi.
ꝛ poſſeſ.rei legate aduocat.illud vero conſulit
creditori aduocanti ſibi rem a creditore.ꝛ apponit
penam iur.quod ibi creditoꝛ habebat.item in quo
differt a conſtitutione cum querebatur de qua habetur
in pre.§.Reſpon.hoc interdictum loquiꝛ de
poſſeſſione vacante.rerum que fuerunt defuncti illa
vero loquitur quando aliquis inuaſit rem abſentis
ꝛ viuentis cuius poſſeſſio vacabat.itē quid differt
a conſtitutione.ſi quis in tantam.de qua in.eo.
§.habetur.Rn̄.illa loquitur quando res inuadiꝛ
9 cuius poſſeſſio erat apud aliuꝫ conſtituta.¶†Si
vero tua intereſt teſtamentum vel codicillos exhiberi:
id petes per interdictum de tabulis exhibendis
c quod dic:vt.ſ̄.de fide inſtru.ver.porro.[c]

SEquitur videre de bonorum poſſeſſionibus
d que plures ſunt[d] de quibus ne antiquitas
ignoꝛetur aliqua perſtringamus
1 ¶†Sciendum eſt igitur ꝙ bonoꝝ poſſeſſiones
que pretorie ſunt.vt inſti.de bonoꝝ poſ.
e ¶†Quedam competunt ex teſtamento[e] de qbus
premittemus vſq; ad.ver.viſo.Quedam etiam ab
inteſtato.de quibus dicemus ad p̄dicto.ver.vſq; ad
ver.vltimo.¶Quedam vero ex vtroq;.vt in pre.ꝟ.
vltimo.¶Porro bonorum poſſeſſiones alie ordinarie
de quibus primo dicemus vſq; ad ver.eſt et
quedaꝫ.alie extraordinarie de quibus dicemus ab
inde vſq; ad verſi.vltimo.¶Ceterum ſunt quedaꝫ
que ius tribuunt.de quibus vſq; ad ver.expeditis.
quedam vero facti ſunt de quibus ab inde.vſq; in
2 fine.¶†Earum igitur que ab inteſtato competūt
f ꝛ ordinarie ſunt ꝛ ius tribuunt.Alia eſt ſm tabulas[f]
g que competit inſtituto in teſtamento volenti[g] de iure
pretorio ſuccedere.ff.de bono.poſſeſ.ſm tab.l.j.
§.j.in qua ſic.cō.LJB.Coram ꝛc.Peto ego.g.mihi
dari bonorum poſſeſ.ſecundum tab.patrimonij
ſeu omnium bonorum que fuerunt quondam.t.tempore
mortis ſue qui.t.in extremis agens me ſibi heredē
inſtituit in teſtō ſuo vel in vltima voluntate.ff.
eo.l.iij.attende ꝙ non coraꝫ quolibet iudice hoc peti
h pōt.[h] ¶†Si vero aliquis inſtitutus eſt poſthumo
preterito qui poſthumus natus defunctus eſt
priuſꝙ.t.aperiaꝛ.ſic concipiet inſtitutus.oībus enī
premiſſis retentis iungat ſic.LJB.Non obſtante
qd natus fuit poſthumus qui fuit in illo.t.p̄teritus.
qꝛ mortuus fuit anteꝙ teſtamentū re ipſa rumperetur[i]
i .ff.de lib.ꝛ poſthu.poſthumus.ff.de bono.
3 poſſeſ.ſcōm tab.l.ij.§.ſi ſub.C.eo.ti.l.j.ꝛ.ij.¶†Competit
etiam hec bonorum poſ.quando poſt factum
t.dedit ſe in adoptionem vel arrogationem.vel paſſus
eſt mediam capitis diminutionem.ſed poſtea
finita eſt adoptio.vel factus eſt ſui iuris ꝛ teſtamē
tum inuenit clauſum dicens litteris vel codicillis
ſe mori illo teſtamento.inſti.quibus modis.t.infir.
§.alio quoq;.ff.de iniuſto rup.t.poſthum⁹.ff.de bo.
poſ.ſm tab.qui ex liberis.§.fi.ꝛ ſic cō.li.LJ.Co.
ꝛc.vt.ſ̄.in primo li.vſq; in fi.poſtea iunge non obſtante
qd fuit ille.t.adoptatus vel arrogatus vel ꝙ
amiſit ciuitatem ꝛ libertatem qꝛ poſtea factus fuit
ſui iuris teſtamento ſignato vel volente mori illo.t.
4 ſignato deceſſit vt in p̄.l.¶†Actoꝛ ergo.Sic Po.
PO.AC.Pono qd is qui me inſtituit deceſſit ſine
liberis.item ille tabule vltime ſunt.ff.eo.l.j.§.ij.
ꝛ.iij.extra de cele.miſ.cum marte.§.ceterum.xiij.q.
ij.vltima.item quod potuit teſtari tempore quo fecit
teſtamentum.ꝛ tempore mortis.ff.eo.l.j.§.exigē.
ꝛ.l.ſi ita.§.fin.item quod tabule ille autentice ſunt
ꝛ originales.ff.eo.l.j.§.ſi quis duobus.item quod
tabule patris pupilli cui fuit ſubſtitut⁹ ſunt ſignate.
Reus vero ſic.PO.REJ.PO.quod ille
de quo dicis quod fecit teſtamentum habuit tempore
mortis filium.Jtem ꝙ illum in ſuo teſtamento
preteriuit.ff.e.illud.§.fi.ꝛ.l.equiſſimum.in prin.
item ꝙ fuit illud teſtm̄ primū.iteꝫ ꝙ tabule patris
pupilli ſine ſignis inueniunꝛ.ff.eo.equiſſimum.§.ſi
conſulto.et.l.j.§.filium.iteꝫ ꝙ tabule non extant.ff.
e.l.j.§.j.et.iij.al's poſitiones fac:vt.ſ̄.§.proxi.ver.
5 et no.in ac.ex teſtamento.¶Eſt et alia bonorum
poſſeſ.que dicitur cōtra tabulas que datur filio vel
nepoti preterito contra teſtamentum patris vel aui.
ff.de bo.poſ.contra ta.l.j.§.j.et.l.non tantum.§.
k j.[k] in quo ſic lib.con.LJB.Coram ꝛc.propo.ego
talis ꝙ pr̄ meus fecit teſtamētum in quo.m.ſibi heredem
inſtituit.et me preteriuit:vnde peto teſtamentum
reſcindi:vt eo reſciſo poſſiꝫ vendicare bona
mea et ad hoc propono officium veſtrum vel ex
officio veſtro peto id mihi debere concedi.C.de bo.
poſſeſ.contra ta.l.j.et.ij.inſtitu.de bono.poſſeſ.§.
ſunt autem.C.qui admi.ad bo.poſſeſ.l.fi.C.de cur
fur.l.fin.ff.de bo.poſ.l.iij.§.ſi tamē.ꝛ quod dixi reſcindi:
intellige de facto quod de iure reſciſum ꝛ irritum
l eſt.Si vero fuerit exheredatus.ꝛ non rite[l]
vel fuit ſibi relictum legatum alijs retētis vſq; inde
p̄terijt:iūgat nec īſtituit nec rite exhr̄dauit lꝫ mihi
legaſſet quod legatum non agnoui.ff.e.non putauit.
§.non queuis.ꝛ.l.iij.§.fina.Ac.ergo ſic Po.
6 ¶†PO.AC.PO.ꝙ.t.fuit pater meus vel filius
vel auus maternus vel nepos.ff.eo.illud.§.ad
teſtamenta feminarum.iteꝫ ꝙ in teſtamento ſuo.m.
heredem inſtituit ꝛ me preteriuit.ff.eo.non tantum
§.ſiquis ex liberis.item qd.vj.menſes ſunt elapſi ꝙ
teſtatoꝛ ille obijt.C.qui admi.ad bono.poſſeſ.emācipata.
Reus vero ſic.PO.REJ.PO.qd.t.
fuit auus tuus maternus.item qd tibi reliquit legatum
ꝛ tu agnouiſti.ff.eo.non tantuꝫ.l.ſi poſt mortem.
§.ſed ꝛ ſi in adoptione.ꝛ.l.ſi ſub conditione.§.

a ¶Nō eſt dubiū.Ad hoc allegat qꝛ ſi poſt aditā id feciſſꝫ ꝑderet legatarius dn̄ium qd vt tāgit ibi gl.ꝑcederet ſi hr̄s poſſeſſionē apprehendiſſet al's cū dn̄ium rei legate ab adita hereditate cōpetat legatario.vt no.eo.ti.Ray.ver.demū.j.glo.legatū videreꝛ ſecus.ꝛ vult duas lecturas quas ponit ibi gl.de herede ꝛ legatario dat roſ.aliā qd lex intelligiꝛ de legatario cui legatū eſt genus cuius legati cū ipſe nō ſit dominus merito.puniꝛ ſi occupet.ADDE vt ꝑ ro.ꝯſi.cccxij.

b ¶Et not.ſm roſ.quoꝝ lega.in fine.

c ¶Uer.porro.de quo imediate poſt duo p̄cedentia interdicta tractat roſ.

d SEquiꝛ q̄ plures ſūt de his copioſe tractauit rofr.ti.de bo.poſ.ti.gn̄ali cū.xij.rubricis ſe.habetur ēt qdā paruus ei⁹ tractatus de his quē dicit ſe compoſuiſſe arecij quē puto ei⁹ op⁹ libelloꝝ p̄ceſſiſſe qd pꝫ qꝛ cū enumeraſſet ſolos tres caſus qb⁹ ē neceſſaria poſſeſſio.ſm tab.ī libellis ſua rubrica numerat vi.ꝛ ſūt ibi plura ſil'ia.eſt ſciēdum qd.l.iij.§.bonoꝝ.ff.e.in ti.gn̄ali ſic diffinit bonoꝝ poſ.qd eſt ius ꝓſequēdi retinēdi ꝙ p̄rimonij ſiue rei q̄ cuiuſq; cū moriꝛ.fuit roſ.vbi in prin.diſtīguit triplex iuſ.ſcꝫ ius qd ꝓſequimur ius ꝓpter qd ꝓſequimur exēplificat primū in iure p̄rie ptātis in filio ſm in qualibet actiōe qua ꝓſequimur ꝛc.tertiū in bo.poſ.q̄ nō ē ius qd nec quo.ſꝫ ius propter qd ꝓſequimur ꝛc.ex his ꝯcludit qd nō eſt ꝓprie actio.

e ¶Ex teſtō.qꝛ ꝯ tab.non haberet locum ſi teſtm̄ factum nō fuiſſet ꝛ ſic ex teſtō cauſata illud tn̄ non iuuat ſꝫ impugnat ꝛ q̄diu iſta cōpetit non intentaꝛ ſm tabulas.ff.de bo.poſ.ꝯ tab.illud.§.fi.ꝛ hac ratione in libro digeſtoꝝ premiſſa fuit rubrica de ꝯ tab.ſed qꝛ dignius eſt tueri voluntates defunctoꝝ quam illa infringere in codice premiſſus fuit tractatus ſm tab.ꝛ hunc ordinem ſecuti ſunt roſ.ꝛ autoꝛ vt ipe roſ.dixit vbi.ſ̄.item queritur quare in.ff.ꝛ no.ff.eo.ti.ſuper rubrica.

f ¶Scōm tabulas.vt dꝛ.ff.eo.ti.l.j.in prin.tabula ſumiꝛ hic pro omni materia qua ſcribi poſſit lignea ſit vel charta vel membrana.vel coriū aīalis vel aliud qdcūq;.olim aūt in tabulis ligneis ſcribebaꝛ.Jnde dꝛ lex.xij.tabularū.an aūt terra vl' lapide ſcribi poſſit no.in p̄.l.j.ꝛ tenent Azo.ꝛ gl.de teſtamento ſine ſcriptis qd ſic ꝛ idem de ī ſcriptis ſi aliquo ingenio ſigillari poſſet.ADDE qd etiā inſtrm publicū pōt fieri in papiro ſcōm bal.ꝯſi.xxxviij.tertio li.

g ¶Uolēti.eſt enim voluntaria ī illo cui cōpetit hereditatis petitio.ꝛ in hoc fuit larg⁹ pretoꝛ ꝯcedēs illa etiam non egenti vt dicit pyleus ꝛ Roſ.ſatis de hoc in ti.generali.ꝟ.item queritur quare.

h ¶Peti pōt.iſte enim que ius tribuunt ꝛ ordinarie dicūtur cauſa cognita.ꝛ pro tribunali expediunꝛ per habentes merū vel mixtum imperiū ff.d bono.poſ.l.iij.§.ꝑ.ſꝫ alie ꝑ magiſtratus municipales.ff.de officio ei⁹ cui man.eſt iuriſdi.l.penulti.§.penu.

i ¶Rumpereꝛ bene dicit:qꝛ de veritate ruptum erat per natiuitatem et ſic nō.de ciuili iure.ſed de pretorio admittitur ꝛ ſic iſto caſu ꝛ ſequēti neceſſaria eſt bonorum poſſeſſio ad alios remiſſi in prin.

k ¶Non tantum.§.j.viij.que in iſta ſunt neceſſaria vide Roff.ſub ſua Rubrica.

l Et nō.rite.ꝙ ergo dꝛ.ff.de bo.poſ.ꝯ ta.l.j.exheredato non dari ꝯ tab.intelligitur de rite exheredato ꝛ pure ꝛ ab omni gradu de hoc.C.de bo.poſ.ꝯ tab.iij.ꝛ.l.non putauit ſtatim alleg.

ſi.item

ſi.item ꝙ tranſacti ſunt.v.anni a morte teſtatoris.
item qd non es talis qui potuiſſes a patre inſtitui.
ff.eo.non tantuꝫ.§.liberi.C.de hereti.cognouimus
7 ſed hec eſt negatiua.¶†Alia quoq; bonoruꝫ poſſeſſio
contra tabu.eſt que datur patri vel matri ab
auo vel proauo:ſi ſunt preteriti in teſtamento filij
vel nepotis vel pronepotis.ff.de inoff.te.pater[a] in
qua ſic li.cōci.LJB.Co.ꝛc.peto mihi concedi bonorum
poſſeſ.contra tabu.contra teſtamentum filij
mei.qui.m.inſtituit.ꝛ me preteriuit.ꝛ ad hoc ꝓpo.
officium veſtrum.C.qui admit.ad bono.poſſeſ.l.fi.
C.de cur.fur.l.fina.ff.quis ordo in bono.poſſeſ.ſer.
l.j.Ac.ergo ſic po.PO.AC.PO.ꝙ.t.fuit fili⁹
meus legitimus ꝛ naturalis.C.de adop.l.fi.in auꝛ.
qui.mo.na.ef.leg.colū.vj.item ꝙ eum emancipaui.
item quod gratis.ff.de condi.ꝛ demon.ſi cui.ff.ſi qs
a pa.fue.ma.l.j.§.ſi parens.item quod fecit teſtamē
tum.item qd.m.inſtituit.ꝛ me preterijt.inſtitu.quibus
non eſt permiſ.fa.teſt.item quod ſunt.vj.menſes
a morte eius.item qd filius meus priuatus homo
erat.Reus vero ſic.PO.REJ.PO.ꝙ.t.
fuit filius.h.item quod fuit filius tuus naturalis
vel illegitimus.item ꝙ emancipaſti eum per pecuniam.
item qd viuit.item qd feciſti ſecum pactuꝫ ne
ſua iudicia inquietares:ꝛ recepiſti ab eo tantū quā
b tum ſatis eſt[b].ff.ſi quis a pa.fu.ma.l.j.§.ſi parens.
c item ꝙ fuit miles[c].ꝛ in militia deceſſit.ff.ſi quis a
pa.fu.ma.C.de teſta.mili.nec quidam.ꝛ.l.milites.
8 iteꝫ qd.iiij.nam ſunt[d] quod mortuus eſt.¶†Eſt ꝛ
d alia bonorum poſſeſ.contra tab.que datur patrono
preterito contra teſtamētum liberti:vt.C.de bono.
poſ.contra tab.liberti.per totum.ff.ſi quis a pa.fu.
ma.l.j.ff.de bo.liber.l.j.in qua ſic ꝯci.li.LJB.Coram
ꝛc.peto ego.c.mihi concedi bono.poſ.contra
tab.contra teſtamentum.p.liberti mei ꝓ tertia mihi
debita de iure.qui cum eſſet maioꝛ centenario in
teſtamento ſuo me preterijt.ꝛ.m.ſibi heredem inſtituit.
C.qui admit.ad bo.poſ.l.fi.ff.quis oꝛ.in bono.
9 poſ.ſer.l.j.ꝛ.ij.inſti.de ſuc.lib.¶†Si autem aliqd
ſit ſibi relictum petat ſuppleri.ꝛ ꝯci.ſic li.LJB.
¶Co.ꝛc.ꝓpo.ego.c.qd cum.p.libertus meus qui
maioꝛ erat centenario feciſſet teſtamentum ꝛ talem
ſibi inſtituiſſet heredem mihi tantum.xx.reliquit q̄
ad tertiam complendam non ſufficiunt vnde cuꝫ.x.
mihi ad tertiaꝫ illam deficiant peto mihi illa ab herede
ſuppleri.ꝛ ad hoc propono condi.ex.l.inſtitu.
de ſuc.lib.ff.de bo.lib.et.§.ſi debita Ac.ergo ſic.
Po.PO.AC.PO.ꝙ.t.fuit ſeruus meus.iteꝫ
quod eum manumiſi.item qd eſt maioꝛ centenario:
vt in pre.l.etiam.§.ſi quis non.ꝛ.l.ſi quis habet.itē
quod ille fecit teſtamentum.Jtem ꝙ in eo.m.ſibi heredem
inſtituit.item qd me patronum preterijt.iteꝫ
e quod deceſſit ſine liberis[e].hec probantur inſtitu.
de ſuc.lib.ꝛ in pre.l.etiam.§.ſeruus.ꝛ.§.totiens.et
in alijs.§.Jtem ꝙ bona que habuit negociādo queſiuit[f]:
f vt in.l.etiam.§.patronus.ff.de mili.t.ſi a milite.
§.fin.ꝛ.l.ſequenti.Reus vero ſic PO.REJ.
PO.ꝙ.t.fuit filius.h.item qd.h.eum manumiſit.
item ꝙ fuit minoꝛ centenario.item ꝙ fuit filius liberti.
item quod amiſiſti ius patronatus.ꝛ ponat d
g cauſis ex quibus amittitur[g].ff.de iure patro.diuus
item ꝙ tibi reliquit tertiam partem.item quod tibi
vel ſeruo vel filio tuo reliquit legatum.ꝛ tu agnouiſti.
10 ¶†Jllud quoq; non eſt omittendum quod lꝫ
hic tractemus de bonorum poſſeſ.que omnes pretorie
ſunt:vt inſti.de bono.poſſeſ.tamen vtile eſt inſerere
h de querela inofficioſi.t.[h] licet ipſa ciuilis ſit:vt
inſtitu.de inoffi.t.nam ꝛ ipſa idem fere operatur ꝙ
ꝛ bono.poſſeſ.contra tab.nam teſtamentum reſcindit:
i vt.ff.eo.pap̄.§.ſi ex cauſa[i].item ſicut illa datur
preteritis tam filio quam patri ſic ꝛ iſta datur exheredatis
ſiue enim filius exhr̄detur a patre vel a matre:
immo etiam ſi a matre vel ab aſcendentibus per
matrem pretereatur datur ei querela:vt.ff.de inof.
te.l.j.vn̄ no.ꝙ hec querela daꝛ oībus aſcēdentib⁹ ꝛ
deſcēdētib⁹ exhr̄datis ſiue ſint maſculi ſiue femine.
11 ¶†Nam licet non ſit eadem poteſtas matris eadem
tamen reuerentia ꝛ pietas eſt preſtanda matri
k que ꝛ patri.Juxta illud[k] honora patrem ꝛ matrem
xiij.q.ij.ebron.xxij.q.iiij.īter cetera.ꝛ.ff.de cur.fur.l.
12 furioſo.¶†Si auteꝫ exheredati ex linea tranſuerſali
conſiſtunt non habent querelaꝫ niſi fratres qui
ſunt conſanguinei ꝛ coniuncti.ꝛ tunc quando turpis
perſona eſt inſtituta ꝛ intelligas turpem.i.infamē.
ſiue infamia facti ſiue iuris.ff.de inoffi.te.l.j.C.
eo.titu.fratris.¶Jtem intelligas hoc de fratre cōſanguineo
tantum vel conſanguineo ꝛ couterino.ꝛ
l non de ſolo couterino.vt in pre.l.[l] Sed nunquid hodie
idem couterinus habet querelam videtur quod
ſic cum ſit ſublata differentia ſexus ꝛ emancipationis
ꝛ patrie poteſtatis:vt in autenti.de heredi.que
ab inte.veni.colum.no.Reſpō.non eſt ſublata quā
m tum[m] ad ſucceſſionem ab inteſtato.¶†Sed queritur
13 quare couterini non habent querelam conſanguinei
vero habent.Reſpon.couterinus eſt cognatus
ꝛ cognati ſunt a iure ciuili incogniti.cōſanguineus
autem eſt agnatus qui eſt a iure ciuili cognitus.
vnde ſi habet querelam que eſt de iure ciuili nō
eſt mirum.in querela vero inofficioſi.t.ſic lib.conci.
LJBELLUS.Coram ꝛc.cō.de.p.patre meo
qui in ſuo.t.m.heredem inſtituit ꝛ me filium ſuū immerentem
exheredauit.vnde cum ab ipſo herede ſit
hereditas adita peto ipſum teſtamentum reſcindi
per querelam inofficio.teſta.vel peto ipſum.t.inofficioſum
pronunciari.ꝛ ad hoc propono.querelam
inoffi.te.inſti.de inoffi.te.in princip.ff.eo.l.j.ij.
n iij.iiij.ꝛ.v.ꝛ.l.pap̄.[n] Ac.ergo ſic Po.PO.AC.
PO.qd.p.fuit pater meus.Jtem ꝙ ipſe fecit teſtamentum
in quo.m.ſibi heredem inſtituit:vt in p̄.
l.item quod me exheredauit.vt in pre.l.Jtem quod
ipſe.m.hereditatem adiuit.ff.eo.pap̄.§.ſi conditioni.
ꝛ.l.pe.Jtem ꝙ duo anni ſunt qd pater meus mortuus
eſt.C.eod.l.j.§.fina.item ꝙ pater meus hanc
querelam fuit comminatus vel preparauit ꝛ hoc cū
o filius[o] vult proponere.C.eo.l.p.§.fina.ff.eo.poſthumus.
§.fina.ꝛ.l.quemadmodum.Reus vero ſic.
PO.REJ.PO.ꝙ.t.in illo teſtamento reliqt
tibi legatum.ff.eo.ſi pars iudicantiuꝫ.§.fina.ꝛ.l.nihil.
ꝛ.l.pap̄.§.ſi conditioni.item ꝙ illud agnouiſti.
vt in proxi.preceden.concoꝛ.item ꝙ preſtitiſti patrocinium
petenti legatum.ff.eo.l.fina.Jtem quod
habes legitimā tibi debitam de iure nature in auꝛ.
vt cum ap.co.§.aliud quoq; colum.viij.ꝛ de trien.et
ſemi.col.iij.C.de inoffi.te.cum queritur.extra de teſta.
Raynutius.item ꝙ quinquennium tranſactuꝫ
p eſt ab adita hereditate[p].item quod pater tuus deceſſit
q ſine preparatione vel cōminatione querele.[q]
14 ¶†Ad ſupplemētum autem falcidie ſic pōt cō.li.

a ¶Pater.nouē que ſunt in iſta neceſſaria.ꝛ.xij.que ſunt neceſſaria in ſequenti que daꝛ patrono vide ꝑ ro.ſub ſuis rubricis.

b ¶Satis eſt.qd ſm roſ.intelligiꝛ de tertia que ſicut in filijs aucta eſt ſic ꝛ in parentib⁹ in auꝛ.de triē.ꝛ ſe.ꝟ.hoc ſeruādo ad finē.j.col.vbi hꝫ accur.ꝛ h roſ.dicit librū nouellaꝝ q̄ ibi allegaꝛ in ꝯtrium nō eſſe autenticum.

c ¶Fuit miles armate militie de inermi.

d ¶Sunt vid ꝙ dixi.ſ̄.tit.pxi.ante ſi.

e ¶Sine liberis.vel parentibus ſm oēs de fratre eſt opinio vid de hoc no.inſti.de gradib⁹ cogna.§.illud in fi.roſ.ſub ꝟ.quintū tꝫ idē de fratre ꝑ p̄.§.illud d fratris filio roſ.ñ audet hoc aſſerere cū nō ſit expreſſum lꝫ autē tribuat fratrū filijs eadē iura que frater.

f ¶Queſiuit h dicit qꝛ inquiſitis in caſtris tale ius no hꝫ.vt in.§.patronus leges q̄ ſequūtur dicūt idem in filio emancipato in militeꝫ quo ad patreꝫ.

g ¶Admittitur quas plene ꝓſequiꝛ roſ.in hoc ti.ꝛ ſuꝑ ver.x.

h ¶Jnof.teſta.idē fecit roſ.ponēs ēt.xiij.que reqrunꝛ vt querele ſit locus q̄ ex vtriuſq; poſitionibus collige.

i ¶.§.ſi ex cā pyleus ſua qōne.xlviij.dicit pla.dixiſſe qd teſtamentuꝫ patris p̄terito filio eē nullū eſt veruꝫ ſi filius voluerit ꝑ.l.filio.ff.d iniuſt.rup.ꝛ ir.te.cui ipſe pyl.aſſentit.An vero valeat teſtm̄ filio p̄terito.qꝛ ſic petijt ſatis no.C.inoffi.teſta.ſi qn̄ invlti.gl.ꝛ eſt etiā qd pylei.lxxviij.in matre ꝛ tꝫ qd poſtea agēs doli exceptione remoueꝛ.ff.de do.q̄dam.niſi calore iracūdie recuſaſſet inſtitui.ꝯuenit dictū Odof.qd ponit Cy.in pre.l.ſi qn̄.itē ipe pyleus.q.lxxv.tꝫ filium inſtitutū in certa re nō haberi ꝓ preterito ſi fratres ſunt gn̄aliter inſtituti ſecus ſi alius a fratribus alle.C.de inoffi.te.ſi mater.ADDE que plene habenꝛ in.d.l.filio p̄terito ꝑ bar.ꝛ alex.quo vero ad ſm adde bal.in.d.l.ſi qn̄ in fine.ꝛ ibi bal.ang.ꝛ Jmo.in.l.ſi qs poſthumos.§.ſi filiū de lib.ꝛ poſthu.ang.imo.ꝛ bal.in d.l.filio quo ad vltimum vide glo.ꝛ bar.in.d.l.mater.

k ¶Juxta illud exodi.xij.

l ¶Ut in pre.l.ibi ſunt due leges.ſ.fratris.ꝛ fratres.ꝛ ſcōm allegat lꝫ ꝛ prima ad ꝓpoſitum nō tn̄ credas ꝑ verbū exhr̄datiōis qd p̄miſit autoꝛ qd in aliquo caſu neceſſe ſit fratrē exhr̄dari vel ꝙ p̄teritio in alijs caſibus vitiet nec eſt neceſſe aliqd hoꝝ i teſtō fratris exprimi.ſꝫ ſi frater turpem ꝑſonā inſtituat teſtm̄ mero iure valeat.fraꝛ tn̄ cōſanguineus illud poterit infringere ꝑ q̄relā qd verum vt vt ibi nō niſi ipſe agēs fil'i morbo laborat vel niſi vnā de tribus ingratitudinib⁹ cōmiſerit de qbus in auꝛ.de nup.§.ingratitudinē.nec credas qd ſit neceſſe illā ī teſtō exprimi ſꝫ turpi inſtituto frater hꝫ querelā a qua tn̄ repelliꝛ ſi aliqd p̄dictis ꝓbeꝛ ſm Guil.ꝙ plꝫ.ADDE vſ ꝑ ang.ꝯſil.clxxj.Pau.de ca.cōſil.lxj.

m ¶Quātū.puto ꝙ ſic dꝫ dicere ad cām teſt.ſꝫ q̄ptum ſic etiā dixerat roſ.cuius vbi.ſ̄.fuit iſte.ꝟ.ꝛ ſequēs ꝛ idē accur.ī p̄.l.fratres ī gl.ij.

* ADDJtio.vide bal.conſi.cccciiij.incip.viſis itaq; in primo vol.vbi dicit ꝙ hodie ſublata ē dr̄ia emācipatiōis ꝛ patrie poteſtatis nec diſtinguimus ſucceſſiones ab inteſtato a ſucceſſionibus ex teſtamēto l Hen.Ferrā.

n ¶Et.l.pap̄.an agens querela agat hereditatis petitione vide plene no.ff.de inoffi.teſta.l.qui de inoffioſo.§.j.ꝑ aꝫ.in ſumma.ti.ꝟ.ſolet queri.vide per Odof.ſuper.l.fi.C.de execu.rei iud.ꝛ hic concordant qd non.

o ¶Cum filius.ſ.exheredati.

p ¶Hereditate.C.e.l.ſi qs filium.ꝛ ꝓpter hoc autoꝛ.ſ̄.poſuit de biēnio vt pateret eum eſſe.j.quinquennium.

q ¶Querele.corrn̄dent vltime poſitioni actoris ꝛ tn̄ neutra eſt neceſſaria loquendo de filio ad quē etiā non preparata trāſmittiꝛ ſecus in extraneo.C.eo.ſi qui filiū.l.pe.in fi.qn̄ autem dicaꝛ ꝑparata habeꝛ.ff.de inoffi.teſt.poſthumus.§.fi.cum.l.ſequen.

Archivo Histórico Rosario

LIB.Coꝛam ⁊c.con.de.p.fratre meo a quo peto
mihi suppleri quod mihi deest de falcidia bonoꝛuꝫ
g.patris mei qui me in.x.tantum heredem instituit
cum adhuc ratione falci.de dictis bonis me contingere
debeant alia.v.que mihi pꝛestari peto.pꝛoposita
condi.ex.l.iustiniani.C.de inoff.te.omnimodo.
15 extra de test.raynutius. ¶†Uiso de bonoꝝ poss.
que competunt ex testamẽto sequitur videre de his
que competunt ab intestato.⁊ pꝛimum de bonoꝛum
a possessio. que dicitur:vnde liberi[a] que datur filio
b emancipato quando pater decedit ab intestato[b] in
qua sic lib.conci.LIB.Coꝛam⁊c.peto bono.pos.
vnde liberi per quam volo ab ĩtestato.p.patri meo
succedere.ff.si tabule te.nulle ex.l.j.ff.de bono. pos.
l.iij.§.causa.ff.quis oꝛ.in bono.posses.ser. l. ij. Ac.
ergo sic po.PO.AC.Po.ꝙ. p. fuit pater meus
vel auus vel pꝛoauus.ff.si ta.te.nulle ex.l.j.§. p̄toꝛ.
c item ꝙ ego sum eius filius legitimus[c]. vel naturalis
⁊ legitimus:vt in pꝛe.§.pꝛetoꝛ.C.de adop.l.fin.
ff.vnde li.l.ij.Item ꝙ decessit ab intestato . ff. si ta.
te.nul.ex.l.j.§.item autem.ff.vnde li.l.j.item ꝙ status
meus non est in aliquo immutatus. ff. eo.l.j.§.
fina.Reus vero sic.PO.REI.PO.quod status
tuus non est talis qualis erat quando cepit tibi
d competere bonoꝛum posses.[d] item quod alius est
pꝛoximioꝛ defuncto quam tu.ff.de suis ⁊ legiti. here.
l.j.§.pe.ff.vnde cog.l.j.§.pꝛoxi.iteꝫ quod annus
est elapsus.C.qui admit.ad bono.posses.l.iij.cõ.de
suc.l.j.⁊ alias faciat vt in pꝛece.bonoꝛum posses.
16 ¶†Est etiam ⁊ alia bono.posses.que dicitur . vnde
e agnati vel vnde legitimi[e] que datur coniunctis
per virilem sexum post liberos ab intestato. instit.
de here.que ab intesta.⁊ de leg.agna.suc.in qua sic
li.concip.LIB.Coꝛam⁊c.peto mihi concedi bonoꝛum
posses.vnde agnati per quam volo succedere.
p.agnato meo qui ab intestato decessit cum illi.
p.sim agnatus pꝛoximioꝛ ⁊ ipse sine liberis ⁊ alijs
descendentibus ⁊ ascendentibus decesserit.ff.quis
oꝛd.in bonoꝛum possessione serue.l.ij.C.de cur.fur.
l.fina.ff.de bono.pos.l.iij.§.cause.ff.vnde legi . l. ij.
Ac.ergo sic Po.PO.AC.Pono. quod.p.moꝛtuus
est.ff.de vulg.⁊ pu.sub.l.ij.C.de capti.⁊ postlire.
necnon.item quod hoc certum est.ff.vnde legi. l.
ij.§.si quis decesserit.item quod intestatus.ff. eo. l.
j.item quod sum illi agnatus.institu.de heredi.que
ab intesta.defer.institu.de leg. agn. suc. item quod
pꝛoximioꝛ.ff.de suis ⁊ legi.here.l.ij.§.exheredatos
ff.vnde ag.l.j.§.ij.Reus vero sic.Po.REI.Po.
quod alij supersunt qui te.pꝛecedunt.ff.si ta.te.nulle
ex.l.j.ff.eodem.l.j.⁊.l.item quod.c.dies sunt elapsi.
C.qui admit.ad bono.posses.l.finali. institu. de
17 bono.posses.§.fina.¶†Est ⁊ bonoꝛum possessio
vnde cognati que datur his qui per femininum sexum
coniuncti sunt.ff vnde cognati.l.j.ff. de suis et
leg.here.l.post consanguineos:in qua sic con.lib.
LIB.Coꝛam ⁊c.peto mihi concedi bono. posses.
vnde cognati.per quam volo pꝛout possum succedere.
p.cognato meo qui ab intestato decessit cum illi
f p.cognatus fuerim ꝓximioꝛ[f] qui decessit sine ascendentibus
18 ⁊ agnatis.ff.vnde cognati.l.j. ¶†Secundum
hoc etiam concip.si mater petat bonoꝛum
posses.in bonis filij ab intestato defuncti ⁊ pone h:
19 vt.s.in pꝛoxi.¶†Alia quoqꝫ est bono.posses.que
dꝛ vñ vir ⁊ vxoꝛ que locum hꝫ p̄dictis ꝑsonis nõ extantibus
g [g].insti.de bo.pos.in qua sic li.ꝯci.LIB.
Coꝛã ⁊c.pet.ego.h.mihi ꝯcedi bo.pos.vñ vir ⁊ vxoꝛ
per quã volo succedere.a.vxoꝛi mee ab intestato decedenti
sine descendentibus ⁊ ascendentibus agnatis
⁊ cognatis.C.de cur.fur.l.fi.C.qui admi.ad bo.
pos.l.fi.de bo. pos.l.iij.ac.ergo ⁊c.Po.AC.Po.
ꝙ.a.fuit vxoꝛ mea.item ꝙ cũ ea matrimonium contraxi.
item ꝙ ꝯtraxi cũ ea in facie ecclesie.itẽ ꝙ matrimonium
illud durauit vsqꝫ ad tp̄s moꝛtis eius.
item ꝙ illa est moꝛtua ab intestato.p̄dicta ꝓbantur
ff.vnde vir ⁊ vxoꝛ.l.vnica.item ꝙ sine liberis agnatis
⁊ cognatis ⁊ ascendentibus decessit.C.eo.l.j.C.
quoꝛum bo.l.fi.ff.de gradi.cogna.l.nõ facile.§. affines.
Reus vero sic.PO.REI.Po.ꝙ fuit tunc
vxoꝛ.t.ergo non.h.extra de p̄sump.nonne.ff.de iud.
cum pꝛetoꝛ.item qđ.t.viuit.ff.de his qui no.infa.l.j.
extra de biga.nuper.item quod diuoꝛtium interuenit.
extra de diuoꝛ.gaudemus.item ꝙ fecit testm̃.itẽ
h ꝙ filij agnati ⁊ cognati vel ascendentes supersunt.[h]
20 ¶†Est ⁊ quedaꝫ extraoꝛdinaria bono.posses.que
nomine caret ⁊ competit his qui ex legibus ⁊ ex senatuscõ.
⁊ ex constitutionibus pꝛincipum tam ex testamẽto
i quã ab intestato veniunt.insti.de bo. pos.[i]
in qua sic li.ꝯci.LIB.Coꝛam ⁊c.peto mihi ꝯcedi
illam septimam bono.pos.extraoꝛdinariam que datur
vocatis ab intestato ex legibus.per quam volo
succedere patri meo quem ab intestato decessisse inueni
cum ab hostibus redij.vnde cum fuerim emancipatus.
k ⁊ sic iure ciuili incognitus:⁊ successio[k] iure
postliminij mihi non pꝛodest illam bonoꝛum possess.
mihi concedi peto per quam habitam ⁊ concessam
volo bona que fuerunt patris mei vendicare et
21 vendico.¶†In lege vero coꝛnelia sic li.concip.
LIB.Coꝛam ⁊c.vt.s̄. in p̄ceden. vsqꝫ patri meo.
iunge ab intestato apud hostes decedenti.cui beneficio
⁊ successione legis coꝛnelie non possum succedere
cum fuerim emancipatus:⁊ sic iure ciuili incognitus
per quam bonoꝛum posses.habitam ⁊ cõcessam
postea volo bona que fuerunt quondaꝫ patris
mei vendicare ⁊ vendico.institu.de bono.posses.
22 ¶†Patrono etiã competit hec extraoꝛdinaria si
vult de iure pꝛetoꝛio succedere.⁊ cõ.sic.LIB.Coram
⁊c.peto mihi concedi bono.pos.septimam extraoꝛdinariam:
per quam volo liberto meo succedere
ab ĩtestato decedenti:⁊ sine liberis. ff. vnde leg.l.
l ij.ff.de verb.sig.l. lege[l].sic etiam filius in bonis matris.
⁊ mater in bonis filij petet iuxta pꝛemissa bonoꝛum
m posses.institu.de bono.posses.§.septima[m].
23 ¶†Ubi vero quis vocatur ex cõstitutionibus. sic
li.concip.LIB.¶†Coꝛã ⁊c.peto ego curatoꝛ talis
infantis mihi concedi bono.posses. septimaꝫ extraoꝛdinariam.
per quam idẽ infans vult matri succedere
ex testamento.qui testamentum mutare non
potuit pꝛeuenta moꝛte:cum in puerperio decesserit
⁊ alios filios sibi heredes instituit:vt in pꝛe.§.septima.[n]
24 ¶†Hodie etiam vocatur quis ab intestato
n ad successionem patris adoptiui.C.de adop.l.fina.
vnde sic conci.li.LIB.Coꝛam ⁊c.peto mihi concedi
bono.pos.septimam extraoꝛdinariam per quam
o patri meo.t.arrogatoꝛi[o] seu adoptiuo ab intestato
decedenti volo succedere:vt in pꝛe.§.septima.
25 ¶†Expeditis bo.pos.que ius tribuunt dicamus

a ¶Uñ liberi.lꝫ vba videant̃ defectiua satis est qđ intelligunt̃ ⁊ qꝛ latius est nomen liberoꝛum quam filioꝝ.ff.de verb.sig.liberoꝛum.ideo non dicitur vnde filij.

b ¶Ab inte.⁊.vij.que requirunt̃ in ista no.ros.sua rubꝛica.⁊ totidẽ sub suis rubꝛicis ponit in duabꝰ sequentibꝰ que mixtim ex positionibus colligi possunt

c ¶Legitimus i.adoptiuꝰ adop.durãte p.ll. statim allegatas de qua no. in.l.liberi i pꝛima glo.

d ¶Bono.pos. foꝛte ꝯtrium intẽdit eiꝰ qđ dicit tene qđ dicit lex.ff. eo. ti.

e ¶Uel vñ legitimi.h dicit.qꝛ rubꝛice digestorũ vl' codicis nõ ponũt vñ agnati lꝫ.l.ij.⁊ pe. ff. de illis loquantur.ll.codi. nõ legitimi autem stricte sumptũ sumit̃ ꝑ agnatis.nã cognati hñt spãlem rubꝛicã de qua sequit̃ sumptum aũt largissime respicit oẽs q̃ ab inte. veniũt ad successionẽ l.fauente. facit ff.de v̄.sig. l. lege.⁊ qđ no.j.v̄. patrono.

f ¶Pꝛoximioꝛ hoc itelligit lex etiã si nullus sequat̃.ff.e.l.j.§. pꝛi.cũ ꝯcoꝛ.ad idẽ extra de v̄. signi.ioseph.

g ¶Nõ extantibꝰ.posuit roff. sex q̃ req̃runtur in ista sub sua rub. vbi ponit fabulã de muliere astuta q̃ cũ maritus testatus nil sibi vltra dotẽ reliquerat se simulauit infirmã ⁊ testata est maritũ sibi heredẽ instituens qđ maritus audiẽs mutato pꝛimo testamẽto illã instituit ⁊ moꝛtuꝰ est.⁊ circa h satis fabulat̃ blãdo tñ viri sermone vxoꝛis supremũ iudiciũ in se ꝓuocare non est criminosum.C.si quis ali.te.pꝛo.l.fi.Et scias ꝙ hec bono.posses.est necessaria qꝛ nullo alio iure ꝯiunx cõiugi succederet.⁊ verũ est istos non esse ꝯsanguineos nec affines:qꝛ tũc certis gradibus coniuges esse non possunt sunt tñ affinitatis cã.⁊ vna caro diuino sacramento ꝯiuncto ad genus humanũ ꝓpagandum ⁊ est inter eos societas diuine ⁊ humane domus.C.de cri.expil.here.l. aduersus merito s̄m ros.p̄ter hanc successionẽ.⁊ bon.pos.induxit sic qđ scripsi de peu.ꝯñitutis sup pꝛima glo.

h ¶Supersunt querit ros.cũ deficiẽtibꝰ oĩbus de q̇bus.s̄.succedat fiscus quare nõ habemus vñ fiscus rñdet qđ nõ fuit necessariũ qꝛ ex potestatis plenitudine cũ inuenit bona sibi vacãtia illa recepit ꝓut vult ff.de iure fisci.l.j.§.an bona.C.li.x.de bo.vac.per totũ.C.de peti.here. l.j.ff.e.ti.itẽ veniũt.§.pꝛidie.⁊ p̄fixum est sibi tp̄s quadriẽnij ad petendũ post qđ non audit̃.C.đ.quadri.p̄scrip.l.j.

i ¶De bo.pos. sup h septima. ⁊.ff.vt ex legibꝰ ⁊ senatuscõ.bo. pos.de. l. vna.⁊ vide qđ no.ibi.

k ¶Et successio sup.vel fictio q̃ scꝫ fingit̃ reuersus semꝑ in ciuitate fuisse. huic enĩ que ciuilis est emãcipatus nõ ꝑticipat.sꝫ dices nõne sublata ẽ hodie dr̃ia emãcipatiõis ꝑ aut̃. de here.que ab inte. defe.coll̃. ix . rñde scđm qđ ibi dꝛ in fi. rñ. j. ꝓcedit in mõ p̄latiõis vt suus nõ p̄feratur emãcipato nõ tñ in mõ succedendi. si igit̃ põderemus tẽpus reuersiõis nõ iuuat̃ illo si tp̄s moꝛtis seruus erat ip̄e cũ pater decessit ⁊ h que ad istũ v̄. quo ad sequentem pater erat seruus tp̄e sue moꝛtis.⁊ sic successoꝛes hr̃e nõ poterat.C.cõia de suc.l.seruus per hoc vides qđ ꝓpter emãcipationeꝫ hec bo. pos. est necessaria q̃ al's esset volũtaria C.ex q̇. ca. ma. l.vlt.C.de cap. ⁊ postli. reuer. l.j.ff.e.l.diuus.

l ¶. l. lege hoc est ergo illa generalis vñ legitimi de qua dixi.s̄.versicu.est ⁊ alia in pꝛincip.

m ¶.§.septima.⁊ ros.etiam in his foꝛmat libellos tractans circa h de lege longobardoꝛum.

n ¶Ut in pꝛe.§.septima.⁊.C.de inoffi.test.l.iij.ex cuius fine patet qđ si extraneos instituisset ageret de inofficio. ADDE vt per glos. ⁊ Barto.in dicta.l.iij.

o ¶Arrogatoꝛi.iste etiam testatus dꝫ filio quartam.ff.de adop.si arrogatoꝛ possessionibus.

de tribus que ius nõ tribuũt sꝫ facti sunt.⁊ pꝛimo đ
a carboniana[a] in qua sic li.ꝯci.LI.Co.⁊c.peto ego
p.impubes filiꝰ quõdã.t.qui me in testõ suo p̄terijt
vel ab intestato decessit:cui cũ velim succedere ab intestato
tanq̃ ꝓximioꝛ.vel rũpere testm̃ per ꝯtabu.
vel dicere ip̄m ip̄o iure nullum cuꝫ fuerim p̄teritus
obijcitur mihi controuersia ipsoꝝ bonoꝝ ⁊ filiationis:
vñ cum sim impubes.peto mihi concedi carbo.
bo.po.per quam ⁊ possessoꝛ constituar.⁊ controuersia
mota differat̃ vsqꝫ ad tp̄a pubertatis mee .ff. ad
26 carbo.l.carb.§.q̄uis.¶†Si autem mouet̃ ei questio
status ⁊ pupillus non possideat.sic li. cõ. LI.
Co.⁊c.cõ.de.p.qꝛ cuꝫ velim patri meo ab intestato
succedere ipse mouet q̃õnem status dicendo me nõ
esse filium eius:vel me seruum esse quare peto vt talem
q̃õnem ꝓpositam ꝯ me vsqꝫ ad tp̄s pubertatis
mee faciatis differri:vel per vos aduersario ꝯdicenti
vsqꝫ ad tp̄s pubertatis silentium imponi:vt in p̄.
§.q̄uis.he non sunt necessarie positiones qꝛ summaria
est cause cognitio nec admittitur aliqua exceptio
quin pupillo detur carbo.¶†Sequit̃ alia
27 extraoꝛdinaria bo.pos.que dat̃ mulieri noĩe vẽtris
que ⁊ facti est[b]. in qua sic li.cõ.LIB.Co.⁊c. peto
b ego berta noĩe ventris mitti in pos.bo.quondã mariti
mei ex quo sum p̄gnans.⁊ mihi ⁊ familie mee ꝑ
vos ꝯstitui alimenta s̄m dignitatem meã. ⁊ s̄m qualitatem
⁊ facultatem ipsoꝝ bonoꝝ vel sic . LIB.
Co.⁊c.peto ego vxoꝛ quondã.t.de quo sum p̄gnans
c ꝯcedi mihi bo.pos.[c] noĩe ventris de oĩbus bonis q̃
fuerunt quondã.t.⁊ s̄m dignitatem meam mihi ⁊ familie
mee in alimentis ꝓuideri peto.vt in p̄.§.septima.
ff.de carb.bo.pos.l.j.ij.iij..⁊.iiij.Ac.ergo sic po.
PO.AC.PO.ꝙ ego fui vxoꝛ.t.item ꝙ me vt
vxoꝛem tractauit ⁊ noĩauit.extra de pꝛesump.illud.
item ꝙ ip̄e moꝛtuus est.itẽ ꝙ remansi ex eo p̄gnans
ff.de ventre in pos.mit.l.j.item ꝙ eram p̄gnans tp̄e
moꝛtis eius.ff.eo. l.j.Reus vero contra po.
28 ¶†Ultimo sequitur de bono. pos. ex edicto diui
d adri[d].vel per condic.ex.l.illius.t.in qua sic cõ.lib.
LIB.Coꝛam ⁊c.dico ego.p. ꝙ talis me heredem
instituit.vel tali ab intestato successi.vnde peto mitti
in bono.posses.quondam ipsius.⁊ ad hoc pꝛopo.
e condi.ex.l.fi.C.de edic.diui adri.tol.[e] Sed quod dixi
ab intestato alij repꝛobant vt.j.versi.quid de succedente.
Uel sic s̄m alber.pap̄.LI.Peto me mitti
in posses.bono.quondam.t.cui successi ex testamento
quod me ostensurum offero non cancellatum nec
vitiatum ⁊c.vt in.ea.l.cum enim cautum non sit quo
genere actionis agatur dabitur condictio ex dicta
l.C.⁊.ff.de condi.ex.legẽ.l.vnica.Sed ꝯ.naꝫ omnis
condi.est personalis actio vt insti.de actionibus.§.
appellantur autem.⁊ actio personalis non rite intẽditur
nisi contra obligatum ex contractu.vel quasi.
vel ex maleficio.vel quasi quia obligatio est mater
actionis vt.ff.de pꝛocura.licet.§.ea obligatio . ⁊ in
pꝛesenti casu nullum genus de pꝛemissis obligationibus
inuenitur sed dic qđ quedaꝫ condictiones ꝓponuntur
ad hoc vt aliquid fiat vel detur ab aduersario.
⁊ ille non intentantur nisi contra obligatum
vt dictum est.alie intentantur ad solam possessionẽ
f ⁊ non in his requiritur.obligatio nisi hoc casu[f] et
ff.de condi.inde.l.indebiti.C.de agri.⁊ cẽ. si coloni.
potest quoqꝫ hoc peti per officiuꝫ iudicis.⁊ tunc sic
li.conci.LIB.Coꝛam ⁊c.vt. s̄. vsqꝫ successi iunge
vnde vestrum imploꝛo officium vt me inducatis in
posses.bono.que fuerunt vel que possidebat talis
tempoꝛe moꝛtis sue:ex quo ergo testamentum non
cancellatum:nec abolituꝫ ostenditur mittendus est
heres in pos.rerum.que testatoꝛ moꝛtis tẽpoꝛe possidebat
ex beneficio pꝛe.l.fina.⁊.l.illa loquitur in testamento
29 in scriptis.¶†Quid de nuncupatiuo.
Respond.tunc habet interdictum quoꝛum bonoꝛum.
Alij dicunt ideꝫ etiã in nuncupatiuo siue illud
g sit in scriptis redactum siue non pꝛout ibi nota.[g]

a ¶De carboñ.sic dicta ab inuentoꝛe.⁊ hãc ꝓlixe pꝛosequit̃ ros.ponẽs de ip̄a tres chartas ꝓsequendo octo que requirunt̃ in illa.⁊ qꝛ ad positiones quas ex causa omiserunt autoꝛ ⁊ ip̄e remitti non potest illa ex pꝛimã.que sunt hec . ¶Pꝛima qđ petens masculus vel femina sit impubes.ff.e.l.j.§.ij.⁊.l.iij.§.puberi. ¶Scđa ꝙ huic impuberi agẽti vel defendenti moueat̃ qđ status ⁊ bonoꝝ.ff. eo. l. iij.§.quãuis. ¶ Tertia qđ sit natus de legitimo ⁊ indubitato m̃rimonio.C.e.tit.l.ij. ¶Quarta ꝙ sit discendẽs ex linea virili sit masculus vel femina.ff.e.l.j. §. ⁊ generaliter. ¶ Quinta ꝙ filiꝰ nõ sit exhr̃datus nec institutus.ff.e.l.j.§. põpo. ¶Sexta qđ annus vtilis s̄m eum nõ sit trãsactus.ff. eo.l.iij. §. fina. ¶Septima ꝙ in hac carboniana ꝯcedẽda interueniat cause cognitio.ff.e.l. j.in pꝛin.⁊.l.iij. §.due. ¶Octaua ꝙ impubes iste satisdet.C. e.l.j.⁊.ij. ⁊. ff.e. l.iij.§. missum. Et vt de ꝓlixe scriptis aliqđ memoꝛiale habeat̃. Circa pꝛimum querit quare soli impuberi ꝯcedatur rñdet qđ mouit pꝛetoꝛem etas tenella.inducens sil'a.C.de fal.mo.l.j.ff.de adop.si arrogatoꝛ.C. de p̄scrip.xxx.an.l.sicut in rem.⁊.l.cũ notissimi.insti.de tu.ver.est auteꝫ ff.de noua.l.ij.§.pe.in q̇bus oĩbus habet̃ p̄dicta ꝯsideratio. ¶Circa scđm fatet̃.vbi illa duo ꝯficta nõ essent lꝫ cesset carbonianũ locus est imperialibꝰ ꝯstõnibus:quas nõ habemus nisi sint ille.C.e.ti.vel habẽtur per interp̄tationes pꝛudentiũ.De q̃õne aũt status dat multa exẽpla.vt qꝛ dꝛ non filius:vel suppositus:vel seruus ip̄e vl' pr̃.itẽ dat duo exẽpla.⁊ si nõ per directũ tñ vtil'r que hñtur.ff.e.l.sꝫ ⁊ si is.§.si impubes l.j.ij.Rñ.lꝫ s̄m nõ appꝛobat.itẽ qđ est status sil'itudinaria.cũ dico patrẽ pupilli fuisse in mea ꝑtãte.⁊ pupillus dicit eũ fuisse patrẽfa. ⁊ eius heredẽ.vel dico illũ ꝯceptum aũ emancipationẽ pr̃is ip̄e dicit qđ post ff.e.ti.l.decessit quẽ ego.itẽ de eodẽ statu.patrie ꝑtãtis.ff.e.l.j.§.si q̇s no.positis his exemplis multũ instant in hac ꝑte.Circa tertiũ quidã addunt ⁊ sub ꝑsonis legitimis custodito partu ⁊ sic successione legitime cõpꝛobata.sꝫ vt ip̄e dicit s̄m id nullũ esset bñficiũ carboniani plus expediret agere peti.heredi.si veniret de iure ciuili vel quoꝝ bonoꝝ si veniret de p̄toꝛio.item qđ haberet diffiniri si fieret sic plana ꝓbatio. dicit ergo clarius quam ibi glo.l.illã scđam loq̇ qñ vir denunciauit cõiugi qđ nõ erat ex eo p̄gnans.ꝓbabit ergo intẽtans.carb. qđ partus fuerit custoditus sub legitimis obstetricibus.⁊ idẽ cũ a venientibus ab intestato id opponit̃ ⁊ petit̃.⁊ mulier custodiri nõ ꝑmisit.⁊ h dixit ibi gl.vel scđo intelligit̃ lex illa cũ ꝓbat filius ꝯiugium parentũ.s.qđ se ꝓ ꝯiugibus habuerũt.⁊ s̄m hoc sufficiet de hoc minus plena vel semiplena ꝓbatio.vñ dicit ibi gl.qđ de his oĩbus que lex expꝛimit summatim ⁊ semiplene fiet fides. ¶Circa quartũ vt dicit regula dat̃ in.l. j.ff.e.ti.§.⁊ gñaliter qđ vbicunqꝫ denegat̃ ꝯ tabulas denegat̃ ⁊ illa: ꝯ tabulas vero negat̃ ꝯ testamenta feminarũ.ff.de bo.pos.ꝯ tabulas . l. illud.§.ad testamẽta.⁊ ibi textus rõnem subdit:qꝛ suos hr̃des nõ hñt qđ expone vt ibi no.duos aũt casus quibus fallit dictum.istius.§.⁊ general'r ibi no.glo.quos ꝓsequitur hoc ros. ¶Circa quintũ de exheredato fallit qñ cum elogio exheredatus esset.puta exheredo impubereꝫ natum ex adulterio tunc locus est carboniano.vt ibi alias non.⁊ de instituto idem vt ibi.hꝫ enĩ s̄m tabulas.⁊ hoc qñ institutio tenuit si aũt non tenuisset qꝛ non solennis habebit carbonianũ.ff.eo.ti. l.j. §. si q̇s filium.intelligit tñ ros.qđ dictum est de exheredato qñ tꝫ exheredatio alias daretur carb.obijcit ros.de leg.iij.ff.de lib.⁊ posthu.vbi tenet exheredatio cum coniuncto solue.vt ibi no. ¶Circa sextũ instat in intellectu.§.fi.legis.iij.ff.e.⁊.§. si impubes. in l.sed si is.ꝯcludens qđ si impubes qui petijt carbonianũ vult esse sola possessione ꝯtentus vt possideat ⁊ fruat̃ rebꝰ foꝛsitã alienis ⁊ inde percipiat alimẽta non hꝫ necesse petere aliã oꝛdinariã ⁊ sic loquit̃.§.si impubes.⁊.C.e. l. ij. Si autem vult actiões ꝓponere vt res a possessoꝛibꝰ aduocat̃ nõ sufficit carboniana imo hꝫ petere oꝛdinariã vt in p̄.§. fi.in.l.iij.⁊ facit §.missum ibi p̄cedens. ¶Circa septimũ fatetur ꝑ leges allegatas duplicẽ cãe cognitionẽ necessariã ꝑꝛia semiplena in q̃ ⁊ si modicũ faciat ꝓ impubere dabitur carboniana: vt. l. iij.§.cãe.scđa q̃ iudex circũspectꝰ videbit amplius expediat pupillo expediri cãm quã differri vt clare ponit.§.due.ĩ.e.l. iij. ¶Circa octauũ distinguit vt.s̄.an velit sola possessione frui ⁊ contentus esse qđ pꝛetoꝛ tantoꝛum eum cõstituit possessoꝛem an velit ⁊ etiam actiones mouere ⁊ res hereditarias petere debita exigere ⁊ collationem dotis ⁊ omnium petere ⁊ hoc casu satisdabit pꝛimo casu si vult vti et frui ⁊ tamen habet alias vnde se alat satisdabit alias de suo viuat:si non habet de suo vnde viuat sine satisdatione fruetur: vt in pꝛe.l.sed ⁊ si is.§.an autem.et inducit tria similia . ff. vt in pos.lega.l.pe.ex quib.cau.in pos.ea.l. fulcinius de vent.in poss.mit.l.pꝛima §.penul.⁊ vltimo instat in satisdationis foꝛma an sit de restituendis bonis si apparebat eum non esse filium quod placet Azo. in summa eodem titulo.§.est autem an sit de vtendo et fruendo arbitrio boni viri quod placuit py.vbi refert Azo.mihi non videtur absurdum vtranqꝫ pꝛestari quando fruitur sed que subdit Roffre.per te videas quia suspicoꝛ ex dictis hic de pꝛolixitate notari.

b ¶Que ⁊ facti est.in hac requiruntur.vi.que ro.sub sua rubꝛica pꝛosequitur.

c ¶Bonoꝛum possessione.not.quia in hoc differt iste libellus a pꝛoximo.quia petit concedi . bonoꝛum possessionem sed ibi petebat mitti in possessionem que missio expeditur officio iudicis : sed dicit Roffre.cum ista ius non tribuat . vt supꝛa non est in hoc instandum.

d ¶ Adria. hic diuertit auctoꝛ a verbis Roffre. aggrediens verba Jacob.Baldus.et alioꝛum de quibus plene dominus meus ⁊ Cyn. in lege vltima ipsius.t.et pꝛimo quod edictum non competat inducitur Rubꝛica de edicto diui adria. tollen. et littera penitus . que est ibi in textu.glossa.ibi dicit illud esse sublatum . quod erat iniquum. vt de.xx.danda fisco et similibus.que ibi textus dicit ambages . hoc vult ibi glo.⁊ Odoffre.Roffre.⁊ dominus meus.tamen Jaco. Bal. Guil.de suꝫ.pe.⁊ Cyn.tenent hoc edictum sublatũ.ita quod ex eo agi non potest ⁊ idem Sy.Uincen.

e Tol.⁊ vt not.eo.titu.lege secunda in vltima glo.contra hoc nõ admittitur appellatio.

f ¶Nisi hoc casu.istud nisi impedit intellectum.vnde dicit glo.in.l.indebiti raro reperitur quod condicatur possessio nisi in hoc casu.⁊. ff. ⁊ cetera allegatur etiam.l.secunda . ff. de tritica . et. C. locati. si quis conductionis.

g ¶No.in glo.singuloꝛum.in fine.

30 ¶†Quid de ſuccedente ab inteſtato. Reſpon.il
le non habet beneficium pꝛe.l.fm odof.⁊ hoc ꝓbat
ſecunda pars illius rubꝛice que dicit de ſcripto he
a rede [a].ſed roſ.contra. ¶†Sed nunquid petens ſe
31 mitti in poſ.iurabit de cal. Reſpon.ſic regulr̄ enim
in omni cauſa iuratur.C.de iura.cal.l.ij.ff.ad exhi.
b theſaurus.[b] Alij dicunt ſufficere exhiberi inſtrumē
tum non cancellatum nec abolitum.arg.pꝛe.l.C.de
edic.di.adri.tol.l.fina.⁊ fine.li.ff.ad exhiben.l.iij.§.
32 ſciendum. ¶†Quid ſi miſſus in poſ. per illam.l.
cadit a poſſeſſione nunquid iterum per eandeꝫ.l. ei
ſuccurretur. Reſpon.non fm Jac.bu.inſti.de inter
c dictis.§.adipiſcende.ff.de peti.here.qō ſi in dieꝫ.[c]
33 ¶†Sed nunquid is qui ſcriptus eſt pōt poſtula-
d re ex certa re [d] pꝛemiſſum beneficium.vt in poſ. illi⁹
mittatur dicunt quidam qō non qꝛ pꝛe.l. loquitur ī
vniuerſali ſucceſſoꝛe tantum.arg.ff.quoꝝ bono. l.j.
Alij ꝯ nā ꝑdicta.l.C.de hoc nō ꝓhibet.ar.ff.de peti.
here.licet minimam.nec ob.pꝛe.l.ff. quoꝛum bono.
quia illud verum eſt in interdicto illo quod eſt vni
uerſale:tamen etiam pꝛo vna re competit:vt in ꝑ.§.
adipiſcende.⁊.ff.quoꝛum bono.l.ij.non tñ agitur tā
ꝙ pꝛo re ſingulari:ſed pꝛoponitur petitio generalr̄
ſicut in petitione hereditatis per pꝛe.tamen ꝯſti.C.
de edic.di.adri.tol.l.fi.agitur de vna re.⁊ etiā peti.
here.vt no.fm quoſdaꝫ.ff.ſi pars here.pe.l.j.⁊.ff.de
34 pe.here.l.iiij. ¶†Quid ſi vnus poſſidet vnam reꝫ
⁊ alius aliam nunquid aduerſus vnumquemꝙ foꝛ
35 mabit vnam petitionem. Rñ.ſic [e]. ¶†Quid ſi fi
e lius ſcriptus eſt in minus ſolenni volūtate a patre:
nunquid habet pꝛedictum beneficium. Rñ.non qꝛ
nec ſcriptus nec nuncupatus eſt immo ſuccedit ab
inteſtato.⁊ pater teſtamentum non condidit in ſcri
ptis vel ſine ſcrip.vt.C.fa.her.l.fina.C.de te.hac cō
ſultiſſima.§.pe. Alij contra.dantes ei ſaltem vtile.
quia voluntas illa ſeruatur inter filios tanꝙ teſta
36 mentum [f]. ¶†Quid ſi pꝛimo inuenit̄ in teſtamē
f to ſcriptus ſubſtitutus quam inſtitutus pꝛout qñ
ꝙ ſit vt.ff.de vulg.⁊ pu.ſubſti.l.ij.quis pꝛimo mitte
tur in poſ.per pꝛe.l.conſti.⁊ videtur qō heres. arg.
ff.de bono. poſ.fm tab.equiſſimum.§.ſi quis ita.et
g ar.C.de edi.di.adri.tol.l.j.extra de.reſcrip.cām q̇[g].
37 ¶†Quid ſi quis eſt ſub conditione inſtitutus nū
quid ante extanteꝫ ꝯdi.poterit petere ſe mit.in poſ.
ex pꝛedicta conſti.⁊ videtur ꝙ ſic.qꝛ bono.poſ.com
h petit[h] .ff.de here.inſti.ſi quis inſtitutus heres.ff.de
bono.poſ.fm tab.ſi ſub conditione. dꝫ tamen caue
re venientibus ab inteſtato qō reſtituet res ſi defi
ciat conditio.ff.de bono.poſ.furi.⁊ infan.cō.l.j.ſed
i mihi videtur contra.ar.ff.qui ſatiſ.co.inter omnes[i]
38 ¶†Sed nunquid acceſſiones veniēt in ꝑdicta cō
ſti.vt fructus ⁊ filia.credo qō nō:qꝛ poſtulat ſe mit
ti in poſ.bo.que fuerūt tꝑe moꝛtis defuncti vt dicit
ꝑ.ꝯſtitutio.C.de edic.di.adri.tol.l.fi.⁊ vide qō not.
39 ff.de teſta.tu.ſi nemo. ¶†Sed pone.p.deceſſit inſti
tuto ſibi herede.a.qui.a.poſtea deceſſit herede inſti
tuto in ſuo teſtamēto.m.q̇.m.vult bñficio ꝑdicte cō
ſti.mitti.in poſ.quarundā reꝝ per dictū.p.poſſeſſa
rū tꝑe moꝛtis ſue ſꝫ tñ.a.eas nō tenuit querit̄ an poſ
ſit.⁊ dicunt quidam ꝙ ſic cū iſtud ius ꝯditionis per
uenerit ad.a.⁊ ab eo tranſierit ad.m.per.l.cū hr̄des
⁊ h̄ ſi agit vt heres ioannis.⁊ q̇ habeat ius ex ſucceſ
k ſione.p.quaſi heres ei⁹ ſit per mediam ꝑſonam [k].
40 ¶†In ſumma no.ꝙ bo.poſ.olim fuerūt ⁊ hodie
ſunt inutiles fm Vber.de bo.ꝑterꝙ in quinꝙ caſi
bus.Pꝛimus qñ viuo teſtōꝛe poſthumus ꝑteritus
deceſſit quaſi videat̄ teſtm̄ ruptū iuris ſubtilitate.
tñ nihilominus heres ſcriptus ex illo.t.petet bon.
poſ.vt.ff.de iniu.rup.irri.te.poſthumus.Secūdus.
C.e.ti.filio.Terti⁹.inſti.q̇b. mo.t.infir.§.ij.Quar
tus.ff.de treb.cum heres.Quintus.ff.e. equiſſimū
§.j.⁊.C.de inoffi.teſt.filius.

IAm nunc dicendū reſtat de ſenatuſcōſul.
i de quibus bꝛeuiter tangamus [l]. ¶†In
l ſenatuſcōſul.ergo tertuliano ſic li. cōci.
LIB.Co.⁊c.peto ego iure filij mei de
functi a.m.hereditatē que fuit ipſi⁹ filij moꝛtui cui
ab inteſtato ꝑ tertul.ſe.cō.ſucceſſi.⁊ intento pet.he.
inſti.ad tertu.Ac.ergo ſic.po.PO.AC.Po. qō
ſum mater eius que dic.vt.ff.e.in pꝛin.⁊ inſti.e.⁊. C.
ad ſenatuſc.oꝛphi.ſi qua illuſtris.itē ꝙ filius deceſ
ſit pubes.ff.e.l.ij.§.ſi mater.vſꝙ in fi.itē ſi impubes
dicat.pono qō petij ſibi tutoꝛē.ff.e.l.mr̄es. ¶Item
ſi pubes dicat qō deceſſit ab inteſtato:vt in pꝛe.§.ſi
mater.⁊.l.ſi q̇s inteſtatus.⁊.C.e.l.fin.itē ꝙ ipſe non
habuit aliquos deſcendentes in auꝫ.de heredi.que
ab inteſta.defer.§.conſequens.coll̄.ix. Reus vero
2 po.econtra. ¶† In ſenatuſcō.autē oꝛphiciano ſic
li.cō.LI.Co.⁊c.con.de.p.qui poſſidet hereditateꝫ
que fuit berte quondam matris mee cui ab inteſta
to per ſe.cō.oꝛphi.ſucceſſi.vñ ab ipſo ipſam heredi
tatem peto vel in ꝑmiſſis concipe.pꝛout dixi in pe
3 here.vt.ſ.de iudi.§.j.inſti.ad oꝛphi. ¶† Item in
ſenatuſc.rubꝛiano.ſic ꝯci.li.LIB.Co.⁊c. ꝓpono
ꝙ cum.a.in teſtō ſuo mihi fideicommiſſariam liber
tatem reliquiſſet.⁊ vos feceritis citari.t.heredeꝫ ip
ſius qui fideicommiſſariā libertatē pꝛeſtare dꝫ nec
cōparuerit peto a vobis mihi libertatem pꝛeſtari
vel pꝛonūciari per vos ea mihi deberi.ff.de fideicō.
liber.cum vero.§.ſubuentum. ¶De ſenatuſcō.vo
luſiano dicā.j.de calumniatoꝛe.ṽ.verū. ¶Item de l
ſenatuſcō.libonū.dixi.ſ.de fide inſtru.ṽ.ad hoc.

a ¶Herede.item cum huius.l.beneficium fundet̄ ſuper quadam notorietate per oſtenſionē teſtamenti non cancellati reſultante que in herede ab inteſtato ceſſat pꝫ in illo ceſſare beneficium.

b ¶Theſaurus.hoc tenuit Mar.Sy.etiam ſi nō appareat ꝯdictoꝛ.

c ¶Quod ſi in diem.eſſet ſem iſtud de recuperanda idē dicit roſ. de herede qui poſſidet.⁊ vult tueri ꝑ iudicem bñficio illi⁹.l.qꝛ illud nō ē adipiſcēde.ſed dñs meus querens de herede q̇ bona vacantia autoꝛitate ſua recepit et poſtea petit id ꝑ iudicē ꝯfirmari tꝫ qō pōt dicens caſuꝫ.ff.de carbo.l.iij.§.ibidē ṽ.pui.ſꝫ hoc nō credo bñficio. ſcꝫ.l. fi. de qua loq̄mur ad ṽſi. parui.rñ.vt ibi not. ADDE an ſi miſſus in poſ. ex bñficio l.fi.cadat ab ipſa iterū ſuccurrat̄ ei bal.cōſil. lxxxiij.iiij. vol. ⁊ an trāſeat ad heredē an poſſit cedi.

e ¶Ex certa re alio vniuerſalr̄ inſtituto alꝰ ñ eēt qō.vt no.in l.fi.vbi tꝫ gl. ꝙ nō eēt qō.qꝛ hr̄ loco legatarij ⁊ legatū petendū eſt ab hr̄de. Ci.Vin. tꝫ qō pōt ſicutq̇ inſtitutus eſt ī quo ta cū eandē teſtatoꝛis voluntatē videat̄ habere iſte ſicut ille allegat.l.ille ff.ad. l. aq̇. nec ob.qō habet̄ ꝑ legatario.quia ī id verū vt non ſubeat hr̄ditatis onera dñs me⁹ fatebat̄ h̄ in filio q̇ ſemꝑ vr̄ inſtitutus in quota.qꝛ ſi res vꝫ legitimam quotam hꝫ ſi non valet lex ſupplet. ADDE vt per bar.quē cōiter ſequunt̄ doc.in.d.l.fi.ver.ij.quero.

e ¶Rñ.ſic vide.ſ.de li.cō.§.vlti.ṽ.ſꝫ pone.t.⁊ duobus.ṽ.ſe.

f ¶Tanꝙ teſtm̄.dicebat Ja.bal.qō in caſu illius.l.cū pater inter liberos minus ſolēniter teſtat̄ voluntas illa ſeruat̄ non vt teſtm̄ ſꝫ vt quedam diuiſio.C.fami.her.l.fi.

g ¶Cauſam.que fallit in caſu.l.ſi pater.ff.de here.inſti.

h ¶Competit.vide qō no.in.l.filijs.C.de inoffi.te.que in fi.§.allegat̄. ⁊ qō ibi no.Cy.

i ¶Inter oēs.bene facit hec lex ad ꝯꝛium ſꝫ fm hanc opinionem quid erit ex hereditate conditione pendente.ſolutio.vt ibi no. dari poterit curatoꝛ bonis.ff.de cur. bo. dan.l.j.⁊.ij.ſi inſtituto deberet̄ hereditas ab inteſtato qō eſſet minus dubia ſaltem ſubſtōne non facta alias ſi ꝯditio eſſet poꝛtatiua nec tꝑs impletionis exiſtat puta qꝛ fuit de certis elemoſynis vel pijs actibus adimplendis in pꝛimo anniuerſario moꝛtis ſue reciperem ꝯditionem pꝛo modo ⁊ ꝑſtita cautiōe de illo implendo illum admitterem.⁊ facit.ff.de ma.te.l.meuia. extra de condi. appo.verum.vtrobiꝙ conditio ponitur ꝑ modo.⁊ ibi de h̄ in glo.ij.

k ¶Perſonam.dubitatur etiam an in coꝛpoꝛalibus ꝓcedat illius.l. beneficiuꝫ.⁊ gl.mag.in gl.fi.ad fi.innuit qō non ⁊ roſ.e.ti.id declarās dicit id eſſe qꝛ h̄ de poſſeſſione querenda tractatur que facti eſt ⁊ pertinet ad coꝛpoꝛalia qꝛ incoꝛpoꝛalia non poſſidentur.ff.de vſuca. ſequitur.§.ſi viam.Sed dicit roſ.foꝛte ad incoꝛpoꝛalia poſſe extendi.cum in illis ſit quaſi poſſeſſio.vnde dicit pe.vt Cy.recitat.in pꝛe.l.in fi. qꝛ in iuribus ſeruitutū cadit poſſeſſio.lꝫ impꝛopꝛie.ff.de ſerui.l.que.pꝛo illis impetrari poſſet.ſed non pꝛo iuribus ꝑſonalium actionum ſaltē fꝫ leges hoc dictū ꝑpter ea q̄ ſcripſi de cenſi. peruenit ſuper gl.ij.Itē Gui. d ſuꝫ.ſup.l. illa fi. querit an ſi vnica filia inſtituta heres a patre vaſallo petat miſſionē in oīa bona incluſis feudalibus an agnati defūcti ſint legitimi ꝯdictoꝛes q̊ ad feudalia vr̄ qō ſic per regulam dolo facit de regulis iur. li.vj.cū ꝯcoꝛ.ꝯ cum vniuerſitate tranſeunt q̄ alias nō tranſirēt. extra de iurepa.ex litteris ff. de ꝯhen. em. in modicis.ſoluit ꝙ in poſſeſſione mitti debē⁊ agnati nō ſunt legitimi ꝯdictoꝛes etiam ſi feudū debeatur agnatis et eis reſtitui debeat.⁊ dicit eē caſum ī vſi.feu. ſi de feu.cōtrouer.fue.c.ij.poſt miſſionē eñ venit ad cognoſcendum ⁊ diffiniendū ⁊ ſi cōſuetudo vl̄ ius aliud iuuat filiā defendet̄ in illo:alias aſſignabit̄ cognato.

l Am nūc tangam⁹ de trib⁹ ꝓſequitur de duobus remittit de his tribus plene per roſ.de ſenatuſcō.tertul.⁊ de duob⁹ ſequentib⁹ ⁊ ꝑut an his dicit in hoc pꝛimo quattuoꝛ ſunt neceſſaria ꝙ ſit mater et hoc ſufficit licet ſit meretrix dummodo non illuſtris cuius caſtitatis obſeruatio pꝛecipuum debitum eſt.C.ad oꝛfi.ſi qua.qō filius decedat pubes ⁊ qō moꝛiatur inteſtatus quartū qō nō habeat deſcendentes in ſcōo oꝛficiano requirunt̄ tria ꝙ illa ſit mater ⁊ ille filius.item ꝙ mater moꝛiat̄ inteſtata.itē ꝙ fili⁹ tꝑe quo ſuccedit ſit integri ſtatus.In tertio.ſ.rubꝛiano requirit̄ qō libertas relinquat̄ ab eo q̇ relinquere potuit.Itē ꝙ teſtm̄ nō ſit ruptū.iteꝫ ꝙ debēs ꝑſtare libertatē ſit abſens ⁊ latitet.Itē qō ſeruus manumittendus ſit hereditarius ⁊ abſens.itē ꝙ ſi ꝑſtans libertatē nō ſit pñs. ſꝫ abſens.etiā ſi nō latitet.dꝫ vocari a ꝑtoꝛe vel ꝑfecto.itē ꝙ illo citato nō cōparente cā cognita ꝑtoꝛ ꝓnunciet libertatē deberi.⁊ h̄ oīa in ꝑdictis plene ꝓſequitur bal. De teſtamentis.Rub.

t Eſtamentū nullū ꝑpter defectum ſolēnitatis pꝛobatoꝛie nō pōt appꝛobari ſecus ſi ꝑpter defectū ꝑteritionis.l.filio ꝑterito.⁊ ibi no.ff.de iniuſto rup.⁊ irri.teſta.C.de teſta.l.non dubium.Item teſtamentum quod eſt nullum pꝛopter defectum cautionis.vt in.c.quamꝙ.de vſuris.li.vj.poteſt conualeſcere ſi teſtatoꝛ poſt ea caueat.ff.de heredi.inſtit.l.qui ſol.C.de pꝛeci.impera.offe.l.vniuerſa.ſecundum Barto.in.l.filio pꝛeterito.⁊ ideo eſt qꝛ illa decre.quāꝙ. his finibus contenta eſt.ſ.vt caueatur. ¶Teſtamentuꝫ debitoꝛis nō

pōt impedire venditionē creditoꝛis.C.debi.ven.pi.l.j.no. ¶Foꝛma libelli ꝯ executoꝛem negligentē hic no.G. ¶An valeat inſtitutio heredis ſi teſtatoꝛ facit interroganti tale rñſum ſic.ver.quid ſi is. ¶Relicta in teſtamento exigunt aditionem hereditatis ab inteſtato no. ff. de here inſti.l.qui filio.§.ſeruus.ver.pone nullus.G.An relictum filio pure computetur in ſubſtōne de eo facta poſt moꝛtem filij: rñdeo non .ver. ¶Item pone cuidam glo. ¶Per verbū relinquo ⁊ per verbum iudico videt̄ facta inſtitutio heredis verſi. q̇d ſi quis ita.Glo.de verbo iudico eſt caſus.C.de col.l.ſi emancipati.G.⁊ vide qō no.C.fa. her.l.quotiens in glo. ¶Si pꝛeteritus vult valere teſtm̄ nemo pōt dicere ipm̄ nullum ꝑſertim in pꝛeterito a matre.ver.pone Berta.G. lꝫ ab initio ſit nullum pꝛincipalr̄ tñ eſt aliq̇d potentialr̄ no.C.de ꝯ tab. l.ij.Bal. ¶Relictum factū poſt moꝛtem filioꝝ fratri ⁊ ſi nō veniret heredibus filio eius intelligitur de filijs ⁊ deſcendentibus fratris ⁊ filia eius in re certa inſtituta venit viriliter cum eius inſtituto herede.in.§.j.ṽ.pone.⁊ idem in emphyteoſi eccleſie ſecus in alijs ꝯctibus G. ¶Et ſic no.noīe heredis non omnem heredem ꝯtineri ſed tm̄ eos qui ſunt de pꝛole.ff.ad treb.l.ex facto.§.ſi.⁊ h̄ interpꝛetatio qñꝙ ſumitur ex natura rei vt in emphyteoſi eccleſie.vt.ff.ſol.matri.l.etiā de quo dic.vt no.ff.de ope.libe.l.liberti liberteꝙ per Cy.⁊ Bal.qñꝙ ex affectione loquentis vt qñ cum ſuis loquitur ⁊ cognitionem naturalem cogitat:vt in ſpec. ¶Quandoꝙ benigna reſtitutione ⁊ interpꝛetatione ne ꝯditio impoſſibilis fiat.vt.ff.ad trebel.l.ex facto.§.j. Regulariter aūt noīe heredis non ſit reſtitutio ad certam qualitatē heredi ſꝫ ad heredem oēm vniuerſalē non ex re certa:vt.C.de here.inſti.l.quotiens.⁊ ꝓbatur.ff.de ꝓbatio.l.ſi pactum Bal. ¶Qualr̄ foꝛmet̄ libellus in.l.edicto.C.d edicto diui.adri.tol.l.fi.§.ſequit̄.G. ¶An heres ab inteſtato habeat beneficiuꝫ illius.l.dic ꝙ non ex ꝑſona ſua ſꝫ ſi ſucceſſiſſet heredi ſcripto hꝫ beneficium ex ꝑſona illius verſi.quid de ſuccedente ⁊ ṽſi.ſed pone.G.⁊ facit.C.quoꝝ le.l.j.⁊.ff.de pe.here.l. iij. in glo.oꝛdi.bal.⁊ facit qō no.Cy.C.vñ legi.l qui ſe patris.G. ¶Itē an petens iſtam miſſionem debeat iurare de calūnia rñde qō ſic ſi hꝫ aduerſarium.ver.ſꝫ nunq̇d petens.G. ¶Itē an heres ſcriptus in re certa habeat beneficium.l.edicto ꝓ illa re.ṽ.ſed nunq̇d is.G.hoc ſi a nemine poſſidet̄ vel poſſidetur a tertia ꝑſona.ſed ſi poſſidet̄ ab herede dꝫ agi via oꝛdinaria.que tollit extraoꝛdinariā.ff.de an.leg.l.q̇ntus.§.pōpo.vel dic ꝯ qō hoc beneficium habeat locum indiſtincte qꝛ nō eſt purus legatarius ſꝫ habet titulum ⁊ nomē heredis:vt no.in. l. filium. ff. de lega.ꝑſtan.in glo.oꝛdi.⁊ multum vꝫ titulus ⁊ eſt cōis opi.modernorū ⁊ vide gl.in.l.liberis.ff.de doli exce.bal.vide.j.§.an teſtō.An aliq̇s ſit citādus nō in poſſeſſiōe iuriſ.ſꝫ in poſſeſſione facti ſic.l.j.quoꝝ bonoꝝ.l.iij.§.pe.ff.de bonoꝝ poſ.C.q̇ admitti ad bo.poſ.pñt.l.fi.ꝑ Cyn. ¶An ex teſtō min⁹ ſolēni det̄ filio bñficiū illi⁹.l.q̇dā ꝙ nō qꝛ nō ſuccedit ex teſtamento.ſed ab inteſtato.alij contra ⁊ meli⁹.ṽ.quid ſi fili⁹ G.ſi pater voluit teſtari.C.fami.herciſ.l.filij que.et.l.fina.G.facit qō not.C.fami.her.l.filij patris ⁊.l.ſi duobus.§.j.ff.de ꝯ.ta. Bal. ¶An ſemel miſſus ſi cadit a poſſeſſione.ſit iterano mittendus : quidam qō non qꝛ.l.edicto ꝑtinet ad poſſeſſionē adipiſcendam non ad recuperandam vide.ff.de ꝯ.emp.l.ſi cum fundū.§.fi.⁊.C.vñ vi.l.fi.item qꝛ illa lex intelligitur de pꝛima miſſione.l.boues.§.hoc ſermone.ff.de ver.ſigni. ṽ.ſꝫ nunquid is.G.Ego ꝯꝛium credo.ff.de eden.l.vbi.§.hec vox. nec eñ ſolum datur pꝛo poſſeſſione adipiſcenda immo ⁊ pꝛo cōfirmanda C.de carbo.edic.l.j.⁊ ibi per Odof. ⁊ Cy.pari rōne pꝛo adipiſcenda iterum.ar.ff.de iureiur.l.ſed ⁊ ſi poſſeſſoꝛi.§.j.Bal. ¶Sed nunquid datur ſubſtituto ſub ꝯditione cui dat̄ fm tab.dic ꝙ nō:qꝛ venit interiꝫ iudicio teſtatoꝛis ſꝫ legati ſicut non dat̄ ſucceſſoꝛi ab inteſtato.ṽ.quid ſi quis.G.conditione aūt exiſtente datur ⁊ ſi tu dicis non apparet ꝑ inſtr̄m de exiſtentia ꝯditionis.rñdeo qō non exigitur inſtr̄m niſi de ipſa oꝛdinatione teſtamenti non de moꝛte teſtatoꝛis nec de exiſtentia cōditionis nec de alijs que in ſerie teſtamenti ꝯtinere eſt poſſibile Bal. ſed pꝛeſumitur dolus contra illum qui occupat poſſeſſionem rei hereditarie.C.vnde vi.l.fi.Bal. ¶ Sed pone heres petit ſe mitti in poſſeſſionē per.l.edicto.cōparet titius ⁊ dicit ſe tenere ⁊ poſſidere ⁊ ideo ꝓteſtatur qō nulla fiat miſſio.queritur quid iuris.rñdeo ad hoc vt ꝓteſtatio valeat requiritur quod ſit excluſiua iuris agentis quod eſt ſiue habeat cōtradictoꝛ ius ſuperius ſiue equale ius ſuperius aut quia habet poſſeſſionem vel titulum cauſatos in vita teſtatoꝛis.ius par vt quia habet ſimilem titulum titulo heredis hec autem debent allegari in ipſa pꝛoteſtatione.nam iſta pꝛoteſtatio eſt loco exceptionis que debet concludere.argumen.ff.de flu.l.j.§.labeoꝛ ſic eſt generalis ⁊ debet declarari parte petente:vt no.in.l.fina.C.de anna.except.⁊ no. in. l. j. in.ij.col.ff.de no.ope.nun.per Barto.⁊ cauſa inſerta in pꝛoteſtatione non poteſt mutari in pꝛoſecutione pꝛoteſtationis ibidem in. viij. qō. per Barto.nam pꝛoteſtatio debet iuſtificari per cauſam.vt.l. fina.C. de his qui per metum iudi. non ap.Ea autem pendente indiſcuſſa nō poteſt dari poſſeſſio.C.ſi per vim vel alio modo.l.fi.⁊ dicitur indiſcuſſa eo ipō ꝙ pars nō citata.C. vnde vi.l.meminerint. pꝛeterea iudicio. enim pendente nil debet innouari.ff.de noxa.l.ſi ad libertatem . ff . de excu.tu.l.diximus.ff.de leg.commiſ.l.fina.Bald. ¶An ex fideicommiſſaria ſubſtitutione detur beneficium huius.l.⁊ videt̄ quod ſic qꝛ fideicommiſſarius loco heredis eſt:quod eſt verum reſtituta hereditate verbo tenus nō ante.⁊ facit.C.de codicillis.l.ſi quis agere.§.j. etiā ſi ab inteſtato fideicommiſſum ſit relictum ſecundum docto.quia codicillus largo modo dicitur teſtamentum ⁊ beneficio ſcripture debet gaudere iſte fideicommiſſarius quia tanꝙ ex notoꝛio fundat ſe Bal. ¶Sed quid de epiſcopo qui venit vt pater pauperum inſtitutoꝛum reſpondeo epiſcopus eſt heres pꝛo pauperibus ⁊ ideo habet beneficium illius.l.C.de epiſ.⁊ cle.ſi quis ad declinandam.per Jaco.⁊ licet non ſit nominatus in teſtamento tamen pꝛo nominato debet cenſeri quia tacite ineſt ⁊ eſt no.quod epiſcopus eſt pars ⁊ iudex in cauſa pauperum.ſimile.ff.de adop.l.ſi conſul.vel conſtituet epiſcopus pꝛocuratoꝛem nomine pauperum qui pꝛocuratoꝛ aget coꝛaꝫ eodem epiſcopo vel ſuo vicario.argu.ff.quando ap.ſit.l.j.§.ſolum.⁊ not. qō pauperes ſubſtituti per fideicommiſſarium non indigent reſtitutione ex trebel. C.de ſacroſanc.eccle.l.fina.fm Bartol.ibidem alij dicunt contra qō exigitur reſtitutio quia ſubſtitutio fideicommiſſaria ⁊ reſtitutio ideꝫ eſt immo non eſt idem quia reſtitutio non eſt ſubſtitutio ſed executio ſubſtitutionis:quia de manu heredis debent capere puaperes . C. quoꝛum lega.l.j.cum fi.Bald. ¶De materia teſtamentoꝛum plene vide.ſ.de inſtru.edi.§.filiuſfami.quaſi vſꝙ ad in fi.vbi etiam habes de materia executoꝛis teſtamenti . ¶An monachus factus epiſcopus poſſit teſtari.j.de ſtatu mona.§.cui querat ⁊ ibi an filius monachi teſtari valeat in.§.an filius.⁊ adde quod ibi habes in.§.nunc.de teſta. vſꝙ ad fin.ti. ¶An valeat teſtamentum damnati ad moꝛtem . ſ. de iu.om.iudi.§.poteſtas. ¶An ſuus heres habeat dilationē trium mēſium pꝛopter inuētarium.ſ.de reo.§.etiam ſuus. ¶Item de inuentario tutoꝛis.ſ.de actoꝛe.§.tutoꝛe.⁊ de tutoꝛe.§.j.⁊.iij.⁊ de hoc etiam in ti.de inſtru.edic.§.quinꝙ ſunt inuentaria.

¶De ſucceſſionibus ab inteſtato Rubꝛica.

¶Quatuoꝛ modos quib us quis dicitur inteſtatus.no.hoſti.co.ti. in pꝛincip.⁊ ſunt hi. Cū quis nullum fecit teſtamentum.vl̄ fecit ſꝫ nō de iure: vel de iure fecit.ſꝫ fuit ruptū.vel nō fuit ruptū ſed ex illo nō fuit hereditas adita.pꝛimum ⁊ vltimum ponit .l.teſtatus.ff.de verb. ſign.azo in ſumma de ſuis ⁊ legitimis circa medium dicit duos caſus addi poſſe.quibus quis ex poſtfacto decedit īteſtatus .ſ. expuguato teſtamento per querelā:vel per bonoꝝ poſ.cōtra tabulas.C.de col. l.vt liberis.item ſciendum ꝙ pꝛactici auctoꝛis non poſuerunt hunc tractatum.ſed vide quod ſtatim dicam ſuper ver.et quoniam. Queſtionem dnminicalem.lvj.et alioꝛum de duabus mulieribus moꝛtuis litigantibus de pꝛole.vide de pꝛeſump.c.ij.in et ſuper vlti. glo. queſtionem alb.odof.de quinꝙ articulis quibus dubitatur.an perdat mater ius ſuccedendi filio vide.ſ.de tutoꝛe.§.nunc dicendum . ſuper vlti.gloſ.Si frater interfecit fratrem liberos non habentem ⁊ inteſtatum an filij interficientis ſuccedent dicit Guido de ſuza.mihi ſub litera.f.terminatum fuiſſe quod non.per.l.fin.in fin.ff.de bon.damnat. Sed incidit queſtio py.ſi vulneratus per fratrem moꝛtifere nepotem filium vulnerantis inſtituit ⁊ moꝛtuus eſt ex vulnere an ipſe filius nō vindicans moꝛtem ideſt non accuſans patrem hereditatem perdat. ⁊ quia queſtio in voluminibus eſt ⁊ extra pꝛincipale pꝛopoſitum ſuum ſolutione contentus que habet filium per id hereditatem non perdere per.l.ff.de condit.inſtitu.l.filius. Hanc queſtionem reaſſumpſit via niſius.⁊ incipit cum de iure queſtionem domini mei in legibus de nepote qui moꝛtuo ſuo auo inteſtato ⁊ demum patre omiſſa hereditate patris adire vult hereditatem aui non pꝛoſequoꝛ quia materiam plene tractat Cy.C.vnde liberi.l.qui ſe patris in queſtione.ij.qui me turbauit in hoc quod dixit quod Jacobus de rauēna . ⁊ dominus meus poſt eum dixerunt ⁊c.an hoc dominus meus poſt eum dixerit neſcio : ſed hoc ſcio quod iſto anno.xlvj.xvij.decembꝛis erunt anni. lxj. quod dominus meus diſputauit hanc queſtionem. Eſt ſciendum quod Jacobus de arena in queſtione que incipit.ſtatutum eſt vel conſuetudo tenuit quod ſi alterum pꝛedictoꝛum permittit fratreꝫ repellere ſoꝛoꝛē a ſucceſſione patris conuenientis illam dotando.ideꝫ erit in auo cui ſuccedunt ab inteſtato nepos ⁊ neptis ex filio pꝛedefuncto . Inducit quod hi nepos ⁊ neptis fratres appellantur.ff. de gradi.iure conſultus.§.qui autem.inſti.de gradi.§.quarto.C.qui teſta.fa.poſ.ſi frater. ⁊ auus demonſtratur nomine patris.ff.de verb.ſign.iuſta per que patet quod verba ſtatuti non repugnant.⁊ ipſius vel cōſuetudinis mēs concoꝛdant que eſt vt agnationum ſalua ſit dignitas.ff.de legat.j. ab omnibus.circa pꝛinci.ff.de ven.inſpi.l.j.§.ſi ſeruus.C.de queſtio.l. ſuper ſtatu.conſtat autem quod per diuitias familiarum conſeruatur honeſtas que perit per inopiam.in auten.de teſti.§.ſcimus.ff.de teſti. l.iij.in pꝛinci.ff.de cuſto.reo.l.j.in auꝫ.de defen.ciui.circa pꝛincip. ⁊ vt omnes obe.§.j.ff.de pꝛiuil.cred.ſi creditoꝛes ⁊.C.de ſuſpec.tu.l. pietatis immo egeſtate ſoꝛdentibus vita eſt ſupplicium ⁊ moꝛs ſolatium. C.ad.l.iuli.maieſt.l.quiſquis familia pꝛopꝛie conſiſtit in agnatis . ff. de verbo.ſignif.pꝛonunciatio.in pꝛincip.⁊.§.communi.⁊ conſeruatur per maſculinam pꝛolem.eod.titu.l.familie.ad publicam ergo vtilitatem pertinet quod maſculinam pꝛolem comitentur paterne ⁊ auite diuitie.nam huius aui per nepotem ⁊ eius pꝛolem erit eterna memoria.ff.de verboꝝ.ſignifica.l.liberoꝛum.in fin.inſtituta .quib.mod.ius

Archivo Histórico Rosario

patr.potesta.solu.§.j.ff.de interrogato. actio. ⁊ quia ⁊ sic ratione consuetudinis ⁊ statuti inspecta in talibus nepotibus erit idem quod in filijs cum vbi ratio consuetudinis subest locum habeat consuetudo.⁊ cesset vbi cessat ratio.C.que sit long.consuetud.l.j.ff.de legi. l.de quibus:nec est nouum propter publicam vtilitatem derogari naturali equitati.ff.de vsucap.l.j.ff.ad.l.aquili. ita vulneratus . hanc reassumpsit Jacob.butrica.patet per verba an beneficium excludendi filiam dotataꝫ.qđ daꝛ filio per statutū trahaꝛ ad nepotē addebat tñ qđ alio statuto cauebaꝛ statutoꝝ verba recipi debere ẜm ꝓprium ⁊ vulgarem intellectū.⁊ hoc nō obstāte tenuit idē.qđ.ꝭ.require questione statuto cauetur qđ si quis decesserit.in qua cōiūxit aliud mēbrū.an si mortuo auo ītestato extabat filius ⁊ filia dotata ꝑmortua.an succedat cū nepote ex filio.⁊ tenuit ꝙ sic qđ est cōtra rōnes.ꝭ.per Jacobū īductas tu discute.ꝓlixitati eñ verbū hic necessario frenū impono.Sed questionē Ricar.ma.submitto que īcipit.l.municipali.ꝺ puella intestata relictis matre fratre vterino ⁊ amita.quis ei succedat.pōderatis iure cōmuni et statuto ciuitatis excludēte matrē existētibus collateralibꝰ cuiuscūꝗ sexus per lineā masculinā vsꝗ ad certum gradū.⁊ scias scriptuꝫ de puella q2 sic fuit casus.nā idē in matre.primo disputat an statutum valeat cōtra matrē presupposito ꝙ valeat cōcludit cōtra matrē ꝙ nullo modo existēte amita possibile sit eam admitti.quia siue cum amita admittatur.siue ille preferatur.directe erit cōtra statutum.⁊ sic dicit matrē sedere inter vterinum et amitā: pro vterino inducit quia matrē aperte videmus exclusā.sed edictum successoriuꝫ vno excluso. vocat sequentem in gradu. C.de suc.edic.ꝑ totum.non facta distictione inter agnatos ⁊ cognatos .C.de legi.here.auꝛ.post fratres.Est ergo fundata intentio vterini si amita vult illuꝫ excludere.ostendat quo iure municipali non iuuat eam.quod per se patet quia de sola matre loquitur ius scriptuꝫ non habet ꝓ se sed contra se:vt supra:ponderat etiam statutuꝫ formatum per verba negatiua.priuat enim si non dat factum.ergo ad priuandum non est cōuertendum ad dandum.ff.de cōdi.⁊ demō.l.cū tale.§.si.negari aūt non pōt statutum odiosum.⁊ sic restringendū.nō traheꝛ ꝗ ad exclusionē vterini ꝫ sileat amita que matrē excludit.⁊ sibi nō acq̄rit qđ nō est nouū.C.de natura.li.auꝛ.lꝫ.ff. de inoffi.te.si quis exheredato.ij.rñ.⁊ de vsuca.l.naturalr.rē ra.ha.l.ꝓcurator.§.j.pomderat etiā ꝙ non loquiꝛ statutū gn̄aliter de cognatis. sed specialr de matre non egrediaꝛ ergo ꝑsonaꝫ ⁊ maxime mutato sexu qđ perniciosum esset exēplo.ff.de leg.ij.si ita scriptū.itē cōstat qđ si mater non esset in medio clarū ⁊ indubiū esset ius vterini. ꝫ hec sunt paria non esse vel inutilē esse quo ad casum.ff.de bono.pos.ꝯ ta.l. j.§. quidā filiū.⁊ hec bñ dāt iura.⁊ de hoc extra de trāsla.c.ij.ꝟ.sicut ꝓ amita facit q2 cā statuti excludēs matrē est vt diuitie remaneāt in familias agnatoꝝ vt dixi in qōne ꝓxi.etiā illa rō eadē in vterino per qđ colligiꝛ qđ deberet vterinus casum omissum haberi ꝓ omisso de rescrip. susceptū lib.vj.⁊ qđ ꝯ ius est non dilatandum de reg.iur.que a iure.e.li.item inducitur ꝙ lōge fortius ꝫ admittēda essꝫ mater ⁊ nō admittiꝛ.ergo ⁊c. Itē eius exclusio fit ꝯtemplatione agnatoꝝ que durat ꝯ vterinū. iteꝫ illud generale vinco vincentē te ⁊c.sine sivitio adaptaꝛ ad amitā ꝫ ad matrem non.nā tunc aperte veniretꝛ ꝯ statutum.ꝫ nullum vitiū cū recipitur ꝓ amita.hoc satis est patens.itē nec adaptaꝛ ad vterinū iure cōi vl statuti q2 ipe nullo iure vincit amita āt vicit matrē iure statuti.ergo ⁊ illum quem viceret mater inducitur vltimo.ff.ad tertul.l.equissimum §.j.soluit pro amita.constat eñ qđ si mater nō excluderetꝛ per statutū indubitanter vinceret vterinum incommutabiliter per auꝛ. defuncto C.ad tertul.exclusa vero per statutum cum iure extraordinario excludatur q̄ṗtum ad excludendum vterinum incōmutabiliter hereditatem filij vꝛ habere lꝫ reuera non habeat:inducit.ff.de condi.⁊ demon.l.mulieri ⁊ titio ibi exclusus ⁊ tota pte legati qđ est iure extraordinarium illud quasi habere videtur quo ad hoc vt pars sua legatario nō accrescat sic ⁊ qui adiuit hereditateꝫ ꝫ bñficio restōnis abstineat qđ extraordinarium est.ff.de mi.in cause.tñ quo ad alium excludendū habeꝛ ꝓ herede. e.tit.etiā si sine.§.sed qđ papinianus per eundē modū inducit ff.de fideicō.liber.cum quasi.§.sed ⁊ si q̇s sic in ꝓposito non eñ vi statuti mater cedens amite cedit vterino inducit.ff.qui.mo.pig. vel hyp. sol.paulus rñdit ꝓut ibi itelligit gl. matre igiꝛ ꝑ statutū exclusa hrditas amite data videtur attenta cā ꝓpter quam excludiꝛ.ff.de le.j.filius §.diuus.Similem qōnem de amita ⁊ nepote vide per Cy.de adul.l. j. ⁊ est vltima questio.supposito statuto.vel cōsuetudine qđ femine filie non succedant cum fratribus.sed ab eis competenter dotentur. decessit quidam relictis filio ⁊ filia decessit demum filius etiam relicta filia amita dicit in fauorem sexus masculini per quē ꝯseruatur agnatio inductam ꝯsuetudinem vel statutum.de quo satis dixi.ꝭ.ver.est sciendū sed hic non est masculus.dicit ergo se vna cum nepte in tota hereditate succedere.vt sic rōne cessante cesset statutum vel consuetudo nec potest dicere neptis qđ teneat gradum patris:q2 non sexum. ad hoc. ff. de contra tab.l.non tm̄.§.si emancipatꝰ.⁊ dicit vbertus de bobio ⁊ Jaco.de are.hoc tenuisse inducunt.l.si q̇s hac lege.⁊.l.plane.ff.de operis liber.⁊.ff.de leg.ij.l.titia seio Recitat Hug.de fon.qui dicit se omisisse contrarium:quando decedit filius,iam mortuo patre.cum ius in sui persona acquisitum transmittat ad heredem etiam feminam.C. de iure delib.cum antiquioribus de his qui añ aper.tab.l.vna.⁊ hereditas est successio in vniuersum ius defuncti.ff.de verb.sig.hereditas ⁊ representat vicē patris.C.de he.vel ac.ven.l.emptor ⁊ sufficit semel ius fuisse quesitum.ff.qđ metus causa videamus:fatetur autem primoꝝ dictū verum si decesisset filius viuente patre dictum Hugonis mihi placet ⁊ miror qđ meus Jaco.de are.tenuerit contrariū.Sed reduciꝛ in questionem.an tale statutum vel consuetudo valeant non insto per ea que scripsi post demum super regula indultum lib.vj.qđ valeant induciꝛ. ff.communia pre.l.iij.⁊.l.venditor.§.si constat ⁊ si dicaꝛ qđ ius naturale vocat filios ad successionem.ff.de bo.dā.cum ratio.⁊ vnde lib.l.scripto heredi.respondetur qđ certam quotam filio deberi nō est iure nature q2 sic non fuisset variabile.quod tamen fuit in auꝛ.de trien.⁊ se.§.j.⁊ expressum est in lombar.quod si pater vel frater maritat filiam vel sororem debet esse dote contenta.⁊ nil plus petere:vt li.ij. de successionibus.l.per filiam vltra hoc pꝫ de pactis.c.q̄uis.lib.vj.qđ hoc potest pactum.ergo ⁊ hoc pōt lex municipalis vel ꝯsuetudo. C. de fideius. l. vlti.in fi.Est sciendum quod questio de qua dixi post Dy.super predicta regula indultum formabatur vt de casu plus dubitabili.s.de parte debita iure nature quasi de trebellianica minus esset dubium ⁊ tamen de illa vidi dupliciter dubitari scilicet an statutum illam minuere possit puta ad dimidiam quarte ⁊ sic octauam sicut in legitima forte statuit de dimidia legitime.⁊ sic de sexta.⁊ hoc conceditur.vt supra: secunda dubitatio est an statutum loquens de debito bonoruꝫ subsidio comprehendat etiam trebellianicam filio grauato de restituendo.⁊ ꝙ non trahatur ad illam facit regula que a iure lib.vj.cum cōcor. iteꝫ cōstat ista esse diuersa ratione ⁊ inductionis tempore ⁊ separatorum separata est causa ⁊ ex ratione iudicum . ⁊ extra de testi.cum causa.in fi. extra de do.inter vi.⁊ vxo.si maritꝰ.in fine.statutū ergo de debito bonoꝝ subsidio ad trebellianicā nō traheꝛ ꝫ deseruieꝛ v̄bis de ꝓui.si papa.§.j.ī fi.cū ꝯcor.ff.ꝺ exerc.l.j.§.si is q̇ vtvitabaꝛ quo ad illā iuris correctio.quod fieri expedit de elec.cum expediat in prin.lib.vj.⁊ hoc plꝫ plus videtur qđ etiam indebito bonorum subsidio isto casu statutum locum nō habeat.sed loquatur cum a principio pater reliquit filio minus legitima quod sibi statutum permittit nec questio procedit cū id solum reliquit ad quod tenebatur quia grauare illum de restituendo non posset: procedit ergo dubium cum plus reliquit. puta dimimidiam bonorū ⁊ de restituendo grauauit.fingamus ergo bona patris valere.xxiiij.marchas vel vncias auri.⁊ dimidias legauit ⁊ in dimidia filium heredem instituit.et de restituendo ticio filium grauauit ⁊ statutum vel consuetudo loci nō est de trebelliana.sed solum de legitima in casu restitutionis sibi fiende titius a filio predicto vel eius herede petit fideicommissum grauatus vel eius heres paratus restituere sic computat de.xxiiij.marchis habeo tertiaꝫ pro legitima et sic.viij.pars hereditatis mee fuit.xij.et sic vltra legitimam habeo quattuor in legitima nō potuit grauari vel grauatus nō fui.in quattuor fui grauatus de quibus detraho vnuꝫ.tolle tria.dicit titius pater per statutum potuit te grauare in dimidia legitime. ⁊ sic pro legitima debentur quattuor tantuꝫ.veniunt ergo restituenda.viij.fateor ꝙ si statutum legitime non cōprehendit trebellianicaꝫ nec de illa est expresse statutum detrahis quartam de octo ⁊ sic duo:mihi ergo debentur.vj.⁊ tibi.vj.remanent dicit heres grauati ⁊ ipse grauatus fateor ꝙ pater per statutum poterat grauasse in dimidia legitime si nō grauauit.sed me iuri cōmuni reliquit ⁊ sic procedit mea prima cōclusio:quid dicamus vtar hic verbis pilei ⁊ pronuncio pro herede in casu quo statutum non taxauit legitimam vel trebellianicam sed dedit patri vel testatori potestatem sic grauandi filios vel heredes in casu vero quo per statutum taxate erant legitima ⁊ trebellianica vel altera tantum quo ad taxatam bene loquitur titius cui debetur fideicōmissum.fuit de facto questio attinens premissis statutum proximiores prefert vlterioribus in gradu titius decessit intestatus superest filius ex sorore ipsius naturali.⁊ paterna.item filius matertere queritur quis preferatur:obtinuit legitimus filius matertere. proximitatis.n.appellatio etiam cognatos complectitur.ff.de suis ⁊ legiti.l. j.§.heredibus.⁊ insti.de succes.cogna.§.penul.filius autem ex sorore naturali non est proximus ad defunctum quia talis mater non est de numero agnatorum.ff.vnde cogna.l.si spurius. ⁊.l.hac parte ⁊ vide infra.ver.quid de natis ⁊ sequenti ⁊ vide quod ibi dicam .cognatio enim non contingit nisi iustis interuenientibus nuptijs ciuili duntaxat excepta.ff.de gradi.non facile.§.cognationis.cum ergo ipsa illegitima non fuerit agnata nec etiaꝫ cognata de facto quia non iuncta per feminam.et sic nec proxima dici possit per ipsius personam ipsius filius censeri non potest de numero proximorum. facit .l. fi . C. de natutali.liber.et de horum materia ibi satis per Azonem in summa ff.de collatio.bono.l.dedit dotem auus.

ADDE ꝙ ratio exclusiua feminarum a succedendo sit vt familiarum dignitas conseruetur tenet roma.ꝯsi.xvj.vbi voluit ꝙ stante statuto ꝙ eñtibꝰ fratribꝰ filia dotata nō succedat ꝙ dictū statutū ꝑt itelligi tā ꝺ frībꝰ testōris quā filio ⁊ idē voluit ꝯs.cccxj.vbi ꝯsuluit ꝙ statutum excludens feminas ꝓpter fratres hꝫ locum si extat frater ꝯsanguineus lꝫ nō vtrinꝗ cōiunctus.Quo ad.q.ricar.ma. vide Pau. de cast.consi.cccxliiij.in fi.Et ꝑ eundē plene an stante statuto qđ extantibus fratribꝰ defuncti mater non succedat si extat auus paternꝰ pater excludaꝛ.Et an stante statuto qđ extantibꝰ agnatis masculis nō succedat maꝛ nec linea materna. si extet amita maꝛ debeat excludi vid bal. i ꝯ.clxiij.j.li.vbi reꝑhēdit bar.

1 Sic potes hic li.conci. LI.Coram ⁊c.ꝓpono contra.p.quod cum.h. predecessor meus ab intestato decesserit oues boues ⁊ pecuniā que ideꝫ.h.in vita sua habuisse dignoscitur ab eodem.p.tenentur ⁊ possidenꝛ: que mihi nomine dicte ecclesie reddere indebite contradicit:nō attendens qđ nullus heres sibi proximior est quā ecclesia que ipm dño sociauit:vt extra de penis.c.ij.quare peto ipsuꝫ per vos cogi ad restitutionē predictarum rerū.⁊ ad hoc eum sententialiter cō-
2 dēnari.extra eo.c.j.qđ itellige ꝓut ibi no. ¶†Itē quādo quis dicit testamentū esse nullū.sic ꝯtra heredem scriptū li.con. LI. Coram ⁊c.ago contra.p.a quo peto hereditatē. h.patris mei cui ab intestato successi cū fructibus obuentionibus ⁊ accessionibꝰ mihi restitui ꝓposita hereditatis petit.insti. de heredi.que ab intesta.in prin.ff. ⁊.C.de peti. here.per totum.ꝭ.de iudicijs.§.vniuersalia. ⁊ similr institutus petit hereditatē a quolibet sine vero titulo possidēte excepto qđ nō dicit se ab intestato successisse ff.de peti.here.regulariter. et.l.qui interrogatus.l. nec nullā.cetera que hic desunt dic:vt.ꝭ.titu.proxi. dixi.vel conci.li.vt.ꝭ.de peculio cle.in ꝓnci. ¶ Et
a quoniamᵃ in hoc titu.de suc.mentio habetur aliqua de suc.tangamus. ¶ Et Primo de suc.descendentium. ¶ Secundo de suc.ascendentium. ¶ Tertio de suc.collateralium. ¶ Quarto de suc. naturaliū. ¶ Quinto de suc.natoꝝ ex dānato coitu.⁊ aliorū illegitimorum. ¶† Qualiter ergo descendentes succedant no.in summa azo.de leg.her. ⁊ de heredū quali.⁊ dif.item an suus heres presumatur se īmiscuisse:nisi probetur abstinuisse.no.ff.de acqui.here. eum qui.⁊.C.si vt se ab heredi. ab.l.j. ¶ An possessio trāseat ad suos si non fuerit corporaliꝛ apprehē-
4 sa.not.ff.de acquiren.pos.cum heredes. ¶†Pone quidam se abstinuit ab hereditate paterna et re integra:postea accepit de rebus hereditarijs nunc dicit se abstinuisse:queritur an possit:⁊ videtur qđ sic ⁊ hoc dicunt q̇dā qđ filius re integra qui abstinuit pōt se īmiscere:vt.C.de repu.here.l.j.⁊ fi.C.de na.li. l.iij.Vñ nihil interest verbis an factis q̇s volūtatē suā declaret.ff.de legibus.de quibus. §.fi. ⁊ ad hoc ff.de col.bo.nonnūquā.Alij contra:vt.ff.de acq̇ren. heredi.si seruum.§.fin.et.l.si pupillus.§.fin. Tertij dicunt referre an faciat id qđ citra ius ⁊ nomē heredis facere nequit an non primo casu pro herede est habendus.in secūdo non.ff.de acqui.here.pro heredi.§.fi.nisi dicat expressim se heredem.ff.de interroga.i iure faci. si filius. in emancipato vero non nisi petat bono.pos.et sic intelliguntur. ll.ff.de interroga.in iure faci.l.fi.et pre.l.non nunꝗ intelliguntur ẜm iura vetera.ẜm noua auteꝫ sublata est differētia emancipatiōis ⁊ patrie ꝑtātis:vt in auꝛ.col. viij. de
5 heredi.ab ītest.ve. ¶†Quid si suus heres decessit priusꝗ se immisceret hereditati:nunquid transmit-
b tit hereditatem ad quoslibet heredes.dic qđ sicᵇ:vt C.de cur.fur.l.j.§.j.C. de suis ⁊ legi. here. apud hostes.ff.de castren.pe.hereditatem.§.j.ff. de acquirē. here.necessarijs.ff.de rebus dubi.qui duos.§.fin.in
6 fi.instit.de here.quali.et dif.§.j. ¶†Emancipatus autem decedens priusꝗ adeat vtrum transmittat: no.C.de his qui ante aper.ta.⁊.ff.ꝺ acq̇.here.vētre.
7 ¶†Sed pone filius cuiusdam defuncte mulieris decessit ante aditam hereditatem matris sine liberis:relictis tamen ascendentibus:queritur an hanc hereditatem transmittet ad superiores:puta ad patrem auū ⁊ proauū. nā ad descēdentes bene trāsmittit non ad collaterales.vt. C.ꝺ his qui ante ap.ta.l. vnica.Dicunt azo ⁊ ac.qđ non.vt no. C. ad orfi.l.ij. ¶ Sed ac.videtur contra no.C.de iure deli. si ifanti.s.qđ si decedat in infantia hrditatē nō aditā trās-
c mittit ⁊ sic videꝛ sibi ꝯtrariusᶜ. ¶†Quid si filius
8 habens filios ⁊ peculiū aduēticiū decedit ab itestato.dic quod filij succedūt vt no.in auꝛ.col.viij.de he-
9 re.ab intesta.ve.§.j. ¶†Sequitur videre de successione ascendentiuꝫ qui qualiter succedant no.C.ad tertul.auꝛ.defuncto.Si vero decedit q̇s relicto auo vel proauo ⁊ fratre. an frater excludet auū vel pro-
10 auum no.e.ti.l.fi. ¶†Item an pater succedat filio in castrensi et quasi castrensi. vel in aduenticio vel profectitio peculio.no.in auꝛ.de here.ab intesta.ve.
11 ¶†Quid si filius repudiauit hereditatem sibi ex materna linea delatam. nunquid potest eam pater habere.dic quod sic vt. C.de bonis que liber. l.cum
12 non solum in prin. ¶†Sed quid si q̇s decedit.sine liberis relictis patre ⁊ vxore inope.⁊ matrimoniuꝫ erat sine dote. nunquid vxor excludet patrem . dic quod non.C.vnde vir et vxor.auꝛ. preterea . in fine. sed nec vxor excludet collaterales vt ibi not.⁊ argu.
13 C.quorum bo.l.fin. ¶†Nunc de collateralibus dicamus qui qualiter succedant not.in sum.azo.de le. here. ¶ Sed an filij fratris cum nullus ex fratribꝰ defuncti superest succedant in stirpeꝫ. an in capita.
d Rñ.dicit aꝫ.qđ in capita vocanꝛᵈ.Alij dicūt qđ in

a Sic potes. et quoniā de his q̇nꝗ mēbrisque hic ponit autor albe. gallicꝰ fecit q̇nꝗ rubricas incipiens a rubrica de succes.descendentiū continuans q̄tuor sequētes. et eiꝰ verba fuerunt oīa que sequūtur vsꝗ ad.ꝟ.ꝫ cū dicatur. que fuit additio.itē prima tria ꝓncipaliter ꝓsequitur Host.i summa huiꝰ ti.§.fi. vbi etiā glossat auꝛ.in successione.C.de suis et legi.⁊ auꝛ.defūcto.C. ad tert. ⁊ auꝛ. cessante. ⁊ auꝛ. post fratres.C. de leg. here. reliq̄ duo ibi ꝓsequiꝛ incidenꝛ.⁊ in summa q̄ fil.sint le. §.an vtrūꝗ genus. Scias ēt quod Pynus ꝺ materia formauit vtileꝫ distinctionē.quā Cy. q̄si ad lrām posuit sup auꝛ.ita ꝗ.C.cōia de suc.sed hꝛ alia illius forme tñ multū plenior q̄ etiā attribuiꝛ dyno.Sed Cy.vbi supra negat illā fuisse dyni. qđ satis videꝛ cū illa alleget ⁊ apte ius in frm cuius dynꝰ fuit inscius vt scripsi.de re. iur. beneficum super princi.j.glo.habeo etiam aliaꝫ marti.de fan. ⁊ adhuc alias incertorum autorum.

b ¶ Dic qđ sic.Jaco.de bel.plene disputauit hanc qōnē quā posuit in cor.de trien.⁊ semis.col.iij.

c ¶ Contrarius cessat contrarietas quia ibi de infante de quo nō dubitatur quin ad patrem transmittat.⁊ vide plene in tertio mēbro questionis ad quā remisi.

d ¶ Vocātur secus si cū patruo vocarētur scdm eum.⁊ idem ac.insti.de leg.ag.suc.§.hoc etiā tñ ipse ac.etiā sine patruo tenet ꝯtrariū in.§.statim allegato.⁊ in auꝛ.cessante.est igiꝛ sciendū qđ quādo filij fratrū cōcurrūt cum patruo.nullū dubium est qđ veniūt per stirpes nec est hec opinio ꝯtraria.nam qū fratres per se ꝯcurrūt ad successionem fratris vel quādo ꝯcurrūt filij fratrū cuꝫ patruis aperte diffinitū est ꝑ textum auꝛ.hic allegate.sed q2 textus ibi aperte nō diffinit qū filij fratrū per se ꝯcurrūt hic habemus opiniones.nā Host.in summa huiꝰ ti.vlt.col. circa mediū sequitur azo.in ver.q̇d fratrū filij idem alber.pap̄. dicens idem placuisse vber.de bobio in auten.cessante hoc dicit sup.l.ij. C.de suis ⁊ le.here.scꝫ vt.ꝭ.qđ veniāt ꝑ capita ex quo sequiꝛ ẜm euꝫ qđ si ex vno fratre supsunt duo filij ⁊ ex scđo q̇nꝗ ⁊ tertius moritur intestatꝰ isti veniūt ad successionē ꝑ capita:adducit q2 isti sunt in equali gradu equaliter ꝗ succedere debēt.alle.de le.here.l.lege.xij.ta.⁊ ꝑ.§. hoc etiā ⁊ qđ ibi no.accur.vt.ꝭ.dixi qui ẜm eū in hac opinione declinat ibidem rñdere conatur ad allegata in ꝯtrariū q̄ sunt hic lꝫ aperte vt est dictuꝫ textus aūt non diffinit hunc casum ꝑ eius verba duplicia diffiniꝛ primo in.§.si aūt.alias allegaꝛ.§.reliquū.dꝛ qđ si filij fratris mortui succedūt cū patruis recipiūt partē quā pꝛ supstes habuisset et illud idem repetit cū de filijs fratrū infra loquiꝛ dicens qđ in suoꝝ parentū iure succedant ergo in stirpes vt dicit ibi glo.demū in.§. illud alias si vero dicit qđ si nec fratres nec filij fratrū supsunt fratri vl patruo defuncto tūc inter illos q̄ sunt equalis gradꝰ scđꝫ ꝑsonaꝝ numerum hereditas diuidiꝛ ergo pꝛ filijs fratrū nō existentibus illā diuidit ꝑ stirpes. Sed ad.§. reliquum rñdet illud speciale cōtra ius cōe in preiudiciū patrui q̄ proximior gradu sine fratrū filijs deberet fratri succedere cessāte ꝗ ꝯcursu veniens in capita ꝫ ista solo icludit inculcationē in textu cum ad illum casum sufficeret ꝓmuꝫ dictū. Item ad §.illđ nō respōdet. cū plꝰ mittatur ac.in auꝛ. cessante. Ad ꝑ. l. ij. C. de suis ⁊ leg. ⁊ similes vt dicit respondet qđ loquiꝛ i successiōe descēdentiū nec q̄rebaꝛ rñsuꝫ.quia veruꝫ est qđ expresse loquitur i successiōe aui. vt statim dicaꝫ alber.gal. tꝫ cōtra azo.hoc idē alexāder super auꝛ.cessante.idē dynꝰ vt recitat Cy.in pre.auꝛ.allegat.qđ semꝑ fratrū filij succedūt in ius sui patris.insti. de here.q̄ ab intest. def.§.cū filiꝰ:⁊ C.vnde liber.l.j.⁊ ideo cū in ea inspiciaꝛ illius ꝑsona a qua descēdunt sicut pꝛ haberet vnā partē sic ⁊ filij sui loco illiꝰ fratris pariterꝗ pꝛis habebūt quantū ipse.sed azo ad ꝓdictū.§.⁊.§.finalē eo.titu.⁊ ad.l.primā vñ libe.si viueret responderet qđ nō in collateralibus sed in descēdentibus loquūtur.item ꝯtra azo.hanc partē animose tenet Jaco. de bel.sup vtroꝗ predictoꝝ.§.in auꝛ.de here.ab intesta. improbās istud dictum Accur.super.§.hoc etiam de quo in ꝓncipio dixi habeo in.C. meo reportatum post Gui.de suza. qui tenet hanc partem in scriptis tamen eius que duplicata habeo non inueni. ¶ Sed fuit alia questio de facto talis.a.b.c.erant fratres. a.decessit relicta filia. decessit et.b. relictis duobus filijs moritur filia illius.a.intestata.et sine prole terminatum fuit filios.b.cum.c.patruo illi non succedere per legem secūdam.C.de successo.edic.vides quod secundum leges patrinus est in tertio gradu predicti nepotes in quarto nec est iste casus priuilegiatus priuilegio de quo versiculo sequenti.Et quia de gradibus tractamus est sciendum quod dominus Jacobus butrigarius pater meus in questione que incipit statuto ciuitatis senarum tenuit quod statutum ciuitatis in materia successionum tractans de gradibus intelligitur quod computentur secundum ius ciuile:vt sic constitutio supplens corrigens interpretans et declarans eo modo sumatur quo ius suppletum correctum ⁊ cetera.vt in auten.collatione tertia. de filijs ante dotalia instrumenta natis ante finem.ad id.ff.si quis testamento liber esse iussus fuerit.lege prima.§.hec actio.eadē ratione fuit terminatū qđ si statutum ciuitatis penā imponit contrahentibus ma

tutū ex⸗

trimoniũ in quarto gradu vel citeriori ratione ſubiecti intelligitur id
de cõputatione canonica.ſi autem in materia cõmuni fiat ſtatutũ vni-
forme per epiſcopum ⁊ continue quodlibet horum in ſuo foro ſuã cõ-
putationem recipiat puta ne accuſans teſtes producat teſtes ſibi atti
nentes gradu tertio vel citeriori vel huic ſimile.facit qđ no.x.diſtin.cõ
ſtitutiones.de
teſta.cum eſſes
⁊ ſupra d diſpu
ta.et allega.§.
porro ad fineꝫ
⁊ dixi d no.ope
ris nũcia.c.j.ſu
per.ij.glo.
ADDE qua-
liter ſuccedunt
nepotes cũ pa
truis tã in alo
dialibus quaꝫ
feudalib⁹ bal.
ꝯſi.cccviij.pri
mo lib.alexan.
lxxvij.et.cxxx-
vij.j.lib.
a ¶ Qđ in ſtir-
peꝫ.quod eſt ve
rius alber.
b ¶ Et filijs fra
tris.ſi diceret
filijs filij alte-
rius fratris in
telligeret ſequẽ
tia qui videtur
incongrua ta-
men albertum
habeo duplica
tuꝫ.⁊ ſic ſtat ibi
ſicut hic tamen
qđ ſuppletio ſit
neceſſaria pro-
bat etiam que-
ſtionis forma:
vt ſtatim dicaꝫ.
item qđ ſequi-
tur textus.§.
ſinautem priui
legiatos filios
aperte loquit̃ d
filijs fratrũ vel
ſororum quod
pluries iterat.
vnde ſi de filio
fratris querit
inepte loquit̃:
nec dicas ĩ hoc
priuilegiuꝫ qđ
ſuccedat in capita.qđ vni partium poſſet eſſe dãnoſum.ſed eſt priuile-
gium qđ tertius gradus ſuccedat cum ſecũdo contra legẽ tertiam.ff.
de legi.here.Concludo igitur qđ de queſtione ſine ſuppletione predi-
cta cõqueror.que nõ habet dubium.querit enĩ an vocentur filij fratrũ
⁊ de hoc nulli dubium quod vocantur.vt patet in auť.ceſſante.et auť.
poſt fratres.C.de legi.here.⁊ in corpore predicto vñ ſunt ſumpte.item
ſi querat an diuidat per capita vel per ſtirpes hic etiam nullũ dubiuꝫ
ex quo ponit queſtio concurrentiã cũ patruo.quo caſu etiã nulla opi-
nio ꝯtraria vt dixi.s.ver.primo.Concludo igitur qđ corruptio vł de-
fectus fuit in queſtione alber.putauit corrũpens qđ illud filij ſequens
verbũ filijs.eſſet ſupfluũ autor aũt nõ pmeditãs incõgruitatẽ qõnis
corruptã ꝓpinauit.vt habuit.terreor qđ qñqꝫ illud idẽ mihi euenit.
c ¶ Concubinis.non ſimul ſed ſucceſſiue in domo retentis per quod
dictum eſt ſupra.
d ¶ Si ſpurio.in fine.apertius in.l.hac parte eo.ti.
e ¶.§.fi.in illa ſcđa diſtinctiõe d vno attributa de qua.s.dixi ſoluitur
qđ alter alteri nõ ſuccedat cũꝫ nõ ſint agnati vel cognati patet primũ
inſti.de leg.agna.tut.§.ſcđm.inſti.de nup.§.ſi aduerſus.C.de natura.
lib.l.vlti.in prin.⁊ fine.inducitur auť.qbus mo.na.effi.ſui.§.fi.⁊ facit
§.filiũ allegat⁹ in ſcđo.ꝟ.ſeq.vt ibi declarabo.⁊ qb.mo.natu.effi.leg.
§.fin.col.vj.⁊ hic placet lꝫ aliq contradicant.
f ¶.§.filiũ colla.vij.⁊ vt ibi ptꝫ in hoc ſec⁹ q: tales nõ cenſent̃ legitimi
niſi quo ad patrẽ.ſed quo ad agnatos vel cognatos nõ.⁊ tene qđ ibi.
⁊.§.ſequẽtibus d: vſqꝫ ad.§.tribus.
g ¶ Accuſari.intellige ex illo coitu ex quo nat⁹ eſt ſpurius ⁊ clarius vi

ſtirpemᵃ vt no.in auť.de heredi.ab inte.ve.§.ſinaũt
14 defuncto.C.de le.here.auť.ceſſante.¶†Quid ſi
b aliqs decedit relicto frẽ ⁊ filijs fr̃isᵇ: nunqd iſti ne-
potes vocantur:videtur quod ſic:quia appellatiõe
filiorum nepotes continentur.ff.de verbo.ſigni.li-
berorum.⁊.l.iuſta.⁊.l.filij.⁊ ad hoc.ff.de le.iij.vxorẽ.
§.concubine.⁊ inſti.de here.ab inteſta.ve.§.cum fi-
lius.Sed dic contra:quia hoc priuilegium datum
eſt filijs.vnde ad alios non tranſit:vt.ff.quod cum
eo.qui in ali.po.eſt.ſed ⁊ ſi.⁊ no.in pre.§.ſinautem.
qualiter autem fratres vterini ⁊ coniuncti ⁊ conſan
guinei ſuccedant no.in auť.col.vj.de conſan.et vte.
fratri.⁊.C.communia de ſucceſ.auť.in ſucceſſione.
15 ¶†Nunc de naturalium ⁊ illegitimorum ſucceſ-
ſione dicamus.⁊ no.quod filiorum.¶Alij ſunt na
turales ⁊ legitimi.¶Alij legitimi.tantum.¶Alij
naturales tantum.¶Alij ſpurij.¶Alij ſunt ex dã
nato.i.iceſto ⁊ nephario coitu nati.¶Que ſit ĩter
eos differentia no.extra de renun.niſi cum pridem.
⁊ in ſumma aꝫ.de naturali.li.¶†Qualiter autem
adoptiui ſuccedunt no.in ſumma azo.in.t.de adop.
item qualiter naturales.not.in ſumma de natu.lib.
17 ¶†Et no.tria fore neceſſaria vt ſit naturalis.pri-
mum qđ ſit natus ex tali muliere:cum qua matrimo
nium eſſe poſſit:vt in auť.col.ij.de inceſ.⁊ ne.nup.§.
ad hoc:ſm qđ ſit vnica.tertio qđ ſit in domo reten-
ta in ſcemate concubine:vt in auť.quibus modis
na.effi.ſui.§.ſi quis autem.⁊.§.palã.xxxij.q.ij.ſolet
18 xxxiiij.di.is qui non habet vxorem.⁊.c.ſe.¶†An
nati ex tali muliere ſint legitimi.⁊ an ipſa ſit vxor.vi
detur quod ſic.ff.de ritu nup.in libere.niſi ipſe fue-
rit proteſtatus.ff.de concubinis.l.in concubinatu.
ar.tamen contra in pre.c.de hoc in pre.§.ſinautem.
tales autem ſuccedunt matri vna cum legitimis: vt
C.ad ſen.con.orfi.ſi qua.§.fi.item dicunt quidã qđ
naturalis ſuccedit matri in totuꝫ:vt.ff.vnde co.hac
parte.ff.de in ius.vocan.parentes.Alij dicunt eum
vocari tantũ in duabus vncijs:vt in auť.quib⁹ mo.
na.effi.ſui.§.diſcretis.de hoc infra ver.ſed an nati.
o ¶†Quid de natis ex vno patre ⁊ duabus concu-
c binisᶜ:nunquid inter ſe ſuccedunt.ar.qđ ſic.inſtit.
de ſeruili.cogna.Reſpon.j.ſed quia non ſunt legiti
mi non ſuccedũt cognatis patris:in auť.quib⁹ mo-
dis na.filij.effi.ſui.§.filium.de hoc nota.ff.vnde co-
d gna.ſi ſpurioᵈ.in fi.⁊ in ſumma azo.in ti.de le.here-
e dib⁹.§.fi.ᵉ ¶†Sed qđ ſi duo ſunt fratres nati ex
20 vna matre ⁊ diuerſis patribus:nunquid vnus alte
ri ſuccedet dic quod ſic,vt in pre.l.hac parte.⁊.e.tit.

de hoc dictum per Hoſt.in pre.§.fi.eo.ti.
h ¶.c.pe.⁊ de clãdeſti.deſpõ.c.vlti.⁊ hᵒ intellige ſi depoſitũ fuit edictuꝫ
vt ibi.vide tñ qđ ibi dixi ſup ver.impedimentum.
i ¶ Scđm roſ.iraſcor autori q: nõ poſuit ſicut alber.gal.a quo habuit
q de iſta qõne ⁊ ſequẽti expſſe dicit qđ erãt qõnes roſ.butieñ.hoc di-
co q: volẽs vi-
dere in his ꝟba
roſ.oẽs titulos
qbus ĩ libellis
adaptari pote-
rãt perqſiui nec
inueni finalit̃ p
illum ver.galli
qõnes ei⁹ inq-
rens reperi in-
ter qõnes ſuas
has eſſe.xij.vel
xiij.illas ãt for
mat in donatio
ne tenuit auteꝫ
ſoluendo qđ ſi
nepos ſpurius
ex legitimo vel
legitim⁹ ex ſpu
rio fecit tale ſer
uitium auo qđ
ſi feciſſet extra-
neus idem fuiſ
ſet illi donatu-
rus qđ tenet
donatio quaſi
facta extraneo
alias nõ tenet
C.de donatio.
inter virũ ⁊ vxo
rem.l.donatio-
nes.nepos enĩ
legitimus odi-
bilis eſt propt̃
patreꝫ ⁊ nepos
ſpurius ꝓpter
ſeipſuꝫ allegat
C.de natura.li-
be.l.j.et vlti.ad
diſtinctionẽ fa-
cit.ff.de caſtrẽ.
pecu.ſi forte.ff.
de vulg.ſubſti.
l.ſed ſi plures.
§.in arrogato.
Queſtionẽ.xj.
autem ipſi⁹ roſ.
de donatiõe fa
cta amico vt re
ſtitueret ſpurio
plene ampliauit Iaco.de bel.querens etiam de venditione ob id fa-
cta.Item de inſtitutione ipſius vel donatione facta inter viuos ad
quam infra remittam.
ADDE qđ ſpurius nepos ab auo poſſit inſtitui tanq̃ extraneus
Bal.conſi.lxvij.quinto libro.
k ¶ Inſtituit Accur.in.l.vltima.C.de natura.libe.hanc queſtionem for
mat.⁊ inſolutã dimittit.ſolutio ſequens Roſ.equitatem habet.Odo
fredus tamen dicebat talem ex teſtamento vel ab inteſtato non poſſe
ſuccedere cum.l.nõ caueatur.item cum nepos non poſſit eſſe ſine ſtipi
te.⁊ iſte ſtipitem non habet cum pater ex dãnato coitu natus ſit.et ſic
ꝓpter degenerem nepotis vel aui nomẽ habet vt in.l.predicta in pn̄.
⁊ in fine.hec ratio concludit qđ nõ capiat ab inteſtato ſed p eam ꝯclu-
di videt̃ qđ capiat ex teſtamẽto vt extraneus nõ vt nepos ſy.vincen.in
l.fina.C.de natu.lib.dicebat in caſibus iſtis huius ver.⁊ pcedentis in
ſtitutionem valere per ipſam.l.que tñ in naturalibus loquitur.
ADDE qualiter ſpurij filius inſtitui poſſit bal.ꝯſi.cxxxj.
l ¶ Patris ſui.illius ſpurij viuentis ⁊ huius dicti rõ ſumitur ex.l.cuꝫ
non ſolum.C.de bo.que libe.q: filio legitimo exiſtẽte in poteſtate ſui
patris ſpurij vſuffructus acquirit̃ patri.ſed ille ab oĩ paterno benefi
cio excludẽdus eſt.C.de natu.lib.l.ij.⁊ auť.ibi poſita.nõ poterit ergo
p alium acquirere qđ p ſeipm nõ põt.C.de here.inſti.l.neqꝫ p ſe.
m ¶ Ita eſſe.qđ ꝯtemplatione nepotis tm̃ illam facit.
n ¶ Videt̃ ſm albe.gal.q ẽt remittit ad no.in pdicta.l.q.teſtm̃ vide.j.ꝟ.
qd ſi iter.ad itellectũ tñ hui⁹ ⁊ eoꝝ q pcedũt ⁊ ſequũt̃ vide qõnẽ trimẽ
brẽ Ia.de bel.quã poſuit in ſolutiõe ꝯtrioꝝ ſup.l.j.C.de natura.lib.

21 ſi ſpuri⁹.¶†Quid de legitimatis p principẽ dic
quod illi ſuccedũt propinquis in auť.quibus mo.
na.ef.ſui.§.adoptionis in fi.extra qui fi.ſint le.per
venerabilem.j.ver.ſed in facto.idem etiam eſt in le-
gitimatis per matrimonium ſubſecutum.C.de na.
liber.cum quis.extra qui fi.ſint le.tanta.ſecus tamẽ
eſt in legitimatis per curiam.C.eod.titu.⁊ in auť.q.
f mod.na.ef.ſui.§.filiumᶠ.¶†Sed nunquid ſpurij.
22 ſuccedunt matri cum legitimis.dic quod ſic.niſi ſit
illuſtris vt in pre.l.ſi qua.qđ intellige verum eſſe cũ
g nequit de inceſtu.vel adulterio accuſari ᵍ.q: tũc nõ
ſuccedet matri.ad hoc.ff.de ĩoſ.teſt.ſi ſuſpecta.§.diẽ
⁊.pre.l.hac parte.⁊.l.ſpuri⁹ not.inſt.ad orfi.⁊.j.ver.
23 ſed an nati.¶†Sed pone.t.contraxit matrimo-
nium cuꝫ berta ignorans eam cum alio contraxiſſe
vterqꝫ deceſſit.queritur an filij ſuccedent patri im-
pedimentum ignoranti ⁊ matri ſciẽti.dic qđ vtriqꝫ
ſuccedent.⁊ in totum ſunt pro legitimis habẽdi.nõ
enim poteſt quis pro parte eſſe ſeruus.⁊ pro parte
liber.ff.de liberali cauſa.cum duobus.de hoc extra
h qui fi.ſint le.c.pe.ʰ ¶ Nunc dicamus de natis ex dã
nato coitu.de quorum alimentis ⁊ legitimatiõe di-
24 cetur.j.qui filij ſint legitimi.¶†Quid igitur ſi ha
bes filium legitimum:⁊ ille habet filium ſpuriũ.in-
ſtituis ſpurium heredem.nunquid tenet inſtitutio.
dic qđ non.nam tales ab omni paterno beneficio ex
cluduntur:vt dicit auť.licet in fi.⁊ appellatione pa-
rentis.⁊c.ff.de in ius vocã.quicunqꝫ.§.j.ff.de verb.
ſign.appellatione:quidaꝫ autem diſtinguũt.an ꝯtẽ
platione filij eũ inſtituis tanq̃ nepotẽ.an vero tanq̃
extraneuꝫ.vt.ff.de adop.ſi pater.§.j.ff.de caſtrẽ.pe.
⁊ ſi forte.ff.de vul.⁊ pu.ſubſti.ſed ⁊ ſi pubes.⁊ in ar-
i rogatore eſt queſtio.ſm roſ.ⁱ ¶†Quid ſi habẽs fi
25 lium ſpurium.⁊ ex illo nepotem:ipſum nepotem he-
k redeꝫ inſtituitᵏ.Rñ.ſi erat in poteſtate pr̃is ſuiˡ: q:
non erat per eum emancipatus non valet inſtitutio:
26 vt.ff.de bonis libertorũ:quero ſm roſ.¶†Sed nũ
quid donationem vniuerſitatis nepoti facere po-
teſt.dicunt quidam quod non:q: hoc preſumitur fa
cere propter affectionem quã habet ad filium.ff.de
col.do.dotẽ.de col.bo.dedit.ff.de caſtrẽ.pe.miles.⁊
l.ſi forte.⁊.l.dotem.vñ pſumitur fraus.ff.de proba.q
teſtamentum.ff.de le.iij.cum quis decedens.§.titia.
⁊ facit.ff.de vſufr.ſꝫ ⁊ ſi qd donat̃:niſi donator iura
m uerit ita eſſeᵐ.C.de probat.auť.quod obtinet:nec
obſtat.C.de na.li.l.fi.quia ibi loquitur in naturali
bus ex cõcubina natis.ſed hic loquimur de ſpurijs.
27 ¶†Sꝫ an natis ex dãnato coitu põt ab extraneis

relinqui.

b ¶ Quidã.Guido de ſuza.in.l.j.alle.per.l.ex facto.alle.ij.rñ.⁊ per.l.cũ
acutiſſimi.C.de fideicõ.dicẽs p has leges clare ꝓbari tacitã ꝯditionẽ
eſſe in reſcripto.ſ.ſi legitimos nõ habuerit p quã tacitã dicit reſcriptũ
euaneſcere licet in illo dictum non fuerit illud peti vel concedi in defe
ctum legitimorum.
c ¶ In fin.ſcđm
alber.gal.
d ¶ Gofre.vbi
hᵒ dixerit gofr.
nonduꝫ reperi
hoc ſcias quod
ſtilus romane
curie.vt in illo
videri põt ſub
tit.de fil.pſby.
qđ etiam in ali
quib⁹ lr̃is vidi
que in terris eca
cleſie.ſup hoc a
ſede apľica ma
nauerunt po-
nit taleꝫ clauſu
laꝫ ita tamẽ qđ
ſi dictum patrẽ
ꝓlem legitimaꝫ
ex vxore habere cõtingat non coequeris eidem ſed cõgruam de bonis
ipſius poſſis ab illo recipere portionẽ.⁊ not.quia per talem formã nõ
ꝓuidetur filio in cauſam teſtamẽti exiſtẽtibus legitimis ꝓpter quod
diligens debet eſſe talis qđ pater viuens de ipſo ordinet vel in ſanita
te teſtetur.ſic qđ nõ poſſit decedere inteſtatus.eſſet etiã equũ qđ ſtilo
predicto clauſula adderet̃ ꝓuidens huic caſui hac forma vel alia.qđ ſi
decederet pater ſuper hoc ordinatione nõ facta dimidiaꝫ eius partis
que ad legitimũ filium.vel vnũ ex legitimis ꝑtineret ſibi deberi cenſe
mus.⁊ adhuc poſſet declarari.qđ ſi legitimoꝝ partes eſſent inequales
Item ſcias qđ per vbertum de bobio tractatuꝫ inuenio hũc caſum.ſpu
rius impetrauit a principe qđ eſſet legitimus patri ſuo.⁊ qđ vt legiti-
mus agnatis ⁊ cognatis ſuccedere poſſit nõ obſtante aliqua lege.pri
mo querebat.cum pater tunc iam eſſet mortuus:⁊ id tacuit.an patrem
a legitimis petere poſſit.⁊ dicit qđ non:q: celauit patrem habere legi
timos.qđ ſi expreſſiſſet nõ eſt veriſimile qđ reſcriptum habuiſſet.cum
in defectum legitime prolis talia fieri ſoleant:facit qđ dictũ eſt ſupra
⁊ veriſimile etiam eſt qđ ſi princeps ſciuiſſet illos citaſſet ſcđm.l.nam
ita.ff.de adop.ſecũdo.quia bona illa iam erant filijs acquiſita per ſuc
ceſſionẽ.vnde ius iam queſitum per reſcriptũ abſorberi non debuit.C.
de preci.impera.of.l.quotiens.C.de eman.l.nec auus.De ſecũda par
te qđ agnatis ⁊ cognatis ſuccedet dicit qđ quia eius rei ꝯceſſio nõ va
let cui⁹ eſt petitio deneganda.C.libro.x.de pe.bonoꝝ ſub.l.j.et ſi nup.
ex reſcrip.pe.l.ij.ergo ex contrario ſi petitio eſt admittenda valet con
ceſſio cum tales petitiones porrigere non ſit ſpurijs interdictuꝫ.facit
C.lib.xij.de diuer.offi.l.ij.vbi nõ digni ſublimantur ⁊ digni fiunt p pn
cipis reſcriptum.Item iſtud nõ eſt beneficium qđ cogat agnatos vel
cognatos relinquere.ſed permittit ab inteſtato ſuccedere princeps q̃
qui per ſuas conſtitutiões generales dat ⁊ aufert certis pſonis tales
ſucceſſiones fortius in vna perſona id potuit: ad primũ.ff.de conſtit.
prin.l.j.ff.de peti.heredi.l.j.ij.et.iij.Item nõne princeps ſtatuere poſ-
ſet tales ſic patribus ſuccedere ſicut ⁊ matribus vel qđ ſimpliciter ſuc
cederent potiſſime cum natura ⁊ generatione ſint filij.⁊ conſanguinei
licet ad comprimendũ illicitos coitus illos excluſerit ſua lege.in auť.
qbus mo.na.effi.ſui.§.opꝫ.col.vij.ſi igitur ad primordiũ nature redu-
citur ceſſat cã querelandi.C.d.ĩpo.lucra.deſcri.l.j.ad fi.vel.x.⁊.xxxv.
diſti.ab exordio ⁊ qđ ibi no.ad hoc facit qđ hereditates nõ delate nõ
ſunt in bonis noſtris.ff.de acq.re.do.l.ſubſtitutio.p que ꝯcluditur qđ
etiã ſine clauſula nõ obſtante valeret gratia vel ſalteꝫ dicatur ſufficere
generalẽ de quo hic bene facit.C.de quadri.pſcri.l.ij.de pſcrip.xxx.an.
l.iiij.in pn.cõſuluit tñ qđ dicat̃ non ob.tali lege generalitate ſubmiſſa
iuxta formã.ff.ſi quis cau.ſed ⁊ ſi qs.§.queſitũ.⁊ decre.q ad agendum
de ꝓcu.lib.vj.Hoſt.tenet qđ imꝑator ꝯſtitutionẽ illã generalẽ facere
nõ poſſet qn eẽt cauſa multoꝝ mortaliũ vide in ſumma qui filij ſint le-
gi.colũ.pe.ver.qd ſi imperator.Per primã qõnẽ ⁊ id qđ ꝓxi.dixi an-
te finẽ videt̃ ſolutũ qđ tractauit Dy.⁊ inſolutũ dimiſit ſuo ꝯſi.xxij.an
legitimatus naturalis p principem petat hereditatem iam alijs dela-
tam.⁊ ad hãc negatiuam induxit.ff.de mino.⁊ ſi fine.§.ſed quod papi-
nianus.ff.de here.inſti.ei qui ſoluendo.de bo.poſ.contra tab.l.j.§.fin.
facit ſolutio quã dedi in regula ſine culpa de legitimato per matrimo
niũ qđ fauorabilius eſt ſiue ſit collatio ſiue cõfirmatio ſiue reſtitutio
ibi vide ⁊ facit decre.q̃uis de reſcrip.lib.vj.cum ꝯcor.⁊ circa hoc vide
Hoſti.in ſumma vbi.s.ver.q̃uis ergo imperator.⁊ ver.ſeq.Iteꝫ ſcire
debes qđ Iaco.de are.in qõne ſua an imperator nõdum coronat⁹ le-
gitimare poſſit de quo dixi.s.de reſcrip.pſenta.§.fi.ſup ver.itẽ q ob-
tentũ eſt facta ſolutione qđ poteſt.cõtinuando querit an talis legiti-
matus excludat fideicom.ſubſtitutionẽ factam ſcꝫ patri ſi ſine liberis
deceſſerit.ad negatiuã alleg.l.generaliter in fi.C.de inſti.⁊ ſub.⁊.ff.de
in ius vocan.q: ſemp.⁊ de his q ſui vel alie.iuris ſunt.l.filiũ eum diffi
nimus qui ex viro ⁊ vxore naſcitur.¶ Item iſte per actũ ciuilem filius
ſimilis eſt adoptiuo qui nõ excludit ſubſtitutum.in vſibus feudorum
de feudo cõtro
uer.iue.c.natu-
rales.ff.de ꝯdi.
⁊ demõ.fideicõ
miſſum.nec ſuf
ficit aliqd fieri
ciuiliter tñ.C.
de his q veni.
eta.l.fi.⁊ d nup.
l.ſancim⁹.et de
hoc ſcripſi d cõ
uerſi.cõiug.cũ
ſis.Solnit ĩ cõ
trariũ natura ⁊
lege hũc coad-
iuuantibus:vt
alias dicitur ĩ
auť.de cõſan.et
vteri.fra.§.j.fa
cit.ff.de libe.et
poſthu.l.filio.macula enĩ illegitimitatis p imperiale beneficiũ exulat
vt ſic legitimat⁹ a legitimis differre nõ videat̃.in auť.q.mo.na.ef.ſui.
§.illđ.⁊q.mo.na.effi.le.§.ſi quis aũt.inſti.de here.ab inteſt.§.j.ad hãc
partẽ facit.ff.ad trebel.ex facto.§.ſi qs rogat⁹:⁊.l.heredib⁹.§.fi.⁊ de le
ga.ij.l.lucius in fi.⁊ de iure deli.l.fina.C.de adop.l.penul.de nup.l.im-
perialis.nec obſtat qđ de adoptiuis dictũ eſt.hic enim ceſſat ſuſpitio
fraudis.ff.qđ cũ fal.tut.l.pe.que in adoptione facile cõfingi poſſet.q:
facile fit ⁊ deſinit vt in pre.l.pe.de adop.facit.ff.de bo.dã.l.fi.§.ij.
ADDE primo q late poſui poſt bar.in.l.gallus.ff.de lib.⁊ poſthu.q̃
ad vltimũ vide in.l.ex facto.ff.de here.inſti.
ADDE Tu:filius naturalis an et qñ excludat agnatos vide bal.in
l.gallus.§.ſed quid ſi in.v.col.de liber.⁊ poſthu.
e ¶ Ver.ſed nunquid vide quod ibi dixi ⁊ ibi querebatur an ſuccedat
cum legitimis.
f ¶ Ad orfi.in prin.⁊ hic finiũt verba alber.gal.

relinq.Rñ.ſic:cũ nõ repiat̃ ꝓhibituꝫ.⁊ ad hoc.ff.ex
qbus ca.ma.nec nõ.§.j.de hoc ĩ auť.q mo.na.ef.ſui.
28 §.fi.¶†Quid ſi pr̃ eũ ſubſtituat dic qđ nõ põt vul
gariter.ſed pupillariter ſic vt bona propria pupilli
capiat nõ paterna:vt.ff.de vulga.ſub.ſi is.⁊ inſtitu.
de pupil.ſub.⁊ not.in auť.quibus mo.na.filij ef.ſui.
29 §.fin.¶†Quid ſi pr̃ eius vẽdidit not.ff.de ꝓba.q
teſtm̃ qđ pſumit̃ fraus.ſicut ⁊ quãdo in vltima volũ
tate dixit ſe ei debere.ſecus ſi inter viuos.ff.eo.ſi pa
tronus.Alij cõtra:vt.C.de natu.li.l.j.⁊.C.de dona.
inter virum ⁊ vxorem.ſi filij.ff.de leg.iij.vxori ⁊ hoc
verius vr̃ᵃ.¶† Sed qd ſi pater ĩſtituit extraneũ.⁊
30 ille filiũ.dic qđ tũc habebit bona pr̃na ſi nõ fecit in
fraudẽ.vt.ff.de edi.edic.cũ aũt.§.fi.ver.ponamus:⁊
ad hoc.ff.qb⁹ vt ĩdignis q titium.Si vero in frau-
dem non valet.C.de natu.li.l.j.⁊ fi.de hoc.ff.de vul.
31 ⁊ pu.ſub.ſi is q.¶†Sed ex facto q̃rit̃ qdã ſuppli-
cauit principi qđ filiũ ſuũ ex dãnato coitu natuꝫ in
defectũ legitimorum legitimaret:imperator p ſuuꝫ
reſcriptum illuꝫ legitimauit.poſt hoc pater habuit
ex vxore filios.q̃ritur an legitimatus veniat ad ſuc
b ceſſionẽ cũ legitimis.Dicũt qdamᵇ quod non per
l.C.de reuoca.donati.ſi vnq̃.⁊.ff.d.vulg.ſub.ex fa-
cto.xvij.q.vlti.quicunqꝫ vult.ff.de pac.talem.§.fin.
Alij ꝯtra.nam legitimati ſuccedunt cũ legitimis et
naturalib⁹.ĩ auť.qbus mo.na.filij ef.legi.§.ſi igit̃ ĩ
c fi.ᶜ⁊.§.gñaliter.⁊.§.illũ vero per huiuſmodi.et.§.et
d qm̃.⁊ hoc tenet gof.ᵈ ¶† Sꝫ an nati ex dãnato co-
32 itu ſuccedũt matri:Rñ.nõ cum de adulterio vel in-
e ceſtu accuſari poteſt.vt.s.ver.ſed nunquidᵉ.quia
tales ſecluduntur ab omni beneficio paterno vt
in auť.quibus mo.natu.fil.effici.ſui.§.fi.Ac paren
tis appellatione etiam mater continetur.vt.ff.de
ver.ſigni.appellatiõe.⁊.C.de inceſtis et inuti.nup.
ſi quis inceſti.in fi.et auť.ex complexu.vt.C.de ſer-
f uis q ſe ꝓprijs mul.l.j.de hoc inſti.ad orfi.ᶠ in prin.

¶ Bal.De ſucceſſionibus ab inteſtato.

Etiam pupillus dicit̃ decedere inteſtatus.C.de teſta.mili.l.in
teſtõ ſed ĩproprie.vt.l.j.ff.de ſuis ⁊ legi.⁊ ibi Bar.⁊.C.ſi imp.
inter pu.⁊ vi.p.G.¶ Si teſtm̃ eſt nullũ forma libelli erit ĩ pe-
titiõe hereditatis ver.j.G.C.de repu.here.l.ſuus.ff.de iniuſt.teſt.l.fi-
lio pterito ſecus ſi inofficioſum.vt no.de inoffi.teſt.l.qm̃.⁊.l.qui de ĩof
ficioſo.In falſo teſtõ dic vt no.ff.de acq.here.l.falſum.⁊.l.pantonius.
ff.de bo.poſ.l.cũ quidã.vide qđ no.C.de bo.poſ.l.j.vide qđ no.de ꝯdi.
inſti.l.que ſub ꝯditione.§.fi.per.Bart.⁊ no.qđ ſi iudex ꝓnũciat teſtm̃
falſum eſſe verũ dꝫ haberi ꝓ vero no.iuxta no.p Inno.de reſcrip.ſup
lr̃is.⁊ q fi.ſint leg.c.cãm q.p Inno.ſiue agendo ſiue excipiendo ꝓnun-
ciauerit.C.de fi.inſtru.l.fi.in fi.nam p exceptionẽ põt teſtm̃ cõfirmari
⁊ reſcindi ſm q ꝓnunciat̃.ff.de moſ.te.l.papi.§.ſi filius.ſnia tñ lata ſu
per exceptiõe non valet in criminali iudicio vt not.ff.de adul.l.ij.§.ſi
publico vide.s.ti.j.§.j.Bal.¶ An filius q renũciauit hr̃ditati pr̃ne
poſſit adire.ꝟ.pone.⁊.ꝟ.qd ſi fili⁹.G.¶ An fratrũ filij ſuccedãt pa-
truo ĩ capita vł in ſtirpes.ſ.nati ex diuerſis fratrib⁹ ⁊ dic q ĩ ſtirpes
§.mac.q: loco patrũ ſuoꝝ fungunt̃ ſi nõ ſoli.ſꝫ cũ aliquo patruo ſucce
dãt:ſꝫ ſi ſoli tũc azo dixit q ĩ capita alij qđ ĩ ſtirpes ⁊ veri⁹:q: imaginẽ
patrũ habẽt ſec⁹ in remotiorib⁹ q ſuccedũt in capita.i.numerũ pſona
rũ.ꝟ.ſꝫ an filij fratres.G.Et no.ſimile de imagine.C.d pſcriptio.xxx.
ann.l.cũ notiſſimi.§.ij.C.de iur.ann.aur.l.ij.ff.de libe.⁊ poſth.l.filio.q.
Bal.¶ Naturalis filius naſcit̃ ex legitimo ꝯcubinatu in quo tria re
quirũtur.ſ.q vir ⁊ mulier ſint ſoluti: q ſit vnica:⁊ qđ in domo cõcubi
na teneat̃.ꝟ.nũc d naturaliũ.G.Ia.dicit qđ ſufficit vnũ ſolũ.ſ.q ſit ſo
lutus ⁊ ſoluta.nã etiã ex furtiuo coitu naſcitur filius naturalis facit
extra de elec.c.innotuit niſi eſſet interdictũ penale hoc opus vt cũ vi
dua.ff.de queſtio.l.ſi qs viduã.nã vidua imaginem viri retinet et cum
ꝟgine.l.j.C.de rap.vir.punit̃ enĩ cõcubitus furtiuus in iſtis ſꝫ nõ pu-
blicus ⁊ ꝯcubinarius per legẽ nomẽ accepit.⁊ id extra penam eſt.ff.de
concu.l.ex concubinatu.Itẽ non vidua nec virgo naturalẽ parit ſi pa
ter ſit certus ſi paſſim cum pluribus cõmiſcetur hic ſpurius eſt et vul-
go cõceptus.ff.de ſta.homi.l.vulgo.Bal.¶ Spurioꝝ due ſunt ſpẽs.
nam aut naſcunt̃ ex accuſabili coitu ⁊ iſti nõ ſuccedũt pr̃i nec mr̃i:aut
ex tolerabili coitu.i.q p leges ciuiles nõ punit̃ vt vulgo ꝯcept⁹.Item
ꝯcept⁹ ex mr̃imonio putatiuo ⁊ iſte ſuccedit mr̃i ⁊ nõ pr̃i.Itẽ natura-
les ⁊ ſpurij ex eadẽ mr̃e nati ex cõplexu q nõ punit̃ lege ciuili ſibi inui-
cem ſuccedũt.ff.vñ cogna.l.ſi ſpurius.⁊.l.hac pte.ver.an nati.⁊ ver.qd
de natis ⁊ ver.nec dicam⁹.G.¶ Legitimati nõ ſunt legitime nati nec
eqparant̃ legitimis ⁊ naturalibus quo ad veram ſignificationem ſed

33 ¶† Sed cum dicatur illicitum patrem non poſſe filios inſtituere queritur vtrum poſſit eis donare. Reſpon.non.nam natus ex nephario ſeu inceſtuoſo coitu non eſt filius nominandus nec alendus. in auť.quibus modis naturales efficiuntur ſui.§.fina.nec econtra filius patri.

34 ¶† Quid ſi inter ſe vendere velint.dicunt quidam fraudem pꝛeſumi. et quod factum eſt non tenere. C. de legibus non dubium.x.diſtinct. vide ⁊ facit. ff. de teſtamen. qui teſtamento.ff.de acquirẽda hereditate.qui bonis.qõ verum eſt ſi ponas hoc fieri ex pꝛohibito affectu.ſʒ ſi tanq̃ inter pꝛoꝛſus extraneos foꝛte tenebit venditio.argumen.ff.de donatio.inter virum et vxoꝛ.ſi ſponſus.§.circa.ff.de contrahenda emptio. ſi quis donatiõis.

35 ¶† Quid ſi talis pater miniſtrat pecuniam filio.⁊ ille emit ab aliquo extraneo. ⁊ res empta ſibi nomine ſuo tradita eſt. nunquid ab ipſo filio poterit res empta reuocari per eas perſonas q̃ admittuntur ad reuocationem paterne rei nominatas.C.de inceſtis.nup.ſi quis inceſti.Dic quod res facta eſt eius cui tradita eſt.vt.ff.de fur. qui vas. §.fi.C.de rei vendi.ſi ex pecunia ⁊ ſi filius ſoluendo ſit.pꝛedicte perſone poſſunt ab eo dictaʒ pecuniam reuocare.Si autem ſoluendo non ſit foꝛte habebunt vtilem in rem ad ipſam vendicandã. ff.de donatio. inter virum ⁊ vxo.vxoꝛ marito. ¶ Qualiter conficietur inſtrumentum quando quis abſtinet ab hereditate vel eam repudiat.no.s.de inſtrumen. editiõe §.dicto.ver.ad hec autem.

De ſepulturis. Rubrica.

1 Multis modis. poteſt in hac materia lib. foꝛmari. aliquos tamen ex gratia ſupponamus. LIB. Coram ⁊c.conqueroꝛ ego. b. rectoꝛ talis eccleſie nomine ipſius de. p. rectoꝛe talis eccłie qui coꝛpoꝛa berte parochiane mee poſt appellatio.a me legitime interpoſitam videlʒ ne coꝛpus parochiani mei in ſua eccleſia ſepeliret per violentiam raperet in ſuo cimiterio non metuit ſepelire:quare peto coꝛpus ipſum ſeu oſſa eius ⁊ quecunqʒ occaſione eius ſeu ſepulture illius obuenerunt ſcilicet. xx. mihi reſtitui atqʒ reddi.⁊ ne deinceps talia pꝛeſumat ſibi per vos ſententialiter inhiberi.⁊.ad hoc ip̃m ſententialiter cõdẽnari.extra eo.ex parte ⁊.c.cum liberum.⁊.c.in noſtra.vel ſic.LIB.Coram ⁊c.peto a.p.rectoꝛe talis eccleſie ne decetero recipiat ad ſepulturam coꝛpoꝛa moꝛtuoꝛum vel pueros.j.annos diſcretionis cõſtitutos talis domus vel ville: vel vici. vel contrate. cum domus ipſa vel villa ⁊c.ſit de mea parochia. et mihi ſit decimalis.⁊ illis viuentibus conſueuerim ſacramenta eccleſiaſtica miniſtrare et tam viri quã mulieres illius apud meaʒ eccleſiam ab antiquo cõſueuerint ſepeliri.extra.eo.in noſtra.§.talem ⁊.c.de vxoꝛe.⁊.c.j.⁊.iij.xiij.q.ij.vbicũqʒ:⁊.c.placuit.⁊.§.itẽ Joſeph. ¶ Sed videtur ex pꝛedicta decr.in noſtra in pꝛinci.talis li.eſſe ſufficiens.LIB.Conqueroꝛ de hoſpitalarijs qui parochianos meos recipiunt ad ſepulturam:etiam ſi nihil aliud petatur.nam ibi rectoꝛ ille nihil aliud petijt ſed contra quia actio eſt a ius perſequendi ⁊c.inſtitu.de act.in pꝛin. Sed dic[a]

adoptiuis.vt no.in.l.j.ff.ad mu.⁊ no.in.c.innotuit de elec. tamen inuicem ſuccedunt ſi per reſcrip.imperato.vel per matrimoniũ ſint legitimati ſecus per oblationeʒ curie in.§.quid de legitimatis.G.In cõſilio autẽ populi nõ poteſt quis legitimari.arg.C.de adop.l.ij.⁊ Inno.per Cy.ff.de iuſti.⁊ iur.l.oẽs ppłi. ¶ Ite no.ꝑ matrimoniũ non legitimari inceſtuoſos lʒ papa diſpenſet ſuꝑ matrimonio. ff.de ſta.ho.l.cũ per G.⁊ Cy.ſʒ exigiť diſpenſatio exp̃ſſa ſuꝑ ipſa ꝓle hanc legitimationẽ ſuper inceſtuoſis põt facere iperatoꝛ ff.de ri.nup.l.q̃ in prouincia.§.diuus.per glo.⁊ Cy.in addi.⁊ vide Cy.C.de nup.l.ſi cõtra ⁊ Archi.lvj.diſt. Oſius et Jac.ff.de ſolu.l.cum x.et Guil.ff.de leg.l.benignꝰ et in.c.nõ eſt ſine culpa.i mercurialibus vide.j.de reg.iur.§.p̃nceps. bal. ¶ An poſſit q̃s ſpuriũ ſubſtituere.ff.de vulg.ſubſt.l.ſi is qui ver.quid ſi pr̃. ¶ An ſpurius poſſit ſubſtitui.ff.de vulg.ſub.l.lucius.G. ¶ An poſſet ſpurio vẽdi.ff.de pꝛoba.l.qui teſtamentũ.ver.q̇d ſi pater.G. ¶ An filius ſpurij poſſit inſtitui.C.de na.li.l.fi.ver.q̇d ſi heres.g.diſtinguendus eſt ꝯtemplationis motus.g.. ¶ An heres inſtitutus a titio poſſit relinquere ſpurio titij.ver.quid ſi pr̃ inſtituit.g. ¶ An legitimatus a carente liberis deſinat eſſe legitimus ſuſceptis legitimis filijs.ver.ſed ex facto.dic qõ nõ.g. ¶ Si pr̃ facit dicere inſtr̃a de filio ſpurio q̇d iuris ver.fi.g.vide Cy.C.fam.her.l.filie.C.de do.inter vi.⁊ vxo.l.ſi filij.⁊ de vſufru.leg.l.ſi filius titij ⁊ ꝑ Ja.de dona.l.ad eũ.§.fi.⁊.ff.de manu.l.iiij.§.ſi ab ignoto.ꝑ Jac. ¶ An filius baſtardus p̃teritꝰ dicat teſtm̃ nullũ extraneo inſtituto.⁊ dic qõ nõ etiã turpi ꝑſona inſtituta ꝑ glo.q̃ eſt in.l.j.§.j.ff.de ꝯtra ta. ¶ Sed an baſtardꝰ inſtitutꝰ et de reſtituẽdo rogatꝰ a pr̃e poſſit legitimã detrahere:dic qõ nõ qꝛ baſtardus nõ debeť legitima ſecus in ſucceſſione pr̃na al's materna.ff.de inoffi.teſt.l.ſi inſtituto.§.de inof.cũ ſi.adde ad materiã baſtardoꝝ.j.de ſta.mo.§.ſed an ingreſſus.⁊.j.de ſpõſa.§.puelle. ¶ Sed an legitimato debeať legitima i bonis allodij.Credo qõ ſic.Itẽ qõ p̃teritꝰ dicat nullũ qꝛ redactus eſt ad pꝛimeuũ ſtatũ quo oẽs legitimi naſcebanť adeo vt legitimatio ſit potiꝰ detectio q̃ datio.ſił no.in.l.manumiſſiões.ff.de iuſti.⁊ iur.ſm Ja.Sed ego dico qõ legitimatio initiť ſucceſſioni ⁊ nõ eſt detectio ſed datio ꝑ eandẽ.l.Bal. ¶ No.qõ trãſactio facta inter ſpuriũ ⁊ legitimũ vt hereditas remaneat ſpurio valet.C.de tranſact.l.fratris qõ no. ¶ No.qõ legitimatio nõ fingit retro vt no.in.c.ſi ꝓ te.extra de reſcrip.lib.vj.⁊ vide oĩno.s.de ꝓcura.§.ſm ſtilum.

ADDE tu an filio baſtardo debeatur legitima ⁊ an pꝛeteritꝰ poſſit rũpere teſtamentũ glo.in.l.j.§.j.ff.de ꝯtra tab.Bal.in.l.gallus.§.quidam recte in.ij.col.ff.de lib.⁊ poſthu.

¶ De ſepulturis Rubrica.

¶ Oĩno vide qõ pulchꝛe ſcripſit Inno.ſuꝑ hac rubꝛica pꝛactici autores p̃ter roſ.obmiſerũt hãc rubꝛicã ſaluo qõ bonagui.parte.ij.vbi multos libellos foꝛmat de iſta poſuit duos libellos.et ab his incepit autoꝛ roſ.in libellis iur.ciuilis.materias huic affines tractat q̃s hic autoꝛ aſſumpſit de moꝛtuo inferendo.Itẽ de ſepulchꝛo edificando ⁊ hoc quo ad interdicta.Itẽ interdicta ponit tria ſcʒ de eo q̇ intulit moꝛtuũ in locũ alienũ.Itẽ de actiõe funeraria ⁊ in fine de ſepulchꝛi violatiõe ⁊ de his infra videbis in ver.poꝛro ⁊ ſequẽtibus. Sʒ ipſe roſ.in libellis iuris canonici hũc tractatũ ꝓſequiť ꝑ octo mẽbꝛa diſtinctũ ponẽs in fine q̇nqʒ libellos de q̇bus.j.diceť extra hoc recurrẽdũ eſt ad ſummiſtas de hac materia vtiles ꝗſtões habemꝰ in ſexto.ſʒ in cle.rigoꝛoſas qõnem dñi mei de his q̇ nõ ſepeliẽdos ſimulãt ſepelire ſcripſi de vſur. q̇q̇ lib.vj.ſuꝑ.v̇.ſepulturã de qõne Jo.de deo an eccleſia parochialis quartã petere poſſit ab herede vide eo.ti.de his in fine magne gloſ.de quõne dñi Jo.de montemur.ſcripſi eo.ti.de pactis.c.j.ſuꝑ ver.libera. decẽ qões ad materiã ſcripſi in decr.certificari.e.tit.de quarũ aliq̇bꝰ infra diceť vbi ſepeliri debeat inteſtatꝰ cuiꝰ pr̃ auus ⁊ ꝓauus in diuerſis locis ſunt ſepulti ſcripſi.e.ti.is q̇ lib. vj.ſuꝑ fi.ij.glo.Sʒ hic addo pone pr̃ ⁊ auus ſepulti ſunt apud religioſos.ꝓauus ⁊ anterioꝛes ſunt ſepulti apõ parochialẽ vł aliã eccłiam q̃riť de filio qui nõ elegit q̇ debeat ſepeliri qõ cũ ꝓauo et ſuꝑioꝛibꝰ facit.e.ti.cũ q̇s in ꝑn.⁊.c.is q̇ ⁊ c.ſe.lib.vj.in q̇bus põderatur ſepulchꝛũ maioꝛũ.ſed maioꝛes ſtricte et ꝓpꝛie ſunt vlterioꝛes ad tritauũ.ff.de gradi.iuriſconſul.§.parentes ⁊ no.ff.de i ius vocã.l.q̇nqʒ.§.parẽtes.q̇ ꝓaui ⁊ ſuꝑioꝝ põdereť ſepulchꝝ attẽtis v̇bis de ꝓuile.ſi papa.§.j.in fine.q̇bꝰ deſeruiri dʒ in dubio.ff.de exercito.l.j.§.is q̇ naueĩ fi.⁊ foꝛtiꝰ ſi illa ꝓaui ẽ parochialis vt ſic̃ locus originis pꝛeferť domicilio acquiſito.ff.ad municipa.libertꝰ ⁊ no.C.de incol.ciues in gl.ij.vltra mediũ lib.x.ſic ⁊ parochialis q̃ſi oꝛiginalis etiã ꝑ baptiſmũ ⁊ ſacramẽta regenerãs p̃ferri dʒ quaſi iur.dup.ſcʒ oꝛiginis.et ſepulchꝛi vincat illã qui vnicũ hʒ ius.facit extra de treu.⁊ pa.c.j.vbi vide ſupꝛa pe.glo.in auť.de ꝯſan.⁊ vte.fra.§.penul.col.vj. In ꝯtrarium facit qõ ſcripſi ſuꝑ pꝛe.glo.ij.decre.is qui q̃ oĩno videas. Iteʒ cõſtat qõ plus influit ꝓximũ imediatũ q̃ mediatũ extra de cã poſ.cum eccleſia ⁊ qõ ibi no.in magna glo.ff.de excep.rei iudi.cũ de hoc ⁊ qõ ibi no.ff.re.amo.l.ſi mulier.in p̃ma glo.⁊ in.l.penultima.ff.de condi.ob turpẽ cauſam:bene facit pꝛedi.decre.is qui in fi.vbi vxoꝛ cum viro vltimo tumulatur.ad idem.C.ne de ſta.defun.l.ſi mater.vbi concoꝛ.in vlti.gloſ.⁊ inter pꝛoximos ponderatur pꝛoximioꝛ.ff.de acquiren.re.do.l.adeo.§.inſula.⁊ veriſimile eſt qõ filius ꝓximioꝛis ſepulturaʒ elegiſſet.facit ff.de leg.ij.peto.§.fratrẽ.vbi paratur locus ꝓximioꝛi.⁊ ibi multe concoꝛdantie qõ igitur ille veriſimiliter elegiſſet ⁊ eligere poterat pꝛeeligendum eſt.facit.C.de inoffi.teſta.l.iij.veriſimilitudinẽ adiuuat:quia foꝛte pꝛoauũ ⁊ ſuperioꝛes nõ vidit.⁊ qꝛ nõ eſt natꝰ ſi fuerat illiꝰ agnatus,non igitur illos ſed patrẽ pꝛeſumitur elegiſſe. facit.ff.de ſuis ⁊ legiti.her.titius cum duabus legibꝰ ſequẽtibus.⁊.ff.vnde cogna.l.j.§.ſi quis ꝓximioꝛ mihi videť hanc veriſimilitudinẽ ex varietate perſonarum iumi debere vt pondereť pꝛofeſſio ⁊ qualitas pꝛoaui ⁊ ſuꝑioꝝ item aui ⁊ patris.itẽ ipſius filij ex quibus coniecturari poterit quid elegiſſet ſi teſtatus fuiſſet in terminis legũ doctoꝛ pꝛonepos Ja. bal. cum auus ⁊ pater illius miniſterij nõ fuiſſent.pꝛeſumetur pꝛoauũ elegiſſe ſic econuerſo in eius filio vel nepote.cũ pꝛoauꝰ ⁊ reliqui fuiſſent ſtatus infimi ad hoc etiã faceret monumentoꝝ qualitas volentes tñ tenere ſcdam partem ad pꝛimũ dictũ pꝛime partis reſpondere poſſent per.l.iij.in fi.ff.de inter.⁊ releg.vbi patres ⁊ aui etiam dicuntur maioꝛes ad idem.C.de choartalibus pꝛinci.l.choartalis.ibi maioꝛum ſuorum ⁊c.et qõ pater ⁊ auus appellentur in hac materia maioꝛes textus eſt decre.j.eo.ti.cõiuncto.c.ebꝛon.xiij.q.ij.decre.illa.in ꝑn.dicit vnũquẽqʒ ſepeliri debere in ſepulturis maioꝝ vt exitus maioꝛum docet vt autẽ pʒ in dicto.c.ebꝛon.iſaac ſepultus fuit in ſepulchꝛo habꝛae pr̃is et iacob in eodem ſepulchꝛo patris ⁊ aui concluditur ergo patrem.et auũ dici maioꝛes ⁊ ſm hoc lex iur.conſul.loquitur de ſtricta ſignificatione vocabuli maioꝝ ⁊ tunc dicebať.ad ſcdm reſpondet per decre.innotuit de elec.vbi vna foꝛtis rõ vincit multas.

ADDE qõ pꝛedicta.q.fuit oldra.ꝯſi.xxv.

*ADDITIO.Et q̇ veniãt appellatiõe maioꝝ vide Alex.cõſi.iiij.incip.põderatis v̇bis in.j.col.in.iiij.vol.Hen.ferran.

a Multis modis.ſed dic ſcdm Innocentiuʒ ⁊ Hoſtien.vt ſcripſi ibi in pꝛincip.

qõ ibi in

quod ibi in li.continebatur petitio.ſed eſt ex decreta.deciſa.quod apparet ibi.§. talem. vbi iuxta foꝛmam petitionis ſententia dictatur.vt extra de accuſa.qualiter ſecundo ad finẽ. ¶ Vel ſic poteſt conci.lib.LIB.Coram ⁊c.pꝛopono.contra.p. qui mihi iniuriatur non ſinẽdo me pacifice ⁊ quiete recipere coꝛpoꝛa defunctoꝛum talis domus ad eccleſiaſticaʒ ſepulturam.⁊c.vt.j.titu.pꝛoxi.in pꝛinci.

2 ¶† Si vero eligit quis alibi ſepulturaʒ.⁊ illi eccleſie aliquid relinquit parochialis eccleſia.ſic conci.li. LI.Coram ⁊c.pꝛopono ego.h. rectoꝛ eccleſie ſancti Martini de podiomiſſione dyoce. btterreñ.contra.p. rectoꝛem eccleſie ſancti Geneſij quod cum lauren.parochianus meus elegerit ſepulturam in ipſa eccleſia ſancti Geneſij. et reliquerit ipſi eccleſie viginti ipſe quartam mihi de iure debitam dare contemnit quare peto quartam partẽ de illis viginti mihi dari.⁊ ad hoc ipſum ſententialiter condemnari. extra eodem cum ſuper.⁊.c.ſeq.

3 ¶† Quid in eccleſia ſancti Geneſij non eſſet magis ſed minus religioſa totum petet.⁊ ſic li.conci.LI.[a] Coraʒ ⁊c.pꝛopono cõtra.p.rectoꝛem ſancti Geneſij quod laurentius parochianus in dicta eccleſia ſancti Geneſij ſibi ſepulturam elegit.et viginti ipſi eccleſie legauit quãuis ipſa eccleſia ſancti Geneſij de nouo conſtructa ſit. nec ſit magis religioſa quã mea.ſed minus quia in mea diuina frequentius celebꝛantur vel cum mea ſit conuentualis vel etiam oꝛdinis ſancti Benedicti illa vero ſit ſecularis quare peto nomĩe eccleſie mee illa viginti mihi ab eo dari ⁊ reſtitui. peto inſuper coꝛpus dicti laurentij mihi reddi.⁊ ipſam ad id ſententialiter condemnari eodem titulo.c.iij.hanc opinionem pꝛoſequoꝛ licet Laurentius Vincen.⁊ Jo. contradicant[b].

¶† Porro ſi canonici monaſterij ſancte Marie de caſſiano oꝛdinis ſancti Auguſtini dictum Laurẽ.dolo induxiſſent.vt ipſe apud eos eligeret ſepulturam et in vita vel moꝛte eis ſua donaret.ſic li.conci.LI.[c] Coram ⁊c.pꝛopono contra pꝛioꝛem ⁊ conuentum monaſterij beate Marie de caſſiano oꝛdinis ſancti Auguſtini quod ipſi laurẽ. parochiano meo in lecto egritudinis iacenti ſuggeſſerunt.et eum potius amoꝛe pecunie quã anime induxerunt vt in ſuo monaſterio eligeret ſepulturã ibiqʒ ſua bona in moꝛte vel in infirmitate conferret ſicqʒ idem Lauren. illectus eis viginti pꝛo anima ſua reliquit: quare peto nomine eccleſie mee decem ex illis viginti mihi dari. et ipſos mihi ad hoc ſententialiter condemnari. extra eo.relatum: vel ſi vis petat q̇nqʒ extra eo.certificari.

5 ¶† Si autem non fuerit illectus in eligendo ſepulturam[d]:ſed in legãdo.ſic li.conci.LI.Coram ⁊c. pꝛopono contra tales templarios ſiue hoſpitalarios quod cum Lauren.parochianus meus apud eos elegiſſet ſepulturam.eiſqʒ centũ legare voluiſſet. ipſi vt eccleſia parochialis poꝛtiõe canonica fraudaretur eum induxerunt:vt illa centum pꝛo equis ⁊ armis legaret in ſubſidium terre ſancte:vel pꝛo oꝛnamentis eccleſie: quare peto nomine eccleſie mee ex illis centum poꝛtionem canonicam mihi dari.⁊ eos ad id ſententialiter cõdẽnari.extra de teſta.officij:⁊.c.vltimo extra eodem in noſtra. ¶ Eodeʒ quoqʒ modo poteſt epiſcopus cõcipere pꝛo ſibi debita canonica poꝛtione vt in pꝛe.c.officij.⁊ eo.titu.requiſiſti.xij.q.iij. pontifices.

6 ¶† Et no.quod ſi aliquis elegit ſepulturam ⁊ iurauit non contrauenire.licet foꝛte de iuris rigoꝛe poſſit iterum eligere ⁊ mutare. nõ tamẽ debet ſm deum ⁊ canonicam equitatem. qõ dic vt ſupꝛa de inſtru.edi.§.compendioſe verſi.quid ſi quis iurauerit niſi foꝛte de nouo ingrederetur aliquã religionẽ vel alia neceſſitas imineret.⁊ conſulo quod talia iuramenta non exigantur pꝛopter pericula que contingunt[e].

7 ¶† Verum is qui nomine alicuiꝰ parochialis eccleſie petit quartam ſeu aliquã poꝛtionem de relictis alteri eccleſie occaſiõe ſepulture tenetur expꝛimere in li.an petat canonicam poꝛtionem in canonibus ſtatutaʒ.an vero ꝯſuetudinariam:vt reus melius poſſit deliberare.⁊ an hec petitio ſit generalis vel ſpecialis ſcilicet dico mihi ius eſſe habere canonicam poꝛtionem in relictis a parochianis meis vel habere decimas vel iuriſditioneʒ in tali territorio ſiue caſtro.no.ſm papam extra de ſepul. certificari[f].Item contra quos aget eccleſia parochialis pꝛo parte ſibi debita:⁊ an aget tantuʒ pꝛo parte ſua vel etiam pꝛo parte epiſcopuʒ contingente:vel ep̃s aget pꝛo ſua ⁊ cõtra quem not.ſm papam eo.tit.de his[g].

8 ¶† Quid ſi cadauer excõmunicati vel pagani vel eius qui ſeip̃m ſuſpendit ⁊ huiuſmodi ſit in cimiterio ſepultum.ſic conci.li.LIB.[h] Corã ⁊c.pꝛopono contra.p.rectoꝛem eccleſie de podiomiſſione. quod olim.Lauť.de podiomiſſione dũ viueret fuit ad meam inſtantiam pꝛopter eius contumaciam ꝑ talem iudicem excommunicationis vinculo innodatus.de qua contumacia moꝛte pꝛeuentus:nec ſatiſfecit.nec abſolutionis beneficium obtinuit.ſicqʒ funus ipſius excõmunicati vel pagani.vel eius qui ſe ſuſpendit fuit impꝛudenter in cimiterio eiuſdem loci per pꝛefatum ſacerdotem ſepultum quare peto ipſum coꝛpus per dictum pꝛeſbyterum exhumari. ⁊ eum exhumandum foꝛe decerni.⁊ dictum pꝛeſbyterum ad id ſententialiter condemnari. peto etiam ꝑ vos ipſuʒ pꝛo tãto exceſſu canonice puniri.extra.e. ſacris.xxiij.q.v.placuit.de conſe.diſt.j.eccleſiam.ij.

9 ¶† Porro[i] ſi quis funus vellet inferre in ſepulchꝛũ in q̇ ſibi eſt ius inferendi.vel de nouo velit facere ſepulchꝛum in locum ſuum purum ⁊ ꝓhibetur ab aliquo poterit agere interdicto de moꝛtuo inferendo qõ pꝛohibitoꝛium eſt.⁊ pꝛetoꝛium vel act. in factum ſubꝛogata in locuʒ illius interdi. inſti.de interdictis.§.ꝓhibitoꝛia.ff.de moꝛ.infer.l.j.ſi ergo cõci.li.LI.Co.⁊c.cõ.de.p.q̃ me ꝓhibuit inferre moꝛtuum in talem locum in quo mihi ius erat transferendi moꝛtuum vnde pꝛopter illã ꝓhibitionẽ intuli in alium locũ purũ vel cõduxi ꝓ tãto pꝛecio ſcillicet x.quod intereſſe dicti loci eſtimo.lx.que peto per interdictum de moꝛ.infer.vł per actio.in fa.ſurrog. in locum eius.hec foꝛma pꝛobatur. ff. de religioſis. ſi quis liberũ. ¶ Sed opponiť nã hoc interdictũ pꝛohibitoꝛium eſt.ff.de moꝛ.infer.l.j.⁊ in pꝛe.l. liberuʒ vbi diciť quod ſi ſum ꝓhibitus ago vt ceſſet illa ꝓhibitio verũ ſi volo al's inferre poſſuʒ. ſed ago poſt ea act.in factũ.vñ quidaʒ ſic conci.li. LI. Corã ⁊c. ago contra talem ne pꝛohibeat me inferre. ⁊ ad hoc pꝛopono actio.infa.ſubꝛo.in locum eius interdicti de moꝛ.inferẽ. ⁊ ſi eis opponitur quid fiet interim de cadauere defuncti.iam enim ſic ſtabit inhumatũ

10 ¶† Ipſi reſpondent qõ eadem die vel incontinẽti finietur hoc iudicium cũ celeritatem deſideret ſicut ⁊ cauſa damni infec.ff.de dãno infec. l.j. ſed roſ.pꝛimum lib.appꝛobat.Si vero moꝛtuum alio intuliſti potes agere pꝛedicto interdicto. ⁊ ſic cõ.li.LIB. Coram ⁊c.con. de.p.qui me pꝛohibuit inferre moꝛtuum in talem locum in quo mihi ius erat inferẽdi. vnde pꝛopter illam pꝛohibitionem in alium locum purum intuli vel ꝯduxi pꝛo tanto p̃cio ſcilicet. x.qõ intereſſe dicti loci eſtimo.xx. que peto per actio. in factum.ff.de relig.ſi quis liberuʒ.ff. de moꝛtuo inferen.l.j.Ac.ergo ſic po.

11 ¶† PO.AC.Pono.qõ talis cõſanguineus meus tali die deceſſit. itẽ qõ eũ tali loco volebam ſpelire.item qõ me volentẽ inferre pꝛohibuiſti.ff.de moꝛ.infer.l.j.xiij.q.iij.in eccleſiaſtico.item quod locus ille in quo volebam ſepelire meus eſt:vel mihi ius in eo competit moꝛtuum inferendi.ff.de moꝛ.inferen.l.j.§.hoc autem interdicto. ⁊.§.item ſi mihi.quia ius illud fuit mihi legatũ. vel quod ſum de familia vel quod ſum heres illius qui moꝛtuos poterat inferre.ff.de moꝛ.infer.l.j.C.de relig.ſepulchꝛum:⁊.l.ius familiarũ.⁊.l.ius ſepulchꝛi. item quod licet locus ille ſit alienus tamen ego iferebam dñi volũtate.C.de relig.⁊ ſump.fu.l.ij.Reus vero ſic PO.REI.Po.qõ ille q̇ deceſſit fuit tibi extraneus ⁊ ignotus.iteʒ qõ libenter inuolueris ⁊ vteris in mũdanis nec pontes facis nec hoſpitalia nec es ſepelire moꝛtuos conſuetus.iteʒ quod is qui deceſſit fuit tuus inimicus. item qõ es impius et ſine omni pietate: vel aliqua opera pietatis. hoc cõceſſo ſuccumbet actoꝛ.nã qui ſepelit magna pietate moueť.ff.de relig.at ſi quis.itẽ qõ locus vbi volebas inferre meus eſt.item.⁊.tãtum te pꝛohibuit[k].

12 ¶† Eſt ⁊ actio in factum ex edicto de moꝛ. inferẽda a pꝛetoꝛe inuenta que competit ei in cuius fun

a ¶ Libellus tertius Roſre.de quo ſupꝛa.

b ¶ Cõtradicãt quoꝛuʒ opinio hodie appꝛobata eſt eo.ti.cum quis.§.vlti.lib.vj.vnde talis libellꝰ hodie nõ ꝓcedat.

c ¶ LI. quartꝰ roſ.vbi.s.

d ¶ Sepulturã in quo caſu dic vt ſtatiʒ ſubdã

e ¶ Que cõtingunt.dic hodie vt eo.ti.c.j.lib.vj.⁊ i cle.de penis cupiẽtes in fi.quõ autem q̇ ſimpliciter hoꝛtatur vt eligat nõ ligatur illis cõſtitutionibꝰ ſcripſi i pꝛe.decre.p̃ma ſuꝑ v̇.inducãt.

f ¶ Certificatiꝰ ibi clariꝰ ſcripſi in.vj.vij.et.viij.qõne ⁊ ibi i.ix.q.poſt euʒ ſcp̃ſi an expꝛimenda ſint noĩa parochianoꝝ ſepultoꝛum.

g ¶ De his. q̇s autẽ ex illis pꝛimo detrahit. et ad ſummaʒ ille ꝺtractões aſcẽdant vide i pꝛe. decre.certificari in.x.q.

h ¶ LI.fuit roſ. vltimus ſʒ longe plenius hic ponitur.

i ¶ Porro.incipiũt v̇ba roſ.⁊ durant. de hoc interdicto vſqʒ ad verſic. eſt et actio.

k ¶ Pꝛohibuit ſaltat autoꝛ de interdictis ad edicta ⁊ iſtud ẽ decimũnonuʒ. ⁊ qõ de funeraria ſequitur ꝯtinuať ad iſtud.

Rosario Histórico

a ¶Is qui.ibi not.in prima glo.cuius ſit electio inferentis vel dñi Az. placet qđ ſit inferētis ⁊ eſt ſpāle fauore religionis qđ dñs cogitur vendere tamen vt dicit roſ.ſi teneres ꝯtrariū alterū ſolū exprimas in libello ſed ſcđm primā vtrūqꝫ eſt in obligatione:ſed alterū tm̄ in ſolutione ff.de verbo.obliga.l.ſi duo rei in fi.

dum mortuus ſepelitur contra ſepelientez.eo quod
videtur ei loci vſus auferri per quam vel dabit̄ illi
loci precium vel auferet inde ſepulchruz.ff.de relig.
⁊ ſump.fu.is qui.ſic ergo li.con.LIB.Coram ⁊c.
cō.de.p.q̄ in locū meū talē purum me inuito intulit
mortuū.ſ.talem vnde ago cōtra eum vt ipſum remo
ueat aut mihi loci illius precium qđ eſtimo.x.pſtet:
⁊ ad hoc propono.act.in factuz ex edicto illo qui in-
a tulit mortuū in locum alienum.ff.eod.is quiᵃ.AC.
ergo ſic po.PO.AC.Po.qđ talis locus eſt meꝰ
vel ius habeo in eo.ff.e.l.ij.§.ij.et.§.ſi vſufr.⁊.l.oſſa.
§.in hac act.item locus ille fuit purus vſqꝫ ad talez
locum.ff.e.l.ij.§.purus. item qđ me inuito intuliſti
in eo mortuū.ff.e.l.ij.§.ſi vſufru. ⁊. §. locus. item qđ
cauſa ſepulture.ff.eo.l.ij.§.de ea.item quod valebat
x.eadem.l.§.celſus. Reus vero ſic. PO. REI.
Po.quod locus de quo dicis eſt.t.tantum item qđ
b per horam intuli mortuum.⁊ poſtea alibi ſepeliuiᵇ.
¶Si vero quis ab aliquo locum meum religioſuz
pro puro emat et ibi edificat. nec me mortuos in-
ferre ſinat.dic vt.ī.de religi.domi.verſic.item ſepe.
13 ¶†Porro qui funus ſepelit ſepe expēſas ob hoc
facit: quare pretor ad recuperandum eas dat fu-
c neranti actio.funerariamᶜ. Alij dicunt quod nō eſt
proprium nomen actionis. ſed eſt adiectio ⁊ voca-
tur actio in fac.funeraria.ſic ergo li. conci. LIB.
Coraz ⁊c.con.de.p.a quo peto mihi ſolui. x.que ex-
pendi in funere patris ſui cuius eſt heres. ⁊ ad hoc
propo.act.funerariam.vel actionē in factū fu. ff. de
relig.et ſump.fu.ſi quis ſepulchrum.§.pretor ait. et
l.at ſi quis.§.hec actio.AC.ergo ſic po.Po. AC.
Po.quod.t.eſt mortuus.itez quod in fundus eius
tantum expendi.quia ipſum ſepeliri vel cuſtodiri
vel peregre deferri feci. item quod ſumptus feci eo
animo vt repeterem.ff.de relig.⁊ ſump.fu.ſi quis ſe-
pulchrum.§.pretor.item qđ eos feci ſm̄ facultatem
d et dignitatem defunctiᵈ.ff.eod.ſi quis. §. equum.et
l.at ſi quis.§.ſi interdum.in fi.item quod fui prote-
ſtatus quod repetendi animo faciebaz. vt.e.l.§. in-
terdictum.item qđ in hyeme feci ſumptus:habetur
enim ratio temporis quia in hyeme plus expendi-
tur:vt in pre.§.equum.Reus vero. PO.REI.
Pono qđ.t.viuit.itē ſi mortuus eſt dicat po. quod
m.tantuz fecit ſumptus. item quod cauſa miſericor
die eos feciſti.item quod eos feciſti gerendo nego-
cium heredis. item qđ habes act.fami. her. ꝯ here-
dem.t.cum enim alia actio competit hec non datur
ff.eo.at ſi quis.§.fi.quis duz.item quod.t.mortuus
fuit diues et nobilis. et paruos ſumptus in funere
e eius feciſtiᵉ. ¶†Item contra ſepulchri violatorez
14 vel ſpoliatorem vel mihi aliquid amouentem. ſiue
ſit affixum ſiue non:pretor dat contra illum actio.
in factum.ex edicto de ſupulchro viola. per quam
heres vel cognatus conſequitur totum ſuum inter
eſſe:quantuncunqꝫ ſit illud.ff.de ſepul.vio.§.qui de
ſepulchro.ſic ergo conci.lib.LIB. Coram ⁊c. cō.
de.p.qui violauit ſepulchrum tale. puta ſpoliando

¶Sepeliui.addit roſ.item qđ te conſentiente ſepeliui.

c ¶Funerariā in qua.viij.req̄rūtur q̄ ex poſitionibꝰ collige inter illa eſt qđ alia actio non competat vt in pre.l.at ſi q̄s.§.labeo ⁊ ſi opponas de ac. neg. geſt.vel fa.her. ſolue vt ibi nota.vl' dic vt roſ. ſub dubio forte qđ hec actio ꝓcedit in īpenſa facta añ aditam hered.neg.geſt. poſt aditā hoc ſcias quod hec actio datur etiā ꝯ ꝓhibētē nō ſic in actio. neg.geſt. patet vtrūqꝫ in eadez lege.§. idem labeo.

d ¶Defuncti exceſſiue ſunt dānoſe et minime coutumelioſe ⁊ ḃ reſpicit vltima poſitio rei.

e ¶Feciſti.hoc ſcias qđ impenſa funeris ſemper ex hereditate deducitur et precedit oē es alienū.ff.e.l.vlti. ⁊ nūc tranſit autor ad vltimū interdictuz in quo quinqꝫ ſunt neceſſaria que ex poſitionibꝰ mixtim patent.

f ¶Defuncto. hoc fuit vt ceſſet petitio de īntereſſe:vt patuit per libellos hic ſūt tria notanda primum qđ ſi plures agere volunt ad intereſſe.ſed ad penam.vt in ſecūdo libello is admittetur cuius eſt iuſtior cā.ff.eo.ꝑtor.§.j.Si autez ꝓſequunt̄ intereſſe plures admittuntur qđ hic vt ea.l.§.ſi ad plures.ſm̄ qđ ſi etiā extraneus primo egit ⁊ ſnīa lata eſt alius etiā cui pn̄ti primo data fuiſſet actio vt.ſ̄.volens agere nō audietur etiā ſi reipublice cā fuerit abſens ⁊ ſiue ſententia fuerit abſolutoria ſiue condēnatoria.ff.e.l.ſepulchri violati ⁊ de iureiur.cū qui.§.in popularibus.roſ.aūt ſatis hic inſtat circa id qđ dixit de abſente reipublice cā.tertio not.qđ ſi q̄s dixit ſe hac actiōe agere nolle.agere pōt ꝑus quā l's ab alio ꝯteſtetur vt in pre.l.ꝑtor.§.ſi is cuius hic inſtare potes ꝑut hic no.

g ¶Interdictū no.qđ expeditis tribus interdictis reuertit̄ ad interdictū ro.autem cōtinuauit hoc p̄mo ⁊ hoc eſt inter interdicta ſm̄ ⁊ quattuor que requirūtur ex poſitionibus collige.

h ¶In futurū ꝓpter p̄ſentem violentiā petitur ꝓuiſio de futura ne habeat neceſſe ſingulis annis litem cōteſtari. ff.ad.l.aq̄l.l.in lege ⁊ ſi ſeruitus ven.l.egi ⁊ ſic.nō ob.ff.de iudi.nō queadmodum.

¶Bald.De ſepulturis.

IN libello preſumitur quis in tentaſſe ius cōmune an municipale.ver. vtrum.G.an vtrūqꝫ.ff.de ac.l.ſenatus in glo. ordi.vide.ff.de ſerui.ruſti.pre.l.certo generi.

mortuuz ibi ſepultum vel lapides ſeu ſtatuas īde re
mouendo.vnde cum ex illa violatione iniuria mihi
ſit illata ⁊ defuncto.⁊ damnum tantum dederit. ⁊ tā
tum aſportauerit que omnia facta non eſſe intereſt
mea in.cc.aureis peto illud intereſſe meum ⁊ ad hoc
propo.act.in factum.ex edicto de ſepul.vio.ff.e.pre
tor in priu.⁊.§.qui de ſepul. extra de iudeis ſi iudei
vel retentis alijs dicat. vnde meum intereſſe peto
quod eſtimo tantum.et hoc quando agit cuius in
tereſt.Si vero extraneus.ſic conci.lib.LIB.Co-
ram ⁊c.conque.de.p.qui dolo malo violauit tale ſe-
pulchrum.vnde ipſum peto in.c.aureis condemna-
ri:et ad hoc propono.act.in factum ex edicto de ſe-
pulch.vio.Ac.ergo ſic po.PO.AC.Pon.quod
talis mortuus eſt.itez quod in tali ſepulchro fuit ſe
pultus ⁊ cum capite.predicta probantur.ff.eo.in ru
brica.et.l.ij.et.l.pretor.ff.de relig.et ſump.fune. cuz
in diuerſis.item quod violaſti illud:vt in pre.l. pre-
tor.item quod ego ſum agnatus vel cognatꝰ illius:
vel vnꝰ de ppl'o.Reus vero ſic pōit. PO.REI.
po.quod.t.deceſſit.item quod fuit hoſtis romanus
ff.eod.ſepulchra.C.eod.qui ſepulchra.ff.de religio.
cum loca.item quod tu qui agis fuiſti extraneus il
f li defunctof. ¶†Verum ſi te ſepulchrum edificare
15 volentem ad quod edificandum tibi ius competit
g aliquis prohibeat tibi competit interdictum ᵍ de
ſepulchro edificando quod eſt pretoriuz.ff. de mor.
infer.l.j.§.pretor ait.ſic ergo lib.conci.LIB.Co-
ram ⁊c.conque.de.p.qui me volentem edificare
ſepulchrum in tali loco cuius confines ⁊c.prohi-
bet.in quo quidem loco mihi eſt ius edificandi
ſepulchrum et mortuum inferendi. vnde ago con-
h tra eum ne me impediat ire in futurum ʰ. et ad hoc
propono actio. in fa. ſubrogatam in locum inter-
dicti de ſepul.edificand.vel ipſum interdictum. ff.
de mor. infer.l.prima.§.pretor.cum.l.ſe.vnde actor
ſic pon. PO.AC. Pono quod volebam in tali
loco ſepulchrum edificare.item qđ in illo loco habe
bam ius edificandi.ff.de religi.⁊ ſump. fu. qđ ſi lo-
cus.item quod cōgregabam ibi lapides ⁊ arenam
⁊ calcez ⁊ operarios.ff.de mor.infer.l.j.§.pretor ait
et.§.edificante.item vt ibi edificarem vel locū pur-
garem.ff.de noui op.nun.ſtipulatio.§.opus nouuz
ff.de polli.l.j.§.cepiſſe. item quod tu me volentem
edificare prohibuiſti vt in prealle.l. Reus vero ſic.
PO.REI.Po.quod volebas ibi domum edi-
ficare hoc conceſſo non habet locum interdictū qđ
tantum competit ꝓpter ſepulchrū. itē qđ materiaz
quā aggregabas ibi cōgregabas ad vtilitatē titij.
itez quod locus in quo volebas edificare eſt meus
ergo potui prohibere. ff.ad legē aquil. queadmo-
dū.§.ſi ꝓtectum.item qđ.t.tm̄ prohibuit ergo con-
tra iſtum agat̄.C.de penis ſancimus. extra de his
que fiūt a ma. parte ca. q̄ſiuit. ſed hec eſt negatiua
vnde forma affirmatiue.

De parochijs. Rubrica.

¶De parochijs. Rubrica.

¶Qđ de prima dixi de iſta repeto roſ. in libellis iuris cano. poſuit hāc rub. ⁊ p̄cedit ꝓximaz ⁊ in fine poſuit.iiij.libellos diſtinctos Bonag.poſt libellos de quibus dixi rubrica proxima ponit tres libellorū formas ſub vno ꝑncipio inſerit demū hic autor materiaz agrimeſſoris q̄ falſum modum dixit quā roſr. ī libellis iuris ciuilis ꝓſequitur:vt infra dicam.vide quod ſcripſi eo.ti.ſuper rubrica ad rubricam facit qđ no. de ſepulturis. cuz quis lib.vj.et.v.glo. ꝺ eo qui habet ⁊ habitat vnaz domū vel duas cōiunctas in finibus duarum parochiarū ſuper qua remiſſiones dedi ⁊ recitaui queſtiones Alberi. et Odof. ⁊ vnum verbum roſ.recepi nuper per queſtionez hāc diſputataz per recolende memorie do. Andreaz ghyni de Florētie olim ſcholarem meū ⁊ nuper cardinalez. ⁊ nūc defunctuz. formabat autem queſtionem qđ aula erat ī vna parochia ⁊ camera in alia.Sed querebat cuius parochie cenſeretur quare dicam in fine videbis. ⁊ cū multum inſtitiſſet quis locus domus eſſet ꝑponderādus. ⁊ allegaſſet quod ille quem plus frequentabat vt camera in ſtudente aula in viro ſociali vel is ad quem plus habebat animum vel quo laborabat vel quo orat vel quo operatur vel quo dormit vel quo ingreditur. et cum iura multa diuiſim pro his allegaſſet ſubmiſit ſe de his non curare: quia paterfamil'.faciendo hic ſtudium hic cameram hic aulam hic introitum preiudicare non poterat eccleſie que iam ius parochiale habebat vſqꝫ ad certos limites.ff.de regulis iuris.non debet alteri.ff.ne quid in flumine publico ripaue.l.prima.§. ſunt qui putant in fine. C. de ſerui.ſi manifeſte.⁊.l.ſequen.facit de elec.ſi ab eo.in fine lib.vj. dicit ergo quod cum appellatione alimentorum non ſolum cibus ⁊ veſtis: ſed etiam habitatio contineatur.ff. de alimen. legatis.l.legatis. illud genus non eſt reſtringendum ad certā quotam ipſius ⁊ conſtat quod etiam dormitio eſt neceſſaria de accuſa.ſi conſiſterit. Sed demum inſtat in multis membris ſcilicet qđ neuter debeatur.ff.ꝺ here.inſti. qui

Hec ma

ſoluendo.j.in fine cū.l.ſeq.de elec.c.pe.ver.ſi aūt lib.vj.qđ preoccupanti debeat̄.ff.de leg.j.ſi pluribus in fi.de procur.l.pluribus eo.ti.ſi duo lib.vj.et ibi vide in glo.qr tunc qđ is cui ep̄s aſſignauerit.C. de iudi.l. fi.§.executore.ff.de admi.tu.l.iij.ad fi.cum ꝯcor.extra de deci. qm̄ ⁊ facere deberet hoc illi in qua melius deo ſeruitur.C.de epiſ.⁊ cler.gn̄aliter canonizata. xvj.q.j. facit extra de ſepul.c. iij.et ſi paritas eſſet gratificari poſſet. ff. ad ſil.l.iij.§.cū oēs de iure pa.cum aūt. vbi de hoc quo ad ſtatum eccleſiarū allegabat ꝑ quinqꝫ modos ſcilꝫ qđ pauperiori vide no. de te.indicante.et facit C.de ep̄is ⁊ cle. ſi quis ad declinandā. §. ſi aūt proditori.ff.fa. hercīſ. ſi q̄ ſunt ff.de teſti.l.iij.⁊ vide qđ ibi no. de ap.cōſti.ij.ꝓ ītitulata digniori facit. C.de ap. ꝑcipimꝰ. §. fi. C. de dig.or. ſeruetur. l.j.⁊.ij pro antiquiori ff. fi.reg.l.in finalibus. extra de parochijs.c. j.⁊ de ſepul.his qui.lib.vj.proprius ꝺſcripta in ordine parochialiū.facit.ff. de lega.ij.cū pater.§. pen. ⁊ de ꝑben.mandato ⁊ de elect.c. penulti.ver.vel ſi. ſubdebat quod poſſet hec res forte diffiniri. ff.de iudi.ſꝫ cuz ambo de q̄ vide extra ꝺ ſortile. c.vlt.in ⁊ ſuper vltima glo.ipſe tenuit qđ gloſ. ꝑdicte decr.cuz q̄s . notauit tñ me qđ nō induxi aliq̄ iura. et tñ id induxi per qđ ipſe ꝑncipalem queſtionē ſoluit.ſcꝫ ipſius decre.caſum.itē inducit qđ no.Inno.in decre.nouū de deci.vbi ſcripſi in magna gl.ver.itē non credit Inno.Itē qđ de.gg.no.in decr.apl'ice.eo.ti.ad idē de teſta.relatū.ij.in fi.⁊ qđ no.Hoſt.in ſumma de parochijs.§.q̄s intelligat̄ in ꝑn. ⁊ qđ no.in.l.nulli.C.de epiſ.⁊ cle.in glo.idē eſt ortus ⁊.ll.q̄ ibi allegantur.itē vt dicit qñ ī vna re ꝯcurrūt due cauſe q̄ reddūt eā mixte ꝯditionis locus eſt ſeparationi vel diuiſioni ſi ſit ſeparabile.ff.de inter.⁊ rele.l.relegatoꝝ.§.fi.⁊.l.ſeq.C.de rei vend.ſi in area.ff.de ſer.vr.pre.l.binas edes.ff.de leg.iij.l.ſeruis vrbanis.in fin.⁊.ff.de.leg.j.l.titie textores.Si viueret ꝑdictus dñs meus q̄ poſt cardinalatuz familiariſſime mihi ſcripſit notatꝰ ab eo.vt.ſ̄. notabilius ad eum ſcriberē qđ q̄onem ſuā inſolutā dimiſit.ipſe em̄ q̄ſiuit de tali habitatore cuiꝰ parochie cenſeretur.ego vero tractabā de quarta cui eccl'ie deberetur.⁊ hanc ſoluit vnde ſi de quarta predicta vel ꝑſonali decima:vel ſimilibus q̄ritur facile hoc ſoluit̄ vt fiat diuiſio ſꝫ ſi cū eo queramꝰ cuius parochie cenſeatur venit examinandū vbi audiet diuina cui ꝯfitebat̄ a quo recipiet ſacr̄a vbi ſepelietur inteſtatus nō habēs ibi ſepulchra maioꝝ ⁊ his ſimilia de q̄bus Hoſ.in ſum.huiꝰti.§.ij.in prin.⁊ quo ad ciuile foꝝ cuiꝰ onera ꝑſonalia vel realia ſubibit ⁊ horū neutrū eſt ſolutū lꝫ ⁊ his allegatiōes in parte cōueniant audiui dicētes qđ ſi tota domus locet̄ ceſſabit dubiū qr pēſionis decima diuidet̄.vt.ſ̄.ſed huic dicto.⁊ eius rationi reſiſto.durat em̄ dubiū in inq̄lino ꝯductore nec rō ſemꝑ vera. cū em̄ iſta ſit decima ꝑdialis dico de ipſa nō dubitari. ſiue tota domꝰ ſiue ꝑs eius locet̄. qr ſi baptiſmalis eccl'ia cōprehendit vtranqꝫ parochiā. ſicut bononie ītegra decima illi ſolueret̄ vt plene dicā.j.tit.j. ſuꝑ iij.libello.ſi aūt vtraqꝫ iſtarum parochialiū eſt baptiſmalis vl' de cōſuetudine illis debent̄ ꝑdiales. tūc ſi tota locet̄ ꝓ rata fiet diuiſio. ſi ꝑs puta inferior ſtationario librorū.vel peſtiarū.vel barbitōſori illi eccleſie ſoluet̄.ī qua eſt ꝑs illa. ſi eſt in vtraqꝫ fiet diuiſio vt.ſ̄.Cōcludit̄ ergo qđ ſi ius parochiale ꝯſiſteret ſolū in quarta mortuarioꝝ et decima ꝑdialis. facilis eēt qō.ſed qr non ſic vt.ſ̄. qđ eſt difficilis in cuius diffinitiōe multum cadit arbitratus finge limitē eē inter andreaz a dextra.⁊ io. a ſiniſtra.qr io. hꝫ lataz domū puta.xl.pedū. andreas emit ex illis. x. q̄s vniuit ꝑme domui vl' vtraqꝫ ꝺſtructa fabricauit domū nouā.io. vero cū ſua familia in.xxx. remanſit. Iſte caſus plꝰ eſt trāſibilis q̄ ſi tota xl. vendidiſſet ioā.⁊ ad aliā parochiā.vel ad partē parochie ipſiꝰ prius habite ꝑ aliū trāſtuliſſet.itē minꝰ trāſibilis qñ aliq̄s ab ambobꝰ emiſſet et forte domibus deſtructis nouū palaciū feciſſet.ita qđ q̄libet eccl'ia perdidiſſet ſuū.itē finge andreā a dextera ꝑte hr̄e totā ꝓgeniē ſuoꝝ agnatoꝝ.non facile adiudicādus tēt eccl'ie ſiniſtre.itē finge vtrāqꝫ domū dextram ⁊ ſiniſtrā.vel ſiniſtrā tm̄ eſſe viliſſimā ⁊ feminas pauperculas illas habitare ꝓprias vel cōductas.Itē finge qđ eſt alia domus eccl'ie dextre q̄ in cōpenſationē ꝯgrue pōt aſſignari ſiniſtre.hoc optime vidi ſi eſſem ep̄s cōionē nō recipere īter illas eccleſias q̄ eſt mr̄ diſcordie.ff.ꝺ leg.ij. cū pr̄.§.dulciſſimis.extra de ſen.excō.ex tenore in fi.ſꝫ adiudicata domo parochie dextre vl' ſiniſtre ꝑut videbit̄.ſi cōpenſatio de q̄ dixi fieri nō pōt eccl'iam vel parochianū dānare ad certū honorē vl' cōmodū puta dandū alteri eccl'ie certū planetā vel aliud tale in tali feſto.vl' qđ de funeralibꝰ tm̄ haberet partē aliquātulū maiorē q̄ ipſam q̄ pro rata contingeret ⁊ de certis nihil habenda tñ eſſet conſideratio decimaruz perſonalium ſi ibi ſoluerentur.

a HEc materia diuerſos ᵃ habet articu-
los quare in ea vario modo poſſunt
concipi libelli aliquos tamen ex gra-
1 tia formemus. ¶†Unde in poſſeſſo-
rio contra rectorez alterius eccleſie ſic
li.conci.LIB.Coram ⁊c. propono ego rector ec-
cleſie ſancti martini ꝺ podiomiſſiōe dyoc. biterreñ.
contra.p.rectorem eccleſie ſancti geneſij quod cum
ſim in poſſeſſione vel quaſi iurium parochialiuz ſeu
recipiēdi iura parochialia a laur. parochiano meo
ipſe.p.me in poſſeſſio.vel quaſi recipiendi predicta
iura parochialia turbat et moleſtat.recipiendo vi-
delicet ipſum laur.ad diuina in eccleſia ſua.recipiē
do etiam oblationes ab eo ⁊ alia iura parochialia.
excommunicando etiam eum vel interdicendo vel
confeſſionem eius audiendo.vel eum ad ſepulturaz
admittendo miſſam etiam nuptialez ei quando ma
trimonium contrahit celebrando baptizando ⁊c.
ſacramenta prebendo. vel non ſinendo eum diebus
paſchalibus et alijs maioribus feſtiuitatibus ad
eccleſiam meam accedere:vel non permittendo mu-
lieres dicti loci pueros ad meam eccleſiam portare
vel cereos offerre et huiuſmodi.et alias laudabiles
conſuetudines obſeruare: quare peto per vos ſibi
ſententialiter precipi:et eum compelli: vt ab huiuſ-
modi turbatione et moleſtatione ceſſet et deſiſtat.
et ſuper his perpetuum ſibi ſilentium imponi.extra
de reſtitu.ſpolia. audita. de deci. dudum. de ſymo.
ad apoſtolicam.inſtitu. de interdictis. §. retinende
ff.de ſeruitu. quotiens .ff. ſi ſeruitus vendice. ſicu-
ti.§.ariſto.extra.eo.vt dominicis:et.c.nullus: et. c.
vlti.de con.di.j.omnis extra de pe. ⁊ remiſ.omnis.
de peni.di.vj.placuit.extra de ſepul.c.iij.⁊.c.j.et de
con. diſt.iij.nulli.C.li.xij.ſi curialis relicta ciui. rus
ha.malu.l.vnica de con.diſt.j.ſi quis etiā extra.Ul'
b ſic li.conci.LIB.ᵇCoram ⁊c.vt.ſ̄.vſqꝫ geneſij.iūn-
ge qui mihi iniuriatur recipiendo laur.parochianū
meum ad diuina ⁊ oblationes ab eo recipiendo et
alia.vt.ſ̄.vnde peto eum cogi a tali iniuria ceſſare.
⁊ ſibi inhiberi ne talem iniuriam mihi de cetero in-
ferre preſumat.ff.de iniur.iniuriarum.§.fina.et.l.ſa
2 ne.¶†In petitorio autez ſic lib.conci.LIB.Co
ram ⁊c.vt.ſ̄.vſqꝫ geneſij.iunge qui in eccleſia ſua.p.
parochianum meum ad diuina. et eius oblationes
recipit.licet ſibi non ſit ius talia faciendi quare pe-
to ipſum per vos in futurum a talibus prohiberi.et
quod in ſuaz eccleſiam eum decetero non admittat.
immo venientem repellat ſibi ſententialiter inhibe-
ri ⁊ precipi.⁊ ſuper his perpetuū ſilentium ſibi im-
poni vt in pre.c.vt dominicis.et. c.ſi quis etiam ex-
tra.⁊.c.nulli.Contra laur.vero ſic conci.li. LIB.
Coram ⁊c.con.de laur.qui mihi in iuribus paro-
chialibus reſpondere contēnit.quare peto ipſum ꝑ
vos cogi mihi in iuribus parochialibus reſponde-
re.videlicet vt in diebus dominicis ⁊ feſtiuis paſ-
cha.aſcenſione domini ⁊c. vt.ſ̄.de cō.di.iij.c.j.⁊ ex-
tra de ferijs.c.vlti.⁊.C.e.l.omnes .ad dictaz eccleſiā
meam cuius parochianus eſt veniat.⁊ ibi diuina of
ficia audiat.oblatiōes portet penitentiā ⁊ euchari
ſtiā ⁊ alia ſacramēta eccleſiaſtica recipia. decias et
alia iura ſoluat ⁊c.vt ſupra in primo lib.⁊ ad id pe-
to ipſum ſententialiter condēnari. vt in pre. cōcor.
3 ¶†Si vero agatur de finibus.ſic li.cōci.LIB.
Coram ⁊c. propono ego ſindicus talis monaſterij
contra.p.qđ tale caſtrum vel talis eccleſia cū omni-
bus iuribus territorijs ⁊ pertinētijs ſuis ad dictū
monaſterium pertinēt pleno iure cuius territoria
⁊ pertinentie protenduntur vſqꝫ ad tales fines. et
limitatur in eis.⁊ vſqꝫ ad eos abbas ⁊ conuentꝰ di
cti monaſterij.⁊ pertinentias territoria ipſa ab an
tiquo poſſederunt.⁊ nūc tenent ⁊ poſſident ſed pre-
fatus.p.homines dicti caſtri vel eccleſie.⁊ abbatez
⁊ conuentum ⁊ eorum nomine laborantes impedi-
re et moleſtare ſuper poſſeſſione et agricultura. et
alijs auſu temerario preſumit.aſſerens ſibi ius com
petere in territorio et pertinentijs ſupradictis in
anime ſue periculum et dicti monaſterij preiudi-
cium.et grauamen quare peto procuratorio nomi-
ne pro dictis abbate et conuentu dictum.p.ab im-
pedimento et moleſtatione huiuſmodi compeſci .
et eidem monaſterio vſqꝫ ad predictos fines ⁊ ter-
minos per veſtram ſententiam adiudicari et eos
debere eſſe limites eorundem ſententialiter decla-
rari.⁊ ſuper predictis territorijs et pertinentijs.et
in eiſdem dicto.p.perpetuum ſilentium imponi fi-
nes autem ſunt hi ⁊c.extra eodem ſuper eo.xj.q.pri
4 ma peruenit in fi.xvj.q.iij.lꝫ in regulis. ¶†Quid
ſi ſit inter duos epiſcopos contentio. ſic lib. conci.
LIB.Coram ⁊c.propono ego. R. rothomageñ.
archiepiſcopus contra epiſcopum lexouieñ. quod
licet eccleſia ſancti candidi rothomageñ. ſuper ſe-
quanam. et parochia eius eccleſie.et eccleſia de vil-
la et tota parochia.ſeu parochie eiuſdem ville et ec-
cleſie.ſeu prioratus ſancti nicholai in foreſta de lun
da et decima eiuſdem foreſte.et ipſa foreſta necnon
et decima eccleſie de beluaco. et villa ac parochia
loci eiuſdem infra fines ſue dyo. ſint ſita.et in eius
diſpoſitione ac poteſtate de iure conſiſtant dictus
tamen epiſcopus decimas ipſas et alia iura epiſ-
copalia in dictis locis de facto cū de iure nequeat
vſurpat quare peto in predictis omnem diſpoſi-
tionem et ordinationem inſtitutionem et deſtitu-
tionem mihi et meis ſucceſſoribus adiudicari et
eas mihi lege dyoce.eſſe ſubiectas ſententialiter de
clarari.et dicto epiſcopo.et eius ſucceſſoribus per-
petuum ſilentium imponi.cum ſibi nullum ius com
petat in premiſſis peto etiam nomine vel occaſio-
ne iurium epiſcopalium in dictis locis ab eo perce-
ptos quos eſtimo quingentas marchas argēti.hec
forma probat̄ ⁊ approbatur in cō.greg.ix. extraua-

a HEc materia.LI. p̄mꝰ roſ.vbi.ſ̄.in q̄ incorpat libellos hō ag.

b ¶LI.roſ.vbi.ſ̄.cum duobus ſequentibus.

a gārl.de preſcripti.venerabilis^a.⁊.xvj. queſtione pri
ma omnes.⁊ extra de religio.do.conſtitutus:⁊.c.cū
5 venerabilis.¶†Et quia^b hic de limitibus et fini-
b bus tangitur.ſcias qō quandoqꝫ aliquis vult eme-
re.x.ſextariatas vel tornaturas de poſſeſſionibus
alicuius vel eſt queſtio de finibus: ⁊ ſic agrimeſſor
vadit ad locum vel iuſſu iudicis vel partium cōi aſ-
ſenſu vt.xvj.q.iij.inter memoratos.ibi inſpectores
mittēdos.extra de preſcriptio.quia indicante. ff.fi.
regun.ſi irruptiōe. Si igit̄ iſte agrimeſſor q̄ metit̄
renunciat falſum modū.ſ.vel pl' vel min' eē. ita qō
nocet emptori vel vēditori.vł mihi vł tibi in iudicio
finiū regū.in quo vtriuſqꝫ partis teſtes recipiunt̄:
vt extra de ꝓba.ex litteris: vel renunciauit falſam
menſurā edificij vł frumenti.vel vini: vel quocunqꝫ
alio modo nos fefellit.inducit p̄tor.act. in factuꝫ q̄
dat̄ ſi meſſor falſum modū dixerit.per quē ab illo no
ſtrum intereſſe cōſeq̄mur.ff.ſi agrimeſ.fa.mo.di.l.j.
⁊.l.ſi meſſor.§.hoc iudiciū:⁊.l.ſiue.⁊.l.vel cuius.ex-
tra de emp.⁊ vendi.vt mēſure ſic ꝯci.li.LIB.Co-
ram ⁊c.con.de.p.qui dolo vel lata culpa renuncia-
uit mihi cum ipſum mitterem ad menſuranda iuge
ra vel fines.x.eſſe iugera ⁊ pauciora inueni:vel renū
ciauit fines vſqꝫ ad talem locum tantum protendi:
qui vlterius producuntur vnde intereſſe meum ob
eo peto quod eſtimo. xx. et ad hoc propo. actio. in
factum ex illo edicto.ſi meſ.fal.mo.dixerit.ff. eod.l.
iij.§.j.extra de preſcriptio.quia indicante.de dona.
6 per tuas Ac.ergo ſic.po.¶† PO.AC. Po. qō
volebā emere.a.t.x.iugera predij:vel inter te et me.
et.t.erat queſtio de finibus.item quod volebam ſci
re:an eſſent ibi.x.iugera.vel an fines mei vſqꝫ ad ta
lem locum protenderentur. item quod te agrimeſ-
ſorem elegi.item quod meſſus fuiſti et male item qō
renunciaſti mihi predium eſſe.x.iugerum:vel fines
meos in murum protendi.et inueni pauciora eſſe iu
gera:vel plus eſſe in finibus . item quod venditor
c cui precium ſolui:factus eſt non ſoluendo^c. item
quod es peritus in menſurandis agris. item quod
dolo tuo vel lata culpa male menſuraſti. et male re-
nunciaſti.predicta probantur.ff.eo.l.j.§.ij.iij.⁊ ſi.et
l.ſi duo.§.competit:⁊.§.idem pō.Reus vero ſic po.
PO.REI.Po.quod.m.tantū egit cū.t. de fini
bus.vel voluit ab eo emere.x.iugera. item quod nō
ſum peritus in agris mēſurādis.item qō in illo pre
dio non ſunt niſi tantum.x.iugera.item qō fines tui
vſqꝫ ad talem locum protenduntur. item quod ego
renunciaui illa eſſe.x.iugera ⁊ fines tantum proten
7 di.¶†Ceterum queſtiōe de finibus mota ſi actor
eos vſurpat perdit quod petebat.⁊ inſuper tantum
agri modum quantum adimere temptabat: et hoc
per.l.ſi conſtiterit. C.fini.regun. in qua ſic li. conci.
LIBEL.Coram ⁊c.con.de.p.qui cum cōtra me
coram tali queſtionem de finibus predij titij mouiſ
ſet vel de tali loco vſqꝫ ad talem ipſe ante ſenten-
tiam latam adito iudice autoritate propria ipos fi
nes vel ipſum locum vſurpauit quare peto ipſuꝫ.p.
puniri in amiſſione q̄ſtionis quā aduerſus me mo-
uebat.et in tantum agri modum quantum vſurpa-
nit mihi de ſuis predijs adiudicandum condemna
ri et ad hoc propono condi.ex.l.C.fin.re.ſi conſtite
rit.xvj.q.iij.placuit.De finibus autem agrorū diui
dendis ⁊ diuiſione aliarum rerū. ⁊ de actionibus fa
d mi.her.⁊ cōi diui.dixi.ſ.de iudi.§.ſequitur.^d

De decimis. Rubrica.

1 Scire debes qō ſm quoſdā rei vendicatio
e cōpetit ꝓ decimis petendis xvj. q.j. mo-
deramine.in fi.ibi.domū^e vendicēt ⁊c.⁊.c.
reuertimini.ibi ſuā parteꝫ ⁊c. nā ſi ſua eſt:
ergo vendicatur.ff.de rei vē.ſolum:⁊ tunc ſic cōci.in
f perſonalibus decimis.^f LI.Coraꝫ ⁊c.ꝓpono ꝯtra
p.qō cum ipſe ſit parochianus meus:⁊ in mea eccle
ſia audiat diuina per anni circulum. ⁊ eccleſiaſtica
percipiat ſacramenta.ad ſoluendas mihi decimas
perſonales de iure tenetur qō tamen facere contra-
dicit: quare peto decimas ipſas perſonales mihi
nomine dicte eccleſie ab eo dari ⁊ ſolui. ⁊ ad hoc pro

a ¶Venerabilis.de qua facit mentionem glo.vlti.decre.ſi diligenti.de
preſcrip.in fi.⁊ de qua formata fuit decre.prima.de preſcrip.lib.vj. vt
ibi not.in prima gloſ.
b ¶Et qr.hic aggreditur autor verba roſ.de edicto ſi meſſor fal.mo.di
xerit qō eſt.xviij.in ordine edictoꝝ ⁊.vij.que in hoc requirūtur ſm roſ.
ex poſitiōibus
patent ⁊ iſte eſt
ꝯtract' innoīa
tus do vt faciaſ
nec eſt locatio
lꝫ interueniat
merces.dat̄ eñ
remuneratiōis
gr̄a.ff.e.l.j.
c ¶Non ſoluē-
do: quare hoc
dicat̄ declarat
roſ.ſub ver. ſe-
xtū et pōit aliū
caſum quando
contra illū egit
⁊ obtinuit reus
hoc ꝓbāt leges
infra alleg.
d ¶De decimis
Rubrica.
¶De his ſa-
tis Innocen. ⁊
Hoſtiē. ſup ru
brica.vbi poſt
eos ſcripſi.⁊ in
fine dixit quō
de quota nō eſt
querēda ratio.
quidam habēt
hic rubricā cō-
pletam.ſcilꝫ de
decimis primi-
tijs et oblatio
nibus: ſed cuꝫ
autor ſolum de
primo tractare
diſponeret ſo-
lum primū po-
ſuit hic pro ru-
bro de p̄mitijs
ergo dic vt eo.tit.c.j.⁊ vide qō ibi ſcripſi ſup verbo offerre ⁊ verbo am
plius ⁊ quod ibi not.in vltima gloſ.⁊ qō ſuper ea dixi.De oblationi-
bus ſcripſi ſup rubrica de parochijs ⁊ hoc eo.titu.quāuis ad fi.p Ho
ſti.plene in ſumma de parochijs.§.ij.⁊ practici autoris materiā tracta
uit ſolus roſ.in libello iuris canonici quē plene proſequere per noueꝫ
membra diſtincta ⁊ in pe.mēbro qō eſt qua actiōe petatur ponit quat
tuor libellos.Bonaguida parte ſcōa carta p̄ma format tres libellos
duos contra debentes decimas.tertiū contra rectorē alterius eccleſie
qui impedit.Egy.ſub capi.cxvj.ponit duos libellos contra parochia
nū vnū ⁊ contra rectorē alterius eccleſie:vt.ſ.de actione vero que ſup
his competat ſm quā variantur.j.libelli notatur in p̄mo canone quē
allegat autor.⁊ in decre.tua nobis.eo.titu.in ⁊ ſuper prima gloſ.item
ſcias prout dixit Roſ.vbi.ſ.in prin.de decima de qua loquimur ius
ciuile non tractat.ſed dic de decima pollicitatiōis de qua.ff.de ſol.l.j.
ij.in fi.⁊ no.eo.ti.tua nobis ad fina.gl.item de decima litis vel qualita
tis in libello cōprehenſe.C.de epīs ⁊ cle.aut.gñaliter de qua ſupra de
ſatiſda.in prin.Queſtio dñicalis.xxv.nō eſt dubia p decre. cum ꝯtin
gat eo.titu.vbi placet per preſcriptionē antiquoꝝ nō eſſe p̄ſcripta no
ualia de.xlix.ſcꝫ cū res data in cōpenſationē decime perit caſmatevi-
de de rerū pmu.c.fina.ſuper vult glo.Queſtiones de decimis papali
bus quis illas ſoluat trāſlatus an ſucceſſores vide ſup regula non eſt
in mora.lib.vj.Queſtionē porroꝝ vide ſup regula qui prior eo.li.De
ſarracenis an teneant̄ ad decimas prediales ⁊ quō cogant̄ dicā infra
de iudeis ⁊ ſarrace.ſup rubrica.Queritur an eccl'ia heres vel legata-
ria titij in fundo ſibi decimali ſito in parochia ſi p onus hr̄ditatis vel
legati illū vendit an tranſeat decima ⁊ dic qō non:qr ſpūalis ⁊ qr alio
iure debebat̄ p.l.ſi ei.ff.cōia predio.C.de vſu. ⁊ ha.l.inter antiqua.ff.
de ꝯhen.emp.l.littora de act.emp.ſi mercedeꝫ.§.j.⁊.ff.de ſerui.l. papi-
nianus.ſi aūt eſſet decima cōuentionalis quā dñs p̄mo reciperet a co
lono ꝑtionario poſtꝙ ſolutā reliquū diuidit̄ iſta hñ trāſiret dño ven-
dente.item ſi eſſet cōuentionalis in p̄dio alieno cui' poſtea dñium acq̄
ſiuit.ff.cōia p̄di.l.q̄cquid ⁊ de ſer.vrb.predi.ſi q̄s edes facit.ff. de fun.
inſtru.l.ſeie.§.tyrane.Itē ad intellectū prime clauſule notate in cle.ij.
de deci.in.j.gloſ.que vult qō de redditibus et prouentibus hoſpita-
lium ⁊c.qui in vſus infirmorū ⁊ pauperum cōuertuntur papalis deci
ma nō ſoluatur querit̄ an ſit ſoluenda de his que cōuertūtur in vſus il
loꝝ qui preſunt hoſpitalibus ⁊ pauperibus deſeruiūt:ad negatiuam
inducit̄ qō iſtud eſt bñficiū p̄ncipis ⁊ ſic largiſſime interp̄tanduꝫ eſt.
extra de verbo.ſig.olim.⁊ ſi dicatur priuilegiū iuxta ea que ibi ſcripſi
ſup vlti. glo. ex
motu ꝓprio p̄n
cipis cōceſſum
non ad petio-
nem eius cui ꝓ
ficit ergo:vt.ſ.
oſtendi tū pōt
qō ſit beneficiū
qr de eo qō cō-
cedenti habea-
tur ꝯceſſum eſt
cum de decima
papali loq̄mur
ſibi vł alteri ſol
uēda ⁊ ſi vis qō
habeat nomen
priuilegij.etiaꝫ
in illo ſit cōtra
concedentē lar
ga interp̄tatio
vt ibi dixi ergo
cōuerſuꝫ ī vſuꝫ
illoꝝ hoſpitala
rioꝝ q̄ pauperi
bus ſeruiūt ⁊ ſi
ne quib' eē non
poſſūt in vſus
pauperū ⁊ īfir-
morum dicetur
eſſe conuerſum
facit. C. ð vxo.
mi.l.j.⁊. ij.ff. de
fun.inſtr.queſi-
tum.§. ſi inſtru
ctuꝫ.⁊.ff. de bo.
poſ. ex teſt. mi.
li.l.j.ſicut et de
medicis militū
dicit̄.ff. ex qui-
bus cau. ma.l.
inter eos.§. fi.
⁊ de ipſoꝝ comitibus.ff.de excuſa.tu.l.adminiſtrantes.§.j.ſic ⁊ cōuer
ſum dicitur in nauem armandam cōuerſum in alimenta nautaruꝫ ſine
quibus nauis duci vel regi non poſſet.ff.de exerci.l.j.§.non autem ibi
vel nautas exhibendos ⁊c.ſic ⁊ vxoris cauſa parata dicūtur que para-
ta ſunt ad vſum ſue ſeruientis.ff.de auro ⁊ arg.le.l.vxori.§.ij.in fin.he
ne faciūt ad caſum.ff.de itine.actuqꝫ pri.l.veteres de p̄ca.l.pe.de verb.
oblig.ſi ſtipulatus fuero ⁊ de priuile.lꝫ ſcōo reſpō.lib.vj.cū ſuis ꝯcor.
dicamus igitur cū.l.ab oībus.ff.de leg.j.in fin.l.reſpō. qō hec interp̄-
tatio verbis cōuenit ⁊ menti non repugnat et cum preiudicium alteri
nō inferat eſt tenenda.iura ad hoc vide.ſ.de inſtr.edi.§.nunc autē ad
finem.ver.v.Eſt aūt ponderandū qō queſtio formata eſt de his q̄ con
uertuntur in vſus illoꝝ qui preſunt hoſpitalibus ⁊ pauperibus deſer
uiūt ⁊ ſic cōiunctim.ſi aūt hoſpitale dicatur in beneficiū iuxta ea que
habentur in cle.de relig.do.qr cōtingit.§.vt aūt ipſorum rectores ho-
ſpitalitati nō deſeruiūt lꝫ alimenta miniſtroꝝ ſuoꝝ qui deſeruiūt poſ
ſint de decima ſoluēda deduci.ea tamen que in ſtudio vel alibi percipi
unt veniunt decimanda propter illud relatiuum que in vſus ⁊c.rela-
tio ergo vel determinatio illa ſuum caſum non excedat.extra de dona.
cum dilecti.de perpetuo vicario in capella mon.in cuius vicarie cōſti
tutione fuit ordinatum qō vicarius omnes reddit' ⁊ obuentiones ha
beret ⁊ ſolueret moñ.annis ſingulis.xl.ſaluo qō annis quibus pende
ret papalis decima ſolum ſolueret.l.qō ipſe tenentur ad decimā vide
ſ.ſuper rubrica de con.pre.in fi.
ADDE qō qō ꝓprima fuit Oldra.conſi.xj.
e ¶Scire debes domum ⁊c.hic deficit autor quia iſtud domum
non eſt in textu.⁊ ſi corrigis decimam non procedit quia il-
lud non eſt etiam in textu.ſed eſt ibi diſiunctim tamen deci-
marum portionē.item iſtud ⁊c.non fuit congrue poſitum cū
poſt verbum vendicent nil ſequitur.item in allegatione ſequenti non
inuenies in textu ſuam partem ſed fateor ibi textum verbi dei frauda-
ſtis me parte mea.item ibi vocat decimas poſſeſſiones ſuas ⁊ ſup iſto
textu gloſ.arguit vt hic.
f ¶In pſonalibus decimis. oēs infra ſcripti libelli excepto q̇nto qui
multa ſpecificat ſumpti fuerūt de libellis al.ſup rubri.ex lege.j.

pono act

pono act.rei ven.vt in pre.concor.⁊ extra de verbo.
ſig.cā.vbi dr̄ ꝙ decime primitie ⁊ oblationes in bo
2 nis eccleſiarum numerantur.¶†Si vero petas p̄-
diales.ſic conci.lib.LI.Coram ⁊c.ꝓpo. contra.p.
qui habet predia ſua in parrochia mea:⁊ ex his fru
ctus percipit:de quibus mihi decimam perſoluere
renuit vt tenetur:quare peto ab eo decimam ipſam
mihi ſolui:⁊ ad idipſum per vos ſententialiter cō-
demnari:⁊ ad hoc propo.rei ven.xvj.q.j.ſi quis lay
cus.extra.e.ad apoſtolice.de parroch.c.vlti.vel po
teſt dicere in li. qō ad eum ſpectat iure dominij vel
quaſi:quod dic ſicut dixi.ſ.de cā poſ.⁊ proprie.§.ſe
3 quitur.ver.alie ſunt.§.nunc dicenduꝫ.¶†Alij di-
cunt ꝙ pro decimis cōpetit actio confeſſoria.de q̄
dixi in eo.ti.§.fi.ff.ſi ſerui.ven.l.j.⁊.ij.⁊.l.loci.⁊ tunc
ſic conci.li.LI.Coram ⁊c.propo.contra.p.qō cuꝫ
mihi ſit ius nomine mee eccleſie percipere decimas
tam prediales de predijs que habet in parrochia
mee eccleſie q̄ꝫ perſonales tāqꝫ a meo parrochiano.
ideo decimas illas ab eo mihi preſtari:⁊ ſolui peto
⁊ eum ad id per vos cogi.⁊ ſententialiter condēna-
4 ri.⁊ ad hoc ꝓpono.act.in rē cōfeſſoriam.¶†Ter-
tij dicunt ⁊ melius quod petuntur cōdictione ex ca-
none ⁊ conci.ſic li.LI.Coram ⁊c.propo.contra.p.
qui licet ſit parrochianus meus prediaqꝫ habeat.j.
limites parrochie mee:decimas tamen ſoluere ne-
gat:ad quas ſoluendas de iure tenetur:quare peto
eum per vos cogi ad ſolutionem decimarū ſeu pre-
dialium q̄ꝫ perſonalium:⁊ ipſum ad id per veſtram
ſententiam condemnari.⁊ ad hoc propo.condic. ex
canone illo.xvj.q.j.decime.⁊.c.reuertimini.ff.de cō
a di.ex lege.l.vnica^a.¶†Attende igitur ꝙ vbi agis
5 rei vendi.non dicas decimam tibi eſſe debitaꝫ ſicut
b quidam fatui dicunt^b:quia ſi ſit tibi debita:non eſt
tua:⁊ ſic non potes eam vendicare.vt extra de iud.
c examinata^c:⁊ ſi eſſet tua non eſſet tibi debita.ff.de
act.⁊ obli.obligationum ſubſtantia:verūtamen de
cre.dicit quod eſt debita:vnde non videtur qō poſ-
ſit vendicari.extra.e.parrochianos:⁊ quod iam di-
xi poteſt locum habere cum certum quid de certa
ſpecie petitur:cum autem in genere petitur aliqueꝫ
cogi ad ſolutionem decimarum locum habet quod
6 pri' dixi.¶†In ſpecie^d vero ſic potes li.cō.LI.
d Co.⁊c.propo.contra.p.ſindicum ſeu procuratoreꝫ

a ¶Unica prima.Si iſta eccleſia eſt baptiſmalis de iure procedit libel
lus.⁊ hoc caſu loquatur caſi.xvj.q.j.queſti.⁊.c.in ſacris.ſed ſi iſta eccle
ſia cum ſuis limitibus eſt inter limites antique baptiſmalis eccleſie:
hoc eſt dubiū an ſummota ꝯſuetudine ꝓcedat libellus quo ad p̄diales
⁊ aperti ſunt textus ꝙ nō ꝓcedat.xvj.q.j.eccleſie.in.c.quicūqꝫ ⁊ aper-
tius in.c.de de
cimis.et. c. ſta-
tuim'.⁊. xiij. q.
j. decimas. al's
eſt ver.ſub ſcōo
§.hinc eſt ꝙ de
cre.nuncios. e.
ti.in parte deci
ſa dicebat deci
mas eccleſijs
m̄ricib' debe-
ri. ꝯſtat aūt il-
lā eſſe matriceꝫ
que baptizādo
regn̄at de hoc
in cle.de ſen.ex
cō.c.j.per eūdē
modū. facit de
p̄ſ.ex trāſmiſſa
vbi videt̄ caſus
⁊ facit qō not.
xiij.q.j.in fi.ſū-
me.⁊ in p̄.c.qui
cunqꝫ. ⁊. c. ſta-
tuimus.⁊ hoc dctm̄ quod mihi placet tenuit ber.in decre.cum contin
gat.e.ti.idem Inno.j.decre.ad apoſtolice.vt ibi ſcripſi Tancre.in de-
cre.nuncios.eo.ti.niſi eſſet ꝯtraria conſuetudo ſm eos:⁊ idē ray.eo.ti.
par.iij.ver.itē aliquis habens.dicēs ꝙ ſi de ꝯſuetudine dubitet̄:dabū
tur eccleſie baptiſmali: ꝓ hac opinione quā approbat ꝯſuetudo facit
vitatio enormis p̄iudicij cum eñ antiqua plebs vel baptiſmalis eccle
ſia haberet prediales ⁊ pſonales in toto ſuo plebanatu.lꝫ ꝓpter hoīm
excreſcentiā ſit in diuerſis locis plebanatus habitatoribus ꝓuiſuꝫ de
capel.etiam habentibus ſub plebe parrochias limitatas:⁊ ſic de obla
tionibus ⁊ pſonalibus decimis quas tū ab antiquo aū hoīm augmen
tum plebs non habebat:voluerunt tū illis iura de predialibus proui
deri:quas plebs habuerat ab antiquo:qō aperte ſonant verba cano-
num inductoꝝ:remanet ergo plebs ipſoꝝ parrochia quo ad quedam
iura ⁊ ipſoꝝ matrix:bene facit de ec.edi.ad audientiā.⁊ qō ibi no.ī gl.
⁊ ita.in fi.ſic ⁊ dioceſis dr̄ parrochia.xij.qō.ij.bone.de dona. apl'ice.in
prin.¶Et per hoc ꝯcordari poſſunt gloſe diuerſoꝝ dicentium ꝙ pre
diales debentur eccleſie parrochiali.ſi intelligit̄ hoc de antiqua parro
chia ⁊ plebania bene facit ne cle.vel mo.c.j.li.vj.vbi etiā plebanie ha-
bentes ſub ſe capellas cum perpetuis rectoribus dicunt̄ parrochia-
les eccleſie.nec ob.decre.ad decimas.de reſti.ſpolia.li.vj.p quam dicit
arch.xiij.q.j.ſup ſumma hoc dubium terminari.nam ibi eccleſia ſancti
nicolai non erat matrix vel baptiſmalis parrochianoꝝ illius eccleſie:
ſed omni parrochiali iure carebat quo ad illos ⁊ hoc fateri videbatur
in libello.Item ſolā poſſeſſionē modici temporis allegabat vt ibi poſt
Inno.ſcripſi ſuper verbo aliquādiu.⁊ ſup.iiij.glo.Alia opinio eſt roſ.
eo.ti.§.ij.habens quod debeantur prediali etiam ſi baptiſmalis nō ſit
nego tū ſic expreſſiſſe gof.in.v.dande ſunt.eo.ti.quem alleg.archi.De
ray.etiam quem alle.ad idem dico ꝙ contrarium intellexit. nam lꝫ in
prin.tituli dixerit prediales deberi eccleſie parrochiali: intellexit tū
parrochialem baptiſmalem vt prius dixi.Opinio qō in predialibus
ſtetur conſuetudini tacta eſt in prin.Quartam opi.ponit roſ.ſ.quod
prediales debentur parrochiali predioꝝ perſonales diuidātur inter
baptiſmalem ⁊ illam in qua audiuit diuina.pro hoc facit quod ſcripſi
de ſepul.de his ſuper glo.ij.hoſti.aliquantulum accedit huic vltime.in
ſum.e.tit.§.cui danda.in prin.dicens perſonales dandas eccleſie par-
rochiali ſeu baptiſmali ideſt vbi audiuerit diuina ⁊ percipit ſacramē-
to.per.c.quis.xvj.ſi.j.prediales vero parrochie predioꝝ.e.ti. quoniā.
de parro.c.fi.niſi aliud habeat conſuetudo.e.ti.cum ſint ⁊ aduerte : qr
iſte due opi.que recognoſcunt baptiſmalem eſſe parrochialem etiam
quo ad perſonales:lꝫ hoc non ſeruetur multum:fortificant primā opi.
her.⁊ ſequacium que placet.ſi enim illa parrochialis non eſſet quomo
do poſſet ſuo iure baptizare non parrochianos.item cum illud ſacr̄m
ſit principale:⁊ fundamentum omnium ſacroꝝ de preſby.non bap.c.fi.
nonne ſonat in abſurdum dicere ius parrochiale p illud non p̄ſeruari
Fateor aūt ꝙ tribus caſibus opi.roſ.⁊ ſequacium poſſet ꝓcedere: pri
mum dixi.ſ.cuꝫ illud hꝫ conſuetudo ſcōs eſt qū in limitatione noue ca
pelle cum aliter animabus prouideri non poſſet ep̄s de ſui capl'i con-
ſenſu aſſignauit.Io.cal.ipſe noue capelle decimas prediales ſue limi
tationis:facit pre.c.ſtatuimus.xvj.q.j.⁊ quod ſcripſi poſt ho.de eccle.
edi.ad audientiam.j.ſuper ver.prouentus.⁊ ſuper glo.ij.⁊ quod no.de
relig.domi.conſtitutus.al's niſi expreſſe aſſignaſſet licet limitaſſet non
venirent prediales per prima iura.tertius eſt qū in aliquo magno ter-
ritorio erant quāplures eccleſie:⁊ neutra baptiſmalis ⁊ de nouo vna il
larum in plebaniam aliaꝝ ⁊ baptiſmalem erigitur vel de nouo plebs
vna ſuper illa conſtruitur cum baptiſmo:tunc enim non ſolum aliquo
rum canonum ratio ſuperior ceſſat quo ad plebem ſed etiam reuoluit̄
pro capellis et
hoc caſu proce
dere poſſet q̄r-
ta opi.circa p-
ſonales . hanc
materiā conue
nientem decre.
cum contingat
e.ti.ideo hoc ſic
plene tractaui
qr remiſſiones
quas ibi dedi.
in prin.ij. gloſ.
ſufficientes nō
eſſe perpendi.
ADDE cui
eccleſie an ba-
ptiſmali an par
rochiali debea
tur decima.cal.
conſil.ij.e.ti.
b ¶Dicunt ver-
bum fuit Roſ.
vbi.ſ.poſt vlti
mum libellum.
c ¶Examinata.facit de p̄bē.c.tibi abſenti.⁊ de ꝯceſ.preb.c.vl.li.vj. qō
no.in cle.de reſcrip.auditor ſuper ver.debitū li.conci.
d ¶Spēm dicit:qr multas ſpēs ponit de q̇bus ſingulariter poſſent for
mari libelli ſufficientem aūt ſpecificationē non potuit quaꝫ in libello
fieri oporteret:itē ſcias ꝙ de ꝯſenſu actoris ⁊ rei ꝓcedit iſte libellus.
non eñ tunc rector eccleſie peteret ab vniuerſitate decimas quas de-
bent ſingulares ēt ſi oēs non ſoluēdo delinquāt:illas igitur ſolas ab
vniuerſitate petet:q̄ debētur ex fructibus vniuerſitatis:⁊ ecōuerſo vni
uerſitas de illis:⁊ nō de fructibus ſingulaꝝ tenebit̄ rñdere.xij.qō.ij.q̇
manumittitur.Sed ponderauit autor qō de facto contingit ſi contra
vnum vel plures ſingulares de vniuerſitate petātur decime ſtatim vni
uerſitas aſſumit litem timens vno vel pluribus euictis reliquos etiaꝫ
vinci:⁊ rector preeligit vnā litem habere q̄ꝫ multas.in fructibus autē
rei que cōis eſſet pluribus ⁊ ſingulis in poteſtate eſt rectoris vel age-
re contra oēs ꝓ tota decima vel contra quēlibet ex ſocijs vel ꝓ parte
ſua.vide qō no.xiij.q.j.§.vlti.Et qr ſtatim ſubdit de pecoribus et pa-
ſcuis ſcias de decimis aīaliuꝫ an ſint perſonales an prediales no.xiij.
q.j.§.ij.ver.quis paſcit.⁊ extra.e.ti.ad apoſtolice.in glo.ij.Sed dubi-
tatur quo t̄pe petātur vel libellus ꝓ illis porrigatur ſiue porrigi poſ
ſit.Eſt ſciendum ꝙ omnis obligatio de re nondum orta vel nata quā-
tūcunqꝫ ſit pura diem ⁊ condi.habet ſi naſcetur ⁊ cū nata fuerit hoc pa
tet.ff.de verb.obli.inter ſtipulantem.§.ſacram.verſi.ꝓ quo ⁊ illud.⁊.l.
interdum.⁊ iſte eſt vnus fructus pecoꝝ.ſ.agni vel eduli.alius conſiſtit
in lacte ex quo ēt ſit caſeus:tertius in lana:patet inſti.de re.di.§.ī pe-
cudum.⁊ de his datur verſus in pecudum fructu ⁊c.⁊ no.e.tit.preuenit
cōiter tenetur de perſonalibus cum ray.⁊ gof.qō in fin.anni ſoluende
qr particularis ſolutio ⁊ creditori ⁊ debitori videtur incōmoda.ff. fa-
mi.her.l.plane.⁊ dixit canon ecce annus elapſus eſt ⁊ nihil poſuiſtis
in theſauros quod verbum ad pſonales ēt ptinet.xvj.q.j.reuertimini.
⁊ vide quod ibi notatur in glo.non tū.⁊ ſi diceres ꝙ quolibet mēſe in-
ſtātia dabitur de ſeptimana:⁊ dic vt ibi no.tū vt dicit hoſt.ſi.j.annū ve
lit ſoluere refutari nō poterit:qr iure non eſt expreſſum hoc no.in ſum
ma.e.ti.§.⁊ qualiter.ver.ſunt aūt.vbi ſubdit ad ꝓpoſitum de decimis
animalium quo ad fetus:qō ſm.l.leuitici.vlti.c.videtur deberi decimū
in ordine naſcendi qualecunqꝫ optimū vel minimum:qō intellige ſi ab
alijs cognoſcatur al's ceſſabit ille rigor.facit de ſepult.ſacris:⁊ qō ibi
no.ff.de vſufr.vſufructuariū venari.§.ſi viuarijs.⁊.ff.de condi.inde. l.
ſi pene cā.§.ij.⁊ de re.cre.nam ⁊ ſi fur.§.j.⁊ videtur ꝙ ſtatim dari poſſit
ne cogatur agricola eſſe ꝓcura.ſacerdotis.facit.C.de ero.mili.anno.l.
nulli militum lib.xij.ff.ad treb.l.poſtulante.§.vlti.⁊ de lega.iij. fideicō
miſſa.§.ſi reꝫ.dicendum tū eſt ꝙ preſtari dꝫ mediocre:⁊ iura de medie
tate ſequenda:quere de fil.preſby.litteras.in vlti.glo.de cenſi.quanto.
in glo.iij.⁊ ſuper regula in obſcuris.lib.vj.alleg.Hoſt.vbi.ſ.non dan
dum deo quod dedignatur hō.xlix.di.c.vl.dabit̄ ergo agn' vel hedus
lactatus ⁊ congruus ad vſum vt ſcripſi eo.titu.cum homines.bene fa-
cit.ff.de ſolutio.ſi ſeruus.de cenſi.in fi.⁊ facit.ff.de verb.ob.ſtipulatio
iſta.§.ſi intra certaꝫ.⁊ quod ibi no.in.j.glo.ſm litteram primitia agno
rum:ſed cōiter littera hꝫ agroꝝ cui conuenit qō ibi ſequitur in gloſ.et
certuꝫ eſt primitias cōpetere ēt de fructibus agroꝝ.vt extra eo.tit.c.j.
de lana.videtur ꝙ ſtatim ſolui ⁊ exigi poſſit:cum nulla ſit cā differendi

vniuerſitatis hoiem eiuſdez loci ꝙ ipſi decimas de
vino vel grano vel fructibꝰ arborꝝ:vel hortis vl' pe
coribus vel negociatione:vel militia: vel venatiōe.
vt.e.ti.non eſt in poteſtate:vel molendino ad vētū:
vt.e.ti.ex tranſmiſſa.vel in aqua:vel in clibano: vel
mercimonio.eo.ti.paſtoralis.vel domibus:vel pa-
ſcuis.vt.e.ti.cōmiſſum vel piſcarijs:vel feno:vel la-
a na.vt.e.ti.peruenit[a].vel de apibus.vt.e.ti.nuncios.
vel de omni licite queſito.vt in pre.c.non eſt.⁊.c. nū-
cios.⁊.c.ex tranſmiſſa.vel etiam primitias.vt. e.tit.
c.j.mihi ſoluere contradicunt cō ſuetudinem p̄ſcri-
ptam in ſue nequitie preſidium allegantes in aiaꝝ
ſuarum periculuz:⁊ mee eccleſie preiudiciū ⁊ graua
men quare peto ipſos cogi ad preſtationez decima
rum:⁊ eos ad id ſententialiter condēnari.extra eo.
prohibemus.⁊ in predictis cōcor. An conſuetudo
in talibus valeat:vel preſcriptio currat:no.e.tit. in
aliquibus.extra de parroch.c.vlt.de preſcriptioni.
7 cauſam que. ¶ † Pro ſubtractis ⁊ ſoluendis in fu
turum ſic con.li. LI.Co.⁊c.con.de pe. qui ꝑ duos
annos tales fundos.j.mee decimationis ſeu parro
chie fines coluit:⁊ de fructibus inde perceptis mi-
hi decimam ſoluere recuſauit quare peto ab eo no-
mine dicte eccleſie.x.corbes frumenti pro decimis:
indebite retentis atq; ſubtractis:peto etiam eū cō
pelli ad ſolutionem decimarum pro illis terris mi-
hi ſeu eccleſie mee in poſterum faciendaz:⁊ ad id eū
ſententialiter condemnari.extra de parroch.c.vlti.
xvj.q.j.ſi quis laycus.extra.e.qm̄.⁊.c.cum cōtingat
b ff.de cenſi.forma.§.ſi vero.ſed ei[b] quod dixi in po-
7 ſterum eſt contra. ¶ † Quia tractus futuri tempo
ris non ſpectat ad iudicem.ff.de vſur.l.j.ff.de iudi.
c non quemadmodum.[c] extra de offi.or.romana.§.ſi
mulier.ſed aliud eſt in ſeruitutibus ⁊ annuis preſta
tionibus.ff.ſi ſeruitus ven.harum.⁊.l.egi. extra de
ſepul.in noſtram.ver.talem vbi de hoc.⁊.j.de cenſi.
d in prin.[d] ¶ † Quod ſi vnus rector alium moleſtat
9 in recipiendis decimis.ſic li.contra eum con.LI.[e]
e Co.⁊c.propo.ego.t.rector talis eccleſie contra.p.
rectorez eccleſie ſancti Petri:quod ipſe me turbat
indebite:⁊ moleſtat ſuper poſſeſſione vel quaſi per-
cipiendi decimas ab.h.de talibus terris infra me-
tas parrochie mee ſitis:quare peto eum prohiberi
⁊ compelli ceſſare ab iniuria ipa ⁊ moleſtatione ſeu
turbatione quaz mihi ſeu eccleſie mee infert:⁊ qđ in
futurum pacifice ⁊ quiete eaſdem decimas me per-
cipere ⁊ poſſidere permittat.e.ti.dudum.extra de re
ſtitu.ſpolia.audita.inſti.de interdic. ⁊ retinende.et
vide ſupra ti.proxi.in prin.⁊.ſ.de cauſa poſ.⁊ pro-
10 prie.ver.in retinende. ¶ † In ſumma no.ꝙ ſi con-
ceditur alicui vt noualium decimas pro ea portio-
ne recipere valeat qua veteres eum contingunt nō
extenditur hoc priuilegium ad illas decimas quas
alij tempore indulti priuilegij poſſidebant:nec etiā
ad alias veteres niſi ſoluz in his locis vbi impetra
tor tempore impetrationis habebat ⁊ pro ea etiam
portione tantum quam eo tempore percipiebat an
tiquas.item non extenditur niſi ſolum ad medieta
tem decimarum noualium preſentium vel futurorū
licet impetrator tempore impetratiōis taliter vete
res perciperet niſi in chartuſienſibus ⁊ ciſterciēſibꝰ
Si tamen parrochialis eccleſia intantum grauare
tur ex hoc quod rector eius congrue nequeat ſuſten
11 tari ſuper hoc prouideatur ei de decimis.† Sed
⁊ ſi religioſi exempti vel alij decimas a laycis detē-
tas eis de facto īfeudāt. vt ſic layci recognoſcāt ſe
ab ipſis eas tenere:non tamen religioſi illas ab eis
poſt talem recognitionem poterunt ſine dyoce.con
ſenſu acquirere:illas autem de laycoꝝ manibꝰ acq̄
rere poterunt:que ante tempus lateran̄.cōcilij illis
fuerunt in perpetuum conceſſe.item religioſi tā exē
pti q̄ alij de poſ.hactenꝰ acquiſitis:⁊ in poſterum
acq̄rendis ſoluant decimas niſi ſuper hoc ſpeciali
priuilegio ſint muniti:⁊ epiſcopi eccleſijs conque
rentibus iuſticiam reddant:niſi de rebus exemptis
agatur.Sed ⁊ licet in aliqua parrochia omnes ma
iores decimas vel earuz partem de manibus layco
rum acquirant:non tamen poſſunt pro eadem vel ſi
mili portione percipere decimas noualium que ibi
fiunt:et hec omnia continentur in conſti.alexā. iiij.

f eo.titu.quia perſone.[f] Et vide quid iur.ſit de no-
ualibus.ſupra de proba.§.probare.ver. circa. ⁊ ſe.
12 ¶ † Vltimo queritur:vtrum.p.cui debet̄ decima
poſſit petere interdici domino fundi ne fructꝰ colli
gat vel exportet niſi eo vel eius nuncio preſente ti-
mens forte inde decima defraudari.⁊ videtur ꝙ nō
quia fundus alienus eſt:licet debeat.p.decimā nec
in bonis eius eſt.ff.de polli.ſi quis rem.§.ſi decimā
vnde non pōt ipſe vel nuncius eſſe in fundo inuito
domino.C.de pactis.l.fina.C. de iudeis.l. nemo. ſi
enim timet fraudem vel machinationem hoc ꝓbet.
ff.ſolu.matrimo.l.etiam.§.primo.ff.de col.bo.l. pri
ma.§.confitetur.ff.de proba.quotiens.§.qui dolo.
ſed dic eum audiendum.arg.C.lib.x.quando ⁊ qui
bus.de.qua. pars ex bo.decu.l.ij.ibi ſub aſpectu cu
g rialium.ff.de rei ven.non ſolum[g].quia ſi habet par-
tem in fructibus ratione decime.ergo ⁊ in fundo:qr
fructus ſunt pars fundi.vt.ff.de rei ven.fructus. et
in re cōi potior eſt cā prohibentis.ff.communi diui
dun.ſabinus.⁊ quod debeat ipſe.p.vel eius nūcius
intereſſe probatur.ff.de procu.paulus.ff.de inoffic.
h teſt.ſi ſuſpecta.§.j.[h] ff.de adop.nam ita diuus.ff.de
app.ſi perluxorio.ff.de euic.ſi parentes.ff.de re iud.
de vnoquoq;.ff.de auc̄.tu.l.fi.C.de vſu.⁊ ha.ſi ita le
gatus.C.de his qui ad ecc.cō.preſenti.§.ſane.C.de
ſer.fu.l.ij.⁊ hoc idem faciunt hodie iudices quādo
agitur de fructibus alicuius predij:item facit quia
palea eſt in fructu.ff.qui.mo.vſufru.amit.ſi vſufru-
ctuarius.que.l.preſtat.argu.quod decima ſoluēda
ſit priuſq̄ granum a palea ſeparetur.⁊ arg.ff. de ac
quiren.re.do.adeo.§.cum quis ex.⁊.ij.q.j.multi ibi
venit in meſſe vt palea ⁊c.xxxiij.q.iij.recurrat. itez
p̄miſſa vera ſunt niſi conſuetudo approbata a prin
cipe ſit in contrarium.vt.ff.de pub.⁊ vec.ſi publica-
nus.in fi.ſed ſi conſuetudo ipſa pareret occaſionez
ſubripiendi ſeruanda non eſſet.vt in auc̄.vt nulli iu.
13 §.quia vero. ¶ Et eſt ſimilis ſolutio ad queſtionez
qua queritur ſi mihi ſoluiſti decimam in domo mea
⁊ volo vt preſtes in area ſm vber. Vbi autem fraus
non timetur:⁊ etiam vbi timetur poſtq̄ decimatum
eſt in agro videtur ꝙ ruſticus tenetur decimaz bla
di portare ⁊ vini ad horreum eius cui ſoluitur.vt ꝓ
batur.⁊ no.xvj.q.j.reuertimini.prope prin.

De regularibus ⁊ tranſeūtibus ad religi.[i] Rubrica.

Profeſſio ligat aliquem vt religione
aſſumpta manere cogatur.extra eodez
ad apoſtolicam ⁊.c.ſicut.⁊.c.porrectū.
1 ¶ Fiet autez ſic profeſſio in manu ab
batis vel prioris vel alterius. vt in. c.
porrectum. FOR. Ego. T.promitto deo et ſan-
ctis eius ⁊ vobis domino abbati vel priori corā vo
bis ⁊ conuentu veſtro me perpetuam continentiaz
ſeruaturum in hac domo vel monaſterio q̄tū deus
fragilitati mee permiſerit ⁊ renuncio proprijs:⁊ vo
bis debitam ſm regulam talis ordinis obedientiā
⁊ reuerentiam ac ſtabilitatem ⁊ conuerſionem moꝝ
meorum promitto.poſt recipiat habitum ⁊ talis ꝓ
feſſio facit monachum.hoc probatur.xx.q.j. vidua.
⁊ in pre.c.porrectum.⁊.c.ex parte.de renun.ex tranſ
miſſa.de ſta.mo.cum ad monaſterium.in fi.⁊ debet
fieri in ſcriptis.vt hec ſcriptura eius contrariā cō
uincat volūtatem.vt in pre.c.vidua.⁊.xxvij.q.j.oēs
2 femine. ¶ † Conuerſionis autem ⁊ profeſſionis in
k ſtrumentuz hoc modo conficietur. FOR.[k] T.cu
piens pro chriſti amore aīeq; ſue ſalute ſanctam ta
lis ordinis religionem ſubire:⁊ iugo obedientie ſe
ſubijcere ac ligare:⁊ reſiduum vite ſue regulari diſci
pline ſubijcere.vt liberius valeat dño famulari ſal-
ua ſuorum diſpoſitione bonoruz ⁊ teſtamēto pridie
a ſe facto manu talis notarij confecto obtulit perſo
nam ſuam deo ⁊ beato benedicto clauſis manibus
ſuis intra manus talis abbatis vel prioris ⁊ cōuen
tus talis loci ordinis ſancti benedicti.recipiētis vi
ce ⁊ nomine ipſius eccleſie ⁊ ꝓ ſe ſuiſq; ſucceſſoribꝰ
dans ponens ⁊ promittens ac profitens ſtabilita-
tem conuerſionem morum obedientiam: continen-
tiam:proprijq; carentiam iuxta regulam prefati or
dinis ⁊ canonicas ſanctiones hoc modo:ipſe nāq;
t.flexis

tſolet fieri ī an
no.de lacte vi-
detur etiā: idez
ſi fiant tñ de il-
lo caſei ſacerdo
te cōſentiente
poſſet differri:
⁊ de his no.ī p̄-
dicto.c. reuerti
mini.in fi. pen̄.
glo.ſatis puto
in his cōſuetu-
dinē attēdēdā.
facit.e.ti. c. cuz
ſint hoīes.⁊.c.ī
aliquibus.⁊ qđ
ibi dixi poſt io.
ſup vlti.gl.in p̄
dialibus. vide
qđ no.j.℣. vlti.
ADDE quā
do decīa agno
rū ⁊ hedorū ſit
ſoluēda.oldra.
conſi.ccxxxvj.
a ¶ Peruenit.⁊
ibi ſup gl.ij. no
taui multas ta
les ſpēs goſ.
b ¶ Sed ei.hāc
obiectionē ⁊ ſo
lutionē ponūt
predicti tres.
c ¶ Quēadmo
dū vbi ſatis de
hoc in vltia gl.
d ¶ De cenſi. in
prin.ptꝫ hoc.e.
tit.dudū in fi.ꝑ
quā decre.albe.
gal.t.de li. ob.ī
fi.dicebat ꝓce-
dere hunc libel
luz.LI.peto a
titio decimas
vel affictū tale
talis fundi pro
tpe preterito ⁊
ipm mihi cōdē
nari vt ſine inq̄
ſitione id mihi
preſtet ī futuꝝ.
e ¶ LIB. bo-
na guiđ. ⁊ egi.

f ¶ Quia pſo-
ne quā hodie vi
de.e.ti.c.ij. lib.
xj.⁊ incipit ſta
tuto.
g ¶ De rei ven.
nō ſolū.vt ſcri-
pſi.e.tit.ex pte.
ij.ſup fi.vl.glo.
debebat allega
re.l.p̄.q̄ incipit
ſi vero ibi etiaz
ſcripſi qđ alla.
⁊ guido ſic con
ſuluerunt.inue
nio ēt io.đ deo.
⁊ Albe.pap.ſic
iudicaſſe.
h ¶ Si ſuſpecta
§.j.ꝑ modū iſta
rū duaꝝ legum
facit de procu.
c.ij.lib.vj.
¶ Baldꝰ. De
decimis. Rub.
In hiſ cui de
betur
decima poſſit
petere:interdi-
ci poſſeſſori ne
vindemiet niſi
eo preſente vel
eius nuncio.℣.
fin.plene ꝑ.G.
Et an palea ſit
in fructu.itaqđ
pars palee de-
beat colligi ibi
dē.G. facit. ff.
de ꝯhē. empt.l.
cuz manuſata.
§.j.bal.vide qđ
no.de ſer.ru.p̄-
di.l. certo gñi.
i ¶ De regula-
ribus ⁊ trāſeū-
tibus ad reli-
gionē. Rubri.
¶ Ex practicꝫ
autoris ſolus
rof.ī libelloſurꝫ
canonici po-
ſuit hanc rubri
cā ⁊ in diuerſis
poſt illā ꝓſeq̄-
tur hāc.recurrē
dum eſt igit̄ ad
ſummiſtas:⁊ qr
autor q̄ſtiones
ad materiam
collegit ſub ti.
de ſta.mou. q̄s
ſi poſuit.ibi re-
ſeruare cōcepi
Caſus tñ q̄bꝰ.
religioſus ea-
dē ſpē pcti ꝑlꝰ
peccat q̄ alter
ſcripſi poſt ho.
de hereti. accu-
ſatus.li.vj.in vl
ti.gl. in nouel.
Profeſſio li-
gat.
k ¶ FOR.ro
lā.⁊ eſt.vij.par-
tis in for.

t.flexis coram altari genibus quādam in manu te-
a nens ſchedulā eā legit vel[a] ab alio lectā ⁊ intellectā
audiuit ⁊ approbauit continentie talis.Ego.t.pro
mitto ⁊c.vt.ſ.demū vterq; ipſoꝝ vcz abbas ⁊ frēs vi
ce ⁊ noīe dicte eccleſie ⁊ cōuētus:⁊ ipſe.t.ſolenniter
renūciauerunt tpi ꝓbationis iuris ⁊ regule ſupra-
dicte quibus oībus ſic pactis dictus abbas ⁊ tales
fratres eiuſdē conuētus dictū.t.ad pacis oſculū re
ceperunt:iunge ſi vis veni creator ſpūs ſolenniter
decantātes.hoc ꝓbatur in p̄.cōcor.itē qđ dixi de re
nūciatione.ꝓbatur.extra de regula.ad aplīcā. cum
ſuis concor. ¶ Qđ aūt de renūciatione dixi ponē-
dum eſt vbi ante tp̄s ꝓbationis.⁊.j.annū ſit ꝓfeſ-
3 ſio. ¶ † Et ſcias ꝙ hodie ꝯſtitutus in tpe ꝓbatio
b nis nō pōt aliam religionem intrare[b].nec illo durā
te valet profeſſio facta immo eā recipientes graui-
ter puniuntur.vt legitur in quadā extrauagāti ꝯſti
c tutione Inn.iiij.de regula.⁊ tranſ.ad reli.nō ſolū[c]
item nō tenet ꝓfeſſio ante.xiiij.an.facta vt in conſti
d tutione greg.ix.[d] e.ti.is q̄.ſed hec iura non fuerunt
moribus vtentium approbata.iiij.di.in iſtis.⁊.ſeq.
4 ¶ Hoc quoq; notandum eſt ꝙ hmōi profitentes
qñq; nō teſtm̄ ſed donationē faciūt monaſterio de
oībus bonis ſuis.extra de priui.vt priuilegia. In
e qua donatione ſic dicet̄. FOR.[e] Frater.t.nōduz
tñ profeſſus oīpotētis dei ⁊ beate virginis intuitu
ac ꝑ ſuoꝝ parentūq; eius remedio peccatoꝝ dedit
⁊ donauit pure libere ac irreuocabiliter iter viuos
tali abbati ⁊c.ꝓut habet̄.ſ.de inſtru. edi.§. porro.
f in inſtrō donationis[f]. ¶ † Conuerſio aūt ſimplex
5 minus eſt q̄ monachatio ſm.m.de ſa.[g] qr monachꝰ
g nō ſit niſi ꝓfiteatur regulam:⁊ abrenūciet ſeculo ⁊
pōpis eius.vt.ſ.in auc̄.de monachis.§.ſi aūt nihil
extra de ſta.mo.cū ad monaſterium.Simplex ergo
conuerſio ſic ſcribetur. FOR.Ego. b. offero me
ac mea tali eccleſie ⁊ promitto tibi tali dño abbati
⁊ tuis ſucceſſoribꝰ obedientiā ⁊ reuerentiam vt cō-
uerſus. ¶ Qđ ſi mior fuerit iurabit ēt more mino
rum.ar.extra de ꝓba.in pñtia.verūtñ qñ layci trāſ-
eunt ad aliquā eccleſiā qñq; offerunt ſimul ſe ⁊ ſua:
vt in p̄d.c.in pñtia.qñq; ſimplr ſe.ſup quo q̄d iuris
ſit no.extra de cleri.ꝯiu.qđ a te.⁊.C.de ſac.ſan. eccl.
auc̄.ingreſſi.⁊.xxvij.q.ij.vt lex.xc.di.ſi quis ep̄s va-
cans.⁊ in auc̄.de mona.§.ſi quis aūt.⁊.j.de ſta.mo.
verſi.xliiij.⁊ ſequen.⁊ conci.li.vt.j.de conuer.coniu.
7 ¶ Profeſſionez aūt qñq; q̄s in lecto egritudinis
emittit:ſed recuperata ſanitate ſeruare contēnit ꝯ
h quē ſic li.conci. LI.[h] Coram ⁊c.ꝑpo.ego abbas vl'
ſyndicus talis monaſterij ꝯtra.p.qđ cū ipſe ſit mo-
naſterij ipſius monachus ꝓfeſſionēq; fecerit: ⁊ ha-
bitum ſuſceperit nunc habitu poſtpoſito ad mona-
ſterium venire recuſat:⁊ cum alijs fratribus viuere
iuxta beati benedicti regulam:quare ipſum in mo
nachum predicti monaſterij vendico adiecta cā de
iure canonico quo cauet̄ ꝙ ꝓfeſſi debeant manere
in monaſterio regulaz profiteri:⁊ ad hoc ipm peto
ꝑ officiū veſtrū cōpelli.extra.e.ſicut nobis.⁊.c.por-
rectū.in fi.extra de renun.ex tranſmiſſa.vel ſi es le-
giſta dic.vt.ſ.de of.ord.ver.eodē. ¶ Eodē etiā mō
pōt concipi ꝯ eū qui dū ſanus eſſet vouit ⁊ habituz
ſuſcepit:⁊ ingredi non curat verbis cōpetēter mu-
8 tatis. ¶ Quod ſi monachus de monaſterio deceſ-
ſerit li.ſic ꝯci. LI.Co.⁊c.propo.ꝯ.p.monachū ipiꝰ
monaſterij qđ ipſe ſine licentia dimiſſo monaſterio
ad illud redire recuſans:⁊ per mūduz vagando diſ
currit in anime ſue periculū ⁊ ordinis infamiam ⁊
iacturam.vnde peto ipſum per vos cogi per cen.ec
cle.quod ad ipſum monaſterium reſumpto male di
miſſo habitu reuertatur:ibiq; viuat ac dño ſeruiat
ſm ordinem regularem.vt in pre.c.ſicut nobis.eod.
titu.ex parte.⁊.c.fina.⁊.xviij.q.ij. abbates. adde ſi
vis ⁊ ipſum in monachum meuz vendico adiecta cā
quia monachus eſt.argum̄.ff.de rei vend.l.j.⁊.ff.ad
9 municip.de iure omnium. ¶ † Eodez ēt mō poteſt

poteſtas concipere contra ciuem.vt in pre.l.⁊ pater
contra filium.extra de conuer.infide.c.ſi.quod dic
i vt.ſ.de ma.⁊ obe.ver.vlti.[i] ⁊ ſeq. ¶ Pro rebꝰ etiaz
quas monachus fugitiuus acquiſiuit abbas li.cō-
10 ci.vt.j.de ſta.mo. ¶ † Econtra quoq; poteſt ille ꝯ
abbatem li.conci.vt illum recipiat verbis competē
ter mutatis.vt in pred.concor.canonicis.⁊ extra de
k offi.ordi.[k] quanto. ¶ † Quod ſi nondum ſuſcepe-
11 rit habitum:ſed vouit intrare ſic dicet. LI.Co.⁊c.
propo.contra.p.quod ipſe votum emiſit quod fie-
ret monachus ſeu frater minor iunctiſq; manibus
abbati noſtro vel priori ſe reddidit in monachuz ⁊
in fratrem:ipſe vero non attendens quod meliꝰ eſt
non vouere q̄ votum non adimplere in anime ſue
periculum habitum recuſat ſuſcipere ⁊ ad monaſte
rium ſe tranſferre quare peto ipm per vos cogi vo-
tum ipſum adimplere ⁊ habitum recipere:⁊ ꝙ mo-
nachus vel frater fiat:⁊ ipſuz ad hoc ſententialiter
12 condemnari.extra eo.porrectum.⁊.c.ſicut. ¶ † Et
no.ꝙ monachatio excommunicati tenet:vt proba-
tur extra de ſen.excom.cum illorum.ibi exhibere no
lentes eorum prelatis ⁊c.melius tamen faciunt ſciē
tes illum excommunicatum ſi eum non recipiūt nec
l abbas talez tempore probationis abſoluere pōt.[l]
¶ Que autem hic deſunt.vide.j.in.c.de ſta. mo.

De conuerſione coniugatorum[m]. Rubrica.

m
Sic li. LI.Cor.⁊c.propo.contra bertam
1 vxorem meam ꝙ lꝫ cum ea matrimoniuz
ꝯtraxerim ⁊ inter me ⁊ eam carnalis fue-
rit copula ſubſecuta:ipa tamen me con-
tradicente ⁊ inuito ſeu ignorante talem eſt vt dici-
tur religionem profeſſa ſumendo in tali monaſterio
habitum religionis de facto cum de iure non poſſet
cum igitur ſm apoſtolum mulier non habeat pote-
ſtatē ſui corporis ſed vir:ideo peto ipaz mihi reſti
tui ⁊ reddi ⁊ per vos eam compelli quod redeat ad
me ⁊ me tanq̄ virum ſuum maritali affectione ꝓtra
ctet:⁊ ad ipſam ſententialiter condemnari. extra.e.
preterea.⁊.c.quidam.in princip.⁊.c.ad apoſtolicaz.
⁊.c.verum.xxvij.q.ij.ſunt qui dicunt.⁊. c. agathoſa.
n Econtra eodem modo vxor concipiet contra virꝝ.[n]
2 ¶ Item de iure ciuili vir habet interdictum de vxo
re exhibenda cum ipſa eo inuito detinetur ⁊ ea exhi
bita habet interdictum de vxore deducenda.C.de li
be.exhi.l.ſi.ff.e.l.j.in fi.⁊.l.immo.extra de ſpōſa. nō
eſt.⁊ conci.li.vt.j.de ſponſa.§.ſi.in fi. ¶ Sꝫ ſi filiꝰ
3 detinetur.dic vt.j.titu.proxi. ¶ † Is autem qui ab
hereſi reuertitur ſic conci.li. LIB.Coram ⁊c.pro
po.contra.p.vxorē meam qđ cū oliz inter me.⁊ ipaz
matrimonium legitime contractum fuiſſet carnali
copula conſummatum demum inſtigāte diabolo ⁊
mentem meaz nube erroris obducente ad hereſim
ſeu infidelitatem tranſiui ibiq; in anime mee peri-
culum per decennium moram feci:nunc autez ad cor
reuerſus patre luminum cecitatem meam illumi-
nante ⁊ mentem obfuſcatam illuſtrante ad chriſti fi
dem male dimiſſam ſum reuerſus.ipſa vero que iaz
cum alio de facto contraxerat ad me redire recuſat
quare peto ipſam per vos cogi ad me redire: et me
tanq̄ virum maritali affectione tractare ⁊ ad ipaz
o ſententialiter condemnari.extra.e.c.fina.[o] extra de
diuor.de illa.⁊.c.quanto.j.qđ.vij.quotiens cordis.
4 ¶ Porro ſi poſtq̄ alter coniugum eſt reuocatus a
monaſterio bona collata etiam repetuntur ſic li.cō
p ci.[p] LIB.Co.⁊c.propo.contra.p.ſyndicū ſeu ꝓ-
cura.talis monaſterij quod cum olim ingreſſus fuiſ
ſem monaſterium ipſum inuita vel ignorante berta
vxore mea: vel ea continentiam non vouente: ſicq;
ingreſſus ipſe non tenuerit monaſterium tamē ipa
bona que tunc mecum detuli adhuc detinet et mihi
reddere contradicit quare peto ipſa bona cum fru
ctibus inde perceptis mihi reddi ⁊ reſtitui ⁊ ipſum

a ¶ Vel.hoc addit autor ⁊ bene.
b ¶ Intrare.hoc non dicit illa conſtitutio nec eſt verum.
c ¶ Ad religionē non ſolum que habetur.e.ti.lib.vj.loquitur tamē in
predicatoribus ⁊ minoribus tantum.progata tamen eſt ad alios mē
dicantes.vt.e.ti.conſtitutionem.
d ¶ Greg. ix. im
mo fuit Inno.
iiij.ſicut ⁊ pxi.
⁊ neceſſario ſer
uantur vt redu
cte in.vj.
e ¶ FOR. ēt
rolā.ſub prece-
denti.
f ¶ In inſtrō do
natiōis.i.in il-
la forma q̄ po-
nitur inſtrꝫ do
nationis.
g ¶ Scđm mar.
de fa. cuiꝰ fuit
iſte ver. cōuer-
ſo cū forma ſe.
mihi.char.v.
h ¶ LIB. rof.
fuit iſte libellꝰ
⁊ ſe.verſi.ſ.pte
j.ad finem.
i ¶ Ver.vlt.ſ.q̄
incipit vltimo
no.Scias ēt ꝙ
hec rubrica nō
eſt in ſuo ordi-
ne ſed eſt ſub ti
tu.de offi.ordi.
k ¶ Quāto. qđ
dic vt in conſti
tutiōe bñdicti
que incipit pa
ſtor bonus.⁊ vi
deas hic qđ lo
quit̄ de ꝓfeſſo
ſed q̄d de noui
tio q̄ ꝑ annum
portauit habi-
tuz poterit ne
agere vt reci-
piat̄ ipſius ꝓ
feſſio vel vt tra
ctetur vt ꝓfeſ-
ſus.hoſt.in de-
cre.cum cāz.de
ele.tenet qđ co
git̄ monaſteriū
ꝓfeſſionē reci-
pere niſi iuſtaz
cām oſtendat:
plꝰ ibi dixit ꝙ
ſi in aliquo mo
naſterio aliq̄d
recipit̄:⁊ ibi ꝑ
annū manet vt
frater habitu
nō mutato ⁊ an
no elapſo para
tus eſt ꝓfiteri
⁊ ſeruare regu-
lā cogit̄ mona-
ſteriū ipſum re
cipere.nam ad
hoc intrauit vt
aīam ſaluaret:
⁊ mōaſteria ad
hoc ſunt inſti-
tuta.ſ.ad ſaluā
das aīas volē-
tiū ēt eis ꝓfite
ri puto ꝙ hoſ.
pōderauit rece
ptionē de qua
loquitur.⁊ intelligo de receptione ſimplr ⁊ pure facta nō ad ꝓbationē
tm̄:qr tunc quātocūq; tempore ibi ſtaret extra habitum nulla eſſet in-
uicem obligatio. Si aūt manet in habitu indiſtincto vel diſtincto:nō
tñ diſtincte patenti lapſo anno profeſſus eſt ⁊ hincinde contracta eſt
inuicem obligatio qđ dic.vt.e.ti.c.j.lib.vj.⁊ in cle.eo.ti.eos qui.et pu-
to ꝙ agere poſ
ſet vt reciperet̄
expreſſa ꝓfeſ-
ſio:qr hoc eius
intereſt: lꝫ ꝓfeſ
ſus ſit tacite qđ
ptꝫ de elec.nul-
lus.⁊.c.indēni-
tatibus.in pri.
libr.vj. ⁊ in cle.
de ſta.mo.ne in
agro.§. ſane.
l ¶ Abſoluere
pōt.fuerūt hec
verba et totus
iſte ver. Inn.in
pre.c.cū illorū.
⁊ omnino vide
qđ ſcripſi ſup
ver.talibꝰ.⁊ qđ
ſcripſi.eo.ti. de
ſentē.excō.reli
gioſo.li.vj.ſup
ver.non poſſit.
¶ Bal. de re-
gularibus.
Qualiter ſcri
batur
oblatio ⁊ ꝓfeſ-
ſio.G.itē ꝙ ex
cōicatus pōt ꝓ
fiteri ⁊ mona-
chari.℣.fui.G.
m ¶ De conuer-
ſione ꝯiugato-
rum. Rubrica.
n ¶ Solus rof.
ex practicis au
toris poſuit et
ꝓſequit̄ hāc ru
bricā in libelliſ
iuris cano.quā
ēt ꝑ ſummiſtas
videre poteris
repetito qđ di-
xi in rubrica ꝓ
xi.ad aceruum
qōnuz aliquas
reſeruabo huic
t. congruētes.
Sic lib.
conci.ꝯ
virū il-
lum formauit
mar.de fa.mihi
char.v.
o ¶ .c.ſi.vide qđ
ibi no.ꝑ qđ.c.li
cite autor hic
poſuit hunc li-
bellū cū alia to
ta rubrica loq̄-
ret̄ de ꝯuerſiōe
ad religionē nō
ad fidē facit ru
brica proxima.
p ¶ Sic lib.con
ci.ſꝫ rof.vbi.ſ.
vltimo mēbro.